„Z" névbetüs ötvös ? A visontai rk. templom 1780-ból származó kelyhén szerepel jelzése. /Voit kézirat 1956./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Z. névbetűs ólvos

Jelzése a visontai r.k. templom 1780-ból származó kelyhén szerepel.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 421. old.

2156 **„Z“** Valószínűleg Mátyás királynak valamely udvari ötvöse.
Wahrscheinlich ein Hofgoldschmied des Königs Matthias Corvinus.

Fedeles, hólyagos serleg sodronyzománccal, melyet Mátyás király készíttetett 1462-ben. — *„Corvinus-Becher“ genannter Buckelpokal „mit charakteristisch ungarischem Drahtemail“ (Rosenberg). Geschenk des Königs Matthias Corvinus an Kaiser Friedrich III., aus 1462.*
M—*H* 82

Museum, Bécsújhely — *Wiener-Neustadt. Korrespondenzblatt d. Vereins f. siebenb. Landeskunde 1889, 11. (J. Mayer).*. — Arch. Értesítő, 1891, 26 (Mayer J.). — *Ungarische Revue, 1891, 212 (J. Mayer).* — Arch. Ért., 1892, 25 (Kövér B.). — *Berichte u. Mitteilungen d. Wiener Alterthumvereins, 1892, 86 (W. Boeheim).* — *Ill. Geschichte d. Kunstgewerbes, Berlin, 1908, I. 374 (O. v. Falke).* — Mihalik József: Az ötvösség és a zománc. Bp., 1913, 51. — Az Orsz. Magy. Régészeti Társulat I. évkönyve, Bp., 1923; 189 (Csányi K.). *R³ 7960.* — Genthon István: Magyar művészek Ausztriában a mohácsi vészig. Bp., 1927, 44—54, képpel — *mit deutschem Auszug u. Abbildung.* (Genthon dr. történeti és stíluskritikai alapon kimutatja, hogy Mayer és Boeheim véleménye, mely szerint a serleget Wolfgang Zulinger bécsújhelyi ötvös készítette volna, tarthatatlan. — *Dr. Genthon hat nachgewiesen, daß die Zuteilung Mayers u. Boeheims an den Wiener-Neustädter Goldschmied Wolfgang Zulinger unhaltbar ist. O. v. Falke und Rosenberg betonen auch den unleugbar ungarischen Ursprung.* V

V)

Szerkesztőség !

ágos Bizottsága, programmjához bi-
ának ismeri műemlékeink és általá-
eklódésnek a közönség legszélesebb
ását - az idén is tervbe vette egy
gtartását. Különös jelentőséget ad
loadások az elszakitott magyar mű-
u.i. hangoztatni,hogy ez a thérma-
terjesztés kereteit, egészen kivá-
közönség lelkében megerősitse az e-
ti kulturális közösség szétszakit-

-ZF

ötvös MEK

A szarvasgerdei r.k. templom ezüst ereklyetartó-keresztje. Bécs 1703.

369.o.

repr. 376. kép.

Gemthon:Nógrád. 1954.

M.O.K.

Laas Boldizsár kőmíves

1720-23 körül Klölblingnél inas-kodott

Schaen A.: Klölbling építőmester Budán. Művtört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 sz. 145

ZAS mester Bécs

79. Mérey Mihály tálcája két ámpolnával és egy csengetyüvel 1713-ból.

Esztergomi Főszékesegyházi Kincstár Katalogusa
Budapest, 1942.
33 lap

MDK

Zaas /Zäss/ Boldizsár kőmiges inas, kőmives legény

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.300.l.

Z. A. S. bécsi ötvös

1717.

lásd

Lepesztergkincs. 18. l.

II

Kőmagyar

II

2156 Magister „Z"

Mátyás király serlege. — Corvinus-Becher.

~~[illegible]~~ 1462.

Museum, Wiener-Neustadt.

Múzeum, Bécsújhely.

12 cic.

Nonpr. Dr. Kovács

Z. mester

ötvös XV. 27 -

Paulo Zabadovia

Kőfaragómester 1769-ben Miskolcon dolgozott.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest 1972

3428

Zábányi Piczek

Izabella

Győr, Kisfaludy u. 18

lásd

Győrdimántúli tárl

1944.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Zaber Oswald

ötvös

Pest 1748.

L. Römer Flóris

A régi Pest.

Bp. 1873.

128. l.

h.államtitkár.-

nak,

Budapest.-

Zabern, Victor

Esterházy Miklós hg. 5700.

Ezen vadászati felszerelésekkel és vadászkutyákból alkotott csoportokkal diszitett lapon HERCZEG ESTERHAZY MIKLÓS, HERCZEG LIECHTENSTEIN ALAJOS, GRÓF HAUGWITZ EUG. VILMOS, GRÓF VICZAY MIHÁLY, GRÓF ESTERHÁZY JÓZSEF, GRÓF KÁROLYI LAJOS, GRÓF ZICHY-FERRARIS FERENCZ, GRÓF VICZAY KÁROLY, GRÓF FESTETICS LEÓ tojásdad alakú mellképét látjuk fényképekben. Felirata a lebegő mondatszalagon:

1824-1829.

alól balra: Lauffer Vilmos Kiadása.
középütt: Lith. Anst. v. Victor v. Zabern Mainz.
jobbra: Verlag von Wilh. Lauffer in Pest.

Fénykép, mér. a papirosnak 46.8 : 62.7 cm.
Festetics L. gr.: A herczeg Esterházy-család fővadászatai Ozorán, Pest, 1870.

28-92-35.

Zabik Lánló

A Stúdió tagja

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurel
39.o.

Zabkovics Antal

Szombat 1817

l.

Fleischer Becs

97. l.

~~Bronz tör V. 34.~~

~~Lemer II 206~~

ZABLER (Tabler) Hans Georg antales

Porsay 1710 – Porsay ligetfalun dolgunt

Ass 1997 251.

›g veretek.

züst kerubfejes

›élyeggel.

ılajdonában.

mutató, vert ar.

i: 0 rex gloriae

›ől Wesselényi

Zabler (Zahler?) Zaino

gestö

Lind

Arch. Ert 1902.

121. l.

Zablya Gergely

~~ács~~

1540-50. Brassó

Bal Hel (121. l.
27. l.)

Quellen zur Geschichte
der Stadt Kronstadt.
III. k. ~~[illegible]~~ Kronstadt
1896. 63, 413, 455-7,
464, 523, 529, 576,
579. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Zablya Gergely
lignitaber
Brassó XVI. 21.

l.
Balochfatornyk
26. a jegyzetben
is.

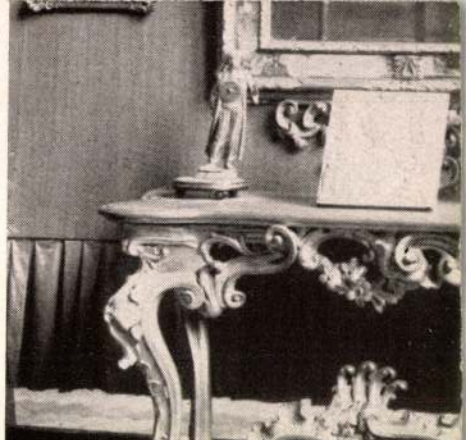

Mária Terézia

Zablya Péter MDK

Entz szerint a csikrákosi templom tornyát
15o7-ben Zablya Péter festette ki.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp.1954.129.l.

Zabner, A

T. Terencz:

Egész alak, kétnyolczad balra, terassem állva. Haja rövid, oldalszakála kicsiny s arcza s bajusza leberetvált. Leereszteti jobb kezében keztyűit s csipőjére támasztott baljában kalapját tartja. Tekete nyakravalója felett szalagon az aranygyapjas rendet hordja s mellét a Mária Terezia, a Szt István s a Lipótrend diszíti. Öltözete: egy elejű kabát, paszomántos mellény, térdig érő nadrág, harisnya s csipő csattal. Derekát öv szorítja, melynek csatján a kétfejű sas látható s oldalán kard lóg. A terasseról Deis városára nyilik kilátás. Feliratai a kép alatt két sorban, melyet a kétfejű sas szakít meg:

François Tr.... Empr. D'Autriche
Roy de Hongrie.... et de Bohême &c.

alól balra: „Dessiné par A. Zabuernix"
s jobbra: „Gravé par L. Rados de Parme 1812."
végre középütt: „Deposé aux Bibliothèques Imple et Royle"

Punctirozva, méretei 62 : 42.6 c/m.
Ltsa 7593.

55/93 No 1905.

Zablya Petrus

travailla en ~~[illegible]~~
1570. à ~~[illegible]~~ l'église
de Csikrákos.

Balthel 27-l.

Orbán Balázs:
A Székelyföld leírása.
II. Csikszek. Pest
1869. 67-8-l.

Kupfer és Schwarcz «posztóház» Békéscsaba, Andrássy-út 15. 5–53

Budapest

Kraszner Lajos posztókereskedelmi r.-t. (Szövetáru nagyker.) Budapest V. Deák Ferenc u. 18. 382-184 382-583

Mátyás Károly posztónagykereskedés Bp VII Károly-krt 13/15 227-444

Soproni és Ujpesti Posztó- és Szőnyeggyárak Rt.
Bpest, V. Nádor-utca 18.
*114-606

Weisz S. Sándor posztó és bélésáru nagyker. Bp. V. Bálvány-u. 19. 117-700

Zsuffa István és fiai. Budapest, IV. Váci-u. 25. 188-640

Debrecen

GRÖSI LÁSZLÓ DEBRECEN, Ferenc József-út 38. 19–11

Merinó posztókereskedelmi r.-t. Debrecen, Ferenc József-út 49. 29–66

Győr

Ádor Ignác, posztó és bélésáru kereskedés. Győr, Széchenyi-tér 12. 4–00

■ Leval Henrik, Szeged, Tisza L.-krt 39. 26–49

Szántó és Megyeri, Szeged, Kárász-u. 13. 27–28

Pótkávé.

Kassa

Franck Kávészer Művek R.-T. Kassa, Honvédek-útja 68. 33–54

Puskaművesek.

(Lásd fegyver, lőszer, puskaművesek alatt.)

R

Racionalizálás.

Budapest

Iroda Service „Record" Irodaszervezés-Üzemszervezés Bp V. Nádor-u. 17 116-261

Rapid átíró könyvelési cikkek szaküzlete. Bpest, V Návay Lajos-u. 3. 118-819

ZABÓ István

Vasárnap. Hétfő 1991.9.x.

Tárlatunk

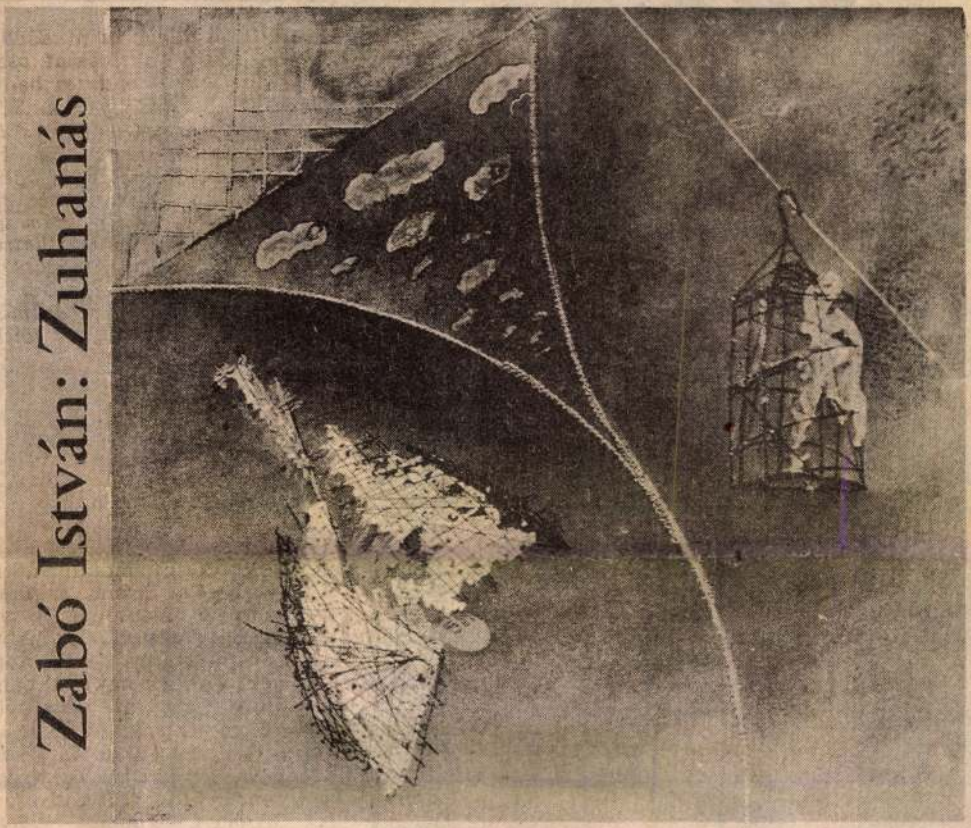

Zabó István: Zuhanás

Különös víziókat fest szürrealisztikus képein a fiatal alkotó, Szabó István, aki újabban Zabóként szignálja műveit. Belső vívódásokat, sajátos világlátást tükröznek festményei, melyeknek egyikén-másikán jelképteremtő ereje is megmutatkozni látszik. Tavaly nyári dömsödi tárlata óta korábbi komorabb hangulatvilágát derűsebb megfogalmazások váltották föl, s kollázstechnikájával fanyar játékosságot is visz újabb műveibe, melyeket a közeljövőben — meghívásra — Linzben mutat be kiállításán.

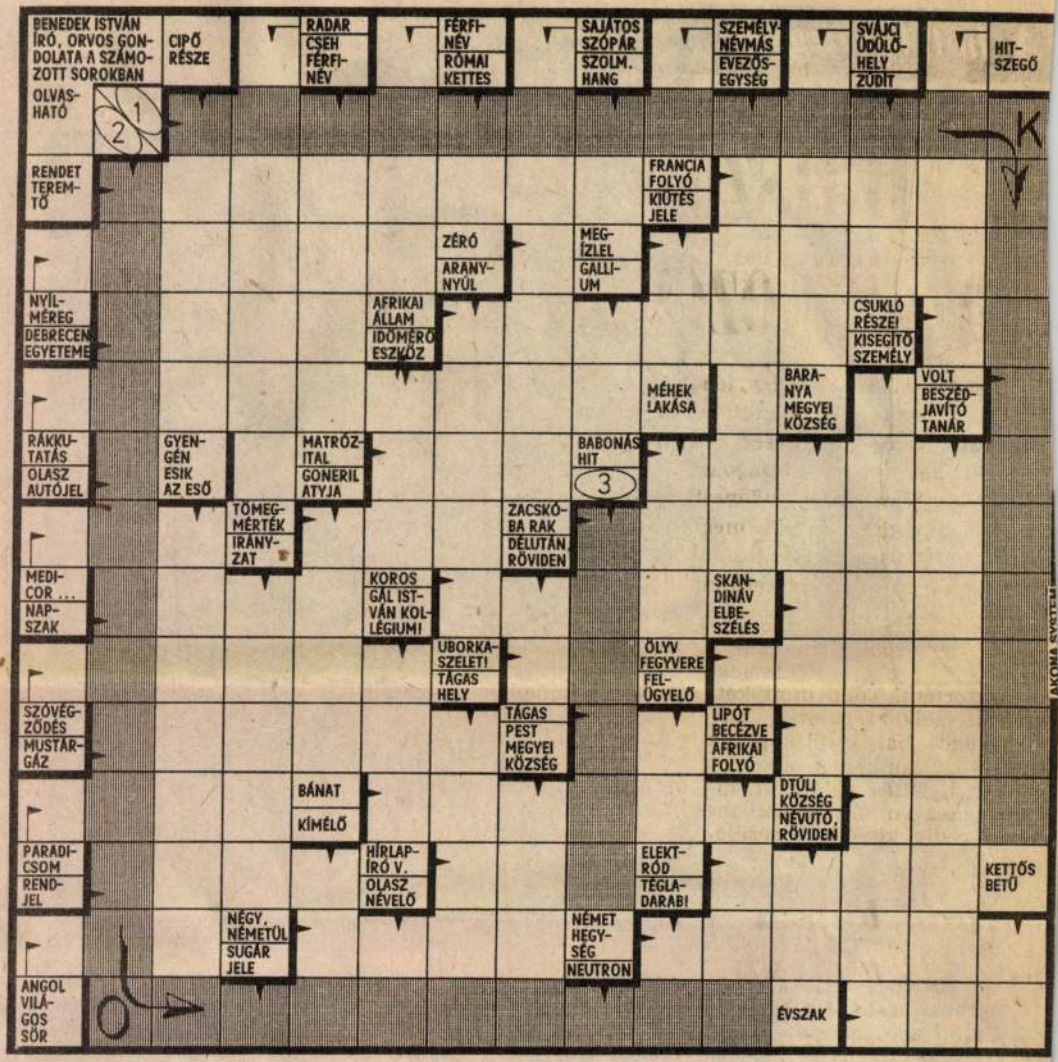

Az előző heti rejtvény megfejtése: Tartós örömet csak

dékutalványt és a Rejtvényfejtő miniszótár egy-egy köte-

A mai rejtvény beküldés határideje: 1991. március 9

Zabolai ref. templom

festett famennyezete.

XVIII.

Foglaló. 26. l.

Ravenna h. n. III. 153

Zabolai templom

l.

Balogh Erdélyiren

nővm.

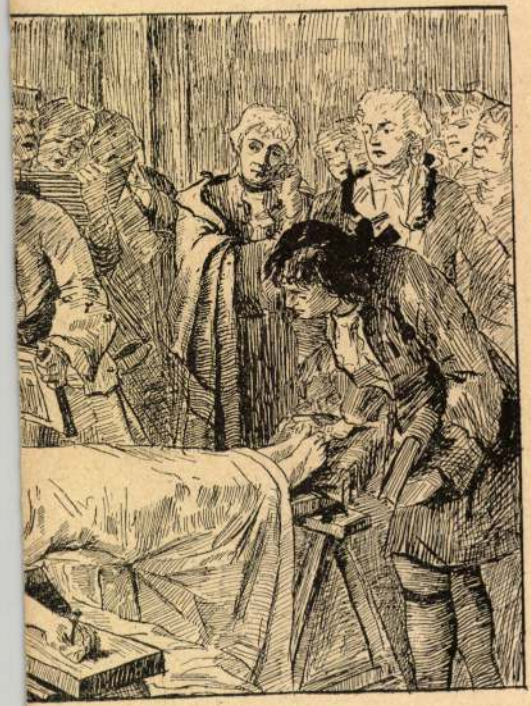

TOURS G. EXTATIKUS NŐ.

Zabó István
Vasárnapi Hírl 1994. Febr 27

Tárlatunk

Zabó István: Primadonna

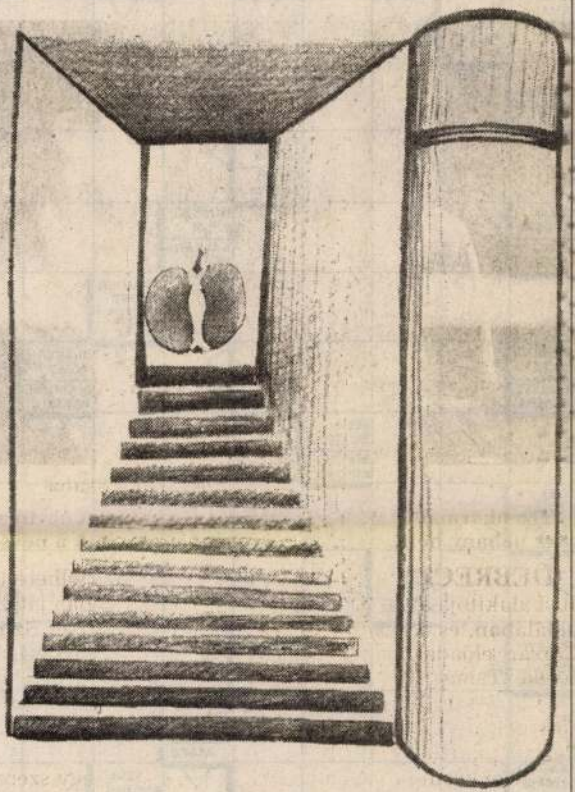

A falakon kisebb-nagyobb olajfestmények, krétarajzok, grafikák, s mindegyiken alma, alma, alma... A nonfiguratívban is jeleskedő, s immár ötödik önálló kiállításával színre lépő Zabó (Szabó) István kezdetben csak puszta játékosságból festett almákat, aztán mindegyre megkapta e mindig is szimbolikusnak tartott s a művészetek évszázadok, hacsak nem évezredek óta kedvelt kifejező gyümölcse, s képein egyre inkább önálló életre kelt. Apró történetkék, sőt drámai motívumok, jellemek, humoros megfogalmazások eszközei ezek az almák, melyekről szellemesen szólt megnyitóbeszédében Németh István, barátian derűs szavakkal szólva az „alma és az almaiság" lényegéről. A jelenlévők nyomban bele is haraphattak egy szép fényes almába, a szerencsések még nyertek is, mivel az almákban tombolaszámokat rejtettek el. Az így hepeningesedett tárlatmegnyitónak egyébként a XI. kerület egyre népszerűbb kulturális és társadalmi centruma, a Tető Alapítvány székháza adott otthont, s március 25-ig őrzi Zabó almáit.

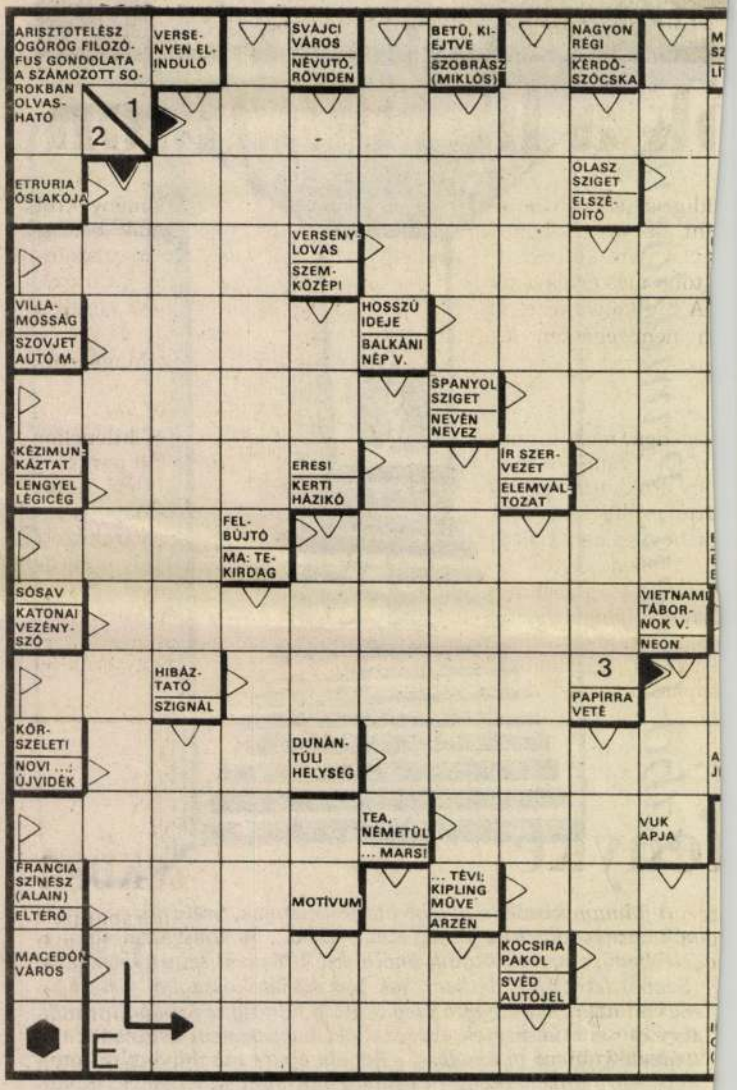

Az előző heti rejtvény megfejtése: Aki engedelmességet kíván, a
megfejtésért könyvcsomagot és a Rejtvényfejtő miniszótár két-k
(Siófok), Székely Mária (Balatonlelle), Puskásné Labundy Enikő (B
beküldési határideje: március 4. Címünk: Budapest 8., Pf. 14. F
lezőlapon adják postára.

☆ Vasárnaptól vasá

Kimmerling Marion okl. asztrológus

Záboji István szobrászmüvész

Liszt Ferencről és Hubay Jenőről készitett plakettjeit bemutatja a lap. Repr.

/ Az év utolsó, december 28.-i példánya már az uj X. évfolyamban az I. kötetben szerepel/

Délibáb, Bp. 1935. dec. 28. X. évf. 1. sz. 95. lap.

Zabolai ref.

templom

(Háromszék vm)

l. Korompay

31. l. 32. l.

alapraj

834. ~~Gráf~~ Báró Forray András:

Mellig látható
haja kissé öszül, sz
leberetvált. Ingének á
dolmánya s vállra v
háttér felhőzött égbol

Olajfestés, vászon
Festője: ismeretle
Gränzenstein B
Szende Béla volt
Uj keretett képitett ho
(143/98).

259 N°. 2.
97

Zabolai kastély

Háromszéken

kepe repr

Nagy Magyarép

II. r. 187. l.

zeti Tárgyak	TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT
kori	SZÁRMAZÁSI HELY
cm. 1 "	MESTER
	SZEMÉLYI VONATKOZÁS
	EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

kori római emlék, dekorativ hatásu.
k közepén Medusa fej, két oldalt
at két oldalmelején egy-egy tengeri-ló
napárkányt kanneluros félgömbölyű
erek közt egy dór oszlopoktól tartott
/ delphinnel belül egy babérlevel koszo-
ásu nőr mellkép. Aluba feliratnak
n szőlő indas korinthusi oszlopokkal.
alpas kanna, két felől szárnyas griffekkel.

Kassa

Zabolofszky Muszka ötvös Jakab

17 sz.

Arch.Közl.1899. XXI. 232

Zabolofszki Muszka ötvös Zakab

1600–1617. Orosz származásu.
1600 elejen mint ötvöslegény
már Kassán van s 1601. junius
28án polgárjogát folyamodik.
De ekkor, mintán származási levele
nem volt, a tanács elutasi-
totta. Zakab jul. 12 én ujból
folyamodik, de a tanács ujból
elutasitja, sőt az ötvöscéhet,
mintán Zakabot Hületési biro-
nyitrány bemutatása nélkül
fogadta fel inasnak s igy
tanittatta ki a mesterségre,
20 frt. pénzbüntetésre itéli. 1602
nov. 21 én harmadszor is folya-
modik a polgárjogát, s végre
ugy látszik eredménnyel, mert 1604
aug 24 ikén belép az ötvöscéhbe.
Ugyanekkor remekbüntetésül 20
frtot vetnek reá.
1604-ben Pestr Pálnak egy
ezüst kupát készitett.

Mihalik József. Kassaváros ötvös-
ségének tört. Bpest. 1900. 232. l.

Jantner János

Ötvös.

XVIII. sz

Zabolovszki Muszka Jakab, Kassai
ötvös III. 77.

Zabolofszki Muszka Jakab

Zabolofszki Muszka Jakab

ötvösinas 1600 Kassa

wod

z Kmetty 34. l.

T. 1130. II.

ken
alaprajzához fölül a kereszt-
ységet nyerjük.

snak 47.4: 51 cm.

Zabolofszki Muszka Jakab

ötvös

ivod

Kmetty. 45. l.

VASA
Negys.
Szenti
a Szépmívé
kár
I.

Zabolai István

ötvös

1817 Nagybánya

Kapmagyarorszötvösök 48 l.

T. 6656.

ár foglalja el, az előtérben a
lő élénkiti, a háttért pedig

SES VICEGRAD

15.3 cm.

-95

elé,

ZABOLAY / Zabulay / SÁMUEL, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.- Józsefvárosi lakos.- Helyrajzi szám: 356.- Összeírási szám: 694.- 48.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparmüv.Múz.Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

Zaboly Béla P.

grafikus Clevelandban
Ohio -

részt vett az alábbi
kiállitáson az Egyesült
államok csoportjában
Magyarnak látszik,
keresztneve Béla.

The Cleveland 1931.

NYOMTATVÁNY

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Zabolay Béla

dijat nyert Amerikában
Clevelandban
Képzőművészet
1934. 202. l.
(Amerikai magyar
művészek sikere.)

163. Polidoro Veneziano (velencei festő, 1515–1565): Madonna Jézussal és Ker. Sz. Jánossal.
fa, olaj; 50×44 cm.
Rest. 1916 Endrődi

Gerevich: PA, 238 l.
Polidoro Veneziano: Madonna, Jézus, Sz. János.

—

Berti Toesca, 957 l. (repr. 954 l.)
Polidoro Lanzani. Tizianos

—

Mauritzhy II. 64. szám.

MDK

Záboly Béla,

az első dijnál is értékesebb külön dijat nyert.

1933-ban a May ShoW-n/Tavaszi tárlat/ a clevelandi-i másodgeneráciőhoz tartozó művész.

P : Amerikai magyar Művészek sikere.
Képzőművészet. 1934. 77. sz. 2o2.1.

MDK

Zábor István festőm.

4oo pengős 2. dij

Bpestet ábrázoló vizfestmények... Pesti Hirlap, 1941. jun. 9.

Zaboreczky F. MDK

Zsolnay épületkerámiai munkái 1911-14:

Akecskeméti főreál eozinos ivkutjai. / Z a - b o r e c z k y F./; Bp. J e d r a s s i k - villa külső zománcos diszei.

76.o. 33. jegyzet.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár müvészete.
Pécs. 1959.

Most már Perczel táborával egész Bánátot bejárta. 15-ik májusban én Kis-Kéren lévén, a te neved napodat kedves, és gyermekeimnek lakadalmi napját ünnepelni: Józsi fiam délután betoppan hozzánk egészségben és jó kedvvel. Ugyanis Perczel tábornok meghódítván egész Bánátot, onnan újra Bácskába fordult hogy a csajkás kerületet is meghódítsa, hová minden megfutamodott ráczok összegyülekeztek, s hatalmasan sánczolják és védeni készülnek magokat Perczel ellen. Ezen kerületnek meghódítása biztosíthat bennünket csak a ráczok további dulongásai ellen. Józsi 15-ik májusban Szeghegyen volt Perczel tábornokkal, hol a tábor rostokolt egy-két napig, és ezalatt rándult Szeghegyről Kis-Kérre, s onnan aznap vissza fordult velem Verbászra, onnan ismét Szeghegyre. Mondja, hogy neki jól van dolga, ő ütközetbe soha se megy, hanem főnökével a főbiztossal, mindig távol van az ütközet helyétől egy mérföldnyire, s onnan intézik el a tábornak élelmezését. Élelmezési szerekkel bőven el vannak látva és nekik magoknak legkisebb fogyatkozások sincs; a mikor akarja, ott hagyhatja a szolgálatot. Most már meg Kis-Kérről: mint irám, vőm és leányom legkisebb kárt se vallottak a ráczoktól. Martiusnak talán 20-ik napján szült Linuskám egy igen erős és szép fiú gyermeket, kit Kálmánnak neveztetett; mind a gyermek, mind Linuska egészségesek; a férje minap egy két napig hideglelős volt, de abból már egészen felépült. Linuska igért nekünk egy tehenet borjastól és annyi zsírt, a mennyire szükségünk van, mert ők igen jutalmasan jutottak 2 lóhoz és kocsihoz és vagy három akó disznózsírhoz a szent-tamási zsákmányból; 3 malaczom is maradt, melyek a hajtás elől vissza futhattak; a padláson épségbe maradván ott van két oldal szalonna és 6 sonka, 25 pesti mérő buza, 20 mérő zab és kukoricza is jócskán, ott vannak a fehér edényeknek is nagy része, a nagy üst és könyveim, ez az egész gazdaságunk; azonban mind az őszi, mind a tavaszi vetéseim igen szépek. Április 4-étől fogva mind e mai napig mesteremhez járok ebédre és hálásra; húst hozatok, lisztet adok annyit, hogy azért becsületesen eltarthatnak s jól is tartanak.

Most már szóljunk a fődologról. Tudom kedvesem, hogy nagyon epekedsz haza jönni. Bár én is mely nagyon epekedem utánad, még nem merem azt a merész lépést tenni, hogy haza szólítsalak, mivel a csajkás kerületben nagyon meg sokasodtak a ráczok és felette megerősítették magokat. Már egyszer próbálta Perczel Titelt ostromolni, és be nem vehette, azután fordult Bánátba, honnan hasonlóan a megfutamodott ráczok mind a csajkás kerületbe menekültek és fegyvert fogtak. Most ugyan újonnan meg fogja Perczel tábornok támadni a csajkás kerületet, szándékozik Titelt is bevenni. Ha ez megtörténik és az Isten neki szerencsét és dicsőséget ád, s biztosítva lesz megyénk, akkor azonnal haza szólítalak levelem által, melyet tüstént Gábor sógornak küldök, ki is azt neked által szállítja. De változó lévén a hadi szerencse, ha Perczel tábornok visszaveretik a ráczoktól, úgy ő meg sem áll Szegedig. Jaj akkor Bácskának, Perczelnek sok pusztításai, iszonyú boszúállását hozza reánk a ráczoknak. Azért is még Verbászon, mindenek készen tartják kocsijokat, hogy szükség esetében futhassanak, és mindenki, kinek pénze volt, lovakat és kocsit szerzett magának, de én magamnak azon megmaradt 200 forintomon nem szerezhettem. Mi lenne belőlünk, ha te itthon volnál gyermekeiddel és futnunk kellene, senki bennünket fel nem vesz, és mi mindnyájan martaléka leszünk az ellenségnek, kivált ha te még itthon betegen is feküdnél. Én gyalog úgy el szaladhatok, mint más; bizzál abban, hogy legalább életemet megmenthetem. A sepsei levegő is jobb, mint a mienk, ez a szép májusi idő bizonynyal megerősít tégedet. Kérlek azért az Istenre, várd be Perczel táborozásának eredményét; ha jól kisül, akkor repülhetsz mindjárt ölelő karjaink közé, a felől való tudosításomat bevárván. Ezerszer csókolván kedves gyermekeimet, Zsuzsánna húgom-asszonyt, a te hűséges ápolóidat. Janikámat és Sándorkámat s a többi apró unokáimat, feléd terjesztvén epedő karjaimat, csókjaimmal halmozva, kivánom és azért esedezem, hogy a jó Isten vegyen mindnyájatokat oltalmába, s áldjon meg lelki-testi javaival, a ki vagyok s maradok

szerető férjed s atyátok *Kármán Pál* m. k.
ujverbászi ref. pap.

A NAGYBECSKEREKI REFORMÁTUS TEMPLOM.

E 22,000 lakosu, felerészben r. kath. német ajku, felerészben görög-keleti szerb ajku városban, a gazdag és termékeny Torontál vármegye fő- és székhelyén, 1845-ben alakult először magyar református egyház. Csak egy maroknyi, alig pár száz lélek, eleinte a kevéssel több ágostai hitvallásu hitrokonokkal összefogva, de csakhamar önállóan szervezkedve alakították meg a mondott év augusztus 31-ikén, e nagy kereskedelmi ponton a ref. egyházat. De az első alakulás nem volt hosszú életű. A közbejött forradalom, a nemzetiségek lázadása megölte az ifjú csemetét. A nép szétszóratott, földönfutóvá lett s részint magyar vidékekre, részint Amerikába vándorolt s többé nem is jött vissza a szomorú emlékű helyre. Utolsó, a ki eltávozott, a gyülekezet lelkésze, Ecsedi János volt, a ki 1852-ben Gyulaváriba ment lelkésznek, s ott nehány évvel ezelőtt, mint nyolczvanas agg halt meg.

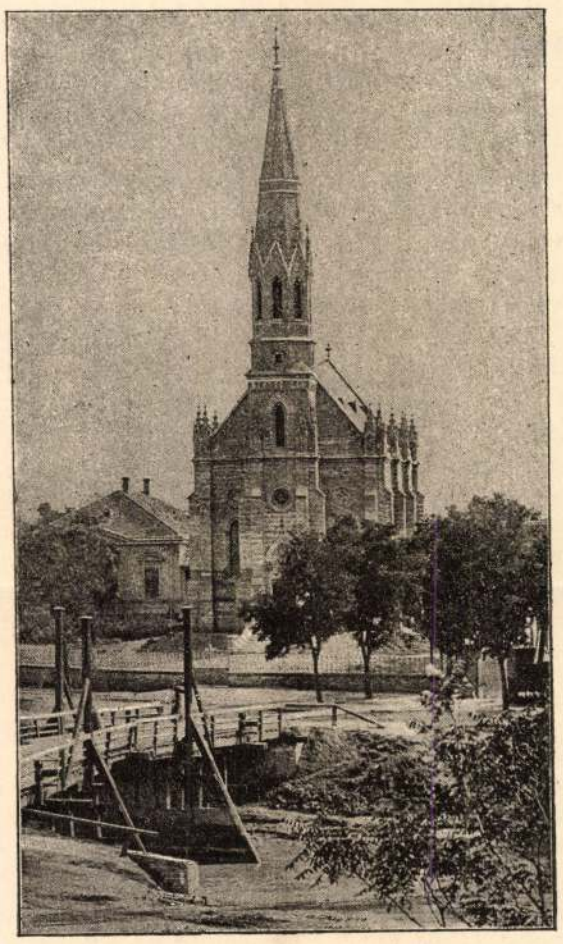

A nagybecskereki református templom.

Tiz év múlva, 1862-ben, újra kezdtek mozogni, az ismét szaporodó magyar reformátusok. Bizottságot alakítottak a szervezkedésre, s 1865-ben már szervezték az első presbiterumot; elnökül (főgondnokul) választván a ma is élő Vecsey Istvánt, ki azóta e hivatalában már 26-ik éve, buzgón munkálkodott a hamvaiból phönixként feltámadó egyház szervezkedésén s megerősbülésén. Társul e szép, de nehéz munkában többen csatlakoztak a derék férfiúhoz, de a kis gyülekezet legkisebb tagja is szellemi s anyagi erejének teljes mértéke szerint buzgólkodott a kitűzött czél elérésén. — 1880-ban lelkészt választottak a hitbuzgó és fáradhatatlan erélyű és kitartásu Szalay József személyében, ki a pesti ref. theologiai akadémián végzett tanulmányai után két évet a skótok földén, az edinburghi egyetemen töltvén, tele hittel és lángoló buzgósággal foglalta el hivatalát s megkezdette működését: benn az egyház végleges szervezésével, — s egy, nem az akkor is alig 300 lélekből álló kis gyülekezet szükségeinek, hanem a minden tekintetben oly fontos pont, az ipari-, kereskedelmi-, nemzetiségi s felekezeti tekintetben egyaránt jelentékeny Nagy-Becskerek város követelményeinek megfelelő templom építésére való készülettel. Ő felsége, a király volt a legelső nagy alapító, a kinek az egyház anyagi megszilárdulását köszöni, ki a kincstári birtokból nemcsak templom-helyet a város legszebb pontján és alkalmas temető földet, hanem a lelkészi javadalomra egy egész telek-földet, Torontál termékeny földéből, — és az épülendő templomra saját magánpénztárából 100 forintot adományozott. Nagy-Becskerek városa a templom-telket még felényivel megnagyobbította, hogy a paplak is felépülhessen, s a mellett elég tágas szabad tér is maradjon. Most az egyház három hold alkalmas földet vásárolt tégla égetésre s a maga által vetett téglából megépítette először a paplakot, melynél kevés diszesebb református papi lak van az országban, azután előállította a templom-építésre megkivántató összes téglaanyagot.

Ily előkészület után a buzgó lelkész vándorbotot vett kezébe, s az állami és a ref. felekezeti hatóságok engedélyével, vidékről-vidékre, egyházról-egyházra járt gyüjteni a templom építésére. Dunántúl és innen, Tiszántúl és innen és Erdély református egyházaiban, éveken át, több izben megújuló s tervszerűleg beosztott körútakat tett, a nagyobb egyházakban, — közel 200 helyen, — lelkes predikációkat tartott, Isten, vallás és nemzetiség nevében adakozásra híva föl a hiveket, a magyarokat. E fáradhatatlan buzgóság eredménye tiz év alatt 23,000 forintra menő önkéntes, jó szivből eredő adakozás lőn, mely, — részenként mindig gyümölcsözően elhelyezve, — önmagát 32,000 forintra szaporította. E közben a hivek sem szüntek meg áldozni s maguk közt is gyűjteni és gyarapítani templom-építési készletöket.

Együtt levén a szükséges összeg, Zaboreczky Ferencz műépítész-mérnök készítette az átmeneti gót-stylu templom tervét, melynek kivitelét Vaskovich Antal építő-mester vállalta el s feladatának dicséretesen meg is felelt.

Elgondolható a gyülekezet öröme, midőn f. é. augusztus 30-ikán végre megérhette, hogy kész templomát, mely szépségével, — emelt helyen, diszes kőfal- s vas rács-kerítésében, magas falaival, művészi gót-boltozatával, diszes, világos ablakaival, sugár tornyával (melyből azonban még hiányzanak a harangok), csinos s egyszerűségében, izletes belső berendezésével (melyből még az orgona hiányzik), — Istennek hajlékául fölszentelhette. Ha a gyülekezet örömét valami csorbíthatta, az volt, hogy a tiszántúli kerületnek (melyhez tartozik) érdemekben gazdag s köztiszteletben és szeretetben álló püspöke, Révész Bálint, sulyos betegsége miatt az ünnepélyen meg nem jelenhetvén, a fölszentelést személyesen nem teljesíthette. Maga helyet e szent munkára, — a gyülekezet kérelmére, — püspöktársát, a dunamelléki egyházkerület püspökét, Szász Károlyt bizta meg, ki e tisztet Szabó János békés-bánáti esperessel s az egyházmegye több jeles lelkészével együtt teljesítette. Ez alkalommal a gyülekezet tagjain kivül a megyei hatóság s a város értelmiségének, — felekezeti különbség nélkül, — nagy része megjelent, s az egész város sőt a vidék a legmelegebb részvétet tanusította, — a hazafiság és magyar nemzetiség érdekében kétségkívül nagy szerepre hivatott s s szép jövőjü templom e fölavatása s a számra csekély, de életerős ref. gyülekezet ez öröm napja iránt: kivánva életet, gyarapodást, virágzást annak!

— *á* — *r* —

A VÉRESŐ.

A meteorológikus tanulmányok nehézségei között sok olyan fordul elő ismételten is, a minek valami észszerű oka még földerítve nincs. Több ízben jelez a napi sajtó ilyen vagy amolyan rendkivüli eseményt, melynek megállapítása a tudós világot nagyon érdekelné; de mihelyt a tudós czéh egyik tagja a szóbahozott esemény megvizsgálására a helyszinére megérkezik, többnyire csak valamely szerkesztőségből kirepült kacsát és abszolute senkit sem talál, kit, mint szemtanut meghallgathatna. Az alább elmondott esetben máskép áll a dolog.

Az *oppido-mamertinói* megfigyelő állomás jelentést tett a véreső jelenségéről. A jelentés megérkezése után a híres római tudós *Denza atya* levélben az iránt kereste meg az állomás főnökét, *Virdia* urat, kit mint komoly tudományos irányu embert régóta ismert, hogy az esőjelentést kissé kibővítve juttassa kezéhez és ahhoz a helybeli hatóságok vagy egyéb szavahihető emberek irásbeli jelentéseit csatolja be. Az eredeti jelentéshez a következő bizonyitványok voltak mellékelve:

«*Kir. csendőrségi állomás Oppidóban. A meteorologikus megfigyelő állomás igazgatójának.*

Oppido, 1890 szeptember 21-én.

F. évi augusztus 9-én kelt levelünk kiegészítéséül ezennel tudatom, hogy ugyan f. évi május 15-én *Missignadi* nevü faluban vérnek látszó eső esett, mit állomásunk két tagja, kik ama faluban szogálati okokból tartózkodtak, nekünk hivatalosan bejelentett. Az állomás parancsnok *Marini G.* s. k.»

A tünemény előfordulását tehát hivatalos közegek bizonyították. Most tehát arról volt szó, mennyiben érdemelnek ezen tanuságtételek hitelt, s továbbá mi történt tulajdonképen a jelzett helyen és időben?

A mult év május 15-én *Missignadi* nevü és *Oppido Mamertino*-hoz négy kilométer távolságban fekvő faluban először délutáni negyedfél órakor, másodízben pedig öt órakor apró, de fényes vércseppekből álló eső esett. A vércseppek emberekre, utcza-kövekre, falevelekre és növények leveleire, valamint szőlő- és olajfalevelekre hullottak. Ezek láttára a lakosságot páni félelem fogta el; mindenki sírt és jajgatott, midőn arczáról és kezeiről a vért letörülgette. Ime itt a világ vége, a megváltó vére visszaesik a bűnös földre, mely nevét meggyalázta!

A nagy lármára odasietett királyi csendőrök azzal akarták a népet megnyugtatni, hogy a lehulló nedvesség valamely növényből ered, melynek virágjait a szél magasra emelte, de végre maguk is belátták, hogy az esőcseppek csakugyan valóságos vér.

A véresőt megelőző és kisérő tünemények a következők voltak. 1.) Május 11-én este erős délkeleti szél, mely 12-én reggelig óránkénti 45 kilométernyi gyorsasággal fujt. Azóta az uralkodó szél a negyedik oldalról csak 4 kilométer gyorsasággal fujt. 2.) A tünemény lefolyásakor a levegő csendes, de sürű volt; a hegyek ormait, melyek a falut környezik, erős köd takarta. Megfigyeltetett, hogy a vér-eső egy fekete felhőből hullott alá, mely a légkörben nyugatról kelet felé tolongott es a tüneméný alkalmával épen a falu fölött vonult el. 3.) A vércseppek mintegy három négyszög kilométernyi tért foglaltak el. 4.) Május 15-én reggel *Oppidón*, mely *Missignadi* falutól éjszak-nyugat felé fekszik, nyugati szél kiséretében szintén vér-eső esett, de nem oly erősen, mint az utóbb nevezett helyen. 5.) A véresővel együtt viz nem esett.

Virdia ur jelentéséhez a vörös vérfoltokkal ellepett köveket és faleveleket is odamellékelte.

Ezen tárgyak vegytani elemezés végett a *római* állami vegyészeti intézetbe jutottak, melynek igazgatósága a következő jelentést nyujtotta be.

«*Kir. vegytani intézet igazgatósága.*

Róma, junius 29. 1890.

A beküldött köveken és faleveleken látszó veres-barna vagyis inkább kávészinü foltok egy vér-eső nyomai (?) és csakugyan vérből eredtek.

Az elemezés alá vett cseppek 1—4 milliméter nagyságuak. Alakjuk ránczos bőr. Vannak olyanok, melyeknek szélei felhajtvák és végképen elválni készülnek. Minden fizikai jellegük a megszáradt vérrel ugyanazonos. A hőségnek platina lemezen kitéve a kérdéses anyag felfujódik és égett szarvhoz hasonló szagot terjeszt. Végre meggyúlad; hamuja elfogy és piszkossárga maradványt mutat. Ezen hátralékban tisztán vas reakcziók tünnek fel. Az anyagnak elemezése után vas és eczetes jegeczek mutatkoztak. Végre az egyik falevélről levett csepp, Ménilin rendszere szerint elemezve a nagyító üveg alatt apró vörös gömböket mutatott (talán madárvér?).»

A tünemény tehát, mint a vegytani intézet jelentése mutatja, alaposan tanulmányoztatott, mindamellett megoldása még nem sikerült. A sokféle tudományos nézetek közül melyek e tárgyban különösen Olaszországban felmerültek, csakis a *moncalieri*-i megfigyelő állomás véleményét akarjuk még e helyütt felemlítni, mely szerint valamely nagy vándor madár csapat juthatott egy forgó szél áramlatába, s a szegény állatok egymásba ütődve, vért vesztettek, mely tulajdon sulya által végre a földre esett és a rejtélyes vér-esőt okozta. Ezen feltevés annyival inkább is valószinű, minthogy május közepe táján a *fürjek* és *seregélyek* vándorlása dél felé meg szokott kezdődni. A tünemény csekély kiterjedése, nem különben azon tény, hogy a vegyészek a cseppekben madár-vért véltek felismerni, ezen magyarázat valószinüsége mellett szól. Azonkívül a moncalieri-i meteorologikus állomás még megjegyzi, hogy 1890-ben a fürjvadászat Olaszországban úgyszólván semmit sem ért, mi nagyon természetes, ha meggondoljuk, hogy a szegény madarak tömegesen vesztek el a levegőben. A tudományos kutatások és megfigyelések e téren nem szünetelnek és a moncaliéri-i állomás adatainak alapján jelenleg a Missignadi-ban esett vércseppekkel a *londoni*, *párisi* és *philadelphiai* vegyészeti intézetek termeiben tüzetes és a tudomány legújabb elvei szerint végrehajtott elemezések folynak.

Nem fogjuk elmulasztani annak idején olvasóinkat a nevezetes tünemény megmagyarázásáról értesiteni. *Dobbs* és *Fletcher*, a newyorki meteorologikus állomás intézői egyelőre azt jelentették, hogy a mult évben Florida és Virginia államok területén hasonló tünemények fordultak elő, melyeknek nyomait és okait most kutatják.

A KIRÁLY GALGÓCZON.

Ő felsége a schvarzenaui hadgyakorlatokról alig érkezett vissza Bécsbe, s már azonnal utra kelt, a Nyitramegyében folyó hadgyakorlatokra sietvén. A király kiséretében vannak *Károly Lajos*, *Albrecht*, *József*, *Vilmos*, *Rajner*, *Frigyes*, *József Ferdinánd* főherczegek. Ő felsége szállását Galgóczon rendezték be a gr. Erdődyek kastélyában. A magyar miniszterek közül gr. *Szapáry*, *Fejérváry* Géza és *Szögyény* van a király mellett

Utazása közben mindenütt hódoló tisztelet várta ő felségét, igy *Nagy-Szombaton*, hol a polgármester üdvözölte a királyt. *Galgóczra* e hó 9-ikén reggel 9 órakor érkezett az uralkodó, s azonnal a küldöttségeket fogadta, kiknek adott válaszában különös figyelmet keltenek az evangelikusok küldöttségéhez intézett szavak, mert a leghatározottabban «kárhozatos irányúnak» mondja ő felsége a pánszláv törekvéseket. Ismeretes, hogy a dunáninneni egyházkerületben az izgatás egyre tart. Ő felsége oly élesen elitélte ezt, mint pár év előtt Strossmayer diakovári püspök politikai szereplését.

Galgóczon a szépen diszített indóházban várták a küldöttségek, gr. *Szapáry*, b. *Fejérváry* miniszterek, *Frigyes* főherczeg hadtest-parancsnok. Az üdvözlő beszédet *Thuróczy* főispán mondotta. A király röviden válaszolt, többeket megszólított, s aztán a miniszterelnökkel kocsiba ült. Ezernyi tömeg várt mindenütt. Elől banderium lovagolt. A kastélyban a grófi család élén Erdődy Ferencz üdvözölte a királyi vendéget. Már tiz órakor megkezdődött a küldöttségek fogadása. A küldöttségek legnagyobb részt magyar díszbe voltak öltözve. Először a titkos tanácsosok, kamarások jelentek meg *Szlávy* József koronaőr vezetése alatt. A katholikus klérust *Boltizár* czimzetes püspök vezette, az evangelikus egyházét *Baltik* püspök; a katonai tisztikart *Forinyák* altábornagy, *Nyitramegye* küldöttségét *Thuróczy* Vilmos főispán, az izraelita hitközségét *Rosenfeld* rabbi. A király minden küldöttségnek válaszolt, s az egyes tagokhoz megszólításokat is intézett.

A dunáninneni evangelikus egyház küldöttségének *Baltik* püspök által tolmácsolt üdvözletére a király ez emlékezetes szavakkal válaszolt: «*Reménylem és elvárom*, hogy bármely ajku hiveik körében mindenkor buzgóan ápolni fogják a *hűség*, *vallásosság és kárhozatos iránytól ment tiszta hazafiasság érzelmeit*, mi által leginkább biztosíthatják maguknak es hitsorsosaiknak állandó megelégedésemet és további kegyelmemet.»

Ő felsége délben *Szapáry* gr. miniszterelnököt és azután Fejérváry br. honvédelmi minisztert hosszabb kihallgatáson fogadta.

Este 6 órakor *udvari ebéd* volt, a melyen résztvettek: Károly Lajos, József Ágost és Rainer főherczegek, Szapáry gr., Fejérváry br., Szlávy József, Pápay osztályfőnök és Hunyady Imre gr. titkos tanácsosok, stb. Az ebéd után ő felsége hosszabb cercle tartott.

Albrecht és *Vilmos* főherczegek, Bauer br. hadügyminiszter és a vezérkar főnöke, Beck br., délben Szeredre érkeztek, honnan Ujlakra hajtattak, a hol a főherczegeket Frigyes főherczeg várta és üdvözölte. Este 6 órakor érkezett *József* főherczeg.

Galgócz este a legszebben ki volt világítva. Az utczákon késő éjjelig hullámzott az ünneplő közönség.

Szeptember 10-ikének egész délelőttjét a gyakorló téren töltötte ő felsége. A honvéd lovasság rohamát a a király megdicsérte. Déli 1 órakor tért vissza ő felsége a gyakorlatról. A kocsik Szántó mellett vártak és aztán Gelenfalváig hajtattak, a hol a király kocsira ült. Egyidejüleg *Károly Lajos*, *József* és *Rainer* főherczegek a gyakorlótérről Galgóczra hajtattak. *Frigyes* főherczeg, miután a gyakorlat félbeszakíttatott, a két fél parancsnokával, a dandárnokokkal, a csapatparancsnokokkal és döntnökökkel hosszabb megbeszélést tartott, kiadta mindkét fél számára a parancsot és aztán Elecskére lovagolt.

Szapáry gr. és Szögyény miniszterek délután 1 órakor megtekintették a lipótvári fegyintézetet.

Az udvari ebéd 6 órakor volt.

Ő felsége e hó 11-én este utazott el Galgóczról *Beszterczére*, hol szept. 12-étől 16-ikáig marad a hadgyakorlatokon, 16-ikán pedig Temesvárra érkezik a kiállítás megtekintésére.

A 37-IK GYALOGEZRED JUBILEUMA.

Szept. 7-ikén és 8-ikán fényes ünnepélyeket ült Nagy-Várad. A József főherczeg nevét viselő 37-ik számu gyalogezred alapításának 150 éves emlékére tartották meg a jubileumot, melyen József főherczeg is megjelent családjával.

Szeptember 7-én este érkezett meg József főherczeg és családja. A népszerü főherczeg üdvözlésére ezrek jelentek meg a vasutnál. Az indóházat, az utczákat feldiszítették. Biharmegye és Nagy-Várad nevében Dőry főispán üdvözölte a fenségeket. József főherczeg válaszában kiemelte, hogy mindig szivesen jött Nagy-Váradra, de különösen most, midőn vitéz ezrede 150 éves fennállásának ünnepét üli. *Klotild* főherczegasszonynak és *Mária Dorottya* főherczegnőnek a nagyváradi hölgyek bokrétát nyujtottak át. Folytonos éljenzés közt vonult be a főherczegi család a püspöki rezidencziába, hol Schlauch püspök fogadta a klérus élén. Este 8 órakor tizennyolcz ágyulövés jelezte a katonai disztakarodó kezdetét mire kivilágították a várat. Utána tüzijáték volt a várban. A disztakarodót, a főherczegi család iránti tekintetből, a jubiláris ezred tiszti kara vezette s 500 lampionvivő kisérte a zenekart. Igy indult a menet a püspöki lak felé. hol Mária Dorottya főherczegnőnek névnapja előestéjén szerenődot adott. A zenekar eljátszotta a főherczegnő «Borura derü» czimü dalát is, Wolf ezredes pedig küldöttség élén gyönyörü virágbokrétát adott a főherczegnőnek. Ezután a püspöki palotában fényes estély volt.

Az ezred ünnepélye másnap kora reggel kezdődött, két zenekar járván be a város utczáit. Reggel 8 órakor a gyakorló térre vonultak. Egy csapat a százötven év előtti egyenruhában jelent meg. A püspökök, a hatóság képviselői és nagy közönség voltak tanui az ünnepélynek. A misét *Belopotoczky* tábori püspök mondta. Mise után József főherczeg hosszantartó éljenzés közt a következő lelkes magyar beszédet intézte az ezredhez:

«Vitézeim! 150 éve, hogy dicső emlékü Mária Terézia császárné és magyar koronás királyunk, megtámadva ellenségeitől, elárulva a vérrokonoktól, a magyar nemzet védelméhez folyamodott és e nemzet akkor az urak palotáiból és zsellérek kunyhóiból sereglett zászlói alá. Ekkor Szirmay Tamás ezredes állitá fel a 37-ik ezredet, mely már ez időben aratta a babérokat a véres harczokban. Ezóta minden hadjáratban újabb és újabb fényes tettekkel diszíté történetét és a legsulyosabb körülmények közt rendületlenül megőrzé hűségét uralkodói iránt. Büszke vagyok arra, hogy az ezred ruháját viselem, mert szemeimmel láttam két véres csatában bátran és szivós kitartással vivni és csak a tulnyomó erőnek, rendben engedni. Ily dicsőséges mult biztosítja az ezred jövőjét is. Vitézeim! Azon fiui szeretet és ragaszkodás, melylyel felséges hadurunk iránt mindig voltunk, emeli ohajainkat a hadak urához, hogy ő császári és apostoli királyi felségét éltesse az emberi kor legvégsőbb határáig, népei és katonái boldogitására. Éljen!»

Egetverő éljenzés harsogott végig a nagy mezőn e szép beszédre. A főherczeg 4000 forintos alapitványának 200 forintnyi kamatait, kitünő legények és altisztek jutalmazására, László főherczeg osztotta ki s végül az ezred elvonult József főherczeg és a táborkar előtt. A diszebéd a tiszti kaszinóban volt, mely pompásan fel volt ékesitve. A főherczeget igen kellemesen lepte meg életnagyságu képe, melyet Fränkl hadnagy festett. A lakomán az összes előkelőségek részt vettek. *József* főherczeg a királyra mondta az első felköszöntőt. *Wolf* ezredes nagy hatásu beszédben a főherczeget és családját éltette. Ebéd után mindnyájan a várba hajtattak, hol a legénység ünnepelt és mulatott, kiket a város vendégelt meg. A vár bástyáit, gyepes árkait, falait ellepte a közönség. Volt bandérium, jelmezes menet, nép-

Most már Perczel táborával egész Bánátot bejárta. 15-ik májusban én Kis-Kéren lévén, a te neved napodat kedves, és gyermekeimnek lakadalmi napját ünnepelni: Józsi fiam délután betoppan hozzánk egészségben és jó kedvvel. Ugyanis Perczel tábornok meghódítván egész Bánátot, onnan újra Bácskába fordult hogy a csajkás kerületet is meghódítsa, hová minden megfutamodott ráczok összegyülekeztek, s hatalmasan sánczolják és védeni készülnek magokat Perczel ellen. Ezen kerületnek meghódítása biztosíthat bennünket csak a ráczok további dulongásai ellen. Józsi 15-ik májusban Szeghegyen volt Perczel tábornokkal, hol a tábor rostokolt egy-két napig, és ezalatt rándult Szeghegyről Kis-Kérre, s onnan aznap vissza fordult velem Verbászra, onnan ismét Szeghegyre. Mondja, hogy neki jól van dolga, ő ütközetbe soha se megy, hanem főnökével a főbiztossal, mindig távol van az ütközet helyétől egy mérföldnyire, s onnan intézik el a tábornak élelmezését. Élelmezési szerekkel bőven el vannak látva és nekik magoknak legkisebb fogyatkozások sincs; a mikor akarja, ott hagyhatja a szolgálatot. Most már meg Kis-Kérről: mint irám, vőm és leányom legkisebb kárt se vallottak a ráczoktól. Martiusnak talán 20-ik napján szült Linuskám egy igen erős és szép fiú gyermeket, kit Kálmánnak neveztetett; mind a gyermek, mind Linuska egészségesek; a férje minap egy két napig hideglelős volt, de abból már egészen felépült. Linuska igért nekünk egy tehenet borjastól és annyi zsírt, a mennyire szükségünk van, mert ők igen jutalmasan jutottak 2 lóhoz és kocsihoz és vagy három akó disznózsírhoz a szent-tamási zsákmányból; 3 malaczom is maradt, melyek a hajtás elől vissza futhattak; a padláson épségbe maradván ott van két oldal szalonna és 6 sonka, 25 pesti mérő buza, 20 mérő zab és kukoricza is jócskán, ott vannak a fehér edényeknek is nagy része, a nagy üst és könyveim, ez az egész gazdaságunk; azonban mind az őszi, mind a tavaszi vetéseim igen szépek. Április 4-étől fogva mind e mai napig mesteremhez járok ebédre és hálásra; húst hozatok, lisztet adok annyit, hogy azért becsületesen eltarthatnak s jól is tartanak.

Most már szóljunk a fődologról. Tudom kedvesem, hogy nagyon epekedsz haza jönni. Bár én is mely nagyon epekedem utánad, még nem merem azt a merész lépést tenni, hogy haza szólítsalak, mivel a csajkás kerületben nagyon meg sokasodtak a ráczok és felette megerősítették magokat. Már egyszer próbálta Perczel Titelt ostromolni, és be nem vehette, azután fordult Bánátba, honnan hasonlóan a megfutamodott ráczok mind a csajkás kerületbe menekültek és fegyvert fogtak. Most ugyan újonnan meg fogja Perczel tábornok támadni a csajkás kerületet, szándékozik Titelt is bevenni. Ha ez megtörténik és az Isten neki szerencsét és dicsőséget ád, s biztosítva lesz megyénk, akkor azonnal haza szólítalak levelem által, melyet tüstént Gábor sógornak küldök, ki is azt neked által szállítja. De változó lévén a hadi szerencse, ha Perczel tábornok visszaveretik a ráczoktól, úgy ő meg sem áll Szegedig. Jaj akkor Bácskának, Perczelnek sok pusztításai, iszonyú boszúállását hozza reánk a ráczoknak. Azért is még Verbászon, mindenek készen tartják kocsijokat, hogy szükség esetében futhassanak, és mindenki, kinek pénze volt, lovakat és kocsit szerzett magának, de én magamnak azon megmaradt 200 forintomon nem szerezhettem. Mi lenne belőlünk, ha te itthon volnál gyermekeiddel és futnunk kellene, senki bennünket fel nem vesz, és mi mindnyájan martaléka leszünk az ellenségnek, kivált ha te még itthon betegen is feküdnél. Én gyalog úgy el szaladhatok, mint más; bizzál abban, hogy legalább életemet megmenthetem. A sepsei levegő is jobb, mint a mienk, ez a szép májusi idő bizonynyal megerősít tégedet. Kérlek azért az Istenre, várd be Perczel táborozásának eredményét; ha jól kisül, akkor repülhetsz mindjárt ölelő karjaink közé, a felől való tudosításomat bevárván. Ezerszer csókolván kedves gyermekeimet, Zsuzsánna húgom-asszonyt, a te hűséges ápolóidat. Janikámat és Sándorkámat s a többi apró unokáimat, feléd terjesztvén epedő karjaimat, csókjaimmal halmozva, kivánom és azért esedezem, hogy a jó Isten vegyen mindnyájatokat oltalmába, s áldjon meg lelki-testi javaival, a ki vagyok s maradok

szerető férjed s atyátok *Kármán Pál* m. k.
ujverbászi ref. pap.

A NAGYBECSKEREKI REFORMÁTUS TEMPLOM.

E 22,000 lakosu, felerészben r. kath. német ajku, felerészben görög-keleti szerb ajku városban, a gazdag és termékeny Torontál vármegye fő- és székhelyén, 1845-ben alakult először magyar református egyház. Csak egy maroknyi, alig pár száz lélek, eleinte a kevéssel több ágostai hitvallásu hitrokonokkal összefogva, de csakhamar önállóan szervezkedve alakították meg a mondott év augusztus 31-ikén, e nagy kereskedelmi ponton a ref. egyházat. De az első alakulás nem volt hosszú életű. A közbejött forradalom, a nemzetiségek lázadása megölte az ifjú csemetét. A nép szétszóratott, földönfutóvá lett s részint magyar vidékekre, részint Amerikába vándorolt s többé nem is jött vissza a szomorú emlékű helyre. Utolsó, a ki eltávozott, a gyülekezet lelkésze, Ecsedi János volt, a ki 1852-ben Gyulaváriba ment lelkésznek, s ott nehány évvel ezelőtt, mint nyolczvanas agg halt meg.

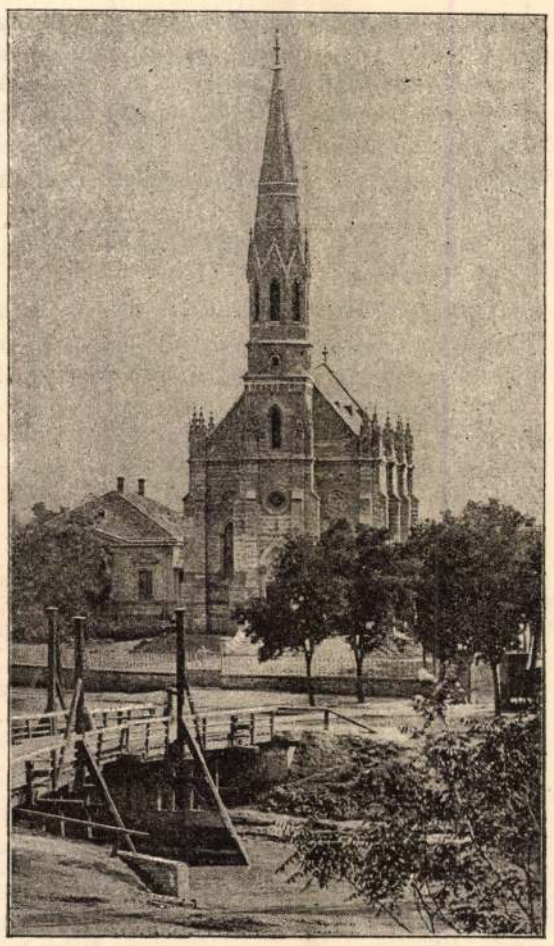

A nagybecskereki református templom.

Tiz év múlva, 1862-ben, újra kezdtek mozogni, az ismét szaporodó magyar reformátusok. Bizottságot alakítottak a szervezkedésre, s 1865-ben már szervezték az első presbiterumot; elnökül (főgondnokul) választván a ma is élő Vecsey Istvánt, ki azóta e hivatalában már 26-ik éve, buzgón munkálkodott a hamvaiból phőnixként feltámadó egyház szervezkedésén s megerősbülésén. Társul e szép, de nehéz munkában többen csatlakoztak a derék férfiúhoz, de a kis gyülekezet legkisebb tagja is szellemi s anyagi erejének teljes mértéke szerint buzgólkodott a kitűzött czél elérésén. — 1880-ban lelkészt választottak a hitbuzgó és fáradhatatlan erélyű és kitartásu Szalay József személyében, ki a pesti ref. theologiai akadémián végzett tanulmányai után két évet a skótok földén, az edinburghi egyetemen töltvén, tele hittel és lángoló buzgósággal foglalta el hivatalát s megkezdette működését: benn az egyház végleges szervezésével, — s egy, nem az akkor is alig 300 lélekből álló kis gyülekezet szükségeinek, hanem a minden tekintetben oly fontos pont, az ipari-, kereskedelmi-, nemzetiségi s felekezeti tekintetben egyaránt jelentékeny Nagy-Becskerek város követelményeinek megfelelő templom építésére való készülettel. Ő felsége, a király volt a legelső nagy alapító, a kinek az egyház anyagi megszilárdulását köszöni, ki a kincstári birtokból nemcsak templom-helyet a város legszebb pontján és alkalmas temető földet, hanem a lelkészi javadalomra egy egész telek-földet, Torontál termékeny földéből, — és az épülendő templomra saját magánpénztárából 100 forintot adományozott. Nagy-Becskerek városa a templom-telket még felényivel megnagyobbította, hogy a paplak is felépülhessen, s a mellett elég tágas szabad tér is maradjon. Most az egyház három hold alkalmas földet vásárolt tégla égetésre s a maga által vetett téglából megépítette először a paplakot, melynél kevés diszesebb református papi lak van az országban, azután előállította a templom-építésre megkivántató összes téglaanyagot.

Ily előkészület után a buzgó lelkész vándorbotot vett kezébe, s az állami és a ref. felekezeti hatóságok engedélyével, vidékről-vidékre, egyházról-egyházra járt gyüjteni a templom építésére. Dunántúl és innen, Tiszántúl és innen és Erdély református egyházaiban, éveken át, több izben megújuló s tervszerűleg beosztott körútakat tett, a nagyobb egyházakban, — közel 200 helyen, — lelkes predikációkat tartott, Isten, vallás és nemzetiség nevében adakozásra híva föl a hiveket, a magyarokat. E fáradhatatlan buzgóság eredménye tiz év alatt 23,000 forintra menő önkéntes, jó szivből eredő adakozás lőn, mely, — részenként mindig gyümölcsözően elhelyezve, — önmagát 32,000 forintra szaporította. E közben a hivek sem szüntek meg áldozni s maguk közt is gyűjteni és gyarapítani templom-épitési készletöket.

Együtt levén a szükséges összeg, Zaboreczky Ferencz műépítész-mérnök készítette az átmeneti gót-stylu templom tervét, melynek kivitelét Vaskovich Antal épitő-mester vállalta el s feladatának dicséretesen meg is felelt.

Elgondolható a gyülekezet öröme, midőn f. é. augusztus 30-ikán végre megérhette, hogy kész templomát, mely szépségével, — emelt helyen, diszes kőfal- s vas rács-kerítésében, magas falaival, művészi gót-boltozatával, diszes, világos ablakaival, sugár tornyával (melyből azonban még hiányzanak a harangok), csinos s egyszerüségében, izletes belső berendezésével (melyből még az orgona hiányzik), — Istennek hajlékául fölszentelhette. Ha a gyülekezet örömét valami csorbíthatta, az volt, hogy a tiszántúli kerületnek (melyhez tartozik) érdemekben gazdag s köztiszteletben és szeretetben álló püspöke, Révész Bálint, sulyos betegsége miatt az ünnepélyen meg nem jelenhetvén, a fölszentelést személyesen nem teljesíthette. Maga helyet e szent munkára, — a gyülekezet kérelmére, — püspöktársát, a dunamelléki egyházkerület püspökét, Szász Károlyt bizta meg, ki e tisztet Szabó János békés-bánáti esperessel s az egyházmegye több jeles lelkészével együtt teljesítette. Ez alkalommal a gyülekezet tagjain kivül a megyei hatóság s a város értelmiségének, — felekezeti különbség nélkül, — nagy része megjelent, s az egész város sőt a vidék a legmelegebb részvétet tanusította, — a hazafiság és magyar nemzetiség érdekében kétségkívül nagy szerepre hivatott s s szép jövőjü templom e fölavatása s a számra csekély, de életerős ref. gyülekezet ez öröm napja iránt: kivánva életet, gyarapodást, virágzást annak!

— *á* — *r* —

A VÉRESŐ.

A meteorológikus tanulmányok nehézségei között sok olyan fordul elő ismételten is, a minek valami észszerű oka még földerítve nincs. Több ízben jelez a napi sajtó ilyen vagy amolyan rendkivüli eseményt, melynek megállapítása a tudós világot nagyon érdekelné; de mihelyt a tudós czéh egyik tagja a szóbahozott esemény megvizsgálására a helyszinére megérkezik, többnyire csak valamely szerkesztőségből kirepült kacsát és abszolute senkit sem talál, kit, mint szemtanut meghallgathatna. Az alább elmondott esetben máskép áll a dolog.

Az *oppido-mamertinói* megfigyelő állomás jelentést tett a véreső jelenségéről. A jelentés megérkezése után a híres római tudós *Denza atya* levélben az iránt kereste meg az állomás főnökét, *Virdia* urat, kit mint komoly tudományos irányu embert régóta ismert, hogy az esőjelentést kissé kibővítve juttassa kezéhez és ahhoz a helybeli hatóságok vagy egyéb szavahihető emberek irásbeli jelentéseit csatolja be. Az eredeti jelentéshez a következő bizonyitványok voltak mellékelve:

«*Kir. csendőrségi állomás Oppidóban. A meteorologikus megfigyelő állomás igazgatójának.*

Oppido, 1890 szeptember 21-én.

F. évi augusztus 9-én kelt levelünk kiegészítéséül ezennel tudatom, hogy ugyan f. évi május 15-én *Missignadi* nevü faluban vérnek látszó eső esett, mit állomásunk két tagja, kik ama faluban szogálati okokból tartózkodtak, nekünk hivatalosan bejelentett. Az állomás parancsnok *Marini G.* s. k.»

A tünemény előfordulását tehát hivatalos közegek bizonyították. Most tehát arról volt szó, mennyiben érdemelnek ezen tanuságtételek hitelt, s továbbá mi történt tulajdonképen a jelzett helyen és időben?

A mult év május 15-én *Missignadi* nevü és *Oppido Mamertino*-hoz négy kilométer távolságban fekvő faluban először délutáni negyedfél órakor, másodizben pedig öt órakor apró, de fényes vércseppekből álló eső esett. A vércseppek emberekre, utcza-kövekre, falevelekre és növények leveleire, valamint szőlő- és olajfalevelekre hullottak. Ezek láttára a lakosságot páni félelem fogta el; mindenki sírt és jajgatott, midőn arczáról és kezeiről a vért letörülgette. Ime itt a világ vége, a megváltó vére visszaesik a bűnös földre, mely nevét meggyalázta!

A nagy lármára odasietett királyi csendőrök azzal akarták a népet megnyugtatni, hogy a lehulló nedvesség valamely növényből ered, melynek virágjait a szél magasra emelte, de végre maguk is belátták, hogy az esőcseppek csakugyan valóságos vér.

A véresőt megelőző és kisérő tünemények a következők voltak. 1.) Május 11-én este erős délkeleti szél, mely 12-én reggelig óránkénti 45 kilométernyi gyorsasággal fujt. Azóta az uralkodó szél a negyedik oldalról csak 4 kilométer gyorsasággal fujt. 2.) A tünemény lefolyásakor a levegő csendes, de sürű volt; a hegyek ormait, melyek a falut környezik, erős köd takarta. Megfigyeltetett, hogy a vér-eső egy fekete felhőből hullott alá, mely a légkörben nyugatról kelet felé tolongott es a tüneméný alkalmával épen a falu fölött vonult el. 3.) A vércseppek mintegy három négyszög kilométernyi tért foglaltak el. 4.) Május 15-én reggel *Oppidón*, mely *Missignadi* falutól éjszak-nyugat felé fekszik, nyugati szél kiséretében szintén vér-eső esett, de nem oly erősen, mint az utóbb nevezett helyen. 5.) A véresővel együtt viz nem esett.

Virdia ur jelentéséhez a vörös vérfoltokkal ellepett köveket és faleveleket is odamellékelte.

Ezen tárgyak vegytani elemezés végett a *római* állami vegyészeti intézetbe jutottak, melynek igazgatósága a következő jelentést nyujtotta be.

«*Kir. vegytani intézet igazgatósága.*

Róma, junius 29. 1890.

A beküldött köveken és faleveleken látszó veres-barna vagyis inkább kávészinü foltok egy vér-eső nyomai (?) és csakugyan vérből eredtek.

Az elemezés alá vett cseppek 1—4 milliméter nagyságuak. Alakjuk ránczos bőr. Vannak olyanok, melyeknek szélei felhajtvák és végképen elválni készülnek. Minden fizikai jellegük a megszáradt vérrel ugyanazonos. A hőségnek platina lemezen kitéve a kérdéses anyag felfujódik és égett szarvhoz hasonló szagot terjeszt. Végre meggyúlad; hamuja elfogy és piszkossárga maradványt mutat. Ezen hátralékban tisztán vas reakcziók tünnek fel. Az anyagnak elemezése után vas és eczetes jegeczek mutatkoztak. Végre az egyik falevélről levett csepp, Ménilin rendszere szerint elemezve a nagyító üveg alatt apró vörös gömböket mutatott (talán madárvér?).»

A tünemény tehát, mint a vegytani intézet jelentése mutatja, alaposan tanulmányoztatott, mindamellett megoldása még nem sikerült. A sokféle tudományos nézetek közül melyek e tárgyban különösen Olaszországban felmerültek, csakis a *moncalieri*-i megfigyelő állomás véleményét akarjuk még e helyütt felemlítni, mely szerint valamely nagy vándor madár csapat juthatott egy forgó szél áramlatába, s a szegény állatok egymásba ütődve, vért vesztettek, mely tulajdon sulya által végre a földre esett és a rejtélyes vér-esőt okozta. Ezen feltevés annyival inkább is valószinű, minthogy május közepe táján a *fürjek* és *seregélyek* vándorlása dél felé meg szokott kezdődni. A tünemény csekély kiterjedése, nem különben azon tény, hogy a vegyészek a cseppekben madár-vért véltek felismerni, ezen magyarázat valószinüsége mellett szól. Azonkívül a moncalieri-i meteorologikus állomás még megjegyzi, hogy 1890-ben a fürjvadászat Olaszországban úgyszólván semmit sem ért, mi nagyon természetes, ha meggondoljuk, hogy a szegény madarak tömegesen vesztek el a levegőben. A tudományos kutatások és megfigyelések e téren nem szünetelnek és a moncaliéri-i állomás adatainak alapján jelenleg a Missignadi-ban esett vércseppekkel a *londoni*, *párisi* és *philadelphiai* vegyészeti intézetek termeiben tüzetes és a tudomány legújabb elvei szerint végrehajtott elemezések folynak.

Nem fogjuk elmulasztani annak idején olvasóinkat a nevezetes tünemény megmagyarázásáról értesíteni. *Dobbs* és *Fletcher*, a newyorki meteorologikus állomás intézői egyelőre azt jelentették, hogy a mult évben Florida és Virginia államok területén hasonló tünemények fordultak elő, melyeknek nyomait és okait most kutatják.

A KIRÁLY GALGÓCZON.

Ő felsége a schvarzenaui hadgyakorlatokról alig érkezett vissza Bécsbe, s már azonnal utra kelt, a Nyitramegyében folyó hadgyakorlatokra sietvén. A király kiséretében vannak *Károly Lajos*, *Albrecht*, *József*, *Vilmos*, *Rajner*, *Frigyes*, *József Ferdinánd* főherczegek. Ő felsége szállását Galgóczon rendezték be a gr. Erdődyek kastélyában. A magyar miniszterek közül gr. *Szapáry*, *Fejérváry* Géza és *Szögyény* van a király mellett

Utazása közben mindenütt hódoló tisztelet várta ő felségét, igy *Nagy-Szombaton*, hol a polgármester üdvözölte a királyt. *Galgóczra* e hó 9-ikén reggel 9 órakor érkezett az uralkodó, s azonnal a küldöttségeket fogadta, kiknek adott válaszában különös figyelmet keltenek az evangelikusok küldöttségéhez intézett szavak, mert a leghatározottabban «kárhozatos irányúnak» mondja ő felsége a pánszláv törekvéseket. Ismeretes, hogy a dunáninneni egyházkerületben az izgatás egyre tart. Ő felsége oly élesen elitélte ezt, mint pár év előtt Strossmayer diakovári püspök politikai szereplését.

Galgóczon a szépen diszített indóházban várták a küldöttségek, gr. *Szapáry*, b. *Fejérváry* miniszterek, *Frigyes* főherczeg hadtest-parancsnok. Az üdvözlő beszédet *Thuróczy* főispán mondotta. A király röviden válaszolt, többeket megszólított, s aztán a miniszterelnökkel kocsiba ült. Ezernyi tömeg várt mindenütt. Elől banderium lovagolt. A kastélyban a grófi család élén Erdődy Ferencz üdvözölte a királyi vendéget. Már tiz órakor megkezdődött a küldöttségek fogadása. A küldöttségek legnagyobb részt magyar díszbe voltak öltözve. Először a titkos tanácsosok, kamarások jelentek meg *Szlávy* József koronaőr vezetése alatt. A katholikus klérust *Boltizár* czimzetes püspök vezette, az evangelikus egyházét *Baltik* püspök; a katonai tisztikart *Forinyák* altábornagy, *Nyitramegye* küldöttségét *Thuróczy* Vilmos főispán, az izraelita hitközségét *Rosenfeld* rabbi. A király minden küldöttségnek válaszolt, s az egyes tagokhoz megszólításokat is intézett.

A dunáninneni evangelikus egyház küldöttségének *Baltik* püspök által tolmácsolt üdvözletére a király ez emlékezetes szavakkal válaszolt: «*Reménylem és elvárom*, hogy bármely ajku hiveik körében mindenkor buzgóan ápolni fogják a *hűség*, *vallásosság és kárhozatos iránytól ment tiszta hazafiasság érzelmeit*, mi által leginkább biztosíthatják maguknak és hitsorsosaiknak állandó megelégedésemet és további kegyelmemet.»

Ő felsége délben *Szapáry* gr. miniszterelnököt és azután Fejérváry br. honvédelmi minisztert hosszabb kihallgatáson fogadta.

Este 6 órakor *udvari ebéd* volt, a melyen résztvettek: Károly Lajos, József Ágost és Rainer főherczegek, Szapáry gr., Fejérváry br., Szlávy József, Pápay osztályfőnök és Hunyady Imre gr. titkos tanácsosok, stb. Az ebéd után ő felsége hosszabb cercle tartott.

Albrecht és *Vilmos* főherczegek, Bauer br. hadügyminiszter és a vezérkar főnöke, Beck br., délben Szeredre érkeztek, honnan Ujlakra hajtattak, a hol a főherczegeket Frigyes főherczeg várta és üdvözölte. Este 6 órakor érkezett *József* főherczeg.

Galgócz este a legszebben ki volt világítva. Az utczákon késő éjjelig hullámzott az ünneplő közönség.

Szeptember 10-ikének egész délelőttjét a gyakorló téren töltötte ő felsége. A honvéd lovasság rohamát a a király megdicsérte. Déli 1 órakor tért vissza ő felsége a gyakorlatról. A kocsik Szántó mellett vártak és aztán Gelenfalváig hajtattak, a hol a király kocsira ült. Egyidejüleg *Károly Lajos*, *József* és *Rainer* főherczegek a gyakorlótérről Galgóczra hajtattak. *Frigyes* főherczeg, miután a gyakorlat félbeszakíttatott, a két fél parancsnokával, a dandárnokokkal, a csapatparancsnokokkal és döntnökökkel hosszabb megbeszélést tartott, kiadta mindkét fél számára a parancsot és aztán Elecskére lovagolt.

Szapáry gr. és Szögyény miniszterek délután 1 órakor megtekintették a lipótvári fegyintézetet.

Az udvari ebéd 6 órakor volt.

Ő felsége e hó 11-én este utazott el Galgóczról *Beszterczére*, hol szept. 12-étől 16-ikáig marad a hadgyakorlatokon, 16-ikán pedig Temesvárra érkezik a kiállítás megtekintésére.

A 37-IK GYALOGEZRED JUBILEUMA.

Szept. 7-ikén és 8-ikán fényes ünnepélyeket ült Nagy-Várad. A József főherczeg nevét viselő 37-ik számu gyalogezred alapításának 150 éves emlékére tartották meg a jubileumot, melyen József főherczeg is megjelent családjával.

Szeptember 7-én este érkezett meg József főherczeg és családja. A népszerü főherczeg üdvözlésére ezrek jelentek meg a vasutnál. Az indóházat, az utczákat feldiszítették. Biharmegye és Nagy-Várad nevében Dőry főispán üdvözölte a fenségeket. József főherczeg válaszában kiemelte, hogy mindig szivesen jött Nagy-Váradra, de különösen most, midőn vitéz ezrede 150 éves fennállásának ünnepét üli. *Klotild* főherczegasszonynak és *Mária Dorottya* főherczegnőnek a nagyváradi hölgyek bokrétát nyujtottak át. Folytonos éljenzés közt vonult be a főherczegi család a püspöki rezidenciába, hol Schlauch püspök fogadta a klérus élén. Este 8 órakor tizennyolcz ágyulövés jelezte a katonai disztakarodó kezdetét mire kivilágitották a várat. Utána tüzijáték volt a várban. A disztakarodót, a főherczegi család iránti tekintetből, a jubiláris ezred tiszti kara vezette s 500 lampionvivő kisérte a zenekart. Igy indult a menet a püspöki lak felé. hol Mária Dorottya főherczegnőnek névnapja előestéjén szerenődot adott. A zenekar eljátszotta a főherczegnő «Borura derü» czimü dalát is, Wolf ezredes pedig küldöttség élén gyönyörü virágbokrétát adott a főherczegnőnek. Ezután a püspöki palotában fényes estély volt.

Az ezred ünnepélye másnap kora reggel kezdődött, két zenekar járván be a város utczáit. Reggel 8 órakor a gyakorló térre vonultak. Egy csapat a százötven év előtti egyenruhában jelent meg. A püspökök, a hatóság képviselői és nagy közönség voltak tanui az ünnepélynek. A misét *Belopotoczky* tábori püspök mondta. Mise után József főherczeg hosszantartó éljenzés közt a következő lelkes magyar beszédet intézte az ezredhez:

«Vitézeim! 150 éve, hogy dicső emlékü Mária Terézia császárné és magyar koronás királyunk, megtámadva ellenségeitől, elárulva a vérrokonoktól, a magyar nemzet védelméhez folyamodott és e nemzet akkor az urak palotáiból és zsellérek kunyhóiból sereglett zászlói alá. Ekkor Szirmay Tamás ezredes állitá fel a 37-ik ezredet, mely már ez időben aratta a babérokat a véres harczokban. Ezóta minden hadjáratban újabb és újabb fényes tettekkel diszité történetét és a legsulyosabb körülmények közt rendületlenül megőrzé hűségét uralkodói iránt. Büszke vagyok arra, hogy az ezred ruháját viselem, mert szemeimmel láttam két véres csatában bátran és szivós kitartással vivni és csak a tulnyomó erőnek, rendben engedni. Ily dicsőséges mult biztosítja az ezred jövőjét is. Vitézeim! Azon fiui szeretet és ragaszkodás, melylyel felséges hadurunk iránt mindig voltunk, emeli ohajainkat a hadak urához, hogy ő császári és apostoli királyi felségét éltesse az emberi kor legvégsőbb határáig, népei és katonái boldogítására. Éljen!»

Egetverő éljenzés harsogott végig a nagy mezőn e szép beszédre. A főherczeg 4000 forintos alapitványának 200 forintnyi kamatait, kitünő legények és altisztek jutalmazására, László főherczeg osztotta ki s végül az ezred elvonult József főherczeg és a táborkar előtt. A diszebéd a tiszti kaszinóban volt, mely pompásan fel volt ékesitve. A főherczeget igen kellemesen lepte meg életnagyságu képe, melyet Fränkl hadnagy festett. A lakomán az összes előkelőségek részt vettek. *József* főherczeg a királyra mondta az első felköszöntőt. *Wolf* ezredes nagy hatásu beszédben a főherczeget és családját éltette. Ebéd után mindnyájan a várba hajtattak, hol a legénység ünnepelt és mulatott, kiket a város vendégelt meg. A vár bástyáit, gyepes árkait, falait ellepte a közönség. Volt bandérium, jelmezes menet, nép-

Zaborotzky Ferenc

vezette a nagybecskereki uj megyeház épitését 1885 ben.

Régészeti és Tört. Ertesitő (Temesvár) 1885. 177. l. (A nagybecskereki vár)

Zaboretzky Ferenc

kecskeméti építész

megkezdte a kunszent-
miklósi sk. templom
építését.

Vállalkozók Körlönye

1905. aug. 23.

(Templomépítés Kunszent-
miklós körségben.)

Csabrendek – irénmajori lelet

VI. 131, 132.

Žaboretzky Ferenc

kecskeméti építész

vállalta az alábbi templom belsejének karbahoratali munkálatait

1899-1900-ban.

Irod.

Bágyi László: A Kecskeméti róm. kath. nagytemplom története és belső díszítésének kalauza. ~~H. é. n.~~ (31. l.

Kecskemét, 1903.)

NÉMET ALFÖ
ÉS FLAMA

CUYP, ALBERT (1620—1691) KÖVETŐJ

Tengeri kikötő

Jelezve lent jobbra: A. Cuyp.

Vászon, olaj, 66×83 cm. (Hivatal.)
Maszlaghy II., 437. szám.

FLAMAND FESTŐ, XVII. század

Patricius család

Vászon, olaj, 83×106 cm. (14. szoba.)
Maszlaghy II., 555. szám.

FRANCKEN, FRANZ (1542—1616)

Jézus születése

Fa, olaj, 49×36 cm. (44. szoba.)
Maszlaghy II., 202. szám.

HAANEN, REMY VAN (1812—1894)

Napkelte a svájci havasok közt

Vászon, olaj, 73×103. cm. (44. szoba.)
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Magyar Sion, XVI., 1885., 772. l. — Maslaghy II., 124. szám.

Hága látképe

Zaborecky Ferenc

építész

l. Vámos F.

Lechner Ödön

I. 23. l.

T.

eremben

Pálffy János hagyom.
Wien.
Kozjegyző 1.

s 22-én. + Amsterdamban 1904 oktober

IV:123

mig ökölre szoritott bal kezét térdén pihenteti. Közülök a
irakott lakásban, a hol egy balrafordulkaros székbe rogyott férfi van
és gyürüs kezeit karkönyöklő jobb kezével fejét támaszkeretű tükörben is látható úrinő, a
ával és állvány nyitott könyvvel nyert
rékon megkötött prémes ruhát és kötényt,
apját földre dobta és a kinek közelészemünkbe, szürke kabátot,
isnyát és fél czipőt visel. A háttért
alja el. A fehér majolika az előtérben
és négy madarat, mig a háttérbeli a szekrét tűntet fel. Jelzése alól jobbra: C.

en.)
m. — Száma a Kozjegyzői leltárban A:1-1.

150

60-68.

M.D.K.

Laborczky

mérnök

nyert megbízást a kecskeméti ref. collégiumtól, a kecskeméti kollégiumi épület átalakítására és 3-ik emelettel való bővítésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 189[illegible]. XVI .évf.
dec. 24. sz. 3 . old.

M.D.K.

Zaboreczky Ferenc (kecskeméti) építészt

bízta meg a kecskeméti r. k. egyháztanács az anyatemplom kifestési terveinek elkészítésével, melyre széleskörű versenytárgyalást fog hirdetni. A freskókra vonatkozólag több fővárosi festőművészt fognak felszólítani.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

máj. 3. sz. 6. old.

Zaboretzky Ferenc

Beck Antal, Baumhorn Lipót és Zaboretzky Ferenc 1880 után a Lechner-iroda tagjai voltak.

XXXXXXXX Közléseikre hivatkozik:

Vámos Ferenc: A szegedi városháza építésének történetéről. Művtört.Ért. 1969. 4.sz. 317-322. l.

318. l.

Zaborszky Jeszne

épitész 188o után a Lechner-iroda tagja volt. Közléseire hivatkozik:

Vámos Ferenc: A szegedi városháza épitésének történetéről. Müvtört.Ert. 1969. 4.sz. 317-322. l.

318. 321.l.

Zaboraczky Ferenc

M.D.K.

(kecskeméti) építész vállalta a féleghárai vasuti állomás felépítését

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

aug. 30 sz. 4 old.

M.D.K.

Zaborecky Ferenc (kecskeméti) építész, nyert megbízást a kecskeméti ors. tanító árvaház építőmunkáinak kivitelére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX. évf.
ápr. 27. sz. 5. old.

ZABORECZKY Ferenc építen

az építés építésvezetője

Sümegi György: A keszlemiéti városháza.
2. kiad. Keszlemét, 1996 5.

ZABORETZKY Ferenc építomester

Steindhuse kabinetirodáján dolg. és ő
ajánlotta Keszeméte – munkái ld.

Jakán István. Keszeméti várom építéstörténete.
Keszeméti, 1998. 177–178, 201

vasszakaszti ismerne is volt 185.

9 [n. n.]

113. B. A. [Bálint Aladár]: August
grossen Stadt. 51.
114. Bálint Aladár: Képekről - munk
Népszava könyvkereskedés. 51-5

- *vegyes*

115. Műegyetemi építészhallgatók ki
116. A "Kéve" újévi ajándéka. [Lévy
117. Ex-librisek. Kozma Lajos. 52.
118. A Ház ex-libris pályázata. 52.
119. Lejáró tervpályázatok. 52.

3. sz.

120. Sz. J. [Szablya János]: A M. I
kiállítása. 53-58. és 59-68. i
121. Lehel Ferenc: Az ultramodernek
122. Tátray Lajos 1885-1909. 77-78.
123. V. J. [Vágó József]: Alfred Me

4-5. sz.

124. Jakab Dezső: Angol kertvárosok
125. Málnai Béla: Családiház-telepe

Correction

The 28.th Nov. 1949.

The Bridge
(Translation)

(Really the Chain Bridge, already then when Széchenyi.) The Chain Bridge had indeed symbolized the ~~x~~ thought of progress.

Zaborszky

nobrin

l

Farkas Munklevelei

203. l

MDK

Záborszky Elly

képzőműv. főisk. hallg.

Budiparrajziak 1933-34. 4o 1.

MDK

Kné, Záborszky Elly

Fiatalember, gipsz

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 13.1.

MDK

Záborszky Elly (Krayerné Zabori Zaborszky Elly) szobrász

Záborszky a főiskolán Szentgyörgyi növendéke volt. Ő volt az iskola első női tanársegédje.
Anyaság c. szobra. Krisztus szobra. Tancosnő c. műve a kiállításon.

Tél a művészetben. Bpest, 1940. 95.l.

Záborszky Ella (Krayerné)

szobrász

Művészet, 1940. V. évf. 32. n.

34. l. – Erdégi Árpád: A „Műte-

rem."

minden helyzetben közel áll szívünkhöz és vele küzdjük végig eszének és szívének egyenlőtlen harcait.

Kőváry Margitot olvasóink úgy előbbi kiadványainkból, mint jelen kötetünkből jól ismerik. Állandó novellistája a Magyarságnak és alapos megfigyelésről, nagy írói felkészültségről tanuskodó írásaival úgy folyóiratok, mint napilapok hasábjain gyakran találkozhat. Kőváry M. a Szittya IMO egyik legrégebbi tagja s így várható sikerére már előre is kétszeresen büszkék vagyunk.

ÓDA A NŐHÖZ

Mint negyed, vagy fél gondolat,
Megvillansz a tudat alatt
S eltünsz, mint délibáb legott,
Hogy újra formáld alakod
A Semmi és Lét határszegélyén
Mint állandóság oszolsz széjjel,
Te Nő, kit nem is ismerek,
Imé most áldozok neked!

* * *

Tán a forró anyai lehelet
Lehelte belém élénk képzeted?
Mi tért és időt rögzítve bennem,
Fel-feltüremlik az értelmemben
S egy véges élet iramán vezet.

Ha nem volnál, mint oceánhajó
Vesztegelnék, futva a tengeren,

Ha te nem volnál semmi gond
[sem volna.
Nem volna vágyam célom s örömem,
Mert életemnek minden törekvése,
Légváraim és álmaim vetése
Nagy aratását benned keresem!

Ha nem volnál, gondolat sem volna!

Krayerné Zábori Záborszky Elly és Csebi Pogány István kiállítása

Krayerné Zábori Záborszky Elli a főiskolán Szentgyörgyi növendéke volt és kiemelkedő művészi készségei és teljesítményei végett az iskola első női tanársegédje lett. Lendületes, férfias bátorsággal alkotott szoborműveit a hit és a derülátás jellemzi. Felfogásban, világszemléletben mai, igazi fiatal és igazi művész. Anyaság című szobra ihletett, felülemelkedett alkotás és az emberi érzésekre szuggesztiv erővel hat. Krisztus-szobra nemes egyszerűségében és sokat kifejező mozdulatában megragadó alkotás. Táncosnője kitűnően érzékelteti az ütemet és lendületet s a legjobb táncolást ábrázoló szobrok egyike.

Csebi Pogány István akvarellfestményei nagyon tetszettek. Bravuros mesterségbeli tudása és tökéletes formakészsége, nemes, finom színezése műveinek valószerűséget és mély tartalmat ad. Tárgyköre, mondanivalója igen változatos és a szerencsésen összeszedett gyűjtemény minden egyes darabja a maga nemében jó. A tárgy kivánalmait fedi a megoldási mód, a tökéletes festenitudás és fölényes színezés pedig alkotóját a legjobb akvarellisták sorába emeli.

Záborszkij Gábor [ ]

A Marcibányi téri Ifj. Házban
nyílt meg tárlata.

— : □ A Marcibányi téri 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 8.

Zábrorszky Gábor

A Folyamatok cimü kiállitáson szerepelt
két kollegájával.Első alkalommal állit k ,
a Marcibányi téri Müvelődési házban.

Magyar Hirlap 1975 Ø1/6

Zábormy Gábor

és Flohr János grafikusok kiállítása nyílt az újpesti Orion Galériában

Magyar Nemzet 1968 aug. 30.

Záborszky Elly
Nobrász

Szód
Zs

Kis Újság
1940. febr. 1.
(K. H.: A Műterem
uj kiállitása.)

ÉVI TAGDÍJ 20, ILLETVE 10 P

BELÉPÉSI NYILATKOZATTAL, ILLETVE FELVILÁGOSÍTÁSSAL SZÍVESEN SZOLGÁL A TITKÁRI HIVATAL (HŐSÖK-TERE, MŰCSARNOK)

Légrády Testvérek R. T. nyomdai műintézete, Budapest. (Igazgató: Kertész Árpád.)

Záborszky Elly

Andrea c. gipsz szobra
repr.

Magyar Kulturszemle

1940. 2. sz. 47. l.

u. i. H

megemlékezés a Mű-
teremben rendezett ki-
állításáról.

Zaborszky Elly

1930/31 — 1932/33

Ferképzomfoiskèvk

149. l.

K. Záborszky Elly

Függetlenség

1940 febr. 4.

K. Záborszky Elly, akinek munkáival most találkozunk először, biztos tudású, kulturált szobrásztehetség. Szobrainak formaszabása kőben, bronzban egyaránt stílusérzékre vall, anyagszerű. Gyüjteményének kiemelkedő darabjai a tánc ritmusát finoman éreztető leányakt, egy teljesen zárt kompozíciójú, „egydarabból" való kettős figura *(„Csók")* a nemesszépségű *„Anyaság"* s felfogásában a szobrászi konvencionalizmustól mentes *Hősi emlék.*

A kiállítás pénteken nyilt meg.

(A Műtárem kiállítás)

Záborszky Elly MDK

Fiatalember, gipsz

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Záborszky Elly szobrasz

A Műteremben kiállitott művei: Női akt, Anyaság c. kompoziciója. Portréi közül az Andre leányfej. Hősi emlékműve és Krisztus c. szobormüve.

T.D.: Záborszky Elly és csebi Pogany Istvan kiallitasa a Műteremben,

Esti Ujsag, 1940.febr.5. 5.1.

MDK

Záborszky Elly

Első kiállitásan a Műteremben férfi aktja (Hősi emlék), Öltözködés c. bronzszobra, gyermekfej-terrakottai és "Anyasag" c. életnagyságú alakja.

Magyarország, Esti lap, 1940. febr. 6.

Záborszky Elly

K

A Műterem *Csebi Pogány* István képeit és *Záborszky* Elly szobrait állította ki, meglepően szép, művészi elrendezésben. A Szentgyörgyinél tanult *Záborszky* Elly ezúttal először jelentkezik kiállításon, s máris figyelemreméltó képességeket árul el. Az anyagszerű komponálásban ugyan még nem eléggé kiegyensúlyozott, férfiaktja (Hősi emlék) túlságosan kisimított, de kisebb bronz-szobrai (Öltözködés), gyermekfej-terrakottái és különösen jól felépített, finom, kifejező »Anyaság« című életnagyságú alakja komoly törekvésű, rokonszenves művész tehetségéről vallanak.

Magyarország

Esti lap 1940 febr. 6

S Várkerület 125, Vermes

517

Képe 502 3

Zalonszky Gabor

MDK

Az ujpesti kiniigalériában
volt tárlata

— Vriállitások
Művészet, 1968. október – 48 lap

Záborszky Gábor.

Bpi tavaki fesztivál
(Atrium Hyatt)

Magyar Hírlap
1986. III. 12.

Záborszky Gábor.

Alföldi Tárlat Békéscsabán.

M. Remsat.
1987. IX. 12.

Záborszky Elly

VI. é.

művészeti nak

Ferk pzomfoiskèvk

1935-36. 74. l.

tervbevett új épülete.
zum a Lőcséről szerzett gobelin ki-
ra 1914-ben 3000 K rendes, az új
ielése szükségelt 450.000 K 4-ik
pedig 34.000 K rendkivüli állam-
apott.
eumot látogatók száma 9907 volt.
eum személyzete. Igazgató: *Kőszeghy*
avadalma: 4800 K fizetés és ter-
ni lakás.) — Tollnok: *dr. Váli*
avadalma: 2000 K fizetés, 810 K
.) — Könyvtári kezelőtiszt: *Puhala*
avadalma 1400 K fizetés, 720 K
.) — Szolga: *Kulhanek János.* (Javad.
zetés, 360 K lakbér.)
ECSKEMÉT. *Városi Múzeum és*
. A múzeum építésének ügye 1914-
nit sem haladt előre, az államsegély
20.000 koronás készletét nem kapták
a városi tanácsnak nem volt módjában
érdéssel foglalkoznia. Még mindig
an tehát a múzeum attól a rég óhaj-
tól, hogy gyüjteményeit nyilvánossá

való részvételi költsége is.

A *képzőművészeti* gyüjtemény vételére sem fordíthatott a város annyit, mint az előző években. Két olajfestményt vettek 650 K-ért, 700 K-t két régebben vásárolt kép árának törlesztésére fizetett ki a városi pénztár, 100 K-t pedig a kecskeméti születésű Gáspár András tábornoknak egy eddig ismeretlen festő készítette kis arczképéért. Egy szinezett rajzot ajándékba kapott a múzeum.

A *könyvtár* állománya az 1914. év végén 13.820 kötet könyv; a *régiségtár* még rendezetlen; a *néprajzi tárban* van 3694 db tárgy; a *képzőművészeti gyüjteményben* 4 szobor, 134 festmény, 78 rajz és metszet és 43 modern iparművészeti tárgy. Összesen 259 db.

A város 1914-ben 14.809·24 K-t fordított a múzeumra. Nevezetesen: személyi kiadásokra 9960 K-t; gyarapításra 4783·60 K-t; bútorozásra és felszerelésre 9·60 K-t; biztosításra stb 56·04 K-t.

A múzeum építkezési alapja 150.000 +

Záborszky Gábor szobrász

„Sártuul a Holdon is"

samott, 44x50 cm

szerepelt az 1978-as Studió kiállitáson

-Katalógus a könyvtárban-

Záborszky Gábor

„Alkatrészek" o. 120 x 100 cm

„Rétegeződés" o. 120 x 100 cm

c. Zépés szempelnel az 1978-as Studió Kiállításon

– Katalógus a Könyvtárban –

Záborszky Gábor, festő

L: Deim Pál

Lóska L: Vázlat a .. 24-29

Mozgó Világ, Bp 1978 ápr. IV/2.

Záborszky Gábor, festő

A Pályaképek sorozatban fejlődésének és művészetének ismertetése, elemzése. Képekkel.

Hegyi Loránd: Záborszky Gábor. 102 – 108.

Mozgó Világ, Bp. 1978. aug. IV/4.

Záborszky Gábor

Az ujpesti Mini Galériában Ujházy Péter festőművész febr. 2.-től,
a Miskolci Képtárban Mokri Mészéros Dezső emlékkiállitásán február 3.-tól,
a budaörsi Jókai Művelődési Házban Birkás Ákos február 9.-től,
a Fiatal Művészek Klubjában Vass Kálmán fotóművés február 10.-től,
a Fészek Művészklubban Záborszky Gábor festőművész február 12.-ig,
a Kaposvári Vaszary Teremben Réti Mátyás festőművész február 16.-ig,
a Csepel Galériában Tavaszy Noémi grafikus február 19.-ig,
a Ferencvárosi Pincetárlaton Horváth Gábor festőművész február 26.-ig,
a Miskolci Galériában Molnár Edit fotóművész március 5.-ig mutatja be müveit.
Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr 4. XXII. évf. 5. sz. 8. lap.

Fabényky Gábor festő

neve említve, szerepelt a Fiatalok Studiójának kiállításán

Bereczky Lóránd: A fiatalok studiójának kiállítása
Kritika 1979/3 37-38.o.

Záborszky Gábor

Záborszky Gábor egyszerűen összegezé vagy szembesíti az organikus és geometrikus struktúrákat. Így fejéri ki bonyolultságigényét.

Gyetvai Ágnes: Csepystew a tengeren.
Művészet, 1978. november - 3. kgs.

Záborszky Gábor

A gép méri önmagát és engemet
is ciruli kissé spekulálva munká-
ján a szálhereszt ori gójától ki in-
duló vonal és mértékrendszer két kü-
lön világot képvisel~~ut~~.

Gyetvai Ágnes: Csepp bru a tenger.
Művészet, 1978. november - 3. lap.

Záborszky Gabor

A gép mire önmagát és
"engemet is" (repro)

Gyetvai Ágnes: Geppben a tenger
Művészet, 1978. november - 8 lap.

Táborszky Gábor festő
(Bp. 1950-

Kiállítása Studió Galériában
Bp. 1977. szeptember.

– katalógus a könyvtárban –

1021 Gabor Zaborszky

BIURO WYCINKÓW GLOB PRASOWYCH

Prasowe
Wydawnictwo
Dokumentacyjne
RSW „P-K-R"

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

ILUSTROWANY KURIER POLSKI
AB
85–950 BYDGOSZCZ
ul. Armii Czerwonej 18/20
wydanie
230 26-10-77
Nr z dn.

GRAFIKI GABORA ZABORSZKYEGO

W Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki w GRUDZIĄDZU zorganizowano interesującą ekspozycję ciekawych grafik Węgra, GABORA ZABORSZKYEGO z Budapesztu. Jest to artysta tyle pracowity, co dojrzały — mimo bardzo młodego wieku. Prezentowany zestaw grafik powstał w przeciągu zaledwie trzech ostatnich lat. Obok grafiki artystycznej uprawia z powodzeniem malarstwo sztalugowe. Przy tym sporo czasu twórca poświęcił na podróże artystyczne i spotkania z artystami w Europie i Stanach Zjednoczonych.

Eksponowane grafiki wykonane są w technikach serigrafii i miedziorytu, ale Zaborszky zarówno jedną jak i drugą techniką posługuje się w sposób indywidualny, sobie tylko właściwy, zaskakujący. Zwłaszcza miedzioryty odbiegają daleko od utartych określeń i stereotypowych nastawień. Twórca przetamuje kanony i schematy w tym zakresie, wciąż jakby szuka i eksperymentuje, a rezultaty osiąga ciekawe, niepowtarzalne i zadziwiające. I mimo to, iż mamy do czynienia z dyplomą technikami — wydaje się, że obcujemy z całym wachlarzem wieloraktich sposobów graficznego zapisu, z ogromnym bogactwem środków artystycznego przekazu. W sumie jednak ów zapis nie ma nic wspólnego z samą dekoracyjnością, z estetycznym epatowaniem widza. Grafiki są w swojej materii i warstwie formalnej oszczędne, wyważone, skromne, a przy tym nasycone znaczeniami i otwartę na odmienność różnych miar oraz interpretacji semantycznych.

Wśród całego dużego zestawu grafik można wyodrębnić takie, które zbliżają się do czystej abstrakcji oraz takie, które mają wyraźne związki z nurtem sztuki figuratywnej. Artystę fascynuje raz sama gra płaszczyzn, linii, barw i kontrastów, a innym razem bardziej sam wielomówny sens dzieła. I właśnie ten ostatni typ grafik wydaje się być najbardziej nowatorski, mimo pewnych podobieństw do sztuki pop-artu i twórczości graficznej Amerykanów, zwłaszcza, wczesnych grafik Roberta Rauschenberga. Często wykorzystuje Zaborszky znalezione fotografie, zestawia je i łączy, przekształca i zmienia, tworząc niepowtarzalną całość. Komentuje świat i życie, posługując się cytatami wziętymi z codzienności. Artysta unika banalnej, naiwnej imitacji natury, mówienia wprost, a także odautorskiej natrętności i przegadania. Tworzy poetyckie metafory i aluzje, napomyka niejako o tym, co go niepokoi, zastanawia i wzrusza. Tytuły dookreślają często ów wieloznaczny sens tych małych formatem grafik, są z nimi w sposób integralny powiązane. Filozoficzna zaduma i liryzm są jakby wpisane w treść tych prac.

Widza, wnikliwego odbiorcę uderzy w grafikach ten szczególny rodzaj ciszy i subtelności, choć tu i ówdzie pojawia się mocniejszy akcent brutalnie nałożonej plamy, jaskrawego oranżu czy zieleni, kontrastu barw i waloru. Każda z tych prac dostarcza swoistych doznań, wywołuje refleksje różnego typu, nasuwa skojarzenia bliskie, intymne i bardziej odległe, ogólnoludzkie. Artysta stawia znaki zapytania, apeluje do wyobraźni i wrażliwości widza, stara się — poprzez zastosowanie oryginalnych środków wyrazu — nawiązać z nim intelektualno-emocjonalny kontakt, porozumienie. I pełno ten dialog z współczesnością i odbiorcami podnosi wartość tych interesujących realizacji.

Dr TADEUSZ MARCINIAK

Záborszky Gábor

A "Studió 76" c.-Műcsarnokban rendezett-kiállitást Vadas József ismerteti. Domanovszky Endre, Kokas Ignác, Sváby Lajos nevét emliti először, mint olyanokat, akik szemmel látható hatást gyakorolnak a fiatal művésznemzedékre.
Véssey Gábor: "Mesterek és tanitványok" c. művét ugyszólván a tárlat jelmondatává avatja.
A példaképeket követik többek között: Babos Éva, Gábor István, Hidvégi Valéria és Kollár György. A kritika szerint más utakat keres: Dienes Gábor, El Kazovszkij, Záborszky Gábor.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. dec. 18.
XX. évf. 51. sz. 12. lap.

Záborszky Gábor

Bohus Zoltán és Nádler Tibor szobrászokat ugyancsak az előző csoportba sorolja. A rendezés javára irja, hogy a legérdekesebbeket külön kis csoportba tömöriti: Kecskés H. Tibor, Ef Zámbó István, Szabó M. László, Szkladányi József és Holdas György művészeket, de nem mulasztja el megjegyezni, hogy a mai fiatalok meg sem közelitik az előző nemzedéket, legfeljebb "csak közelednek" példaképeikhez: Kondor Bélához, Deim Pálhoz, Keserü Ilonához, Berki Violához és Melocco Miklóshoz.
Kecskés H. Péter két festményéről a montázs technikát meghonositó Lakner Lászlóra emlékezik a kritikus.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. dec. 18. XX.évf.51. sz. 12. lap.

Záborszky Gábor

Kondor Bélára emlékeztetnek Ef Zámbó István figurái és Vajda Lajosra, akit Kondor Béla választott mesteréül.
A fiatal művészek között szerepelnek olyanok, akiket a kritika már nem számit tanitványnak. Kulturált művészeknek tartja, mint a grafikusok közül Almásy Aladárt, Banga Ferencet, és Szemethy Imrét.
Nagy Gábor Kondor parafrázisai szépek, de a régi leckék ismétlésének tartja.
A részletes Vadas-kritikát lásd: Farkas Ádám nevénél, "Fonnyadt bimbó" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. dec. 18.
XX. évf. 51. sz. 12. lap.

Záborszky Gábor, festő

A Műcsarnokban megnyílt „Stúdió '76" c. tárlatan szerepel a művész „Ikarusz" c. képe (említve). — A győri Stúdió-kiállításon szerepelt a Bartók-portréja. (említve)

Malnár Zsolt: Stúdió '76
Magyar Ifjúság, 1977. jan. 14.

Záborszky Gábor, grafikus

L.:Lóránt János

Tandi Lajos:Kiállitási mérleg 91-93.

Tiszatáj,Szeged,1977.október XXXII/1o.

Zákonszky András szobrász

~~1879-1970~~ 1909 - 1985

~~20-6-6~~

U/1069/70

Rákoskeresztur

reám. Meg kell jegyeznem, hogy a
azonkivül kérem ne nehezteljen t

E telet ismét Romában töltö
de sajnos még mindig nem fejezte
sodik cikk elkészítésével sok id
hogy itt nyugodtan megcsinálhass

Mannheim tanár úr és Julisk
esik a velük való együttlét. - M
előtt állok /körülbelül lo nap m
szeretnék jönni ide hosszabb idő
látogatna Heidelbergába.

Mégegyszer kérem, ne haragud
sokszor melegen üdvözlöm.

Igaz s

Záborszky [ ], grafikus

L: Bujdosó Ernő

(Schiffer) Studio de Budapest

2.

Esti Hirlap, Br. 1978 márc. 17.

Záborszky Gábor

A Kulturális eseményeket tudósitó rovat ismerteti a kiállitó művészek nevét, a kiállitás helyét és idejét:
Elena Kazovszky
Záborszky Gábor és
Gothár Péter művészek mindhárman a Marczibányi téri Ifjuségi Házban rendezett kiállitáson szerepelnek együtt. A tárlat március 16. ig tekinthető meg.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. márc. 15.
XIX. évf. 11. sz. 8. lap.

Záborszky Gábor

"Székek" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 1.
XIX. évf. 5. sz. 2. lap.

don. A visszautasítás, a kirekesztés oka azonban nem ez volt.

A magyarság, s elsősorban a

[illegible] el nem [illegible] képpen a forradalmi fejlődés vonalának elfogadása volt, s az igazi

Záborszky Gábor

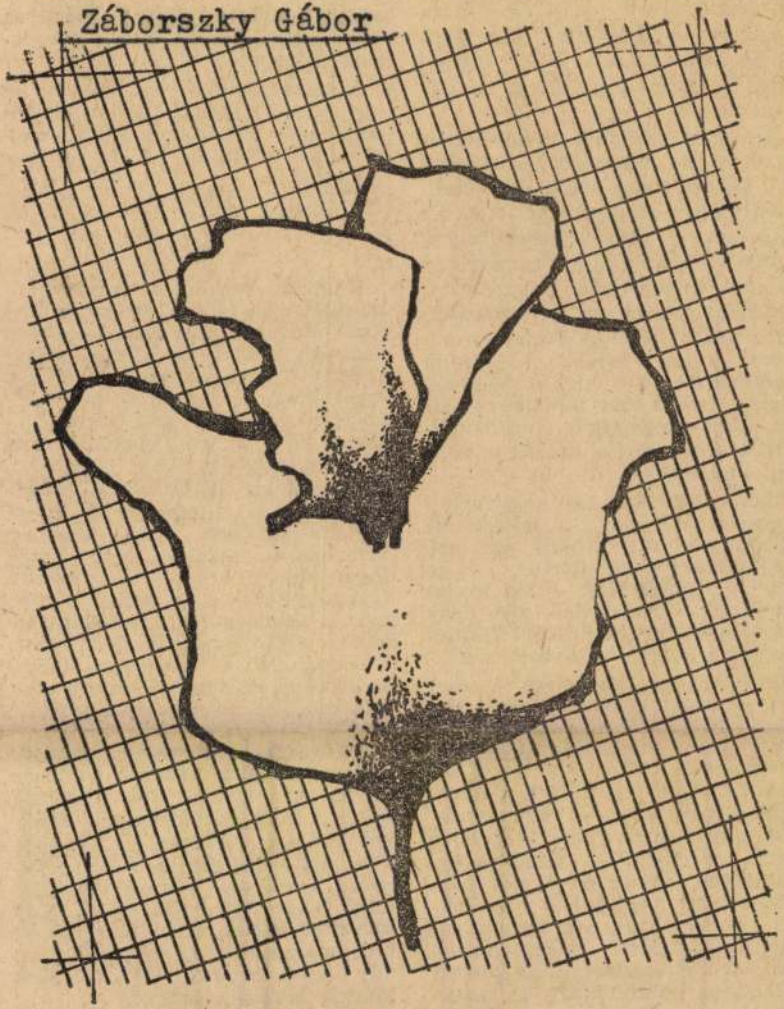

Záborszky Gábor: Szitanyomat

Élet és Irodalom, Bp. 1976.

1976. JÚLIUS 10.

XX. évf. 28. sz. 3. lap

peldának a lefordíthatatlanságra, bár tudjuk, hogy vele győzni, Adyval, volna a legnagyobb győzelem. Olyasmi lenne ez, mint amit ő írt, szemérmesen, Csokonai ürügyén: „S ha nem sokat segít Botond bárd... Bizánc-kaput vág be egy vitéz csók".)

Öt évvel ezelőtt a kiváló jugoszláv író (és Ady fordítója) Danilo Kis, Pesten járva, vallomást tett, hogy milyen szerepe volt Adynak az ő élete és pályája alakulására. („Ady volt az, akiben, mint fiatal írójelölt vagy íróinas, megtaláltam mindazt, ami engem is kínozott: szerelmet, világot és Párizst, a világnak a nagy szívét... Keresem ennek az Ady-nyelvnek a megfelelőjét, keresem már több mint tíz éve. Mert megmaradt számomra annak, aki tíz évvel ezelőtt is volt: *Ady mon amour*".)

Miért nem akad egy nagyvonalú magyar kiadó, mecénás, széles koncepciójú kultúrpolitikus, aki erre a vallomásra azzal felelne, hogy felkérje Danilo Kist — aki irodalomtörténész is, esszéíró is —, hogy írja meg *a könyvét* Adyról? Természetesen a jugoszláv olvasóknak.

De éppen így idézhetem — megint — Moreau professzort. Pár éve megjelent a Kortársban egy hasonló, életre szóló megrendülésről és elmélyült, tökéletes értésről tanúskodó Ady-tanulmánya. Egyetlen Ady-vers szinte egyetlen sorának az elemzését viszi végbe e hosszú esszében — fonetikailag, poétikailag, finn-ugor nyelvi párhuzamokkal, lélektani és néplélektani revelációkkal, s a francia ol- [illegible] megragadóan.

tatóan rámkacsint, mint precedens. Ami meg a devizát illeti — egy kérdést: ki törődik azzal, hogy mennyi devizát utaltat át külföldre egy színház, ha beüt neki egy nyugati bohózat?

Ugyanazokkal a rendeletekkel és ugyanazzal a pénzzel lehet provincializmust csinálni és lehet világirodalmat csinálni.

Lehetne.

Próbáljuk meg.

★

Ha már ezeknél a (reménybeli) külföldön írt és megjelentetett kritikai műveknél tartunk: általában nagyobb kiadási és eladási esélyel kecsegtetnek azok a művek, amelyekben a magyar téma általánosabb, közép-európai összefüggésekkel jelenik meg. Divatban van *Mitteleuropa*. (A római L'Espresso színikritikusa, Ripellino — igaz hogy szlavista professzor — szinte minden cikkében utal Varsóra, Prágára; az irodalmi rovatvezető, Paolo Milano, a bécsi irodalomra fogékony; ezek után nem csoda, ha még a filmkrónikát író Moraviában is felfedezni vélünk fokozott érzékenységet és megértést, amikor kelet-közép-európai filmekről számol be.) Csakhogy amíg a nyugati, műveltebb könyvolvasó, hetilapolvasó (a jobb hetilapok a magyar *Valóság* szintjén vannak) pontosan ismeri az egykori Habsburg-monarchia irodalmi térképéről Krakkót, Prágát, Bécset, Zágrábot, Triesztet — és sorolni tudja e városok íróit —, a magyarországi nagy fehér foltról bár sejti, hogy *hic sunt leones*, arról már mit se tud, hogy ezeket az oroszlánokat úgy hívják, hogy Ady, Babits, Füst, [illegible] Karinthy...

Záborszky Gábor

Ikarusz (repro)

Pogány Gábor: Fiatalok a Műcsarnokban.
Művészet, 1977. május – 5 oldal.

Kárpáthy Gábor

Az „elsőképesek" közül Kárpáthy Gábor „Ikarusz"-a keltette fel a figyelmet.

Ernyey Gyula: Az ipari művészettől a...
Művészet, 1977. május – 36. oldal.

Záborszky Elly

IV. c.

Nobrānati nak

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 46. l.

osztálytanácsos.

A hivata

m

Záborszky Elly

l. Budiparrajtis G.

1934–35. 32. l.

...lz Alkalmazottak

...93 9.

...zágos Bizottsága

...ány	száma:	17.829 – III.	1939.
	kelte:	VI/21.	1939.
	beérkezése:	VI/28.	1939.

...ek száma:

...elintézett szám:

...áma:

...áma:

...asta:

ZÁBORSZKY Gábor

LÓSKA Lajos: Rajz 90. = Uj Müvészet, I.évf.3.sz. 1990 14.p.

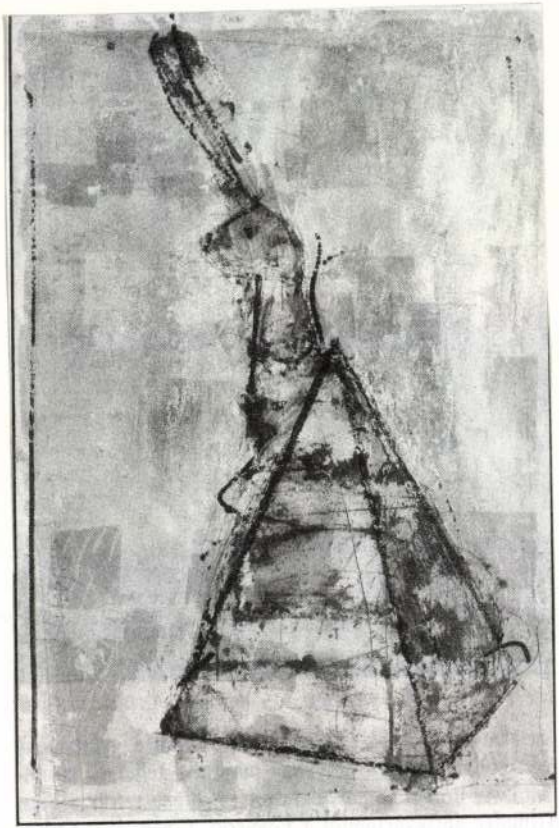

Záborszky Gábor: Arany nyuszi Joseph Beuysnak, 1990,
vegyes technika, 85×55 cm

ISTVAN ROZSICS GALLERY

Rozsics István tisztelettel meghívja

Záborszky Gábor: Panteista lét

című kiállítása és az ehhez készült könyv megjelenése alkalmából rendezett koktélpartira.

2000. november 16. csütörtök 19.30-tól 22.30-ig
Rozsics Galéria
Budapest, V. ker. Molnár u. 53. III. emelet 3.
(Fővám tér sarok)

Visszajelentkezés 2000. november 10-ig a 266–2407 vagy 429–3379-es telefonszámokon.

ZÁBORSZKY GÁBOR

Meghívó

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja
tisztelettel meghívja Önt

Záborszky Gábor

A VÁLTOZÁS KORA

című kiállításának megnyitójára
1990. január 12-én 17 órára
A VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

A kiállítást megnyitja
Néray Katalin
művészettörténész, a Műcsarnok igazgatója

A kiállítás megtekinthető hétfő kivételével
naponta 10–18 óráig
1990. január 12-től február 7-ig

K. Ü. Békés

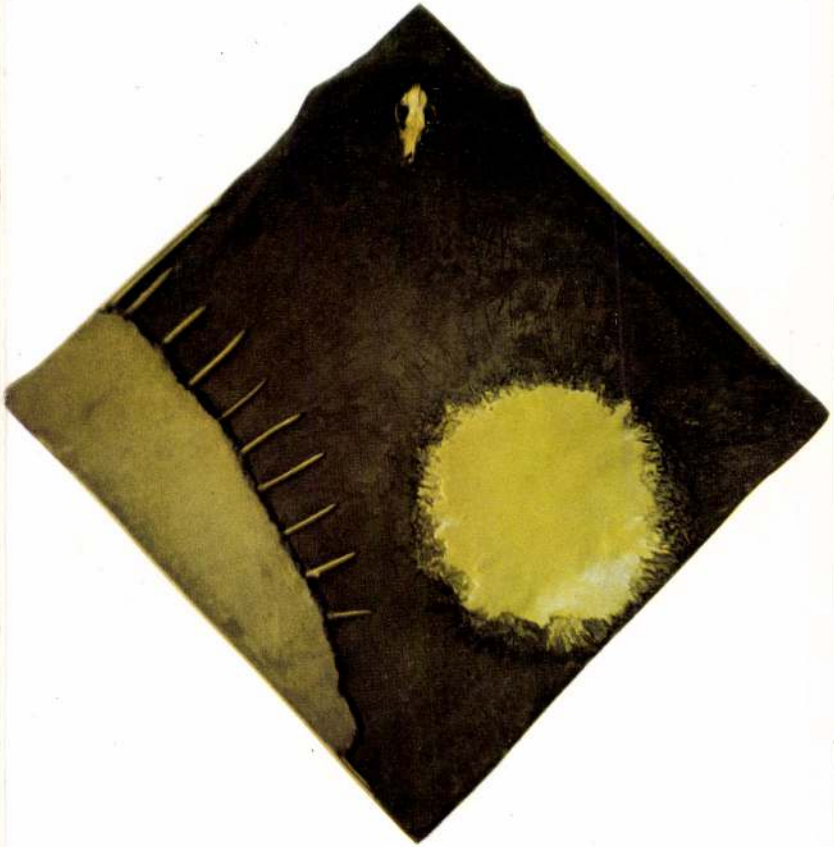

VIGADÓ GALÉRIA

Szeretettel meghívjuk 1978. január 31-én, kedden
délután 6 órára

ZÁBORSZKY GÁBOR
festőművész kiállítására

Megnyitja:
HEGYI LÓRÁND művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
1978. február 12-ig, naponta
délután 2—8 óra között.

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB Budapest VII. kerület, Kertész utca 36.

F. k.: Galambos Tibor — 200 db — 77.43758 Rákóczi Nyomda

FÉSZEK MEGHÍVÓ

Zámborszky Gábor, festő- és grafikusművész

1982.X.22. 10,45 N.

Láttuk, hallottuk

- Most hallgassák meg művészeti rövid hireinket.

- A norvég Fridrichstadtban rendezett jelentős nemzetközi grafikai biennálén díját idén egy fiatal magyar grafikus Zámborszky Gábor nyerte. Az idehaza is jól ismert művész két olyan rézkarcára kapta a zsüri elismerését, amelyek Magyarországon mégnem kerültek bemutatásra.

1970. VIII. 15. Kossuth 17.35 /Áné/.
Láttuk, hallottuk...

Záborszky Gábor festő- és grafikusművész

- Néhány munkával állitott ki ezen a kiállitáson két markáns fiatal képzőmüvész. Az egyik L. Kazovszky Lóna, a másik pedig Záborszky Gábor.

- Igen. Nekem a Záborszky Gábor jobban tetszett, kiváltképpen az Eső után köpönyeg cimü furcsa, ugy hiszem, hogy ezt már assamblázsnak nevezhetnénk talán, amelyben ennek a valóságos nylon esőkabátnak az applikálása nagyon eredeti ötletként jelentkezett. Tőlem az L. Kazovszky formavilága kicsit távol áll, bennem ilyen szürreális indittatásokat sejtet, amit én saját izlésem szerint nem nagyon kedvelek, de elnézést kérek, én csak a saját izlésemet tudom elővenni egy kiállitáson.

Záborszky Gábor

Magyar Nemzet. 1980. jan. 24

Záborszky Gábor művei a Stúdió Galériában

A régi mesterségjelölő szónak: festő, egyre kevesebb a tartalma. És ahogy ez a tartalom kevesbedik, úgy szaporodnak a határesetek, a klasszikus műfaji szabályok szerint sehova se sorolható, ám annál vitathatatlanabbul képzőművészeti produkciót jelentő munkák.

Néhány esztendeje a „klaszszikus" (magyarán: a megszokott) értelemben vett festői módszerekkel kezdte pályáját *Záborszky* Gábor. Mindent megtanult, amit a Képzőművészeti Főiskolán lehetett: tudott bánni az anyaggal. Ám az idő haladtán egyre kevesebbnek érezte az anyaggal való bánást és egyre fontosabbnak a pontos beszédet. Szinte természetes tehát, hogy ő is — mint korosztályából nagyon sok más is — az ecsetet letéve a fotóhoz fordult: a fényképezett figurákat tette meg képeinek főszereplőjévé, köréjük csoportosította a közlés további eszközeit, a megmunkált, majd a kompozícióba illesztés tisztázó folyamatában tovább alakított „képzőművészeti" motívumokat.

A Stúdió Galériában megnyitott kiállításának tanúsága szerint Záborszky erről a fokról is tovább lépett a múlt esztendőben. Képein megmaradt ugyan az alapprobléma: most is fotót szembesítenek más természetű, mondjuk így, festői eszközökkel komponált részletekkel — de teljességgel megváltozott a hangsúly. Két okból is. Az egyik: átalakult rajtuk a fotó szerepe — jelenetek kerültek a régebben használt magányos figurák helyébe, s e jeleneteknek már természetesen nem csupán viszonyított, de belső jelentésük is van. A másik ebből következik: nyilvánvaló ugyanis, hogy egy ilyen természetű — önmagában is tartalmas — középpont köré nem csoportosíthatók a régebbi, mintegy tőmondattal tőmondatra felelő anyag- és színmotívumok. Hozzájuk hasonló gonddal megvalósított, de merőben más jellegű feleletek kellenek; lehetőleg olyanok, amelyeknek — mint a maga helyén és módján a fotónak — valóságos belső jelentésük van. Záborszky a föld hűséges reprodukálásában, a talaj látható felszínének megmutatásában találta meg ezt a feleletípust. S abban a műgondban a szembesítés hitelesítőjét, amellyel a talált tárgytöredékekből és az őket egybefogó poliészter-gyantából *valóságos festői művet* képes kovácsolni.

Műveinek természetéhez — és Záborszky természetéhez — igen illik ez a két rétegből — kétfajta valóságreprodukcióból — egy művet formáló eljárás. Mégsem zárható rövid elemzése sem avval a biztatással, hogy ez az az út, amelyen neki járnia kell. Lévén az ilyen biztatás — ha bármi szelíd, de — kényszerítés, a világ faggatásának egyfajta módszeréhez való kötözés. És a művészetben nem a módszer a fontos, hanem a világ. Melyről annál gazdagabb képet kapunk, mennél inkább biztosítjuk megközelítésének valamennyi lehetőségét. Kell-e mondani, hogy Záborszkynak is.

h.

Magyar Nemzet 1980 jan. 24.

kező anyagveszteségeket. A nyomdaipar idei feladatairól szólva a minőség javítását és az átfutási idő csökkentését emelte ki a miniszterhelyettes. A nyomdák több irányú szerződéses kapcsolatokat tartanak fenn, a szerződéses fegyelmet azonban gyakran megsértik, *nem szállítanak határidőre a kiadóknak.* Az átfutási idő csökkentésének és a szállítási határidők betartásának az a feltétele, hogy a határidők megállapítása ne a becsült igényekre, hanem a ráfordítá-

reggel, műszakkezdés előtt az üzem munkásainak és alkalmazottainak gyűlésén. *Bakó* Károly igazgató egyebek között arról tájékoztatta a jelenlevőket, hogy az idei feladatok teljesítéséhez a termelékenység ötszázalékos növelése szükséges. A technikai feltételek ehhez javarészt adottak. A hetvenes évek elején megkezdett rekonstrukció befejeződött, a két korábbi műhely mellé egy új, 16 ezer négyzetméteres csarnok épült, rendelkezésre állnak a szerelés kü-

Záborszky Gábor

„Terek"
" (repro)

Hegyi Loránd: Megjegyzések a Stúdió 1980-as
Művészet, 1981. február – 46. lap.

Zaborszky Gábor

Méltatás

Hegyi Lóránd: Megjegyzések a Stúdió 1980-as
Műveiről, 1981. február – 4 6. lap.

Záborszky Gábor

Záborszky művészetében a fel-
fokozott szenzibilitás van jelen.
Művészete jellegzetes. Záborszky
két festménye a kiállítás bi-
emelhedő darabja.

Hegyi Loránd: Megjegyzések a Stúdió 1980-as.,
Művészet, 1981. felmár – 46. lap.

Zaborszky Gábor

Zaborszky tölbszörösen áttett fotó-
jából szinte semmi nem ma-
radt, teljesen felismerhetetlen a
fotó által ábrázolt jelenet.

Hegyi Loránd: Megjegyzések a Stúdió 1980-as...
Művészet, 1981. február – 46. lap.

Gáborszky Gábor

A művész a montázs elve alapján szinte egymásra rétegezi a hetvenes évek jellemző alkotásmódjait.

Lóska Lajos: Tények és lehetőségek. Művészet, 1981. február – 4. lap.

Záborszky Gábor

kapta a Vas megyei tanács nivódiját

Magyar Hirlap 1980/4/4/14

Záborszky Gábor

PLASZTIKUS KÉPEK, képszerű plasztikák címmel nyitották meg pénteken Pécsett hat jóvárosi képzőművész csoportos tárlatát. Az alkotók — Barabás Márton Bodóczky István, Kéri Ádám, Klimó Károly, Szkok Iván és Záborszky Gábor — a mecsekaljai városban mutatják be először közös kiállításukat.

Magyar Hirlap 1980/3/29/9

ZÁBORSZKY Gábor Művészi kér-kérdések Átrium 96/6

Záborszky Gábor

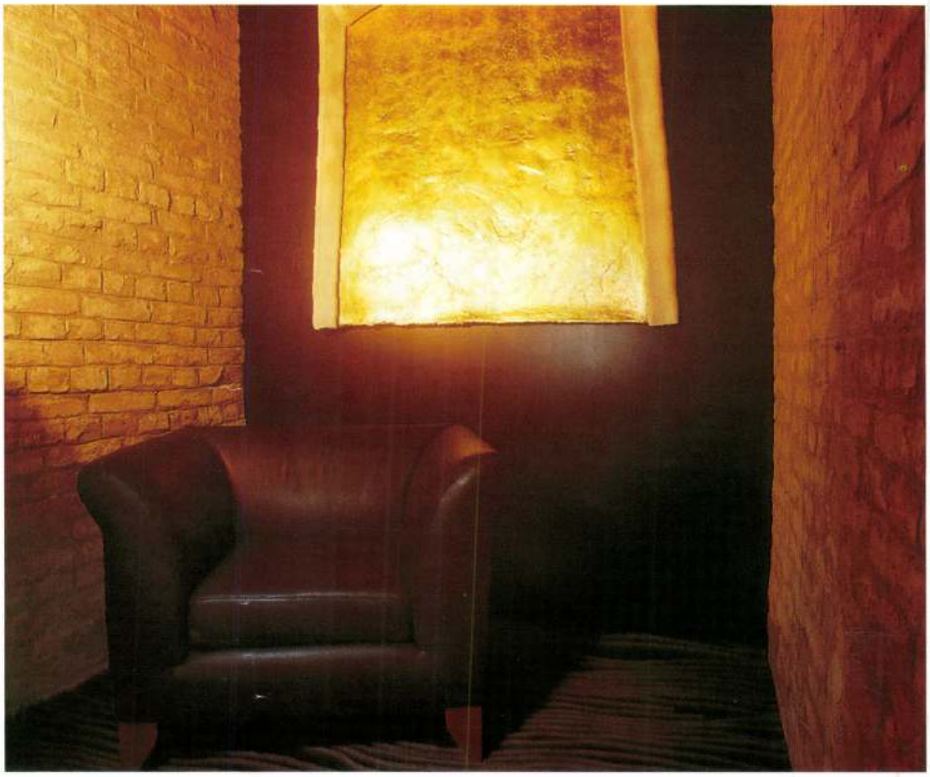

A kép:

Anyaga üvegszállal erősített papír (eukaliptuszrost). A szélein és a tetején szőnyegszerűen felcsavart forma mintha ablakra, kapura emlékeztetne. A kimaradó rész klasszikus eljárással aranyozott. Gesso alap, vörös alap, mistion ragasztó, aranyfüst lemez. A fényes ragyogás mellett még inkább puhának, érzékinek tűnik az őt szegélyező feltekert papírforma. Az arany másik tulajdonsága, hogy a szem nem tudja bemérni pontos térbeli helyzetét (valeur értékét). Így valóban transzcendentális teret hoz létre.

A kapcsolatok:

Szemben, a tér tengelyében, a fekete panelen helyezkedik el a kép. A barbár korokat idéző súlyos arany-ragyogását ellensúlyozza a nagy tömegű fekete bútor, a ferdén a térbe mozduló Ottomanne-fotel és a sötét szőnyegpadló, amelyen jól látszik a fotel finoman kiképzett, elkeskenyedő lába. A klasszikus arányú finom részletekkel teli berendezés, az archaizáló kép, a korszerű technológia, a nemes anyagok egyfajta időtlenséget sugallnak. A fekete-arany, a kemény fém és a puha bőrfelület kontrasztját oldja a kevésbé megvilágított, de jelen lévő fa és szürke tégla. Az egész tér ellentétek és azonosságok kapcsolatáról szól. Remélve, hogy megteremtheti egy sarokban a világ teljességét...

Mulasics László

...Mit is jelent számomra az enteriőr? Egy víziót. Ez most csak úgy hirtelen ugrott be, de lehet, hogy ne adj' isten! nemsokára mégis valóra válik. Egyfajta virtuális valósággá – ellentmondás, hisz a valóság itt csak virtuális –, valamiféle kibertérré, de ez azért egy kicsit meg is ijeszt, habár ki tudja. Elképzelem magam egy üres szobában, amiben egy komputerhez hasonló szerkezet lesz csak. Bekapcsolom a gépet, és lásd csodát! Az üres szoba megtelik különböző tárgyakkal, bútorokkal, mint a mesében. Itt egy Gehry-szék, amott egy Mackintosh, a sarokban Van Gogh ágya áll, letakarva Vermeer csodálatos keleti szőnyegével, a falakon súlyos brokátok, rajtuk Georg Gisze gyöngybetűkkel írt üzleti levelezése, a teret Dan Flavin neonjai világítják meg sejtelmesen, a fürdőszobában Tom Wesselmann kádjában túlcsordul a víz, Ed Kienholz zenegépéből lassú rock and roll hallatszik, elszédülök, mikor Kounellis fekete csődöre bebámul az ablakon, a sárga ágyhoz botorkálok, Boucher gyönyörű hátú aktja hajtja fel az ágytakarót.

BOSE®

– a csodák csodája

Lifestyle 12 házi mozi rendszer

Az Acoustimass technológiával kombinálva, az apró kockahangszórók és a fizikailag a lehető legkisebb méretűre zsugorított, a BOSE jövőbe mutató hangszóró-technológiával megvalósított erősítőrendszer képes az eredeti produkció természetes, torzításmentes terét bevarázsolni az Ön lakosztályába. Az előadások és filmek hangjának természetessége mindennapi valósággá válik.

Elegáns zeneközpont vezérli a házimozi hangrendszert, benne a beépített TUNER és CD-lejátszó szolgáltatja a műsort. Természetesen csatlakoztatható tévé készülék, hifi VIDEO és más szokásos hangforrás is a készülékhez.

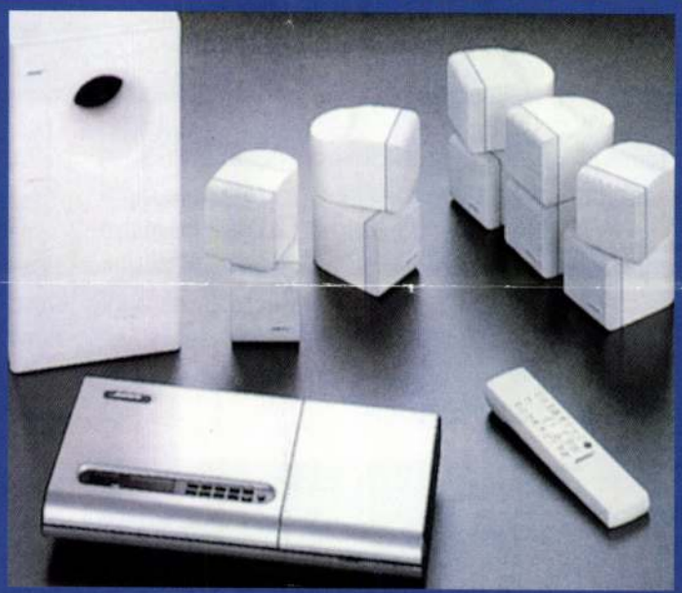

A rendszerhez tartozó Acoustimass hangszórók feltűnően apró, gyakorlatilag láthatatlan méretű 5 pár kockahangszóróból és a mély hangok visszaadásához szükséges, a szobában bárhol elhelyezhető subbass dobozból állnak.

A
LIFESTYLE 12 RENDKÍVÜL
KIS MÉRETŰ HÁZI MOZI RENDSZER.
NAGY TÉRFOGATÚ, SOK HELYET ELFOGLALÓ
HANGDOBOZOKAT, ERŐSÍTŐKET, TUNEREKET
UTASÍT KI AZ ÖN LAKÁSÁBÓL, ZENEI
TELJESÍTMÉNYE, HÁZI MOZI TÉRHATÁSA
MÉGSEM KISEBB, MINT A HAGYOMÁNYOS, SOK HELYET ELFOGLALÓ
RENDSZEREKÉ VOLT.

Élethű hang, elegancia, egyszerű kezelhetőség! Nem foglal el helyet.

Felesége imádni fogja érte!

MABEDU LINE Kft.
1111 Budpest, Stoczek u. 13.
Tel./fax: 209-2460 Tel.: 161-0260

BOSE Hangstúdió
1088 Budapest, József krt. 19.
Tel:. 266-1862

Záborszky Gábor Átrium 96/3

SZÖVEG: HALASI RITA, FOTÓ: BOLDIZSÁR ZOLTÁN

ARANYFÜSTÖS PAPÍRKÉPEK

Záborszky Gábor művészete elsősorban talán türelmet kíván, alkotójától és befogadójától egyaránt. Primér gesztusok nyomait őrző, végső formákra redukált képek ezek. Kontempláció számára készültek, nyugalmat és csöndet árasztanak, mégis felkavaró élmény a velük való találkozás. Engedjük át magunkat az alkotásoknak, most az egyszer ne okoskodjunk, és tegyük zárójelbe értelmező énünket! S ha hagyjuk magunkat áramoltatni, sodortatni az anyag által, úgy, ahogy azt Záborszky Gábor is teszi alkotás közben, akkor igazi beavatódás és misztérium lesz az a kiállítás, amelyet a V.A.M. Design Centerben láthatunk június hónapban.

Papírszőnyeg 1995, üvegszállal erősített papír, metállap 125x190 cm (fotó: Boldizsár Zoltán)

Barokk idézet 1995,
üvegszállal erősített papír,
metállap 140x135 cm
(fotó: Boldizsár Zoltán)

Kezdetben voltak a vaskos, súlyos földrétegek, a vakolatalapok. Érződik rajtuk a sárral tapasztott, vesszőfonatos házak hatása. Annak az élménye, hogy az Őrségben, a görög szigeteken vagy Új-Mexikóban egyaránt fellelhetők a vályoggal való építkezés nyomai. Erre a durva faktúrára kerül a szín. Fehér, sárga, arany vagy ezüst. A képek felszíne az őskori barlangok falára is emlékeztet, azokra a falakra, ahonnan a művészet indult. A földből és törekből készült képek szabálytalan formája, a felület esetlegességei az összhatás részévé válnak. A művek feszültsége a kemény és hideg csillogású fémfelületek és a puha, organikus anyag, a vályog ütközéséből ered.

A vakolat után jött a papír. Először csak merített papírívek formájában. A laza szerkezetű, merített papírnak egy Mária Terézia korabeli bútorprés nyomását kell bírnia. A préselés nyomán finoman domborodó felületek születnek. Nyomokat kapunk, amelyek saját létrejöttükre utalnak vissza. A prés alá lánc, drótkötél, fogaskerék szorul. A papíron lánc, drótkötél, fogaskerék lenyomata marad. Gyakran műanyag kliséké is, melyek festészeti gesztusokat merevítenek meg. Gesztusok préselődnek a képekbe, mozgásmintákat őriz az anyag, közvetve, többszörös áttételen keresztül. A merített papírt, a kemény fényű metállapok mellett, kávé, tea, vörösborfoltok színezik. A feszültség ismét jelen van, csak most nem a vályog, hanem az alkalmazkodni tudó, érzékeny papír és a merev fém konfliktusában.

Záborszky Gábor festőművész (fotó: Boldizsár Zoltán)

Záborszky Gábor számára fontos az anyagszerűség hangsúlyozása. Az anyag tulajdonságaira, jelzéseire fokozottan figyel, alkotói tehetségét ennek a szolgálatába állítja. Művészete végtelen közelítés az anyag természetével egyező forma megtalálása felé. Az utóbbi időben papírmasszával dolgozik. A masszát nem eszközszerűen, valaminek a hordozójaként használja, hanem a kép főszereplőjévé teszi. A képek formatartósságát üvegszövettel éri el. A tömeget, a formát a papír adja, a merevséget az üvegszál. A tésztaszerű masszából kapuk és tekercsek készülnek. Záborszky olyan anyagot választott, amely őrzi a kézi megmunkálás nyomait, a hajtogatás mozdulatait. Egy-egy hajtás után akár 2-3 napot is várni kell a következő gesztusig, mert a masszának száradnia kell. A művész hagyja, hogy a papír arra mozduljon, arra hajoljon, amerre akar, az sem baj, ha betörik. A hibákkal, az esetlegességekkel egyaránt számol. Elindít egy folyamatot, aztán hagyja, hogy az magától fejeződjön be. A „hibák" számára különös jelentőséggel bírnak. „A tökéletesség nem akkor jön létre, ha minden ki van számítva, hanem akkor, ha ezek a hibák is a műalkotás részei lehetnek."

Az első tekercsek a bonni ösztöndíj alatt keletkeztek. A papírtekercs a könyv ősformája, íráshordozó. Az egyik

tekercs alján egy angol felirat olvasható: The spring is coming day by day. A kép címe: Bonni tekercs, a tekercsé viszont maga az angol mondat is lehetne, hiszen régen ezeket a pergameneket zárósoraik alapján tartották nyilván az ókori könyvtárakban.

A kapuk már vízszintes és függőleges hajtások kombinációjából épülnek fel. Ezek a hajtások nemcsak magát a kaput adják, hanem a kép keretét is. Egyrészt elhatárolják a képet a fal síkjától, de maguk is tereket választanak el egymástól. Az alapmozdulatok ugyanazok, mégis minden egyes kép más és más. Lehet a kapu szélesre tárt, teatralitást sugalló, díszletfalakra és legördülő függönyre emlékeztető Barokk idézet (1995), de az egyiptomi templomok arányrendszerét is felidézheti, mint A nap háza (1994).

A keretek mélységet adnak a mögöttük lévő monokrom metálfelületeknek. Ha belépünk ezeken a kapukon, fémes ragyogású, aranyozott vagy ezüstözött terekbe kerülünk. Ezek a nagy arany és ezüst felületek csak látszólag üresek, valójában végtelenül gazdag faktúrák, ahol az egyenetlen alapra felvitt fémfüst megtörik, villódzik, homálylik, ragyog. Szemünk nehezen tud megbirkózni ezzel a fémes csillogással. A középkori templomok apszisában foghat el minket ehhez az élményhez hasonló érzés. Az arany nem valós szín, az isteni tökéletességre utal. A bearanyozott tér reális terünkön kívül fekszik. A kapukon való belépés mindig beavatódás is egyben. Záborszky Gábor kapui két világ határán állnak. Létükkel a reális és transzcendens tér közti üres helyre, magára a szakadásra utalnak, de egyben reményt is adnak, amikor ebből a rejtettségből, ha csak egy pillanat erejéig is, de elrejtetlenség lesz.

Záborszky Gábor és Jiro Okura közös kiállítása június 6-tól július 6-ig látható a V.A. M. Design Center Király utcai bemutatótermében.

Záborszky Gábor, *festőművész*

1974: diploma a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakán, majd posztgraduális képzés
1977–80: Derkovits-ösztöndíj
1980: a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára
1982: a zsűri díját kapja a VI. Norvég Nemzetközi Grafikai Biennálén
1984: részt vesz Gradóban a „Grafika fémlemezről" című kongresszuson
1987: Bodó Katalinnal megalapítja a Z/ART Alapítványt
1989: a Kunstgewerbe Schule Basel és az Akademie Graz vendége
1989–95: a Magyar Iparművészeti Főiskola adjunktusa
1992: részt vesz a budapesti IAPMA-kongresszuson
1994: Bonnban dolgozik a város ösztöndíjasaként

Stonhenge 1996, üvegszállal erősített papír, metállap 50x80 cm (fotó: Boldizsár Zoltán)

Puha forma 1996,
üvegszállal erősített papír, metállap 50x50 cm
(fotó: Szelényi László)

1995: Munkácsy-díjat kap
részt vesz a Nemzetközi Papír Szimpóziumon Kyotóban.
a Magyar Papírművészeti Társaság alapító tagja

1996: München város ösztöndíjasa

Az utóbbi öt év csoportos kiállításai:

1996: a Budafoki Papírműhely kiállításai:
Jazz Galéria (Budafok)
Bonn város kiállítóterme

1995: The Masters of Graphic Arts – Lakás Galéria (Győr)
18th International Independante Exhibition of Prints – Prefectural Gallery (Kanagawa)
Kortárs magyar művészet az Albertina Grafikai Gyűjteményében – Budapest Galéria

1994: 1st Egyptian Print Triennale – National Centre for Fine Arts (Giza)
80-as évek – Ernst Múzeum (Budapest)

1993: Biennial Global Graphics – MECC (Maastricht)
Solstizio d'Estate, Erdély, Július, Sugár, Szirtes, Záborszky – Centro Direzionale Alitalia (Roma)
Art Hamburg (Hamburg)
– Spicchi dell Est Galériával

1992: Magyar Kortárs Művészet – Grand Hotel Corvinus Kempinski (Budapest)
Médium: Paper – Budapesti Történeti Múzeum
Il Segno e il Sogno (Mittelfest), Centro Civico, Cividale del Friuli

1991: Metafora, Pécsi Galéria
Kennesaw Art Center (Atlanta)
Hommage á El Greco – Szépművészeti Múzeum (Budapest)

Az utóbbi öt év egyéni kiállításai:

1996: Soul and Nature, Jiro Okura japán szobrászművésszel közösen – V.A.M. Design Center (Budapest)
Collegium Hungaricum (Bécs)

1995: Papírmunkák – Galerie Gaudens Pedit (Lienz)
Karácsonyi kapuk – Pandora Galéria (Budapest)

1994: Soul and Nature, Jiro Okurával közösen – Dorottya Galéria (Budapest)
Művelődési Ház (Nagyatád)
Üveg és Papír, Buczkó Györggyel közösen, Fészek Galéria (Budapest)

1993: Új képek – Pandora Galéria (Budapest)

1992: Aranykor – Pécsi Kisgaléria (Pécs)
Szirtes Jánossal közösen, Spicchi dell Est Galéria d'Arte (Roma)

1991: Aranykor – INART Galéria (Budapest) ◆

A tavasz kapujában 1994, fa, vászon, föld, törek, akrilfesték, metállap, 140x190 cm (fotó: Tímár Péter)

ZÁBORSZKY Gábor

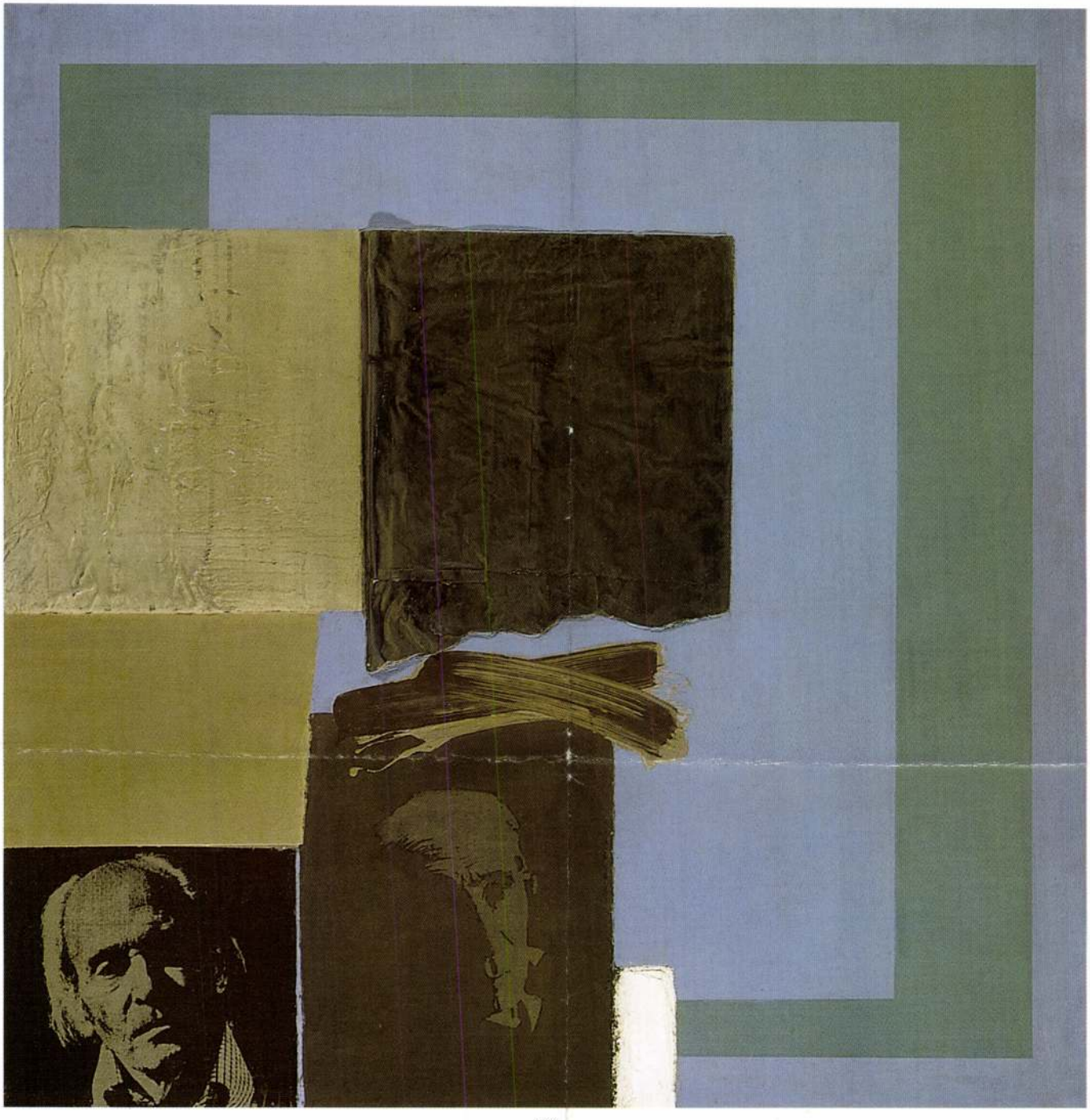

104

104 ▪ ZÁBORSZKY GÁBOR (1950–)

Napok hordaléka, 1977

120 x 120 cm
Vegyestechnika, farost
Jelezve hátoldalán
Kiállítva: 1981. Szombathely: Almásy Aladár–Záborszky Gábor
Reprodukálva: Hegyi Loránd: Pályaképek - Záborszky Gábor.
Mozgó Világ, 1978. augusztus, 108. o.
Szombathely, Almásy - Záborszky kiállítás katalógusa, 1981.
Földényi F. László - Jade Niklai: Záborszky Gábor 2001. Budapest

Kikiáltási ár: 450 000 Ft

105 ▪ KORNISS DEZSŐ (1908–1984)

Kalligráfia, 1959

25 x 63 cm
Zománc, karton
Jelezve jobbra fent: Korniss 59

Kikiáltási ár: 400 000 Ft

Záborszky Gábor újabb munkáiról

Már az 1984-es Babits- és Radnóti-lapokon hangsúlyosabbá vált a képfelület anyagszerűsége és plasztikus megmunkálása. A homokkal kevert kötőanyag megrepedezett, szikkadt földre, vagy málló vakolatra emlékeztetett, a szurokszerű, megdermedt fekete massza tragikus asszociációkat keltett. ,,Súlyos, sötét föld'' temette maga alá a költők finoman remegő kézírását, sár borította be a fényképeket.

A gesztus értékű repedésekkel, fröcskölésekkel kialakított informel felület drámai tartalma e lapokon a személyes megnyilatkozás komor érzelmességét hangsúlyozta. A plasztikai értékek megerősödése ugyanakkor egy rejtett monumentalitást hordozott magában, ami egy hűvösebb, személytelenebb, érzelmileg visszafogottabb forma megszületését sejtette.

Az 1985-ös ,,Új szenzibilitás III.'' kiállításon szerepeltek először Záborszky hatalmas állatfigurái, egyszerűen a boltozatos pince falának támasztva. Színezésük az ősi barlangfestészet földszíneit idézte, enyhén homorú és domború, plasztikusan kialakított felületük a barlang természetes falának egyenetlen felületét imitálta. Ugyanakkor maguk a figurák önálló, önmagukban megálló, egynézetű ,,szoborokként'' jelentek meg. Sötétvörössel, feketével, rozsdaszínű tónusokkal festett részleteik tárgyias utalásaikkal — fejre, szemekre, lábakra, szarvra utaló formáikkal — értelmezték a tömegeket.

A vastag faágakra feszített vászon követi az ágak természetes hajlásait, göcsörtjeit, mintegy a felületre viszi át a kontúrvonalak térbeli helyzetét. A felület ettől elevenné, plasztikailag differenciálttá válik. A vásznat kötőanyaggal kevert homok vagy föld borítja, mely megkeményedve homokkőre, vagy kiszáradt agyagra emlékeztető, ,,természetes'', ,,eredeti'' felületet alkot. A faágak a szélek-en olykor csupaszon maradnak, másutt homok fedi el, vagy festékanyag borítja őket. Szerepük kettős: meghatározó érvénnyel lezárják a formát, felismerhetővé teszik az alakzatot; másrészt pedig egy-egy ponton maguk is konkrét részletformává, tárgyias részletté válnak.

Záborszky helyenként ábrákat vés a homokba, mély árkokat húz, másutt csupán ráfest egy-egy gesztust. Ezek az informel alakzatok olykor követik a faágak által meghatározott, bikára, medvére, halra vagy madárra emlékeztető forma kontúrjait, másutt csupán a felületet gazdagítják; vagy pedig önálló jelekké válnak, s ősi írást archaikus jeleket idéznek.

Ezáltal maguk a formák is többféleképpen értelmezhetők. Tekinthetjük őket képfelületnek, amely — a ,,formázott vászon'' módszeréhez némiképp hasonló módon — a képfelület térbeli határait, azaz a képszéleket magából a képen megjelenő formából vezeti le, s a forma szélei így azonossá válnak a kép széleivel. A képen ábrázolt állatalak kontúrvonala magának a képnek kontúrvonalává válik.

Ez a képfelület ugyanakkor nem csupán két dimenzióban, hanem térben is, három dimenzióban formálódik meg. A képnek reliefszerű plasztikai értékei is vannak, azaz domború és homorú formák differenciálják felületét. Ez olykor valóságos testté, vastag és térben előre vagy hátra terjeszkedő tömeggé válik. A testi jelleget hangsúlyozza a faágak leplezetlenül hagyása, illetve az állatfigurák térbeli elhelyezése, pl. falnak támasztása, vagy a magasban való felfüggesztése. Tehát a reliefszerű forma függetlenedik a falfelülettől, s háromdimenziós testként az őt körülvevő térben foglal helyet.

Ugyanakkor Záborszky állatfigurái mindig egynézetűek, ,,képszerűek''. Nézhetjük őket ,,barlangfestményként'', s ekkor a kivágott, körülhatárolt forma visszaminősül felületté; de többé nem csupán a kép felülete, hanem a barlang természetes falának érdes, rücskös, ,,eredeti'' felülete, melyet beborít egy ősi, természeti kultúra lepusztult ábrázolásainak sorozata. Az állatfejek, lábak, szárnyak stilizált, primitív realizmusa ekkor a mágikus-rituális ábrázolás eredeti tartalmát idézi fel, egy lírai hangvételű esztétikai archaizálás jegyében. Ebben a vonatkozásban Záborszky művészete az individuális mitológiák gondolatköréhez kapcsolódik. Állatalakzatai egy esztétikai ,,különvilágot'' teremtve vesznek körül bennünket, s e világot alkotó tárgyak egyként lehetnek élőlények, állatok, vagy a természet formái, vagy akár a barlangok sziklafelületei, telerajzolva mágikus tartalmú ábrákkal, ismeretlen jelentésű képekkel.

Záborszky installációinak némaságot, mozdulatlanságot, megmásíthatatlan elmúlást idéző, komor tartalmai hűvös személytelenséggel, dologszerűséggel, a természet tárgyainak egyszerű ,,tényszerűségével'' formálódnak meg. Tárgyai pusztán vannak. Mégis, magukra maradottságuk, kiszolgáltatottságuk, önmagukba zártságuk sajátosan rejtett érzelmességet hordoz. Az ősi, régen eltűnt kultúrák nyomaiból, a maradványokból sugárzó szomorúság és a töredékek melankóliája ez, a mozdulatlanság és csend érzelmi telítettsége — mely körülvesz minket, beburkol és átjár bennünket, s képessé tesz olyan létformák átélésére is, melyeket pedig soha nem tapasztaltunk. S éppen ez a világunkat tágító erő teszi olyan fontossá számunkra ezeket a műveket.

Hegyi Loránd

ZÁBORSZKY GÁBOR

1950-ben
született Budapesten.
1974-ben
végzett a Magyar Képzőművészeti Főiskola Festő Szakosztályán. Mesterei: Kádár György és Kokas Ignác.
1976-ig
továbbképzésben vett részt, elsősorban grafikai és murális technikában. Mestere: Kocsis Imre.
1977—79-ig
Derkovits ösztöndíjas.
1980-tól
a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában tanít.

Egyéni kiállítások:

1977
Stúdió Galéria, Budapest
Wola Galéria, Varsó
Stuki Galéria, Torun
1978
Fészek Klub, Budapest
Uitz Terem, Dunaújváros
1980
Stúdió Galéria, Budapest
Magyar Kulturális Intézet, Varsó
1981
Nemzetközi Sajtóklub, -Cestahova
Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1982
Bástya Galéria, Budapest
1985
Lágymányosi Galéria, Budapest
1987
Megyei Könyvtár, Békéscsaba

Csoportos kiállítások:

1979
13. Nemzetközi Grafikai Biennále, Ljubljana
1980
Plasztikus képek, képszerű plasztikák, Pécs
39. Velencei Biennále (magyar anyagban), Velence
8. Nemzetközi Grafikai Biennále, Krakkó
International Impact Art Festival, Kyoto
1981
Actual Art Gallery, Stockholm
Színháztéri Galéria, Pécs
Galerie Slavia, Bréma
Madách Galéria, Vác
Yasuhiko Morita gyűjteménye, Gallery U, Nagoya
2. Európai Grafikai Biennále, Baden-Baden
14. Nemzetközi Grafikai Biennále, Ljubljana
1982
,,Hagyomány'' I—II., Budapest
Fotóhasználat a grafikában, Óbuda Galéria, Budapest
Új szenzibilitás I., Fészek Klub, Budapest
6. Norvég Nyomat Biennále, Fredrikstad
International Impact Art Festival, Kyoto
12. Párizsi Biennále, Párizs
1983
Magyarok a Párizsi Biennálén, Műcsarnok, Budapest
Szín-Tézis-Próba, Dorottya Utcai Galéria, Budapest
Új szenzibilitás II., Óbuda Galéria, Budapest
15. Nemzetközi Grafikai Biennále, Ljubljana
International Impact Art Festival, Kyoto
World Print Four, San Francisco
Premio Internationále Biella per l'Incisione, Biella
1984
,,Anyag'', Fényes Adolf Terem, Budapest
9. Brit Nyomat Biennále, Bradford
7. Norvég Nyomat Biennále, Fredrikstad
International Impact Art Festival, Kyoto
10. Nemzetközi Grafikai Biennále, Krakkó
Intergrafik, Berlin
2. Triennále Europea dell' Incisione, Grado
Magyar Képző- és Iparművészet, Espace Pierre Cardin, Párizs
1985
Art Week, Listovel
16. Nemzetközi Grafikai Biennále, Ljubljana
International Impact Art Festival, Kyoto
,,Apokalipszis'', Bréma, Oldenburg
Új szenzibilitás III., Budapest Galéria Kiállítóháza, Budapest
1986
Ekletika' 85, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
1987
Grafika Atlantica, Reykyavik
Új szenzibilitás, Pécs
Premio Internationále Biella per l'Incisione, Biella
17. Nemzetközi Grafikai Biennále, Ljubljana

Művei közgyűjteményekben:

István Király Múzeum, Székesfehérvár
Szombathelyi Képtár, Szombathely
Janus Pannonius Múzeum, Pécs
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
Kortárs Múzeum, Skoplje
Modern Galéria, Ljubljana
Munitipal Múzeum, Kyoto
Modern Múzeum, Szczecin
Nemzeti Múzeum Képtára, Wroclaw
Kortárs Grafika Múzeuma, Fredrikstad
Herman Ottó Múzeum, Miskolc

Bibliográfia:

Horváth György:
Záborszky Gábor új művei a Stúdió Galériában,
Magyar Nemzet, 1977. szeptember 24. 4. lap
Hegyi Loránd:
Záborszky Gábor (Pályaképek),
Mozgó Világ, 1978. 4. 102—108. lap
György Horváth:
Four Painters, The New Hungarian Quarterly, 1978/69, 183—184. lap
Horváth György:
Záborszky Gábor művei a Stúdió Galériában,
Magyar Nemzet, 1980. január 24. 4. lap
P. Szűcs Júlia:
A fordítás fordításának fordítása,
Népszabadság, 1980. január 25. 7. lap
Lóska Lajos:
Záborszky Gábor kiállítása,
Művészet, 1980/5. 46. lap
Molnár Zsolt:
Régi dolgok nyomai,
Magyar Ifjúság, 1980/6. 3. lap
Hegyi Loránd:
Megjegyzések a Stúdió 1980-as kiállításáról,
Művészet, 1981/2. 46—49. lap
Lóska Lajos:
Három magyar képzőművész Stockholmban,
Művészet, 1981/6. 52—53. lap
Földényi F. László:
Barabás Márton és Záborszky Gábor kiállítása,
Művészet, 1981/7. 52—53. lap
Otto Hahn:
Biennále de Paris: Ou sont les surprises?
L'Express, 1982. október 15. 28. lap
P. Szabó Ernő:
Mondhatni ilyen a világ . . .,
Magyar Ifjúság, 1982. Kulturális melléklet, 29—31. lap
P. Szűcs Júlia:
Kísérlet? Játék?
Népszabadság, 1983. augusztus 5. 3. lap
Keserü Katalin:
Művészet és Kommunikáció,
Képzőművészeti Világhét, 1983 — tanácskozás jegyzőkönyve, 103—106. lap
Hegyi Loránd:
Költők szenvedése . . . Záborszky Gábor grafikai lapjaihoz,
Katalógus előszó (Lágymányosi Gléria), 1985
Gyárfás Péter:
Két zsák és a többi,
Mozgó Világ, 1986. február, 106—118. lap
Sinkovits Péter:
,,Új szenzibilitás az Eklektikában'',
Művészet, 1986. október, 26—30. lap

A kiállított művek jegyzéke:

DUETT (A kis tyúk és az öreg cet), 1985
fa, vászon, plextol, homok, pigment,
270×250 cm
EGYSZARVÚ ÉS MADÁR, 1985
fa, vászon, plextol, homok, pigment,
270×150 cm
LEONARDO KIS SZÖRNYE, 1986
fa, vászon, plextol, homok, pigment,
65×120 cm
CÍMER, 1987
fa, vászon, plextol, homok, pigment,
110×100 cm
Janus Pannonius Múzeum tulajdona, Pécs
FELHŐSAROK, 1987
fa, furnér, plextol, homok, pigment,
155×155 cm
FELHŐÁLLAT, 1987
fa, furnér, plextol, homok, pigment,
155×155 cm
TALÁLKOZÁS, 1987
fa, furnér, plextol, homok, pigment,
200×125 cm
OLD SANTA FE TRAIL, 1987
furnér, plextol, homok, pigment
155×122 cm
Művelődési Minisztérium tulajdona

ZÁBORSZKY GÁBOR
A FÖLD MESÉI című kiállítása
1987. december 4—1988. január 3.
Dorottya Utcai Kiállítóterem,
Budapest V., Dorottya utca 8.
Felelős kiadó: Néray Katalin
Címlap fotó: Kollányi Gyula
Színes fotók: Riedel Lóránt
A Kiállítást rendezte: Dobai Ágnes
Műcsarnok Kiállítási Intézmények — Állami Nyomda
ISBN: 963—7402-18-7
Ára: 30,— Ft

ZÁBORSZKY GÁBOR

A FÖLD MESÉI

Ezüsthíd, 2001.
120x160 cm
gipsz és fémbevonat
(magántulajdon)

A címlapon:
Space night II., 2001.
100x100 cm
papír, műanyag és fémbevonat
(magántulajdon)

Nyitva: naponta 10–18 óráig
Open daily from 10 to 6 pm.

A kiállítást támogatta:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Inter-Európa Bank Rt., CorVinum Rt.

A kiállítás kurátora:
Holényi Zsuzsanna

Fotó: Boldizsár Zoltán
Kiadja: Művészetek Háza, Veszprém
Felelős kiadó: Fenyvesi Ferenc
Prospektus Nyomda, Veszprém 2003.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

MŰVÉSZETEK HÁZA • VESZPRÉM • ARTHOUSE

ZÁBORSZKY GÁBOR

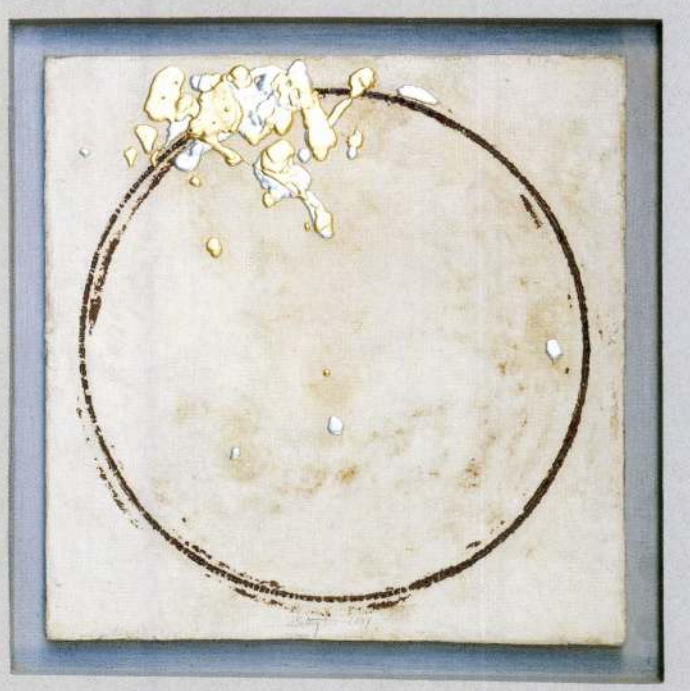

Záborszky Gábor
BEVEZETÉS AZ ALKÍMIÁBA

VESZPRÉM
CSIKÁSZ GALÉRIA
2003. július 26—szeptember 13.

Napfoltok II., 2000.
80x60 cm
papír, műanyag és fémbevonat
(magántulajdon)

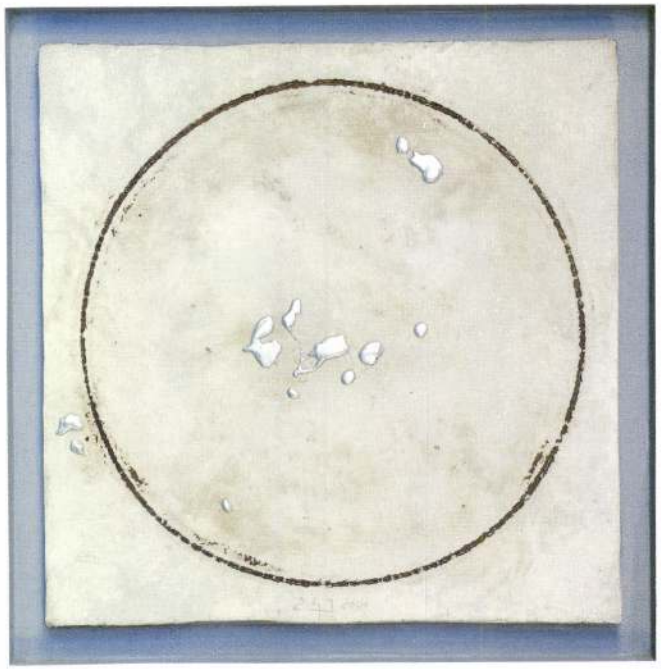

Space night I., 2001.
100x100 cm
papír, műanyag és fémbevonat
(magántulajdon)

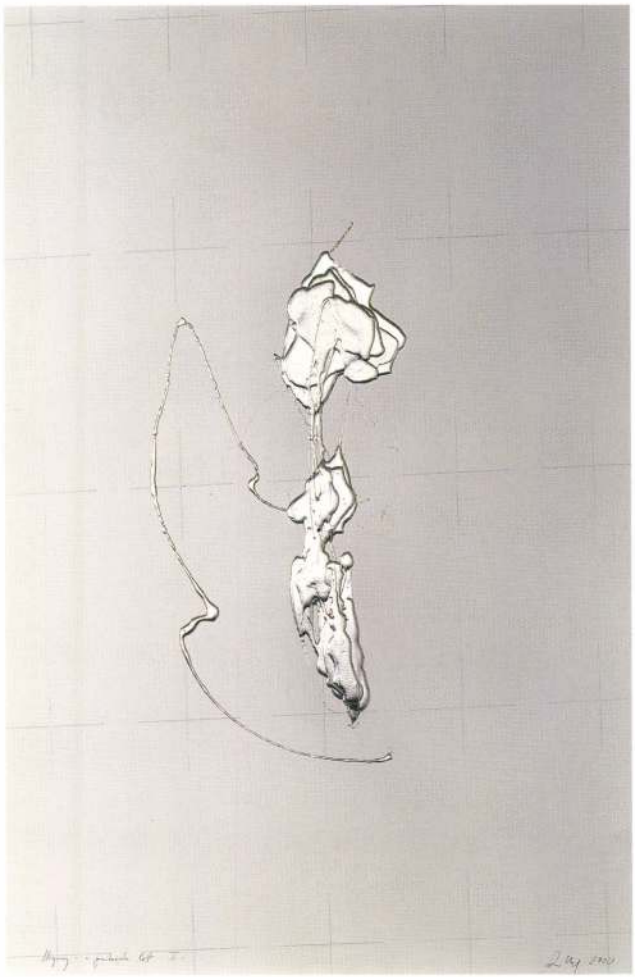

Higany — A panteista lét I., 2000.
110x70 cm
papír, műanyag és fémbevonat
(magántulajdon)

Az Univerzum lényege az átváltozás. Ha az Univerzum egy-egy magányos szigetén megjelenik az ember, vele új lényeg lép a színre: az átváltoztatás.
Az átváltoztatás vágyának és kényszerének materiális vonala a retorták világában zajló alkímia. A spirituális vonulat a művészet, a szellem, az alkotókedv alkímiája. Záborszky Gábor eddigi munkássága megannyi lépcsőfok ehhez. Új kiállításának anyaga a szellemi aranycsinálás eddigi legtudatosabb vállalása és művelése.

The substance of the Universe is transformation. If man appeares on one of the secluded islands of Univers, a new substance appears: transmutation. The material appearance of desire and force of transmutation is the alchemy, taking place in the world of retorts.
The spiritual procedure is the alchemy of art, genius and creative energy. The art of Gábor Záborszky is series of steps towards this. The material of his new exhibition is the most consious pledge and act of intellectual gold-making.

Gus Van Sant mondta lapunknak:

Tarr Béla m

Új művei kiismerhetetlen, veszélyes mikrokozmoszokban játszódnak, ahol keveset tudunk meg okokról és indokokról. Többször, több helyen is elmondta, hogy Tarr Béla látásmódja nagy hatással volt önre.

Ő mentett meg engem. Elsősorban a Sátántangó. Előbb olvastam róla, később néztem csak meg. Sok dolog van abban a filmben, ami igazán közel áll hozzám. Az egzisztencializmus visszhangját hallottam ki belőle. Revelatív erejűnek éreztem. „Hé, hát ez a valódi élet!", kiáltottam magamban, ugyanakkor éreztem benne valamiféle beckettes hangnemet is. Nagyon vonzónak találtam, ahogy Béla a történet elemeivel és az idődimenzióval játszik. Ekkoriban már egyre komolyabban foglalkoztatott a gondolat, hogy hosszú beállításokkal kísérletezzek. Ez a film még inkább megerősített ebben az elhatározásban. Azóta nagyon természetessé váltak számomra ezek az eszközök. Most már mindenki tudja, hogy a Gerry című filmem magán viseli a hatását, de az előképek között megemlíteném még az iráni Abbas Kiarostamit vagy Jacques Tatit és Andrej Tarkovszkijt is, akik mindig egy bizonyos stíluson belül mozogtak. Talán Bélát is formálták ők. Nagy hatással volt rám James Joyce is. Ő is valami másfajta eszközökkel kívánta fölváltani a hagyományos történetmesélést, amiről mindig azt hangoztatta, hogy utálja. Én ugyan még mindig a műfaji mezsgyéken mozgok, s ez nem egészen Joyce világa, inkább a rám jellemző megközelítés, de az a lényeg, hogy elkezdtem járni a magam útját, s ennek lehet, hogy semmi köze sincs azokhoz a filmekhez, amelyeket korábban készítettem.

Emlékszem, Cannes-ban a záró gála utáni sajtótájékoztatón hipnotikusnak nevezte filmjei új stílusát.

Hipnotikus és pszichedélikus. Azt hiszem, ez Bélára is vonatkozik, mert ahogy megnéztem a többi filmjét, rájöttem, hogy mindketten a hatvanas évek gyermekei vagyunk, még ha a világ két teljesen különböző pontján élünk is. Ő talán egy kicsit fiatalabb nálam, de a mi generációnk tagjaira egyaránt nagy hatással volt az LSD. Ettől a kérdéstől nem lehet elmenekülni, még akkor sem, ha sokan végül mégis elmenekültünk előle. Ez a pszichedélia világa, lényege a módszerben van, nem feltétlenül a sztoriban meg csattanókban. Egy idő után visszatér az egész: azokat a dolgokat, amelyek fiatalon foglalkoztattak, ma már ki tudom fejezni, mert elég érett lettem hozzá. Húszévesen, filmkészítőként először a szakmai fogásokat, a filmnyelvet kellett elsajátítanom. Gondolom, Béla is így van ezzel.

A Gerry után készült Elefánt is nyilvánvalóan az „önkifejező" Van Santot tükrözi.

Nem nehéz azonosítani a gyökereket, a kelet-európai mozi rám gyakorolt hatását. A stílus itt is Bélától ered, az egymással találkozó történetek és a folyamatos mozgás pedig kifejezetten a Sátántangóból. Utolsó filmjeimben a dolgok mindig magukba zuhannak vissza, és folyton ismétlődnek, mindez kísérlet egy másfajta elbeszélői stílus megalkotására. Az Otthonom, Idahót tartom a legszemélyesebb filmemnek a korai darabok közül, de igazán csak a Gerryben érkeztem el ide először. Ez a sok mozgás hipnotikus hatást kelt a nézőben.

Mennyire tud közönsé filmjeivel? Elég pénzt t a következő, hasonló l találjon finanszírozók

A Gerry mérlege jú tívba, ami óriási dolog kellett hozzá. Ekkor jö nehéz ez a biznisz. A nehéz termék egy tip És ezek a filmek kemé nincs mese. A Gerry amivel én magam ház nek ezek a forgalmaz sok: amikor szembené tásukkal, akkor jötten xos Harvey Weinstein kem egy fillért sem a művészfilmje csak vis szont már nem tud. „ akkor végképp el les filmjeim felét nem tu valahogy így megy a c

Az Elefánt esetében ne lődést kelteni a canne

Dehogynem. Ami mert ebben a filmbe Októberben kerül for nagyobb problémát a gyan reagál az amerik

Most, hogy – amint a saját, egyéni han tartja, hogy visszame

A kérdés talán inká valaha is Hollywoodl lik érte átmenetet kép dolgoztam először eg

A kultúra támogatója: PANN

ZÁBORSZKY GÁBOR

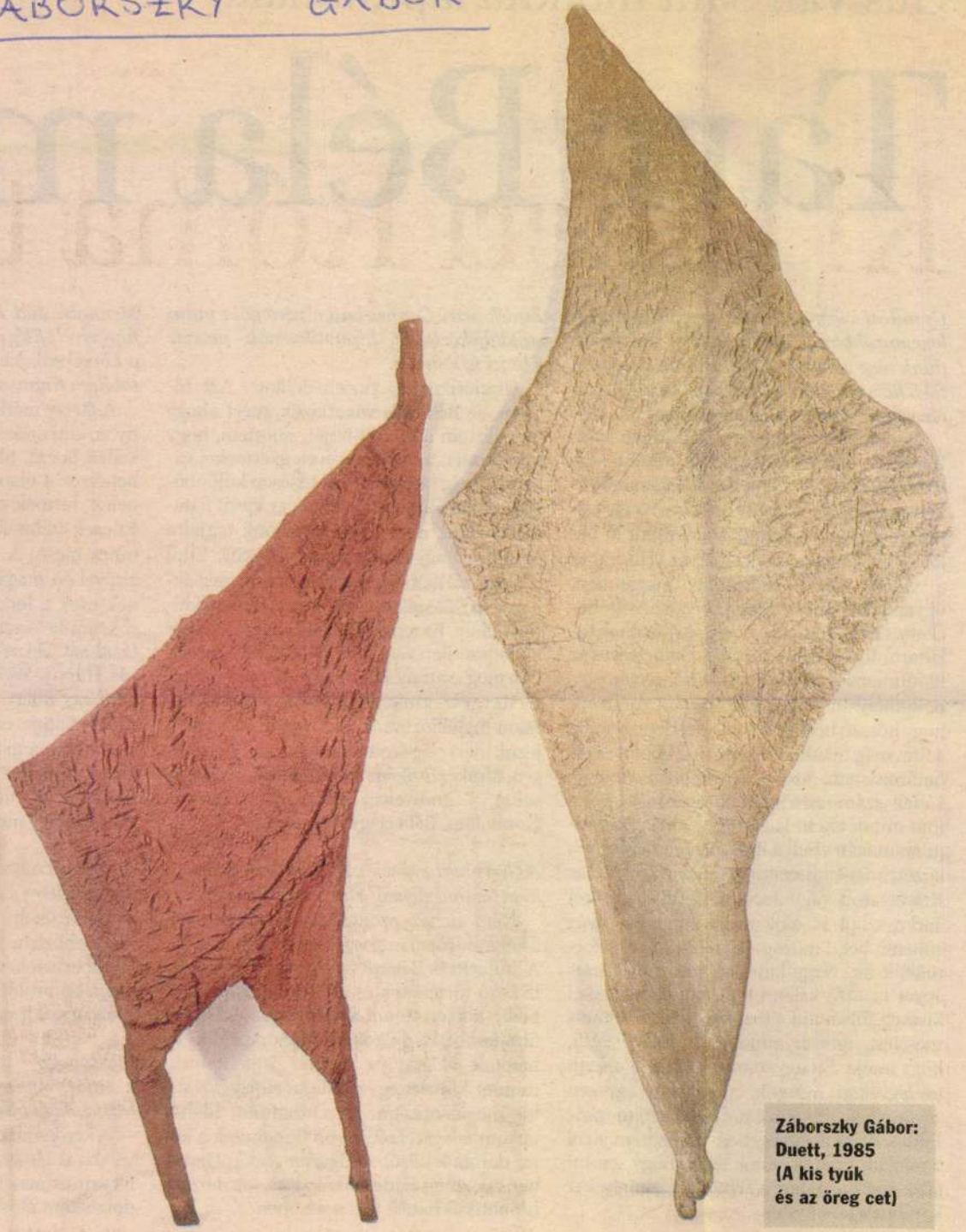

Záborszky Gábor: Duett, 1985 (A kis tyúk és az öreg cet)

támogatója: PANNON GSM Az élvonal.

Magyar Hírlap 2003. aug. 30–31.

ZÁBORSZKY GÁBOR

Új művészet

1998. dec.

3.0.

...UORSZKY GÁBOR

Új művészet

1996 / április

36.o.

1420

ZÁBORSZKY GÁBOR

Záborszky Gábor: Elmozdulás, 1979

Záborszky Gábor: Szuperpatkány, 1985

MAGYAR HÍRLAP
2003. aug. 30-31.

ANDT

ZÁBORSZKY GÁBOR

ÚJ MŰVÉSZET

1998/~~NOV.~~ DEC.

P-9396

3.0.

OSzK Kézirattár Fond 45/188. 3.sz.

Kézírás.

Címzés: Nagyságos Dr Fitz József úrnak

Szepessy utca 3.

Feladó: Dr Fülep Lajos Zengővárkony Pé

Fitz József ld. 861.sz.

1. Valószínűleg a Janus Pannonius Társ
   művek elbírálásáért járó díjazásról
2. Ld. 797/3.
3. Lambrecht Kálmán (1889-1936) paleon
   1926-tól pécsi egyetemi magántanár,
   Könyvtár munkatársaként címzetes re
   tott a pécsi egyetemen.

Pécsi Kisgaléria (Szt. István tér 4.)
1992. február 28.-március 29.

ZÁBORSZKY
GÁBOR

ARANYKOR

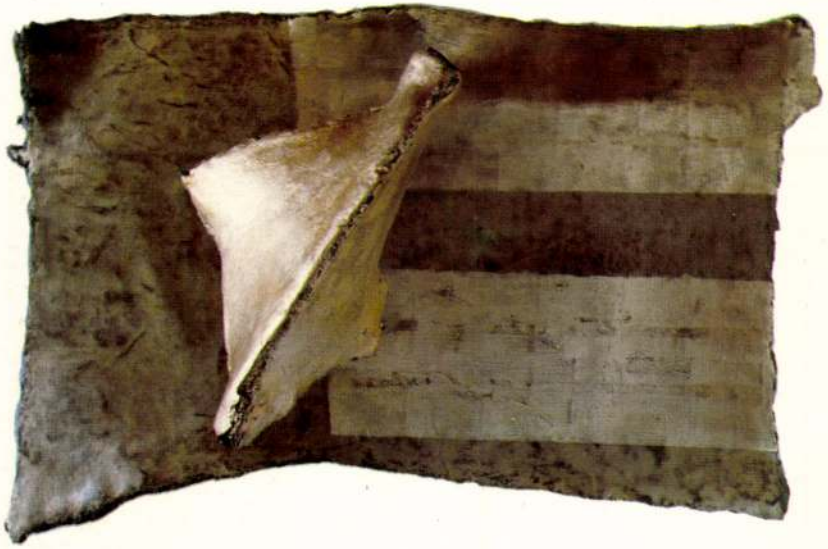

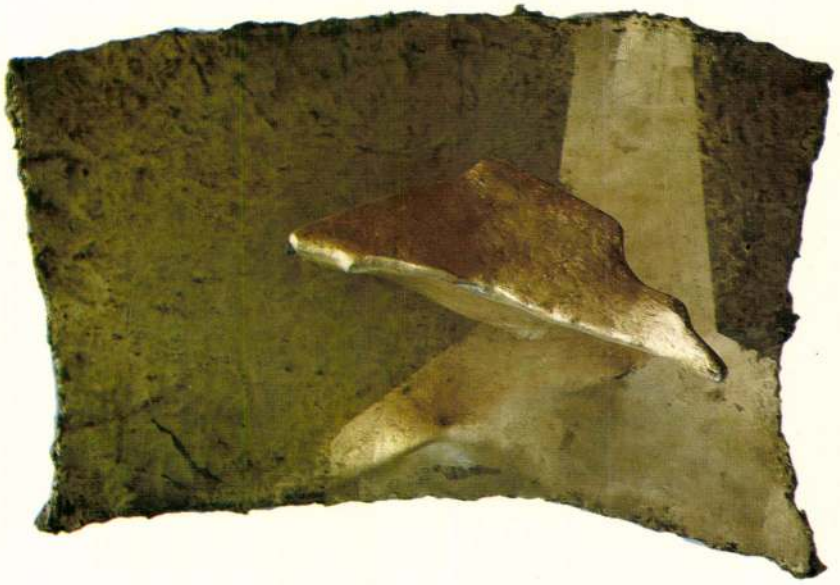

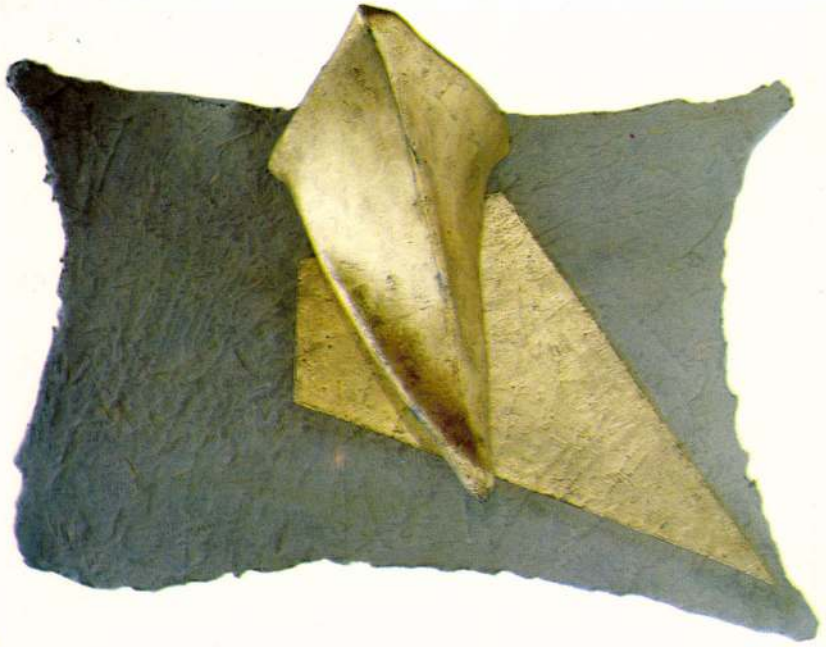

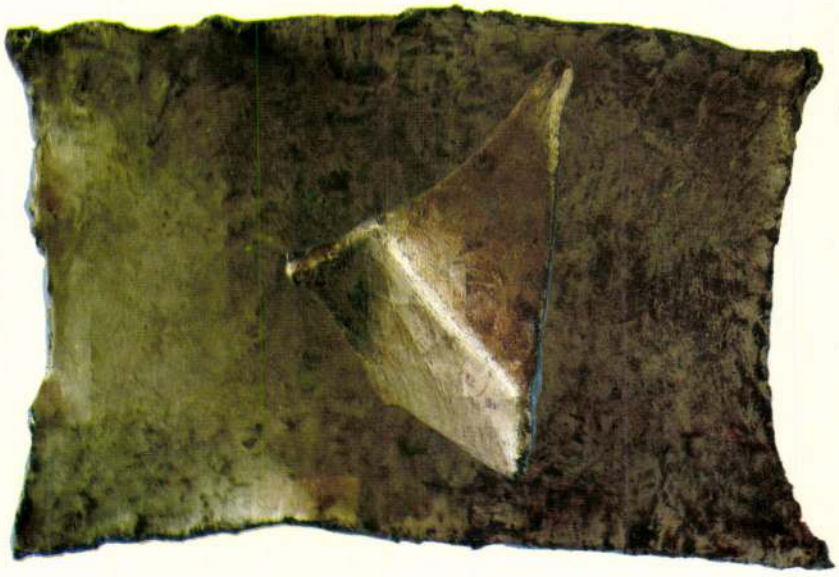

A Zárt Galéria tisztelettel meghívja Önt

Záborszky Gábor

1975–1985 között készült grafikáiból
rendezett kiállításának megnyitására
2005. szeptember 12-én, hétfőn 18 órára

A kiállítást bevezeti

Néray Katalin

a Ludwig Múzeum–Kortárs Művészeti Múzeum
igazgatója

Zárt Galéria
1056 Budapest, Váci utca 59.
telefon: 266-4225
tzartgalera@mail.tvnet.hu

A kiállítás megtekinthető
2005. október 6-ig, hétfőtől péntekig 10–18 óra között

A kiállítást támogatja

HÉROSZ
ÉPÍTŐIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

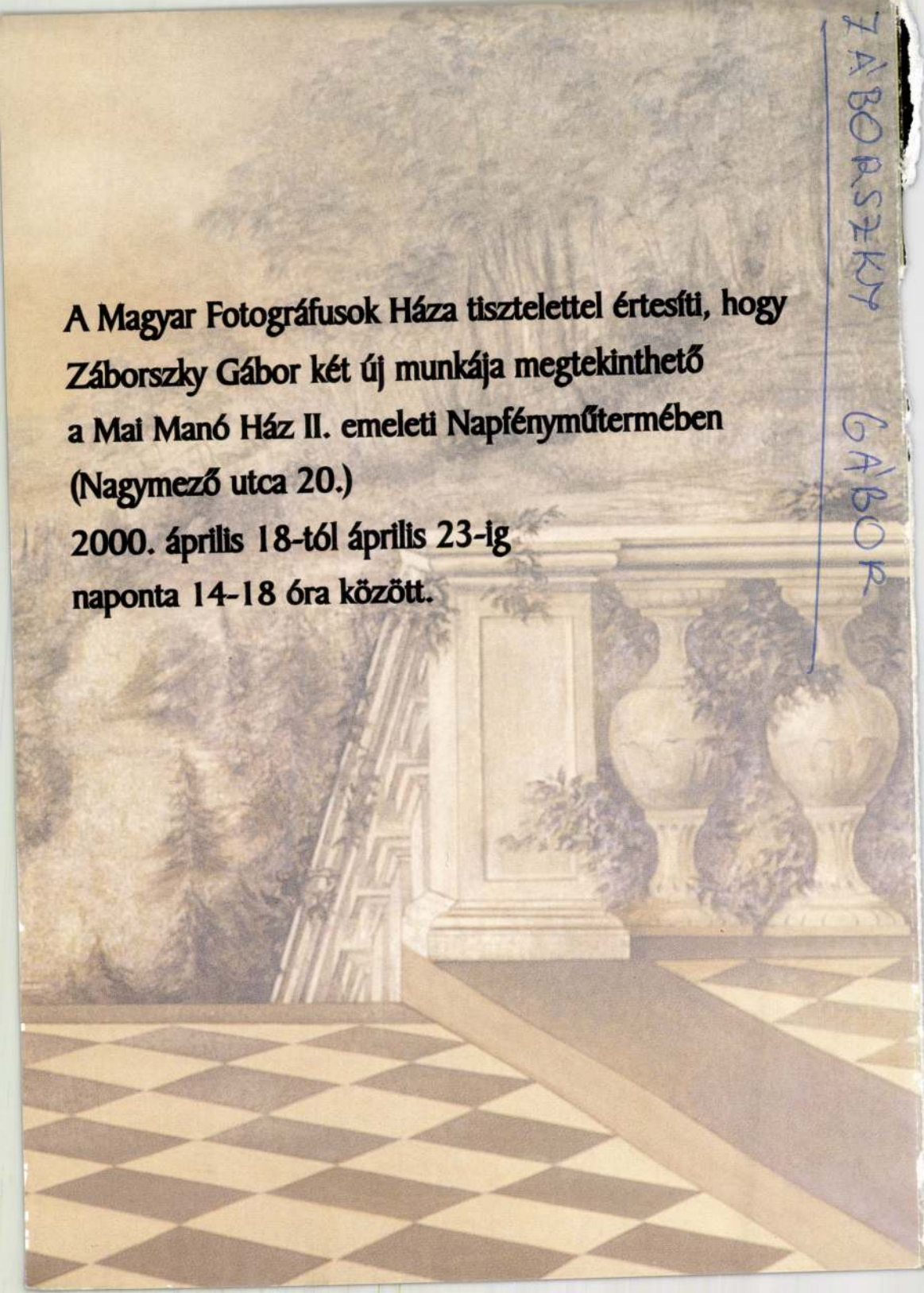

A Magyar Fotográfusok Háza tisztelettel értesíti, hogy
Záborszky Gábor két új munkája megtekinthető
a Mai Manó Ház II. emeleti Napfényműtermében
(Nagymező utca 20.)
2000. április 18-tól április 23-ig
naponta 14-18 óra között.

ZÁBORSZKY GÁBOR

alkotásokat és fontolgattam: elfogadnak-e engem?! Régebben, korábbi kiállításaidon is így közeledtem munkáidhoz: kinyitom és felkínálom magam a műnek, hűvös tudattal és ellazult lélekkel. És várom, hogy megtörténjék a csoda, az egymásra találás.

Megtörtént! Most is, mint már annyiszor. S mert az élmények ezután felgyorsultak, ma már nem mernék megesküdni rá, hogy pontosan melyik „aranyadnál" kezdődött a varázslat. Talán a Bécsi kapu volt a tettes, talán a Fehérarany... Megálltam, tőle olyan távolságban, hogy szemem bőven befogott még a vörös-fekete téglák hátteréből is egy darabot. Aztán szűkült a kép, a téglák eltűntek, s a puha fehér kereten túl mindent kiszorított a látvány. Az arany apró részletei megszólítottak...

Néha szeretném tudni, hogy amikor születnek műveid, és már a felületek intim részleteivel bíbelődsz, mennyi szándékaidban a tudatosság és mennyi az ösztönös. Izgat ez azért is, mert én, a befogadó néha csak zavartalan áthallásokat érzek a kétféle közelítés között, néha pedig a tökéletes átjárhatóság élményében van részem: Te játszol a felület apró, ám kitapintható részleteivel, s ezek a részletek majd játszanak a fénnyel; nekem éppen csak fejemet kell mozdítani, s a fény és felület játéka kicsit egy kozmikus utazás élményét adja pazarló gazdagsággal.

Ilyenkor gondolataim óhatatlanul arra kanyarodnak, hogy milyen ostoba volt (van, lesz?) a vita afölött, hogy a világ anyagi vagy szellemi. Milyen botor dolog a világot vagy-vagyokra bontani! Akit egy ilyen műalkotás, amellyel én ott is párbeszédet kezdtem, nem győz meg arról, hogy az anyag a legszélesebb értelemben élő, s a szellem könnyűszerrel materializálhatja magát létünkben, tudatunkban, az sem az anyagi világ, sem a „szellemi létezés" titkairól nem tud semmit.

Látod, műveid ezért jelentenek számomra is sokat, mert ennek az igazságnak erős tanúi.

Úgy gondolom, így az emberi élet delén alkotó művész ennél többet nem is mondhat magáénak.

Budapest, 2000. január 30.

Karácsonyi Rezső

egyensúlyozó fehér ragyogás. Ezt a „hiányt" társítottam az arany színével. Soha nem használtam az aranyat a gazdagság barbár szimbólumaként. A középkor találmánya: a transzcendentális tér érdekelt. Micsoda realitás ! A szem nem tudja bemérni az arany pontos helyzetét, így valóban előáll a meghatározhatatlan nem evilági tér.

Visszagondolva furcsa rendet vág az élet. Munkáim kezdetben donga boltozatú pincékben szerepeltek (Pécs, Óbuda, Stockholm). Majd feljebb kerülve barokk kolostorok következtek (Róma, Lienz, Frankfurt). Végül 98-ban a megrendítő erejű templomtér, Kiscell. Nagy kihívás. Hogy a méreteket növelni tudjam, üvegszállal erősítettem meg a papírmasszát. Ettől azután új lehetőségek nyíltak. Az eddig csak a síkban működő anyag plasztikussá vált, és közben megőrizte hihetetlen érzékenységét. Ez a közvetlen, földhözragadt érzékiség ütközött az arany, néha ezüst megfoghatatlan testetlenségével. Végtelenre nyíló kapukat, réseket és súlyos titkokat őrző tekercseket állítottam ki. Annyira együtt szólt a térrel, olyan teljességet adott, hogy sokáig úgy gondoltam, ehhez nincs mit hozzá tenni.

Most Mozart Varázsfuvolája szól a műteremben és tavaszodik.

Budapest, 2000. február

Záborszky Gábor

Episztola Záborszky Gábornak a „Dél" ürügyén

Amikor beléptem a templomtérbe, először megtorpantam, s vártam, hogy szemem megszokja a félhomályt. Kicsit félelmetes, de valami régen megélt, csak most nem bekattanó emlék alapján mégis ismerős volt a kép, hogy felfelé tekintve sötétbe fúródnak szemeim, míg a szemmagasság fényfoltok füzéreit kínálja. Aztán a fényfoltokból lassan kibontakozott a látvány. Először jegesen hideg ezüstök váltak ki a sárgás fényből, majd a sápadt fehérek és csak utoljára a lélek-meleg, biztonságot és erőt sugárzó aranyak. S a színek után a formák is előtűntek. A művek lassan kiléptek a durva, romszerű falfelületek elé.

Így kezdődött számomra 1999-ben egy fagyos januári vasárnapon az élmény, amelyet a Kiscelli Múzeum templomterében rendezett kiállításod épített fel bennem. Aztán néhányszor körbesétáltam. Méregettem az

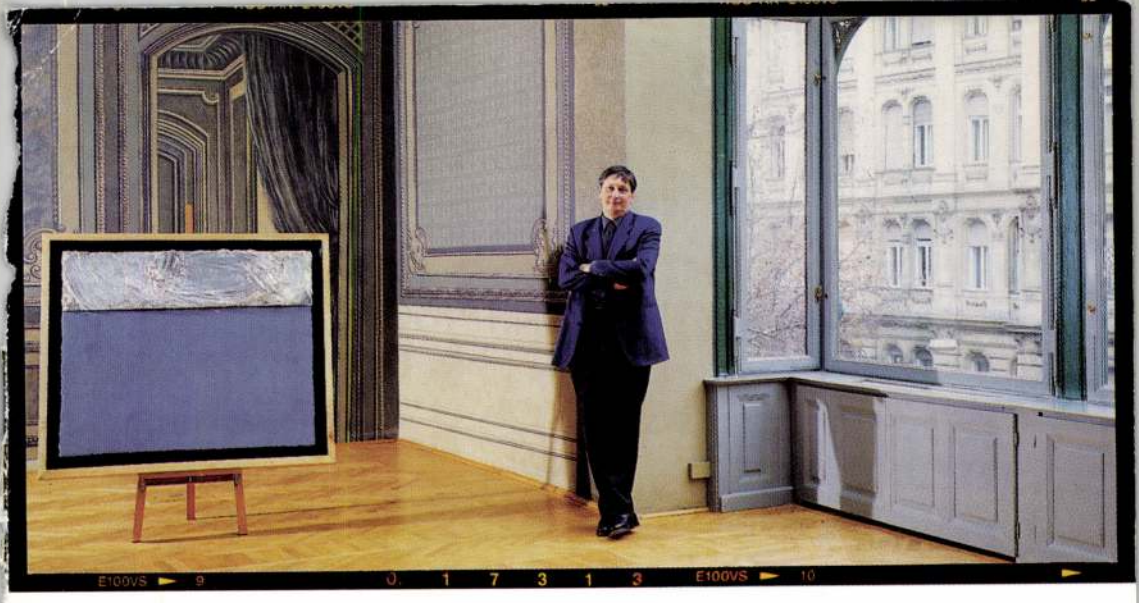

Ars poetica...születésnapomra

Először feltűnt, hogy az utóbbi években a bemutatkozásoknál egyre gyakrabban én vagyok az idősebb, és úgy tűnik, hogy ez már csak romlani fog. Azután jött a Klisé Könyvkiadó felkérése: írjam le gondolataimat a 2000. év kapcsán. Ekkor fogalmazódott meg véglegesen: amikor hálót borítunk a világra, térben és időben mérföldköveket állítunk, az nem a világ, hanem a mi ügyünk. Ezért talán nem a kétezrediknek nevezett év, hanem a megélt ötven a fontos. Sőt valószínű, hogy ez a szubjektív lét is bír némi meghatározó erővel a világ irányába. Viszonyunk állandó adás és kapás, melyben mindketten változunk.

Mérföldkő — vagy húsz évvel ezelőtt — „A föld meséi" sorozat nyolc állatfigurája. Sárból, törekből, földszínekből. Ma már minden darab múzeumokban van. Valami nagyon ősi, atavisztikus élmény volt anyagában, szellemében egyaránt. Ebben az időben láthattam az ősember Lascaux-i barlangját, New Mexico indián falvait, a görög szigeteket. Micsoda ereje van a múltnak, milyen erős a meghatározottságuk!

Sokat tanultam és tanítottam. Meggyőződésem, hogy a világháló, az információs szupersztráda korában is a tanítás az, amikor egy ember beszélget a másikkal az általa talán jobban ismert dolgokról. Mindig szigorú voltam a diákjaimmal a megismerés terén, de nagy szabadságot biztosítottam a megjelenítéshez. Fiatalon olvastam Borsos Miklós könyvét: Visszanéztem félutamból. Szép volt. Szent Ferenc-i panteisztikus életérzés sugárzott belőle. Bár a Balaton mégsem az Égei-tenger, megértettem, hogy a művészet és az élet azonos dolog. Azóta sem hiszek a spekulációban, elvárom a tisztességet és a kíváncsiságot a világ dolgai iránt.

A nyolcvanas évek végén több közös kiállításom volt Jiro Okurával. Így alkalmam volt megismerni egy, az európaitól idegen, de hozzám közel álló művészi magatartást, mely a kyotoi kolostorokat járva egyre inkább érthetővé és egyedül elfogadhatóvá vált. Vajon miért mondta John Cage, hogy a Ryoan-ji templom sziklakertjében ezer éve érintetlenül álló sziklák közül az egyik rossz helyen van, és miért fogadta Okura barátom ezt tőle szokatlan megdöbbenéssel?

Az elmúlt évtizedekben már kevéssé izgattak a művészet aktuális mozgásai. Inkább a magam és az anyag „lelke" foglalkoztatott. A papír és az egyre jobb papír. Eleinte olyan munkák készültek, melyeken a tárgy nem, csak a lenyomata van jelen. Egy sajátos — van is, meg nincs is — szituáció állt elő. A lét, nem lét határán

ZÁBORSZKY GÁBOR

A veszprémi Művészetek Háza meghívja Önt,
2003. július 26-án, szombaton este 6 órára

ZÁBORSZKY GÁBOR: BEVEZETÉS AZ ALKÍMIÁBA

című kiállítására

Megnyitja: **Dr. Karácsonyi Rezső** fizikus

Az eseményt az Inter-Európa Bank Rt. állófogadása követi,
amelyhez a borokat a CorVinum Rt. biztosítja.

Művészetek Háza — Csikász Galéria, Veszprém, Vár utca 17.

A kiállítás megtekinthető: július 26—szeptember 13-ig, naponta 10—18 óráig

Záborszky
Gábor:

Bevezetés az alkímiába

ZÁBORSZKY GÁBOR

Csikász Galéria, Veszprém

A művészet alkímiája

Záborszky Gábor Bevezetés az alkímiába című kiállításán az elmúlt négy évben készült művei láthatók. Közülük a címadó sorozatot idén tavasszal már bemutatta egy új budai vállalat kiállítóterében, a Haworth irodáiban. A teljes anyag együtt kiállítva azonban a művész és a szakma számára is újdonság. Záborszky pályáját 2002-ben Győrött életműtárlaton foglalta össze, amely egyben a korábbi alkotói szakaszt is lezárta.

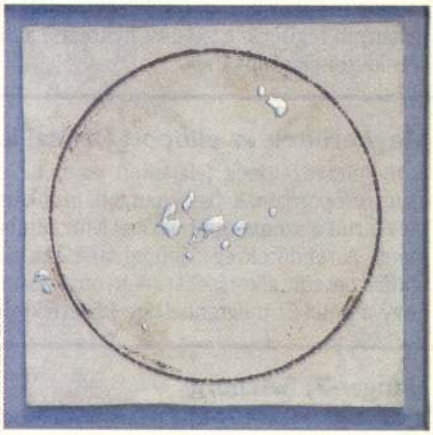

Fotó: Boldizsár Zoltán

Záborszky Gábor: Space Night I., 2001
vegyes technika, 90x90 cm

Új munkáinak átfogó bemutatkozására 2004 telén kerül sor a Műcsarnokban, önálló kiállításon. Az új alkotások nem szakítanak teljesen Záborszky hagyományos témáival. Az anyagszerűség, a falra akasztható munkákon is uralkodó térbeliség és a spirituális indíttatás továbbra is vezérelveik. Dominánssá vált időközben az aranynak és az ezüstnek a művészt már a kilencvenes évek közepe óta foglalkoztató alkalmazása. Innen ered a kiállítás címe is, amelyet – a megnyitó beszédre stílszerűen felkért fizikus – Karácsonyi Rezső szellemi aranycsinálásként értelmezett. A nemesfémek a síkreliefeken hol bevonatként, hol az alapozás vagy a keret színvilágában, hol még a címadásban is (Ezüsthíd vagy áttételesen: Napfoltok) felbukkannak.

A lírai absztrakt formákat a címek gyakran verbalizálják (Folt hátán folt), értelmezik (Higany – a panteista lét). Nemegyszer az alkotói inspirációra utalnak: Pollock nagyító alatt, Tisztelet Zeffirellinek, Drip painting – Szent Ferenc. A papír, műanyag vagy gipsz alapra készült, többféle szerves és szervetlen anyagot érzékenyen kombináló, vegyes technikájú munkák minimalista keretezésben, gyakran fegyelmezett geometriával rácsozott alapra készülnek. Ez a szikár háttér felerősíti a gesztusokat, hangsúlyozva azok felületi és színbeli sokféleségét. A hatást a helyszín is erősíti: a Csikász Galéria klasszikus belsőépítészete, hófehér falai és intim terei kellő szerénységgel hagyják érvényesülni az alkotásokat.

Az alkímia, a királyok művészete sohasem egyszerűen az anyagi gazdagság utáni vágyból táplálkozott, hanem a teljesség és a változtatni, alkotni tudás, a tökéletesség elérésének igényéből. Záborszky ugyanezeket az értékeket keresi a művészetben. A kulturális ipar mai világában „aranyfedezetű" művészetet csinálni – ez olyan ritkaság, hogy lassan már-ga lesz a csoda. *(Megtekinthető szeptember 13-ig.)*

MŰÉRTŐ 2003. SZEPT.

Karcsúsít a BÁV Rt.

A nyár végén közel kétszáz alkalmazottjától vált meg a márciusban a Pro Cash és a Szövetkezeti Ipari Központ Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. tulajdonába került Bizományi Kereskedőház és Záloghitel Rt. Az elbocsátottak zöme a műkereskedelmi üzletágban dolgozott. A becsüsök és eladók közül néhányan régiségkereskedést nyitottak, a többiek a magán-műkereskedelemben keresnek munkát.

Megkerültek az ellopott Czóbel-képek

A nyomravezetőnek felajánlott egymillió forintos jutalom és a rendőrség egyes csoportjainak összehangolt munkája nyomán alig négy hónap alatt megkerült a szentendrei Czóbel Múzeumból április 24-én ellopott négy festmény. A rendőrök egy óbudai lakásban találták meg a 90 millió forint értékűre becsült alkotásokat. A nyomozás még folyik, mivel nem zárható ki, hogy a tettesek megrendelésre követték el a bűncselekményt.

Hangar-7, Salzburg

Az osztrák légierő négy helikopterével emelkedtek magasba augusztus 22-én a Stadler-kvartett tagjai, hogy Stockhausen Helikopter-vonósnégyesét előadják. A darabot elektronikus úton közvetítették a salzburgi repülőtér óriáscsarnokában helyet foglaló közönségnek, mely a legújabb ausztriai kulturális centrum, a Hangar-7 megnyitására gyűlt össze. Ezután Hubert Lepka színészek, repülőgépek, autók és daruk közreműködésével előadott Taurus Rubens című darabja következett. A hangár kiállításoknak és más kulturális eseményeknek is helyet ad; ide kerül a Flying Bulls elnevezésű harcirepülőgéptörténeti gyűjtemény, valamint a Wright fivéreknek a modern repülés kezdeteit megörökítő 300 fotójából álló, Európában először látható kollekció.

Sabotage-emlékmű az Amorph! fesztiválon

A Helsinki melletti lakatlan Harakka-szigeten első ízben rendezték meg augusztus 29. és 31. között az Amorph! című európai performanszfesztivált, melynek témáját a miniállamok, a művészi állammodellek, -utópiák és -víziók szolgáltatták. Az előadásokon, konferenciákon, proklamációkban az egyes mininemzetek delegáltjai is részt vettek. A fesztivál alkalmából a sziget legmagasabb pontján állították fel H. R. Giger svájci művész vasból és vörösrézből öntött, egy pár cipőt ábrázoló Sabotage-emlékművét. A szobor a kifejezés eredetére, a géprombolás korára utal, amikor a francia munkások facipőiket (sabot) hajították az őket munkájuktól megfosztó gépek szerkezetébe.

Az éjszaka magyar fotósa Bécsben

Az 1899-ben Brassóban született Halász Gyula, aki szülővárosától kölcsönözte a Brassaï művésznevet, Párizsban kényszerűségből próbálkozott meg a fényképezéssel. Felvételeinek témáit művész barátai és saját életformájának megfelelően választotta meg. 1931 novemberében már egy száz képből álló anyaggal rendelkezett, mely – fittyet hányva a technikai nehézségeknek – váratlan újszerűséggel láttatta Párizs éjszakai életét. A mester születésé- [illegible] centenáriumára megrendezett kiállítás hosszú vándorútján most Bécs- [illegible] megcsodálhatjuk városképeit, melyeken

ZÁBORSZKY GÁBOR

A Balassi Kiadó és a Műcsarnok tisztelettel meghívja Önt 2004. november 18-án, csütörtökön este 6 órára a Műcsarnok előadótermében tartandó könyvbemutatóra.

ZÁBORSZKY GÁBOR 2000–2004 között készült munkáiról szóló könyvet a tanulmányok szerzője, Ébli Gábor esztéta mutatja be.

Záborszky Gábor munkásságának első huszonöt évéről 2001-ben jelent meg könyv, amelyhez retrospektív kiállítás kapcsolódott Győrött, a Városi Képtárban.
Az azóta eltelt öt év anyagát dolgozza fel a mostani, magyar és angol nyelven megjelenő kötet. Ébli Gábor esztéta két jól elhatárolható fejezetre osztotta az alkotásokat. Az első fejezet 2000 elejétől 2003 nyaráig, a veszprémi „Bevezetés az alkímiába" kiállításig térképezi fel a műveket. A második fejezet a 2004. október 1-jén megnyílt „Az akvarellfestő álma" műcsarnoki kiállítás anyagát öleli át.

MŰCSARNOK
konsthalle | budapest

nka

Balassi Kiadó

Inter-Európa Bank Rt.

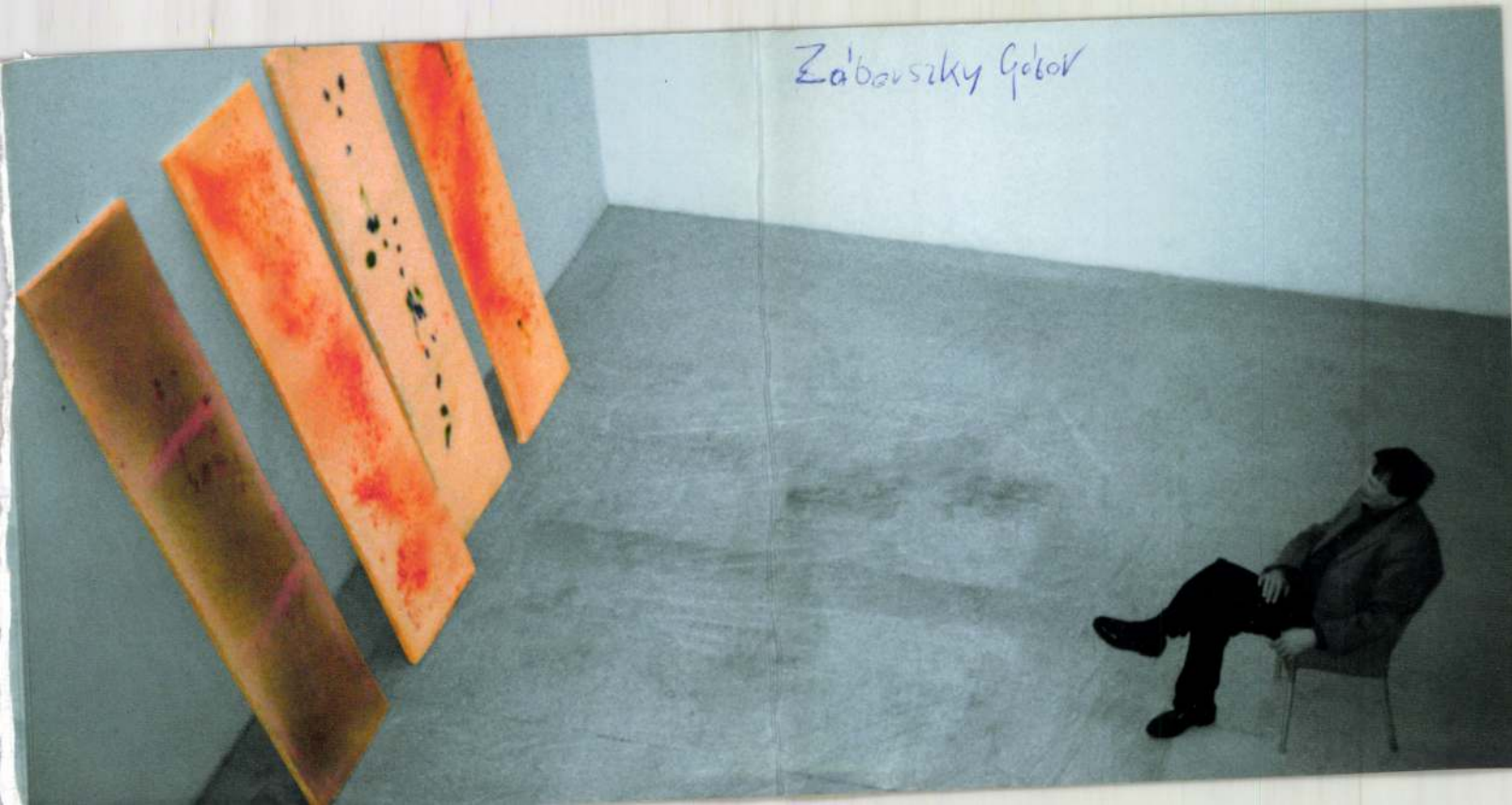
Zábavszky Gábor

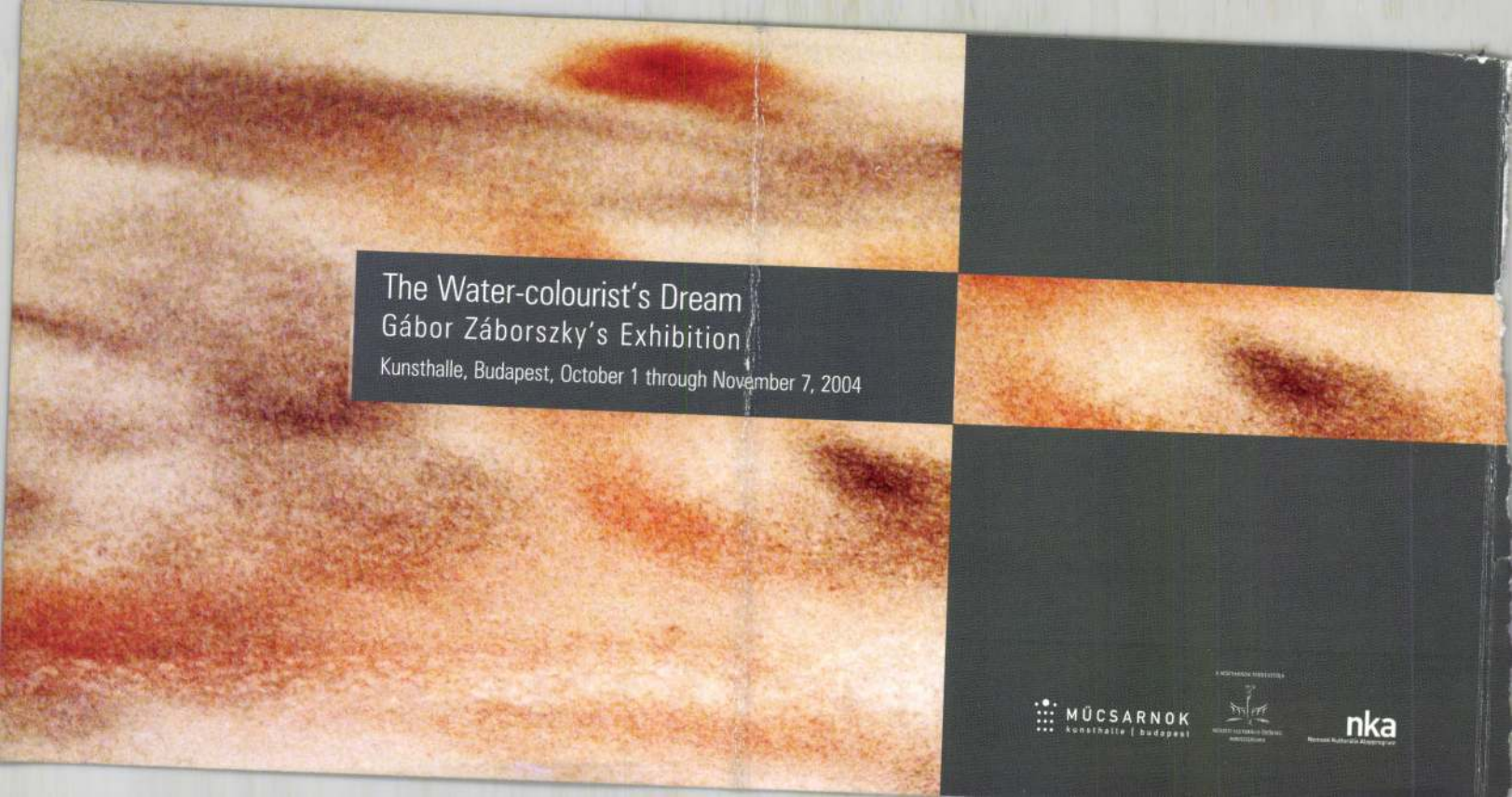

The Water-colourist's Dream

Gábor Záborszky's Exhibition

Kunsthalle, Budapest, October 1 through November 7, 2004

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

nka

Záborszky Gábor

Az akvarellfestő álma

A kiállítást megnyitja: **Dr. Weinek Leonárd**

2004. október 1-jén pénteken, 18 órakor

A kiállításról a Balassi Kiadó gondozásában könyv készül

A kiállítás megtekinthető 2004. november 7-éig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig, csütörtökön 12–20 óráig

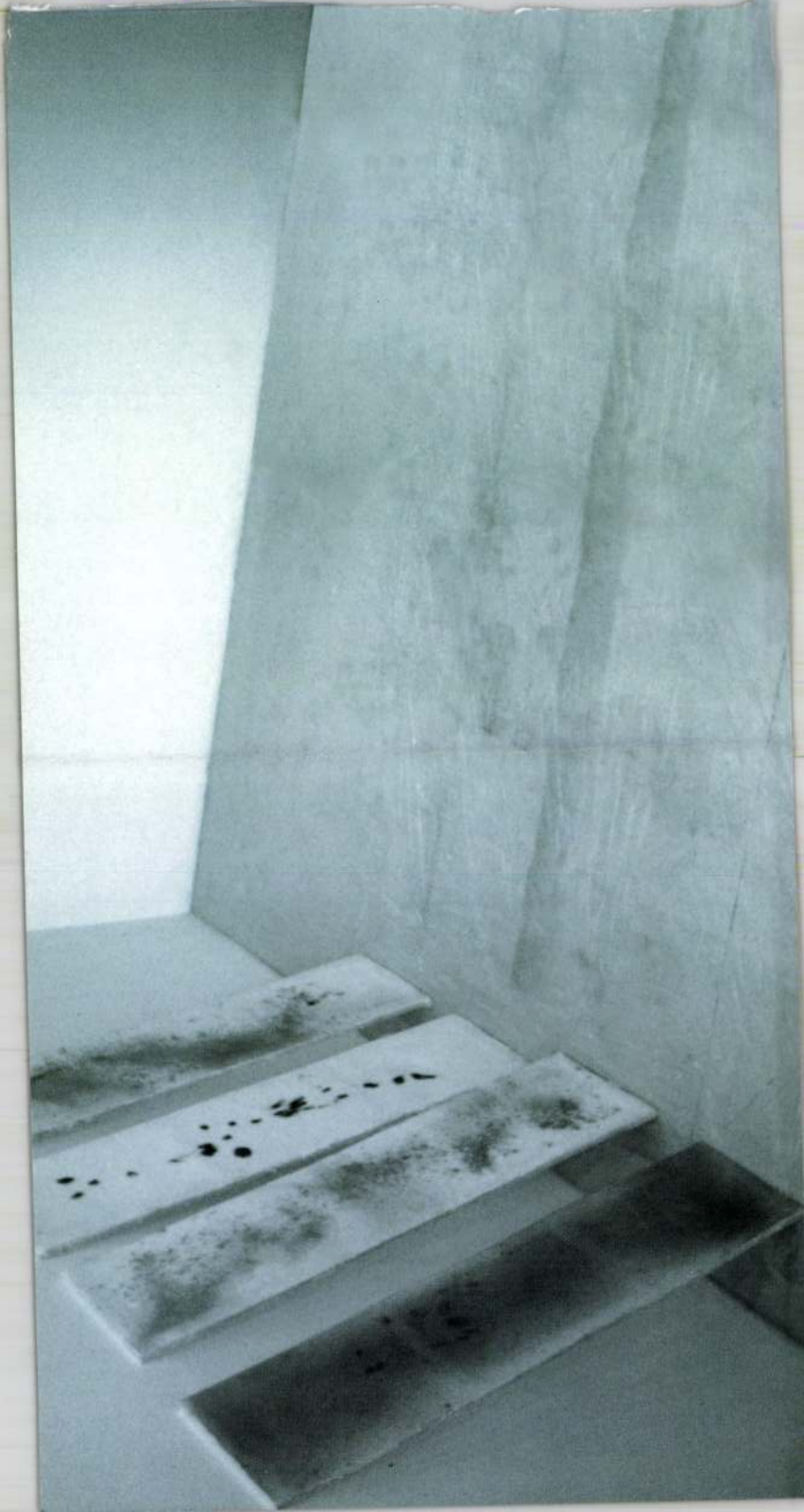

Záborszky Gábor

Részt vett a Petőfi Irodalmi Muzeumban

megrendezett" én József Attila ött vagyok

Reimü tárlaton

..... Figyelmet érdemel *Záborszky Gábor* két feszes, tartalmas lapja, melyet a rendező (*Sára Péter*) ki is emelt a grafikai gyűjtemény sorából.

Magyar Hirlap 1980/5/5/6

Hegyi:Ennyi,nem több

Záborszky Gábor

A kulturális eseményeket ismertető rovatá - ban közli a lap:

Kocsis Imre: a Pécsi Galéria Szinház téri termében február 10.-ig,

Szabados Margit: a Szegedi Ifjusági Házban január 27.-ig,

Galántai György: a Csepeli Papirgyár Ifjusági Klubjában január 17.-ig,

Záborszky Gábor: a Studió Galériában január 16.-tól mutatja be munkáit.

Dorosz Károly portrékiállitása a Ferencvárosi Pincetárlaton megtekinthető január 17.-től.

Élet és Irodalom, Bp. 1980.jan.12. XXIV. évf. 2. sz. 8. lap.

Záborszky Gábor, [ ]

L: Klimó Károly

Lóska L: Plasztikus képek – képszerű – plasztikák. 895-896

Jelenkor, Pécs, 1980. okt – XXIII /10.

Záborszky Viola kiállítása

A körülöttünk levő világot festi meg aprólékos gonddal, a valósághoz ragaszkodva *Záborszky Viola*, de szokatlan tárgykapcsolatai meghökkentik az embert, új asszociációkat indítanak el, az ismert dolgok ezáltal új jelentést kapnak, szimbólumokká, szimbólumrendszerekké sűrűsödnek.

A művésznő a békéscsabai *Munkácsy Mihály teremben* rendezett kiállításáról ezt mondja: .... *etben a kiállítási anyagban szakmai kérdéseken túl a természet megújuló ereje foglalkoztatott. Olyan élményt kívánok tolmácsolni, ami a technikai civilizációban élő ember létfontosságú igénye.*

Pesti Műsor, 1979. nov. 14.

PM 79

1 napos síbuszok a Mátrába és Eresztvén

Részvételi díj: 171,— Ft

Jelentkezés és felvilágosítás az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda budapesti fiókirodáiban.

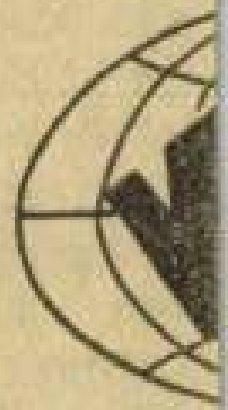

Zalotzky Gábor, festőművész

a Csongrádi Művésztelep alkotói minden augusztusban tárlaton mutatkoznak be a város előtt. — A művész tovább kísérletezik a legmodernebb technikákkal.

Y. Szőrath Gyula: Névjegyek.
Csongrád Megyei Hírlap. 1979. aug. 28.

Jakabovszki Gábor

az Iparművészeti Múzeumban megnyílt kiállításon szerepel a művész munkája, festménye, ami elég különös, de festménynek festmény. /említve/

Láttuk, hallottuk.

1979. IV. 27. Kossuth 17.35 /LM./

Záborszky Gábor, festőművész

Az őév utolsó hónapjában rendezte bemutatóját a Fiatal Képzőművészek Stúdiója. Érdemes nevekkel jelezni, hogy kik azok, akik elsősorban igérik a kortárs festészet körének egészséges bővülését: Szkok Iván, Záborszky Gábor és még többen.

Bereczky Loránd: A fiatalok stúdiójának kiállítása.
Kritika, Budapest, 1979. 3.

Záborszky Gábor: Kövületek, rézkarc, 40×30 cm, 1979 (fotó Záborszky)

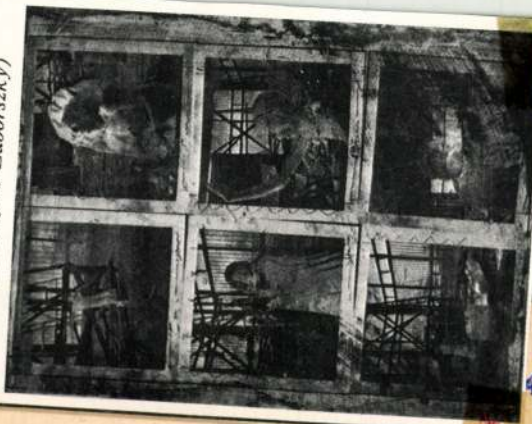

Záborszky művészet

Művészet, 1980. máj. 46. old.

Záborszky Gábor, festő- és grafikusművész

Velencei Biennale 1980, a sorrendben 39.-ik. Visszahallva, valamint beszélgetve a látogatókkal és a teremőrökkel, – a művész-resztvevői megállapíthatták, hogy sikere van a magyar pavilonnak. Ezt alighanem a jól és igényesen összeválogatott anyagnak köszönhetjük, amely folyamatot mutat Barcsaytól Záborszky Gáborig, Kondor Bélától Bukta Imréig.

Molnár Zsolt: Sebzett oroszlánok.
Magyar Ifjúság, 1980. okt. 31.

Záborszky Gábor, festő- és grafikusművész,

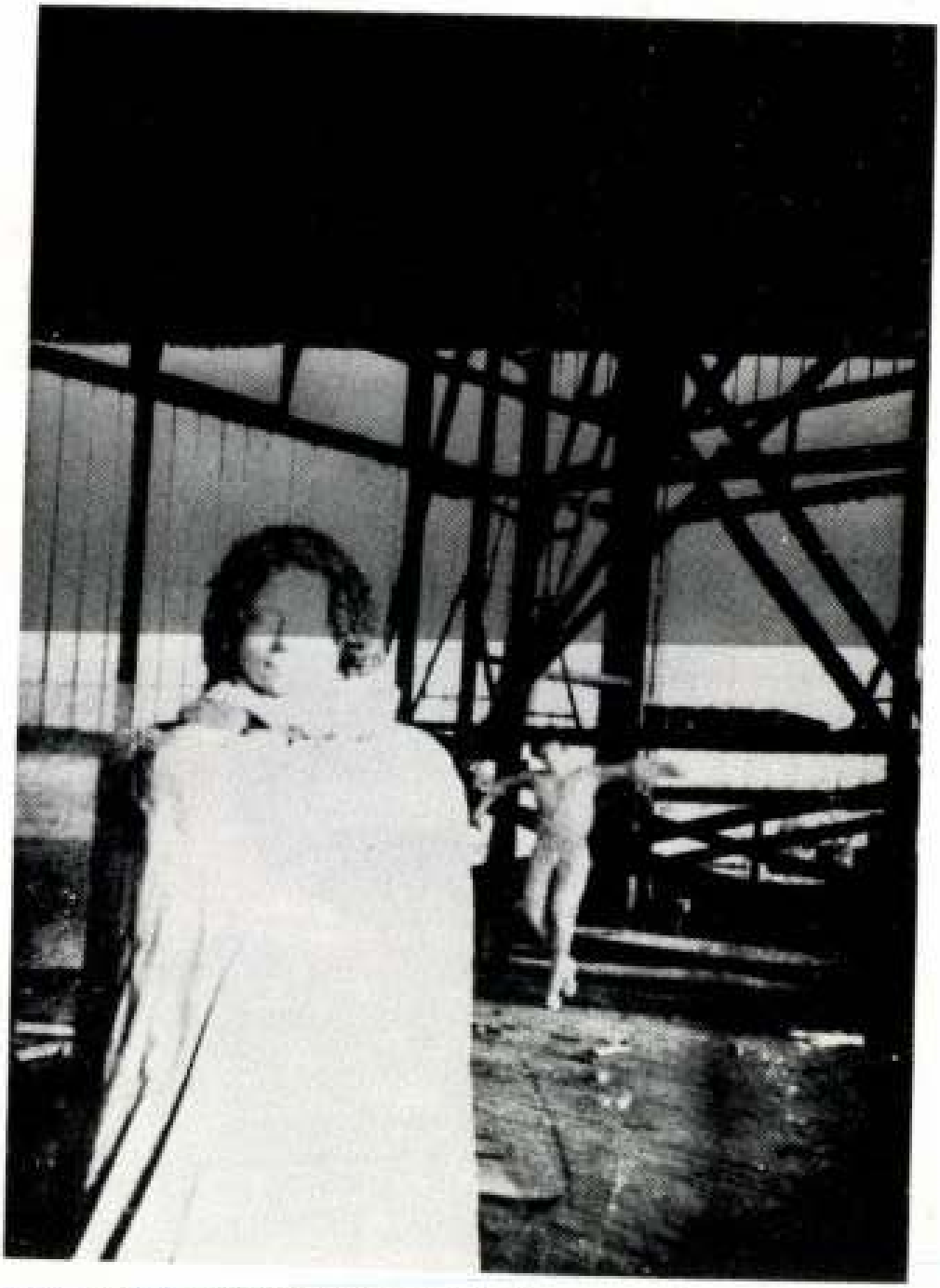

Záborszky Gábor: Régi dolgok nyomai, szitanyomat, 100x70 cm (fotó Fejér E.)

Művészet, Budapest, 1981. ápr. Rolf

Mészáros László: Önarckép,
bronz, 26 cm, 1929 k., MNG
(fotó Petrás)

Záborszky Gábor

A művész Miskolci Téli Tárlatova modernebb kiséreleti utakat mutatba be.

Ibrunák Ernese: A megújuló Miskolci ...
Művészet, 1981. április – 58. lap.

Záborszky Gábor, festő- és grafikusművész

Beszámoló a szegedi Stúdió '81 kiállításáról, melyet az Ifjúsági Házban rendeztek. –

Szerepel a kiállításon Záborszky Gábor sa-lakkompozíciója. (említve)

P. Szücs Julianna: Hol a gazda?

Népszabadság, 1981. aug. 28. 7. old.

Záborszky Gábor

festőművén

fiatal művének Stúdió 182 kiállítása

(fakturális és tartalmi ellentétre épülő képe!)

Kritika
1983 III

Záborszky Gábor

foto-grafikusművész

munkái a Dorottyan-i Ziállítóterembe

— 1982 X-14-30 —

Művészet

1982 okt.

Zábotzky Gábor, festő- és grafikusművész

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítását Szegeden, az Ifjúsági Házban rendezték meg. — Szerepel Zábotzky Gábor grafikája.

P. Szabó Ernő: Stúdiókiállítás Szegeden. Magyar Ifjúság, 1981. szept. 27. 24. old.

Záborszky Gábor, festő- és grafikusművész

Ezen a héten még látható Záborszky Gábor és L. Kazovszky festőművészek kiállítása Pécsett, a Színház téri kiállítóteremben.

Stúdió '81

1981. XII. 1. Televízió 21.00 /Áné/.

Záborszky Gábor / festő

A fordítás fordításának a fordítása

Záborszky Gábor kiállítása a Stúdió Galériában

Azt hiszem, ilyen festményekről álmodnak ma a művészettörténészek. Kérem, higgyenek nekem: mi már nem sokra megyünk szép színekből összerakott nonfiguratív képekkel vagy múltat idéző, nosztalgikus, rajzolt álmokkal. Senki sem kíváncsi ránk, amikor kompozícióról, színről, témáról próbáljuk elmondani azt, amit csak a vak nem lát. Utolsó reményünk a hasonlóságok kibeszélése. Amikor rátermettségünket beugró képzettársításokkal, sőt beugró híresember-nevekkel igazolhatjuk. Akkorát rikkantunk ilyenkor örömünkben, mint a gyerek, aki végre szóval illetheti az elrobogó autót és a tarka kutyát. A *Stúdió Galériában* kiállító *Záborszky Gábor* képeit mintha mi találtuk volna ki. Mi, akik huszadik századi művészettörténeti stúdiumaink folyamán megtanultuk, hogy minél több rétegű egy mű, annál több esélyünk van az analógiák felmutatására.

Először is a fényérzékennyé tett és fotót hordozó vászon láttán jövünk izgalomba. Rauschenberg — motyogjuk magunkban elégedetten. Ő, a nagy amerikai volt az, aki a kiradírozott és bemaszatolt fényképpel egyszerre kérdőjelezte meg az objektív objektivitását és a művészi szubjektum gáttalan szubjektivitását. Ez persze nem ilyen egyszerű, ide még legalább két gépelt oldal hiányzik, ezt, aki tudja, képzelje hozzá.

Azután a szériáknak, mégpedig a színben kicsit módosított sorozatoknak kezdünk örülni. Warhol — suttogjuk megrendülten. Ő, a másik nagy amerikai volt az, aki felmutatta az ismétlések minőségi értékét és egyúttal az ismételhetetlenség szomorkás tényét. Ide jó lenne egy analóg illusztráció, de sajnos napilap ilyet nem közöl.

Majd a felületre hordott, megalvadt sóder-nylonfólia pocsolya késztet elismerésre. Az olasz Burri, a spanyol Tapies, a düsseldorfi Spoerri — vágjuk rá, mint aki jó tételt húzott az érettségin. De nem fárasztjuk tovább az olvasót, aki nem biztos, hogy ugyanabba az iskolába járt, ahová mi.

Legboldogabbak azonban a vendégkönyv mellett található megnyitószöveg olvastán leszünk, mert megbizonyosodunk abban, amit eddig csak sejtettünk. Az ugyanis, ami miatt a híresembernévsor idekívánkozott, lényegtelen. Lényeges a mű célja, azaz a *világ valóságosságának bírálata.* Itt már nemcsak festők, hanem végre masszív esztétikai elméletek ugranak be. Olyanok, amelyek rárímelhetnek a képekbe belelátott művészi értelemre, a „tárgyát vesztett kifejezésre", a „valóságát vesztett visszatükrözésre", az „önmagát közvetítő közvetítésre" és a saját értelmére kérdező értelmezésre". Ekkor jövünk igazán elemünkbe, ez a mi világunk, a szavak világa.

Elmélet van, mű nincs. Illetve amit műnek látunk, az csupán elterelő hadmozdulat. Puszta beidegződés, mint a gondolkodás közben a babrálgatás óralánccal, gemkapoccsal. Jaj, dehogy tartom én Záborszky Gábor gonosz trófájának a médiummal való játszadozást: egy nem létező élmény megszobrozását, annak gipszmásolatát, amannak lefényképezését és annak további agyonretusálását egészen addig a határig, amedig végképp kétségessé nem lesz tükröző, tükrözés és tükrözött mostanában egyre ingatagabb viszonya!

Tréfálkoznak ezzel éppen eleget. Már nem is csodálkozunk azon, hogy a „Jöttem a Gangesz partjairól. Hol álmodoztam déli verőn" látványmegfelelőiből — nem viccből, mint Karinthynál, hanem véres-komoly program alapján — rendszeresen megszülessék a „A Herz-féle szalámiban sokkal sűrűbb a só" látványmegfelelője, mint *a vizuális műfordítási kísérletsorozat* végeredménye.

Miért is akadnánk fel ezen! Ebben az összefüggésben nem biztos, hogy van élmény, hogy van szobor, hogy van fotó. Nekünk éppen elég az, hogy van egy festő, akinek — legalábbis most, harmincéves korában — majdnem úgy jár az esze, mintha közénk, szakírók közé tartozna. Hát akkor ki törődik világgal, művel és a többi outsiderrel?

P. Sz. J.

P. Sz. J.

Nér

9.

7.

-25-

mában dolgoztam. Egy év múlva viszont már a jogi egyetemre jártam. Nem mintha ez korábban szerepelt volna életem nagy álmai közt; a magyarázat sokkal prózaibb. A háború éveiben részt vettem a szakszervezeti mozgalomban, 1945 márciusában pedig beléptem a kommunista pártba, így a felszabadulás után a párt központ oktatási osztályának titkára lettem. Ekkor elvben már volt lehetőségem a továbbtanulásra, de mert ez nem mehetett a munka rovására, olyan egyetemet választottam, amelyet valahogyan össze tudtam egyeztetni munkahelyi elfoglaltságommal. Éveken át nem volt egy szabad napom, vagy szabad estém, de végül megszereztem a diplomát, s az ötvenes évek elején kineveztek bírónak. Kezdetben *büntetőügyeket* tárgyaltam, de a II—XI—XII. kerületi Bíróság elnökeként eltöltött 24 év alatt már többnyire családjogi kérdésekben dönthettem.

Nehéz elképzelni, hogy ez a munka sok örömet adhat, inkább úgy vélhetnénk, kiábrándító lehet évtizedeken át a széthulló családok problémáival küszködni. A bírónő azonban határozottan állítja, hogy bár találkozása a jogi pályával véletlennek mondható, egy pillanatra sem bánta meg, hogy kitartott mellette.

Nyugdíjasként is szeretnék jogi munkát végezni.

időnként meglátogathassa gyermekét?

A jogalkalmazást sokan valami száraz, gépies tevékenységnek képzelik. Mintha a bírónak csak a megfelelő jogszabályt kellene megkeresni és „ráhúznia" a konkrét ügyre. Rév Erikának bírói működése során sokszor volt alkalma rácáfolni erre a véleményre is.

— Nincs két egyforma eset. Nincs két olyan tárgyalás, amelyet teljesen azonosan lehet levezetni. Egy példát mondok. Előfordult még az is, hogy a válóperi békítőtárgyaláson nem jottam dűlőre a házasfelekkel, de azért láttam, hogy eléggé bizonytalanok. Azt mondtam nekik, jöjjenek be a szobámba, majd ott megbeszéljük a dolgot. A szobámban aztán felszabadultabban viselkedtek, s néha sikerült is célt érnem.

Felfogása szerint a színvonalas bírói munkának a jogi felkészültségen kívül két alapvető feltétele van: elegendő idő a megfelelő döntés kialakításához, és nyugodt munkahelyi légkör. Fáradtan vagy idegesen nem lehet ilyen felelősségteljes munkát jól végezni.

— Mindig igyekeztem megfelelő körülményeket teremteni az irányításom alá tartozó bíráknak; például úgy, hogy lehetőség szé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-783, 340-776

Záborszky Gábor,
festő és grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 DEC 23

1021

Záborszky Gábor: Hagyomány

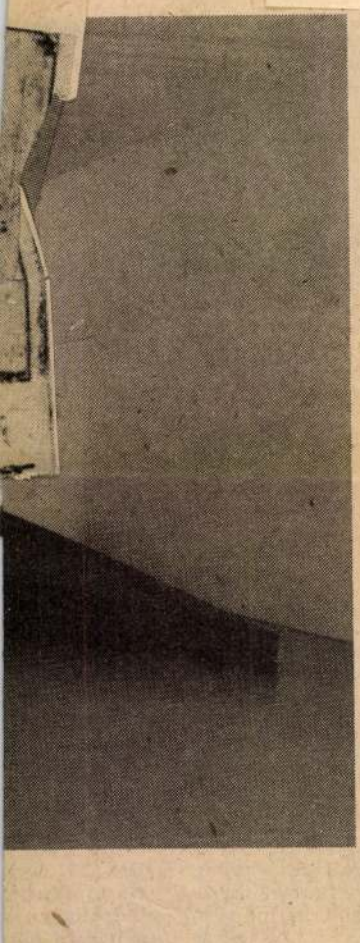

Beszél

az oroszlán

Igen, így írom: *a* kislánnyal. Nem pedig *egy* ilyen kislánnyal. Mert ő egyetlen egy a látóhatáromon. És talán az Óperencián is túl kellene mennem, hogy még egyet találjak.

A történelem ismer Oroszlánszívű Richárdot. Anglia királya volt. Oxfordban született a tizenkettedik században. Több hadjáratban tüntette ki magát rettenthetetlen hősiességével. Keresztes háborút is viselt. Így kapta a jelzőt.

Az az oroszlánszívű kislány — egyszeri vendégem —, akivel beszélgettem, mégpedig hosszan és elámultan, gyűlöli a háborút, a vérontást, a kínzást, a gonoszságot. A szeretetet szereti; mi több gyakorolja.

— A dolog úgy kezdődött — mondja nekem —, hogy még gyermekkoromban láttam, hallottam a televízióban Lengyel József *Igéző*jét. Azt a szibériai elbeszélését a a kutyáról, aki érti az emberi beszédet és megérzi, ki a jó ember, ki a gonosz. A vadászkutya úgy

GYIKE

sra jutottam, hogy ezt az érzéi, felülmúlhatatlan módon fejeom, de józan önkritikával felisagyon szép vers írására, mint a tlan vagyok. Ki az, aki alkal-. Így aztán kimásoltam az ottköltő számos szerelmes verseimelyiket, arra már nem emlékz én nevemet.

éma az volt, hogyan juttassam el z, akit nem volt szabad ismermi előbb jöttünk ki a fiúkapun, rtam L. Erzsiké, aki társnőivel tcán az Almási tér felé tartott. em, rettenhetetlen merészséggel zó verset Erzsike bőrkalapjára ultam és elinaltam. Méltatlanértek.

m maradt annyiban. Nemcsak ét nem sikerült elnyernem, ztettem bosszúvágyát.

zárkózottsága csak nekem egy bizonyos Ernő (akivel nyvkiadónál voltam, találminisztériumban, ahol előadó tt mindent). Nos, ez az Ernő galmazására — feljelentett gy molesztálom a lányokat.

volt, amikor ott álltam a ser igazgató úr előtt, s a tae jelenlétében elbögtem maembe, hogy Hauser igazgató tulajdonít ügyemnek, hogy likus hitoktatóval, aki revellett, a tőzsdeárfolyamokat, lt, amikor mindenki tőzsdéőszaka, hirtelen szerzett és iket aztán a tartós *bessz*, a yilkosságokkal, hajmeresztő g Krausz Simi volt az ideál, zép színésznő-szeretői okán

t a büntetést mérte szerény tvenszer: „A lányoknak udöveget írassam alá az apámtudomást szerezzenek vétkes

néz a jó emberre, mintha azt mondaná, a tiéd akarok lenni, mert minden vágyam, hogy a te kutyád legyek. Az „igéző" végül is nem kapja meg a kutyát rossz gazdájától, aki a halálos ítéletet a kutyái hajtja végre.

— Azóta ez az ember—állat viszony sorsdöntő hatással volt reám. Első gimnazista korom óta, nővendékéveimen végig, a vakációkon állatkertekbe szöktem.

— Elsősorban és főleg a nagy macskák érdekeltek: az oroszlán a tigris, a párduc, vagyis azok a ragadozók, amelyek karmaikat be tudják húzni és kinyújtani. Magyarországon több állatkertben jártam. A budapestin kívül például Veszprémben, Pécsett, Kecskeméten, Szolnokon. Az egyik dunántúli városban ott ragadtam, és sokáig dolgoztam, mint oroszlánőr. De más állatkertekben is vállaltam munkát. Paragrafus szerint felső iskolai képzettség kell ahhoz, hogy az ember állatkertben felelős munkát vállalhasson. Felsőiskolán etológiát, állatviselkedés-tant nálunk nem tanítanak, hanem pszichológiát kell ehelyett tanulni. Én jelentkeztem ilyen főiskolai felvételre, és több éven át még próbálkoztam, hiába. Így hát, érettségi után egyszerűen elmentem abba a vidéki állatkertbe, amely nekem a legjobban tetszett, odaálltam a nagymacska-ketrecek elé, és beszéltem hozzájuk. Gyere ide, mondtam, én jót akarok neked. Először nagyon figyelték, ki és mi beszél hozzájuk, azután megszokták hangomat, és ketreceik legszélére jöttek. A rács mögül felém nyújtották lábukat, mintha kezetfogtának. Ez minden nap így ment, és ők sohasem karcolták meg kezemet. Később már benn járhattam ketrecükben. Éreztem, hogy bíznak az én szeretetemben és gondozásomat elfogadják. A hivatásos férfiőrökre mindig gyanakodva néztek, morogtak és kapkodtak feléjük. Én a kezemből etettem őket. Így azután megbízott az igazgató, hogy a nagymacskák őre legyek. Nagyon vigyáztam reájuk

Tisztelettel meghívjuk Önt

ZÁBORSZKY GÁBOR

KARÁCSONYI KAPUK

című kiállításának megnyitójára,

1995. december 12-én, kedden este 7 órára.

Bevezetőt mond

FITZ PÉTER

a Kiscelli Múzeum igazgatója

A kiállítás megtekinthető
1995. december 13-tól 1996. január 6-ig
délután 3 és 6 óra között vagy megbeszélés szerint.
Hétfő, kedd szünnap.

1081 BUDAPEST, NÉPSZÍNHÁZ UTCA 42-44. TEL.: 1134-927

PANDORA GALÉRIA

BUDAPEST

ZÁBORSZKY

VÁROSI MŰVÉSZETI MÚZEUM GYŐR

A VÁROSI MŰVÉSZETI MÚZEUM
tisztelettel, szeretettel meghívja Önt
és Partnerét

2002. július 19-én, pénteken,
18 órára
a
VÁROSI KÉPTÁRBA
(9021 Győr, Király u. 17.)

ZÁBORSZKY GÁBOR
képzőművész

gyűjteményes kiállításának
megnyitására.

A KIÁLLÍTÁST BEVEZETI:

BUJDOSÓ ALPÁR
író, lapszerkesztő.

A megnyitót

BAK ZOLTÁN gitárművész zenéje kíséri,
a Hotel FONTE állófogadása követi, melyhez a
borokat a Corvinum Rt. biztosítja.

ZÁBORSZKY

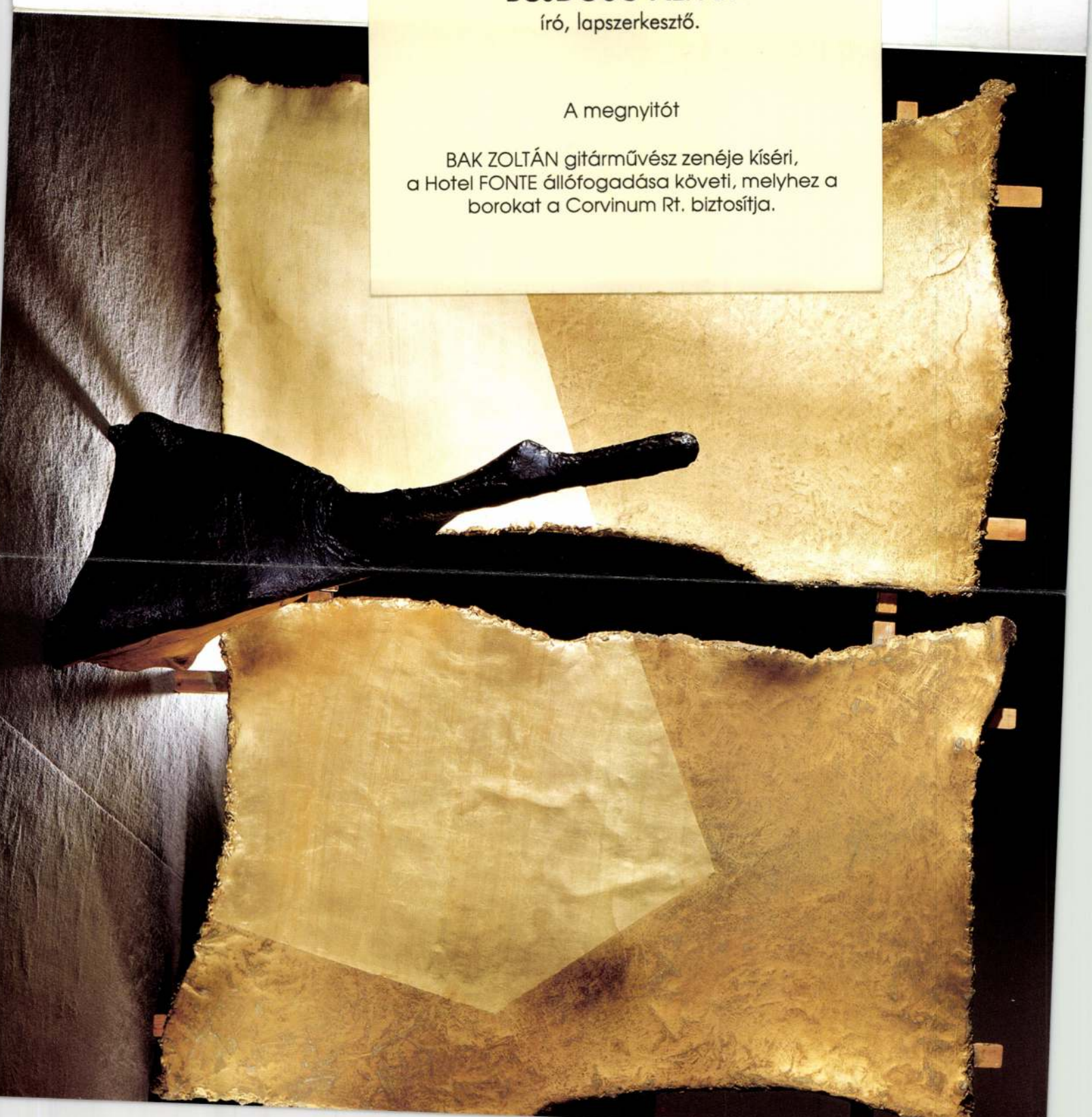

Záborszky Gábor gyűjteményes kiállítás

Gábor Záborszky retrospective

Városi Képtár
2002. 07. 19. – 2002. 09. 15.
Győr, Király utca 17.
Esterházy-Palota

Nyitvatartás / Opening: 10–18
Hétfőn zárva / Monday closed
Info.: Városi Művészeti Múzeum 96/322–695

A kiállításhoz kétnyelvű könyv készült Földényi F. László és Jade Niklai szövegével.

A bilingual book was made for the exhibition with the texts of László F. Földényi and Jade Niklai.

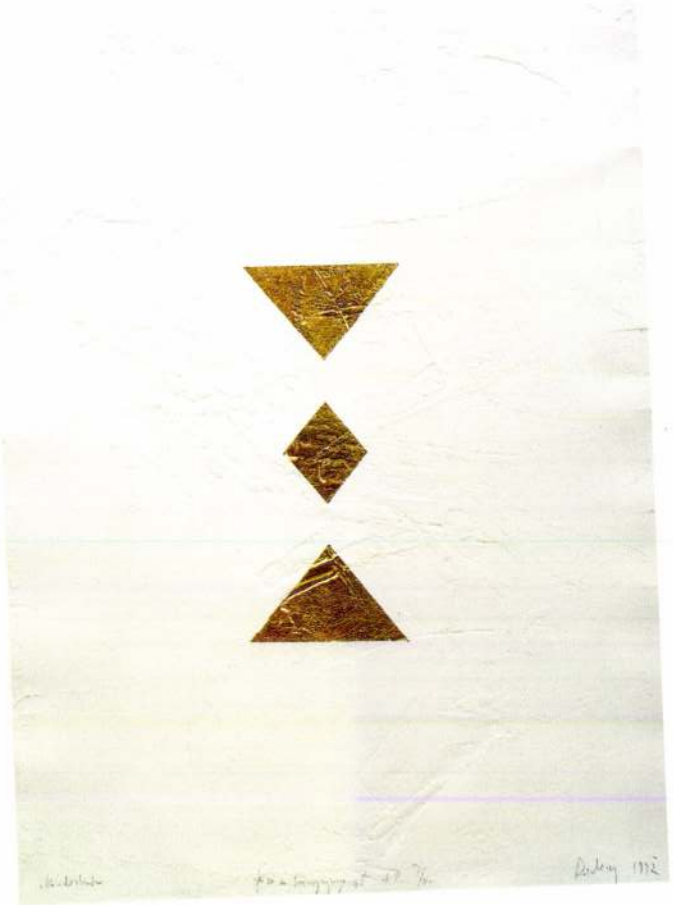

Kisködmön / Little Vest, 1993 70 x 50 cm
fém és műanyag nyomat, papír, fémbevonat
metal and plastic print, paper, metal coating

Záborszky Gábor pályája negyedszázada alatt a „csend virtuóz művészévé" vált. Előbb a fehér papír tiszta ragyogásából, vakdombornyomású felületeinek finom árnyékaiból, az ezüst vagy arany homorú-domború rétegeinek tompa és magas fényű csillogásaiból, újabban a monokróm vászonból kitüremkedő, fémes fénnyel bevont plasztikus felület kontrasztjából mitikus hangulatú, transzcendentális tereket teremt.
Alkotásai rangos múzeumokba és magángyűjteményekbe kerültek, a szakma legkiválóbbjainak elismerését vívták ki itthon és külföldön.
A Győri Nyár Kulturális Fesztivál fő kiállítási programjaként megnyíló gyűjteményes kiállítása eddigi életművét foglalja össze és mutatja be.

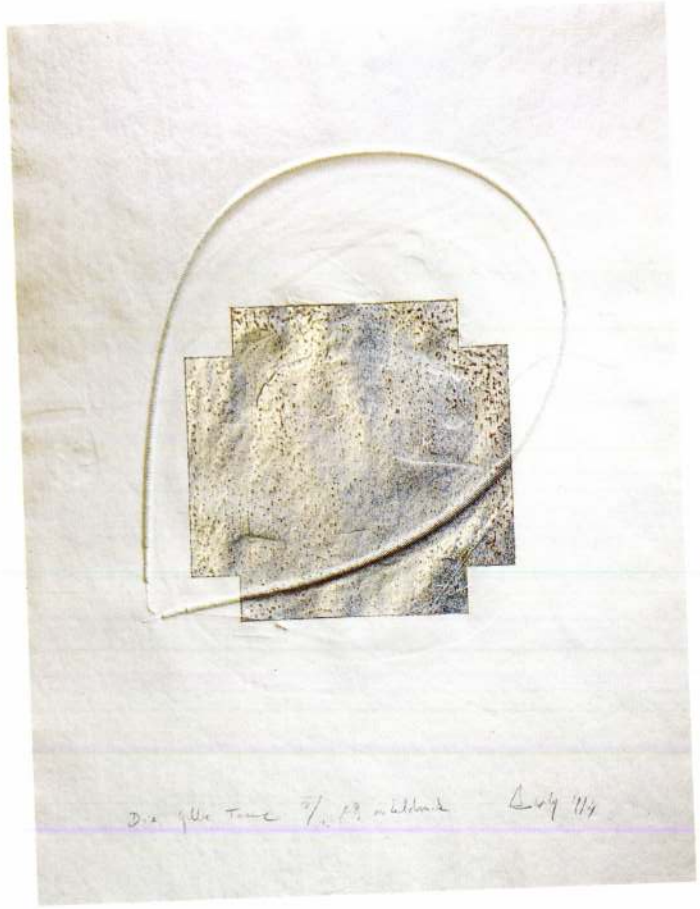

Die gelbe Tonne, 1994 60 x 40 cm
fém és műanyag nyomat, papír, fémbevonat
metal and plastic print, paper, metal coating

During his career spanning quarter of a century Gábor Záborszky has become 'the virtuoso artist of silence'. From the clear sheen of white paper, from the subtle shading of relief-printed surfaces, from the muted and bright gleam of concave and convex layers of silver and gold, and nowadays from the contrast between the plastic surfaces coated in a metallic shine and the monochrome canvas they protrude from, he creates truly mythical–transcendental spaces.
His works are to be found in important museums and private collections around the world, earning the artist an international reputation.
The one-man show that opens as the main exhibition feature of the Győr Summer Cultural Festival provides a lavish summary of Záborszky's oeuvre.

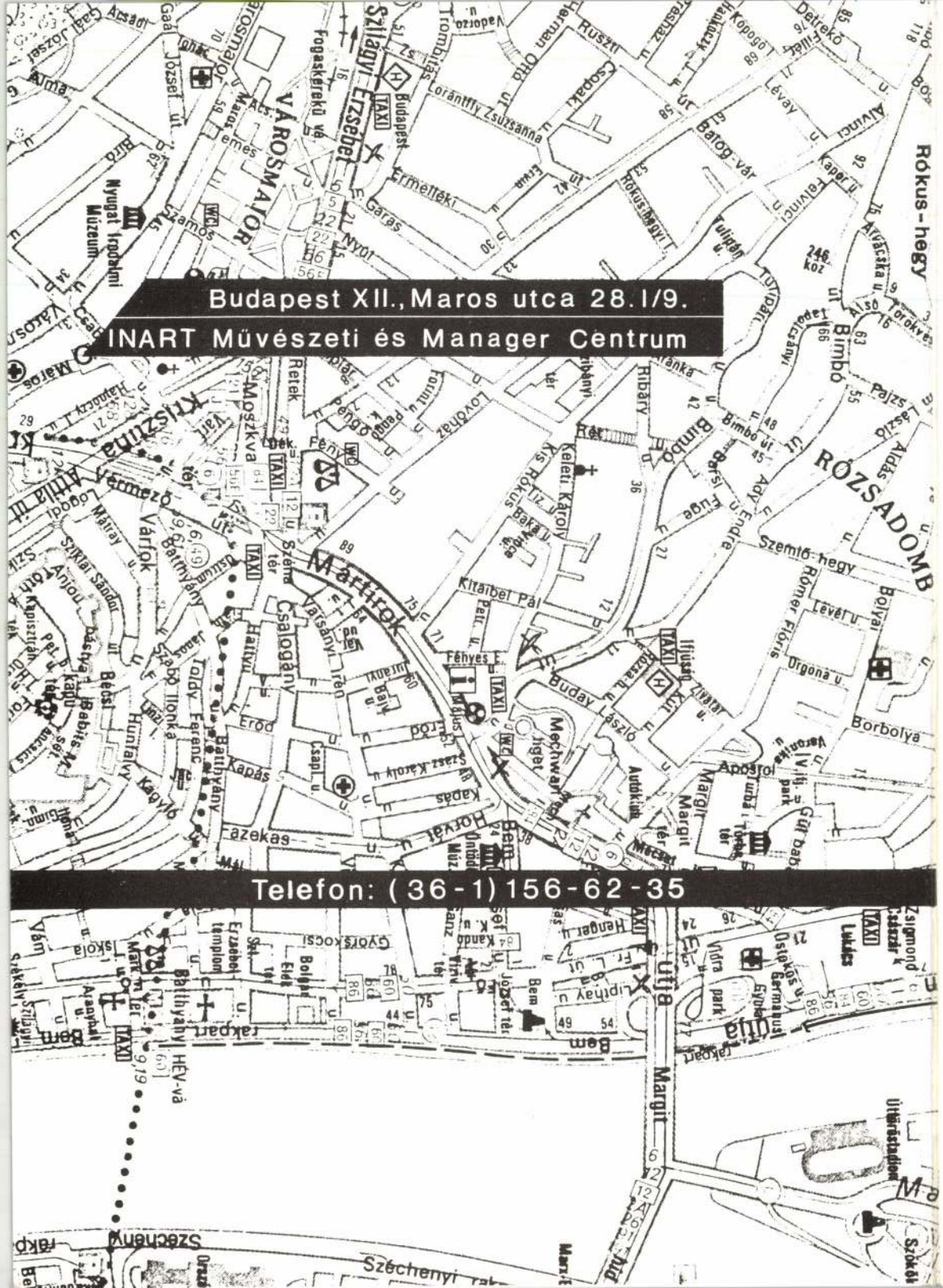

ZÁBORSZKY GÁBOR

ARANYKOR

INART GALÉRIA

1991 MARCIUS–ÁPRILIS

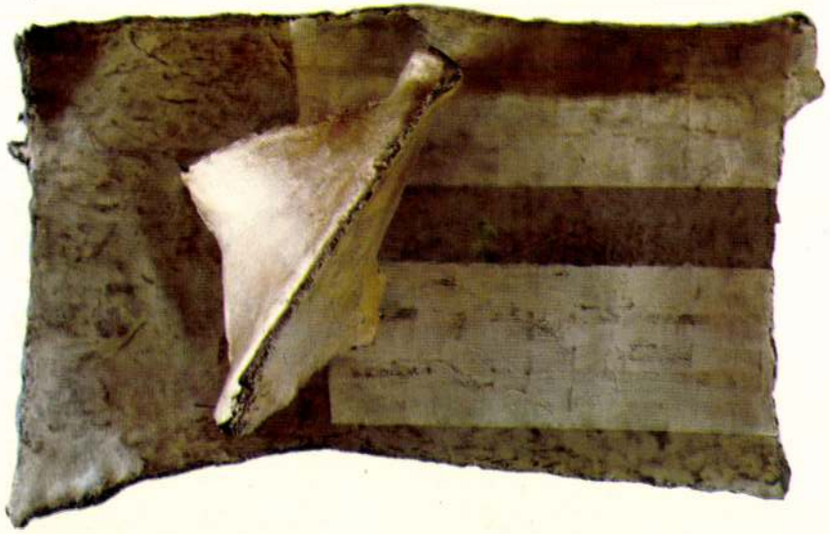

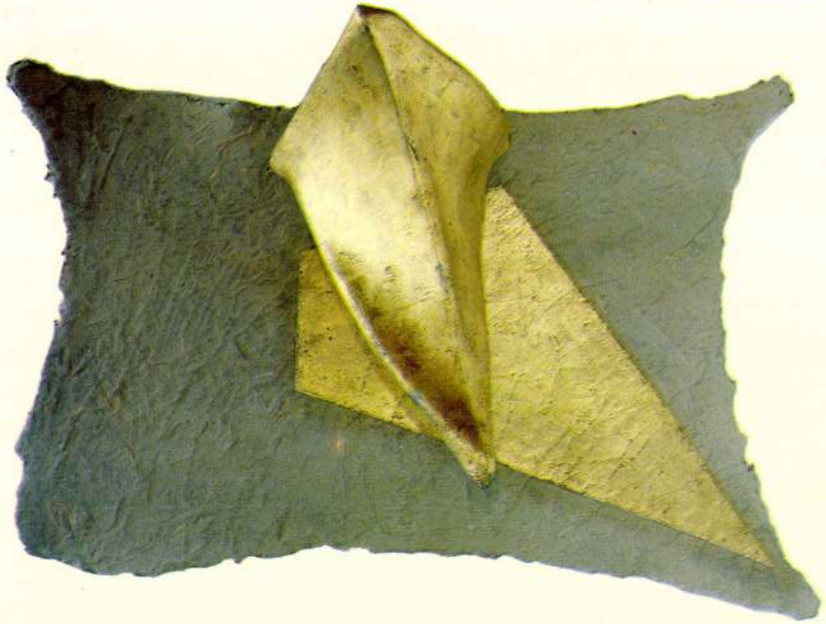

ZÁBORSZKY GÁBOR

Záborszky Gábor gyűjteményes kiállítás

Gábor Záborszky retrospective

Városi Képtár

2002. 07. 19. – 2002. 09. 15.
Győr, Király utca 17.
Esterházy-Palota

Nyitvatartás / Opening: 10–18
Hétfőn zárva / Monday closed
Info.: Városi Művészeti Múzeum 96/322–695

A kiállításhoz kétnyelvű könyv készült Földényi F. László és Jade Niklai szövegével.

A bilingual book was made for the exhibition with the texts of László F. Földényi and Jade Niklai.

Kisködmön / Little Vest, 1993 70 x 50 cm
fém és műanyag nyomat, papír, fémbevonat
metal and plastic print, paper, metal coating

Záborszky Gábor pályája negyedszázada alatt a „csend virtuóz művészévé" vált. Előbb a fehér papír tiszta ragyogásából, vakdombornyomású felületeinek finom árnyékaiból, az ezüst vagy arany homorú-domború rétegeinek tompa és magas fényű csillogásaiból, újabban a monokróm vászonból kitüremkedő, fémes fénnyel bevont plasztikus felület kontrasztjából mitikus hangulatú, transzcendentális tereket teremt.
Alkotásai rangos múzeumokba és magángyűjteményekbe kerültek, a szakma legkiválóbbjainak elismerését vívták ki itthon és külföldön.
A Győri Nyár Kulturális Fesztivál fő kiállítási programjaként megnyíló gyűjteményes kiállítása eddigi életművét foglalja össze és mutatja be.

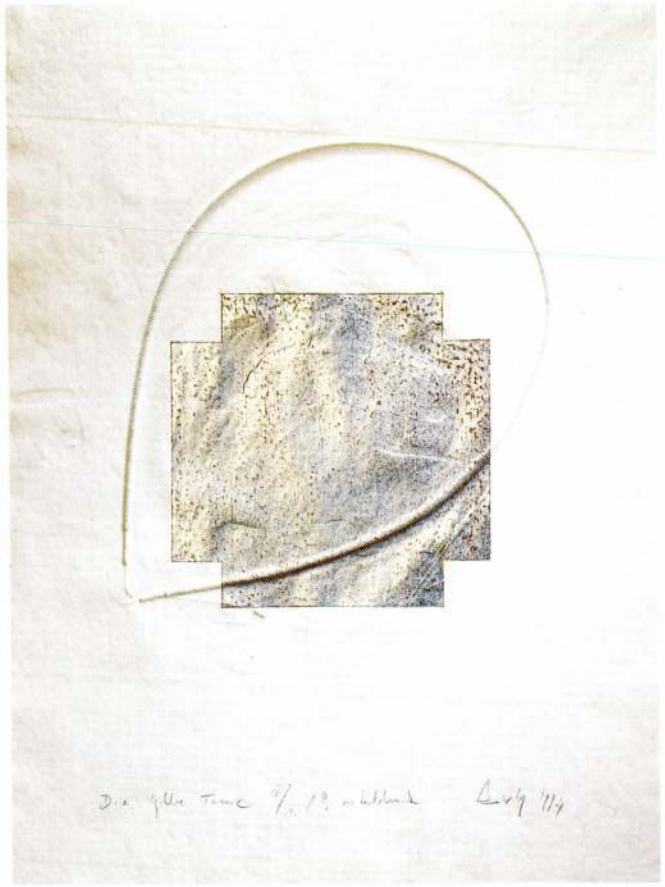

Die gelbe Tonne, 1994 60 x 40 cm
fém és műanyag nyomat, papír, fémbevonat
metal and plastic print, paper, metal coating

During his career spanning quarter of a century Gábor Záborszky has become 'the virtuoso artist of silence'. From the clear sheen of white paper, from the subtle shading of relief-printed surfaces, from the muted and bright gleam of concave and convex layers of silver and gold, and nowadays from the contrast between the plastic surfaces coated in a metallic shine and the monochrome canvas they protrude from, he creates truly mythical–transcendental spaces.
His works are to be found in important museums and private collections around the world, earning the artist an international reputation.
The one-man show that opens as the main exhibition feature of the Győr Summer Cultural Festival provides a lavish summary of Záborszky's oeuvre.

ZÁBORSZKY

VÁROSI MŰVÉSZETI MÚZEUM GYŐR

A Föld meséi
Tales of the Earth, 1985, 165 x 195 cm
vászon, plextol, homok, fa
canvas, plextol, sand, wood

◀ **Duett / Duet, 1985,** 270 x 250 cm
A kis tyúk és az öreg cet / The Littlle Hen and the Old Whale
vászon, plextol, homok, fa / canvas, plextol, sand, wood

Emlékmű Joseph Beuysnak
Memorial for Joseph Beuys, 1990, 170 x 210 x 100 cm
vászon, homok, fa, fémbevonat, szurok
canvas, sand, wood, metal coating, pitch

▶

Nyomdai előkészítés **Énekes Ferenc** és az **S8 Stúdió.**
Nyomta a **Nalors Nyomda**, Vác.

The Museum of Fine Arts
and
the Foundation for Contemporary Arts "ARTARIA"
have the honour to invite you to the opening of the

CONTEMPORARY ART EXHIBITION

selected from the collection of the FOUNDATION

Opening: 22 March 1996 (Friday) at 3 p.m.

Speeches:

dr. LORÁND HEGYI
Director of the Museum des 20. Jahrhunderts, WIEN

and

MIKLÓS MOJZER
Director of the Museum of Fine Arts

The exhibition will be open until 19 May 1996 in the
Baroque Hall of the Museum of Fine Arts

Az ARTARIA Kortárs Művészeti Alapítvány
és
a Szépművészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt

az Alapítvány anyagából válogatott

KORTÁRS MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSRA

Megnyitó: 1996. március 22-én (pénteken) 15 órakor

Megnyitják:

Dr. HEGYI LORÁND,
a bécsi Museum des 20. Jahrhunderts igazgatója

és

MOJZER MIKLÓS,
a Szépművészeti Múzeum főigazgatója

A kiállítás megtekinthető 1996. május 19-ig
a Szépművészeti Múzeum Barokk Csarnokában

A kiállított művek alkotói:
Artists represented:

BIJL
BIRKÁS
BOETTI
BORBÁS
CASTEIGER
CECCOBELLI
DESSI
DIMITRIEVIC
DOLLA
DOSSI
DRAPELL
ECKERLE
ERRO
FEHÉR
GALLO
HALÁSZ
HENCZE
KELEMEN
KEMPINGER
KONCZ
KORNISS
LAVIER
MIZRACHI
MOSBACHER
MOSER
MUEHL
MULASICS
NÁDLER
NITSCH
ONA B.
PINCZEHELYI
PISTOLETTO
POIRIER, A.
POIRIER, P.
RAYNAUD
RHEINSBERG
RIGELNIK
ROMBERG
SCHIESS
SCHLEGEL
SCHMALIX
SOÓS
STRÖHLE
SZŐNYEI
TATAFIORE
TAUPE
TIRELLI
TOLNAI
TROMBITÁS
VIALLAT
WAKOLBINGER
WEINER
WURM
ZÁBORSZKY
ZOGMAYER

ZÁBORSZKY

ATRIUM

ÉPÍTÉSZET·LAKÁSMŰVÉSZET·DESIGN

A meghívón: Michelangelo PISTOLETTO Tükör objekt című alkotása látható.
On the cover: Michelangelo PISTOLETTO, Mirror-Object.

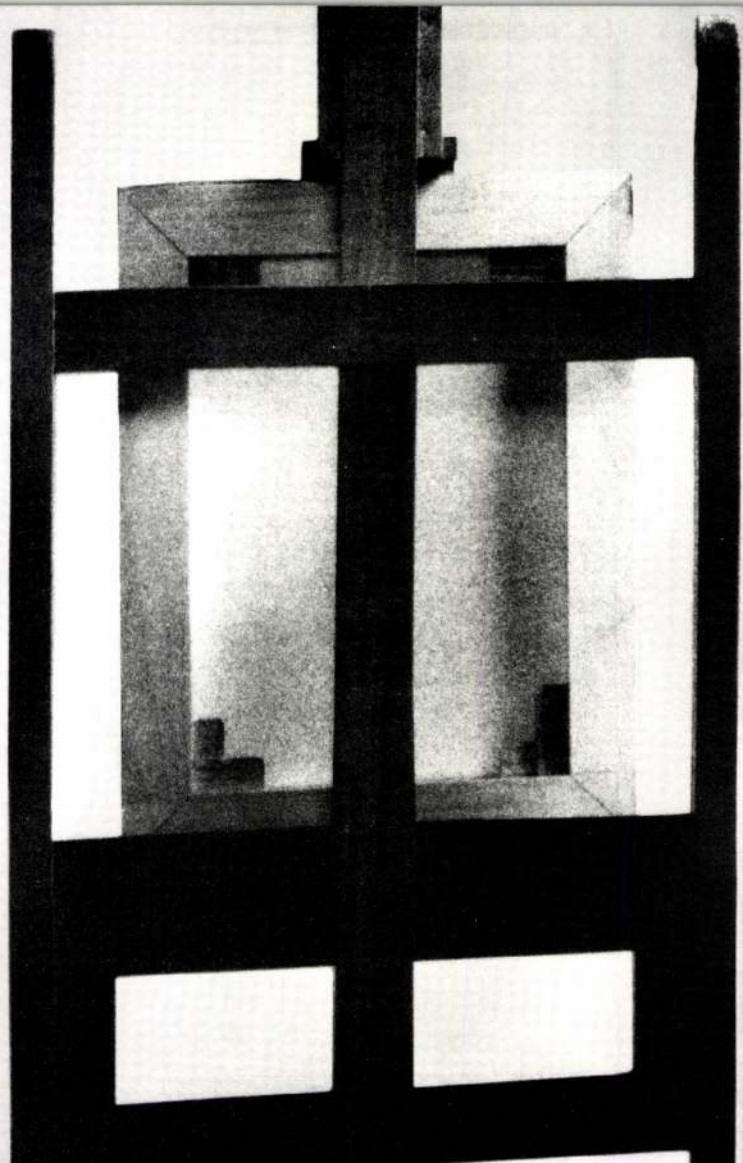

ZÁBORSZKY

VÁROSI
MŰVÉSZETI
MÚZEUM
GYŐR

Záborszky Gábor gyűjteményes kiállítás

Gábor Záborszky retrospective

Városi Képtár

2002. 07. 19. – 2002. 09. 15.
Győr, Király utca 17.
Esterházy-Palota

Nyitvatartás / Opening: 10–18
Hétfőn zárva / Monday closed
Info.: Városi Művészeti Múzeum 96/322–695

A kiállításhoz kétnyelvű könyv készült Földényi F. László és Jade Niklai szövegével.

A bilingual book was made for the exhibition with the texts of László F. Földényi and Jade Niklai.

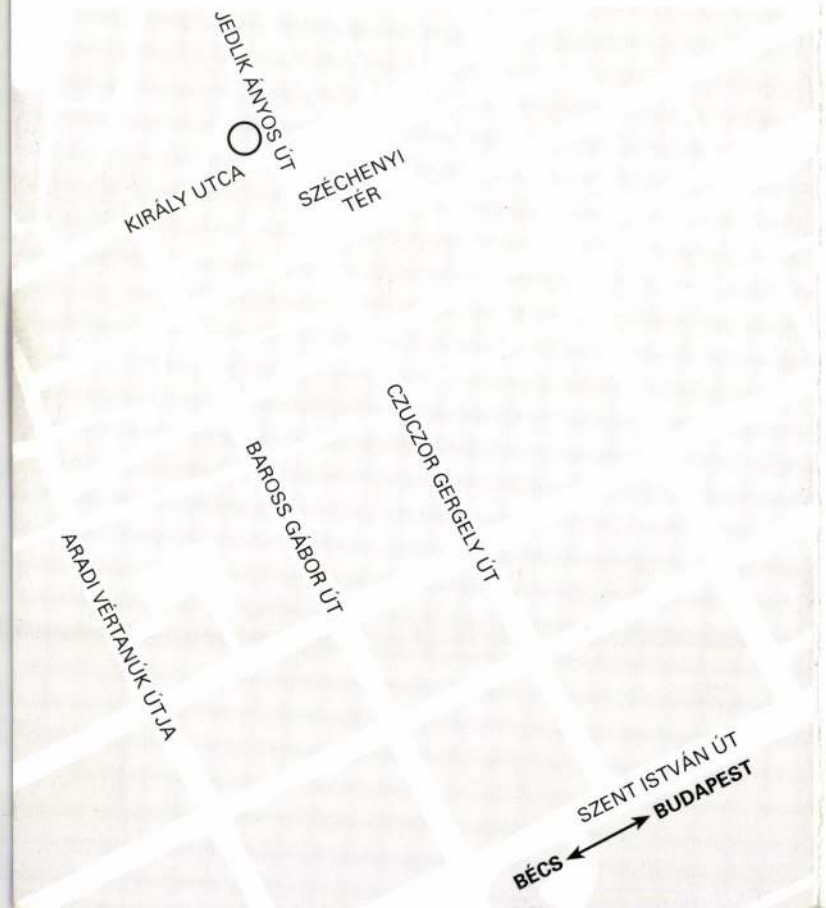

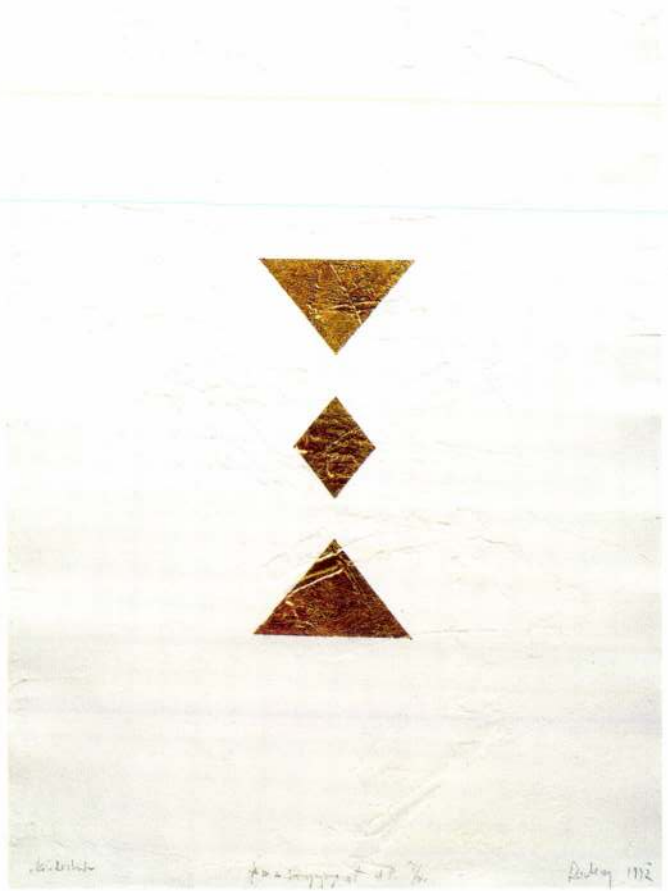

Kisködmön / Little Vest, 1993 70 x 50 cm
fém és műanyag nyomat, papír, fémbevonat
metal and plastic print, paper, metal coating

Záborszky Gábor pályája negyedszázada alatt a „csend virtuóz művészévé" vált. Előbb a fehér papír tiszta ragyogásából, vakdombornyomású felületeinek finom árnyékaiból, az ezüst vagy arany homorú-domború rétegeinek tompa és magas fényű csillogásaiból, újabban a monokróm vászonból kitüremkedő, fémes fénnyel bevont plasztikus felület kontrasztjából mitikus hangulatú, transzcendentális tereket teremt.
Alkotásai rangos múzeumokba és magángyűjteményekbe kerültek, a szakma legkiválóbbjainak elismerését vívták ki itthon és külföldön.
A Győri Nyár Kulturális Fesztivál fő kiállítási programjaként megnyíló gyűjteményes kiállítása eddigi életművét foglalja össze és mutatja be.

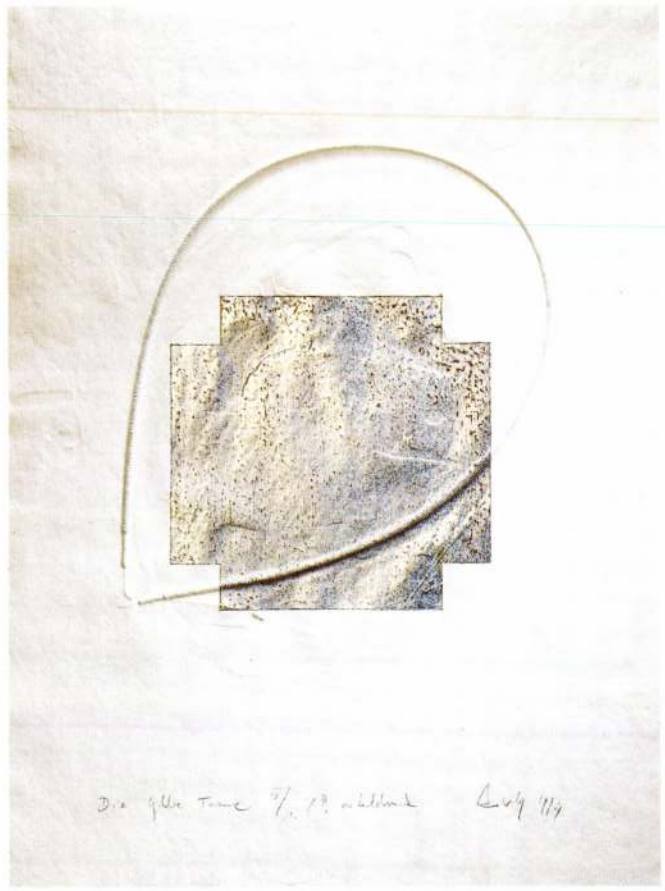

Die gelbe Tonne, 1994 60 x 40 cm
fém és műanyag nyomat, papír, fémbevonat
metal and plastic print, paper, metal coating

During his career spanning quarter of a century Gábor Záborszky has become 'the virtuoso artist of silence'. From the clear sheen of white paper, from the subtle shading of relief-printed surfaces, from the muted and bright gleam of concave and convex layers of silver and gold, and nowadays from the contrast between the plastic surfaces coated in a metallic shine and the monochrome canvas they protrude from, he creates truly mythical–transcendental spaces.
His works are to be found in important museums and private collections around the world, earning the artist an international reputation.
The one-man show that opens as the main exhibition feature of the Győr Summer Cultural Festival provides a lavish summary of Záborszky's oeuvre.

ZÁBORSZKY

VÁROSI MŰVÉSZETI MÚZEUM GYŐR

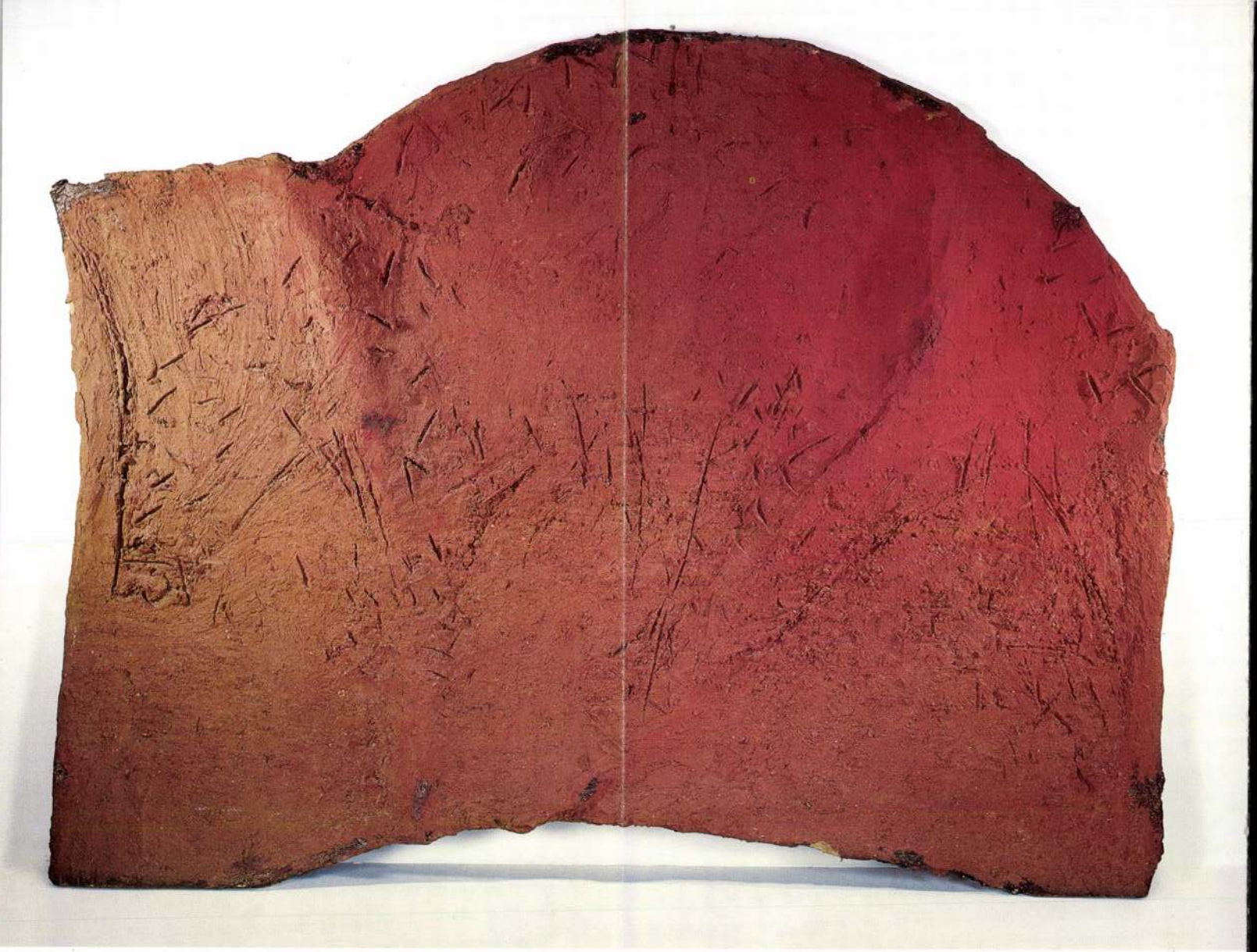

A Föld meséi
Tales of the Earth, 1985, 165 x 195 cm
vászon, plextol, homok, fa
canvas, plextol, sand, wood

◀ **Duett / Duet, 1985,** 270 x 250 cm
A kis tyúk és az öreg cet / The Littlle Hen and the Old Whale
vászon, plextol, homok, fa / canvas, plextol, sand, wood

Emlékmű Joseph Beuysnak
Memorial for Joseph Beuys, 1990, 170 x 210 x 100 cm
vászon, homok, fa, fémbevonat, szurok
canvas, sand, wood, metal coating, pitch

▶

Nyomdai előkészítés **Énekes Ferenc** és az **S8 Stúdió.**
Nyomta a **Nalors Nyomda,** Vác.

ZÁBORSZKY GÁBOR

SOUL AND NATURE

JIRO OKURA * GÁBOR ZÁBORSZKY

wood, sand and paper works

THE PALACE OF ART REQUESTS THE
PLEASURE OF YOUR COMPANY
AT THE OPENING OF THE EXHIBITION OF

JIRO OKURA ▪ GÁBOR ZÁBORSZKY

ON 25TH AUGUST 1994 THURSDAY, AT 7 P. M.
OPENING SPEECH BY
GLORIA OVIEDO CHAVES
ART HISTORIAN
CULTURAL ATTACHÉ OF THE COLUMBIAN REPUBLIC
OPEN TILL 18TH SEPTEMBER,
DAILY 10-18 HOURS, CLOSED ON SUNDAYS
DOROTTYA GALLERY BUDAPEST V. DOROTTYA UTCA 8.

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

JIRO OKURA ▪ ZÁBORSZKY GÁBOR

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1994. AUGUSZTUS 25-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN 19 ÓRÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
GLORIA OVIEDO CHAVES
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
A KOLUMBIAI KÖZTÁRSASÁG KULTURÁLIS ATTASÉJA
MEGTEKINTHETŐ SZEPTEMBER 18-IG
VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL 10-18 ÓRÁIG
DOROTTYA GALÉRIA BUDAPEST V. DOROTTYA UTCA 8.

g

turnéjáról

s zongoraművész-
ta, amikor Kobajasi

illetve az énekkar-
urális kormányzat
legnagyobb kultu-
dta. 350 ezer fo-
ról volt szó, sokan
a régi, 120 ezer
t kapják.
hogy a kormány
tőkeinjekció két
tve érkezik hoz-
már új fizetéssel
most januárban
rendszert sikerült
ncsak a beosztást
figyelembe, de a
és a művészeti
mra nagy öröm,
n megpályáztam
többek között ezt
valósítani. Mos-
körülmények kö-
első új hangsze-
többit folyamato-
vetkező hangver-
már nem kötöt-
agi keretek, nem
gyes neves mű-
kudozásokba. A
ersenyévadban is
láthatunk vendé-
n, Dimitrij Kita-
k, Pamela Frank
i. Úgy gondolom,
óból a közönség
ni hasznot húzni.
intos átlagkereset
tet takar?
láikus, akinek a fize-
k olyan, akinek 110
á hónaptól már alig
lt viszont elég sokat
is Zoltán rendkívü-
ja a rendelkezésre
bertet és próbát ikta-
ngy hónapban kell
éfizetnünk. (A mu-
Ilgálat három órát
zzerint egy szimfo-
gnaximum havi 32
stő. – *A szerk.*) Ko-
kívánatos színvo-
nyi munkára van
a muzsikusoknak
nással foglalkozni.
s fejében kérnek ki-

osságot, hanem el-
nk. Fontosnak tart-
aink egy része szín-
üttesekben – az Új
égyesben, az Új
sben, a Budapest
vagy a Budapest
nuzsikál, vagy hogy
és konzervatóriu-
A szimfonikus zené-
ugyanolyan, mint a
csak éppen többen
a személyi felelős-
i naponta mérettetik
kamaramuzsikus-
é válik. A tanítással
. Ami viszont meg-
muzsikusaink szá-
ig a Nemzeti Filhar-

J. B. Sz.

szó, meglehetősen
le emiatt már fájjon
múgy is meglehető-
álni bármit is a ciga-
san, dohányzó embe-
tatni, a plakát magas-
nak tíz százalékát el-
lja az egészségügyi
lmeztetés – klasszi-
gúzsba kötve táncolás
yzet. A makrózás eh-
képest igazán egész-
s kreativitásra vall.
gy beszéljünk in-
múlt időben. A ha-
ás megkezdődött a
opiknikkel, ahol a
folyam fölött melen-
valaki a vacsoráját,
legalább a kép szép
jelenlegi mély-
akrotúra, amiben
semmi vonzó,
gó manöken
Balatonon.
sem élet-
csony.
szok-
n

Nicsak, ki beszél?

Dialógus a Műcsarnokban

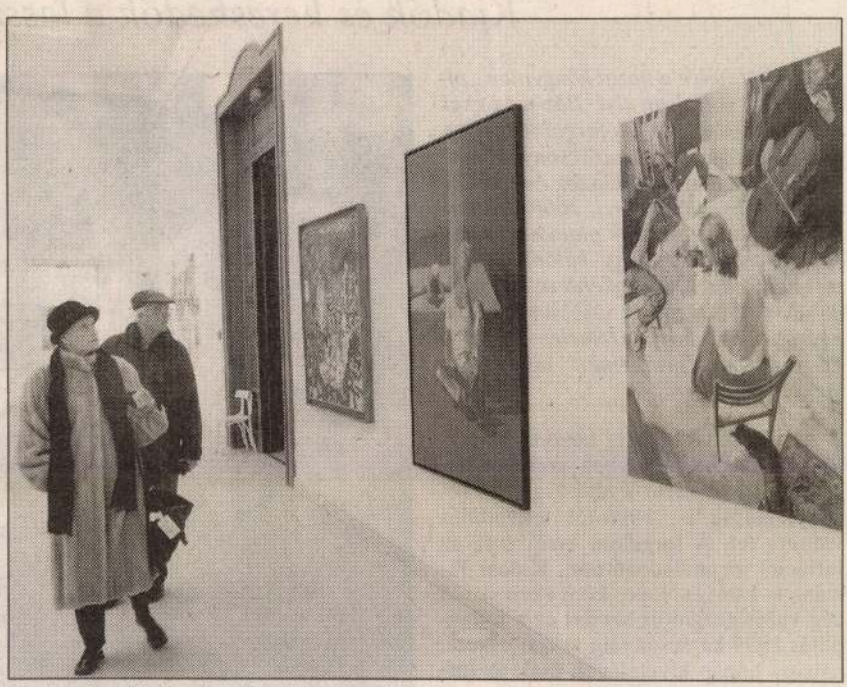

Ezek a festők simán leiskolázzák a közélet professzionális bajnokait

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Az első teremben tizenöt kép van fölfüggesztve. Akik a műcsarnoki nagy kiállítások történetét ismerik, tudják: minden itt dől el. Mint ahogy anno a május elsejei dísztribünön a „első titkárhoz való közelség" tartalmazta azt a szimbolikus üzenetet, amely segítette értelmezni a hatalmi harc pillanatnyi állását, a mi képzőművészeti világunkban ez az „első teremhez tartozás" bír metakommunikációs jelentéssel. (Próbálkoztak már itt mindennel, de az épület horoszkópjába ez van beleírva, tessék inkább örülni a tudás e többletének.)

Tehát. Megfigyeléseim szerint ebben az első teremben mindössze háromféle festmény van. 1. Viselkedni tudó finoman művelt képek, érzékeny és bánatos egyensúlyt teremtve a művészettörténeti ismeret és a mai látványigény között. Például Vojnich Erzsébettől, Kőnig Frigyestől, Szűcs Attilától. 2. Viselkedni tudó markánsan művelt képek, hatásos és szofisztikált egyensúlyt teremtve a régmúlt és az új életérzés között. Például Konkoly Gyulától, Lajta Gábortól, Pálfi Balázstól. 3. Továbbá viselkedni tudó poénosan művelt képek okos egyensúlyt teremtve a formabontó geg és a klasszikus eszköztár között. Például Bukta Imrétől, Köves Évától, El Kazovszkijtól. (Bár ez utóbbi és a Schmidt Mária tulajdonát képező műből az obligát kutya hiányzik, nyilván hiába ugatott, vásárlóját a továbbhaladó karaván végtelen horizontú látómezeje jobban érdekelte.)

Viselkedni tudó, művelt, egyensúlyos... A szóismétlés szándékos, mert mindhárom csoportra érvényesek a jelzők. A Műcsarnok kurátori testülete és egy vizuális ágazat önreprezentációja, némi túlzással egy szakma legitim parlamentje ezt üzeni kifelé. Nem rossz. Még akkor sem, ha ugyanebben a teremben Kocsis Imre Lakodalmának koleszterindús populizmusát csak egy töpörtyűnyi választja el a szolidan konzervatív öendékás modortól vagy Kulinyi István Ötvenhatos pesti utcáját egy lehelet a mindenkori hatalomhoz alkalmazkodó hivatalos plakátgrafikától. (Műcsarnok, hely szelleme stb.) Rendes parlamentben is van hordószónok: egy-kettő. A többi meg úrinő és úr, noha az egyik csoport mintha inkább a globálszférában gondolkodna, akár a liberális blokk, a másik társaság mintha inkább az újítással bajlódna, akár a szociáldemokrata frakció, a harmadik meg népben-nemzetben, akár a konzervatív hazaszakosok. Ez a parlament: parlament a menynyekben. Ezek a festők simán leiskolázzák a közélet professzionális bajnokait. Egy szó, mint száz: nem ilyen modorhoz vagyunk szokva.

Hja, könnyű nekik! Az ő istenük a szépség, az ő lelkükben a művészet muzsikál – ilyesmiket szoktak önök gondolni ekkor. Ahogy önök tévednek – válaszolnám erre engedelmükkel. A magyar festők ugyanis a legjobb úton voltak, hogy saját portájukon utánozzák az ország rendes stílusát. Amint tették és tenni kényszerülnek a Nemzeti-botrány óta az építész kollégák. Amint tették és tenni kényszerülnek a Fesztiválzenekarügy után egy másik fronton harcolók.

Emlékeztetőül most csak annyit, hogy volt e barikádokon is minden. Voltak itt „Olaj/vásznasok" (1997), akik a finom ízlés nevében zárták szorosra soraikat és nem nagyon bánták, ha szellemi előkelőségük a nagyközönséget és a nagyszakmát hozta össze – éppen ellenük. Voltak itt „Magyar Szalonosok" (reváns szintén 1997-ben), akik úgy intéztek támadást az „eliterőd" és a várvédelemmel elfoglalt akkori főigazgató ellen, hogy egy egész mezei hadsereget szabadítottak a patinás épületre – sok kicsi sokra megy alapon. Voltak itt miniszterhez szaladgáló szövetségi elöljárók, extraföljelentgetésekkel és körlevelekkel, meg voltak önkéntes álperformerek lépcsőn égetett képekkel és vérfagyasztó médiaszereplésekkel. Nagy tét nagy bunyó? Jelenthetem, nincs az a kicsi tét, amiből errefelé ne lehetne nagy bunyót szervezni.

E közelítés szerint a mostani kiállítás, a Dialógus címet viselő, a szelídítés diadala. Az ember megy teremről teremre (tizenkettő van belőlük), és nem érez feszültséget semmit. A rendezés kiváló: közel százhetven festő közel kétszáz képe úgy van szortírozva, hogy a hasonló mindig örülhessen a hasonlónak. Hogy a rímlátványok összecsengjenek. Hogy egyik stílus még véletlenül se üsse a másikat, csak picikét, kromatikusan mozduljon el az egyik hangvétele a másikétól. (Példák: Záborszky Gábor lebegő matt és fényes bikrom táblája mellett Gál András ton in ton szürke monokróm táblája a második teremben. Für Emil majdnem hímezett bejglilovai mellett Földi Péter majdnem hámozott pechvogelei a hatodik teremben. És Szépfalvi Ágnes panorámát néző szépsége a tizedik teremben éppen olyan közönségesen kacér, mint mellette Méhes László Kiscsillaga, hála a fotórealizmus gleichschaltoló technikájának.)

Fölmerül persze egy logikus kérdés: hogy miről is folyik ez a szimpatikus, kulturált és főképpen élvezhető Dialógus? Miért is kellett a szelídítés? Egy új világ témaszedeténem megismertetése miatt? Nem valószínű. Bár a képeken elő-előfordul a televízió és a Batman, az anorexia és a Guinness-rekord, mint datálásokat könnyítő motívumok, de legalább annyi utalás történik Heideggerre és John Cage-re Georg Traklra és az Istenek alkonyára. Tehát: hideg, más nyomon kell indulni.

Talán a festészet mint médium lépett új növekedési pályára? Ez sem valószínű. Bár az alacsony átlagéletkor és a divatérzékenység miatt minden vagy majdnem minden itt van, ami a világban: tehát monokrómia és lágyfotorealizmus, grafitti és pszeudo, de a kiállítóknak – ha műveltek, annál inkább – tudniuk kell: ez nem az ő idejük. A művészet ma elsősorban nem festészetben gondolkodik, illetve nem szeparált, szegregált, gettósított műági kategóriákban. Festészetben is, installációban is, elektronikában is, tárgyban is, plasztikában is, de leginkább mindben együtt. Ezért aztán fiatalság ide, jól értesültség oda, a bekerített festők szép régi leckéket mondanak föl újra egymásnak és nekünk. Koncz András például Kondor Béláét, Balog Lajos Ország Liliét, Matzon Ákos Deim Pálét (ameddig jó volt), egytucatnyian pedig egymásét. Én legalábbis ennyi Szűcs Attilával, Váli Dezsővel és Fehér Lászlóval találkoztam saját magukon kívül. Ez is hideg, téves nyom tehát.

A megfejtés ott van, ahol a bejárat. Az első teremben. A Dialógus ugyanis arról szól, amiről nem szól. Pontosabban azokról, akik itt nem kaptak szót. Nincsenek itt – mert kizsűrizték őket – a jól menő giccsőrök, a fölkapott félkontárok és a tematikus konjunktúralovagok, a Jesusboomban és a Verecke-trendyben érdekeltek. Nincsenek itt – mert kizsűrizték őket – a megfáradt képcsarnokosztárok, a káderbajnokok és az egykori ideológia egykori éberei, a magyar képzőművészet lassú progressziójának megkeserítői. És nincsenek itt a tegnapi „műcsarnoki helyzet" előidézői, a békétlenség szítói, a jágók sem. Állítólag őket is kizsűrizték.

Vagy az alaphasonlatnál maradva: teljesítményük alapján nem kerültek be ebbe a disztingvált parlamentbe. Így van ez ma nálunk – a festőknél.

P. Szűcs Julianna

Könyvpiac – piher

Kiadók és kereskedők a lassuló növeke

A jelekből ítélve a hazai könyvpiac „pihenőéve" volt a tavalyi. Bár még csak most összesítik az éves forgalom negyedét-harmadát kitevő karácsonyi könyvvásár eredményeit, a kiadók és a kereskedők többsége úgy érzi, 2000-ben lassult az előző esztendők piaci növekedése. Az okokról éppúgy különbözőképpen vélekednek a megkérdezettek, mint a jövő kilátásairól. Abban viszont egyetértenek, hogy áremelés nélkül a könyvszakma problémáit nem lehet megoldani.

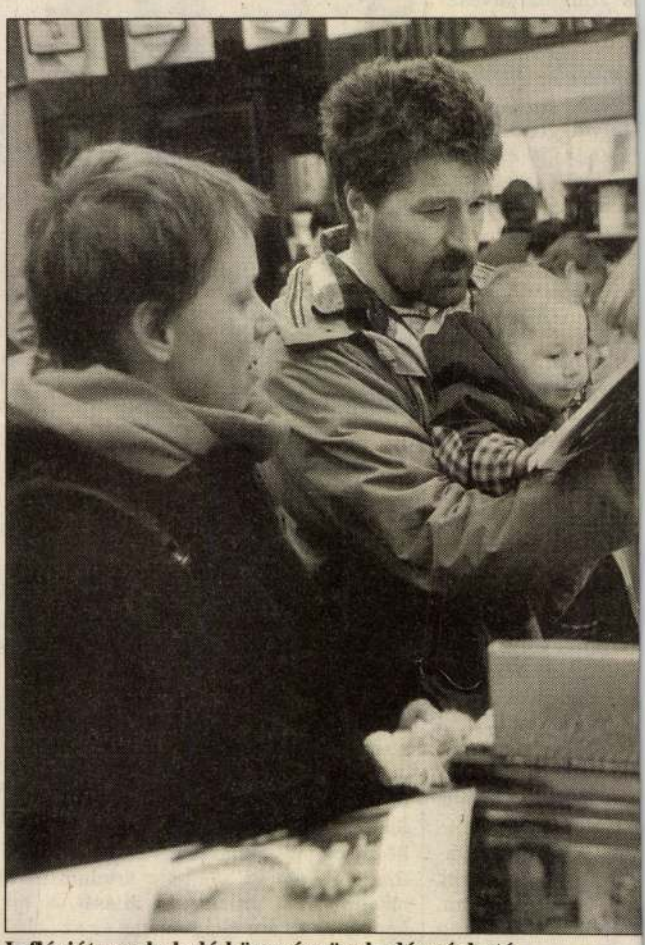

Inflációt meghaladó könyvárnövekedés várható

Az évtized közepéig húzódó könyvpiaci válságot, amelyben szerepet játszott a privatizáció lezárásáig tartó bizonytalanság is, 1996-tól fellendülés váltotta fel. A forgalom évről évre az inflációt meghaladóan nőtt. Kolosi Tamás, a Líra és Lant könyvkereskedő cég vezérigazgatója szerint ez a fellendülés 1999 karácsonyáig tartott. Azóta, néhány hónap kivételével, csak az infláció mértékét el nem érő, három-nyolc százalék körüli növekedésről lehet beszélni. Jó hónapnak számított tavaly a február, meglepő módon a július is, és novemberben ismét meglódult a kereslet. – Ez előre vetítette a karácsonyi vásár kedvező kilátásait, és valóban, a korábbiaktól eltérően, már december elejétől érezhető volt az élénkebb vásárlási kedv – állapítja meg Kolosi.

A február utáni zuhanásról szóló információt alátámasztják a pécsi Direkt kereskedő- és kiadócég tapasztalatai, amelyek viszont a nyarat, különösen a júliust jelzik mélypontként. A Direkt boltjaiban a forgalomnövekedés szeptembertől indult meg. A kedvezőtlen időszakok ellenére összességében mégis 15 százalékosra becsüli a 2000. évi növekedést Matyi Dezső igazgató. A konkurens kereskedőcégnél, a Librinél a harmadik negyedévtől tapasztaltak növekvő vásárlókedvet, a november már náluk is jó hónapnak számított. Decemberben 10-15 százalékos forgalomnövekedéssel számoltak. Ebben Dietrich Tamás igazgató szerint nagy szerepe volt az olyan „húzókönyveknek", mint például Kepes András *Krónikatörténetek,* Vámos Miklós *Apák könyve* című kötete, a Harry Potter-sorozat negyedik darabja, Lőrincz L. László vagy a politológus-esszéíró, Lengyel László egy-egy új műve. A Líra és Lant „zászlóshajója", a pesti Fókusz Könyváruház december közepi sikerlistája ugyancsak Kepes, Lengyel és Rowling köteteit sorolta az élre, a magyar szerzők közül Esterházy *Harmonia Caelestis,* Kiszely Gábor *ÁVH – Egy terrorszervezet története,* illetve a külföldiek közül Golden *Egy gésa emlékiratai,* Andrew Mitrochin *A Mitrochin-archívum* és Elizabeth Kim *Tízezer könnycsepp* című könyvével együtt.

A Bibliofilnál éppenséggel a kilábalás kezdeti évének látszott a tavalyi. A cég könyvesboltjai a korábbi mélyrepülés után fölfelé emelkedtek. Az egykori Művelt Nép megmaradt hálózata, amely a kilencvenes évek elején még a hazai összforgalom 10-15 százalékát tudhatta magáénak, 2000-re 5-6 százalékkal volt kénytelen beérni. Ezt egy-két százalékkal remélik meghaladni, amire mintegy 15-16 százalékos forgalomnövekedés adhat alapot. Jenei Tamás igazgató felhívja a figyelmet a hazai piac szerkezetében bekövetkezett változásokra. Elsősorban arra, hogy a kiskereskedelmi forgalom lanyhul azokban a belvárosokban, amelyek közelében nagy bevásárlóközpontok nyíltak. Kolosi Tamás szerint a fővárosi és vidéki plazák könyvüzletei mintegy 20 százalékkal növelték országosan a bolti alapterületet, viszont így csökkent az egy négyzetméterre jutó könyvforgalom. A belvárosi könyvesboltok nehéz helyzetbe kerültek. A Bibliofilnál azonban abban bíznak, hogy a plazák tömegigényt kiszolgáló kínálatát másfajta, nívósabb választékkal egészíthetik ki. Az viszont ezek után érthető, ha az ország számos bevásárlóközpontjában boltokat működtető pécsi Direktnél a legkiemelkedőbb évnek számít 2000, amikor jelentős és költséges technikai modernizációt is meg tudtak valósítani.

KIADOTT KÖNYVEK CÍMSZÁMA MAGYARORSZÁGON

1980–1999

Év	Címszám
1980	8 241
1990	7 464
1997	8 911
1998	10 626
1999	9 731

Forrás: Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése

A tavalyi összforgalom csillapodásáról szóló hírek érkeztek több könyvkiadótól. Az Európánál legfeljebb az infláció mértékét elérő növekedést becsülnek; a pécsi Jelenkornál visszaesést tapasztalnak. Az utóbbi kiadó vezetője, Csordás Gábor hozzáfűzi: kettészakadt a hazai könyvpiac. A kiadók egy része a szellemi-irodalmi minőségre összpontosít, és egy-két sikerkönyvvel próbálja pótolni a kiadványok többségének veszteségét. Az ilyen kiadók szűk, de állandó közönségrétegre számíthatnak, amelynek vásárlóereje azonban nem nőtt. A piac másik felében a jobb módú közönségnek kínálnak elsősorban szórakoztató és gyakran magas ipari színvonalon előállított drágább könyveket. Szávai Géza, a Pont Kiadó vezetője saját műhelyét az első kategóriába, a „szerzői elvűek" közé sorolja. Ő úgy véli: a piac – főként ebben a körben – stagnál, a tavalyi „pihenőévnek" számít. Sajátos helyzetről számolt be a kizárólag igényes sorozatokat minőségi köntösben megjelentető Unicornis Kiadó vezetője, Grasselly István. Náluk kevésbé érződik a hullámzás, mert azok, akik egy-egy sorozatot kezdtek el venni – például a *Magyar próza klasszikusait* vagy Verne Gyula életművét –, ragaszkodnak a további kötetekhez. – Az igényes szellemi tartalmat hordozó könyvnek van értéke a mai Magyarországon – jegyzi meg Szávai Géza. Erre utal, hogy lopják is a Pont Kiadó köteteit. Decemberben könyvesbolti szállítóknak álcázott tolvajok jelentkeztek a kiadónál a *Székely Jeruzsálem* köteteiért. A rakomány nem a boltokba, hanem az utcai feketekereskedelembe került – és így el is tűnik a könyvpiac statisztikájából.

A piaci megtorpanás okairól szólva a tudományos műveket megjelentető Osiris Kiadó vezetője, Gyurgyák János – Kolosi Tamással egybehangzóan – paradox jelenséget említ: a gazdasági növekedéssel nő a vásárlóerő, de az emberek ezt érezve bátrabban vesznek tartós fogyasztási cikkeket, ami átmenetileg elvonja a figyelmet a könyvről. Egy-két év múlva a könyvvásárlás ismét nagyobb növekedésnek indulhat – véli a két szakember. Mások hosszabb, három-négy éves „pihenőidőre" számítanak. Csordás Gábor cáfolja, hogy ilyen piaci összefüggés lenne a tartós fogyasztási cikkek (háztartási gépek, autó stb.) és a könyvek vásárlása között. – A könyvforgalmat sokkal inkább a lakás-fenn szerköltségek alaku mondja. Szerinte a jövedelme nem a v alakult, inkább csök meggondolják a kö re utal, hogy most szerzőktől, a Jelenk Ottliktól, Polcz Ala tertől vesznek, kev írókkal kísérletezni. az okokhoz sorolja dást", vagyis azt, h zedékek tagjai nem olvasás élvezeté nemzeti programo kedv serkentésére támogatására. – A rális miniszter, vet akadémia elnöke molyan aggódnak Osiris átvészeli irü solja –, de nem lus dományágban isgy kiadványt produlsn Ezzel beszűkülneye hetőségei. Mindaz reket is elkönyv közé tartozik a n történelmi sorozat nélkül adnak ki. a támogatott Millen rozat azonban nem ci áttörést. Főként szakember –, mert dalom közönsége a nem bővült számot ságon: ma is csak e ra tehető.

Kolosi Tamás a Tá lakosság 30 szá könyvvásárlónak, a korosztályokból pe lió ember. Évente tízezer új mű, ha ezt viszonyítjuk, átlag esik egy-egy címre. lehet gazdaságosan az évi 3000 eladott siker, a százezres pé A Magvető legutó közül Závada Pál ezer, Esterházy Péte dig 35 ezer eladott és kimagasló sikern könyves Varró Dáni 3500 példánya. Ko könyvszakma elsős tehát lassabban fejl ezért nem kerülhet Hosszabb távú prel hány kisebb műhely kiadó fog fennma Lantnak 1300 kia kapcsolata, ezek kö forgalom 90 száza hozzáteszi: bár a ki fokozatosan emelke még ma is jóval ala gat-európaiaknál költségek

KÖNYVFORGALOM MAGYARORSZÁGON, 1997–1999

(fogyasztói áron, ezer forintban)

Év	Piacvezető kiadók	Kis kiadók	Könyvimport	Félárú kön
1997	19 934 000	1 500 000	1 000 000	2 000 00
1998	24 696 568	1 000 000	2 300 000	2 000 000
1999	28 677 500	600 000	2 200 000	2 000 000

Forrás: Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése

Angerlaki Krisztián

ZÁBORSZKY GÁBOR

LÉLEK ÉS TERMÉSZET... / SOUL AND NATURE

JIRO OKURA ÉS ZÁBORSZKY GÁBOR KIÁLLÍTÁSA
EXHIBITION OF JIRO OKURA SCULPTOR (JAPAN) AND GÁBOR ZÁBORSZKY PAINTER

1994. augusztus 25 – szeptember 18. / 25 August – 18 September, 1994

Budapest és Uji City – azaz Magyarország és Japán – a földgolyó egyharmadát felölelő távolságra fekszenek egymástól, akárcsak Záborszky Gábor és Jiro Okura élete és munkássága, egészen addig a pillanatig, amíg 1992 őszén nem találkoznak Budapesten. Ugyanakkor mindkét művésznek több köze van a másik munkásságához, mint saját környezetéhez. Annak ellenére, hogy mindkét művészt nagyon specifikus szempontok kötik saját kulturájához, mindketten következetes függetlenséggel azon dolgoztak, hogy közvetlen művészeti környezetük ne befolyásolja őket.

Jane M. Farmer

Budapest, Hungary and Uji City, Japan are distanced by one-third of the globe, as were the lives and work of Gábor Záborszky and Jiro Okura until they met in Budapest in the autumn of 1992. Yet each artist's work has more affinity to that of the other than it does to the artists' respective cultures. Although each artist relates to very specific aspects of his culture, each has consistently worked independently of the influences of his immediate art world.

Jane M. Farmer

Ezen kiállítás anyagát J. Okura a nagyatádi művésztelep és a Műcsarnok támogatásával készítette el.
J. Okura's exhibition was sponsored by the Nagyatád Art Colony and the Palace of Art

A kiállítás rendezője: Jerger Krisztina / Curator: Krisztina Jerger
Megnyitó: 1994. augusztus 25-én 18 órakor / Opening: 6 pm, August 25, 1994
Megnyitja: J.M. Farmer független kurátor, Washington D.C. / Opened by J.M. Farmer

ZÁBORSZKY GÁBOR

1950-ben Budapesten született.
Különféle hazai művészeti díjakat kapott, 1977—1980 között Derkovits-ösztöndíjas.
Egyéni kiállítások:
1976 Színház- és Filmművészeti Főiskola Klubja, Budapest
Kandó Kálmán Főiskola Kollégiuma, Budapest
1977 Stúdió Galéria, Budapest
Lengyelországi grafikai kiállítássorozat
1978 Fészek Művészklub, Budapest
Uitz-terem, Dunaújváros
1979 Kertészeti Egyetem Klubja, Budapest
1980 Stúdió Galéria, Budapest
Részt vett a Stúdió 76 óta rendezett jelentősebb hazai és külföldi tárlatain, így Párizsban, a Grand Palais-ban, Arras-ban és Isztambulban állított ki műveiből. Szerepelt a ljubljanai és miskolci grafikai biennálékon 1979-ben. Részt vett a Stúdió Duisburgi kiállításán is (Stadtsparkasse) 1977-ben.
Lakcím: 1121 Budapest, Béla király u. 33.

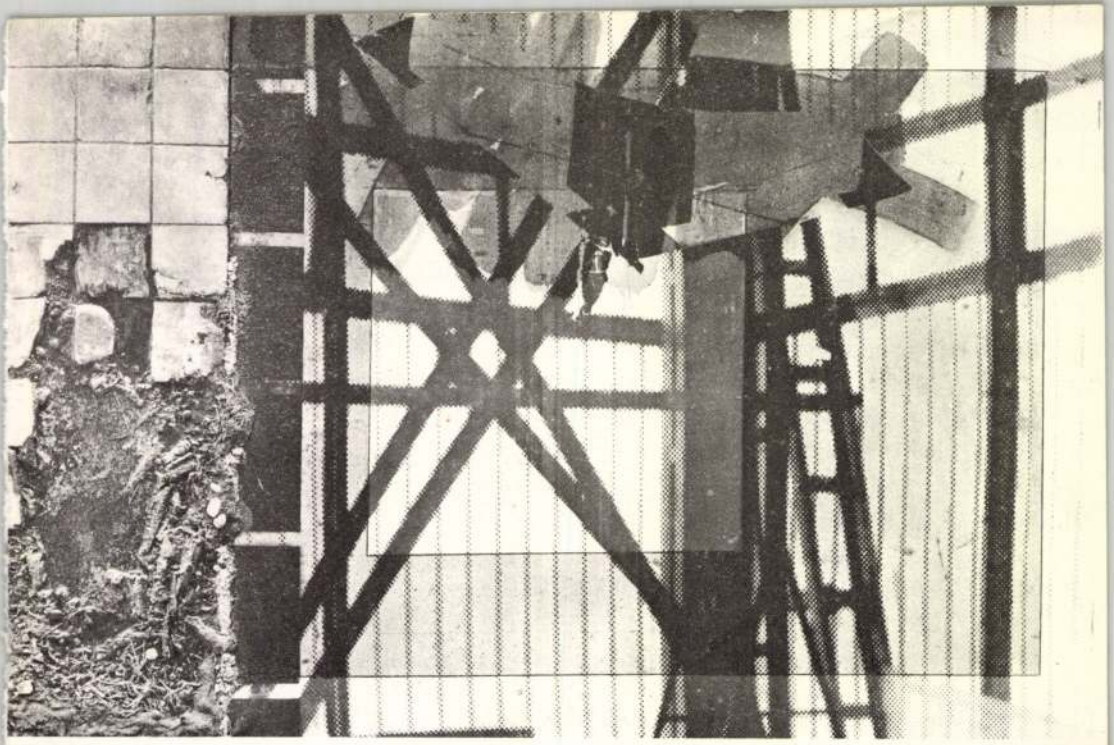

ZÁBORSZKY GÁBOR: RÖPDE

PLASZTIKUS KÉPEK, KÉPSZERŰ PLASZTIKÁK

Manifesztum, programnyilatkozat helyett ezúttal csak néhány eligazító szó.

Képeink, kép-plasztikáink együttes bemutatásával a művek közötti vizuális, gondolati kapcsolatokat szeretnénk láttatni, — magunk számára is tisztázni eltérést és egybehangzást.

Nem valami előlegezett, feltételezett vezérelv kimerítő, alapos megfeleltetéséről van itt szó. Különféle, de nem a legkülönbözőbb indítékok hozták létre az itt együtt látható műveket. Ezek plasztikai elemekkel egészülnek ki, plasztikává szervülnek, két jól elkülöníthető alkotói szándék alapján. A pop-art közvetlen tárgy és fotó használata, beépítése az egyik, a konstruktivisztikus, geometrikus elemek térbefordítása a másik. Ez a két lehetőség áthatja egymást, kiegészülve némelyeknél a lírai absztrakt festészet plaszticizált gesztusaival, elemeivel.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ

1980. III. 28—IV. 21 KÖZÖTT

A PÉCSI GALÉRIÁBAN

(SZÍNHÁZ TÉR 1.)

BARABÁS
BODÓCZKY
KÉRI
KLIMÓ
SZKOK
ZÁBORSZKY

SZABAD KIKÖTŐ

MIRCEA CIOBANU:

Vágóhidak angyala

A vágóhídi lépcsőkre dér csapódik.
Visszhang száll, ezredrésznyi fagyszilánkoké,
és szikrázva sokasodnak amott balra
attól a komorkék naptól, mely salakot
lövell szét, egész tömkelegnyit. Dér omlik
csupasz sziklából és vasból, bokorból,
élő fából és nádból — ó, susog a dér,
mintha szél borzolná a mezőt, s én, a test,
lelkemmel kézen fogva állok a lépcsőn
várva, hogy angyal képében szálljon alá
ura minden vágóhidaknak s azoknak,
kik igaztalan kezéből kapnak enni.

Te, angyala mészárosoknak s a húsnak,
mely a karámban fejadagján kérődzve
a saját vesztét gyarapítja egyben,
te, az éjjel lecsapó bárdok s hajnali
kampók vészmadara, te, aki gyermekek
álmában omló marton járva jelensz meg,
a Nílus mellett, a marhák nyomát követve,
mindük egy-egy év a Fáraó álmában —
mutatkozz meg előttünk! Túl, nagy erővel
vérhullám feszül a falaknak, s vékonyan
beszivárog az ajtók alatt. Téged vár
a lépcsőn fokról-fokra alágördülő
bíborszőnyeg, mely, ím, szétterül egészen,
téged dicsőít a lépcsőn fokról-fokra
keveredő vér meg dér, s közben odafenn
rőtvörös gőzoszlopok vonnak fedelet.

Te, aki megszámlálod, hány bőr gyűlik össze
egy óra leforgása alatt s hány rakást
lát el árcédulával, dalolva, a Nyúzó,
te jámbor, ki immár tavaly télen tudtad,
hogy hányszor hallik ma, amint nagy robajjal
alázuhannak az ólomkalapácsok
a bódult birkakoponyákra, te, aki
igent s ámént mondasz, amikor a szögről
lelógó húsból kifolyt minden vér s az mint
a rémülettől, hideglelős fehér lesz,

te a csordák közül jössz, s hallod jóllakott
böffentésüket s megadó bőgésüket
a mezőn, ahol te összegyűjtve sötét
tehervonatba ösztökéled mindet; kék
jegű hegyekből szállsz alá s ugyanoda
térsz meg borongva, hogy kísérts éjjelente
ujjad ajkadra téve, elfojtott hangú
kolompok fölött.

Mikor záródik össze
álomra a te szárnyad? s a nyár szomjától
miféle vízbe merül el a te árnyad?
Te kenyeret sosem fogyasztasz; mézünkből
részed-jussod sosincsen; téged sohasem
láttak álomban megpihenni; semmit sem
kér a lényed, csak áldozatok páráját,
mikor a szél sodorja az alvadt vérű
lagúnák felett: azzal aztán te bételsz,
három rész forróság kell hogy beburkolózz,
s egy résznyi hideg ahhoz, hogy sápadt maradj.

Mi a csarnokokból a bárdológépek
csattanását halljuk csupán s a süllyesztőt
ütemesen csapódni, mert egymás után
alázuhannak a bivalyok; s csak fehér
sikolyát a megvillanó acélkarnak,
amint zuhanás közben csupaszra nyúzza
őket egyetlen mozdulattal marjuktól
a patákig, mi csak az örvénylő vizet
halljuk, amint vályúkba gyűjtve lemossa
az égett hulladékot — de bőgést soha.

Te, főpapja a néma éhségérzetnek
s öntudatlanságnak, mely éjjel a marhák
mohóságával társul majd a karámban! —
merre folyik a félelem verítéke?
Vajon hol gyűlik meg? Vagy csak ha rólam van szó,
akkor „halálveríték" a könyvek szerint,
s „félelem harmata" a halandók nyelvén?
Vajon mit tud az én húsom, amit gyáva
kimondani, és teljesen betakarja
a veríték zápora?

Ezen léleknek
hajdan még teste volt; minden este bennem
az álom érintésére aláomlott
s az álom kenyérgondom is veszejtette;
hajnalban felköltött; vele kézen fogva
mentem a parti füzek alá, Bábelhez,
és nem daloltam, de még egy dicsérő szót
sem mondtam az idegennek — s lám, most mégis
tőlem szép lassan, csendben eltávolodik,
magamra hagy, elszenvedni a hideget.

Köröskörül, amíg elérhet, felhangzik
az elképedés sikolya, majd csak a dér
surrog még egy keveset a talpa alatt —
odébb béke honol ott, ahol a lapály
a tóig s fagyig ereszkedik, a napig.
A lelkem után kiáltok, jöjjön vissza,
de nem méri fel, hogy milyen egyedül van
megint, magányosan s némán, mint a kezdet
kezdetén, amikor a vízen lebegve,
sűrű ködgomolygásban kereste testét.
Térj vissza hát! — kiáltom újra, látva még —
állj újra mellém! — s szememre ereszkedik
egy homályos ködlepel; és sikoly helyett
a nyelvem már csak suttogni próbál halkan,
de tehetetlen a száj, ez sem sikerül,
miközben a hegyek felől hallom, mint jön
maga után vonszolva komorkék árnyát
az igaztalan húsosztó — és kitárja
a vágóhíd fölött most szélesre szárnyát.

A lépcsőn, hol állt, végignyúlik a testem,
mely öreg, mint a föld, súlyos, mint az agyag,
melyből vétettem s a világra hozattam —
miközben ismét beáll a hajdani csend,
A vágóhídról hallszik, amint egy vízcsepp
aláhull a magasból a medencébe,
mely hideg vízzel tele — s a víz elnyeli
falánk gyomrába mélyen; fenn a második
csepp gyűl meg a kövéren gomolygó ködben
s lassan elindul a lejtőn, gyarapítva
tétova gömbjét addig a pillanatig,
míg elnehezedve, remegve leszakad
s alázuhan a magasból visszhangozva
egy halk ah-*ot, egy halk* aj-*t, valamit, ami*
szótagból szóvá szeretne nőni — de csak
gondolat nélküli nyögés, a csarnokban.

Fordította: Nagy Ágnes

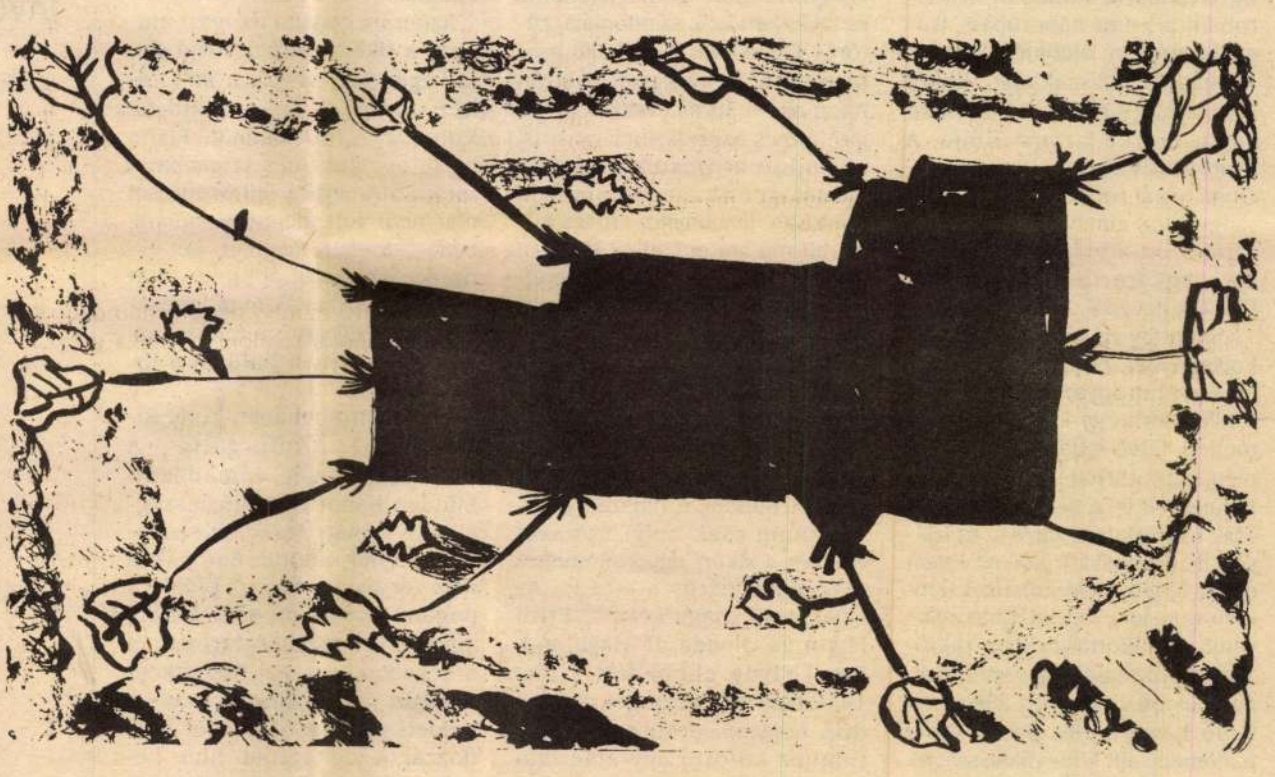

Bogdándy Zoltán Szultán rajza

FÁY MIKLÓS:

Zene

Nagyobb egy lónál

Elegáns társaságba került *Mihály András* Gordonkaversenye az *Állami Hangversenyzenekar* zeneakadémiai koncertjén: két szerző egyazon alkalomra írott műve közé. A két komponista Bartók és Kodály, az alkalom Pest, Buda és Óbuda egyesítésének ötvenedik évfordulója, a művek pedig a Táncszvit és a Psalmus hungaricus.

Nagy szégyent nem is vallott az 1953-ban bemutatott és Kossuth-díjjal jutalmazott alkotás, hála *Perényi Miklós* odaadó játékának. Sőt, a közönség annyira meglepődött, hogy valami hallgathatót kínálnak neki, hogy talán a legnagyobb tapsot is a Csellóversenynek ajándékozta. Valóban figyelemre méltó erényei vannak a műnek. Zeneszerzői tudás, hangszerelési készség áll mögötte, s mivel a szerző maga is csellista volt, tudta, mit lehet megvalósítani a hangszeren, a szóló így virtuóz és hálás. Másfelől azonban figyelemre méltóak a hátrányok is. Epigonizmus, Bartók utánzása, rögtön a Harmadik zongoraverseny utóérzésével nyit, és ezen még az sem segít, hogy a dolog bevallott és vállalt. A témák szakszerű fejlesztgetése valamiféle ürességet rejt. Nem is nagyon rejti; hallgatás közben teljesen cserben hagyott az időérzékem. Biztos voltam, hogy az első tétel legalább huszonöt percnyi, és nem voltam biztos abban, hogy a versenyműnek vége lesz még a hajnalhasadás előtt. A Gordonka-verseny — Ballada tételének témájáról jut eszembe — az a szúnyog, amely nagyobb egy lónál. Ha kisebb, csípős és gyors lenne, így viszont egy génkezelt mutáns.

A Táncszvit *Lukács Ervin* vezényelte hangulattalan és csiszolatlan előadása Bartók kételyeit idézte föl. A bemutató után sokáig gondolta, hogy valamit elhibázott a hangszerelés körül, azért nem hallatszanak a vonósok, csupán a rezek és az ütők. Aztán egy külföldi társulat is műsorára tűzte a darabot, és Bartók megnyugodhatott. Nem ő tehet róla.

Ezek után — bár nem kellett volna feltétlenül így lennie — meglepetést okozott a zenekar a Psalmus hungaricusszal. Rögtön megszólalt a zene, rögtön belerántott a drámai folyamatba. Drámáról volt ugyanis szó, és úgy gondolom, *Kelen Péter* is erről az oldalról, az opera felől közelített a Zsoltáros szólamához. Figyelt a szavakra, a helyzetekre. Valóban könyörgésként kezdte, halkan, félelemmel, tisztelettel telten innét jutva el az ökölrázásos átkozódásig. Cselekmény zajlott, itt és most — pontosabban ott és akkor.

Amennyire meg tudom ítélni, a Psalmus előadásainak sorában új hagyomány született. Nyilván nem tetszik ez mindenkinek, és nem is kötelező egyetérteni azzal, amit Kelen csinált. Amit tett, azzal viszont szembesülnie kell azoknak, akik a jövőben a Psalmust éneklik. Utánacsinálhatják, rosszabbul vagy jobban, vagy visszatérhetnek a régi, Simándy-féle oratórikus hagyományhoz, kereshetnek harmadik utat. De állást kell foglalniuk.

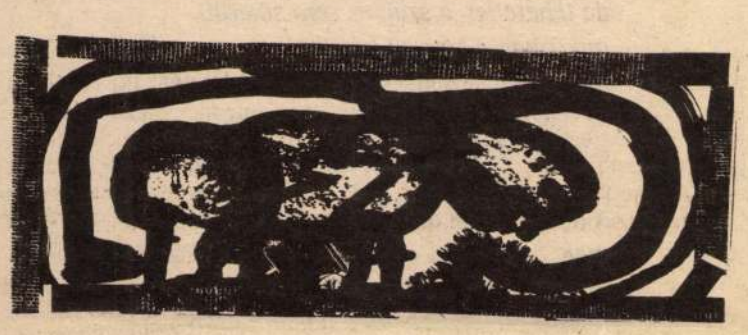

Bogdándy Zoltán Szultán rajza

WEHNER TIBOR:

Képzőművészet

Lélek és természet

A történet immár közismert. Két művész, egy japán és egy magyar az 1992-es budapesti nemzetközi papírművészeti kiállításon egy amerikai művészettörténész közreműködésével felismeri, hogy művészetüket azonos jegyek jellemzik, törekvéseiket hasonló szándékok éltetik, műveik között a nagy távolság ellenére rokoni szálak feszülnek. E művészeti felismerés révén jött létre *Jiro Okura* — mert ő volt az 1992-ben Budapesten vendégszerepelt japán művész és *Záborszky Gábor* eme közös nagyatádi kiállítása, amelynek fontos előzménye volt a szeptemberi, budapesti, Dorottya utcai bemutató, de még fontosabb Jiro Okura nyári munkálkodása. A japán művészet korábban sem volt teljesen ismeretlen a faszobrászat magyarországi központjában; dolgoztak itt, hagytak itt a szoborparkban munkát a távoli szigetországból, egy másik kultúrából, különös, összetett tradícióból építkező-származó művészek.

No, de mi volt, mi a közös a két művész, a szobrász Okura és a festő-grafikus-képformáló Záborszky eltérő forrásokból táplálkozó művészetében? Valószínűleg a természetelmélet, az áhítat, amellyel az anyagaikhoz közelednek, amely az anyagalakításukat jellemzi, és műveik aurájából sugárzik. Azonos az egyszerűség, az áttekinthetőség, a rend is, valamint a geometriához való vonzódás, s tisztaságra való törekvés, az optikai hatások kiaknázása. Okura festői felületeket alakított ki szobrászi eszközökkel, elsősorban domborműveiben, festett fatáblain. Záborszky pedig szobrászi formákat, testeket alkotott táblaképfelületekként. Természetesen ma már teljesen értelmetlen lenne műfaji kategóriákba gyömöszölni ezeket a műveket. Okura és Záborszky kompozíciói is külön világok, szabályaikat, törvényeiket önmaguk teremtik meg. Okura nagyatádi alkotásain a vágást, a vágott felületet, a feldarabolt egészből alakított új, újszerűen összeállított struktúrát, rendszert avatja műalkotássá, Záborszky a gyúrt, tapasztott, rusztikus testeket formálja a sík és a tér határvonalán egyensúlyozó felületekké.

A szobrászi és festői művek jellemzője az esetlegesség és a szabályosság együttes jelenléte, furcsa összejátszása, a tudatosan irányított, de mégis csak véletlenszerűen alakuló formákból logikus renddé kristályosodó, az anyag által hordozott motívum, amelyet mégis valami különös titokzatosság, misztikus homály leng be. Az ismétlődő motívumokból a sokrétűség látványa képződik, a nagy, tiszta, tagolatlan felületek meg fenséges nyugalmat sugallnak. Tehát különös nemszobor szobrokból és nemkép-képekből áll ez a tárlat, az anyagokban, felületekben, arányokban, villódzásokban hordoz olyan jelentéseket, amelynek megfejtéséért művelődéstörténeti kalandozásokra kell indulnunk, de akkor sem járunk tévúton, ha egyszerűen csak érzeteinkre hagyatkozunk, ha a formaszépség hatását hagyjuk érvényesülni.

A Nagyatádhoz kapcsolódó és országosan alig-alig ismert művészet krónikája ismét egy értékes, fontos, különleges fejezettel gyarapodott.

GÖTZ ESZTER:

Házimozi

Lovasok a filmmúltból

Hollywood, 1936. Nagyszabású kosztümös mozi készül valamelyik óriásstúdióban. Grandiózus tömeg- és csatajelenetek, tigrisvadászat Indiában, lovasroham a krimi háborúban, trópusi szerelem, öldöklés, hátborzongás és szívszakadás. Ebből lesz a nagy siker, az évtized egyik reprezentáns filmje, A könnyűlovasság támadása. Olyasfajta romantikus-hősies szuperfilm, amelynek mai változatát a profi videózók szemérmes egyszerűséggel „hábé" filmnek nevezik.

Csakhogy ez a szentimentális korigénynek teljesen megfelelő mozi valahogyan más, mint a többi. Merthogy kalandfilmsége mellett felvállalja a film akkor még fiatal történetének csúcseredményeit is. A díszletezés nemcsak káprázatosan gazdag és ízléses, de ugyanakkor utal az éppen ekkor fölfelé ívelő amerikai filmrevű műfajára is. Hatalmas márvány- és tükörtermekben tükröződnek az angol hadvezetés Indiába küldött tisztjei, ég felé emelkedő kameraállás pásztázza a hadrendbe állt könnyűlovasságot, hirtelen táguló terek és finom enteriőrök váltakoznak. Ezt az őskommerszfilmet hihetetlen profizmus avatja ma is élvezetessé, akár a zenére komponált shittvátásokat, akár az egész dús képi világot nézzük. Tömegjelenetek és intim kettősök szimfóniája, kétórás kivitelben. De a revü és a szentimentalizmus mellett értően használja a 30-as években végét járó filmes expresszionizmust is, a nyújtott árnyékokat, kubista formákat, torz szuperközeliket. Óvatosan, amennyire a maga könyebb műfaja engedi. 1936-ban minden giccsgyanús helyzete ellenére, A könnyűlovasság támadása majdnem modern film volt.

Ha mai szemmel nézzük, márpedig ilyen van nekünk, ezek az óvatos-merész stílusbravúrok emelik ki a hollywoodi tömegtermelésből. Bemutatása idején viszont mindez a hajszálnyi artisztikum csak helyi színezet volt, és a sikert egyértelműen a főszereplő páros aratta le. Az egyik első „nagy kettős" Errol Flynn és Olivida de Havilland. Errol Flynn ekkor lett sztár. 1936-ben még csak két esztendeje, hogy felfedezte és örökre a filmhez kötötte egy amerikai operatőr. Flynn ír származású fenegyerek volt. Mielőtt elnyelte, kibelezte és felmagasztalta Hollywood, sokfélét kipróbált. Volt profi boxoló és aranyásó, gyöngyhalász Tahitin, rendőr és kubikos.

Aztán megtalálta az igazi aranyat, a sikert, és csak rövid élete végén tért vissza a kalandhoz: amikor Castro meghirdette Kubában a forradalmat, Flynn beállt egy önkéntes brigádba. A rajongó Amerika felhördülését már nem volt ideje meghallani, mert 1959-ben meghalt. Két évtizeden keresztül abszolut sztár volt az amerikai álom mozivásznán. Az elhagyott szerelmes, aki egyedül vezényli halálba a lovascsapatot.

1968-ban Angliában Tony Richardson újraforgatta A könnyűlovasság támadását. Minden háború- és hősiesség-ellenes dühét, 68 egész szellemiségét beleöntötte. Európában nem fér meg többé az öldöklés pogány rítusa, mondja a film, egyetlen nemesnek tartott cél érdekében sem. Az, hogy mostanában mégis, újra az 1936-os eredeti változat szellemét hordozzák a legnagyobb filmsikerek, az nem lehet véletlen. (HBO)

JÁVORKA ÁGNES:

Vágyabortusz

Sima hó
csak saját lábnyomom még mindig
kapcsolatvégérzet
holnap már tudat
Látványbefolyásokban megvilágosodás
leküzdhetetlenséghez
túlsikerült szenvedésvágy

Elmondanám nem akarom

Mosolyfuttatás
jó XX. század máglya nélkül
Nem égetnek el, tudom
az öngyógyítás dívik
vágyabortusz
egészségügyi alapon

S az izzadtság neked is ugyanúgy
folyik le a hátadon

Lélek + Természet = Egyetemes

... titokzatos szikráik nyomán [Záborszky] művei szokatlan képzeteket idéznek meg..., a kopott arany ragyogásában és üres fehér tündöklésében mintha szerteszóródott, sohasemvolt gazdagságunk öltene testet.
Wehner Tibor

Okura szobrászi tehetségét az a paradoxon bizonyítja, hogy miközben megtagadja a természetet, annak tiszta, kristályos esszenciáját fejezi ki.
Yshiaki Inui

Budapest és Uji City -azaz Magyarország és Japán- a földgolyó egyharmadát felölelő távolságra fekszenek egymástól, akárcsak Záborszky Gábor és Jiro Okura élete és munkássága, egészen addig a pillanatig, amíg 1992 őszén nem találkoztak Budapesten. Ugyanakkor mindkét művésznek több köze van a másik munkásságához, mint saját környezetéhez. Annak ellenére, hogy mindkét művészt nagyon specifikus szempontok kötik saját kultúrájukhoz, mindketten következetes függetlenséggel azon dolgoztak, hogy közvetlen művészeti környezetük ne befolyásolja őket. Fiatalon beutazták a föld egy másik harmadát, hogy eljussanak az Egyesült Államok délnyugati területére, ahol megfigyeléseik mély nyomot hagytak művészetükön. Záborszky megértette a sárral tapasztott vesszőfonatos házak egyetemességét és végső egyszerűségét, mivel ilyeneket egyaránt talált az új-mexikói pueblo lakhelyeken, a görög szigeteken és Magyarországon az Őrségben. Okurát lenyűgözte a táj, az ég és a föld monumentalitása. Mindkettőjük megfigyelései és képi emlékei döntő fontosságúvá váltak munkásságuk fejlődésében. Mindkét művész számára ezek a megfigyelések megerősítették azt a korábbi hajlamukat, hogy tiszteljék és „hallgassanak" azon anyagok hangjára, melyeket használnak a saját művészi hangjuk kialakításakor; mintsem a saját kultúrájuk divatos művészetére figyeljenek. Mindkét művész szobrászi munkássága erős rokonságot mutat, és ugyanez vonatkozik papíron és papírból készült műveikre. Záborszky és Okura művei az egyszerűségben is osztoznak, és alázattal viseltetnek a természet iránt, s ez a magatartás túlmutat a részleteken annak érdekében, hogy megteremtse az egyetemes misztérium és a csendes bölcsesség értelmét.
Záborszky és Okura olyan szobrászi kifejezés irányába fordultak, ami természetes és egyszerű, ami a természet által adott és amit az ember évezredek óta használt és befolyásolt, amit megfogott az idő patinája. Így kel versenyre a szobrászi kifejezés az idővel. Záborszky és Okura egyaránt befelé néző és türelmes: mindketten tanárok. Mindkét művész türelemmel hagyja, hogy a természetes anyag megszólaljon szobraiban.
Annak ellenére, hogy teljesen különböző politikai és kulturális környezetben élnek, Záborszky és Okura művészete párhuzamosan fejlődött. Záborszky korai nagyméretű vakolat szobrai az őskort idézik meg, prehisztorikus állat- és emberábrázolásokra utalnak, talán azokra az időkre, amikor még nem voltak emberi települések, amikor az ember még nem épített sárból és szalmából tartós házakat. A vakolat felvitele első látásra monokrómnak tűnik, de idővel titokzatos történetek tárulnak fel rajta, mint egy régi vályogtégla falon, vagy olyanok, mint a Ryoan-ji sziklakert híres hátsó falán. Okura korai három dimenziós faszobrai biomorfikusak, és annak ellenére, hogy a faragás virtuozitását és az erősen fényezett fán egyáltalán lehetséges finom patinát hangsúlyozzák, sohasem tagadják meg az eredeti fa erezetét és jellegét, sem természetes növekedését.
1980-ban mindkét művész szobrászi munkássága elsődlegesen a fal-jelleget hangsúlyozta. Záborszky *Aranykor* sorozata szuggesztív aranyfüst területekkel és három dimenziós formákkal toldja meg a síkot, úgy, hogy a formák homorú táblák előtt vannak kifeszítve. A művek egyszerre kísértőek és nosztalgikusak, az elegáns egyszerűség érzetét keltik. A nyolcvanas években Okura munkássága a tökéletesen megfaragott és fényezett felületek irányába fordult, jelrendszerében megjelent a fekete fatáblán keresztül haladó többszörös fűrésznyom, minderre pedig gyakran egy három dimenziós ágat helyezett. A többszörös fűrésznyomok és bevágások által egyszerre tagadta meg és értelmezte újra a természetes formát. Okura művei közel állnak a fa természetes formáihoz, kevés beavatkozást mutatnak, ugyanakkor olyan munkáiban mint *A mező/Tatami* az embernek a természettel való visszaélését jeleníti meg. Okura legújabb szobra még nagyobb komplexitásról vall. A fadeszkák függőlegesen vannak felszeletelve, merőlegesen a szálirányra, ezután a harántvágott szélt lefesti, és úgy állítja újra össze a táblát, hogy egy nézetből a fa felszínének erezete még mindig látható, de össze van keverve a festett szélekkel. A fa integritását még mindig tiszteletben tartja, és a sokkal összetettebb manipuláció ellenére a munkák még mindig egy egyszerű, természetes magatartást sugallnak.
A további egyszerűsítések és finomítások hatására Záborszky és Okura munkái közelebb kerültek egymáshoz; mindketten a legteljesebb tisztelettel szólnak a természeti világról, és a tudatosan formált egyszerűségre törekedve az egyetemes bölcsesség felé közelítenek.
Az utóbbi években Záborszky és Okura egyaránt dolgozott merített papírra és papírral, melynek során nyomatkészítő eljárásokat alkalmaztak annak érdekében, hogy finom, alig látható domborműveket hozzanak létre, hangsúlyozottan felhasználva az aranyfüst ragyogását. Néhány munkájában Záborszky saját maga által készített papírt használ, amit tompított árnyalatúvá színez teával és más természetes alapanyagokkal. Okura hagyományos *sumi* tintával, japán kalligráfia ecsetekkel és japán merített papírral, a *washi*val dolgozik. Nemes rajzain az ismétlődő fűrésznyomokat finom, függőleges *sumi* tintával helyettesíti, ahogy körberajzolja a papíron elhelyezett apró tárgyakat: virágszirmokat, kis pálcikákat és köveket - így a fűrésznyomokhoz hasonló módon hagyja, hogy a megtört vonalak határozzák meg a formákat, és így relief szobrainak faágaihoz hasonló szerepkörben tördeli szét és fogalmazza át a felszínt. Záborszky és Okura papírmunkái nem tekinthetők a szobrokhoz készült előzetes „vázlatoknak". Mindkét művész papírmunkái a szobrokhoz hasonló vizsgálódásokról szólnak, annak ellenére, hogy különböző természetes anyagok adaptációjáról van szó. Záborszky esetében ez a papír és az aranyfüst, míg Okuránál a *washi* és a *sumi tinta*. Ismételten meg kell említenünk, hogy mindkét művész különleges figyelmet szentel az anyagoknak, azért, hogy azok kifejthessék egyedi tulajdonságaikat és egyben a művész személyisége is megjelenhessen a papírból és a papírra készült műveken.
Záborszky és Okura olyanok, mint az ikertestvérek, mivel a hasonló dolgokról vallott képi világuk és üzenetük meglepően párhuzamos ösvényeken haladt mind előbbre, és így munkáikban figyelemreméltó hasonlatosságokat fedezhetünk fel. Záborszky és Okura művészete olyan belső harmóniává fejlődött, ami túllép minden kulturális határon, és visszhangra lel a szívekben.

Jane M. Farmer
független kurátor
Washington, D.C.

fordította: Kozák Csaba

Lélek és Természet • Jiro Okura és Záborszky Gábor kiállítása • Dorottya Galéria, Budapest 1994. augusztus 25 - szeptember 18.
Kiállítási koncepció: Jane M. Farmer • Kiállítás rendező: Jerger Krisztina • © Záborszky Gábor • ISBN 963 450 595 3
SZPONZOROK
SOROS CENTER FOR CONTEMPORARY ARTS
BUDAPEST HUNGARY
P.O. BOX 35 OLOF PALME SÉTÁNY 1. H-1406
T/F 36-1 142.3379 • T 122-7405 • F 122-3235
FOUNDATION MINT ALAPÍTVÁNY
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
MŰCSARNOK

Zabomky Gaba

SOUL AND NATURE

JIRO OKURA * GÁBOR ZÁBORSZKY

wood, sand and paper works

THE PALACE OF ART REQUESTS THE
PLEASURE OF YOUR COMPANY
AT THE OPENING OF THE EXHIBITION OF

JIRO OKURA • GÁBOR ZÁBORSZKY

ON 25TH AUGUST 1994 THURSDAY, AT 7 P. M.
OPENING SPEECH BY
GLORIA OVIEDO CHAVES
ART HISTORIAN
CULTURAL ATTACHÉ OF THE COLUMBIAN REPUBLIC
OPEN TILL 18TH SEPTEMBER,
DAILY 10-18 HOURS, CLOSED ON SUNDAYS
DOROTTYA GALLERY BUDAPEST V. DOROTTYA UTCA 8.

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

JIRO OKURA • ZÁBORSZKY GÁBOR

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1994. AUGUSZTUS 25-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN 19 ÓRÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
GLORIA OVIEDO CHAVES
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
A KOLUMBIAI KÖZTÁRSASÁG KULTURÁLIS ATTASÉJA
MEGTEKINTHETŐ SZEPTEMBER 18-IG
VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL 10-18 ÓRÁIG
DOROTTYA GALÉRIA BUDAPEST V. DOROTTYA UTCA 8.

Buczkó György és Záborszky Gábor

kiállítása

a **Fészek Galériában**

Megnyitja: **Fitz Péter**

december 13-án kedden 19 órakor.

A kiállítás megtekinthető 1994 XII. 13-tól 1995 I. 6-ig

ünnepnapok kivételével 14 - 18 óráig.

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB BUDAPEST VII., Kertész utca 36.

A Rátz Stúdió Galéria

tisztelettel meghívja Önt

Záborszky GÁBOR

festőművész

BARRY Parker

szobrászművész (Philadelphia, USA)

Megnyitja: Prokopp Róbert az MTM Kommunikáció elnöke

legújabb munkáit bemutató kiállításának megnyitójára

A kiállítás megtekinthető: 1997. december 1-ig, hétfőtől péntekig 10–18 óráig

1997. november 12-én 18–20 óráig

A megnyitót támogatja a Törley

Gallery for Contemporary Art H-1075 Budapest,
Madách Imre utca 3. Tel/Fax: (36-1) 342-2342

Design by Bárd

1081. BUDAPEST, NÉPSZINHÁZ U. 42 - 44. TEL.: 1134 -927

MEGHÍVÓ

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT

ZÁBORSZKY GÁBOR

FESTŐMŰVÉSZ

ÚJABB MUNKÁIBÓL RENDEZETT KIÁLLÍTÁSÁRA

1993 SZEPTEMBER 17.-ÉN 19.00 ÓRAKOR

Megnyitja:

LÁNYI ANDRÁS

író

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ

1993 SZEPTEMBER 18.- OKTÓBER 3. KÖZÖTT

15 -18 ÓRÁIG.

HÉTFŐ, KEDD SZÜNNAP.

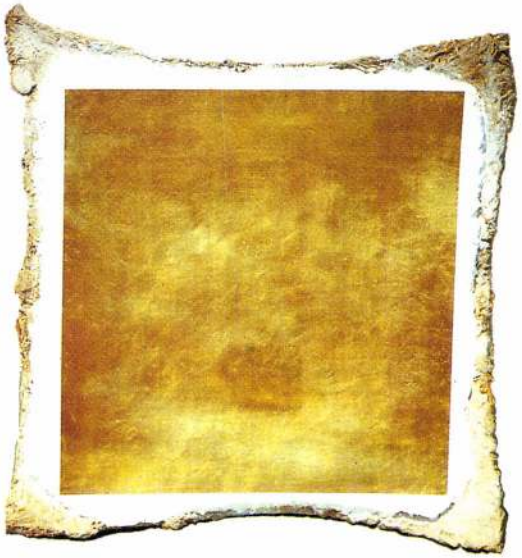

ZÁBORSZKY GÁBOR

PANDORA GALÉRIA

BUDAPEST

Záborszky Gábor, festő- és grafikusművész

„Szín/tézis/próba" címmel hat fiatal művész programszerűen lép fel együtt: Barabás Márton, Fehér László, Molnár László József, Romvári János, Záborszky Gábor, Zrínyifalvi Gábor. A kiállítás a Dorottya-utcai kiállítóterében, 1983. júl. 7.- aug. 6.-ig tekinthető meg.

Műcsarnok és Kamaraterme, 1983. július.

Záborszky Gábor, festő- és grafikusművész

a Dorottya u.-i kiállítóterem ben „Szín(Tézis) Próba"
c. kiállításon hat fiatal művész programszerűen, lép fel együtt: Barabás Márton, Fehér László, Molnár László József, Romvári János, Záborszky Gábor, Zrínyifalvi Gábor.
a kiállítás 1983. aug. 6.-ig látogatható.

Múcsarnok és Kamaratermei, 1983. augusztus.

Záborszky Gábor festőm. gr.

-> Dienes Gábor f.

MŰVÉSZET 1985/11-12/46

Zábornky Gábor

– „különböző minőségeket – s különböző eljárásokat – üthöztet, a milyenmásos technikát ötvözi a fotókarmá-baltal...”

Lásd: P. Szabó Ernő: „Vigyázz! – Kész! – Rajz!”

Mikúnet, 1983. dec.

Záborszky Gábor, festő- és grafikus művész

A Műcsarnokban ezúttal másodszor kerül sor az elmúlt esztendők legjelentősebb alkotásai közül kiválogatott művek gyűjteményes bemutatására. Nemesen egyszerű Záborszky Gábor „Jel-kép"-e a híres Pax-jelvényt karcolta homokba – sűrített tartalmat adva ezáltal számára. (említve).

-bányai-: Több esztendő munkáiból.
Magyar Papíripar, 1984. máj. 5. 6. old.

ZÁBORSZKY GÁBOR

Említve ld.Borbás Klára

P.Szabó Ernő:Borbás,El Kazovszkij,Kelemen,Záborszky.Óbudai Pincegaléria

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.11.sz.3.o.

SZERZŐDÉS

munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

mely létrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

Záborszky Gabor

B.K.: Szín (tézis) próba

Művészet, 1982. október

Záborszky Gábor

Pokabó Erzsi: Magyarok a VII. Párizsi Biennálén

Művészet, 1983. február

Záborszky Gábor

Vilaki Gabriella: Hol maradtak a meglepetések?
(XII. Párizsi Biennálé)

Művészet, 1983. február

Záborszky Gábor

Gyetvai Ágnes: Milyen az „új nemzibilitás"?

Művészet, 1983. május

Záborszky Gábor

Szuromi Pál: Rezignáltan, kulturáltan

Művészet, 1983. november

Záborszky Gábor

Maksay László: Merjük kimondani!

Művészet, 1983. november

Záborszky Gabór

P. Kabó Erzs: Vigyázz! - Kész! - Rajz!

Művészet, 1983. december

Záborszky Gábor, festő

Új Mův. 2003. 11. p. 39

ORRÁSOK FELHASZNÁLÁSA
IOGATÁS IGÉNYLÉSE
atványként kezelendő

Támogatást nyújtó:

Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatósága

ime: 1052 Budapest, Szervita tér 8.

MÁK-nál vezetett számla
megnevezése: OM KMÜFA
száma: 10032000-01220328-54001008

HT azonosító: 030317

hó nap	Támogatásigénylő bizonylat sorszáma:

.....számú mellékletében vagy megvalósítási
dat teljesítésének ráfordításai táblázatosan

fordítás Ft)	Egyéb külső forrás (Ft)	Összesen (Ft)

Záborszki Lilla

A művész a Képzőművészeti Alap zsüri-jének tagja.

Ami a számok mögött van – Csendélet raktáron II. rész

1980. jul. 11, Kossuth 21.30 (V. Gné).

Záborszky Gábor, festő- és grafikusművész

Az Országos Képzőművészeti Kiállítás ápr. 8.-án nyílt meg. A második teremre jellemző, sokféleség között látjuk Záborszky Gábor és Gál Tamás munkáit, ők a fotorealizmus eszközeit használva tagadják a felszín igazságait, villantva fel rejtett összefüggéseket.

T. Szabó Ernő: Visszanézni a csillagokra.
Magyar Ifjúság, 1982. máj. 28. 8 34. old.

Szabriszky Gábor grafikus

Néray Katalin: A nemzetközi kiállítások ürülete
Grafikai Biennálé, Ljubljana

Budapest, 1982. január

Záborszky Gábor

Nagy Zoltán: Nemzeti tárlatok - a közel-
multban és ma

Művészet, 1982. augusztus

Záborszkey Gábor, [ ]

L. Gál Tamás

P. Szücs J.: Hol a gazda? 7

Nemszabadság Bp. 1981 aug. 28

Záborszky Gálor, festő

L: Pál Zoltán

Vadas J: Tarkák és újvadak 13

[illegible] és Irodalom Bp. 1984. nov. 9. XXVIII/45

Zádorszky Gábor, festő- és grafikusművész
Magyarok a 12. Párizsi Biennálén
Banga Ferenc, El Kazovszkij, Zádorszky
Gábor kiállítása, a Műcsarnokban,
1983. febr. 11.-én.

Meghívó.
1983. febr.

Szabóczky Gábor

A művész kiállításon vett részt Stockholmban az Aktuell Art Galleryban.

Lóska Lajos: Három magyar képzőművész. I.
Művészet, 1981. június – 50. lap.

Zalavszky Gábor

A művész a gesztusfestészet és a foto eredményes felhasználásával alakította ki művészetét.

Lóska Lajos: Három magyar képzőművész . . .
Művészet, 1981. június – 50. lap.

ZÁBORSZKY Gábor

Noha Zrinyifalvi és Záborszky Gábor esetében ma még csak tüzetesebb érdeklődésről és kísérletezésről beszélhetünk, Kovács Péter korpuszos látomása azonban emlékezetes alkotás volt: a panelházi vizsgálódások egyik legjobb darabja.

Irta:

Szuromi Pál: Mozdulatlan horizont. = Tiszatáj, 1983/11. 96. p.

Záborszky Gábor

A művész képeinek legkölb-
jét a plaszticitás, a tár-
gyak direktsége, a sima fe-
lületek elvontsága jellemzi.

Lóska Lajos: Három magyar képzőművész...
Művészet, 1981. június – 50. lap.

Záborszky Gábor

A művész korai, a főiskolat képei is sugálták a finomságot.

Lóska Lajos: Házom magyar képzőművész...
Művészet, 1981. jelmus – 50. lap.

Záborszky Gabor

A művész 1980-ban hiszítette a „Területek" című tiepét, ugyancsak ennek az évnek a tervuche a „Dokumentáció".

Lóska Lajos: Harom magyar hipszőművész...
Művészet, 1981. június – 50. lap.

Felelős kiadó: Chikán Bálint
Felelős vezető: Draschitz Rudolf vezérigazgató
800441 Pénzjegynyomda, Budapest

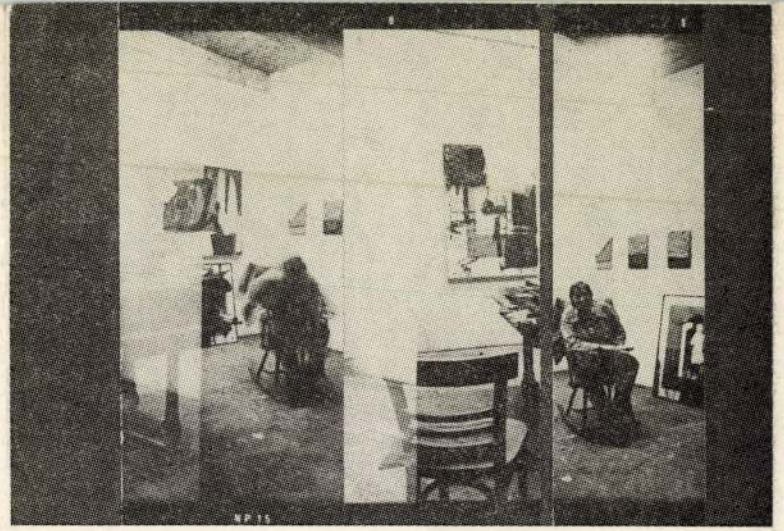

A STÚDIÓ GALÉRIA MEGHÍVJA ÖNT
1980. JANUÁR 16-ÁN,
SZERDÁN DÉLUTÁN FÉL HAT ÓRÁRA
ZÁBORSZKY GÁBOR KIÁLLÍTÁSÁRA
MELYET
LÁNYI ANDRÁS NYIT MEG

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
1980. JANUÁR 16-TÓL FEBRUÁR 2-IG;
HÉTKÖZNAP FÉL 10-TŐL 18 ÓRÁIG
SZOMBATON 9-TŐL 14 ÓRÁIG

(BUDAPEST V., BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52.)

Záborszky Gábor

stúdió galéria

Kárpáti László

Galéria Studio

A STUDIO GALÉRIA MEGNYÍLIK ÖNÖK
1980. JANUAR 16-ÁN
SZERDÁN DÉLUTÁN FÉL HAT ÓRAKOR
ZÁBORSZKY GÁBOR KIÁLLÍTÁSÁRA
MEGHÍVÓ
LÁNYI ANDRÁS NYITJA MEG

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
1980. JANUAR 16-TÓL FEBRUÁR 2-IG.
HÉTFŐNKÉNT ZÁRVA
SZOMBATON 9-TÓL 14 ÓRÁIG

(BUDAPEST V., HALÁSZ ZSILINSZKY UT 52.)

KÖVÜLETEK 1979.
Rézkarc 40×30 cm

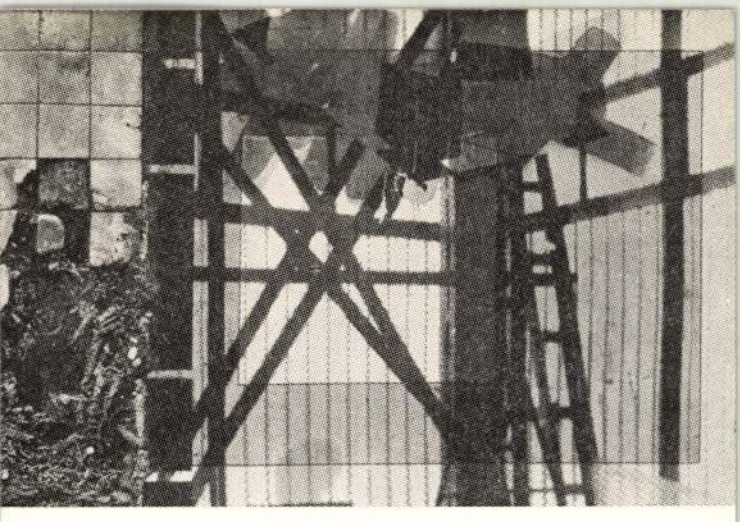

RÖPDE 1979.

Fotóvászon, poliészter, eredeti anyagok

100×150 cm

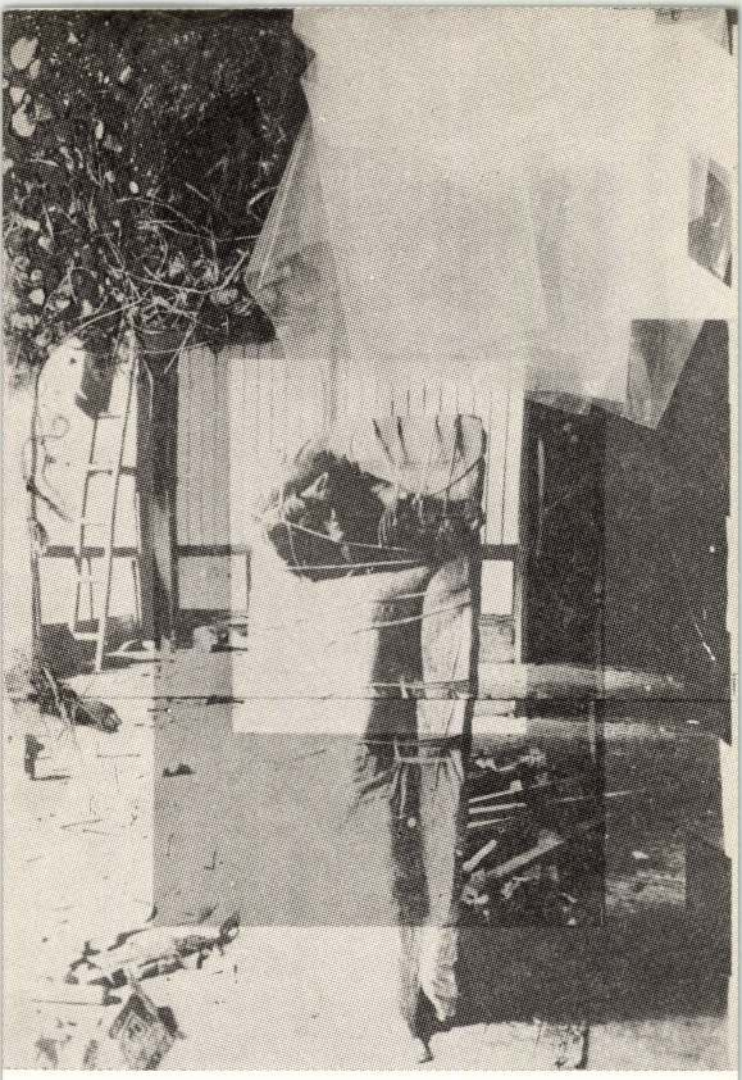

ESŐ UTÁN KÖPÖNYEG 1979.
Fotóvászon, poliészter, eredeti tárgyak
140×110 cm

ZÁBORSZKY Gábor

A PÉCSI GALÉRIA
tisztelettel meghívja
ZÁBORSZKY Gábor
festőművész
ARANYKOR
című kiállításának megnyitására
a Pécsi Kisgalériába
(Szent István tér 4.)
1992. február 28-án, pénteken
délután 5 órára

Megnyitja:
WEHNER Tibor
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető
március 29-ig, naponta 12—18 óráig,
szombaton 10—18 óráig,

kedd szünnap.

Pécsi Galéria * H—7601 * Pf.: 162. * Tel.: 72/15-623

Laska Lajos

Budapest
Felsőerdősor 4. 61-63

1025

III

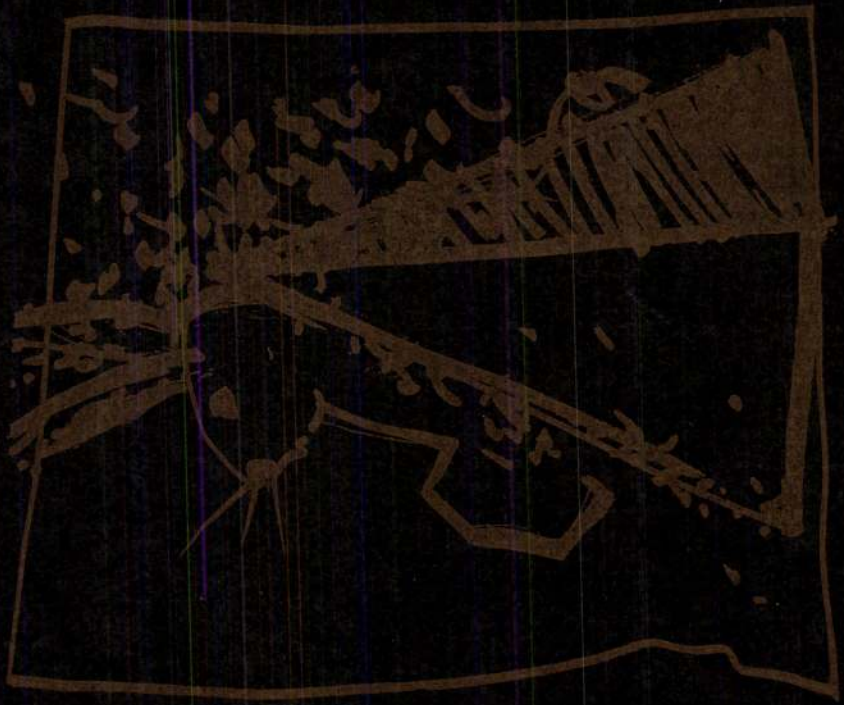

Záborszky Gábor

festőművész

kiállítása a Műcsarnokban

Magyar Ifjúság

1983 ápr. 15

ZÁBORSZKY GÁBOR

említve ld. Romvári János

P.Szabó Ernő: Szín(tézis)próba.Dorottya utcai Galéria

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.30.sz.3-4.o.

Maler und Graphiker Gábor Záborszky

Das Budapester Frühlingsfestival bietet den Rahmen für den Versuch, Rechenschaft abzulegen was die Maler, Bildhauer, Graphiker und Medailleure Ungarns in den vergangenen zwei Jahren schufen.

Gábor
Záborszky hat im Sand die Friedensrune hinterlassen — vergänglich, aber doch ein Zeichen.
K. Rösicke

K. Rösicke: Spiegel des Fleiß und Fleiße?
Daily News, 1984, März, 24.

Zaborszky Gábor

a XIII. M. Orsz. grafikai biennálén
a Volan 3. sz. Vállalat díját
kapta

Magyar Hirlap, 1985. XII. 2

Záborszky Gábor

Volán 3. sz. Vallalat díjat
XIII. országos grafikai biennálé

Magyar Nemzet 1985. XII. 2.

Zaborszky Gábor

Valachi Anna: Képzőművészeti találat
az irodalmi múzeumban

Magyar Hírlap, 1985. VI. 12

Zalotszky Gábor

→ Barabás Márton

MŰVÉSZET 1985/2/61

Záborszky Gábor

Rajzbiennálé Salgótarjánban.

Magyar Nemzet, 1986 XI. 18.

ZÁBORSZKY Gábor

A PÉCSI GALÉRIA
tisztelettel meghívja
ZÁBORSZKY Gábor
festőművész
ARANYKOR
című kiállításának megnyitására
a Pécsi Kisgalériába
(Szent István tér 4.)
1992. február 28-án, pénteken
délután 5 órára

Megnyitja:
WEHNER Tibor
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető
március 29-ig, naponta 12—18 óráig,
szombaton 10—18 óráig,

kedd szünnap.

Pécsi Galéria * H—7601 * Pf.: 162. * Tel.: 72/15-623

BIJELÖLEGES

Új Művészet Szerk.
Sükösd Péter

Budapest
Báthori u. 10.

1054

III

ZÁBORSZKY GÁBOR

Mozgó Világ 1986.2.sz.

Két zsák és a többi

Beszélgetés Záborszky Gábor festőművésszel

Magától értetődő, hogy egy képzőművészt elsősorban művészi teljesítménye minősíthet. Olykor azonban – akarata ellenére – az életkora is. Hiszen a fiatal jelző már kéretlenül is odakéredzkedik-kívánkozik – szinte közmegegyezés szerint – a még oly jelentős, értékes műveket létrehozó, de „szerencsétlenségére" harmincöt éven aluli festő, textiles, szobrász vagy grafikus neve elé.

Az 1950-ben született *Záborszky Gábornak* már „szerencséje" van: kikerült a fiatal képzőművészeket tömörítő Stúdióból, a jövőre ekképpen érvénytelenítve a már említett jelzős szerkezet „minősítését". Nem mintha eddig jogos lett volna bármiféle – lekicsinylő értelemben használt – évjáratra vonatkozó utalás Záborszky alkotásait szemlélve.

Záborszky ugyanis sokoldalú és következetesen építkező alkatú művész. Aki grafikában, festményeken és mindenekelőtt vegyes technikával készült műveiben képes magas szinten ötvözni a pályafutása kezdetén kidolgozott elméletéből – a mechanikus-geometrikus és a biológiai-romantikus struktúrák egymásra vetítéséből, ellentétességéből, majd e dialektikus ellentét továbbfejlesztéséből, gazdagításából – adódó s az elmúlt mintegy fél évtized újabb képzőművészeti törekvéseiből következő tanulságokat. Nem véletlen, hogy Záborszky több forrásból táplálkozó művészete alkalmasnak bizonyult, hogy kiállításokon reprezentálja a mai művészet eltérő irányzatait.

Érzékeny képei az *Új szenzibilitás* tárlatain, fotókon alapuló rézkarcai és szitanyomatai a *Fotóhasználat a grafikában* című kiállításon és nemzetközi biennálékon szerepeltek. Vegyes technikájú, a harmadik dimenzióba is kilépő művei pedig a *Plasztikus képek – képszerű plasztikák* kiállításán, valamint a *XII. Párizsi Biennálén* kaptak, többek között, helyet.

Van Záborszkynak egy jellemző és számomra forrásértékű munkája, amit nagyon szeretek: a *Kokas-osztály 1975-ben* című. Ez a múltba pillantó, dokumentatív és nosztalgikus kollázs Záborszky kor- és kartársait mutatja be, akik közül El Kazovszkijjal, Barabás Mártonnal és Fehér Lászlóval a mai napig tartja a kapcsolatot.

– *Sokan, akik valaha együtt indultak el, mára más-más utakon járnak. Ti viszont, ahogy látom, megtartottátok a jó évtizede kialakított művészi barátságot.*

– Ezt miből gondolod?

– *Néhány jel feltétlenül erre utal. Például hogy együtt állítottatok ki a Szin(tézis)próbán, Pécsett Kazovszkijjal és Vácott Barabással.*

– Kétségtelenül szerencsés dolog, hogy sokan a szakmában maradtunk. Az utolsó főiskolai években Marosvári György, El Kazovszkij, Barabás és én egy műteremben dolgoztunk. A továbbképzőn Kazovszkijjal volt közös a műtermünk, Barabásékhoz pedig Fehér László társult. A kiállításokon kívül azonban nem nagyon találkozunk, még Barabással jövök össze a leggyakrabban. Úgy látszik, van valami közös bennünk, mert akik szervezik a kiállításokat, gyakran hívnak bennünket együtt.

– *Alkalmi találkozás volna egy tárlat?*

– Azt hiszem, igen. Inkább olyan közös dolgaink vannak, mint az összeszerelés. Barabás a zongorás képeinél sokat szerel. Kazovszkij is hasonlóképpen szereli-kötözi tárgyegyütteseit. Én magam is szerelek, fúrok, faragok, csavarozok, öntök.

– *Nagyon külsődlegesnek tűnik ez a hasonlatosság.*

– Pedig a barkácsolás az, ami a mi generációnk közös élménye. Mindenki építi, javítja a lakását, bütyköli a kocsiját.

– *Van még közös vonás a művészetetekben: a kokasi hatás.*

– Az az igazság, hogy a főiskolát Kádár Györgynél kezdtem, ahol tiszta, konstruktív szemlélet volt az irányadó. A Mester nagyon erősen kézben tartotta az osztályt. Harmadikosok voltunk, amikor ő nyugdíjba vonult. Abban az évben hívták meg a főiskolára tanítani

azonban az örvény szélén megállok. Például a Magyar Szalonban jelentek meg Lukács György fiatalkori színikritikái. Valamelyik nagy, reprezentatív bemutatóról ír: nagyon megdicséri Márkus Emíliát, elhelyezi a művet korában, sejtetvén a későbbi Lukácsot, majd úgy fejezi be bírálatát, hogy „hátul a harmadik sorban ott felfigyeltünk egy kis ifjú kóristanőre, a nevét még nem mondjuk ki, de a kritikus megesküszik, hogy Ő a jövő nagy ígérete". Írta Lukács György. És semmi baj nincs vele.

Rettenetes a kritikában is a nagyképűség. Persze, az igénytelenség is. Mert állandóan az egyik végletből a másikba kell csúszkálni. A felbérelt igénytelenség miatt pedig jön az igényesség gőgje. És ez szellemtelen alternatívákat jelent.

XII. Minden szempontból kifizetődőbb igényes színházat csinálni.

Spiró György írt egy tanulmányt – még el nem ismert drámaíró korában –, amelynek egyik főgondolata az volt, hogy a színház világtól elzárt, poros, fülledt emberek világa, akik nem engedik a falaik közé az élő, eleven irodalmat. Ez az őrültség egyik csúcsa. Írta ezt egy íróasztalnál; miközben „repedt kályháján macska ült". Elzárkózó, életidegen színház szerintem nem létezhet. A színházba naponta rengeteg ember bejön – lehetséges, hogy ott konzervatív kultúrájú „mise" celebrálódik, vagy ócska, viszketegségre építő mulatság, de hát a közhely és a csiklandozás is valamilyen módon, mondjuk archaikus, de élő eleme a színháznak. Tehát a színház mindennap megméretik, s csak akkor van színház, ha megteremti a kapcsolatot a közönséggel. Az más kérdés, hogy e találkozásnak milyen a minősége. És nem történik árulás, ha egy színház csak úgy ott van és röhögtet – ha tud.

Miért bonyolult ez a dolog? Kaposváron például az előttünk levő korszakban háromévenként cserélődtek a színigazgatók. Egészen szabályosan. A trend a következő volt: első évben jött egy kultúrprogram, amely viszonylag igényes volt, négy operettbemutatóval. A második évben nyolc operettbemutató volt, és végül a bukás évében már szinte kizárólag operetteket játszott a színház. És egyre kevesebb lett a közönség. Ami egészen biztos azért volt, mert azok a rétegek, amelyeket az operettbemutatókkal megcéloztak, egyébként általános kulturális szokásaik szerint évenként egyszer mennek el színházba. Tehát semmi értelme egy második operettbemutatónak. Nem hozza meg a várt üzletet. Tehát egy olyan színház, amely a középrétegeket célozza meg, azokat, akik hatszor-hétszer is hajlandók egy évben elmenni a színházba, az objektíve több látogatót szerezhet. Közben ha bemutat egy operettet – mi ugyanis ezt a taktikát folytatjuk –, akkor ez az operett éktelenül sokszor elmegy. De jelentősebb profit is adódik ebből a politikából. Ez a kulturálisan érdeklődőbb és mozgékonyabb réteg sokkal jobban tudja befolyásolni a többit a színház érdekében, mint bármifajta közvetlen propaganda, amely azt mondja: „neked ez kell, tehát ezt kapod". Ha az emberek arról beszélnek, hogy egy színházban botrány van, meg ott különös dolgokat csinálnak, de egy másik azt mondja, hogy ő ezt szereti, meg ez érdekes, és megvitatják, hogy igaz vagy nem igaz – és ezt olyan ember is hallgatja, aki soha nem megy színházba, állítom, hogy ezután inkább el fog menni. Tehát ilyen értelemben is jobb igényes színházat csinálni.

Olyan nagyon nagy városokban, mint Budapest, természetesen mindenféle dologra hatalmas tömegek vannak, tehát itt nyugodtan, sokáig és zavartalanul el lehet éldegélni úgy, hogy a lehetséges kínálatnak csak egy szeletét adja az intézmény, mert hiszen arra is bőven kerül annyi fogyasztó egy szezonban, amennyi eltartja. Ez nem baj, hogyha ez a „szelet" friss tortából van, és eléggé föl tudja kelteni maga iránt az étvágyat. De hát sokszor ízét veszti a csemege. Tehát ma kvázinépszerű és hosszú éveken át valóban népszerű, konzervatívnak mondott színházak népszerűsége például hatalmas ütemben csökken, és kénytelenek olyan üzletekbe bocsátkozni, amelyek viszont már a saját szellemi alapállásuk szempontjából nézve is árulásnak minősülnek. Ami annyit tesz, hogy nem lehet valamit nem igazán, kényelmesen, rutinosan csinálni hosszú távon, mert akkor ott marad a kiürültség és az alkotásképtelenség állapota.

Az alkotóerő föltámadhat és elsorvadhat. És az alkotóerő föltámadásához jó légkör és szabadság szükséges. Ez a legfontosabb. És nem a pénz. Az is fontos; a pénz sem baj, ha van. De nem ez a sine qua non.

Kokas mestert. Mi – miután lehetett választani, hogy ki melyik osztályba menjen – hozzá kértük magunkat.

– *Miért választottátok őt?*

– Ő tűnt a legizgalmasabb egyéniségnek, ismertük a képeit. Azonkívül Kokas bensőségesebb és romantikusabb ember volt, mint Kádár. Nála gyakoribbak voltak a beszélgetések a világ dolgairól, a szakmáról. A két tanár, a két metódus, a két egyéniség jól kiegészítette egymást. És véleményem szerint szerencsés dolog volt, hogy Kokas jött később.

– *Milyen szempontból érezted és érzed ezt szerencsésnek?*

– A tanmenet szempontjából, a szakma megismerésének szempontjából. Először volt a nagyon szigorú alapozás, ami után jött a filozofikusabb, szabadabb három év. A két mester három-három évet „töltött ki". Akivel viszont hat teljes esztendőt voltam együtt a főiskolán, akit leginkább lehet „okolni" a dolgokért, az Kocsis Imre. Ő három évig Kádár mester tanársegédjeként dolgozott, majd a továbbképzőn a murális tanszéken tanított. Az új technikákat, az új anyagok használatát tőle tanultuk.

– *Mibe kóstoltál itt bele?*

– Falburkolat kerámiát, színes üvegablakot csináltam. Megismerkedtem különféle üvegtechnikákkal. Emlékszem, hogy az iskola nagyon jó svájci transzparens szitafestéket hozatott, amivel aztán üvegre szitáztunk és azt beleégettük. De sokáig készítettem gipszből drapériákat és lenyomatokat, valamint foglalkoztam a beton lehetőségeivel is. Kísérletezni lehetett minden eszközzel, anyaggal. A tanszék kínálta alkalmakkal nemcsak én éltem, hanem Trombitás Tamás, Kazovszkij és Barabás is. Tulajdonképpen az összeszerelések már itt megkezdődtek.

– *A Főiskolán a műhelymunka biztonságában töltöttél el hat évet. Milyen érzés volt, amikor kikerültél ebből a „fészekmelegből" és elindultál önálló művészi utadon?*

– Amikor én a főiskolára jártam, akkor még annyi megmaradt az akadémikus képzés hagyományaiból, hogy feladatokat adtak és megmondták az embernek, hogy mit csináljon. Amikor aztán elhagyja az ember az iskolát, akkor már senki sem irányítja, senki nem mondja meg neki, hogy merre kellene elindulni, legföljebb jönnek az értesítések, hogy itt meg ott rendeznek kiállítást, amire be lehet adni anyagot. Ebben az üres térben találnom kellett egy fogódzót, biztos pontot.

– *Mit találtál meg?*

– Világunk fogalmait két zsákba lehet bedobálni. Az egyikbe a logikus-mechanikus, a másikba az érzelmi-organikus fogalmak kerülnek. Ennek megfelelően születnek meg a mechanikus és biológiai formák. Ezek aztán asszociációs mezőket nyitnak meg. E két mezőnek a kontrasztját kell valahogy előállítani. Az egyiknek a gesztus a legszemléletesebb megjelenése, a másiknak a geometria (a koordinátarendszer, a raszterháló). E kettőt próbáltam ütköztetni sok szitanyomaton, később képeken. Azt hiszem, így született az első rám jellemző, sajátos sorozat.

– *Azt mondtad ugyan, hogy légüres térbe kerültél, de ez csak részben igaz, hiszen tagja voltál művészeti szervezeteknek, a Művészeti Alapnak, a Szövetségnek és a Stúdiónak.*

– Ezek a szervezetek jó, hogy vannak. Kiállításokat szerveznek, szociális segítséget nyújtanak, de nem szellemi műhelyek.

– *A Stúdióra is érvényes az, amit elmondtál? A ti évfolyamotok sem próbált újítani, változtatni ezen a profilon?*

– Azt gondolom, hogy amikor Nagy Gábor, Tölg-Molnár Zoltán és társaik vezették a Stúdiót, akkor volt egy jobb időszak. Pénzünk is volt, és – a Stúdió történetében először – eljutottunk nyugatra. Szerepeltünk a párizsi Grand Palais-ban a Függetlenek Szalonja keretében, Duisburgban, Arrasban, Isztambulban.

– *Egzisztenciálisan jelentett előrelépést ez a néhány külföldi kiállítás?*

– Inkább nagy reklámszerepe volt. Ezenkívül lehetővé vált, lehetővé tették, hogy személyesen is kijussunk a kiállítások helyszíneire.

– *Mi volt a hozadéka ezen kívül a stúdiós tagságodnak?*

– Minden évben – Budapesten újabban kétévenként megrendezve – van Stúdió-kiállítás, amelyet kötelességből mindenki megnéz, a kritikusok, a képzőművészettel foglalkozó hivatalok. A kiállításokról néhány képemet megvették, és díjakat is kaptam a Stúdiótól, vala-

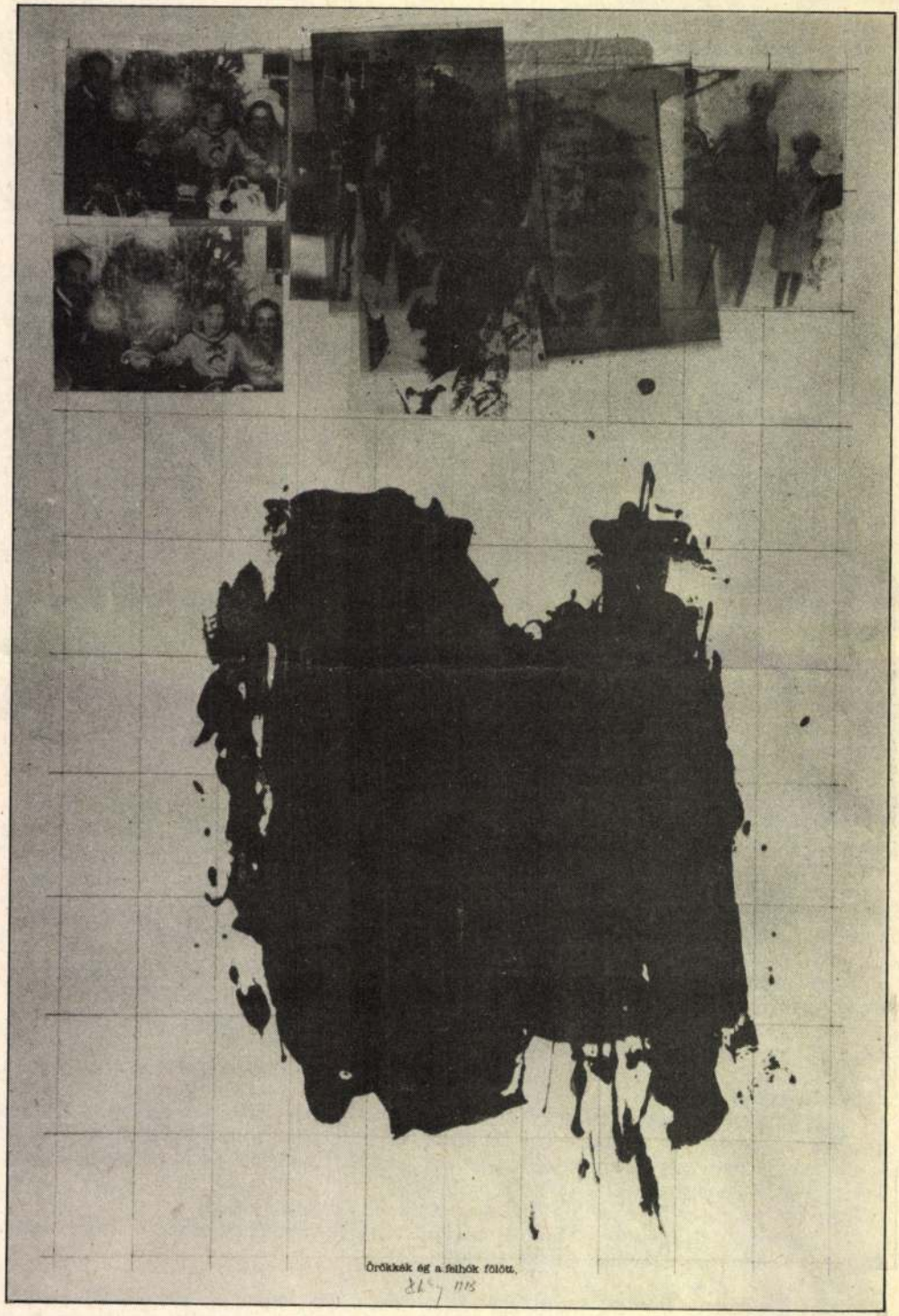

Záborszky Gábor: Babits/Örökkék ég a felhők fölött (1983)

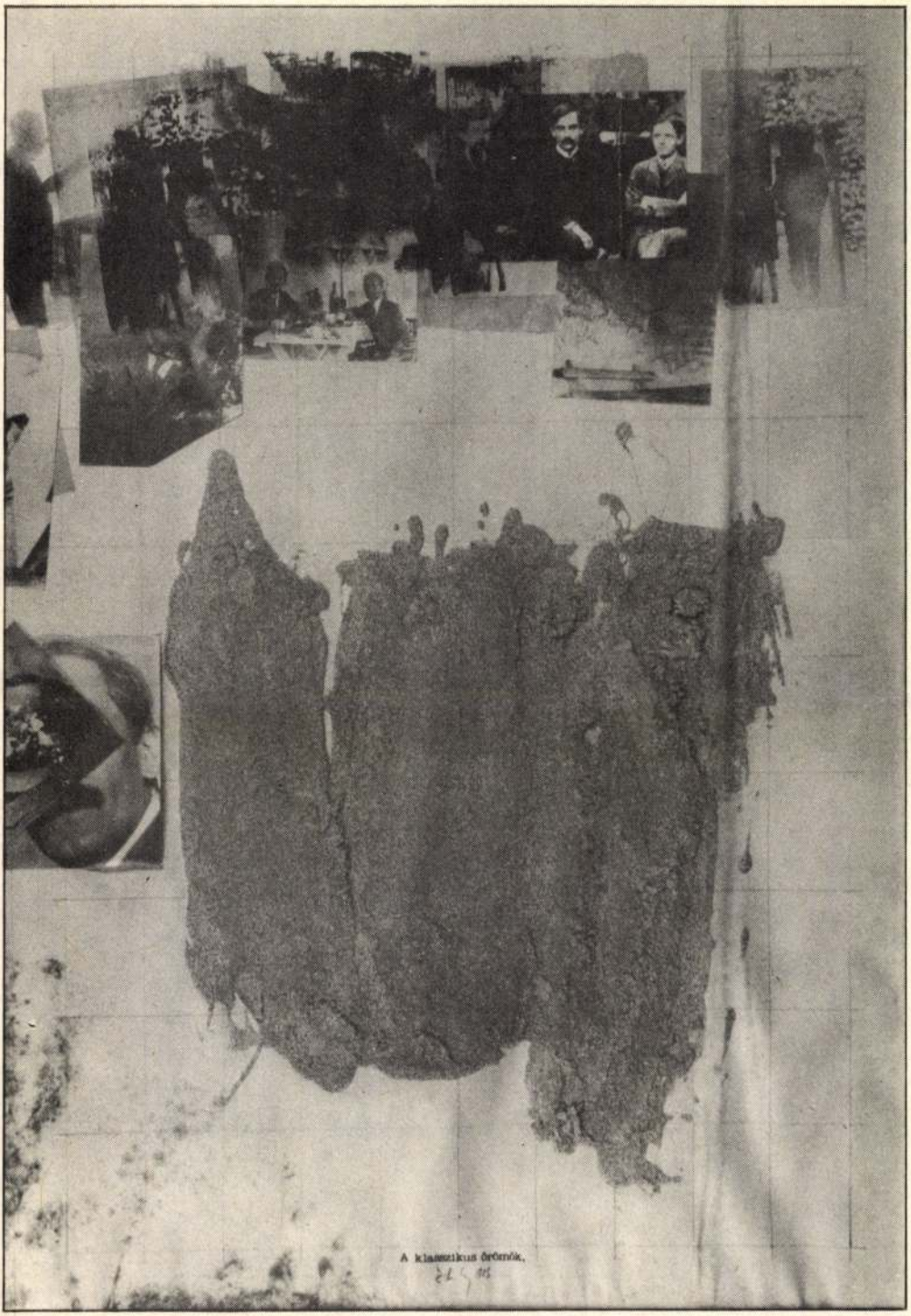

Babits/A klasszikus örömök (1983)

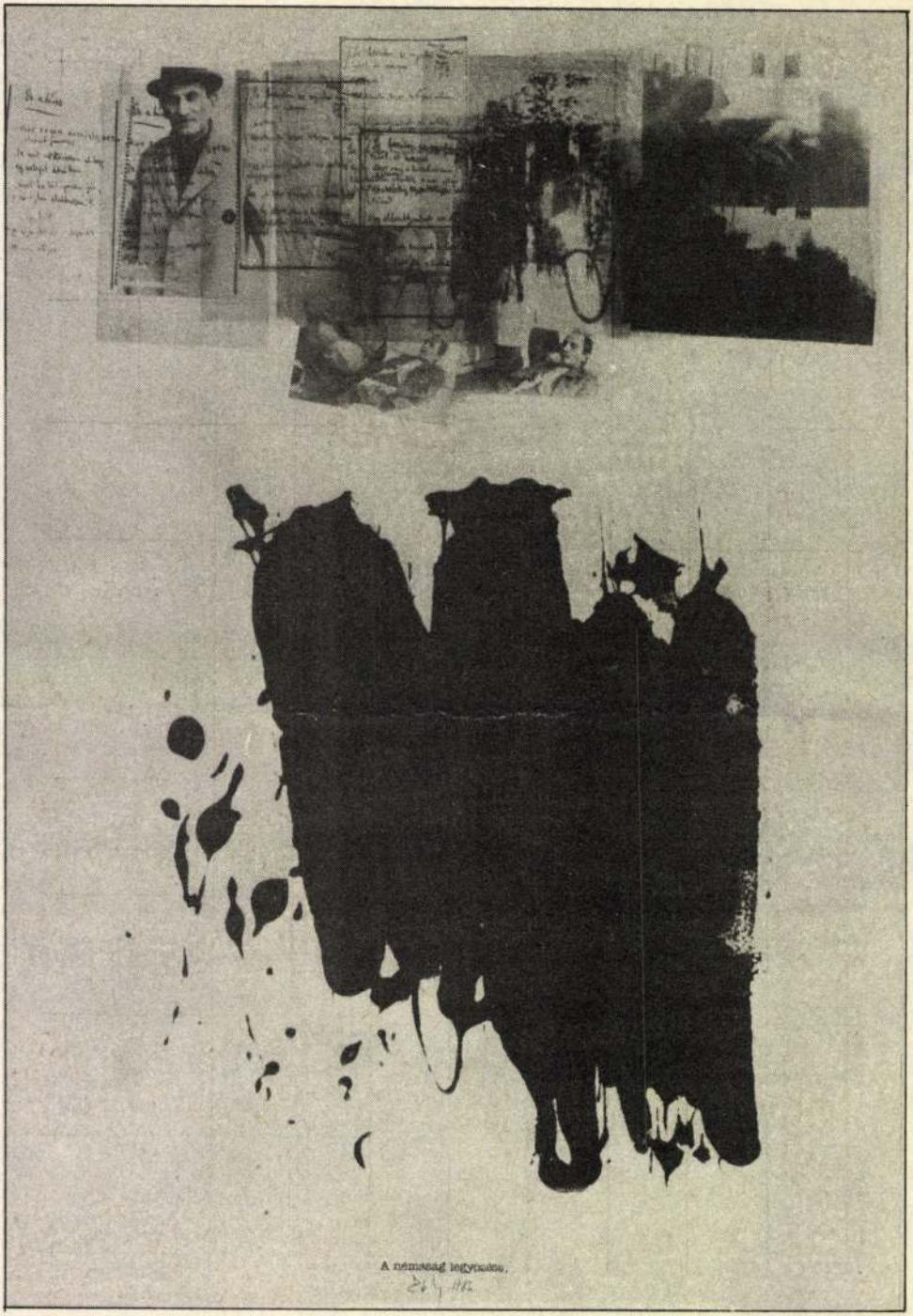

Babits/A némaság legyőzése (1983)

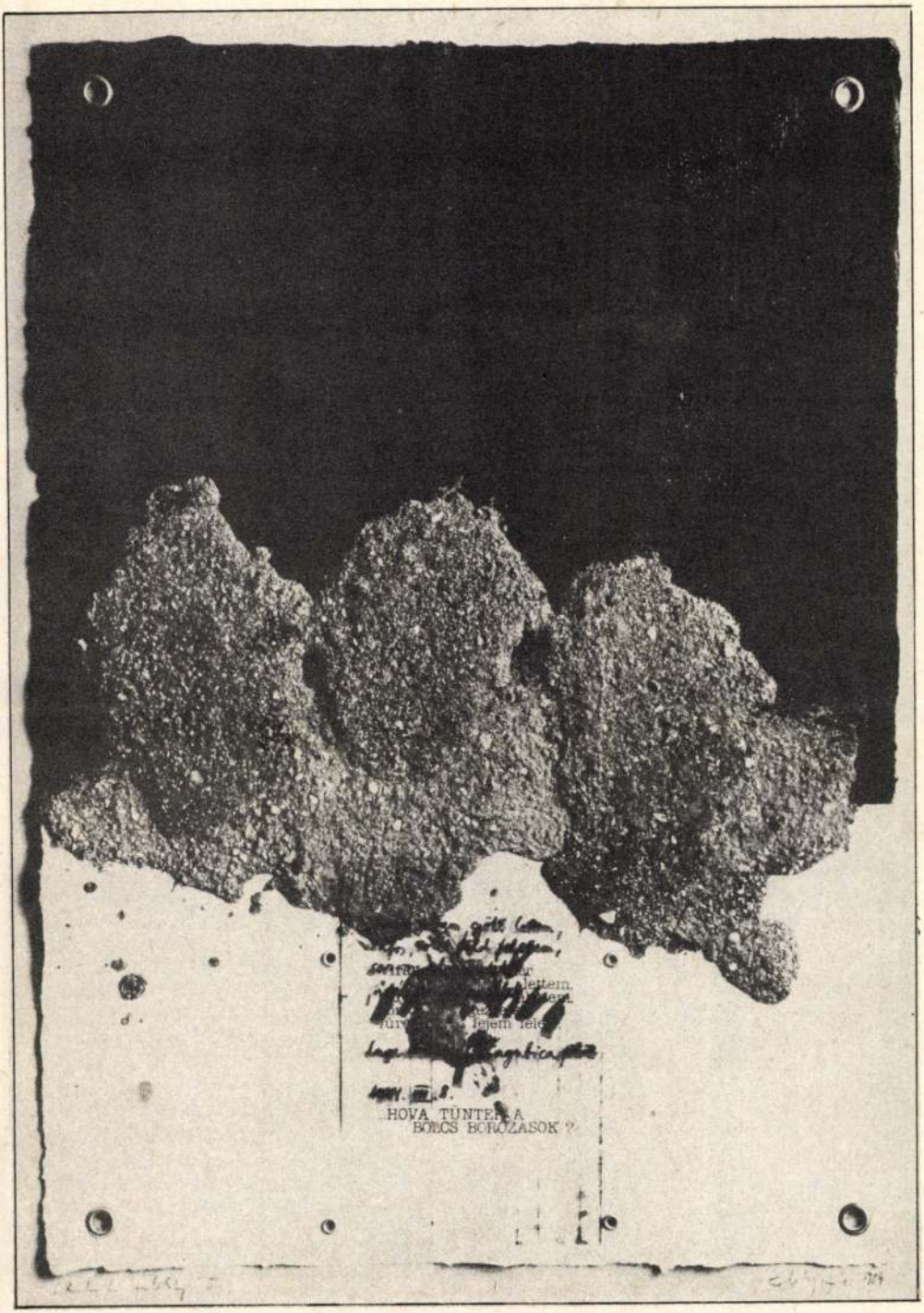

Radnóti-emléklap I. (1984)

Radnóti-emléklap II. (1984)

mint azt a lehetőséget, hogy 1977-ben és 1980-ban önállóan bemutatkozhattam a Stúdió Galériában.

– *Térjünk vissza az elméletedhez és az abból eredő gyakorlathoz. Hogyan módosultak az idő során?*

– A két zsák mind a mai napig megvan. A fogalmakat képviselő formák viszont változtak. A gesztusokat egy esztendeig csináltam. Meglehetősen sok grafikám és festményem készült ez idő alatt. Az volt a baj, hogy már túlságosan jól ment. Ijesztő lett volna egy életen keresztül ugyanazt csinálni, variálgatni. Keresnem kellett valami mást. A váltás így tudatos volt. A gesztus helyett a drapéria, a geometria helyett pedig a fotó jött be, elég logikusan.

– *Milyen módon használod a fotót?*

– Ha az újságban látsz egy fotót, amely alatt ott a szöveg, akkor szerintem a képnek az a szerepe, hogy hitelesítse azt a szövegkörnyezetet, amibe került. A fényképnek fontos szerepe van, valamiképpen hisz benne az ember. Először én is az újságokból kifotózott képeket használtam, dokumentumokként, s belehelyeztem őket egy szubjektív környezetbe: gesztusok, drapériák közé. A drapéria, amely fölváltotta a gesztust, azért meg is őrizte azt. Hiszen a meggyűrt drapéria, akárcsak a festék, őrzi a mozgás mintáját.

– *Mi volt a következő lépésed?*

– A drapéria gipszből nem volt igazán megfelelő, mert körülményes szállítani, nem lehet jól színezni. Ezért műanyagokat próbáltam ki, így már sokkal izgalmasabb dolgokat lehetett létrehozni. A vászonra erősítettem faágakat, gallyakat, fatörzseket, földdarabokat. Készítettem poliészterből tócsákat, amelyek úgy hatottak, mint itt fönt a hegyen az igaziak. (Valószínűleg erre az egészre nem is került volna sor, ha belvárosi műteremben dolgozom, de itt a hegyen valahogy magától adódott a gondolat és a megvalósítás.) A képeken a természetet „utánzó", naturalista részletek, amelyek természetesen belefférnek az organikus zsákba, továbbra is fotóval szembesültek.

– *Ezzel párhuzamosan művészeted a társművészetektől is kapott nem is csekély indíttatást.*

– Fontos volt számomra, hogy dolgozhattam Lányi András Tíz év múlva című filmjében. Noha ez tulajdonképpen csak bedolgozás volt, azt csináltam meg, amit ő elgondolt. Az volt a feladatom, hogy egy berendezett teret hozzak létre olyan figurákból és tárgyakból, amelyek felidézik a hatvanas évek képzőművészetének légkörét: a szereplőkről készültek öntvények Schaár Erzsébet, Konkoly és Lakner stílusában. Miután a film elkészült és a gipszöntvényeimre már nem volt szüksége a produkciónak, a figurák kikerültek az akkoriban megépült – ez úgy 1975–76-ban lehetett – fóti raktárba. A raktár – vasvázas, üveg falakkal, belül még építési törmelékek – teljesen üresen volt. Ide kerültek a hófehér gipszöntvények. A hangárban visszhangzott a fóti kutyák üvöltése: döbbenetes hangulat volt. Itt csináltam egy csomó fotót, s évekig szinte csak ezeket használtam föl: táblaképeken, szitanyomatokon, rézkarcokon. Még most is előveszem néha a régi fotókat.

Volt még egy film, ami szintén nyomot hagyott a munkáimon. S ezzel vissza kell kanyarodnunk a Stúdióhoz is, amely Mészáros Géza irányításával hozzákezdett dokumentumfilmeket forgatni a Stúdió tagjairól. A sorozatból végül mindössze egy-két darab készült el, ezeket tudomásom szerint kiállításokon vetítették. Egy idő után leállt az egész ügy, mert jöttek a nehezebb, pénzben szűkösebb esztendők, és a sorozat technikailag sem felelt meg az eredeti célkitűzéseknek. Gondolva a terjesztés lehetőségeire is, inkább videókat kellett volna csinálni, nem pedig filmeket. Mindenesetre az a film, amit rólam és velem terveztek, már nem készült el. Ellenben néhány felvétel megmaradt. Ezeken az a jelenetsor látszik, amikor fölfüggesztett zacskókból különböző anyagok hullanak le föllakkozott papírra. Ezt aztán először grafikákon használtam föl, de később vásznakra is fölnagyítottam.

– *Az utóbbi időben több irodalmi ihletésű műved készült, adott tematika alapján. Mennyire befolyásol, ha meghatározott témára kell dolgoznod?*

– Ilyesmi azért ritkán adódik. A Petőfi Irodalmi Múzeum Radnóti-, Babits- és Kosztolányi-pályázatai voltak ilyenek. Amikor is a cél a megemlékezés, a költő alkotásai továbbélésének reprezentálása, értékeinek sajátos szemléletű bemutatása volt. Hadd mondjak valamit az elvárásokról is. A Kosztolányi-kiállítás megnyitásakor a múzeum igazgatója már említette, hogy – mivel az irodalmárok nem nagyon érzik a művek mögött az irodalmi inspirációt – nemigen látják értelmét a folytatásnak, az újabb pályázatok kiírásának. Valószínűleg ilyen

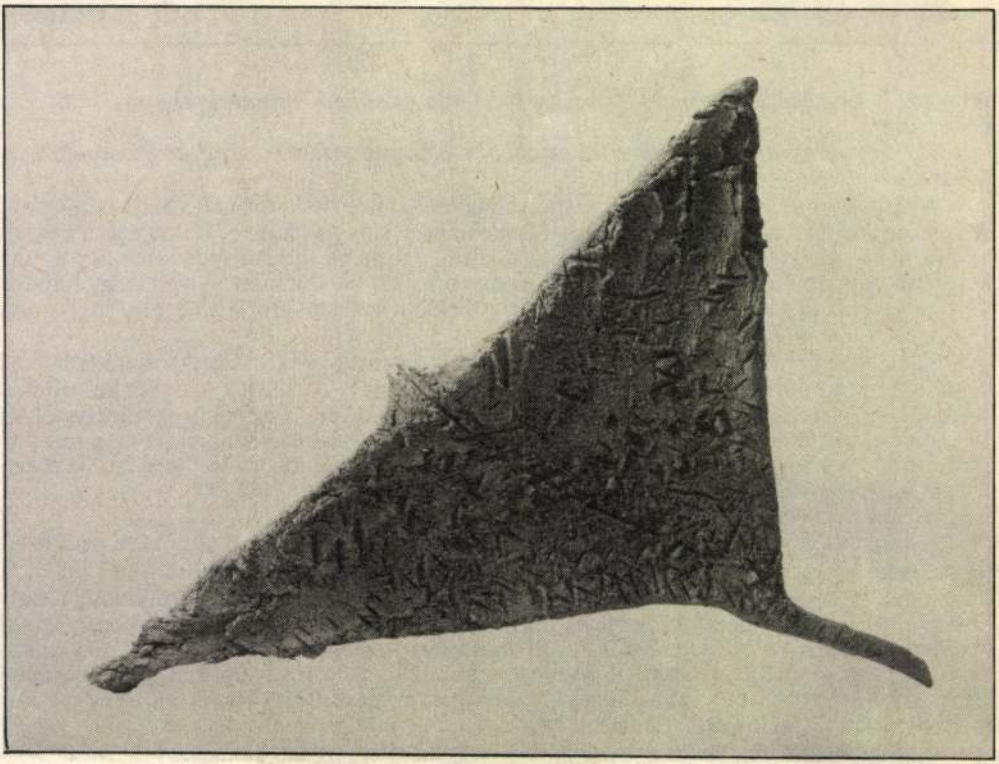

Madár (1985)

értelemben vett illusztrációkat nem is csinálunk majd. Valami mást keres az ember, amikor egy ilyen típusú pályázatra készülve végiggondolja a lehetőségeit.

A Babits-pályázatnál szerencsém volt. A filmgyárból ugyanis sikerült megkapnom, méghozzá nem is kis mennyiségben, a Babits család házi használatra, személyes, ünnepi események kapcsán és alkalmából készült fotóinak a másolatát. Olyan, eddig még nem publikált és kevésbé reprezentatív fotókhoz jutottam – a kettő valahogy össze is függ –, amelyeket profi fotós nem készített volna el. De éppen ettől váltak hihetetlenül élettelivé. Ezekből választottam három kupacot fölhasználásra. Az első kollázsom: A klasszikus örömök. Erre részben az iskola, az esztergomi borozgatások képei kerültek. A második: Örökkék ég a felhők fölött. Itt a karácsonyi, ünnepi képeket használtam föl. A fotók egymás mellett vannak, a költő írása „átmegy" rajtuk. A harmadik: A némaság legyőzése. Itt az eléggé életlen kórházi képeket és a beszélgetőfüzet lapjait filmre vittem át, és ahogy egymásra téve bemozdítottam őket, olyan hatást keltettek, mintha Babits kiúszna a világból. A képekhez – minthogy kollázsaimat sorozatnak szántam – egy egyre sötétedő gesztus kapcsolódik.

A Radnóti-kollázsokon a félelmet próbáltam megragadni. A súlyos föld és a rávetített-nyomtatott szöveg és kézírás átfedi egymást. Ebbe a kollázssorozatba, az alkotásba egészen belebetegedtem. Hiszen én is félek. Nyilván mástól, de a félelem közös. Ezért nem akartam Kosztolányi életét a szerencsétlen vég felől megközelíteni. Kosztolányi szép ember volt, és nagyon jó fotók maradtak utána. Van egy széles körben ismert képe. Erre van rávetítve élete négy korszakából egy-egy arca. Az alap alumínium nyomat, amelyre síkfilmen vetítettem a (változó) arcképeket. S ezek aztán érzéki föld-faktúrák közé kerültek.

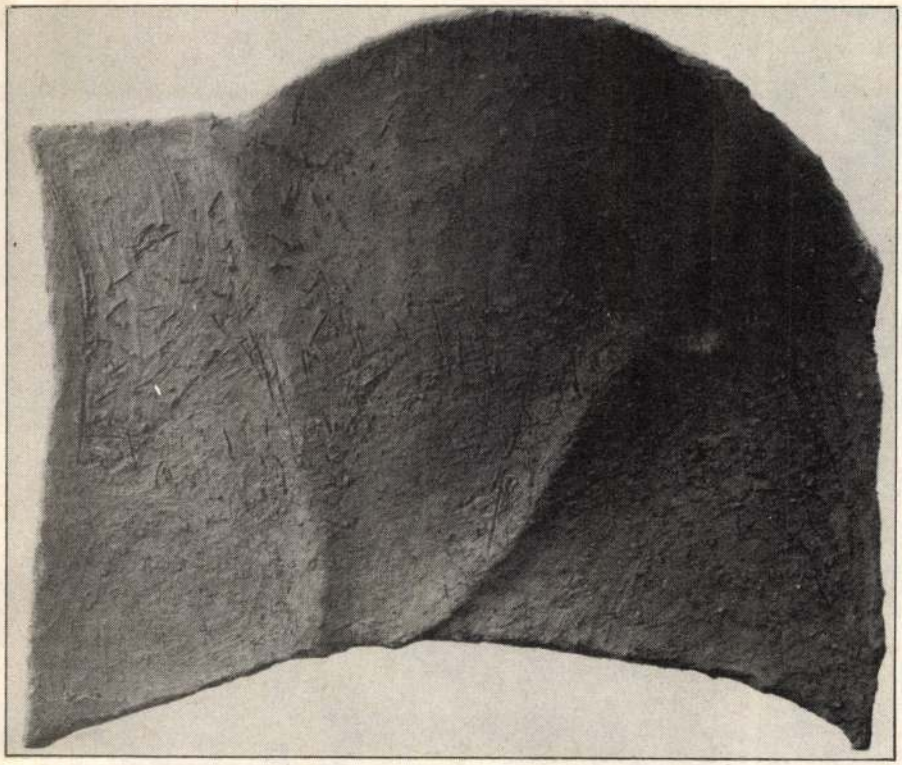

Föld meséi I. (1985)

– *A technikákat tehát sohasem használod önmagukban tisztán?*

– Hát, ritkán. A kérdés az, hogy miért. Elmentünk a MOM kultúrházába, ebbe a sugárzó szocreál épületbe, megnézni a Kopaszkutya című filmet, amely meglehetősen „szakadt" dolgokról szól sajátos összetételű közönségnek. Amikor pedig kijöttünk, keresztül kellett menni az ékszeraukció vitrinjei között. Ilyen rétegek között élünk. Hogy lehet itt valamit egyneműen csinálni? Egyáltalán nem technikai kérdésről van tehát szó.

– *Azon a területen, amelyet kiválasztottál, olyan sokfélét csinálsz, hogy nem is csodálkozom azon, hogy annyira eltérő művészeti programok jegyében született kiállítás(sorozat)ok állandó résztvevője vagy. Mintha az elméletgyártók kedvence lennél. Már néha – sokak mellett – magam sem tudom pontosan, hogy mi volt előbb: az elmélet vagy a művészi teljesítmény, a művek sora?*

– Amit kitaláltam, az a munkahipotézis arra volt jó, hogy meg tudjak indulni, képeket tudjak csinálni. Ezen túl jönnek a továbbvivő élmények. Élmény például egy utazás, de egy anyag, technika megismerése is.

– *Élmény lehet, ha rányitják a szemedet egy új elméletre?*

– Hát, tulajdonképpen lehet. Befolyásolhat is. De azt hiszem, hogy rám sokkal jobban hatottak azok a kiállítások, ahol kiállítóként és nézőként is jelen lehettem, figyelhettem, mit és hogyan csinálnak a többiek.

– *Milyen mozgások keltették föl a figyelmedet? Például a grafikában, amely az utóbbi időben valahogy nem tűnik olyan mozgékonynak, mint akár a hetvenes években.*

– Szerintem irányzatokban, stílusokban ugyanolyan gazdag, mint a festészet. Az a snassz-

Föld meséi III. (1985)

Az öreg cet (1985)

ság, nyerseség, amelyről úgy tűnt, hogy igazán távol áll a grafikától, nos, még az is jól be tudott „jönni". Az olaszok: Palladino, Cucchi és Chia, valamint a németek: Penck vagy Baselitz mind jelen vannak a grafikában.

– Milyen a viszonyod az általuk fémjelzett és manapság egyre nagyobb helyet követelő irányzathoz?

– Nem mondhatnám, hogy szeretem.

– Ha nem kedveled, akkor hogyan kerülsz az új szenzibilitás sorra jelentkező hazai kiállításaira? Hiszen az új szenzibilitás elmélete és gyakorlata egyáltalán nem áll távol Palladino vagy Chia munkásságától és a műveikből leszűrhető elméleti következtetésektől.

– Az új szenzibilitás az más, mint a németek, olaszok által képviselt új expresszivitás, új klasszicizmus.

– Miben nyilvánul meg ez a különbség? Egyáltalán az új érzékenység illusztráció vagy leszűrt művészi tapasztalat eredménye?

– Nehéz erre válaszolni. A hatvanas és hetvenes évek irányzataiban – a pop arttól a konceptig – az a közös, hogy kutató-kísérletező jellegűek voltak. A művészeten belüli problémákkal foglalkoztak, ezért absztraktok voltak. Nagy szakmai tudást és technikát igényeltek. Gondolok itt a videóra, fotóra, nyomdatechnikára. Vagy az óriási ipari háttérre Oldenburg, Christo, a minimalisták munkáihoz. De egy hiperrealista kép megfestéséhez is komoly rutin kellett. Az elmúlt két évtized irányzataival szemben a nyolcvanas évek művészei kis, hétköznapi problémákkal foglalkoznak. Érdektelen a technika, sőt minél egyszerűbb, annál jobb. Nem véletlen, hogy a falrafirkák újra érdekesekké váltak.

Egyébként sokféleképpen, sok módon valósulhat meg ez a spontánabb művészet. A legérzékenyebben és legszebben azért mégiscsak az olaszok tudják csinálni. A németek az expresszionizmus hagyományaira hivatkozva kisajátítanák az irányzatot, mármint az új expresszionizmust; ők sokkal brutálisabban, radikálisabban dolgoznak. Az ő „mache" hangulatukkal ellentétben az olaszok szinte kiáradó művészete szimpatikusabb.

– Nálunk nincs hagyománya az expresszionizmusnak, és festőink nem tudnak olyan természetes módon alkotni, mint az olaszok. Akkor hát a divattal jött(ek) be ez(ek) az irányzat(ok)? Vagy művészeink természetes fejlődése, az új és más utak keresése hozta volna magával, hogy egyre több új expresszív képpel találkozhatunk a kiállításokon? Ez utóbbiban, őszintén szólva, kevéssé hiszek.

– Várjál! Az új szenzibilitás, az új érzékenység sokkal tágabb fogalom, mint az új expresszionizmus.

– Nem a fogalmakkal van nekem problémám, hanem azzal, hogy itthon öntörvényű fejlődésnek vagyunk-e tanúi vagy egy elméleti megfontolásoknak alárendelt „előrelépésnek"?

– Elméletnek alárendelt?! Azt hiszem inkább, hogy mindenki csinálja a maga dolgát. Ki így, ki úgy. Az információk áramlása már annyira gyors, hogy percre pontosan tudjuk, mi zajlik körülöttünk a világban. Hogy így együtt lélegezhetünk a világgal, az sokáig nem volt természetes. Ez nagy élmény. Ezért nem lehet egyszerű üzleti fogásként értékelni – noha részben az is –, ha valaki új expresszív módon fest. Mások nyilván azért váltottak, mert most érzik, a fegyelmezettség évei után, hogy újra szabad felszabadultan festeni. Újra szabad összemaszatolni a vásznat. Ez is egy élmény. És van egy nagyon fiatal, de nagyon erős generáció, amelynek már ez a természetes.

– Te is élvezed, hogy össze lehet maszatolni a vásznat? Vagy csak megmaradsz a magad két zsákjánál, még az új szenzibilitás ellenére is?

– Az utóbbi időben kevesebbet festettem. Amit csináltam, annak a műfaját nem lenne könnyű meghatározni. Táblakép vagy relief lenne? Annyiban táblakép, hogy ha nehezen is, de föl lehet akasztani. Viszont amit látni lehet rajta, az nem színek, hanem plasztika által, az anyag – a föld – vastagabb vagy vékonyabb rétegeinek fölhordásával, majd belekarcolással válik láthatóvá. Klasszikus meghatározással textúráról, faktúráról van szó.

Gyárfás Péter

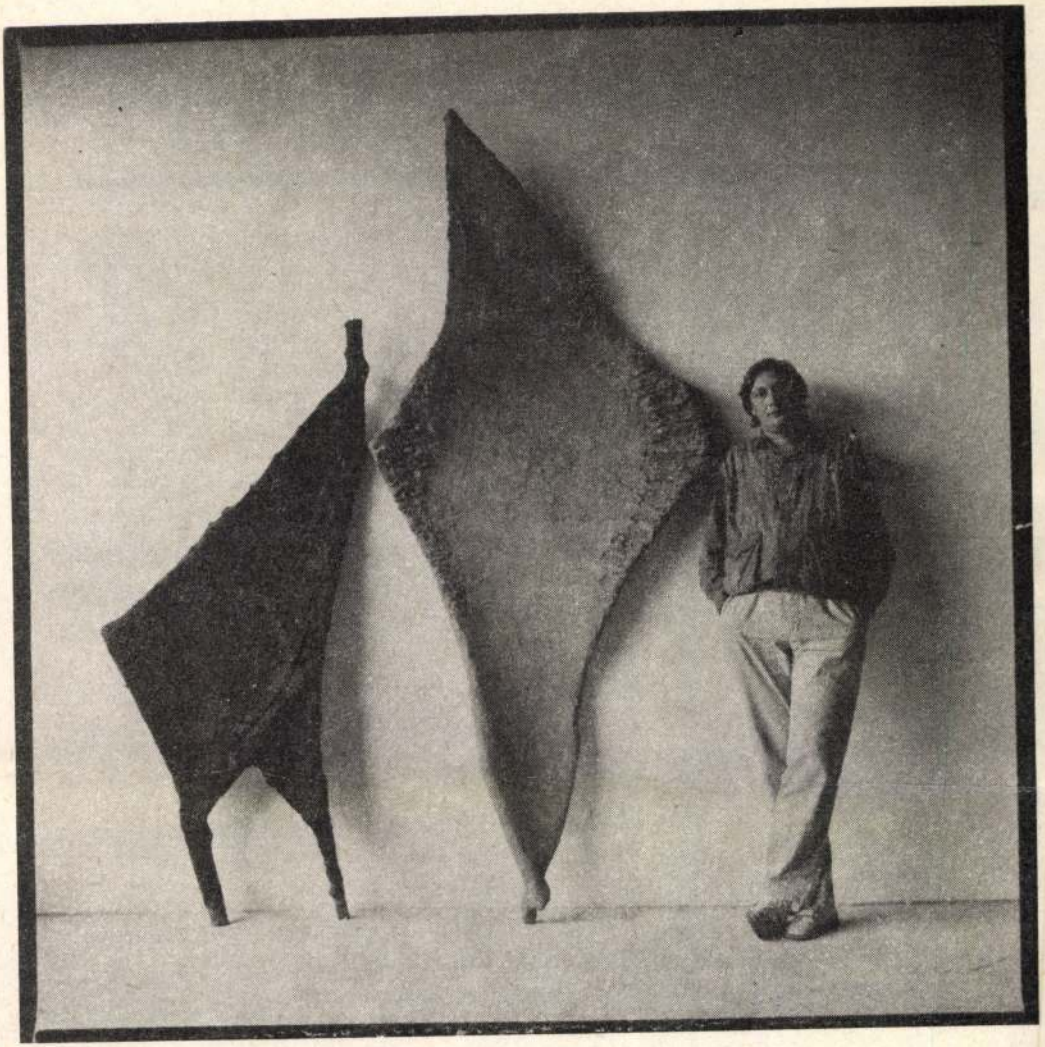

Két zsák és a többi (106. old.)

Mozgó Világ 86/február **tizenkettedik évfolyam**

Főszerkesztő: P. Szűcs Julianna. A szerkesztőség címe: 1051. Münnich F. u. 26. Telefon: 114-430., 114-418. Felelős kiadó: Siklósi Norbert a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója. A kiadó címe: Budapest, VII., Lenin krt. 9–11. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR 1900 Budapest, V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámlára. Előfizetési díj: ½ évre 108,– Ft, 1 évre 216,– Ft. Indexszám: 25604. Petőfi Nyomda, Kecskemét (86/60014). Felelős vezető: Ablaka István igazgató. Szedte a Nyomdaipari Fényszedő Üzem (858314/09) HU ISSN 0324-4601

Kéziratot, grafikát, rajzot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

Szerkesztőségi fogadóórák: szerdán 2-től 4-ig

Mozgó Világ · 1986/2

IRODALOM
MŰVÉSZET
TÁRSADALOM

Birtalan Ferenc	3	Halott Barátok között *Vers*
	4	Búcsú Kardos Györgytől
	5	„A reform a szocialista építés létformája" *Huszár Istvánnal beszélget Baló György*
Kun Béla	23	A párt az új gazdasági politikában – az új gazdasági politika a pártban (Néhány eredmény és szempont) *Az Uralszkij Kommuniszt cikke (1922/1. sz.)*
Bodnár István	28	Pénelopé *Vers*
Madár János	29	Üzenek néktek *Vers*
Schreiber György	30	Parmenidész utolsó levele Hérakleitoszhoz *Vers*
Schéner Mihály–Dobos Marianne	31	Az ördögökről
	48	Disznó mesék *Bosnyák Sándor gyűjtése*
Bálint Péter	54	Aki életet akar nyerni...(2) *Részlet*
Keszthelyi Rezső	68	Kézirat Monzába *Vers*
Vicsek Ferenc	77	A bomlás melege (2) *Riport az aktív zónában*
Vitányi Iván	87	Magyarnak lenni *Részlet egy esszékönyvből*
Kérész Gyula	93	Találmány élve eltemetett személyek megmentésére *Vers*

Műhelysarok

Barta András	94	A mai magyar színházról – tizenkét tételben *Beszélgetés Babarczy Lászlóval*
Gyárfás Péter	106	Két zsák és a többi *Beszélgetés Záborszky Gábor festőművésszel*
Balázs István	119	Egy zeneszerző képmása – ahogyan egy énekesnő látja *Beszélgetés Kurtág Györgyről Csengery Adrienne-nel*

Küszöbön

Bonta János	126	Szabó Tibor: lakások tetőtérben
Lator László	127	Lukács Sándor szökése

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

ZÁBORSZKY GÁBOR

festőművész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást 1987. november hó 9-én 15.00 órakor

Tímár Árpád

müvészettörténész nyitja meg

A BÉKÉSCSABAI MEGYEI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSAI 15.

Záborszky Gábor festő-grafikusművész
Tóth Attila: A XXV. Alföldi Tárlat Békéscsabán.

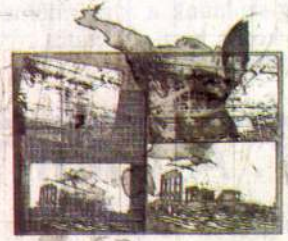

Záborszky Gábor: A kultúra nyomai I, rézkarc, 80 × 60 cm, 1987

Művészet, 1988. jan., 46-old.

A XXV. Alföldi Tárlat Békéscsabán

Záborszky Gábor: Old Santa Fe trail,
furnér, plextoll, homok, fa, 1987

ver együtt eltünt a Szovjet- | szettörtenész!

Záborszky Gábor, festő-grafikusművész 1) Folytatás.
Hegyi Lóránd: Rejtett érzelmek. Jegyzetek Záborszky Gábor újabb munkáiról.

Művészet, 1988. márc., 44-old.

Záborszky Gábor: Felhőállat, vegyes technika, 150 × 150 cm, 1987

ban is szerepet játszottak. Országonként s különkülön tárgyalja a művésztelepeket, de felfedi kapcsolataikat, közös gyökerüket az itt is, ott is felbukkanó festőkön keresztül. Így a fontainebleau-i erdő művésztelepeiről (Barbizon, Grez-sur-Loing) szétszóródó amerikaiak, skandinávok saját hazájukban – a szürke tónusokat keresve – alapítottak művésztelepeket, de Bretagne is (Douarnenez, Pont-Aven, Concarneau), mint kevésbé ismert előtörténetéből megtudjuk, nemcsak élete, hanem szürkesége miatt vált vonzóvá a *Gauguin*éket ott jóval megelőző festők előtt, kik közt Bastien-Lepage is megfordult. Az itteni amerikaiak, angolok, skandiná-

Záborszky Gábor, festő-grafikusművész 2.) Folytatás

Heggi Lóránd: Rajtett érzelmek. Jegyzetek Záborszky Gábor újabb munkáiról.

Művészet, 1988. márc. 44-old.

Záborszky Gábor festő-grafikusművész 3.) Folytatás.

Hegyi Lóránd: Rejtett érzelmek. Jegyzetek Záborszky Gábor újabb munkáiról.

„Leonardo kis szörnye", fa, vászon, plextoll, homok, 1986. (repr.)

„A föld mesei I.", plextoll, homok, fa, vászon, 160 x 195 cm, 1985. (repr.)

Művészet, 1988. márc., 45–46 – old.

...gyszarvú és
..., homok, fa, vászon,
...50 cm, 1985

Záborszky Gábor: Duett (A kis tyúk és az öreg cet), plextoll, homok, fa, vászon, 1985

fa, vászon, 160 × 195 cm, 1985

Záborszky Gábor, festő-grafikusművész 4.) Folytatás.

Hegyi Lóránd: Rejtett értékek. Jegyzetek Záborszky Gábor újabb munkáiról.

Művészet, 1988. márc., 45-old.

Záborszky Gábor: Áthatás, vászon, olaj, porfesték, 120 × 100 cm, 1976

...káin, Záborszky itt is ábrákat vés a homokba, k... és a festést. Ezek az informel alakzatok plasztikus ... faágak által meghatározott, bikára, medvé- olykor kö... madárra emlékeztető forma kontúrjait, má- re, halra... felületet gazdagítják, a festői hatást fokozzák. sutt csu...nban önálló jelekké, primitív ábrázoló „képek- ké" ...rást idéző ábrákká válnak. Ilyenkor a nagy forma Olyko... felü...e „képként" funkcionál; s az ábrázoló felületen leké- pe... forma önállósul a hordozó felülettől.

Ez pedig felveti az egymástól eltérő értelmezések lehetőségét. Egyrészt felfoghatjuk a formákat festett és plasztikusan megdolgozott „képfelületnek", mely – a *shaped canvas* (formázott vászon) módszeréhez hasonlóan – a képfelület térbeli határait, azaz a képszéleket magából a képen megjelenő formából vezeti le. A forma szélei így azonossá válnak a kép széleivel. A leképezett forma azonossá válik a leképező felület fizikai méretével. A képen ábrázolt állatalak kontúrvonala, a hát és a lábak szélei magának a képnek kontúrvonalaivá válnak.

Ez a képfelület ugyanakkor nem csupán két dimenzióban, hanem térben is, három dimenzióban formálódik meg. A képnek reliefszerű plasztikai értékei is vannak, azaz domború és homorú formák differenciálják felületét. Ez olykor valóságos testté, vastag és térben előre vagy hátra terjeszkedő tömeggé válik. A testi jelleget hangsúlyozza a faágak leplezetlenül hagyása, a vastagság és az anyag érzéki felületének bemutatása. Ugyancsak ezt hangsúlyozza az állatfigu-

Záborszky Gábor, festő-grafikusművész 5.) Folytatás

Hegyi Lóránd: Rejtett értékek, fegyzetek Záborszky Gábor újabb munkáról.

Művészet, 1988. márc., 46-old.

Záborszky Gábor: Radnóti-emléklap II, vegyes technika, papír, 90 × 60 cm, 1986 (fotók Riedel Lóránt)

ágakra feszített vászon felületet homokkal vagy földdel szórja be, ami olykor sima, máskor durva, szemcsés faktúrát alkot. A vászon követi az ágak természetes hajlását, göcsörtjeit, s mintegy a felületre viszi át a kontúrvonalak térbeli helyzetét. A homokfelületet sötétvörös, barna, bordó, fekete színnel festi meg, olykor követve az ágak által kiszabott forma domborulatait, máskor teljesen függetlenül a felület

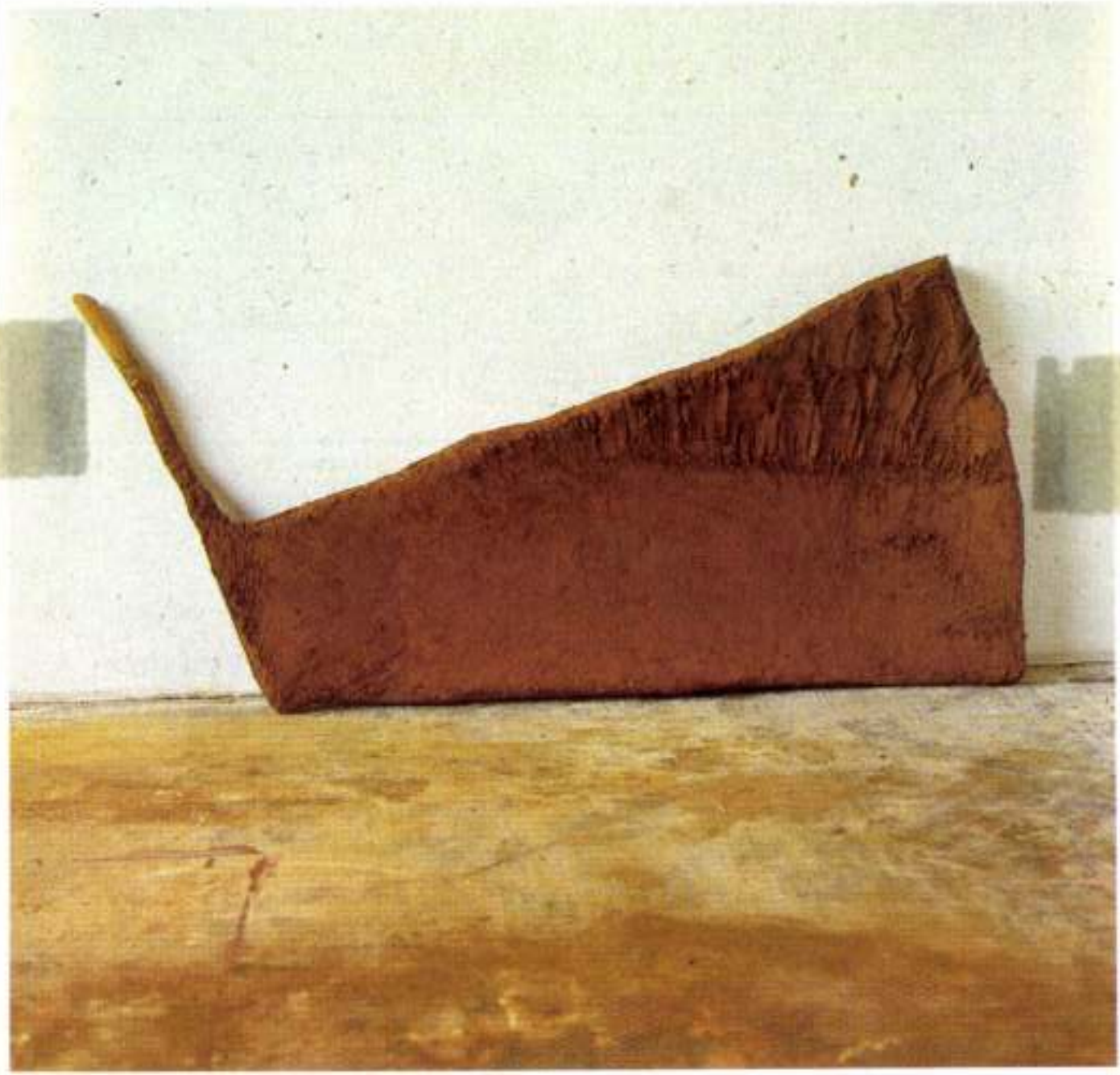

Záborszky Gábor: Leonardo kis szörnye,
fa, vászon, plextoll, homok, 1986

plasztikai adottságaitól. Egyes formákon fejre, szemre, vég-

Müvészet, 1988. márc., 46-old.

Záborszky Kálvor, festő-grafikusmüvész 6. Folytatás, vége
Hegyi Ávrándi: Regtett értékek. Egyetek Záborszky Kálvor ujabb munkái-
ról.

Záborszky Gábor, festő-grafikusművész

Wehner Tibor: A védtelen elem. Fészek Galéria, 1988. XI. 23.–XII. 9.-ig

Az anyag fogalma, rendezőelve indította útjára azt az elképzelést, amely megvalósulása során „A védtelen elem" címmel alakult kiállítássá a bpesti Fészek Galériában. Négy művész állította ki műveit. Záborszky Gábor: „Ösmadár", aluminium, carborundum, 80×60 cm, 1987. [repr.]

Talán nem tűnik direkt belemagyarázásnak a tétel: a védtelenség felismert félelme fogta össze a bemutatott kollekció műveit, más és más szólamban megszólaltatott alkotásokat. Záborszky Gábor meditatív szemlélettel formálta műveit.

Művészet, 1989., 4., 61-62-old.

Záborszky Gábor, festő-grafikusművész

Laska Lajos: Lassan, bandukolva, XV. Miskolci Grafikai Biennálé.

A tárgyak, de az erózió csiszolta földdarabokké határozzák meg Záborszky Gábor nyomatait, melyeken nem nehéz felfedezni a repülő ösmadárra, vagy a tenger körülfogta földrészre emlékeztető földképeinek formáit.

7. „Felhőállat", alunyomat, 100 x 70 cm, 1989. /repr./

Művészet, 1989, 11–12., 33–34. old.

Záborszky Gábor, festő és grafikusművész

P. Szabó Ernő: Csillag néz s ők visszanéznek? Nagyfajsok Miskolcon.

Számos művész szerepett friss szemléletről tanuskodó művekkel: Pócs Pétertől Sáros András Miklósig, Pinczehelyi Sándortól, Károlyi Zsigmondig, Kéri Ádámtól Várnagy Ildikóig, Záborszky Gáborig.

Művészet, 1989., 11-12., 41-old.

Meghívó

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja
tisztelettel meghívja Önt

Záborszky Gábor

A VÁLTOZÁS KORA

című kiállításának megnyitójára
1990. január 12-én 17 órára
A VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

A kiállítást megnyitja
Néray Katalin
művészettörténész, a Műcsarnok igazgatója

A kiállítás megtekinthető hétfő kivételével
naponta 10–18 óráig
1990. január 12-től február 7-ig

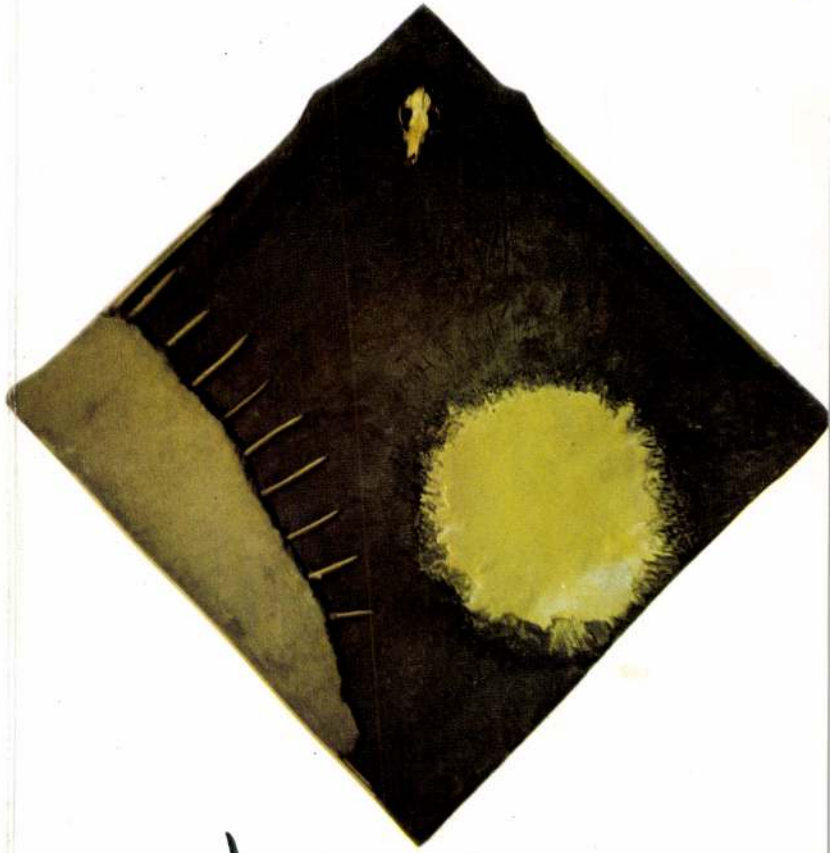

K. Ü. Békés

ZITTERBARTH János építész

FARKAS Attila: Budapest, Szent István Bazilika, Szent Jobb-kápolna és kincstár. Bp. : TKM, 1990. (TKM kiskönyvtára ; 384.)

2.p.

Baranya Megyei Könyvtár
Pannónia Könyvek Szerk.
-7621 Pécs
zékesfehérvár u. 5.

... példányt,
k vételárát és

.....
aláírás

ZÁBORSZKY Gábor (1950)
265. Az új földesúr, 1989
The New Landlord (film)
offset, 81,5x58,5 cm
j.n. – Offset és Játékkártya Nyomda Budapest
ltsz.: xy 89.151

A változás jelei : Plakátok 1988-1990.
: Magyar Nemzeti Galéria, 1990.nov.14.-
dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin
Bp., MNG, 1990 24.

A

PANDORA
GALÉRIA

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

ZÁBORSZKY GÁBOR FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
VERNISSAGE
1990 MÁJUS 26.-ÁN 12^{h}- KOR
MEGNYITJA: TÍMÁR ÁRPÁD MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

BADACSONYTOMAJ, BADACSONYI ÚT 13.
MEGTEKINTHETŐ: 1990 MÁJUS 26.-JÚNIUS 10.-IG

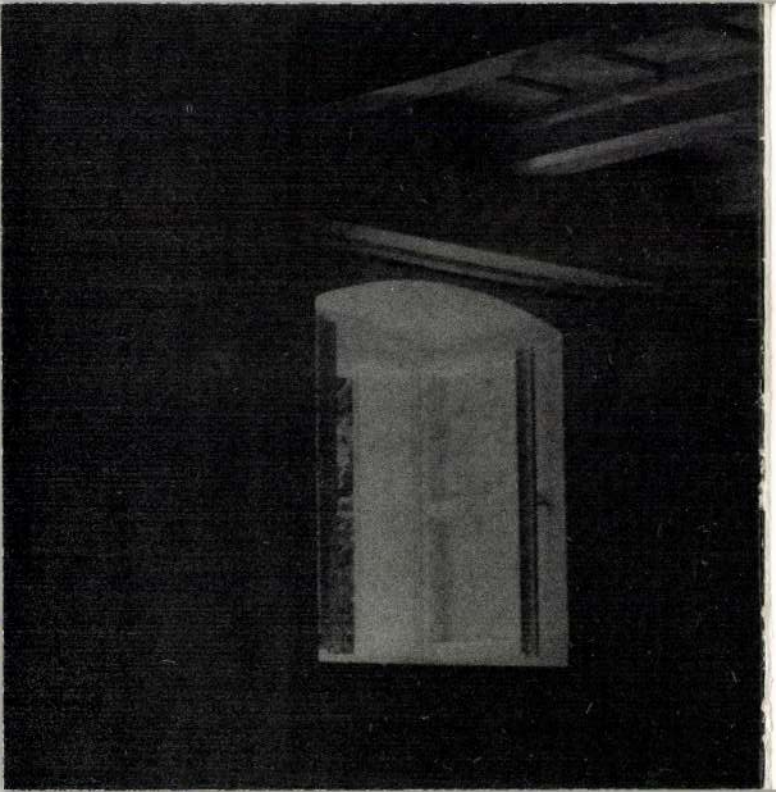

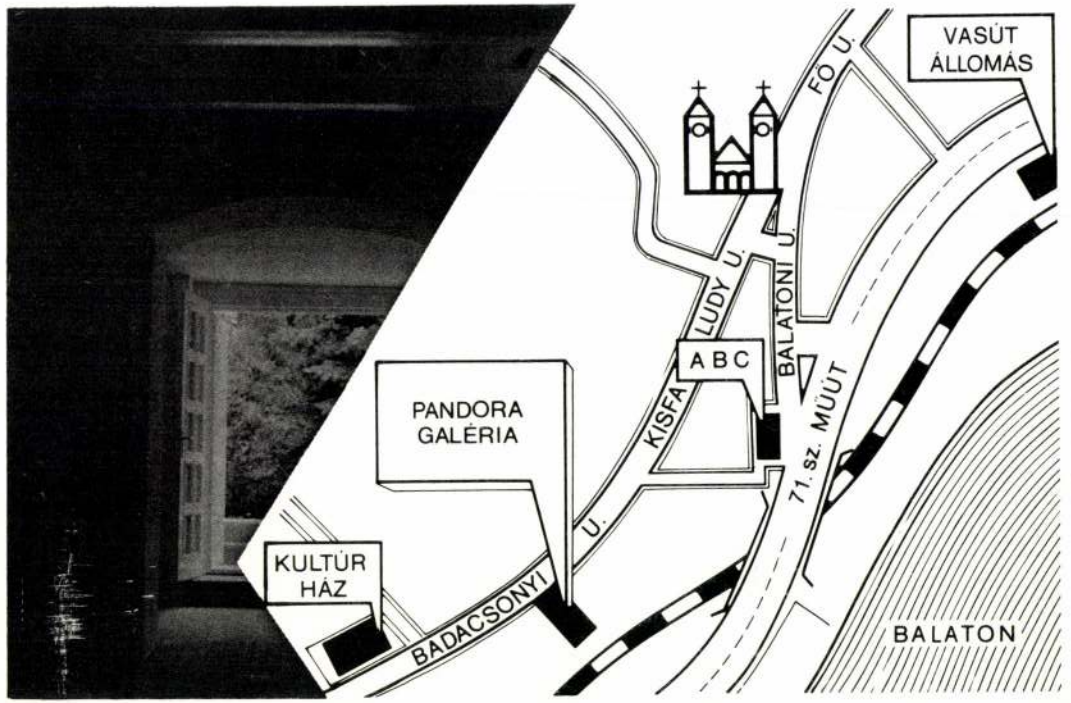

PANDORA
GALÉRIA

MEGHÍVÓ

Meghívó

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja
tisztelettel meghívja Önt

Záborszky Gábor

A VÁLTOZÁS KORA

című kiállításának megnyitójára
1990. január 12-én 17 órára
A VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

A kiállítást megnyitja
Néray Katalin
művészettörténész, a Műcsarnok igazgatója

A kiállítás megtekinthető hétfő kivételével
naponta 10–18 óráig
1990. január 12-től február 7-ig

K. Ú. Békés

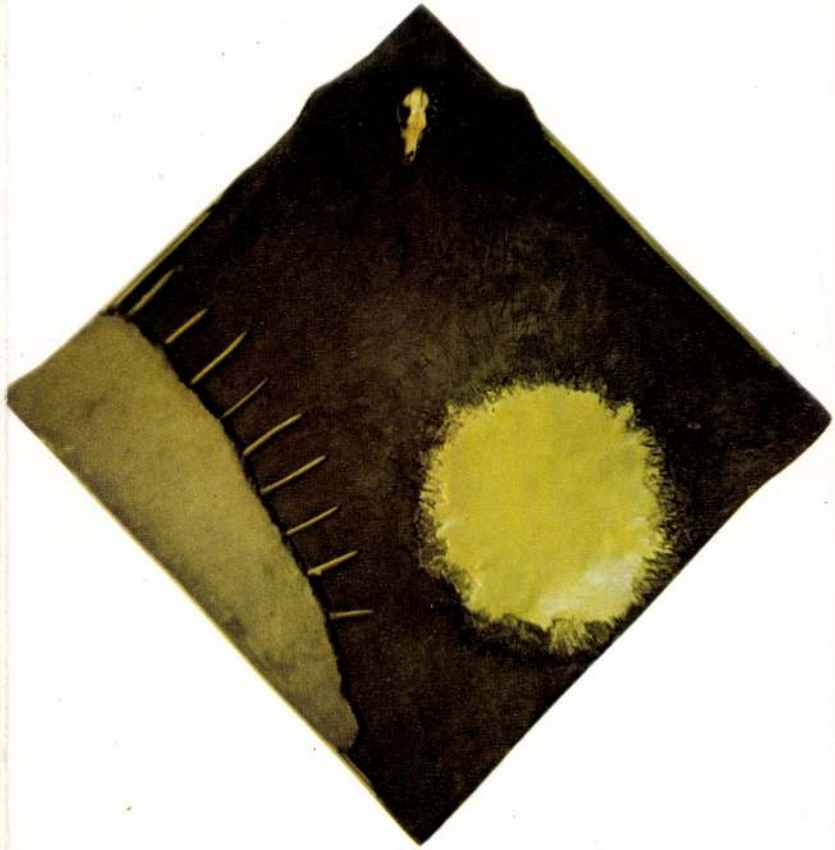

VIGADÓ GALÉRIA

ZÁBORSZKY Gábor

FRANK János: El Greco - 1. magyarok. = ÉS
XXXV.évf.32.sz. 1991. aug. 9. 13.p.

Bp., Szépművészeti Muzeum, 1991
spnyol-mgyar kiáll. Tisztelet El Greconak

Alakzatait visszafogta, markáns rekvizítumait elhagyta *Záborszky Gábor*, három domborművű, a szélein érzésvonalú, formázott felületű homorú négyzete három színmező pusztán, de sokatmondón.

A **Rátz Stúdió Galéria**

tisztelettel meghívja Önt

Záborszky Gábor

festőművész

kiállításának megnyitójára 1998. december 16-án (szerdán) 18 órára

Megnyitja: **Fitz Péter művészettörténész a Fővárosi Képtár igazgatója**

A kiállítás megtekinthető: 1999. január 18-ig, hétfőtől péntekig 10-18 óráig.

A megnyitót támogatja a **Törley**

A kiállítás alkalmából katalógus jelent meg.

Ratz Studio Gallery

cordially invites you to the opening ceremony of the exhibition of the painter-artist

Gábor Záborszky

to be held on 16 December 1998 (Wednesday) at 6 o`clock in Ratz Studio Gallery.

The exhibition will be introduced by **Péter Fitz art-historian, Director of the Collection of the Capitol**

The exhibition will take place in the Gallery between 16 December 1998. - 18 January 1999.

Opening hours: Monday-Friday 10.00-18.00

Catalogue available

Gallery for Contemporary Art H-1075 Budapest, Madách Imre utca 3. Tel./Fax: (36-1) 342-2342

Papírszőnyeg üvegszállal erősített papír, fémbevonat, 125x190 cm, 1995. Záborszky Gábor

ZÁBORSZKY GÁBOR nyomai

Új Műv. 1994/2.

Lányi András

A lenyomatnak kilenc fajtáját különböztetjük meg: a pozitív lenyomatokat, a negatív lenyomatokat, a közvetlen lenyomatokat, a sérüléseket, olyanokat, mint amilyen az árnyék, olyanokat, mint a cinke lábnyoma a hóban, megmagyarázhatatlan horpadásokat és kinyilatkoztatásokat, a fájdalmas emlékeket, egyéb lenyomatokat. Elgondolható persze más osztályozás is ezen kívül.

Aki Záborszky Gábor munkásságával egy kissé ismerős, az tudja, hogy érdeklődésének középpontjában nagyjából két dolog áll: a lenyomat és az archetípus. A kettő nem először találkozik most képein, és ez természetes, hiszen a lenyomatkészítés maga is archetípus: a legősibb formáló eljárások egyike. Gondoljunk csak a halotti maszkra. Mégis, sok száz éven keresztül a képzőművészek inkább a kész, eredeti kép sokszorosítására használták a nyomattechnikákat. A tárgy közvetlen, mechanikus leképzése csak a fototechnikai eljárások elterjedése nyomán nyerte vissza művészi rangját. A fotográfia azonban — éppen sokszorosíthatósága folytán — megfosztja tárgyát az egyszeriséghez kötődő eredeti aurától. Nos, éppen itt keletkezett az új művészi probléma: a másolat másságát az eredetihez való feszült viszonyában ragadni meg. Záborszkyt már korai képein ez a feladat foglalkoztatta, és itt a feladat kifejezést teljes értelmében használom, morális implikációval, mert ennek tétje van. Technikai úton sokszorosított másolatok világában élünk, imitált más-világi környezetben, melyben sokan elvitatják a lehetőségét, sőt a létjogosultságát is annak, hogy a hitelesség és személyesség igényével próbáljunk megnyilatkozni. Inkább hasonlítunk, mintsem vagyunk. A másolat személytelenségén Záborszky a másolótechnikák relativizálásával és rehumanizálásával lépett túl. Például amikor az élő modell gipszlenyomatáról készített fotográfiák szitanyomatait állította elő. A többszörös transzformáció mintegy lekoptatja a tárgyról a mechanikus áttételek során rárakódott álkonkrétságokat, és az így keletkező kép immár magát a felidézés (feledés és visszaemlékezés) folyamatát teszi szemléletessé. És az már megint mi vagyunk.

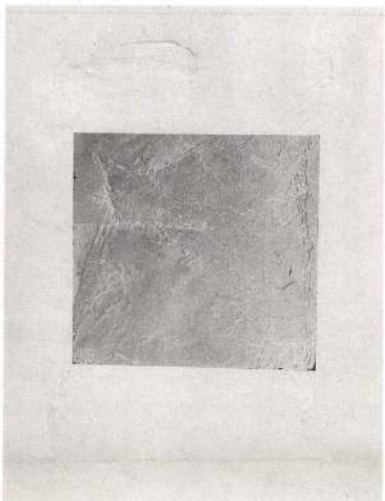

Záborszky Gábor: Aranymadár/Golden bird, 1990, arche papíron metállap, műanyag-nyomat, 80×60 cm

Ezeken az érzékenyen kidolgozott-átrajzolt felületeken jelent meg nála először a nyers anyag: homokszemcsék, mintha a szél fújta volna be, csillámló aranypor, csontok, azután ismét tárgyak lenyomata, de most már úgy, ahogyan az őstenger iszapjában a kövületek: levél erezete, csigaház. Múló élet nyomai az őrző anyagban. Innen a vonzódása az aranyhoz is. Úgy használja, mint a balzsamozók: a romlandót megörökíti vele. (Így kezdődött a képzőművészet, állítólag.) Közben a jelfogó felület élni kezdte képein a maga saját életét, és kilépett a síkból. Az anyagszerű lenyomat a képet relieffé teszi — háromdimenzióssá. A nyomatkészítés logikája vezette Záborszkyt a papírművészethez; a többszörös transzformáción alapuló eljárások pedig a többrétegű felületek alkalmazásához. De amikor a papírhoz visszatért, hozta magával azokat a tapasztalatokat is, amelyeket azokban az években szerzett, amikor homok- és agyagfelületekbe karcolt mágikus jeleket, vagy gipszből öntött ki súlyos síkidomokat, amelyek különös őslényekre hasonlítottak.

Hogy is vagyunk ezekkel az ősformákkal? Mostani képein már csak fogaskerék-nyom formáz tengeri kagylót, vagy köznapi — meglehet: jelképes értelmű — holmik, a kötél és a lánc helye spiritualizálódik vonallá. És a papír véletlenszerű gyűrődései, horpadásai, az anyaghibák vajon nem valami rejtett értelmű írás jelei? Amiket majd nekünk kellene kisilabizálni? Nem rólunk szólnak a felsértett anyagban keletkező hegek?

Az *Aranyág* című kép mintegy visszatekintés a bejárt útra. Nemcsak a Záborszkyéra. Tudatosan építkezik kultúrtörténeti hordalékanyagból. Ágacskákból összerótt mintha-kultikus tárgy: a papírmassza őstalajból fordult volna ki? A durva, szemcsés képfelületen geometrikus vonalak, talán az alaprajza valaminek; egy racionális és

szimmetrikus elrendezés kísérletének töredéke. Ettől lehet, hogy középen a kerekded ornamentika már csak fokozza reneszánsz-érzetünket. Pedig ha közelebbről nézzük: egy bicikli kerékagyának lenyomata az. Ikonográfiai kollíziók és illúziók kollázsa lesz a kép; nem tárgyak, hanem formavilágok nyomait őrzi.

Végül váratlan fordulat: valami átüt a felületen. Nemcsak a makulátlan fehéren. Úgy látszik az örök dolgoknak való, változatlanságot sugalló aranyfüstlemez-bevonatot is kikezdi az idő: *The spring is coming, day by day.* Napról napra közeleg a tavasz — domborodik, gyűrődik a kép, mi van? Mocorog mögötte valami? Hol? Belül? A látszaton *belül?* Miképpen létezik, ami nincs a képen? Hol van, ami lesz? Mert van, mert jelez.

Képzeletünk s a kép nemcsak a múlt jelét hordozza. Ott van rajta az elkövetkezendők negatív lenyomata is. A jövő stigmatizálja a *még-láthatót.* Nézzétek!

(Elhangzott a kiállítás megnyitójaként a Pandora Galériában, 1993. szeptember 17-én.)

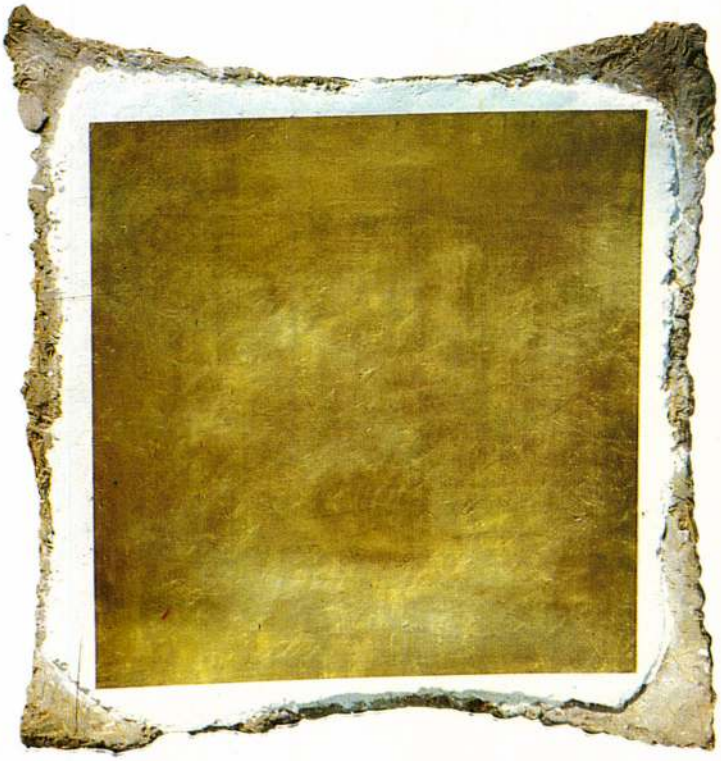

Záborszky Gábor: Görög napsütés/Greek sunshine, 1993, fa, vászon, homok, török, akril, metállap, 110×100 cm (Fotók Timár Péter)

The prints of Gábor Záborszky

We can distinguish nine sorts of prints: positive prints, negative prints, direct prints, damages, prints like shadows, prints like the footprints of tits in the snow, inexplicable dents and revelations, painful memories and other prints. Of course one can conceive also a different classification.

Those who have some idea of the work of Gábor Záborszky know that his interest centres more or less on two things: print and archetype. It is not the first time that these two meet on his pictures, and this is natural: print-making is arechetypical in itself, being one of the most ancient forming procedures; let us think only of the death-mask. Yet for several centuries artists have used printing-techniques rather for reproducing the complete original pictures. The direct, mechanical forming of objects has recovered its artistic status only in the wake of the spreading of phototechnical procedures. Photography, however, — being multipliable — deprives its object from the aura attached to uniqueness. Here was the starting point of the new artistic problem: to seize the otherness of the copy in its tense relationship with the original. Záborszky concerned himself with this problem in his earliest tasks, and I use the word in its full sense with a moral implication because it has a stake. We are living in a world of technically reproduced copies in an imitated other-wordly medium where many people question the possibility and even the justification of trying to manifest ourselves with a claim to authenticity and personalness. We rather resemble than are something. Záborszky transcended the impersonality of copies with the relativization and rehumanization of copying techniques. An example is his production of the screen-prints of the photos made of the living model's plaster cast. The multiple transformation seems to wear off the pseudoconcrete elements which have settled on the object in the course of mechanical transposals and the picture born in this way expresses vividly very process of evokation (oblivion and recall). And this is our real self again.

The coarse material itself appeared for the first time on these sensitively elaborated-redrawn surfaces: grains of sand as if blown there by the wind, glittering gold powder, bones, then the prints of objects again but this

(continued on page 67)

A TÉR ERŐTERE

Záborszky-művek egy családias hangulatú irodaházban

Wehner Tibor

Parányi elmozdulásokból, apró jelzésekből következtethetünk arra, hogy a magyarországi rendszerváltás, a tulajdonviszonyok megváltozása, a kapitalizálódó gazdaság a művészettámogatás, a műkereskedelem működési szisztémáit, feltételrendszerét is átrendezi: a központi mamutfinanszírozás intézménye és metódusa összeomlott, az üres állami- és egypárt-reprezentációt lassan-lassan felváltja az igények, érdekek és kényszerek által vezérelt, kisebb-nagyobb vállalkozási formák és források által éltetett mecénási tevékenység. Napjainkban egyre gyakrabbban hallunk híreket a bankok műtárgyvásárlásairól, terjednek információk a pénzintézetek szponzori szerepvállalásáról, a magánvállalkozások művészeti jellegű megbízásairól és beruházásairól. E tendencia egyik jellemző példájaként minősíthetjük a budapesti CompAlmanach Kiadói Kft. és Záborszky Gábor festőművész együttműködését. A Kft. új székházának műtárgyakkal, Záborszky-alkotásokkal való berendezése mind a cég, mind a művész érdekeit jól szolgálta, s e kapcsolat minden bizonnyal hosszabb távon is kölcsönösen gyümölcsözőnek bizonyul majd.

A CompAlmanach kereskedelmi célzatú könyveket, kiadványokat — katalógusokat, idegenforgalmi kalauzokat, címjegyzékeket — közreadó cég, amely jelentős ügyfélforgalmat bonyolít le, s korántsem mindegy, hogy munkatársainak milyen munkafeltételeket teremt, hogy üzletfeleit milyen körülmények között fogadja: a vállalkozás arculatát a környezet, a működési feltételek, a munkakörülmények is befolyásolják, árnyalják. Az óbudai városrész csendes villanegyedében — a Duna és a városból kivezető főút között húzódó, kertes házakkal beépült településrészen — 1986-ban építette a MAKONA építészeti iroda azt a családi lakóépületet, amely 1992-ben ugyanezen tervezőiroda közreműködésével kapta meg mai, irodaépületté alakított formáját, s lett a CompAlmanach székháza.

A kis kerttel övezett, a szomszéd telken álló lakóházhoz simuló háromszintes épület összefogott tömbje otthonosságot, meghittséget sugall, a megtört síkokból szerkesztett fehér homlokzatokat csúcsíves záródású, kazettás osztású, vertikális hangsúlyú ablakmezők törik meg. A nyílászárók a földszinti és a felső szintet összekötve az épületre boruló, palatetőzettel fedett kupolatestbe ágyazódnak. A mértéktartó külső megjelenés változatos, a funkció által meghatározott, áttekinthető belső megosztást takar. A hajdani, alagsori garázs helyén kialakított tárgyaló — és a hozzá kapcsolódó irodák és raktárhelyiségek — az épület zajtól és mozgásoktól elszigetelt tereiként használhatók, míg az első szinten a tágas, egymásba nyitható irodákban, s az emeleten az osztatlan, csak kis beépítéssel megtört tetőtérben zajlik az élet: e terekben fogadják a látogatókat, a munkatársak itt végzik tevékenységüket, csöngenek a telefonok, zizegnek a másolók és a faxok, kattognak a számítógépek billentyűi. A terek egymásba fűzése, a felső szint tágassága nyugalmat, magabiztosságot és kiegyensúlyozottságot áraszt, s biztonságérzetet kelt a belső terek kiképzése is; a fehér falak és a sötét ablakkeretek és ajtók, a sötétre pácolt, jobbára egyedi tervezésű bútorok ellentétét tompítja a padlózat elegáns, szürke márványburkolata. Ez a visszafogott elegancia érinti meg a finom ívben meghajló lépcsősorral, s a hajlatot követő lépcsőkorláttal kiképzett-berendezett előtérbe lépőt, ahol az irodabejárat melletti falmélyedésben érdekes Záborszky-plasztikával szembesülhet. A fekete rúdon álló, felmagasodó, szabálytalan, aranyozott test mintha roncsolt lándzsa, illetve lándzsaforma lenne, amelyet a falfülke palástján körbefutó geometrikus alakítású dísz keretez. A különös mű a fenyegetés és a védelmezés, a fenyegettetés és őrzöttség ellentétes előjelű érzeteit éleszteti a befogadóban: egyszerre nyugalmat árasztó és izgalmat keltő plasztika, amely megállásra késztet és zavart továbbhaladásra ösztönöz, bizonyosságokat ad és bizonytalanságok, kétségek közé hajt. A lépcsőház eme dísze csupán bevezető az épületben elhelyezett többi műalkotáshoz. Az alacsony bútorokkal — tárgyalóasztalokkal, íróasztalokkal, székekkel, polcokkal, szekrénykékkel — berendezett irodák falán Záborszky-grafikák függnek: olyan, vegyes technikával készült kompozíciók, amelyeknek geometrikus jellegű motívumai és gesztus jellegű beavatkozásnyomai szépen egybecsengenek a belső terek atmoszférájával, formavilágával, arányrendszerével. Az *Elmélyült gesztus*, a *Piramis*, az *Aranypatak*, a *Kis ködmön* című lapok is az aranyfelületek tompa, néhol megkopott ragyogására épülnek, s a négyzetek, háromszögek, trapézok szabályos felületfoltjait

Záborszky Gábor plasztikája a CompAlmanach székházában

A CompAlmanach óbudai székháza
(Fotók Tahin Gyula)

fala — amely az oldalbejáraton belépő és a nagyméretű iroda felől a tágas átjárón át érkező előtt is kitüntetett felületként jelenik meg — műalkotásért kiált: pannó, esetleg dombormű elhelyezése lenne itt szerencsés. Már felcsillant a remény e mű megvalósulására is, s ha realizálódhat a terv, akkor Záborszky Gábor sokoldalú művészi munkásságának izgalmas együttese — falfelülethez szervesen kötődő, murális alkotásból, térbe helyezett plasztikából és hagyományos, keretbe foglalt képekből mintegy felrobbantják a papír domborulatai és bemélyedései. A szabályos ütközik a szabálytalannal e lapokon, a higgadt forma a szenvedélyessel, a logika az indulattal csap össze. Bejárva a családi házból kiképzett irodaház tereit, átérezhetjük, hogy a Makovecz-kör ezen óbudai épülete által is tükröztetett organikus architektonikus törekvések és Záborszky Gábor klasszikus ikonográfiai hagyományt korszerű szellemmel, modern eszközökkel idéző plasztikai-grafikai műegyüttesének művészi szándékai, kifejezései harmonikus egységbe olvadnak: a terek emberléptékű közegében a művek az épületegész szerves összetevőivé válnak, hogy aztán egy-egy részlet, térszelet főszereplőiként emelkedhessenek ki. Architektúra és műalkotás erőterei, hatóterei mosódnak észrevétlenül eggyé, válaszolgatnak egymásnak.

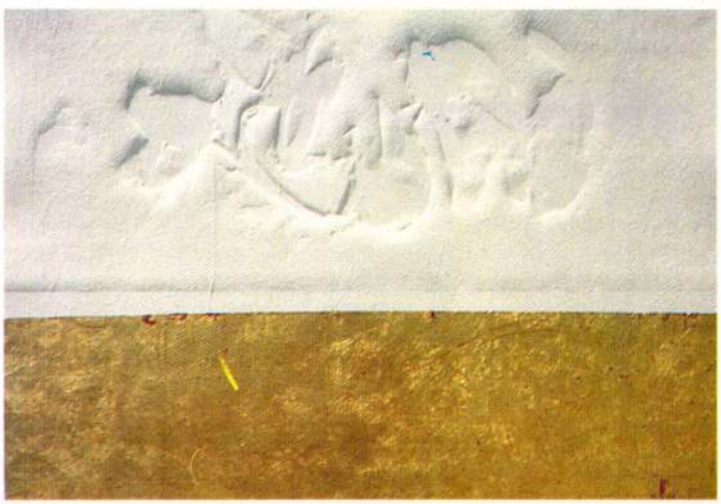

Záborszky Gábor: Aranypatak, 1992, fém és műanyagnyomat, 50×70 cm
(Fotó Záborszky Gábor)

A CompAlmanach-székház művészeti programja még nem befejezett: az igazgatói iroda egyik íves kiképzésű szerveződő kollekció — formálódik véglegessé Óbudán. Vagyis a CompAlmanach és Záborszky Gábor együttműködése, a cég művészettámogató tevékenysége, közelebbi és távolabbi művészeti tervei — napjaink krízisében — a kortárs művészet, a kortárs művészek túlélési reményeit erősíthetik.

PANDORA GALÉRIA

BUDAPEST

Tisztelettel meghívjuk Önt

ZÁBORSZKY GÁBOR

KARÁCSONYI KAPUK

című kiállításának megnyitójára,

1995. december 12-én, kedden este 7 órára.

Bevezetőt mond

FITZ PÉTER

a Kiscelli Múzeum igazgatója

A kiállítás megtekinthető
1995. december 13-tól 1996. január 6-ig
délután 3 és 6 óra között vagy megbeszélés szerint.
Hétfő, kedd szünnap.

1081 BUDAPEST, NÉPSZÍNHÁZ UTCA 42-44. TEL.: 1134-927

Új Művészet Szerk
Budapest
Báthory u. 10.

1054

FŐVÁROSI KÉPTÁR / KISCELLI MÚZEUM

SAJTÓKÖZLEMÉNY
ZÁBORSZKY GÁBOR KIÁLLÍTÁSA

A Fővárosi Képtár - Kiscelli Múzeum 1998. december 15–1999. január 17. között rendezi meg Záborszky Gábor kiállítását, új nagyméretű papírképek bemutatásával. A kiállításhoz könyv is készült.

Záborszky Gábor a hetvenes évek végétől, a nyolcvanas évek elejétől kezdve különös, átmeneti pozíciót foglal el a korfordító magyar művészetben, a festészet, szobrászat, objektkészítés határmezsgyéjén járnak kelnek munkái.

A 90-es évek elejére néhány lényegi, de az addigi munkából fakadó változás történt Záborszky munkáiban. Az egyik technikai: az alapmassza, ami addig legtöbbször a barbár, kicsit durva, földszerűségre utaló, természeti anyagokkal kevert műanyag volt, teljesen értelemszerűen egy sokkal finomabb materiára cserélődött, az öntött papírra. Ezzel ugyan elveszett az az alaphatás, amely állandóan meghatározta Záborszky munkáit, illetve ez az alaphang sokkal legtöbbször, kvázi keletiesebbre cserélődött. Természetes, hogy a papírmassza felületi és szerkezeti tulajdonságai mások: a papír anyagának struktúrája adja a képtáblák faktúráját, az anyagok felülete, azaz materiája itt veszi át a vizuális főszerepet. Ettől kezdve kettős értelmű mindegyik mű, hiszen egyrészt rendkívül puritán az eszköztár, a fogalmazás, ugyanakkor maga az anyag és felülete rendkívül gazdag. Ez a kettős természet a távolkeleti művészet sajátja, és gondolom Záborszky munkáinál sem véletlenül ötlik fel a nézőnek. A gondolkodásmód, a technika és az anyag is rokon a japán gyakorta művészetben használatossal. A papír reliefeknek plasztikájuk van, bizonyos szempontból közelebb állnak a domborműhöz, mint a táblaképhez. Másrészt felületük nem annyira szobrászi, sokkal inkább festői, ha nem számítom a papírmű már ismertetett anyagszerűségét. A visszagörgetésből, hajtásból származó, keretszerű formák esetében a plasztikai értékek emelkednek ki.

A legújabb, tehát 90-es években készült munkák a nagyfokú letisztultság jegyeit viselik magukon. Leegyszerűsödtek a képformák, ami persze az öntött papír következetes alkalmazásából is fakad. A nedvesen, alig szikkadtan hajtogatott papírtábla egyszerű geometrikus formák kialakítására korlátozza a lehetőségeket. A másik formai adottság a papírtábla vastagságából adódó reliefhatást eredményezi. Nagy, homogén felületek alakulnak ki és ezeken kap uralkodó szerepet a fény, amely arany- és ezüstfüst formájában jelenik meg. A csillogás, ami a legmeghatározóbb eleme Záborszky reliefképeinek éles kontrasztban áll a felületek már sokkal kevésbé rusztikus, kevésbé zaklatott faktúrájával.

Budapesti Történeti Múzeum
Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
Templomtér
1037 Budapest, Kiscelli u. 108.
Információ: 3887-817 telefonon

Megnyitó:1998. december 15-én 18 órakor
Megnyitja: dr. Peter Baum a linzi Neue Galerie igazgatója
A kiállítást rendezte: Krómer Ágnes
Megtekinthető: 1999. január 17-ig.

A kiállítás nem látogatható december 24-én, 26-án, 31-én és január 1-én.

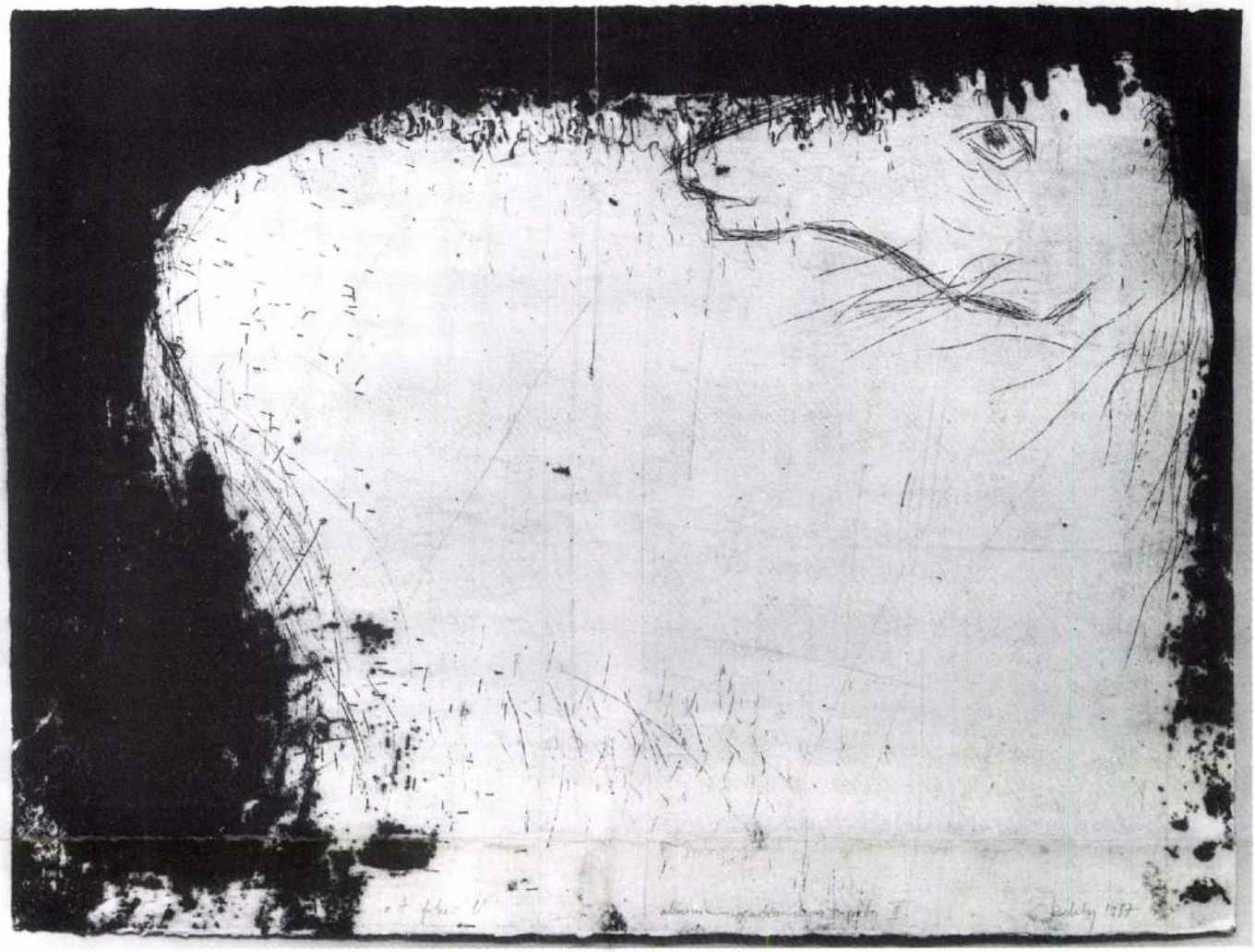

ZÁBORSZKY GÁBOR

(1950, Budapest)
Cím: 1121 Budapest, Béla király út 33.

A Képzőművészeti Főiskola festő szakán végzett 1974-ben. Az Új Szenzibilitás-kiállítások állandó résztvevője. Fontosabb egyéni kiállítások: Stúdió Galéria 1980, Varsó 1980, Műcsarnok 1983, Békéscsaba, Megyei Könyvtár 1987, Pécsi Galéria 1992, Lienz 1995, Budapest, Pandora Galéria. Díjak: 1977-1980 között Derkovits-ösztöndíjas, VI. Norvég Nemzetközi Grafikai Biennále díja 1982, Munkácsy-díj 1995.

A fehér ló **alumíniumnyomat, 55,5 x 75, 3 cm**
(A békéscsabai Megyei Könyvtár tulajdona)
A fehér ló fiai alumíniumnyomat, 55,5 x 75,5 cm
(A békéscsabai Megyei Könyvtár tulajdona)

ZÁBORSZKY GÁBOR

A Rátz Stúdió Galéria tisztelettel meghívja Önt

Záborszky GÁBOR festőművész

BARRY Parker szobrászművész (Philadelphia, USA)

legújabb munkáit bemutató kiállításának megnyitójára

1997. november 12-én 18–20 óráig

Megnyitja: Prokopp Róbert az MTM Kommunikáció elnöke

A kiállítás megtekinthető: 1997. december 1-ig, hétfőtől péntekig 10–18 óráig

A megnyitót támogatja a Törley

Gallery for Contemporary Art H-1075 Budapest,
Madách Imre utca 3. Tel/Fax: (36-1) 342-2342

Design by Bárd

A V.A.M. DESIGN CENTER
MEGHÍVJA ÖNT

ZÁBORSZKY GÁBOR

festőművész és

JIRO OKURA

szobrászművész
munkáiból rendezett kiállítására

megnyitja:
Szegő György
művészeti író

1996. június 6-án 18 órakor
Budapest, 1061 Király utca 22.
Megtekinthető:
1996. június 7-től július 6-ig
h-p: 10-18 óráig, szo: 10-13 óráig

V.A.M.DESIGN
CENTER

Lóska Lajos
Budapest
Felsőzöldmáli út 61-65.

1 0 2 5

"Budapest és Uji City - azaz Magyarország és Japán - a földgolyó egyharmadát felölelő távolságra fekszenek egymástól, akárcsak Záborszky Gábor és Jiro Okura élete és munkássága, egészen addig a pillanatig, amíg 1992 őszén nem találkoztak Budapesten. Ugyanakkor mindkét művésznek több köze van a másik munkásságához, mint saját környezetéhez. Annak ellenére, hogy mindkét művészt nagyon specifikus szempontok kötik saját kultúrájukhoz, mindketten következetes függetlenséggel azon dolgoztak, hogy közvetlen művészeti környezetük ne befolyásolja őket. ...
Záborszky és Okura olyanok, mint az ikertestvérek, mivel a hasonló dolgokról vallott képi világuk és üzenetük meglepően párhuzamos ösvényeken haladt mind előbbre és így munkáikban figyelemreméltó hasonlatosságokat fedezhetünk fel. Záborszky és Okura művészete olyan belső harmóniává fejlődött, ami túllép minden kulturális határon, és visszhangra lel a szívekben."
Jane M. Farmer / független kurátor, Washington, D.C.

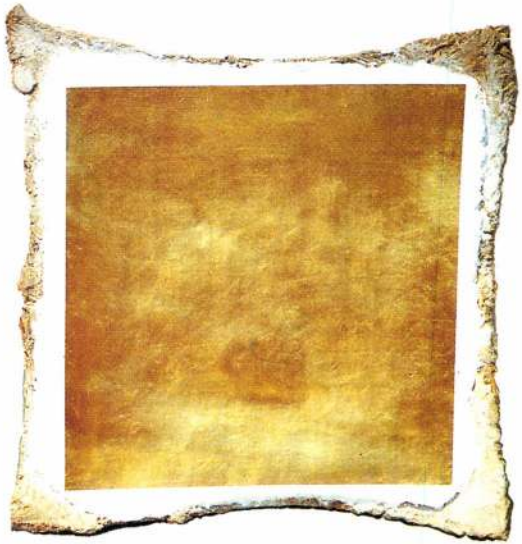

ZÁBORSZKY GÁBOR

PANDORA GALÉRIA

BUDAPEST

1081. BUDAPEST, NÉPSZINHÁZ U. 42 - 44. TEL.: 1134 -927

MEGHÍVÓ

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT

ZÁBORSZKY GÁBOR

FESTŐMŰVÉSZ

ÚJABB MUNKÁIBÓL RENDEZETT KIÁLLÍTÁSÁRA

1993 SZEPTEMBER 17.-ÉN 19.00 ÓRAKOR

Megnyitja:

LÁNYI ANDRÁS

író

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ

1993 SZEPTEMBER 18.- OKTÓBER 3. KÖZÖTT

15 -18 ÓRÁIG.

HÉTFŐ, KEDD SZÜNNAP.

TAMÁS TROMBITÁS (born 1952 in Budapest)

Trombitás work develops from the „arte povera" movement. His installations are an ironic reinterpretation of fragments of post-geometry. He usually works with iron, crude and also highly polished and neon tubes. There is a duality of nature and culture, natural materials and architectual form. The appearance of light indicates transcendence being independent of physical time.

Exhibitons selected:
1986 Licht jahre, Künstlerhaus, Wien; 1988 Skulpturenrepublik, Messepalast, Wien, Budapest, London; 1991 „Positionen" Ungarische Kunst der neunziger Jahre, Künstlerwerkstatt München; 1992 „Frontrera", Forum Junger Kunst in Europa/Bolzano, Italy.

75.

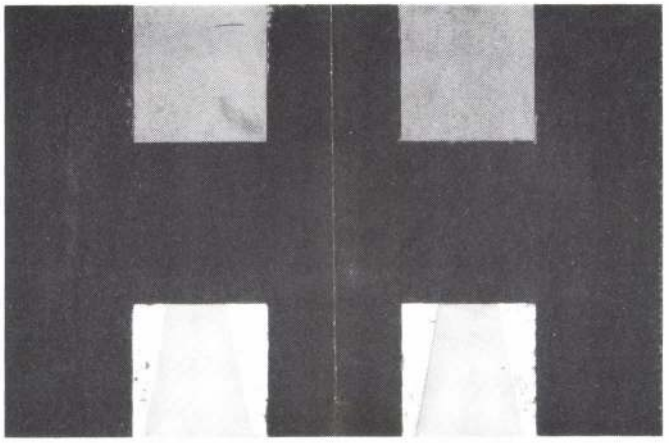

75. ***Tamás Trombitás: Waiting for St.John of the flower,***
signed, 1992, relief, mixed media, wood panel, cast iron, 80x110 cm
HUF ***385.000,-***

76.

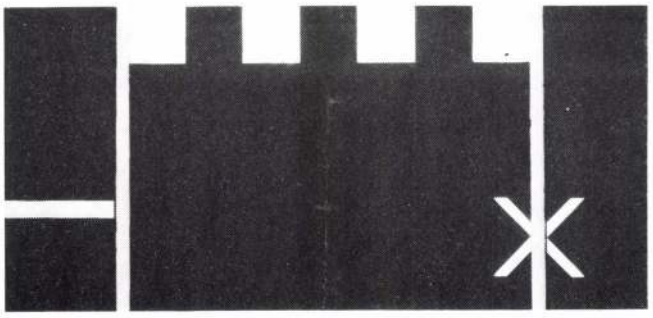

86. ***Tamás Trombitás: On the road again,***
signed, 1992, relief, wood panel, cast iron, mixed media, 60x140 cm
HUF ***490.000,-***

Zábomly Gábor

Hungarian Contemporary Art
Sotheby's, London Dec. 1992

GÁBOR ZÁBORSZKY (born 1950 in Budapest)

Záborszky has an own special medium, that directness of processed and arranged material in which materiality and the tension of pictorial illusion are dissolved. He uses materials associated with the natural and organic world - twigs of wood, clay, sand, materials of rural building.

Exhibitions slected:
1981 Actual Art Gallery (Stockholm); 1984 Print Biennale of Britain, Bradford; Espace Pierre Cardin, Paris; 1989 Kunst heute in Ungarn, Neue Galerie, Aachen; 1990 3rd Biennale of European Asian Art, Ankara.

77.

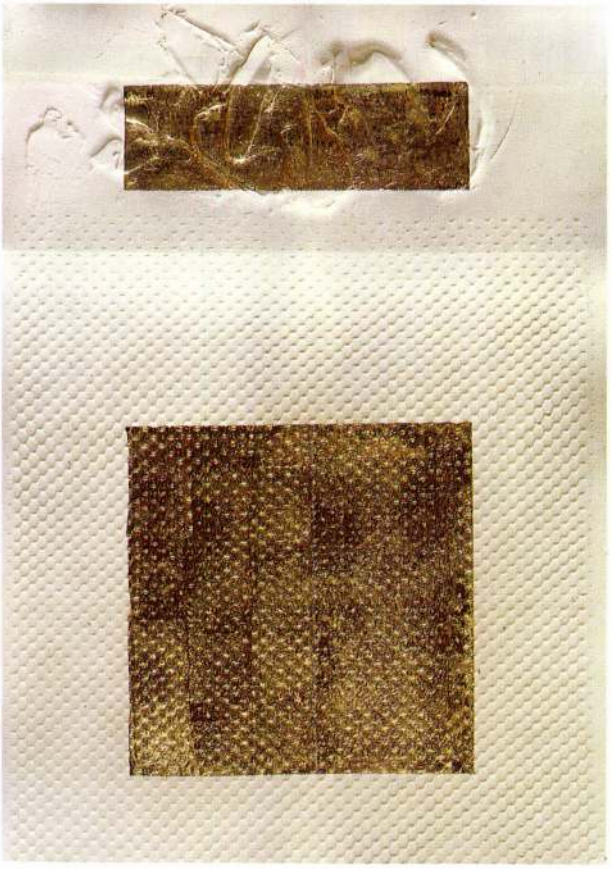

77. ***Gábor Záborszky: Fire and paravent,***
signed, metal and plastic print II/V. 105x75 cm
*HUF **55.000,-***

ZÁBORSZKY Gábor

Munkácsy Mihály-díj 1995

közül a Lady volt eredményesebb. Fen-
atának elején, melyekbe beletartozott
kovich színeiben aratott Nemzeti Díj-
sztrák Derby első díja is - már meg-
, hogy az Angliában idomított lovakat
ják az államdíjakból vagy jelentős pöna-
újtják.
áratból Blaskovich harmadik jó lova,
lefutott Trial Stakes-ben, valamint
ői fejlődésü ló volt, s így óriási
gerben is. Négyéves és ötéves korában
Németországból is három verseny díját
zetesen helyet kapott a ménesben is.

sikó születik, a neve KINCSEM

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

ZÁBORSZKY GÁBOR

festőművész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást 1987. november hó 9-én 15.00 órakor

Tímár Árpád

művészettörténész nyitja meg

A BÉKÉSCSABAI MEGYEI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSAI 15.

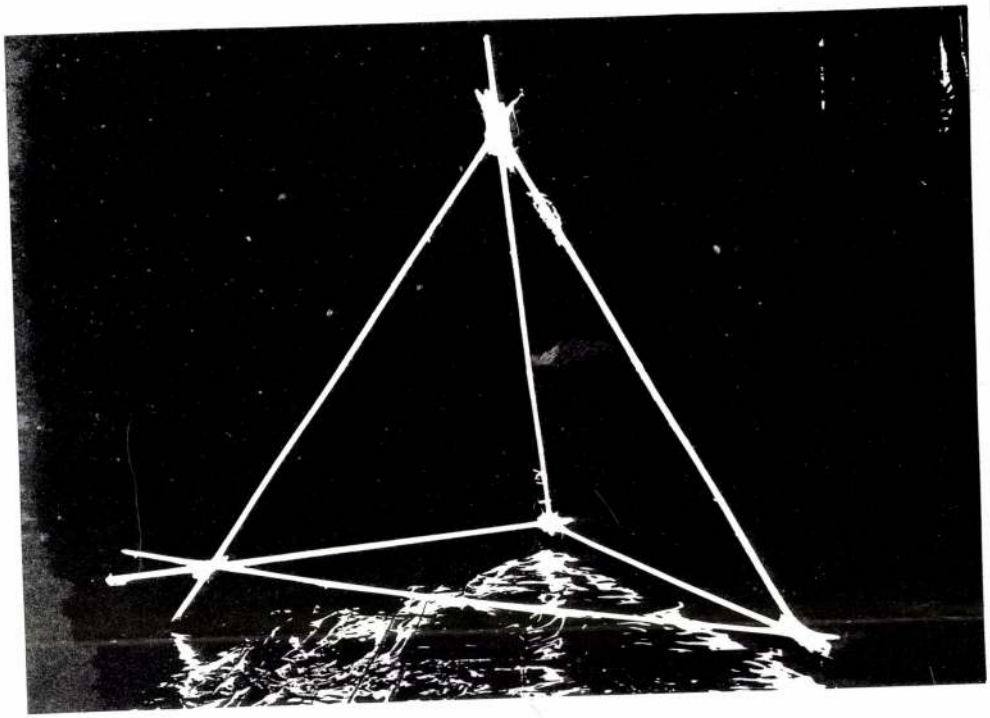

Etalon, 1988, fólia, neon, 200x200x200 cm
Etalon, 1988, Folie, Neon, 200x200x200 cm

ZÁBORSZKY Gábor

Záborszky installációinak némaságot, mozdulatlanságot, megmásíthatatlan elmúlást idéző, komor tartalmai hűvös személytelenséggel, dologszerűséggel, a természet tárgyainak egyszerű „tényszerűségével" formálódnak meg. Tárgyai pusztán vannak. Mégis, magukra maradottságuk, kiszolgáltatottságuk, önmagukba zártságuk sajátosan rejtett érzelmességet hordoz. Az ősi, régen eltűnt kultúrák nyomaiból, a maradványokból sugárzó szomorúság és a töredékek melankóliája ez, a mozdulatlanság és csend érzelmi telítettsége — mely körülvesz minket, beburkol és átjár bennünket, s képessé tesz olyan létformák átélésére is, melyeket pedig soha nem tapasztaltunk. S éppen ez a világunkat tágító erő teszi olyan fontossá számunkra ezeket a műveket.

Hegyi Lóránd

T. É. R. Pécs, 1989

Der düstere Inhalt von Záborszkys Installationen, die an Stummheit, unbeweglichkeit, unveränderliche Vergänglich mahnen, formen sich mit kühler Unpersönlichkeit, Objektartigkeit, mit der einfachen „Faktenartigkeit" der Naturgegenstände. Seine Objekte existieren bloss. Und doch tragen sie in ihrer „Auf-sich-Angewiesenheit", in ihrem Ausgeliefertsein, in ihrer „In-sich-Geschlossenheit" eine eigentümliche, versteckte Empfindsamkeit. Die aus den Spuren uralter, längst vergangener Kulturen, aus den Überresten ausgestrahlte Traurigkeit und die Melancholie der Bruchstücke und die sensibile Fülle der Stille ist es, die uns umgibt, einhüllt und durchströmt, und die es uns ermöglich auch solche Existenzformen zu durchleben, die wir selbst nie erfahren haben. Und eben diese — unsere Welt erweiternde — Kraft ist es, die diesen Werken für uns solche Wichtigkeit verleiht.

Lóránd Hegyi

KÉSZÜLT A MEGYEI KÖNYVTÁR NYOMDÁJÁBAN

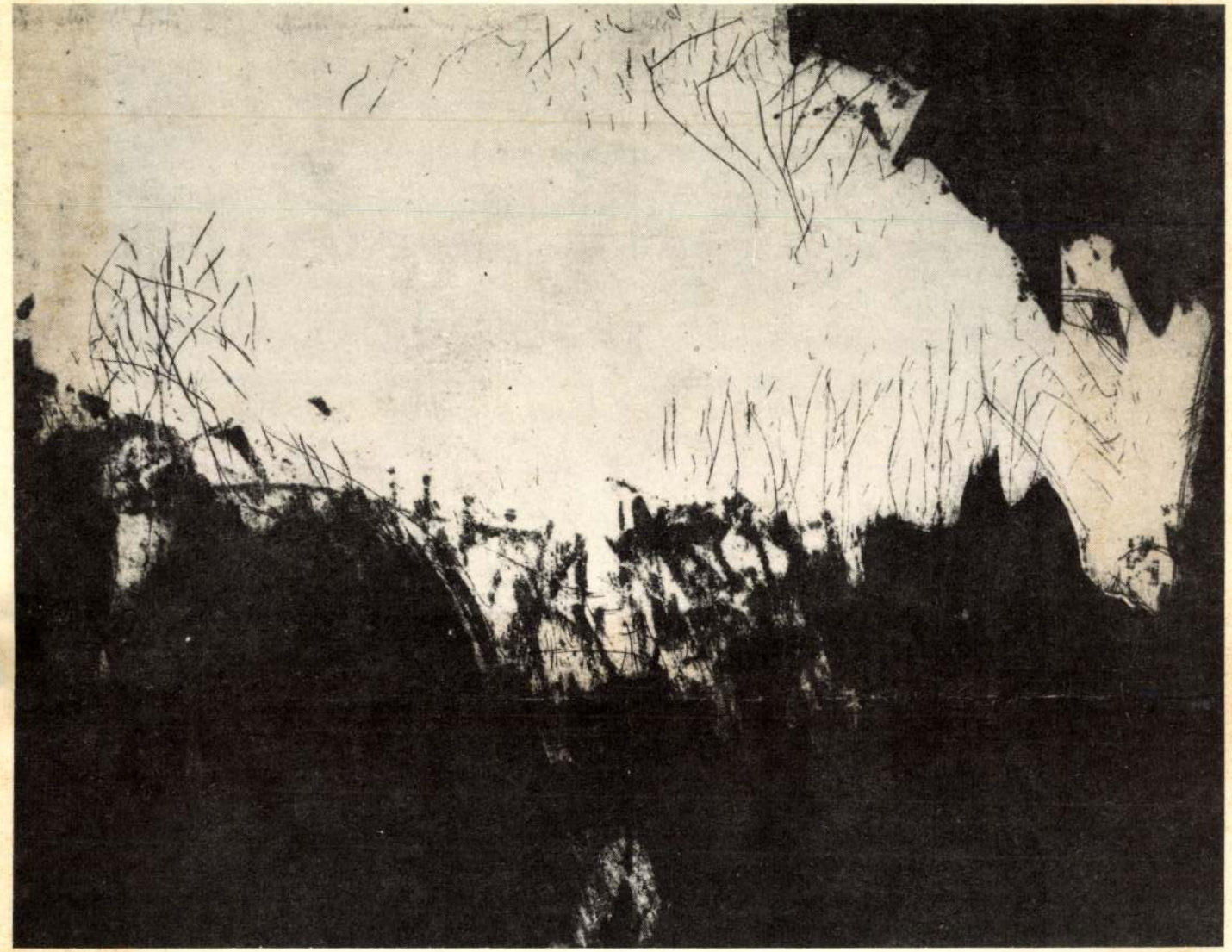

ZÁBORSZKY GÁBOR KIÁLLÍTÁSA

A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN 1987. NOVEMBER 9–30-IG

ZÁBORSZKY GÁBOR festő, grafikus

Budapest, 1950

A Magyar Képzőművészeti Főiskola Festő Szakosztályán 1974-ben kapott diplomát. Mesterei Kádár György és Kokas Ignác voltak. 1977–79-ben Derkovits-ösztöndíjas, 1980 óta a Képző- és Iparmüvészeti Szakközépiskolában tanít.

Számos hazai kiállítás és pályázat díja mellett 1982-ben a Norvég Grafikai Biennálén a Nemzetközi Zsüri Díját nyerte el. Munkáit őrzi az István király Múzeum – Székesfehérvár, a Szombathelyi Képtár, a Janus Pannonius Múzeum – Pécs és más hazai közgyüjtemény, valamint több külföldi képtár és múzeum, köztük a Kortárs Muzeum – Skopje, a Moderna Galerija – Ljubljana, a Munitipal Muzeum of Kyoto, a Modern Muzeum – Sczecin, a Nemzeti Muzeum Képtára – Wroclaw, a Kortárs Grafika Muzeuma – Fredrikstad.

Tagja a Művészeti Alapnak és a Képző- és Iparművészek Szövetségének.

ŐSMADÁR

A KULTÚRA NYOMAI

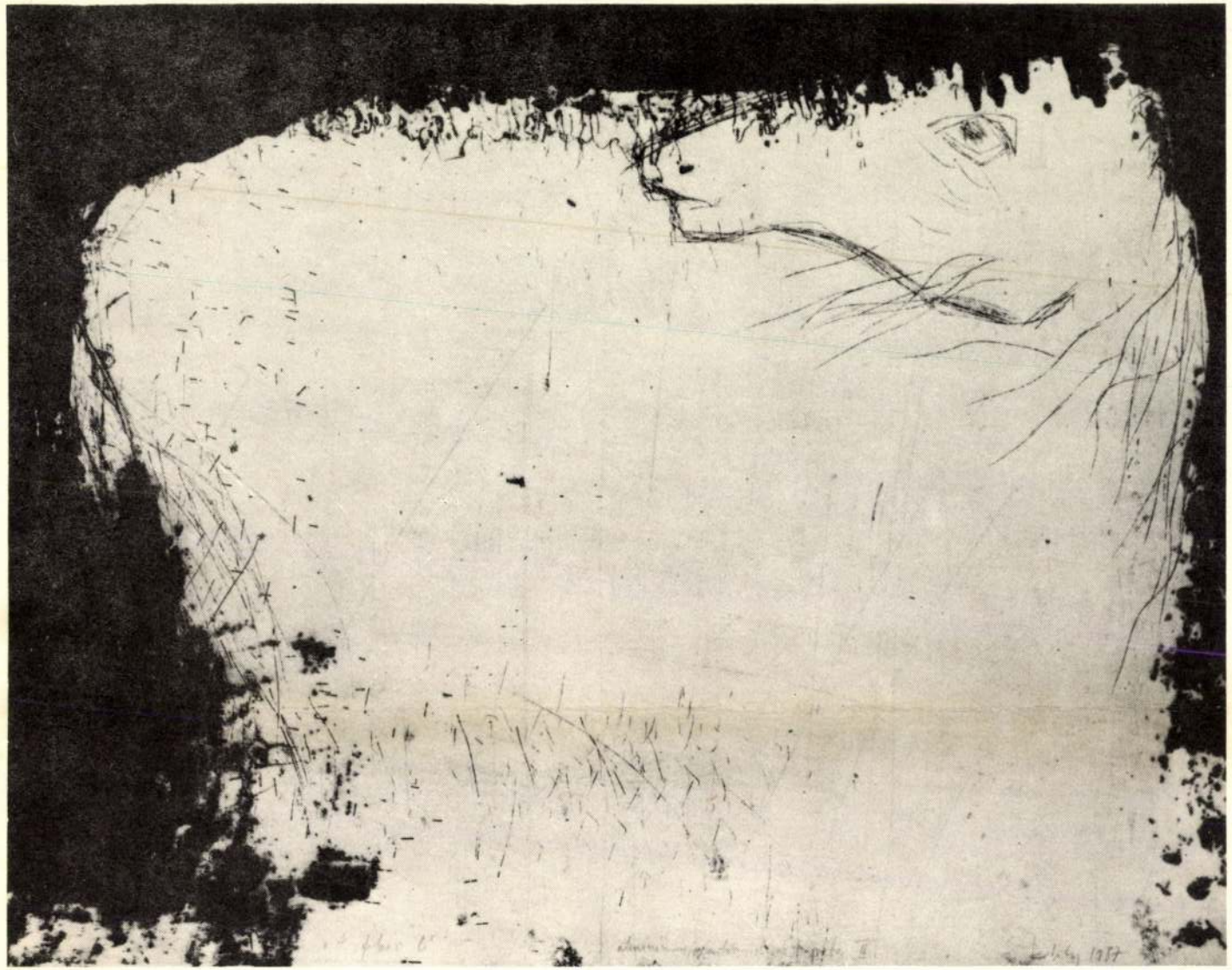

A FEHÉR LÓ

EGYSZARVÚ

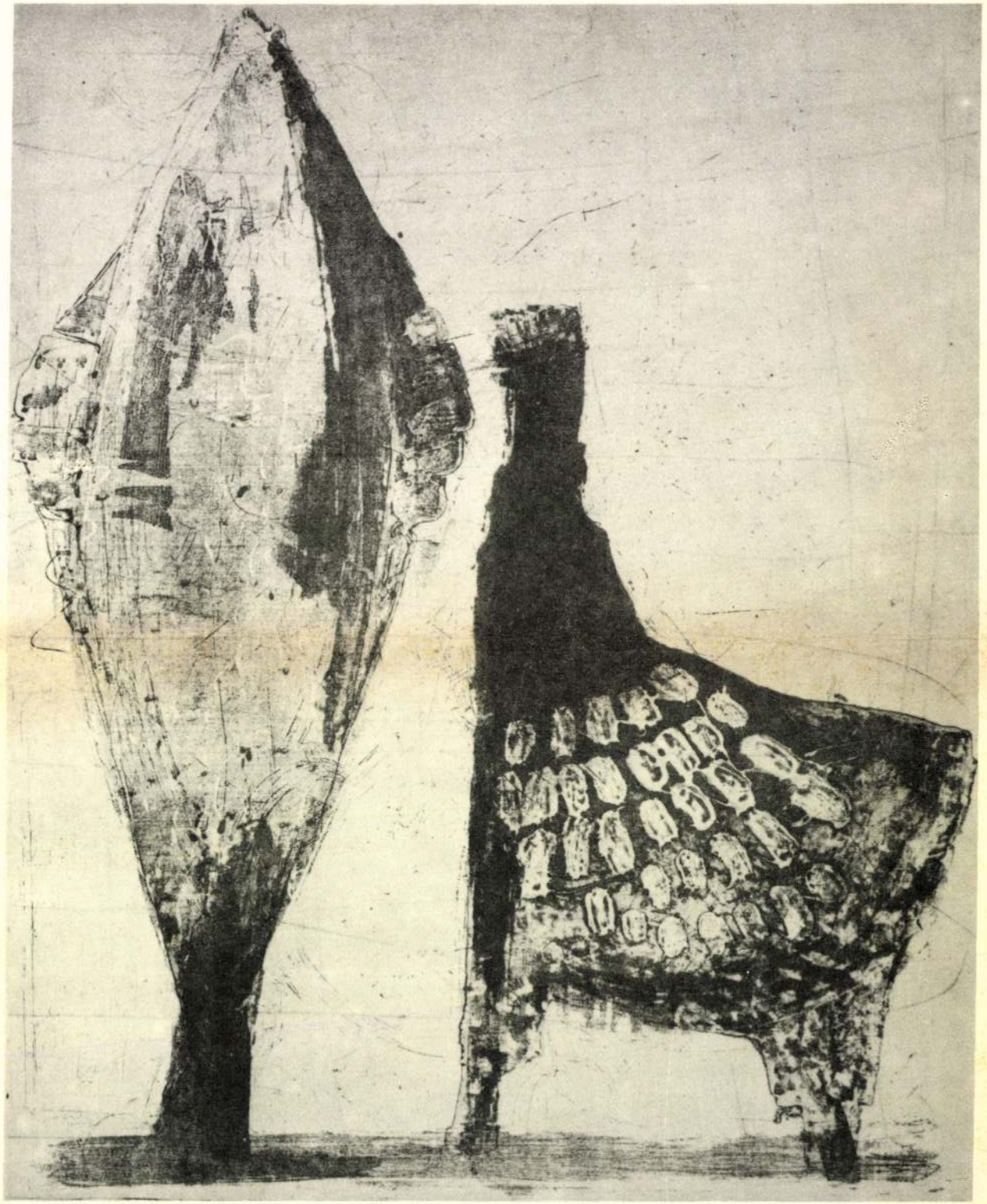

DUETT VARIÁCIÓ

Pécsi Kisgaléria (Szt. István tér 4.)
1992. február 28.-március 29.

ZÁBORSZKY GÁBOR

ARANYKOR

Zaborsky Gába

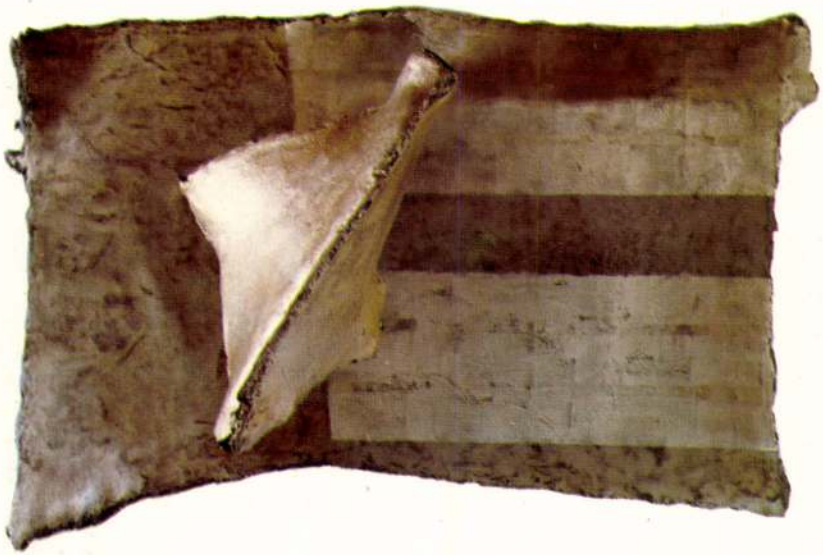

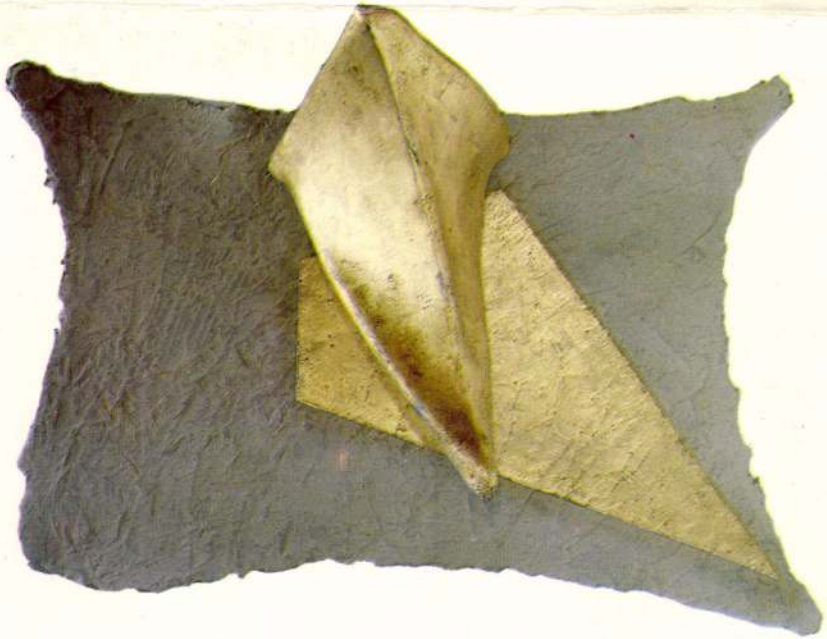

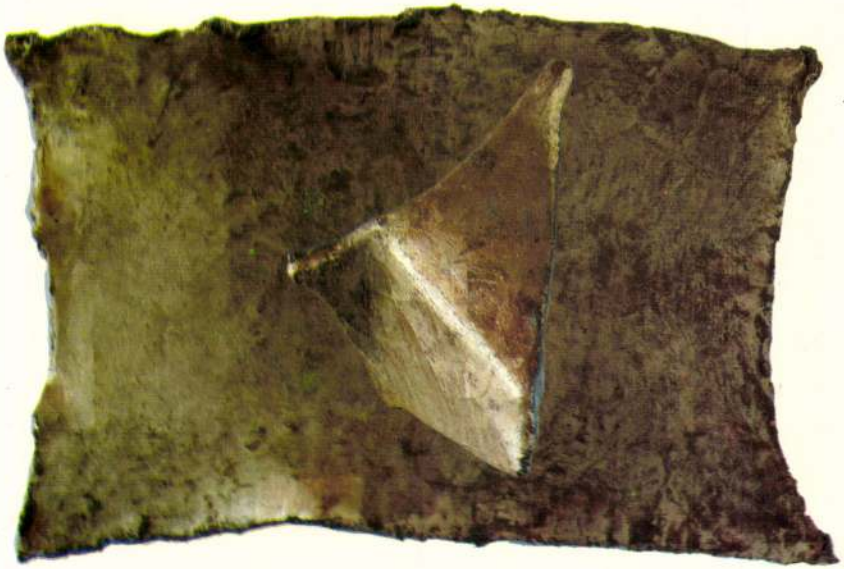

Zaborszky Gábor

Magyar Narancsgalérini: Zaborszky Gábor.
= M. Narancs. 1993. szept. 16. 3. ll

Kedves

Szeretettel meghívunk téged szep. 18-án

15^{h}-kor kezdődő szülinapi zsúrunkra.

Anna és Marci

címünk: XVII. ker. XX. u. 1.

ZÁBORSZKY Gábor

kiáll.Pécsi Kisgaléria, 1992.II.28-III.29.

ism. WEHNER Tibor: Az arany mint előtérbe helyezett háttérelem. = Új Művészet, 3, 1992, 6. 62.ill.

ill.; SZABÓ György: Fehér László kiállítása a Műcsarnokban. = Magyar Nemzet, 1984. január 5. 7.; SZÉKELY András: Fehér László képei. = Új Tükör, 1984. január 8. 4., ill.; VADAS József: Belharc. = Élet és Irodalom 1984. január 13. 13.; ZRINYIFALVI Gábor: Új utakon. = Magyar Ifjúság, 1984. január 6. 5., ill. ⟶ 1805

1900. **Fejes István**

GERGELY Mihály: Fejes István feltámadásáért. = Forrás, 16, 1984, 9. 87-90., ill.

1901. **Fekete György**

GÁBORJÁNI Péter: Fekete György. Bp. : Corvina, 1984 57 p., ill. (Corvina műterem)

1902. **Feledy Gyula**

Láncz Sándor: Feledy Gyula. Bp. : Képzőművészeti, 1983 (Mai magyar művészet) **rec.** DOBRIK István = Palócföld, 18, 1984, 1. 45-46.; SALAMON Nándor: Életműve az elkötelezett művészé... = Borsodi Művelődés, 9, 1984, 2. 94-96.

MENYHÁRT László: Rajzolj nekem valamit és megmondom ki vagy : Beszélgetés Feledy Gyulával. = Művészet, 25, 1984, 8. 36-41., ill.

1903. **Felsmann Tibor**

FELSMANN Tibor iparművész kiállítása, Győr, Városi Könyvtár Galériája, 1984. október 3. - október 20. Győr : Városi Könyvtár, 1984 [8]p., ill. (Győri Városi Könyvtár kiállítási katalógusai :, 16.)

1904. **Felvidéki András**

kiáll. Felvidéki András, Helényi Tibor, Boglárlelle, Kék és vörös kápolna, 1984 ism. FRANK János: Új-manierizmus? = Élet és Irodalom, 1984. augusztus 10. 13. ⟶ 1739

1905. **Ferenczy Béni**

FERENCZY Béni arcképe : Ferenczy Béni írásai, szobrai,

ZÁBORSZKY Gábor Népszabadság

A megőrzött mozdulat

Záborszky Gáborral a tárgyak és a történelem lenyomatáról

Gondolom, mindenki másképpen időzik egy kiállítóteremben. Jómagam nyugtalanul járok-kelek addig, ameddig meg nem találom az „igazit". Azt a műalkotást, amely egy tárlat vagy egy művész esztétikai koordináta-rendszerének origója. Amikor az ősszel nyitott V.A.M. Design Galériában bóklászva megpillantottam a Puha formát, tudtam, hogy „ő az". Az a mű, amelyik kulcsot is ad Záborszky Gábor munkásságához.

„Nem vagyok a nagy generáció tagja" SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Lebontó folyamat

– Negyvenes éveinek második felében jár. Akkor ért a felnőttkor küszöbére, amikor 1968-at írtunk. Abból a nemzedékből való, amelyiket „a nagy generációnak" hívnak. Csakugyan hozzájuk tartozik?

– Nem érzem magam a nagy generáció tagjának. Talán azért sem, mert a többségük idősebb nálam pár évvel. Noha 1968 valóban meghatározó év. És nemcsak a párizsi diákmegmozdulások miatt. Ekkor kezdődött itthon „az új gazdasági mechanizmus", és ekkor volt a mi prágai szereplésünk is. Hazudnék, ha azt állítanám, hogy világosan láttam az eseményeket, de azt sejtettem, nem lenne szerencsés, ha éppen behívnának. Azután egyre tisztult a kép. És képzőművészeti főiskolásként megszületett a nemzeti összetartozás érzése, El Kazovszkij, Barabás Márton, Lehér László voltak az osztálytársaim. A hetvenes évekre már kiszult a szorítás, inkább lehetett tájékozódni, külföldre járni. A Fiatal Képzőművészek Stúdiója segítségével eljuthattunk például a bázeli vagy a párizsi Kunstmessére, a kasseli Documentára. Majd egy másik korszak következett, tanítani kezdtem, és tizenhat év múltán is, máig tanítok rajzot a Képzőművészeti Szakközépiskolában, kiruccantam az iparművészeti főiskolára is, voltam vendégtanár Bázelban és Grazban. Most már egy másik generáció van az én gondjaimra bízva.

– A hatvanas-hetvenes évek művészetét elég határozottan megkülönböztetik a nyolcvanas évekétől, hát még a kilenvenesektől. Mint képzőművész, melyik évtized gyermekének érzi magát?

– Ha történeti kategóriaként tekintjük, a modern művészet az impresszionizmussal indult, és valóban a hatvanas évek végéig tartott. Olyan lebontó folyamat lappangott benne, amelynek szakaszai a mű egyes elemeit helyezték a középpontba. Ezek voltak az izmusok, s azután – a váltást a névváltozás is jelzi – jöttek az artok. Az op-art, a pop-art, letter-art, a land-art, és a többi. Olyan végpontokhoz jutott el a művészet, honnan tovább nem bontható, analízis tovább nem folytatható. A minimal-art például azt a minimumot tűzte a zászlajára, aminél kevesebbet már nem lehet fölmutatni. Ennél tovább csak a concept-art merészkedett, amikor már nem jön létre műtárgy, csak az igénye, csak a gondolat fogalmazza meg a művet. Más kérdés, hogy a műkereskedelem ezt is képes forgalmazni, feldolgozva könyvben, képeslapon.

– És Záborszky Gábor zászlaján mi van?

– Mindezeknek a tanulsága. Azt az irányt követem, amely újra összerakja a dolgokat, szintetizál. A posztmodernben megint összeáll a kép, ismét téma a történelem, sőt a művészettörténet. Ebből a szemszögből az én munkáim is idetartoznak. Nemegyszer a címük is árulkodik erről: Aranykor, Bakokk idézet, Japán kapu. A közelmúlt is bennük van. Az a döntés, amikor úgy határoztunk, itt maradunk ebben a kisemmiben, hogy kalandvágyból itthon élünk. Vagy az az élmény, az a történelmi pillanat, amikor kikiáltották a köztársaságot, én ott voltam. Örülés gesztus, amikor ilyesmi konkréttá válik. Hogy valaki kiáll a teraszra, és valóban kikiabálja a térre, hogy mától kezdve Magyarország köztársaság. Ilyesmit csak olvastunk, hogy például Mátyást a Duna egén választották meg királlyá. Persze az én munkáimban nem lehet könnyen tetten érni az efféle pillanatok ihletését.

– Annál inkább azt a pillanatot, amikor a műtárgy megszületett. Szinte megőrzi a mozdulatot, amellyel készült. Kíváncsivá is tesz a műhelytitkokra...

– Rendkívül időigényes az a technika, amellyel az utóbbi időben dolgozom. Bár mindig tevékenykedem, sokat javítok, valójában kevés munkám készül ahhoz képest, amennyi az egyidejű kiállítási lehetőségekhez kellene. Mert a papírönthvény nagyon hosszú ideig szárad, hónapokat igénylő folyamat. Gyárból veszem hordóban az alapanyagot, ami a legfinomabb eukaliptuszrostnak a ragasztóanyaggal kevert massza. A műteremben kiöntöm és üveghálóval merevítem. Valahogy úgy kell elképzelni, mintha tésztát gyúrna. Akkor igazán formázható, ha eléri a megfelelő állagot, se nem túl folyékony, se nem túl kemény. És lehet ezt a „tésztát" színezni is, vörösborral, lila hagymával, teával, kávéval. A neszkávé olyan erős, szinte gyilkos árnyalatot ad, hogy már nem is használom, sőt már meg sem iszom.

Profán recept

– Mi tagadás, mosolyra ingerel ez a „recept". Hiszen olyan művekről van szó, amelyeknek tartalma felesel a profán technikával, mármár a szakralitásig emelkedik.

– A festékek sem fennkölt anyagokból készülnek. És nem tagadom, van egy furcsa érzékisége ennek a munkának, hogy el kell kapni azt a pillanatot, amikor a matéria a legalkalmasabb, a legérzékenyebb, mondhatni: szenzibilis. Valóban az a törekvés, hogy megőrizzem a mű létrejöttének pillanatát, az anyagra ható erőket, a mozgást. Ahogy megsimítom, összehajtom, felcsavarom. És a mozdulat lágysága ütközik az ezüst, az arany hűvös, rideg, fémes csillogásával. Ez a kettősség dominál a műveimben, ez a konfliktus. Persze minden színhez tapadnak paradigmák. Ahogy a vörösbe belelátjuk a vér vagy a tűz vörösét, úgy az ezüsthöz, az aranyhoz is kapcsolódnak asszociációk, amelyek valóban előhívják a szakrális tartalmakat. De én azért is fordulok hozzájuk, amiért a középkori mesterek. Az oltárképek hátterében nem a gazdagság, a drágaság képzete miatt alkalmazták, hanem mert transzcendentális teret akartak létrehozni. A szem ugyanis nem tudja bemérni az arany pontos helyét, vagyis ennek a színnek csak lokális, azaz helyi értéke van, a valőrje, vagyis a távolság, a mélység nem érzékelhető, szinte a téren kívül kerül. Nem e világi. Ennek felfedezése a vizuális kultúra nagy találmánya. Azokon a képeimen, amelyeken a papír szinte csak keretként funkcionál, mint amilyen a Napsütötte táj, a Felfénylő gesztusok vagy akár A nap háza, az arany négyszögek sejtelmes, megfoghatatlan teret nyitnak.

A van és a nincs

– Mintha megmozdulna, mintha súlyosabb volna, mintha távolabb lenne, olyan a legtöbb munkája. A sok „mintha" óhatatlanul felidézi az illúzió fogalmát, amely jelen idejű. De felidézheti az emlékét is, valaminek a nyomát, ami viszont múlt idejű... Melyik áll közelebb önhöz?

– A megőrzés gesztusa, a lenyomat. Ha úgy vesszük, inkább a múltbeliség. Ott vannak például azok a képek, amelyeken egy lánc, illetve egy kötél lenyomata látható. Tehát nincs ott a tárgy maga, csak a papírban hagyott nyoma. Mintha mögötte lenne az a lánc. Gondolhatnánk azt is, hogy ott van. Szinte folytatódik az arannyal felvetett gondolat, megint valami, ami a van és a nincs vagy még filozofikusabban: a lét és a nemlét határán mozog. A művészetben a titok mindig lényeges. Ismeri Duchamp munkáját, amely nem más, mint egy köteg zsinór két lap közé zárva? Presztízsértéke miatt horribilis ára lehet. Ha megemelik, valami zörög benne, nem tudni, hogy mi. Sőt maga Duchamp sem tudta, mert egy barátját kérte meg arra, hogy valamit helyezzen el benne. Lehet, hogy csak egy kavics az, de az is lehet, hogy egy briliáns, amelynek a kereskedelmi értéke meghaladhatja a műtárgyét is. Micsoda talány! Ugye, hiba volna szétszerelni?

– Akkor már csak egyetlen kérdés, amelyik tapintatlanul boncolgat. Hogyan lehetséges, hogy a műveiben nincsenek humán, vagyis antropomorf motivumok, nem viselik az ember „keze nyomát"?

– Bajos lenne valaki kezét a présbe fognom... De komolyra fordítva a szót, a lánc vagy kötél, a használati tárgyak is az ember kezének arányaihoz méretezettek. Ha áttételesen is, de utal az ember jelenlétére. Korábban voltak műveim, amelyekben felbukkant az ember. Mostanában afelé haladok, hogy az ábrázolás helyett olyan különös tárgyakat hozzak létre, amelyeknek – s ez számomra döntő – semmilyen használati funkciójuk nincs. Távolodjon el a hétköznapoktól, és sajátos jelentést hordozzon. Arra gondolni sem merek, hogy kultikus jelentés. Hiszen ahhoz kultusz is kellene. De igencsak a kedvemre lenne.

– Nem inkább egy távolságtartó gesztusra vall, hogy tartózkodik a személyességtől?

– Ha nagyon megpiszkáljuk, lehet ebben valami. Kelet-Közép-Európában az embert sokféle csalódás érte az ide-oda-csapódás közben. Ez hovatovább történelmi meghatározottságunk, ami óvatosságra int. Védekezünk, nem szívesen adjuk ki magunkat.

Bogácsi Erzsébet

Színvonalban első, támogatásban utolsó

A magyar és az európai zeneoktatás

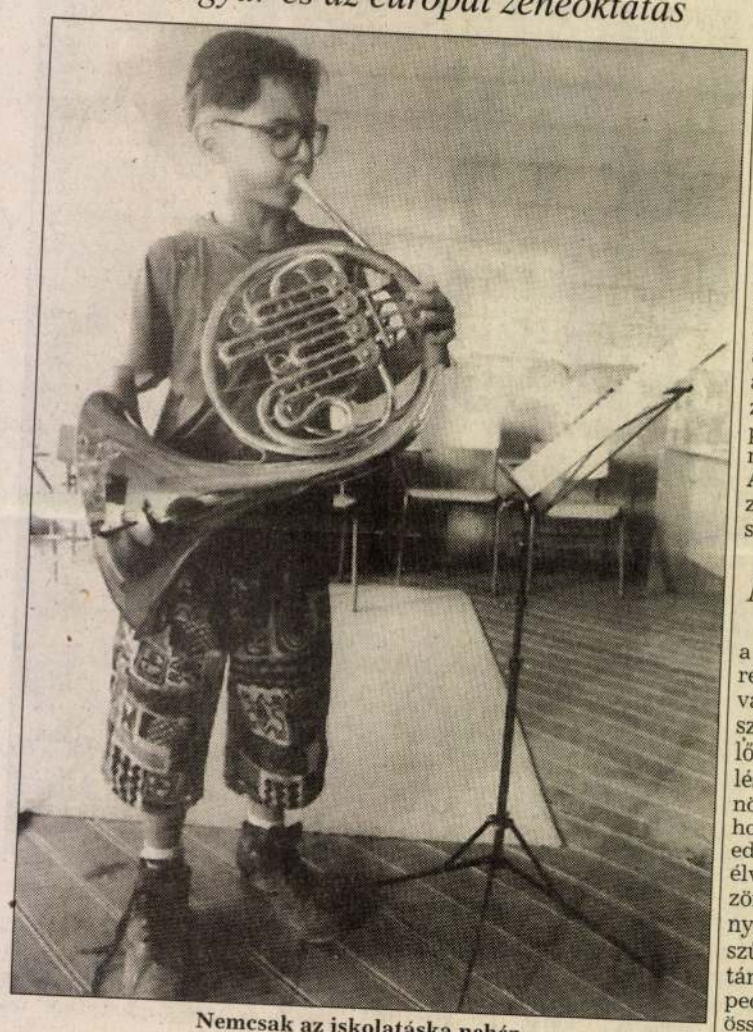

Nemcsak az iskolatáska nehéz

Az Európai Zeneiskolák Szövetsége (EMU) Dubrovnikban tartotta elnökségi ülését november 22. és 24. között. A hétfős elnökség egyik tagja magyar. Nemes László, a Magyar Zeneiskolák Szövetségének elnöke szerint Magyarország a zeneoktatás színvonalában az európai élvonalba tartozik.

Az Európai Zeneiskolák Szövetségét 1973-ban alapította meg 11 ország. Az EMU jelenleg 21 tagú. Magyarország 1995-től kapcsolódott be a szövetség munkájába. Az EMU elnöke, Josef Frommelt, aki régebben az Európai Parlamentben képviselte Liechtensteint, a novemberi tanácskozáson sürgette annak a stratégiának a kidolgozását, amely lehetővé tenné, hogy a zene kulturális megbecsülése nagyobb legyen az Európai Unióban.

Az EMU 1995-ös felmérése alapján Európában 5175 zeneiskola működött, ahol hárommillióan tanultak zenélni, legtöbben valamilyen fafúvós (furulya, fuvola stb.) hangszeren és zongorán. A vonós hangszerek a népszerűségi listán a harmadikok. Őket követik a rézfúvósok, a pengetős és egyéb hangszerek és az ütősök. Európában énekelni tanulnak a legkevesebben.

Az intézményesített énekesképzésben részt vevők aránya ugyan elhanyagolható a zongoristákéhoz képest, a társas zenélés legnagyobb csoportját mégis a kórusok teszik ki. Ugyanilyen kedveltek a big-bandek és a szimfonikus zenekarok. Megközelítőleg ugyanannyian választják a közös muzsikáláshoz a vonószenekarokat, a fúvósegyüttteseket és a kamarazenélést. A többiek leginkább a dzsessz-, a rock- és a popzenében kamatoztatják hangszeres tudásukat.

❑

Németország és Franciaország a két vezető nagyhatalom, ami a zeneiskolák számát illeti, 978, illetve 960 zeneiskolával. A harmadik helyen Ausztria áll 641, majd Svájc következik 352 zeneiskolával. Magyarországon tavaly 228 zeneiskolát regisztráltak. A középmezőnyben hazánk megelőzte Belgiumot és Dániát.

Ami a tanulók számát illeti, itt is a németek és a franciák járnak elöl. Németországban 759 ezren tanultak zenét, Franciaországban 640 ezren. Hollandiában 346 ezren, Svájcban 316 ezren. Magyarországon 82 ezren, vagyis az EMU-tag volt szocialista országok (Bulgária, Horvátország, Szlovénia) közül a legnagyobb létszámban. Az ország népességéhez viszonyítva viszont a miniállamok állnak a dobogón. Liechtensteinben minden tizedik, Luxemburgban majdnem minden negyedik ember tanul valamilyen hangszeren. A többi országban már nem ilyen kiugró a lakosság és az aktív zenetanulók aránya. Svédországban és Izlandon 3-4 százalékos, Bulgáriában, Horvátországban, Olaszországban és Spanyolországban viszont messze az egy százalék alatt maradt a mutató. Magyarországon a lakosság és a zenetanulók aránya megközelítőleg egyforma Németországéval, Franciaországéval, Görögországéval, Szlovéniáéval.

❑

Magyarországon a művészeti oktatáshoz való jogot a közoktatási törvény deklarálta, köszönhetően a Magyar Zeneiskolák Szövetségének és a Zeneművészeti Dolgozók Szakszervezetének. Ezzel Magyarország valóban azon kevés államok közé tartozik, amelyeknek döntéshozói figyelembe veszik a művészeti és zeneiskolai oktatás jelentőségét a törvénykezésben, nem úgy, mint Németországban, Görögországban, Olaszországban, Luxemburgban, Hollandiában, Norvégiában, Spanyolországban és Törökországban.

Az EMU kimutatása alapján nincsen összefüggés a tandíj mértéke és a tanulói létszám között. Ha a tandíj összege fordított arányban növekedne a zenetanulók létszámával, akkor Bulgáriában, Magyarországon, Luxemburgban és Svédországban lenne a legtöbb zeneiskolás, ahol a legkevesebb pénzt kell a tanulóknak befizetniük. A legtöbb tandíjat a görögök, a spanyolok és a hollandok fizetik.

❑

A törvényi, rendeleti szabályozás kapcsán már felvetődött az állami szerepvállalás kérdése az EMU-országokban, de a legjobban mégis a pénzügyi ráfordítás mértéke alapján derül ki: melyik állam áldoz legtöbbet a lakosság zenei műveltségére. Magyarország az utolsó helyen áll az 1,695 milliárd forintos támogatással. Hazánkat még Szlovénia is megelőzi 200 millióval. Hat-hétmilliárd forintnyi összeggel segíti Norvégia és Dánia a zeneoktatást, tíz-tizenötmilliárd forintnyival Finnország és Belgium. A svédek és a svájciak már 20 milliárd forinttal segítik a zeneiskoláikat, a norvégok és az osztrákok pedig a 27 milliárd forintnyi összeget sem sajnálják a zeneoktatástól. Hihetetlen, de Franciaország 70, Németország 75 milliárd forintot áldoz a zeneoktatásra, vagyis több mint negyvenszeresét annak az összegnek, amelyet a hazai költségvetés a magyar zeneiskolai hálózat fenntartására és fejlesztésére évente megszavaz.

Nagy Marianna

Közműv

A napokban jelentették be: a kormány mégis beterjeszt az idén a T. Háznak két kulturális „szaktörvényt", amelyekre korábban határidős kötelezettséget vállalt. Ez új fejlemény, mert már mindenki úgy gondolta, egyelőre semmi sem lesz a levéltári szabályok módosításából és az új közművelődési törvényből. Hát lesz.

A közművelődési tervezet most folyó tárcaközi egyeztetésétől mindenki annak a vitának a kiterebélyesedését várja, amely eddig a kultusztárca és az illetékes szakszervezet között dúlt. Ezúttal vélhetően a pénzügyi és a művelődési kormányzat nézetei csapnak össze. A közművelődési törvénytervezet körüli vita azonban többről szól, mint a pénzről.

Nem dőlt el a sorsuk

Szinte világméretűvé tágította a problémát a népművelők nemrégiben rendezett salgótarjáni vándorgyűlésén elhangzott felszólalásában Vitányi Iván művelődésszociológus, az Országgyűlés kulturális bizottságának elnöke. Világméretűvé annyiban, hogy szavai szerint ott is, ahol eddig a jóléti államok áldásaival élvezhette az értelmiség, a közönség és a kulturális intézmények széles köre, mostanában szűkösebbre szabják a kultúra támogatást. Abban a régióban, pedig, ahol mi élünk, már szinte összeomlásról beszélnek. Vitányi az utóbbit úgy látja, hogy a rendszerváltás közepette nem a kultúra szempontjai, érdekei az elsőrendűek. (Mikor volt azok?) A mostani átalakulásban az értelmiség hagyományos szerepe sem érvényesül, bár ez a szerep az államszocialista évtizedek alatt is eltorzult. Mert az értelmiség tagjait többnyire vagy beiktatták a hatalomba, vagy annak kiszolgálójává tették – mondja Vitányi –, és most is nehéz elérni, hogy azt a sajátos értelmiségi feladatot, amit a társadalom hosszú távon nem nélkülözhet – a hagyomány őrzését, az új ismeretek termelését, a világ- és létértelmezést, a jövőbeli alternatívák felvázolását – fontos helyen rangsorolják. Emiatt az értelmiség lázadása van kibontakozóban, lépésről lépésre vívják a harcot saját szerepük és az általuk képviselt kultúra elismertetéséért – vélekedik a tudós szociológus és művelődéspolitikus.

Az értelmiség helyzetének megingása bizonyára hozzájárul a kulturális intézményrendszer totális válságához, ellehetetlenüléséhez. De ha köz-

MÁV Rt.

Utasainl

A MÁV tudja: még sokat kell t
gedettek legyenek. A MÁV tesz

● Irodák az utasokért
Országszerte 29 irodánk és harmir
megismertesse az egyénekkel és a
geket, a kedvezményeket, s hogy s

● Elektronikus menetrend
Jövő májustól, a nagyobb állomá
formációkkal szolgál a menetre
vonalakról. Az adatok több nye

● Helyfoglalás számítógéper
A közeljövőben a MÁV orsz
lesztjük, és többek között alk
helyfoglalásra. Ez pontosabba
az összesített adatok segítség
lelő menetrend-javaslatok k

● Újabb két InterCity-vo
Naponta már 46 InterCity-v
nem hárommillió utas válasz
Budapest–Békéscsaba és B
állítja forgalomba a közked

● Kényelmesebben a mel
A MÁV felújítja a mellékv
kocsit láttunk el környezet
Ezzel lehetővé vált a drága
hetők is a járatok. A felújítá
támlás, szövettel bevont szé
mellékvonalakon az év vég
látunk el.

ZABORSZKY Gábor Ev Művészet 1991/4

ARANYKOR

Záborszky Gábor kiállítása

(Adalék a kortárs művészet aranyhasználatához.)

Aurea prima stata est aetas...
Ovid. Met. I. 89.

Világértelmezési tradícióink arról szólnak, hogy a káoszt követő első és rendezett létállapot az Aranykor volt. Amaz rendezetlenség utáni strukturáltság a *kép* lehetősége és előfeltétele, s ezért emlékezhetünk is rá általa. A rendezettség, mint teremtettség – creatio –, európai tradíciónk krisztianizált pillére.

A művészettörténeti hagyományban az arany és a nap, minthogy a legközvetlenebb módon is vonatkoztathatóak egymásra, kitüntetett jelentőséggel utalhatnak a fény, a világosság, a szakralitás jelenlétére, spirituális kvalitások, ideák meglétére.

Casa del Sole (I, II) Tükröző, aranyfényűre eloxált fémkeretben, üveglap alatt, barna darócvászonra applikálva szemlélhetjük a művet magát, mely „pusztán" két-két téglányalakú lap. Anyaguk: vászon, homok, plextol, bronzpor. A darabok, bár határozott kontúrúak, a szövet már helyenként felfeslett, anyaghiányos. A felület egyneműen kopottas, szemcsés kitöredezettségekkel, árkokkal-karcokkal borított, megmutatva így a síkok „mélyszerkezetét". Mindezt a bronzpor használata óarany színben tárja elénk, s idézi az idő-emlékezet illúzióját.

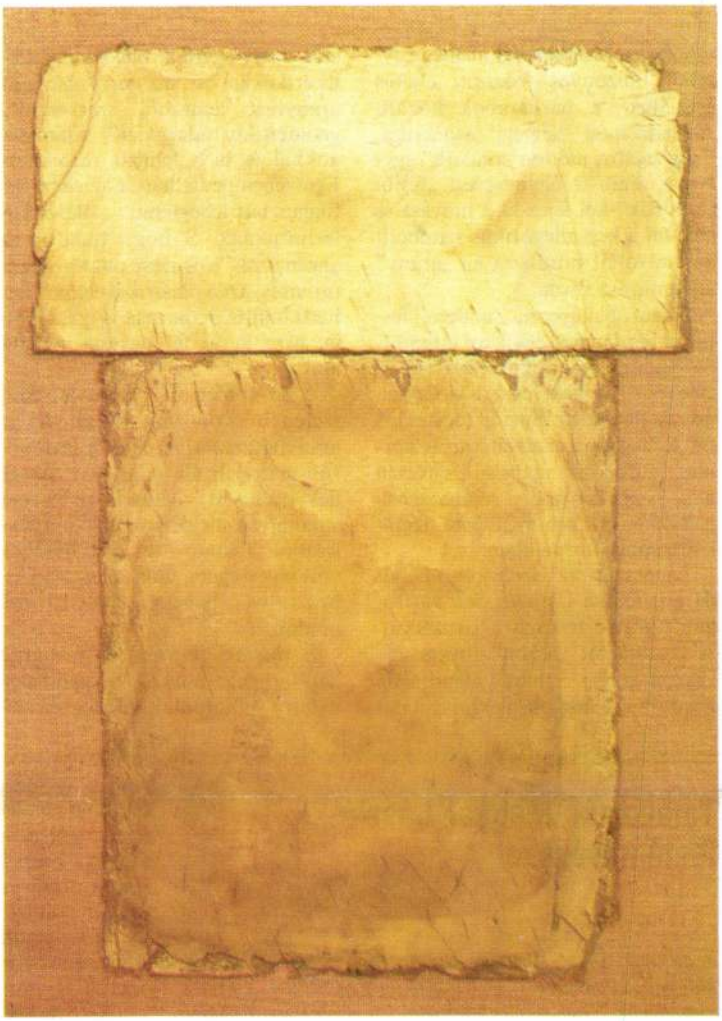

Záborsky Gábor: Casa del Sole I, 1989
vegyes technika, 80×60

Záborszky Gábor. Beuys emlékmű, 1990,
vegyes technika, 160×200×150 cm
(Fotók Timár Péter)

A fragmentumok méreteinek elemzéséből kitűnik, hogy egymáshoz viszonyított területi arányaik ugyan nem szigorú matematikai pontossággal, de átélhető, szemléletes módon képviselik az aranymetszés – a sectio aurea – nyugodt har-

móniáját. Mindazonáltal megjegyzendő, bizonyos fokozati eltérés érzkelhető a párdarabok között. A hatásmód lényegi aspektusa, hogy sajátos módon „csúszik" egybe az, amit az úgynevezett „festői eszközök"-kel fejez ki a művész és az, ami a kép allegorikus-szimbolikus mivoltát hordozza az „arany" alkalmazása révén.

Az európai újkori, „modern" festészet kezdetének egyik jól kitapintható pontja az, amikor *Alberti* arról értekezik: az igazi festőt az jellemzi, hogy a fémarany illúzióját festékkel tudja megadni, érzékeltetni. A kortárs művészet újabban szívesen nyúl ismét az arany színhatásbeli jellegéhez, a korhoz „illően" leginkább spray formájában.

Záborszky az *Aranykor (I–IV)* darabjaiban a *Casa del Sole* zártságán túllépve fejleszti a struktúrát. A „formázott vászon" (nyers ág–vászon–keret), mint alépítmény hordozza a homok-plextol „masszát, mely egyrészt plasztkus-taktilis értkekkel bír, másrészt alapja az aranyfüst lemezből szerkesztett, geometrikus (alaprajzi?) sajátosságokkal is bíró felületi részeknek. Egészében pedig háttér az elébe befüggesztett-lebegtetett plasztikus térformának. S hogy tudatos az „aranyozás", és nem puszta dekorativitás, azt a plasztikai elemek látható bólusz alapozása is igazolhatja, arra kerül fel ugyanis a fémarany.

A tér–tömeg–sík viszonylatrendszerének esztétizmusán túl *ez* az aranyhasználat az, ami deszakralizált-materializált (vagy csak annak deklaráltatott) világunkban a Szent valamilyen meglétére, illetve a hiányából fakadó űr betöltésének szükségességére utal. Ám nem illusztratív, hanem demonstratív módon.

E művek alapvetően meditatív kép-tárgyak, mintegy magánhasználatra alkotódtak. Jellegzetességük, hogy nem verbális módon idézik azon kort, amelyről történeti tudással ugyan nem rendelkezünk, ám egy-egy darabját mégis csak kézhez vehetjük. A tradíció újrateremtése folyamatának lehetünk a tanúi.

A *Beuys emlékmű* konkrét aspektusában monumentumszerű jellegel idézi *Joseph Beuys* (1921–1986) nevezetes akcióját: *Hogyan magyarázzunk képeket egy döglött nyúlnak?* (1965) A „háttér" analóg az *Aranykor* darabjaival, azonban itt két egységből szerveződik: *megnyílik*. A földre állítva az elemek közötti rés előtt találjuk a plasztikus formát, az ág–vászon–szurok együttesből felépített-megformált „nyulat". Az arany használat e rendszert szintén elemeli a hétköznapiság világából és mementóvá rögzíti Beuys vezérlő gondolatát (melynek minden tagján azonos a hangsúly): Az Ember Teremtő Igazság.

Prakfalvi Endre

Találkozás Magyar László festőművésszel

A Buenos Aires-i Nemzeti Szépművészeti Múzeum előtt hatalmas tábla hirdeti: IX. PREMIO PINTURA. A festészeti biennálé művészeinek névsorában első helyen L. Magyar neve olvasható. A kiállítás megtekintése után felkerestem a festőt, a negyvenöt éves Magyar Lászlót, aki gyermekkora óta él Argentínában, és két éve elnyerte a legnagyobb elismerést, az Argentín Nagydíjat.

– Mindez nagyon szépen hangzik, csakhogy a világ művészei rádöbbentek, hogy a l'art pour l'art festészet ideje elmúlt, a bennünket körülvevő társadalmi-gazdasági környezetben meghatározott mozgásterünk van. A ma művésze, ha jó úton jár, azt a társadalmat fejezi ki, amelyben él. Én itt végeztem el a főiskolát, ahol tanársegédként is, meg a tanszékvezető helyetteseként is működtem, sőt, házasságomat is ennek köszönhetem. Mindezt abba kellett hagynom, mert a megélhetési gondok arra kényszerítettek, hogy a festészet mellett valamilyen biztos kenyérkereset után nézzek. Alkalmazott grafikát művelek, ebből élünk. A mai fiatal generáció már nem veszi olyan komolyan a festészetet, mint annak idején mi vagy a tanáraink, inkább a public relation-ra és a társadalmi kapcsolatokra helyeznek nagy súlyt. Sajnos, napjainkban ez az előrehaladáshoz nélkülözhetetlen, így ahhoz is, hogy egy nemzeti biennálén részt vehessen a művész. Manapság a műtermében senkit nem fedeznek fel!

– *Hogyan kerül be egy modern festő képe a Szépművészeti Múzeum biennáléjára?*

– Egy zsűri ítéli meg, hogy megérdemli vagy sem. Habár a művészetben nincs abszolút igazság, minden nagyon szubjektív, de zsűri mégis van és ítélkezik, hogy az ember bejuthat, vagy kivül marad... Áttekintik az utolsó két év művészi teljesítményeit, és aztán döntenek.

– *Mi a dolga annak a művésznek, akinek „a világ csak hangulat", a művészet csak gyönyörűség? Az ilyen művész most zsákutcában van?*

– Talán nem lehet ennyire általánosítani. A mai valóság olyan kemény és annyira kikerülhetetlen, hogy a századelőről ismert bohémvilágnak ki kellett halnia. Valamiből meg kell élni! A művésznek nem az az elsődleges célja, hogy eladja művét, hanem az, hogy fessen. De felkopik az álla, az atelier megtelik eladhatatlan képekkel, akár az én vagy a feleségem műterme.

– *Lehet-e képet, szobrot eladni Argentínában, amely hasonló gazdasági bajokkal küzd, mint Magyarország?*

– Minden mindennel összefügg: a politika, a társadalom, a kultúra, a kereskedelem. Pár évvel ezelőtt létezett még egy módosabb középosztály, amely költött a kultúra maradandó értékeire; orvosok, mérnökök, vállalkozók vásároltak festményeket. Akkor még nem volt ilyen hatalmas infláció, mint napjainkban, képet részletre is lehetett vásárolni, de sajnos, ez már a múlté. Ma nem tudunk eladni. A festőknél csak a szobrászoknak nehezebb. Ezek kemény idők...

– *Miben látszik a kiút, ha van?*

– Az ember gyakran fölteszi magának a kérdést:

J. ZÁBRÁK Róza

Tabaj-Kopanhegy, adóállomás (1962?)

Postaép 90.

ZÁBORSZKY Gábor

90 3. 13,14
91 1. 71
4. 41,53-54
9. 45
11. 64

Új Művészet

ZÁBORSZKY Gábor

Arany nyuszi Joseph Beuysnak, 1990, vegyes technika, 85x55 - 90.3.12

Új Művészet

Új Művészet

ZÁBORSZKY Gábor

2. 16.p. - recenzie XIV.O.G.B.

Új Művészet 1992

nie in Pest. In: Die ungari-
iener Schule, 1846-1930. Aus-
, Wien ... Bp.1983. 25-28.old.

MV 1984. 19-29.old.

a és a Velencei Karta.

észete Magyarországon.

. Feszl és a pesti Vigadó.

blémái Magyarországon.

1987. 142-154.old.

nach einem nationalen Baustil
"Mitteilungen der Gesellschaft
ang in Wien" 1989.Nr.1/2. 9.old.

ZÁBORSZKY Gábor

Casa del Sole I., 1989, vegyes technika, 8ox6o - 91.4.53

Beuys emlékmü, 199o, vegyes technika, 16ox2ooxl5o - 91.4.53

Müvészet

ZABORSZKY Gábor Új Művészet 1992/6

Az arany mint előtérbe helyezett háttérelem

Záborszky Gábor festőművész kiállítása

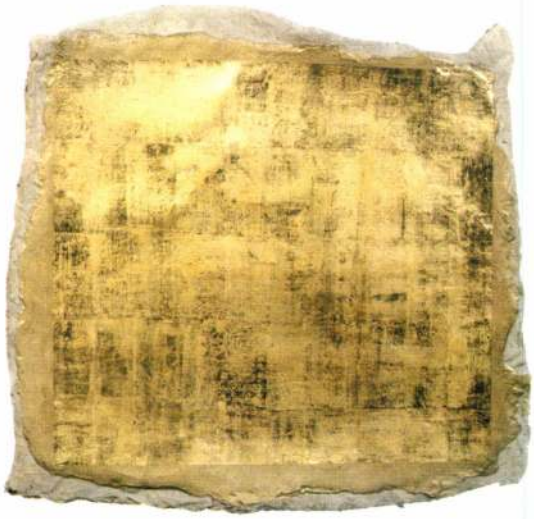

Záborszky Gábor: El Greco I, II, III, 1990,
vegyes technika,
3 × 90 × 110 cm
(Fotó Józsa Dénes)

Áttekintve kollekcióját, azonnal leszögezhetjük: számos fontos tényezőt mérlegelnünk kell *Záborszky Gábor* új, az évtizedfordulón, az elmúlt években született alkotásainak szemlélésekor, megközelítésekor. Az ezerkilencszázhetvenes évtized közepén induló festőpálya — amely érintőlegesen találkozott a nyolcvanas évek frissen festőinek munkálkodásával — gyökeresen egyéni, karakteres festői-művészi felfedezésekkel jellemezhető alkotásai révén vált kortárs művészetünk egyik intellektuális és emocionális izgalmakban bővelkedő fejezetévé.

Talán a legfontosabb jellemvonás, hogy Záborszky Gábor műveiről eltűntek a színek és a hagyományos kompozíciót alkotó formák — ezen klasszikus elemek már a pályakezdés munkáiban is nyomokban szerepeltek csak —, s puritán kifejezőeszközrendszerre hagyatkozván a művész önmaga számára szűk folyosót szabott: maradt kezdetben a földszín, majd a rőtvörös, és most az arany, a szürke és a fehér, legújabban egy-egy felkéklő folt mint szín, és a sík helyett megteremtődtek a felületek és a testek. A fal elvesztette hordozó szerepét, a művész kilépett a térbe. A Záborszky-alkotások már sem a festészet, sem a szobrászat konvencionális kategória-rendszerébe nem illeszthetők be; ha kísérletet tennénk a pontos meghatározásra, akkor valahol a két műfaj, illetve ágazat határmezsgyéjén kellene tapogatóznunk. A legpontosabban bizonyosan akkor fogalmazunk, ha azt mondjuk: öntörvényű teremtmények ezek, amelyeknek szuverén hatóköre van, amelyek besugározzák, feszült vibrálással telítik közelebbi és távolabbi közegüket, befogadó környezetüket. E hatásmechanizmusban minden bizonnyal kiemelt szerepet játszik az arany — mint szín, mint felület, mint atmoszféra — alkalmazása: az arany, mint egykori, korábbi korszakokban alkalmazott képalkotó háttérelem a Záborszky-képeken-tárgyakon olyannyira előtérbe került, hogy egyszersmind megszüntette a hátteret mint jelenséget, s aztán később, a még újabb alkotásokon felolvadt, visszaszorult a fehér semmizuhatagában.

A kiállítás címe — *Aranykor* — a kollekció aranyos művei segítségével hangsúlyozható; ezek a különös kompozíciók szuggerálják az aranykor iránti vágyódást, a romlatlan, tiszta, barbár szépség áhítását, a transzcendens, elvont, a zavaró és a roncsoló hatású tárgyiasulásoktól mentes világ felépítésének óhaját, a köznapi utalásoktól, jelektől, jelzésektől, a lejáratott, jól bejáratott, megunt szimbólumoktól való kétségbeesett menekülést. Rezignáltan jegyezhetjük meg: azért ez a dolog természetesen nem ilyen egyszerű. Ugyanis utalások — körvonal, tér-, tömeg- és formavonatkozások — azért vannak: asszociatív ívek indulhatnak — erőszakoltan vagy önkéntelenül — mondjuk állatok, madarak teste, lénye, emléke felé, és persze egészséges vagy beteges elvágyódásaink is lehetnek. Ám rádöbbenhetünk hirtelen, hogy a Záborszky által közvetített aranykorvárás — vagy megidézés — egyáltalán nem idilli, nem felhőtlen-könnyed, nem elandalító: az arany által hordozott isteni tökéletesség ugyanis durván csorbult, a fejedelmi pompa kissé megfakult, a mesés gazdagság jócskán megfogyott. Állunk a fáradt, kopott arany sugárzásban, s a fényt misztikusan egyszerre elnyelő és tükröző anyag megzavar és elbizonytalanít.

Az egykori, élettel telt test, az életteliség emléke, a nehezen körvonalazható, tisztázatlan történések és állapotok képzetei rögzítődnek talán e művekben — vagy egyszerűen csak az elmúlt vagy eljövendő fennköltség? —, rejtélyekkel telített meditációs közegek nyílnak meg, múlttal, titkokkal terhelt terek tárulnak fel. Úgy ítélhetünk: az arany ragyogásában és a fehér üres tündöklésében, tisztaságában mintha szétszóródott, sohasem volt gazdagságunk, illúziókká foszlott aranykorunk tétova reményei öltenének testet — pedig csak a megfoghatatlan átmenet: a transzcendencia valósággá, a valóság transzcendenciává alakulásának szerény tanúi vagyunk.

(Pécsi Kisgaléria, 1992. II. 28—III. 29.)

WEHNER TIBOR

rabjaitól a kibújó, igen finoman megmunkált, polírozott új formák élei, csúcsai szinte előttünk születnek meg (*Csúcs, Lapály*). A forma ilyen spontán kialakulása csaknem erotikus érzetet kelt.

A kiállítás zalaegerszegi résztvevője, *Horváth László Jelek* című alkotása gótikus kapubélletre emlékeztető szimbolikus motívum, amely az egész tárlat kapujaként is értelmezhető. A művész problémája a megolvadt fém képezte durva és a simára polírozott finom felületek ellentéte, valamint az egyszerű háromszögformák térbeli egymásba metsződése. Alkotásait többnyire a tézis-antitézis ellentétpárból kialakuló szintézisre építi. *Ézsiás István Képarchitektúrája* a síkból kitöredező csíkokkal és háromszögekkel a síkból a térbe való átmenet folyamatát illusztrálja. Geometrikus formákból készült plasztikáit kényes belső egyensúlyra, az arányok, szögek, színek harmóniájára alapozza.

A tárlaton két grafikus mellett egyetlen festő szerepel. *Boros István* képein az applikált hulladékok pop artos hatást sejtetnek. A meggyűrt felületű papír-alap belső struktúrája és a barna-fekete tónusú színfoltok által kialakított faktúra izgalmas hatást kelt. Festett formáinak törésvonala az új keletkezésének folyamatát asszociálja. *Nemes Ferenc* zöld, fekete, kék alapra készített grafikáinak különböző vastagságú vízszintes vonalai és sávjai rezgő mozgás illúzióját keltik. *Htóth Tamás* tudományos egzaktsággal megszerkesztett, szemünk láttára növekvő alakzatai szintén vibráló érzetet keltenek, s a papírtól elszakadva a térbe készülnek kilépni, akárcsak a lézervetítő kirajzolta, térben bonyolódó formák.

A kialakulás különböző fázisait tárják elénk *Klicsu Lajos Deformációi*. Primer formákból (négyszögekből) összeállított objektjeinek mind teljesebb mértékben megmunkált felületei egy történés állomásait összefüggő folyamatként jelenítik meg. A negyedik, az idő-dimenzió ábrázolása nem hiányzik *Csepregi Sándor* alkotásaiból (*Átmetszés I—II*) sem. Kettős korong-formái a belső rendezettség létrejöttének stációi. Steril, hideg formákat hoz létre fából vagy fémből *Budahelyi Tibor* (*Ipari objektek*). A tárgyakat saját anyaguk hulladékába, forgácsok közé helyezi, s ezzel azt is a műalkotás szférájába emeli.

A különböző alakzatok (hasáb, korong, sík tábla) rideg, fényes, sima felületébe mélyedő, sötét színével, durvább felületével azoktól elütő, a fém töréseivel át nem metsződő, szabályos görögkeresztformát variálja *Nagy Gábor Mihály*. Nem tudunk szabadulni az érzéstől: a kereszt úr az anyagon. *László Bandy* szellemes papírkockái dekoratívan szemléltetik az aranymetszést, de magáról a művészről nem sokat árulnak el. Érdekes ellentétekre épít *Friedrich Ferenc*. Hideg, fekete fémből készült fatörzs-imitációiba éles, ezüstszínű hasábok hasítanak bele, s azokban mint „természetes" közegben, rovarjáratokra emlékeztető belső eróziót indukálnak. A természetes-mesterséges ellentétpár sugalmazott viszonylagossága a művészi teremtő erőbe vetett meggyőződésről tanúskodik.

Sokszínű egység jellemzi tehát a tárlatot. Az alkotók esszenciális kérdéseket vetnek fel, melyek közös gondolati rendszer részei. A környezet újraértelmezése nem öncélú, hanem a minket körülvevő valóság teljesebb megértését szolgálja. *(Zalaegerszeg, Városi Hangverseny- és Kiállítóterem, 1991. december 13—1992. január 19.)*

KOSTYÁL LÁSZLÓ

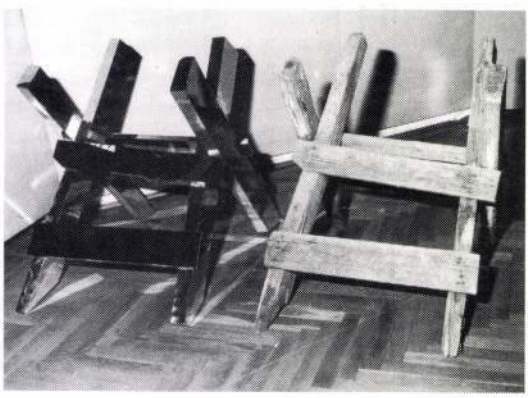

Heritesz Gábor: Természetesség, fa, krómacél

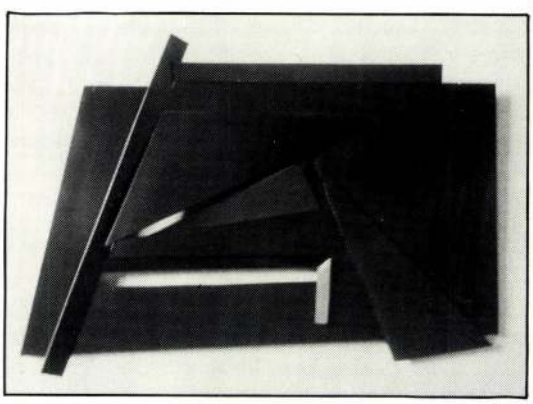

Ézsiás István: Képarchitektúra, acél (Fotók Mazur Ildikó)

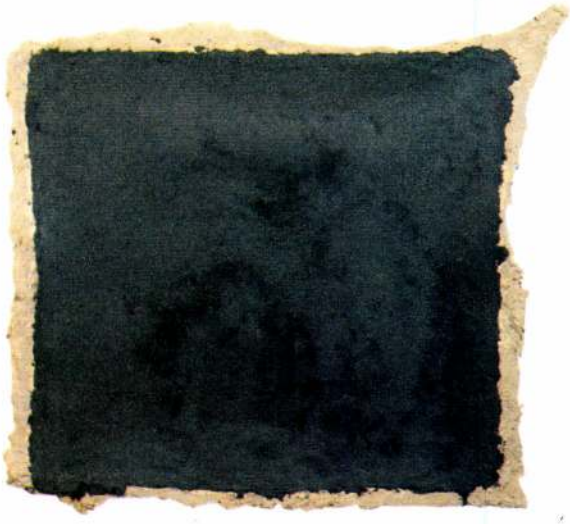

Florida a képparadicsom?

Útivázlat a Miami Artfair '92-ről

Megérkezés

A repülő leszáll Miami repülőterén, és nem Amerikába lép az utazó. Miami nem Amerika — mondják a bennfentesek. Miami egy országnyi Siófok, állapítja meg néhány nap után a Magyarországról jött látogató. Egy amerikanizált karibi part, egy kubanizált Cote d'Azur. Télen kellemesen nyár van, nyáron elviselhetetlenül ugyanaz. Egy váltás ruhával éveket tölthetsz el, és a Collins Avenun való átjutáshoz is összejöhet néhány hét. A várost járva a nyugdíjasok tömegeivel és a bevándorlók ezreivel találkozhatsz. A színesbőrűek itt a Közép- és Dél-Amerikából bevándoroltak.

A kerületek jól tükrözik a latin hatást. A villanegyedek jó része a spanyol tengerparton is épülhetett volna. Ezen kívül tengerkék és zöld épületszínek, továbbá a tortamázak teljes színskálájában yachtok és kubai vendéglők. Vagy hatvan-száz kisgaléria, színházak és múzeumok. Megérkeztél Miamiba.

David és *Lee Ann Lester,* az Artfair szervezői — máskülönben részesei a Los Angeles-i művészeti vásárok szervezésének is — két éve úgy gondolták, érdemes kipróbálni a közép- és dél-amerikai piac felvevőképességét, s ennek legkiválóbb helyszíne az amerikai kapu, vagyis Miami. Ezen a városon át áramlik be a déli kontinens felől a tiszta és piszkos pénz. 1991-ben, az első Art Fairen, próbaképpen mintegy ötven galériát hívtak meg. A meglepő sikerre való tekintettel 1992-ben — lám, mit számít ma Dél-Amerika, a harmadik világ — már mintegy 160 kiállító jött el.

Milyen egy művészeti vásár az USA-ban?

A szervezők semmit nem bíztak a véletlenre. A Miami Beach Convention Centre hihetetlen méretű csarnokában 24 ország 160 kiállítója vett részt, ezek fele az Egyesült Államokból és Kanadából, húsz százaléka Latin-Amerikából érkezett. A vásárt komoly sajtókampány előzte meg, az Art News, a Flash Art és más nagy művészeti magazinok hirdetései szép számmal mutatták be a résztvevőket, és természetesen jelen is voltak a járulékos programokon a nagy művészeti lapok, a gyűjtők szervezetei. Előadások és filmbemutatók kísérték a négynapos rendezvényt. Pedig egy évben jelenleg 7 nemzetközi művészeti és antikvitás vásár van — csupán az Egyesült Államok területén. Ha pedig az összes vásárt számoljuk világszerte, Japántól Hollandiáig 25 vásárt és szalont számolhatunk össze, amely műkereskedelemmel fog-

D. Hockney paravánja

lalkozik. Olyannak tűnik ez a vásárnaptár januártól decemberig, mint a Forma—1 autóscirkusz menetrendje. És az is. Utazó vásárok, mindenütt felbukkanó dealerek, galériák és művek.

Négy nap, amely ... nem rengette meg a művészeti világot. A számunkra elképesztő mennyiségű mű közt hamis és valódi *Picassók* és *Mirók* éppúgy jelen voltak, mint a 60-as évek sztárjai (*Warhol* és *Rauschenberg, Wesselman* és *Hockney*), és a művek e hatalmas mennyiségében gomolyogtak a lehető legközépszerűbb és képcsarnoki mértékkel is alig mérhető „alkotásokkal". De hát egy képvásáron, egy art fairen nem a szakmai szempontok a legfontosabbak. Valójában az ilyen típusú bemutatók a befektetést, s nem a művészetet célozzák meg. Így történhetett meg, hogy számos galéria anyagában együtt szerepelt a sztárművész és a giccsőr. Épp ezért alig voltak jelen az új tendenciák képviselői.

A galériák arra sem ügyeltek, hogy kollekciójuk egységes benyomást keltsen. Persze akadt jó néhány kivétel. Így volt londoni galériás, aki XIX. századi angol állatfestők képeivel üzletelt, mások csak egyetlen — rangos vagy ismeretlen — művész alkotásait árulták.

Érdekes volt megfigyelni, mennyire más megbecsülése van a sokszorosított grafikának az amerikai kontinensen. Mivel hatalmas méretű és kiváló minőségű nyomatok szerepelnek a kiállításokon és vásárokon, ezek elkészítéséhez komoly anyagi áldozatokat vállal a művész és a nyomdák is. Ezt meg kell fizetni. Ezért az egyedi grafikákat is felülmúló nyomatárakat láthattunk a vásáron. Ezek a nyomatok persze — mint a teljes anyag általában — igen vegyes benyomást keltettek.

A látványos és elegáns megoldások, a korkívánalmakat maximálisan kiszolgáló profisztárok munkái mellett a tisztes iparosok szemfényvesztő technikázásai is jól érvényesültek. Az újgiccs szobor-rémálmainak monumentális hülyéskedései — például motorral forgatott oszlopokon rózsaszín tapírok sorozata — briliánsan megoldott újkonstruktivista, neohardedge krómacél kompozíciókkal osztoztak a galéristák boxain.

Enteriőr Botero, River, Frank Stella és Christo műveivel (Fotók Sinkó István)

Az információcsere és a fogadások sokfélesége révén majd mindent meg lehetett nézni ezen a képzőművészeti BNV-n. Az üzletmenetek sem teljesen rejtve zajlottak. Így a laikus vagy kezdő galériás is jó példákat talált arra, mi is a képkereskedői profizmus. A szakmát jól megtanulták az itt kiállítók. Nem egyszeri sikerre, de szép, nyugodt üzletmenetre törekedtek. A galériás mellett — aki szinte csak az irányító munkát végezte — a dealerek voltak a vásár főszereplői. Az ő feladatuk a piaci erőviszonyok felmérése után az áru értékesítése, új adatok begyűjtése. A legtöbb galéria végigjárja a fentebb említett vásárok majd mindegyikét, készletét kínálva. Így aligha marad a nyakukon a most — januárban — el nem adott kép- és szoboranyag. A dealerek biztosra mennek. Az elő nem készített, ismeretlen, bizonytalan művek — és szerzőik — nem hatják meg őket. A profit nagyobb törvény, mint az esztétikum vagy a művészi érték. Szép példája e törvénynek *Bernardo P. Torrens* — van-e, ki e nevet nem ismeri? —, az ifjú spanyol titán. E kiváló fotónaturalista aktfestő művei egy kivétellel már a vernisszázson elkeltek. Mondják, a galériás ezekre a képekre utaztatta fel valahonnan az Egyenlítőről a potenciális vásárlót.

A profizmust jelezték a kiválóan előkészített propagandaanyagok, hirdetések, a reklámok, a jól kigondolt fogadásokra üzleti céllal odavezényelt művészek, akikkel vagy reprezentáltak a galériák, vagy valamilyen találkozót, produkciót szerveztek nekik. Ezzel a fogással azonban kevés galéria élt, így képzőművészt — minek is egy vásárra a termék készítője — alig lehetett látni. Rövid időre előbukkant *Frank Stella* és *Duane Hanson*, meg néhány kevéssé ismert spanyol művész — no és néhány magyar.

Magyarok a vásáron

Az egyetlen magyar kiállító galérián — *Éri Galéria* — s az általa bemutatott *Kalmár István, Koncz András* és *Sinkó István* képzőművészeken kívül csak néhány amerikai magyar művész (*Dus László, Hus*

1021

1983.II.12. 4,25 Faragó

Jó reggelt!

- Don Quijote unokái értekezleten, amelyen maga a nemes lovag is megjelenik. Mindez a Műcsarnokban látható egy kiállitáson. Járlat vezetőnk Lengyel Anna.

- A fiatal képzőművészek nemzetközi párizsi biennáléját a mult esztendőben október 1-e és november 17-e között rendezték meg. Képzőművészeket mondtam, pedig a festők és szobrászok mellett bemutatkoztak a video és az akciómüvészek képviselői is. Ott voltak az épitészek, aztán volt egy hang és hangzás elnevezésü csoport is és müvészek által készitett és kiadott könyvek is szerepeltek a fiatal müvészek párizsi biennáléján. Ugynevezett nemzeti biztosok javasolják azokat a müvészeket, akik szerintük nemzetüket méltón képviselik. Németh Lajos müvészettörténész a magyar nemzeti biztos három fiatal képzőművészt küldött a párizsi biennálére. Az ő alkotásaikat láthatják a Műcsarnokban. Gangha Ferenc, Kazovszki és Záborszki Gábor müvei más, más világot mutatnak. Bangha Ferenc grafikai lapjain mindig történik valami. Rajzai sztorit mesélnek, igy jellemzi őt többek között Németh Lajos müvészettörténész a katalógus előszavában. Groteszk szociológia ez fejezi ki legtalálóbban müvészetét. Egyetlen képet hadd idézzek. A Don Quijote unokái sorozatból az Értekezlet cimüt. A nemes lovag a kerek asztal körül ülők felé tart lován kivont kardjával. L. Kazovszki művével a kiállitóterem egy sarkát rendezte be. Képzeletbeli és materiális tárgyakkal. A mü cime A nagy csendélet avagy További jelentek az utolsó állat és a rumélidi csillag történetéből. Torzitott önélet rajz igazit el. A harmadik müvész Závorszky Gábor. A természet valóságos elemeit faágakat, leveleket épit egybe a fehér táblaképre megalkotott hagyományos festészettel. Külön szólni kell a kiállitás rendezőjének Frank Jánosnak munkájáról. Ugy helyezte el az alkotásokat, hogy marasztalják a látogatót gondolkodásra, meditációra késztetnek. Ritkán vesszük észre, ha jó a kiállitás rendezés, többet bosszankodunk, ha rossz könnyében szóvá is tesszük. A müveket szolgáló kiállitás rendezés iskolapéldája Frank János munkája.

Z. Záborszky Gábor

1021

1983. II. 9. Petőfi 10,45 Áné

Láttuk, hallottuk

- Hallgassák meg művészeti rövidhireinket.

Az elmult évben a párizsi fiatalok biennáléján szereplő három képzőművész, Banga Ferenc, L. Kazovszky és Závorszky Gábor Párizsban járt anyaga péntektől a Műcsarnokban tekinthető meg. Ezzel a kiállitással egyidőben L. Kazovszkijnak, Závorszky Gábornak, Kelemen Károlynak és Borbás Klárának az Óbudai Pince Galériában is tárlata nyilt.

1983. II. 9. Petőfi 10,45 Áné

Láttuk, hallottuk

- A közeli napokban egyidejüleg három plakátkiállitás is megnyilik Budapesten. Pénteken a Műcsarnokban A világ legjobb plakátjai cimü kiállitás nyilik, mely az eddigi varsói nemzetközi plakát biennálé dijnyerteseit mutatja be. A jövő héten a Nemzeti Galériában rendezik meg az Év legjobb plakátjai cimü tárlatot. Ezen kivül a Fényes Adolf teremben látható a Műcsarnok eddigi kiadványaiból összeállitott plakát- és katalógus kiállitás.

1983. II. 9. Petőfi 10,45 Áné

Láttuk, hallottuk

- Két előadásra invitál ma délutánra a Magyar Épitőművészek Szövetségének meghivója. Délután 4-kor Mattika Mekinen finn épitész tart előadást, este 8-kor pedig Beke László művészettörténész és Kovács Attila épitész beszélgetnek a mai épitőművészetünkről.

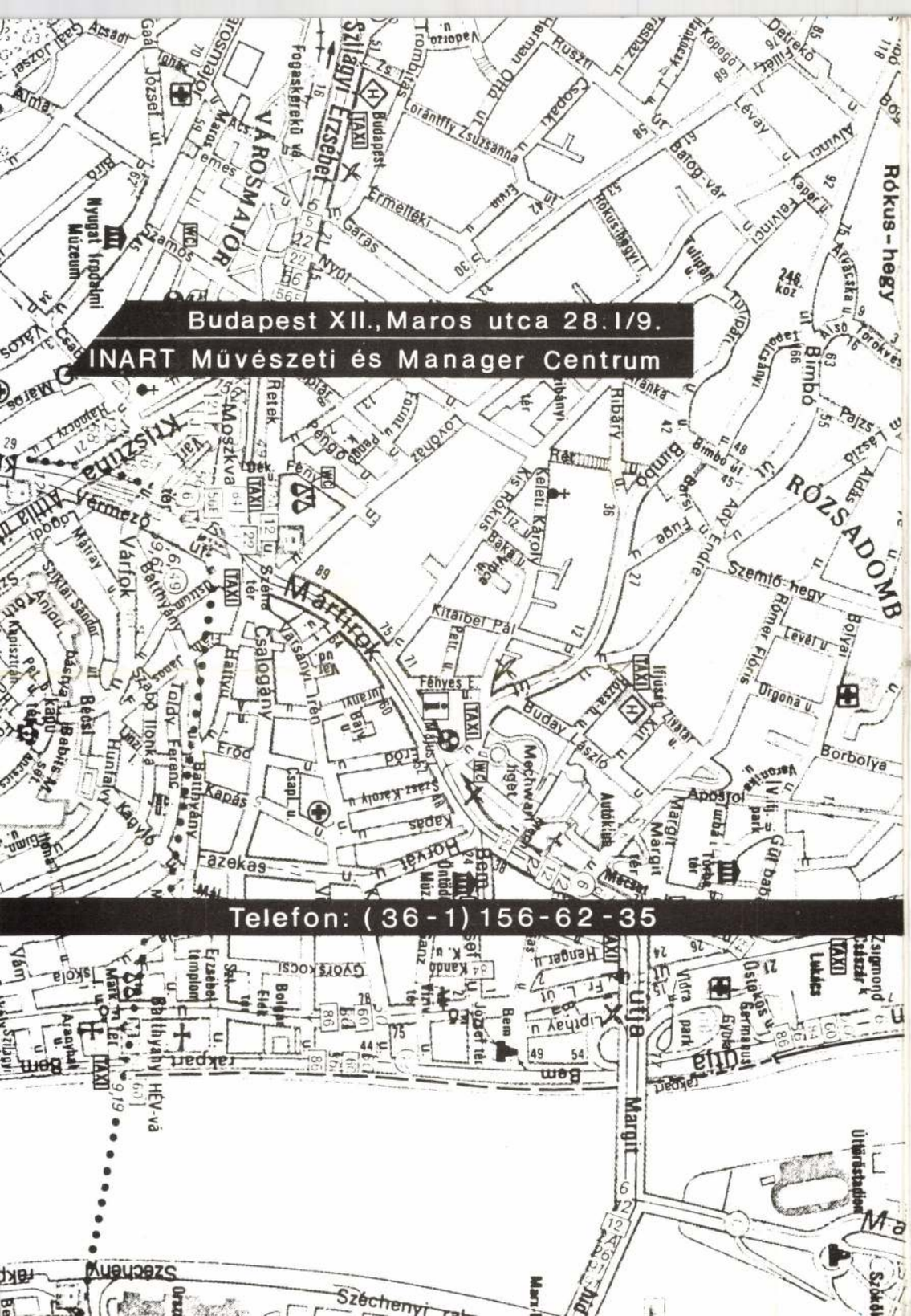

ZÁBORSZKY
GÁBOR

ARANYKOR

INART GALÉRIA

1991 MÁRCIUS–ÁPRILIS

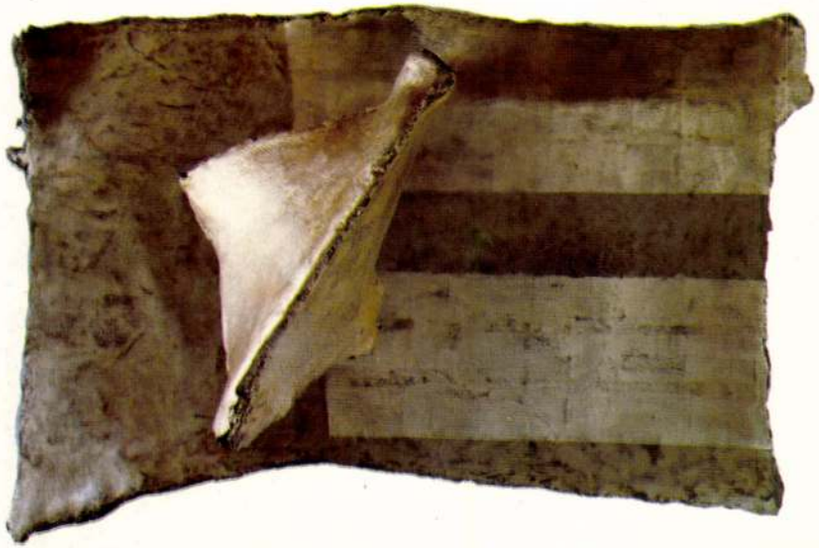

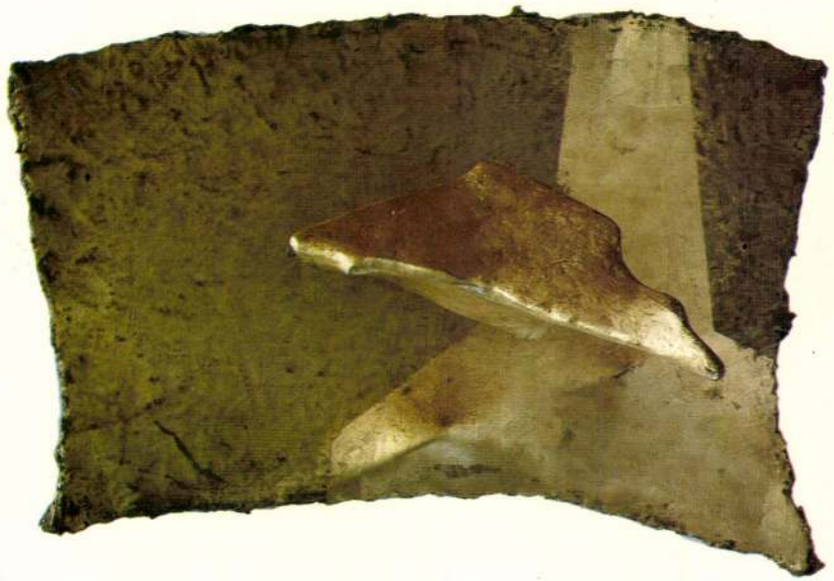

MEGHÍVÓ
1992 OKTÓBER 29. 19^00

GÁBOR ÁRON, KIS-TÓTH FERENC, KLÍMÓ KÁROLY, NÁDLER ISTVÁN, SOÓS TAMÁS, ZÁBORSZKY GÁBOR

MEGNYITJA: NÉRAY KATALIN MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
KOPPÁNY ZOLTÁN JÓZSEFVÁROS POLGÁRMESTERE

PANDORA GALÉRIA: 1081 BUDAPEST, NÉPSZINHÁZ U. 42. I/1. TEL: 113-49-27

Záborszky Gábor

BUJDOSÓ ALPÁR: **Megnyitó**

Föld, föld

Immár másodszor próbálom utolérni Záborszkyt. Ha akarják, megfogni azt a magot, azt a lényegi valamit, ami művészete mélyén rejtőzik. Először 2001 októberében tettem erre kísérletet, amikor a róla szóló monográfia megjelent (Földényi F. László–Jade Niklai: *Záborszky Gábor*). Az *ÉS*-ben olvashatók azok a kísérleteim, melyekben a képeire felhordott anyag vagy a művészeti stílus felől közelítek Záborszky munkáihoz, mindahhoz, amit eddig, majdnem harmincévi intenzív – és majdnem megszállott – munkássága során teremtett. Nem vonok semmit sem vissza, de nem is szeretném részleteiben megismételni az akkor mondottakat. Annyi azért mégis ide tartozik, hogy a föld, a homok, mely konstituáló anyagként elég korán megtalálható munkáin, munkáiban, nemcsak a mi, európai kultúrkörünkben, hanem más, az európaival alig-alig rokon kultúrákban is fontos szerepet játszik. Nem mindig a halálra, az elmúlásra utal (Indiában nem a földbe, inkább a Gangeszbe temetkeznek), nem is mindig baljóslatú, sokkal inkább a természet, a termékenység szimbóluma. Akkor már utaltam az ősi, mezopotámiai, sumér mitológiára, ahol is két isten – ahol mindkettő földlényegű – nászából születnek a nádasok, a rizsföldek, minden, ami az emberiséget táplálja, minden, ami az emberiség hasznára van.

De csupán a földről mint olyanról esett szó. Pedig nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy a barlangrajzokat földre, sziklára festették, *földfestékkel*, hogy az agyagtáblák anyaga is föld (agyag), kvarc, amiből ma számítógépeink félvezetői készülnek. Hogy a *földben* talált anyagokat, például a kátrányt már akkor használták, akár Noé bárkájának külső szigetelésére, vízhatlanítására. De a föld ajándéka az arany és az ezüst is, melyből ékszereket, de kultikus tárgyakat is lehet készíteni.

Záborszky Gábor képein *ez a* föld jelentkezik: homok, kavics, kátrány, gipsz, arany, ezüst. Hogy hogyan és miként, az tőle függ elsősorban, hogy gondolatvilágában, keresésében éppen hová jut el.

Azért nem tudtam (és most sem tudom majd) utolérni második nekifutásban sem, *mert Záborszky nem áll meg*. Nem keres olyan stílust, formarendszert, kifejezési eszközöket, melyek csak rá, kizárólag az ő műveire, művészetére jellemzőek, hanem szabadon, minden korlátozás, gátlás és előítélet nélkül válogat a vizuális kifejezés eszközeiből, *éppen* azokat, melyekre *éppen* szüksége van. Pályája kezdetén még nem a föld vonzza, inkább a fotó, a fotográfika, melyeken a szabadon alkalmazott formák, a szabadon kezelt színek mellett szinte váratlanul alakok tűnnek fel, gipszemberek lefényképezett intarziái. Némelyik olyan, mint a pop art egy-egy sikerült alkotása, mint például a *Leporelló* is, az *Ünneplő* is. Akkoriban járt Amerikában, ahol akkor *Rauschenberg* és *Warhol* volt a meghatározó (1970-es évek vége). Eltöprengtem azon, hogy mennyire lenyűgözően hathattak a művészre a pop art – akkor Magyarországon alig ismert, legalábbis részleteiben alig ismert – művei. A sóbálvánnyá merevedett gipszfigurák Warhol *Marilyn Monroe*-ját, *Elvis Presley*jét juttatják eszünkbe. S ha még azt is tudjuk, hogy a gipszfigurákat Lányi András soha el nem készült filmjéhez készítette a művész (1978-ban), akkor még inkább kísérteties az alkotói rokonság. A figurák fotóként kerülnek fel újra a grafikákra, tehát szintúgy kétszer is el vannak idegenítve: már a gipszfigura maga is másolat, lenyomat valakiről, valamiről. Lehet, hogy a kétszeres elidegenítés, lehet, hogy a környezetből való gyökeres kiszakítás, de lehet, hogy csupán maga a gipsz-lét teszi, de ezek a grafikák valami halott, halott-merev, elmúlt, morbid szellemet sugároznak: Lót asszonyának sóvá merevedett alakját. Valami tragikusét. A múltból.

Ez az archaikus világ, melybe Lót asszonya is belefér, jelentkezik azokon a munkáin is, melyek már-már a mezopotámiai agyagtáblácskák világát idézik: a *Jel-képek*, a *Land art otthonra*, *A föld meséi*, sőt az állatképek is: az *Ősmadár*, a *Madár*, a *Szuperpatkány*, a *Duett*, a *Vaddisznó*, de még az *Indián kerítés* és a *Kerítés* is. Azért agyagtáblácskák (bár nem azok), mert mindenütt főszereplő a föld: a maga érdes felületében,

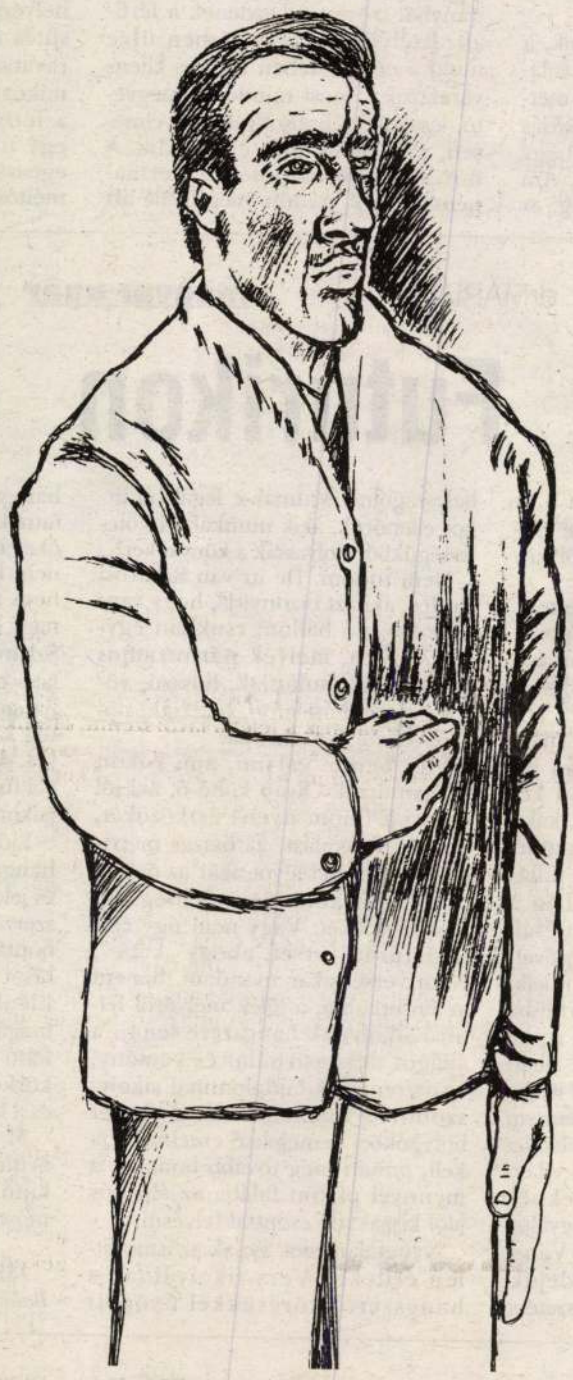

Gelencsér János rajza

megsértettségében, labirintusok hordozójaként (tudjuk-e, mire szolgált a labirintus?, katedrálisok padlóján mozaikból kirakva arra, hogy a bűnös ember térden csúszva, penitenciaként végigjárja az utat Isten, a középpont felé). De a föld itt még a maga *földségében* szerepel. A *Radnóti-emléklapokon* már jel, már szimbólum, a félelem, a tragikum, a halál szimbóluma. Itt már nem a születése, ahogy az elején beszéltem róla. Radnóti elhurcolásáról, végtelen szenvedéséről, a végtől való rettegéséről, bekövetkezett haláláról van szó. Igaz, Radnótit a félelem nem fosztotta meg emberségétől, a szellemtől; Záborszky rávetíti a képre 1944-ben írt versét. Amennyire lehangoló, annyira felemelő is ez a mű.

A Radnóti-képeknek szinte ellentétei azok a munkák, melyeken a kilencvenes évek közepétől kezdve megjelenik az arany és az ezüst. Ezek az „ásványok" is földből származnak, eredetileg földbe rejtettek, de amint a felszínre kerülnek, ragyognak, öröm és boldogság (ha tetszik, a gazdagság) aurájában fénylenek. De nem a „kárhozatos", kicsapongó, hanem a szent boldogság fényében. Valahogy úgy, ahogy a katolikus egyházban is használják: van, akit nem szentté, hanem (csupán) boldoggá avatnak. (A „boldog" is szent, csak „kisebb", amolyan elő-szent.) Ez a szent boldogság, ez a szentség sugárzik Záborszky ún. tekercseiből.

Minden vallásban ismerik a *szentség* fogalmát: Mohamed hitében Isten barátai, a buddhizmusban a megvilágosultak (Buddhák, Bodhiszattvák), Jézus egyházában kezdetben az egyház tagjai („Krisztus misztikus teste"), később a mártírok, ma pedig azok, akik Isten segítségével csodákat művelnek. Magyarul Istent, Isten hatalmát *közvetítik* az emberekhez, mert egyik oldalon az égiekkel, a másikon az evilágiakkal állnak kapcsolatban. Közvetítők ők, a szó szoros értelmében.

Ilyen „közvetítők" ezek a Záborszky-reliefek is. Üvegszállal erősített papírtekercsek, alapjában véve fehérek, az arany vagy az ezüst csak járulékosan, egyes részeken jelenik meg. Mégis nem a fehér, nem a tekercs, hanem az arany és az ezüst dominál. Ugyanúgy, mint az ikonokon. Igaz, minden ikon Krisztust, Máriát vagy valamelyik szentet képezi le úgy, hogy a képet magát ugyan imádni nem, de tisztelni szabad. Mert a háttér mindig aranyozott, és az arany annyira szuggesztív, hogy az embernek mindig is „arany-benyomása" marad. Így van ez Záborszkynál is, és ha az ember nem is tiszteli ezeket a képeket úgy, mint az ikonokat, mégis az az érzésünk, hogy az „arany-kapun" a túlvilág, a szentség árad felénk. A művész maga is így titulálja ezeket a munkáit: *A történelem kapuja*, *Végtelenre nyíló kapu*, *Mezopotám kapu*, de úgy is, hogy *Puha, meleg álom*, *Puha forma*, *Kis puha forma*, *Puha párna* vagy a végén: *Bezárt tér*.

Záborszky munkáinak elidegeníthetetlen része a mű címe, mely szinte első útbaigazítást, utalást tartalmaz. Ezt Földényi is észreveszi, és utal arra is, hogy „ennek a kornak a művészete a művészet nyelvét kutatta". Persze nem *csak* a köznapi értelemben vagy képzőművészeti szövegekben előszeretettel használt nyelv-keresésről, a kifejezés módjának kereséséről van szó.

Külön tanulmányt érdemelne, hogy a Záborszky-suvre-ben hogyan és melyik szinten fogható fülön a nyelvi kutatás, a fonémák (az új formák, az egyre redukálódó színpaletta, a föld elemi használata), a szintaxis (kilépés a síkból, a „tekercsek" mint „félig-plasztikák") vagy akár a szemantika (ünnepélyes beszéd a „szent-ségről") síkján. Valahogy ilyen tagolásban képzelem el a nyelvproblematika feldolgozását.

S még egy érdekességre szeretném felhívni a figyelmet: ahogy múlik az idő, s ahogy halad előre Záborszky művészete, keresése, úgy vonul ki fokozatosan az ember a művekből: a *Leporello*ban, a *Gondolkodó*ban, az *Ünneplő*ben még ott látjuk őt, teljes alakjában, a *Régi dolgok nyomai*ban legalább sóbálvánnyá merevedett nyomát, ám ez után véglegesen eltűnik a képből. Nem ő az egyetlen az avantgárd művészek közül, akinél ez így történik. Sokaknál, majdnem mindnél. Hogy miért?

Most pedig ajánlom, nézzék meg a kiállítás képeit.

(Elhangzott 2002. júl. 19-én, a győri Városi Művészeti Múzeumban, Záborszky Gábor gyűjteményes kiállításának megnyitóján. A kiállítás szept. 15-ig látható.)

KERESZTURY TIBOR: **Villanófény**

Záróra

A medencében enyhén szólva túlkínálat mutatkozik emberfejből: egyáltalán nem látszik a vízfelület. Inkább csak az előzetes tudásanyag, mintsem a pillanatnyi, vizuális tapasztalat mondatja azt a szerzővel, hogy azok ott fürdenek. Az újságból felpillantván biztos benne, hogy át tudna sétálni a túlsó partra száraz lábbal a fejeken – de hát miért is tenne erre kísérletet. Mióta élelmesen beszerzett egy egykor piros, lepattogzott, kopott széket, jól elül itt az öltöző árnyékában: nincs a túlsó parton semmi, ami leküzdhetetlenül vonzaná. Nem beszélve arról, hogy egy sporttáskát leszámítva nincsen már semmije, amit a fogában tartva át kéne vinnie. Fű és beton. Intenzív testszagokkal keveredő napolajak illata. Pokrócok, rongyok, gumimatracok. Hűtőtáskák. Színes törülközők. Egy ernyedt, szétmálló nyár kellékei, fehéren izzó megvilágításban, árnyalatlan nagytotálban, ahogy azt az Isten odafentről mindennemű trükkök, kíméletes snittek s vágások nélkül, direktben és kegyetlenül – nesze, paraszt! – felveszi. Minden megvan, ami kell egy ilyen nyári képhez, mégis minden elveszett.

Például hogy konkrét legyek, a gyerekek. Az előző alkalommal valami csoda folytán ki bírta még metszeni a krónikás az arcukat: Kásás volt az egyik, Kósz a másik, ahogy meg tudta ítélni a jelenetet. Ám mostanra elnyelte őket a tömeg; az utolsó negyed drámainak tetsző izgalmait beszippantotta a fejarzenál. Magába olvasztotta, felszívta a tekintetüket, személytelenül, durván, érzelemmentesen. Nincs esélyem felmérhetni, hogyan áll náluk a küzdelem. Visongató csecsemők, bárgyún vigyorgó, részeg bajuszosok, kéjesen hűsölő, elhízott öregasszonyok. Egy pokémonos labda egy vöröslően kopasz fejet épp telibe talál. Egy kontyos nő úszni próbál – el sem jut a tempózásig, nincs egy vízszintes testnyi szabad vízfelület. Egy türelmesen kivárt, hosszas készülődés árán bemért, alkalmasnak látszó résbe fejest ugrik egy klottgatyás gyerek. Szerencsésen becsapódik, még sincs sikere: a vízmélység ott körülbelül félméteres. Erősen vérzik a homloka, ahogy önbizalmát vesztett Poszeidonként kiemelkedik. Nagy robajjal beindul a dögönyöző, minden irányból csörtetni kezdenek a férfiak. Esélyük sincs: a vízben ülve mind a négy tövében rutinos kliens várakozik – most mindőjük megvető, lesajnáló félmosollyal, kényelmesen, ráérősen talpra emelkedik. A hörcsögképű úszómester permanensen sípol, mintha meg bírná azt ítélhetni bárki, figyelmeztetése kire vonatkozik. Vicces az igyekezete. Ez a szigor. Ez a teljességgel hatástalan hivatástudat. A tüdeje majd' megszakad. Nincs esélyem, nincs rá módom mégsem, hogy nevetni tudjak mindezen.

Főleg most, hogy lemegy a nap a kerítés melletti fák mögött. Bemondják, hogy záróra van. A medencéből pár perc alatt mindenki kitakarodik. Az öltöző ajtajánál feltorlódik a csöpögő emberek hada, aztán – miként egy fekete kanális – szakaszosan elnyeli őket az épület. Előttem az elsimuló, alig fodrozódó, halott felület. Délelőtt még kék volt, most már sárga, mintha felkavarodott volna benne az iszap. Körülötte három, fehér köpenybe búját néni szedi a szemetet. A szándékhoz szükséges akaraterőért – hogy meg bírjak mozdulni, ekképp a felállás erről a vasszékről, mielőtt éjjelre rám zárják a boltot, kivitelezhető legyen – az egész királyságomat. A lábam előtt lapokra széthulló újságot visznek a végszóra feltámadt szellőfutamok. Távolabb a fűben sörösüveg. A hancúrozás felszabadult operettje helyén néma csönd honol. A napsütés utolsó morzsája a folyékony ravatalnak látszó medencébe fúl. S miközben elnyeli a piszkos felület a fényeket, a víztükör felszínén egy uborka formájú, jó állagú, egészséges széklet végső érvként méltóságteljesen ellebeg.

---

drMÁRIÁS: **magyar ugar**

Futurikon

Majakovszkijt tizenöt évesen olvastam először. Szerbül. A propagandafüzet megsárgult lapjain cirill betűk hullámzottak és lőtték agyamba a távolinak tűnő világ harsány hangjait: rohanó traktorok, hullámzó tömegek s egy kamion tetején ő, a nagy költő, amint üvölt s mutat előre. Nem tudtam, hogy igazából hülyéskedik-e vagy sem.

Később fotókon láttam a mestert, ahogyan egy konszolidált dolgozószobában íróasztalnál ül, s talán éppen tanácsait írja az ifjú költőkhöz: legyél rendes kinézetű, legyen nálad mindig meghegyezett ceruza, legyen készenlétben láthatatlan rakétatöltetekkel megtámogatott kerékpárod, ballonod, öltönyöd, kalapod, s mindig legyen nálad papír, hogy feljegyezhessed lelked pillanatnyi rezdüléseit szinkronban a turbinák fordulásával, az atléták mosolyával, a madarak költözésével!

Már a Majakovszkijjal történt lelki találkozás előtt önkéntes uniformisba vágtam magam: zakó, ballon, cerka helyett olvasószemüveg, mellé albán vendégmunkásing: De azóta is, ha csak rá gondolok, felmerül bennem a kérdés: kell-e még merész költészet ennek a meghülyült, kiürült világnak? Van-e még az embereknek szükségük, igényük, idejük egyáltalán költészettel foglalkozni? Van-e maguknak a költőknek is idejük, erejük, igényük egymás költészetébe beleszagolni? Vannak-e legalább titkos ellenőrök, akik munkaköri kötelességükből elolvassák a könyveket?

Nem tudom. De itt van Szkárosi Endre, aki azt bizonyítja, hogy van: nó zakó, nó ballon; csuklóin egy-egy karóra, melyek párhuzamos atomidőket mutatnak, hosszú, vörös haj, mobiltelefon, hátizsák, notesz, fekete katonaruha.

Van benne valami, ami rokon Vlagyimirral. Olyan költő ő, aki jól ismeri a finom nyelvi eszközöket, ezernyi árnyalást, az összes metrikai, szerkezeti bigyót akár az ősállapotig visszamenően. S mégsem használja őket. Vagy nem úgy épít struktúrát, verset, ahogy „kéne". Nem verset akar mondani, hanem az öntudatlan, a lélek mélyéről feltörő sikolynak hangszere lenni, a világot dekonstruálni és kemény, egzisztenciális fájdalommal sikolyszoborrá habarcsozni, a verset bolygóközi remegéssé emelni, s ha kell, onnan még tovább bontani, a mennyei plafon falába az élő hús alól kiszakadó csonttal felvésni.

Nyugtalan, siet, s csak az ismeretlen érdekli. Vers-sikolyainak a hangszerek törésükkel nyögött hangjai adják a kíséretet, elcsukló énekhang, melyet nyaktörés generált, suttogás, melyet a semmibe köszörül a fej, harmonikahang, melyet a három napja halott matróz szelleme kelt.

A széteső világ örvényének hangjai ezek, melyek a jövőbe mutatnak, de az álmos világ nem akarja őket meghallani. Nem akarja, mert nem kellemes az, amit mond. Mert nem azt mondja, hogy az élet egy nagy buli, és minden úgyis oké lesz. Szkárosi helyettük is fél, érzi a bajt, látja maga előtt a vészt, s megénekli, hangokkal rajzolja meg a közömbösség szörnyeit, s ébresztené a lelkeket, de azok félálomban cigiznek, s a lila füstön keresztül csak saját pulcsijaikon merengnek.

Előttünk tehát a *Szkárosicon*, az a hanggyűjtemény, mely azt a hosszú és jelentős utat mutatja be, mellyel a szerző énjének hangi és szövegi kibontásával költői énjének újrarajzolását célozta meg teljes sikerrel. Elénk tárul az az arc, mely kilövi magát a térbe, felszabadul, s ott, a felső térben megrajzolja szellemi tükörképét a megcsukló motorfűrész és a koppanó végtagok hangjaiból.

Majakovszkij a CD hallatán megörülne, felénk emelné a Tarkovszkijtól kapott, tejjel teli poharat, s mosolyogva felhörpintené.

(Szkárosi Endre: Szkárosicon. CD, Bahia, 2002.)

Rádió

...n meg az uborka

szép lassan beszippantotta az egész diskurzust, bár Vedres demiurgosz beszélt tovább, beszélt, de szavai egy idő múltán monoton és érdektelen imamalomként a semmibe hulltak.

Hasonlóképp megjártam Király László dokumentumműsorával, amelyben féltucatnyi nyugat-európai magyar emigráns kapott szót, kissé esetlegesen, bár igen rokonszenvesnek tűnt Király kiindulópontja, aki azt ígérte, nem a múlt sebeit kívánja feltépni, nem azt vizslatja, kinek miért kellett elhagynia a hazáját, inkább némi távlatból arra keresi a választ, hogy túl az aktuális politikai és egyéb okokon, nem vagyunk-e mi, magyarok is némiképp hibásak abban, hogy oly sok honfitársunk „kitántorgott" Nyugatra. Nos, ebből semmi sem lett. A riporter három sablonos kérdést ismételgetett (mikor ment ki? sikerült-e beilleszkednie? érzett-e honvágyat?), s rendre meg is kapta a sablonos válaszokat, amiből is kitűnt, hogy mindenki könnyen beilleszkedett, és különös honvágya senkinek se volt, de azért a magyar pap meg a polgári kormány segítsége jól jött...

Ne áltassuk magunkat, ez a keresztény-nemzeti szemináriumi szezon nem most kezdődött, s nem sok köze van az uborkához meg a nyárhoz. Hónapok óta züllik és hanyatlik a Kossuth, ám vasárnap különös intenzitással teszi ezt, s a nyár derekára a Kossuth-vasárnapok jellegtelensége és szürkesége minden uborkaszezoni mélypontnál mélyebb szintet ért el. Amiben az a szomorú, hogy a Magyar Rádió dokumentumműsorai egykor hagyományosan a legnívósabbak voltak, hogy a *Névjegy* egy-két éve még a vasárnapi repertoár biztos darabja volt, egy ragyogó sorozat, többnyire igen érdekes emberekkel. Nem szólva arról, hogy a derék hallgató, aki a tikkasztó nyárban bekapcsolja a közszolgálati adót, akár egy-két igazi emberi tanúságtétellel is találkozhatna, akár hallhatna is néhány emberi szót... Egyelőre azonban minden marad így, hisz akik változtathatnának a helyzeten, láthatóan jól érzik magukat e se íze, se bűze hullámvölgyben.

(Névjegy, „Oly távol, messze van hazám" – Kossuth)

BPR
Budapest
FM 88.1 Rádió

MDK

Záborszky Gyula épitész

Mauthner Miksa és Vojtka József épitészekkel közösen készitett terve Belgrad varos rendezésére kiirt nemzetk.tervpalyazaton a 3-ik dijat nyerte.

Magyar Mérnök- és Epitész-Egylet Közlönye 1922. 192.[1]

Záborszky Gyula

építész

Mauthner Miksa és Vojtka

József építészekkel közösen ké-

szített terve Belgrád város ren-

dezésére kiírt nemzetközi terv-

pályázaton a 3-ik díjat nyerte.

Magyar Mérnök- és Építész-

Egylet Közlönye. 1922. 192. l.

a különbség, hogy a latin forma igenli ezt a hangsúlyos helyzetet, a germán forma pedig szabadulni szeretne tőle. Igaz, hogy ezen a „csekély" különbségen két nagy kultúrvilág épült . . .

*

Nem árt, hogy *Szőnyi István* képeit vizsgálni akarván, elébb a latin és germán világ művészetét vettük szemügyre. A magyar művész *keleti lénye* ezzel a *nyugati háttérrel* szemben csak annál világosabbá válik. Szőnyi István képeinek európai megjelenésében is klasszikus tisztaságban nyilvánul a magyarság Ázsiából származó lelki öröksége. Ez az örökség alapjában különbözik mind a latin*, mind a germán kultúra lelki alkatától.

* A latinok érzékletes derűje nagyon is vérmérsékünk szerint való ugyan, de formáik elvont szerkezetes logikumához és tökéletes tisztaságához nem igen férkőzhetünk. Ennek a távoli eszménynek a megközelítésével csak az idegen kultúrtekintélyt bálványozó és szolgáló új akadémizmus szorgalmaskodik, úgylehet sok nemes szándékkal, de kevés értelmességgel.

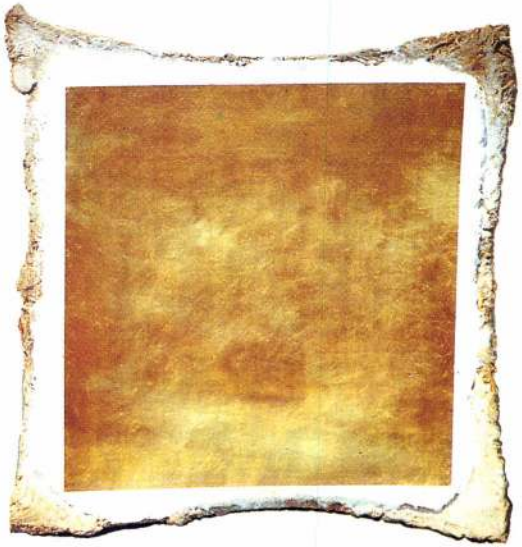

ZÁBORSZKY GÁBOR

PANDORA GALÉRIA

BUDAPEST

1081. BUDAPEST, NÉPSZINHÁZ U. 42 - 44. TEL.: 1134 -927

MEGHÍVÓ

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT

ZÁBORSZKY GÁBOR

FESTŐMŰVÉSZ

ÚJABB MUNKÁIBÓL RENDEZETT KIÁLLÍTÁSÁRA

1993 SZEPTEMBER 17.-ÉN 19.00 ÓRAKOR

Megnyitja:
LÁNYI ANDRÁS
író

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ

1993 SZEPTEMBER 18.- OKTÓBER 3. KÖZÖTT

15 -18 ÓRÁIG.

HÉTFŐ, KEDD SZÜNNAP.

MDK

Záborszky Gyula, Vojtka József és Mauthner Miksa építészek

közösen készitett tervük Belgrád város rendezésére kiirt nemzetközi tervpályázaton III. dijat nyert

MMÉEKözl. 1922. 192.l.

MK

Záborszky Irma

leányközépiskolai rajztanári oklevelet kapott.

Képzőműv. Főisk. Évk. 1930-31. 90 l.

Záborszky Irma

1931

Ki tud róla?

42.104-1922. szám.

III/a.

A m. kir. pénzügy
ban álló állami és államvasu
kedvezményes heti villamosje
hozzám intézett 46.111/1922.
tolt "Jegyzék"-et tudomásvét
megtétele végett közlöm.

Értesitem egyutta
Városi Vasutak igazgatóságán
kiadott kedvezményes utazásr
folyó évi április hó 5. és 1

Záborszky Irma

1927/28 – 1931/32

Ferképzomfoisk vk

149.1.

M. KIR. ADÓHIVATAL KASSA
Érk. 1905-JAN.-27.
1307 szám

M.D.K.

Záborszky János, farchas

neve az egri adóosszeírásor-
ban 1785-95. körött fordul elő

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 422. old.

ZÁBORSZKY János egri fazekas. A városi adó-
összeirásokban 1785-95 között találkozunk ne-
vével.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MICHAEL ZABORSZKY, textilfestomester

"Verzeichniss der zur Neusohler priv.Sieben Bergstädtisen Lade einverliebten Schwarz und schön-färbemeister,aus dem Meister-Buche ausgezogen. /1823/:
in Arvaer Comitat:Nagy Wesz,/Veszele/:
64.- Michäel Zaborszky
112.old. 31.jegyz

POMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textil - festés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Záborszky Nándor

szül. Tótpránán (Turóczm)
1883 jun. 21. ág. ev.
államtud. államvizsga
1913/14. II. első osztály
beli művésznő
Bory Jenő.

Tivadar
Mommsen (VI. 202, 203, 204,

A MUZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK
ORSZÁGOS
FŐFELÜGYELŐSÉGE.

887.sz.

Folyó évi január hó
nyes gyüjtemények vezetőit arra
ruár hó 28-ikáig beterjesszék.
E határidőt azért kel
a muzeumok és könyvtárak orsz.
számolni a hatáskörünkbe tartoz

Záborszky József
festőművész
51 éves
(hátgerincsorvadás)
† 1948. XI. 15
X. her újhőztemető

Halotti főkönyv
2362

Zaborszky Nándor

1913/14. II

Ferkèpzomfoisk`vk

149.l.

24090 Közs

ZÁBORSZKY VIOLA festő
Rákoshegy, 1935

A Képzőművészeti Főiskolán 1960-ban végzett, mesterei Kmetty János és Bernáth Aurél voltak. Tanulmányuton Olaszországban és Bulgáriában járt. 1968-ban a Mednyánszky Teremben, 1973-ban a miskolci Szőnyi István teremben volt önálló tárlata; munkái szerepeltek a fiatal magyar művészek prágai kiállitásán. - Festészete ábrázoló abban az értelemben, hogy a tárgyi világot sorakoztatja fel vásznain, mégsem látványfestészet. Szokatlan tárgykapcsolásokkal, melyeknek különösségét fokozza az abszurdumig valósághü festésmód is, tárgyon tuli jelentéseket, uj szimbólumrendszert keres.

Művészéletrajzok 197

MDK

Záborszky Viola, festő (1)

Kiállítása a fiatal művész eddigi fejlődésére utal. Öntögető c. műve még Bernáth Aurél hatását tükrözi. A Zokogás a Lány pávával már az önállóság jeleit mutatja. Csendéleteinek egy része a rend, a hétköznapi szépség ábrázolása: Tojás, kenyér, meggy, Halas csendélet, Marhahús. Egy más része szimbolikus jelentést igyekszik érzetetni.

T.Á.: Záborszky Viola képei a Mednyánszky Teremben 7

Népszabadság,

Bp. 1968. febr. 16.

Záborszky Viola, festő (2)

MDK

Csendéleteinek sorát néhány portré egészíti ki. Beszélgetők c. képében még szatírikus hangvétel is felismerhető. A időszerű iránti érzékét a Lángok ban c. kép igazolja.

T. Á.: Záborszky Viola képei a Medmyánszky Teremben

Népszabadság, Bp. 1968. febr. 16.

MDK

Záborszky Viola

Csendélet I., o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Zábarteky Viola

Szerepelt a „Stúdió 66" kiállításon.

Vigilia 1966. jún.

Záborszky Viola

A "Studió 66" tárlatán az Ernst Muzeumban szerepelt müve , "Csendélet felfüggesztett tojással"

Vigilia 1966 VI. 416.l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

IFJÚSÁGI
MAGAZIN

1021

kép „ző" MŰVÉSZET

Záborszky Viola első tárlata a Medgyánszky Teremben jóleső és magvas élményt nyújtott a képzőművészet kedvelőinek. A legutóbbi három év terméséből 26 művével jelentkezett. Csendéletekkel, portrékkal, aktokkal, különféle kompozíciókkal. A képek egyenként és összességükben egy nagyon egyéni látású és mesteri technikájú művészről adnak hírt. Záborszky Viola józanul és reálisan, de korántsem egyszerűsítve látja az embernek és környező világának viszonyát. Értelmes és szemléltető elemeire bontja mindazt, amit az ember szűkebb és tágabb világának tekint. Kitűnő példa erre: Ember és világa c. kompozíciója. Kivételes szimbólumteremtő készségről, szigorú logikáról és nem utolsósorban elerejű rajztudásról tanúskodik. S többi képe is, kiváltképpen csendélet, Marhahús, Csend... szekrénnyel, remek önp... hatásaiban szinte sz... embert a maga m... bátran és rend... tárgyak, a ... jába. Ta... megr... n...

...ravi keresztrejtvény nyerteseink: ...cs István, Pécs. — Bara Emília, ...sterenye. — Stern Katalin, Szombathely. — Schmidt István, Martonvásár. — Csik Eszter, Sopron. — Bodó Ilona, Eger.

...zségben ...kat, szapp... Z T. 6. &. 7. ...Artemisz ikertest... terjed. 11. Biztató ...ohög. 14. Orosz női né...

...emi
...így a
... a Halas
...elet intarziás
...ortréja, és fény-
...oborszerű Aktja az
...ikrokozmoszával üdén,
...ező kedvvel helyezi be a
... dolgok végtelen panorámá-
...an valahol a jelenségek mélyebb
...agadásának a lehetőségét nem ak-
...zza még ki eléggé, mint amennyire szilárdan megalapozott, szuggesztív tehetségéből futná.

Kiállítások Budapesten.

Csók István Galéria: Gálffy László festőművész kiállítása március 15—31. Mednyánszky Terem: Józsa János festőművész kiállítása március 9—22. Dürer Terem: Szinte Gábor grafikusművész kiállítása március 6—20. Lenkei István grafikusművész kiállítása március 7—április 10.

F. R. K.

Záborek
Viola

MDK

Záborszky Viola

Kiállitási hir

Művészet 1968 márc.p.48.

MDK

Záborszky Viola

Tárgyak, o.

Október, "

Studió 67. Fiatal képzőm.kiáll. Ernst Muz. 1967.

MD 4/1

Zábarszky Viola
festő

A Modrygainszky Teremben rendette
első önálló kiállítását a művésznő.
A művésznő a Főiskolán Bernath
mester növendéke volt.

Tölgyesi János: Kiállítási Krónika
Művészet, 1968. junius – 42 kap.

MDK

Záborszky Kiola

festő

Müvészete egy szimbolum-rendszert

keres, mert ezzel akar mondani

korunkról korunk embereinek

Tölgyesi János: Kiallitási Krónika

Müvészet, 1968. junius - 42 lap.

MDK

Záborszky Viola
festő

„Csendélet intarziás szekszenyel"
(repro)

Tölgyesi János: Kiállítási kronika
Tüvészet, 1968. junius – 42 lap.

MDK

Záborszky Viola

Csendélet I., o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

KÉP
CSAR
NOK

MEGHÍVÓ

68 9091 FNyV 10

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

ZÁBORSZKY VIOLA

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1968. FEBRUÁR 3-ÁN,
SZOMBATON DÉLUTÁN 1 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

D. FEHÉR ZSUZSA Dr.
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEDNYÁNSZKY TEREM
BUDAPEST V., TANÁCS KRT. 26.

MDK

Záborszky Viola „festő"

Kiállítása nyílik meg a Medgyánszky teremben.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp, 1968, jan. 30

M.D.K.

Záborszky Viola
festő-

Olajfestményeit a Mednyánszky
teremben mutatta be.

Miklós Pál: Kísérletek
Élet és Irodalom, 1968. febr. 17 - 8 lap

Záborszky Viola

Ember és világa olaj 65 x 125 cm
Fekete-tenger " 60 x 110 "

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat.
Bev.: Bereczky Lóránd.

Záborszky Viola

festő" műveiből a Ernst-i Mednyánszky
teremben mutatta be: 1968. febr. 2.-18-ig.
/: Faller László összeállítása :/

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. már-
cius 3. sz.

471

Záborszky Kola
festő -

Ember és világa 'cimü művét
állitotta ki.

Ujvári Béla: Studio 70
MŰVÉSZET, 1970. julius - 32. lap

Zsàborszky Viola

Kiàllìtàsa volt a Medgyàszky-teremben.

B.S.: A Medgyàszky-terem; Mügyüjtö, 1970. 1. sz., 4. l.

MDK

Záborszky Viola festő

Hangszer

Csendélet intarziás szekrénnyel

Záborszky V. kiáll. Medgyánszky terem 1968.II.

MDK

Záborszky Viola festő

Ablakok

Tojás, kenyér, meggy

Narancs, tojás

Záborszky V. kiáll. Mednyánszky terem, 1968.II.

MDK

Záborszky Viola festő

Augusztus

Október

Hugom

Záborszky V. kiáll. Mednyánszky terem,1968.II.

Zalotszky Viola

M.D.V

„Körek" és „Napfogyálkozás"
c. művei szerepelnek

Vidos Zoltán: A Fiatal Képzőművészek . . .
Műveszet, 1969. október - 21 lap.

Záborszky Viola

festőművénnek kiállítása van a Medvyánky teremben.

h. gy: Záborszky Viola festőművén kiállítása
Magyar Nemzet 1968. febr. 14. 4. o.

Zábotzky Viola

Kiemelkedő műve: a „Csendélet" nem annyira a téma bizarr és nyugtalanító jellegzetességét emeli ki, mint annak festői pejságát.

Lőtner Éva: Studio 66. The Hungarian Quarterly, Budapest, 1966. 24/sz. 182. l.

MDK

Záborszky Viola festő

Csendélet sült hallal

Lány pávával

Lángokban

Záborszky V. kiáll. Mednyánszky terem 1968.II.

M.D.V.

Záborszky Viola
festő

A Kertészeti Főiskola secco pályázatára küldött művet díjazásra javasolták.

Eigel István: A Sorokszár-péteri secco pályázatról
Műkeszet, 1969. május - 24 lap.

MDK

Záborszky Viola festő

Nagyanyám

Ember és világa

Záborszky V. kiáll. Mednyánszky terem 1968.II.

MDK

Záborszky Viola festő

Éjszaka

Kövek

Záborszky V. kiáll. Medgyánszky terem 1968.II.

ADK

Záborszky Viola festő

Levélnyomat

Akt

Záborszky V. kiáll. Hodnyánszky terem, 1968. II.

MDK

Záborszky Viola festő

Zokogás

Mária és Erzsébet

Öntögető

Záborszky V. kiáll. Mednyánszky terem, 1968. II.

M.D.K.

Záborszky Viola

"Sikba komponált terve gobelin-jellegü,"
-irja kritikájában Perneczky Géza: "Mi kerül a falra" cimmel. A müvész a faldiszitő kompozicióra szóló pályázati felhivásra készitette müvét, melyet többek között a Fészek Klubban rendezett kiállitáson mutattak be.

Képzőmüvészet c. rovat.
Élet és Irodalom, Bp. 1969. febr. 8.
XIII. évf. 6. sz. 8. lap

Záborszky Viola

fényképszerűek a képei

Táclat. Stúdió 66.
Pestmegyei Hirlap. 1966. máj. 8. 8. o.

MDK

Záborszky Viola festő

Önarckép

Halas csendélet

Pitypangos portré

Záborszky V. kiáll. Mednyánszky terem, 1968.II.

Záborszky Viola

Szerepel a Sorokszári Kertészeti és Szőlészeti Főiskola tanársterme secco pályázatán

Pernecszky Géza: Mikerül a falra?

Élet és Irodalom 1969 feb. 8.

MDK

Záborszky Viola festő

Marhahus

Egy tojás

Február

Záborszky V. kiáll. Medgyánszky terem,1968.II.

Lóborszky Viola
festő –

„Lenin" (regno)

Kovács Gyula: Lenin portré pályázat
Művészet, 1970. április – 12 kép

Záborszky Viola

Emlitve

Passuth Kristina: Mühelyek és galériák

Tükör, Jo. 1970. ápr. 21

Záborszky Viola
festő

Kiállított a tárlaton

Rozványi Márta: A X. Szegedi Nyári Tárlatról
Tiszatáji Szeged 1969. XI. 10-18.

Žaborský Viola

Emlitve

Egri Mária: Képzőművészeti „új szerzemények" ...

Szolnok megyei Napló, Szolnok 1970. jún. 16

Záborszky Viola
festő

Lenin portréja szerepelt a Burottság
előtt

Kovács Gyula: Lenin portré pályázat
Művészet, 1970. ápr. szt. – 12 lap.

M.D.K

Záborszky Viola
festő

Csendéletei hideg szépségűek

Tátrky János Studió 67
1 műrészet, 1967 október – 42 kap

Záborszky Viola

Nevét felsorolásban emlitismeg

Tanulmányok a táblalep-
vásárlásot -- Mezg. Kepz.
Szöv. 1966. Sofmár Istvánn

87 l.

M.D.K.

Záborszky Viola

festő

A nagymaroti művésztelepen dolgozik

Fedor Ágnes: Szinek és évek Nagymarosom

Nők Lapja, 1963. julius 6 - 22 lap

Záborszky Viola

Szerepelt a Soproni Ünnepi Hetek alkalmából rendezett kiállításon.

Kisalföld 1966. jul. 8.

Záb orszky Viola M.D.K.

Művei a Miskolci Grafikai Biennálén

Horváth György : Egy " vásárlási" kiállitás szo oru tanulságai

Magyar Nemzet 1965. augusztus 24. 4. l.

Záborszky Viola

Farkas Aladár, Fejér Csaba, Ferenczy Béni, Fónyi Géza, Fóth Ernő, Frank Frigyes, Gadányi Jenő, Göllner Miklós, Gyarmathy Tihamér, Hajnal János, Hincz Gyula, Holló László, Iván Szilárd, Kerényi Jenő, Keserü Ilona, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Kóka Ferenc, Kokas Ignác, Kondor Béla, Korniss Dezső, Kucs Béla, Lakner László, Makrisz Agamemnon, Marton László, Martyn Ferenc, Medgyessy Ferenc, Melocco Miklós, Miháltz Pál, Németj József, Orosz János, Papp Gyula, Pirk János, Pór Bertalan, Ridovics László, Sarkantyu Simon, Schéner Mihály, Scholz Erik, Sikuta Gusztáv, Somogyi Árpád.

Folytatását lásd: a 3.-as cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27. XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Záborszky Viola

Hetvenhat nevet sorol fel Vadas József: "Képek a várfalon" c. kritikájában, mely a "Képek és szobrok három évtized müvészetéből" c. kiállitásról számol be, ismertetve egy-egy müvész ákotását, valamint az ott szereplők munkásságát.
Anna Margit, Baranyó Sándor, Balogh András, Balogh Ervin, Barcsay Jenő, Barta Lajos, Bartha László, Bartl József, Bálint Endre, Benedek Györgym Benedek Jenő, Berényi Ferenc, Berki Viola, Bernáth Aurél, Bér Rudolf, Bokros Birman Dezső, Borsos Miklós, Breznay József, Csáky-Maronyák József, Csernus Tibor, Csikszentmihályi Róbert, Deim Pál, Domanovszky Endre, Ék Sándor.
Nevek folytatása a 2.-es cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27. XIX.évf 52. sz. 7. lap.

Zalkovszky Viola, [ ].

Tárlata nyílik meg Miskolcon.

— : Hit 8.

lér szabadság, Bp. 1973. máj. 5.

Zalkovszky Viola, festő

Miskolcon nyílik meg tárlata
máj. 4-én.

— : o Kiállítások 12.

ESTI HÍRLAP, Bp. 1973. máj. 4.

Záborszky Viola

Vikaros október olaj
70 x 100 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – sept.

Záborszky Viola festőművész

Miskolcon, a Szőnyi István teremben rendezett kiállitását május 4.-én nyitják meg, -közli a lap kulturális eseményekkel foglalkozó rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 28.
XVII. évf. 17. sz. 2. lap.

Zàborszky Viola

Kiállít a miskolci Szöngi Stúdió Teremben.

Műgyűjtő 1972/11.sz. „kiállítási naptár"

68 9091 FNyV 10

Zàborszky Viola

MEGHÍVÓ

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

ZÁBORSZKY VIOLA

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1968. FEBRUÁR 3-ÁN,
SZOMBATON DÉLUTÁN 1 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

D. FEHÉR ZSUZSA Dr.
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEDNYÁNSZKY TEREM
BUDAPEST V., TANÁCS KRT. 26.

Zágorszky Viola

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

1973. MÁJUS 4 — 19.

HÉTKÖZNAP 9,30 — 18 ÓRÁIG

SZOMBATON 9 — 14 ÓRÁIG

Felelős kiadó: Köteles István

73.120 — Képcsarnok V. Ny.

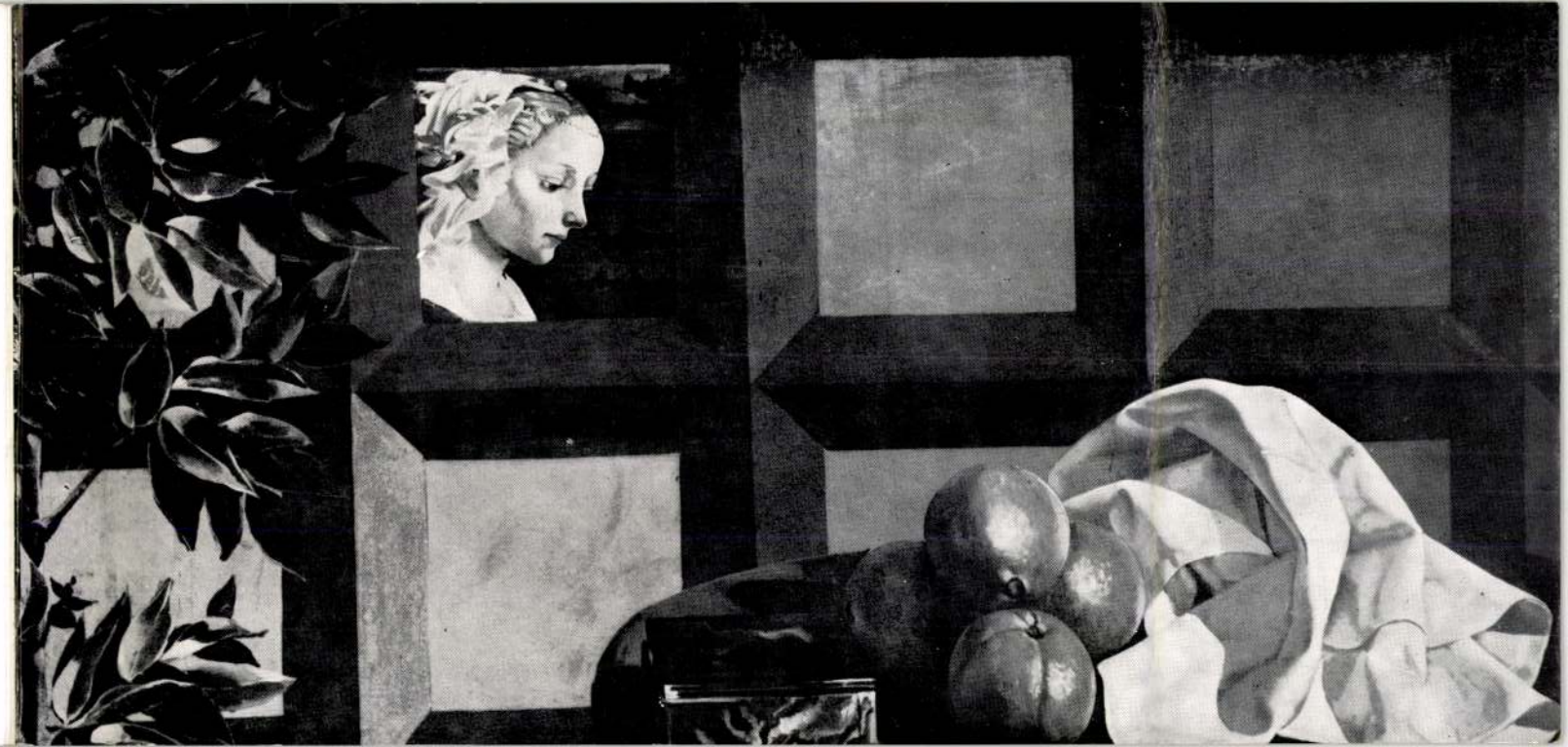

Harminchét éve születtem Rákoshegyen. Életem fele ott telt el. Tájképi változatokban ugyan nem bővelkedő, de kedves vidék. Forró nyarak, kakukkfű, szöcskék, köves szántók, kis akácerdő. Városi otthonomba nosztalgiával gyűjtöm emlékeit. Gimnáziumi és főiskolai éveim szakítottak el onnan és adtak új környezetet életemnek. Századunk technikai, tudományos információinak áradatában sokasodnak élményeim. Újság, televízió, könyv juttatja el hozzánk a világot, amely karnyújtásnyira lett térben és időben. Politika, művészet, történelem és jövő-kutatás, az emberiség sikere, vagy kudarca, kollektív probléma lett világviszonylatban. Az első űrhajósok hírét, Angela Davis perét vagy az önmagát elégető buddhista szerzetes döbbenetes tettét minden ember élményévé fogadja, s a maga területén reagál rá. A festő is ezt teszi. Fájdalmasan szép véges életünk határai térben végtelenek. A csillagos ég, a végtelen feketéje, az embert megismerni, meghódítani ösztönzi. A nap, a világítóan kék ég, s a tenger elemi erővel hatnak rám. Bulgáriai utamon a Fekete tenger élménye, Olaszországban a mediterrán vidék, kúltúra és az emberek, új képek festésére ösztönöztek. Mind rről azért írok, hogy a képeim áttételes indokát vázoljam. Az első budapesti, s most ez a második kiállításom tanúsítja, hogy életem kifejező eszköze a festészet.

Záborszky Viola

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

ZÁBORSZKY VIOLA

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1973. MÁJUS 4-ÉN, PÉNTEKEN 17 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
FLACH ANTAL
A MŰVÉSZETI ÉS PROPAGANDA IRODA IGAZGATÓJA

SZŐNYI ISTVÁN TEREM — MISKOLC, SZÉCHENYI ÚT 21/23.

Záborszky V., Jestő

– Tárgyak és Október c. munkái a Stúdió 67-en

Ujvári Béla: Stúdió 67
Magyar Ifjúság, 1967. V. 20.

hívta és vo...
csak *Barcsayt* és
említsük — s marad
mot hagyott festészetünkben...

A felszabadulás után Nagymaroson a kormány néhány házat adományozott művészeknek, kis gyümölcsössel. Ezek közül talán csak *Szigethy István* kötődött ide végképpen. De a többiek is itt éltek és festettek pár évig. És motívumaik megirigyelteték a kollégákkal is a tájat. Így történt, hogy itt épült fel a Képzőművészeti Alap Alkotóháza, ahol nemcsak képzőművészek, hanem iparművészek is tölthetnek évente néhány hetet, kellemesen, összkomfortban és gondtalanul. Rengeteget jelent ez: tájmegismerésben, munkakedvben és egészségben egyaránt. De még ennél is többet talán: a generációközi tapasztalatcserében.

MOST IS A KERTBEN találunk két fiatal, nemrég Akadémiát végzett művészlányt, és *M. Abonyi* Aranyt, meg *Bendéné* K. Friderikát, akik ezt bizony néhány évtizeddel régebben tették. Abonyi Arany sokáig élt Párizsban, s ez meglátszik eredeti ötlettel ezüst fóliára festett csendéletein és elmosódott tájain, melyek (szerintem) szinte kívánkoznak textilre. Csodálatos *selyem* lenne ezekből, például az elmosódott vitorlásokból... Ő nem sértődik meg a gondolattól, jól tudja, hogy Braque és Matisse is szívesen festettek textilgyárak számára.

Pipa Ildikó a maga részéről gobelinszakos. Egy csongrádi

— Enny
és a koz
het az 'id
szain.

Amikor
ról beszé
szögeztük
lessége,
amilyen
mondattc
lása bizo
nyiunkor
csak be
megőreg

...zé — ezután a dör-
...zik, amelyet ujjaink
...égzünk, apró, köralakú
...mozgással haladva. Befejezésül uj-
jaink hegyével apró, ütögető mozdula-
tokat végzünk. A masszázs egyéb fo-
gásait —simítás, vibráció stb. — csak
szakember végezheti, mert nem meg-
felelő alkalmazása árt a bőrnek. A
pókhálószerű apró ráncok — elsősor-
ban a szem körül — a bőr szá-
razságának következményei. Zsiros
krémmel védekezzünk ellene. A
nyak bőrénekráncosodását is kés-
leltethetjük masszázzsal és zsiros

Kellemes kirándulást!

Vigyen magával táskarádiót és fényképezőgépet a Belkereskedelmi KÖLCSÖNZŐTŐL

Címek a távbeszélő szaknévsorban

Záborszky Viola

Tisztelettel és megbecsüléssel köszöntjük
az egészségügy valamennyi nődolgozóját
1021 március 8-án!

Záborszky Viola: Álom

YOS ÉLET
RSZEGEN

figyelést, amely újszerűen világította meg korunknak nagy problémát okozó betegségét, a hepatitiszt.

A rendezés körültekintő, mintaszerű volt. A tanácskozás három napján „telt ház" volt. Az orvosnapok alkalmából rendezett fogadáson találkoztak a megye orvosai a párt és a tanács vezetőivel. Jólesett, hogy elismerik az egészségügyiek munkáját, és értékelik tudományos tevékenységüket. „Tudományos közlemények" címmel rövidesen megjelenik a második évkönyv. A 400 oldalas mű 48 dolgozatot tartalmaz. (Az első 1967-ben jelent meg, 35 dolgozattal.)

Rendszeresek a havi klinikopatológiai konferenciák is. A szakmai továbbképzés pillérét jelentő vitákra a kórbonctani osztály tudományos pontosságú és színes dokumentációval készül fel. Az osztályokon jól beváltak az idegennyelvű folyóirat-referátumok. Mind többen sajátítanak el idegen nyelvet a TIT közreműködésével szervezett kórházi tanfolyamokon. Az olvasásnak, a szakirodalom tanulmányozásának és általában a tudományos tevékenységnek elismerését bizonyítja, hogy az igazgatófőorvos hozzájárulásával az orvosok részben munkaidő alatt tanulhatnak. Nagy támogatást jelent a központi dokumentáció, a film, a dia, ami nélkülözhetetlen a tudományos munkához, de igen költséges az intézetnek.

Lényegében csak eredményeinkről szóltam, de nem beszéltem arról, ahogyan létrehoztuk őket. Nem volt könnyű, ezért értékesek számunkra. Az orvos munkája kemény harc a betegségek ellen, és ez a küzdelem újabb és újabb „muníciót" kíván: önképzést, értékes dolgozatokat, termékeny vitákat.

Dr. Törényi István
kórházi főorvos, a szakszervezeti bizottság szakmapolitikai felelőse.

ségügyi ellátásában végzett kimagasló munkásságáért dr. Noszkay Aurél Állami-díjas főorvost, szakszervezetünk központi vezetőségének tagját a Pro Urbe emlékéremmel tüntették ki. Tisztelettel és szeretettel köszöntjük.

– VAGY BOHÓCKODÁS?

Mint minden esztendőben, tavaly is nagyon várták betegeink a karácsonyt. Egy hónappal előbb megkezdődött a kérdezősködés: kapunk-e valami ajándékot? Régebben egy nővér vagy ápoló Mikulásnak, két fiatalabb gondozott pedig krampusznak öltözött, a jókat megdicsérték, és kiosztották az ajándékcsomagokat.

A mi nagy gyerekeink most is csodás játékot, vidámságot, ajándékot vártak. Néhányan úgy gondoltuk, még szebbé tesszük ünnepüket azzal, ha egyórás műsort rendezünk nekik. Tervünk könnyűnek és szépnek látszott, amikor azonban a szereplésről esett szó, többen így nyilatkoztak: „Ez nem tartozik az ápolói munkakörbe. Én lelkiismerettel, a legjobb tudásom szerint ellátom betegeimet, de nem vagyok hajlandó bohóckodni előttük! Ez a tekintélyem rovására menne!" — Volt aki előadói képességének hiányára hivatkozott. Végül is maradtunk egy maroknyian, akik kitartottunk az elhatározás mellett.

Mégis volt, aki az utolsó nap adta vissza a szerepét. Kétségbe estünk, s úgy éreztük, nem lesz semmi az előadásból. Azzal biztatgattuk magunkat, hogy nem hagyhatjuk abba, nem okozhatunk csalódást a gondozottaknak. Egy régi elképzelésünket váltottuk valóra, bábszínházat csináltunk. Az intézet asztalosa maradék lécekből összeállította a színpadot, a bábokat pedig fakanál, harisnyaszár, textilhulladék, műbőr, pamutfonal felhasználásával készítettük el.

December 24, elérkezett a várt nap. Az intézet minden lakója tisztán, új ruhában, (a férfiak frissen borotválva) várta az ünnepélyt. A szemfüles kis Kopasz a kulcslyukon át leste a próbákat, és ujjongva újságolta társainak, hogy milyen csúf boszorkányt látott.

Szereztünk mikrofont, egy nagy rádió volt a hangerősítő. Amíg az intézetvezető megnyitó beszédét tartotta, a háta mögött csendesen sorakozott a gondozottakból alakult énekkar. A szólót éneklő — alig húszesztendős — Rádi Imre és a kedves hangú Kovács Misi nagy tapsot kapott. Ezen a sikeren úgy felbuzdultak nézőtársaik, hogy majd mindannyian jelentkeztek éneklésre. Megnyugtattuk őket, hogy az előadás végén kedvükre dalolhatnak.

Egyik munkatársunk — aki eddig nem akart „bohóckodni" — zavartan súgta a fülembe: Elszavalnék én is egy Petőfi verset... A sikeres versmondás után a „Csendes éj" című tréfás karácsonyi jelenet, majd egy erdei történet következett. A hatalmas termetű, piros arcú S. Lajos régi nótákat énekelt. Ezután kicipeltük a bábszínpadot, következett Jancsi és Juliska bábjelenete. A gonosz boszorkány éktelen rikácsolására Kis Pista dühösen közbekiabált: Nem hallgatsz már el, vén banya!

Két nővér mondta Petőfi Pató Pál úr című versét, és a széken ülő, nagypocakú, rongyos dolmányú Pató Pál méteres csutorájából pöfékelve, csúszkáló kócbajuszát igazítva mondogatta a refrént: — Ej, ráérünk arra még! Intézetünk kertésze egy báránykáról mondott el derűs történetet, majd megérkezett a Télapó (pár hónapja itt dolgozó szerelőnk személyében) az őt követő nagyszarvú, piros nyelvű két ördögfiókával. Többen erős fogadalmat tettek: nem veszekednek, nem kiabálnak, nem csenik el egymás holmiját. Az ajándékosztás után a színpad mindenkié lett. Az „énekesek" lámpalázasan, kipirultan — egymás produkciójának végét be sem várva — daloltak a mikrofonba. Igazi ünnepi hangulat, öröm sugárzott az arcokról...

És én ezek után megkérdezem: ápolói hivatásunknak megfelelően cselekedtünk-e? Vagy lejárattuk magunkat, csorba esett a tekintélyünkön, mert gondozottaink előtt „bohóckodtunk"?! Nem annyira előadói készségre volt itt szükség, mint inkább szeretetre. Arra a szeretetre, amelyből életükben olyan kevés jut...

Tóth Erzsébet
Tabi Szociális Otthon

KÓRHÁZÉLELMEZÉSI ANKÉT AZ ORFI-BAN

A Magyar Kórházszövetség élelmezési bizottsága és szakszervezetünk gazdasági-ügyviteli szakcsoportja január végén tudományos ülést rendezett az ORFI-ban. A referátumok a kórházi élelmezés legfontosabb kérdéseit, az

nak és a Váci Gépgyárban hasonló célra készült kocsinak a prototípusát, valamint az egységesítésre váró tálaló edényzet néhány mintapéldányát is. Nagy érdeklődés kísérte a bemutatott magyar gyártmányú edénymosogató

ZÁBORSZKY VIOLA KIÁLLÍTÁSA PÉCSETT

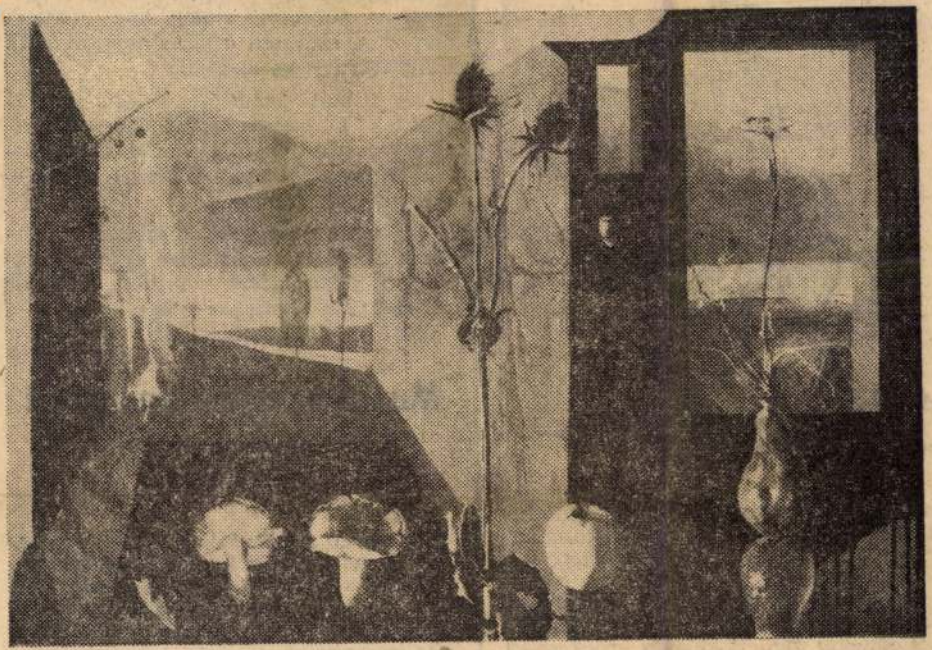

A Képcsarnok kiállítótermében Záborszky Viola festőművész tárlatát rendezték meg. Első kiállítását Budapesten, a másodikat Miskolcon láthattuk, a Szönyi István teremben. Művészi hitvallását így fogalmazta meg: „Századunk technikai, tudományos információinak áradatában sokasodnak élményeink. Újság, televízió, könyv juttatja el hozzánk a világot, amely karnyújtásnyira lett térben és időben. Politika, művészet, történelem és jövő-kutatás, az emberiség sikere, vagy kudarca kollektív problémává vált világviszonylatban." Ez az odafigyelés, reagálás jellemzi mostani tárlatát is. Képei sajátos módon fogalmazzák meg a művész állásfoglalását és adnak választ korunk izgató, problematikus kérdéseire. A kiállítás április 17-től május 1-ig tart nyitva.

zeum megnyitásával. Az új, állandó kiállítás főleg az őstörténet és a középkori kutatások eredményeit ismerteti, s a legjellegzetesebb tájegység, a *Sárrét* embereinek élemódjába enged bepillantást. A földművelés és az állattenyésztés emlékei mellett különös érdekességként ismerkedhetünk meg a lápok lecsapolásának történetével is.

A kiállítás külön foglalkozik a *„bihari"* irodalmi élet bemutatásával. E táj a középkor óta nagy íróegyéniségeket bocsátott útjukra. Váradról indult *Vi-*

...a itt van nálam. Eltettem az új-
...kis múzeum számára, mert már
...lózsi is kérte, de olyan szépjjel
...eumi anyag, hogy vártam
... értékes anyagát az ő
...gítja.

...állításon megismerked-
...parasztok életmódjával,
... a szegényparaszt éle-
...a nincstelenek remény-
...telen küzdelmét is.

Soós Imre művészetét szintén emlékkiállítás idézi. *(Soós Imre egyik legnagyobb filmszínészi alakítása Sarkadi: Körhinta c. filmjében volt.)*

Múzeumi rejtvénypályázat

A HADTÖRTÉNETI MÚZEUM FELADVÁNYA

4.

Áprilisban a Hadtörténeti Múzeum feladványait közöljük. A helyes megfejtőknek a múzeum a következő díjakat ajánlotta fel: 12 db könyv; fődíj: egésznapos program a múzeumban, könyv, levelezőlap- és diasorozat, múzeumi katalógusok. A megfejtéseket —a négy kérdésre — a Pesti Műsor Közönségszolgálata címére (1400 Bp. Postafiók 88.) együttesen kérjük beküldeni. Beküldési határidő: április 30., szerda.

Kérdésünk: kinek az alkotása a Felszabadulási emlékmű a Gellérthegyen?

Záborszky Viola

Megnyilt a mai magyar festőművészek kiállitása Szekszáron. A kiállitáson résztvett Soma László, Xantus Gyula és Záborszky Viola festményeivel, többek között.

Magyar Hirlap 1974/59 8.old.

Zaborszky Viola

festmenyei, Bp. Medvyánszky Terem. - Isk.: Miklós Pál, Élet és Irodalom, 1968. 7. sz. 8. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört. Ért.1971.2.sz.149-182.l.

171.l.

Záborszky Viola
festő

Első önálló kiállítása a Medgyaszay-teremben volt 1968-ban. Érett és határozott karakterű művészt jelentkezett a tárlaton.

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Művészet, 1971.február - 23.lap

Záborszky Viola
festő -

Ma már holdbéli tájakat, bizarr
fejeket is fest. Záborszky Viola érdeklő-
dés hőrébe tartozik a hő, hagyló, a
falevél.

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Müvészet,1971.február - 23.lap

Záborszky Viola
festő

Álom
Hugom } repro.

D. Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Művészet, 1971. február – 23 lap.

Záborszky Viola
festő.

Csendélet
Ember és világ } repro.
Október

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Művészet,1971.február - 23.lap

Záborszky Viola
festő.

Záborszky Viola egzakt tartalmat
bizonyít meg, mikörben a természetet
mérnöki pontossággal viszi a képeira.

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Müvészet,1971.február - 23.lap

Záborszky Viola
festő

A Képzőművészeti Főiskolán
Bernáth Aurél volt a mestere. Az
ő festészetének nyomába lépve kez-
te pályáját.

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Művészet, 1971. február - 23.lap

Záborszky Viola
festő

A nagyanya portréja, aki szegényen
halt meg, az önmagát elégető buddhista
szerzetes szemmárta az első borszak
tanulságait.

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Müvészet,1971.február - 23.lap

Záborszky Viola
festő.

Az „Ember és világon" szimbolikus jelentésű tárgyakat helyezett el. Ezzel mértéket és rendet, érzelmi biztonságot fejezett ki.

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Müvészet,1971.február - 23.lap

Záborszky iskola
festő

Figurális képei a korai reneszánsz
emberlátását tükrözik. Jelképei a
kifejezés tudatosságából erednek.

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Művészet, 1971. február - 23. lap

Záborszky Viola
festő.

Festészete nélkülözi első ránézésre a lírais ágot. A naturalis formák a nézőktől egzakt gondolkodást követelnek.

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.

Müvészet,1971.február - 23.lap

Záborszky Viola
festő

A pontos rajzú, plasztikusan formált tárgyak, a bútorok, gyümölcsök, munkahelyiségek irreális térben nyernek elhelyezést.

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Művészet, 1971.február - 23.lap

Záborszky Viola

festő

Munkásságát szigorú tárgyválasztással kezdte és a tárgyak jellemzéstartalmának kibontásában fordult.

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Művészet, 1971.február - 23.lap

Záborszky Viola
festő.

Záborszky Viola egyéni stílusú művész.
Mai mondanivalóját a régi mesterek
felfogásában dolgozza fel.

D.Fehér Zsuzsa: Záborszky Violáról.
Művészet, 1971.február - 23.lap

Záborszky Viola
festő

„Veszebárból" című művét
„mutatta be a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A XI. szegedi tárlat.
Művészet, 1971 január – 29 lap.

Zalkovszky Viola, festő

Reprodukálva: Viharos október c. képe.

Lacsó-Katalin: Kiállítási napló
XIII. Szegedi Nyári Tárlat 93-96.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. október XXVI/10.

Zalorszky Viola
festő

A művésznő miskolci kiállításán a képcsarnok felkeresére, tájképet, csendéleteket, portrékat és tematikus ábrázolásokat mutatott be.

Horváth Béla: Kiállitási naptár.
Művészet, 1973. május 45.oldal.

Zálorszky Viola
festő

Kiállításán szereplő képeinek egy része bulgáriai és olaszországi utjával kapcsolatos élményei alapján készült.

Horváth Béla: Kiállitási naptár.
Müvészet, 1973. május 45.oldal.

Záborszky Viola
festő

Záborszky Viola második önálló kiállítása ez a miskolci tanlat, ahol negyedszer kisebb-nagyobb olajképet állít ki a művésznő.

Horváth Béla: Kiállitási naptár.
Müvészet, 1973. május 45.oldal.

Lakossky Vilma
festő

Május 4-én nyílik és 19-ig tart
nyitva Lakossky Vilma festőmű-
vész kiállítása Miskolcon a Szé-
nyi István Galériában.

Horváth Béla: Kiállítási naptár,
Művészet, 1973. május 45.oldal.

Záborszky Viola

A nevek folytatása a 2.-es céduláról: Somogyi János, Somogyi József, Sváby Lajos, Szabó Vladimir, Szalay Ferenc, Szentiványi Lajos, Szentgyörgyi Kornél, Szkok Iván, Tar István, Tóth Béla, Vigh Tamás, Záborszky Viola.
A részletes beszámolót, -Vadas József: "Képek a várfalon" cimmel- lásd: Bernáth Aurél neve mellett.
A három cédulán felsorolt nevek az 1.-es cédulán feltüntetett kiállitáson szerepelnek.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Záborszky Viola

A debreceni Medgyessy-teremben ebben az évben Virágcsendéletek címmel aug. 19-28.-ig rendeznek bemutatót, melyen a művész alkotása is szerepel.

Hajdu-Bihari Napló, 1976. aug. 19.

Záborszky Viola festőművész

A pécsi Képcsarnok helyiségében rendezett kiállitását április 17.-én nyitják meg,- közli a lap, a Kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 12.
XIX. évf. 15. sz. 8. lap.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT ZÁBORSZKY VIOLA FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA 1987. ÁPRILIS 9-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA, MEGNYITJA: BABOS SÁNDOR A MŰVELŐDÉSI ÉS SPORTHÁZ IGAZGATÓJA. A TÁRLAT 1987. ÁPRILIS 22-ig TEKINTHETŐ MEG. DERKOVITS GYULA TEREM, SZOMBATHELY, BAJCSY ZSILINSZKY ÚT 27.

ARTUNOIN KIADÓ ÉS NYOMDA IRODA Fk.: Kóteles István

ZÁBORSZKY VIOLA

GAZDAGSÁGGAL TELJES VILÁGUNKBAN ÚJ TÁJÉKOZÓDÁST NYÚJT A FIATALSÁG. MEGMOZDULNAK A SZÍNEK ÉS ÉLETRE KELNEK.
A PROGRAMOK ZSÚFOLTSÁGA ÖRÖMTELIVÉ VÁLIK. NYÁRI VAKÁCIÓK, KIRÁNDULÁSOK NEHÉZKESSÉ VÁLT TÖPRENGÉSEKET OLDANAK FEL.
A SZAKMA ETIKAI ÉS MANUÁLIS KÉSZSÉGEI MEGBÍZHATÓAN ÁLLNAK MELLÉM. TÍZ ÉV TANULMÁNY, HUSZONÖT ÉV GYAKORLAT, ÖT SIKERÜLT KIÁLLÍTÁS. AZ OLAJFESTÉS SZÍNVILÁGÁT MEGMOZGATJA AZ AKVARELL ÉS A PASZTELL IS. A FAKTÚRÁK KÜLÖNBÖZŐSÉGE MULATTATÓ. VISSZAFOGOTT SZEMLÉLETŰ KÉPEIM ÖKONÓMIÁRA FIGYELMEZTETNEK.
BOLDOG LEHETŐSÉG SZÁMOMRA A FESTÉSZET.

ZÁBORSZKY VIOLA

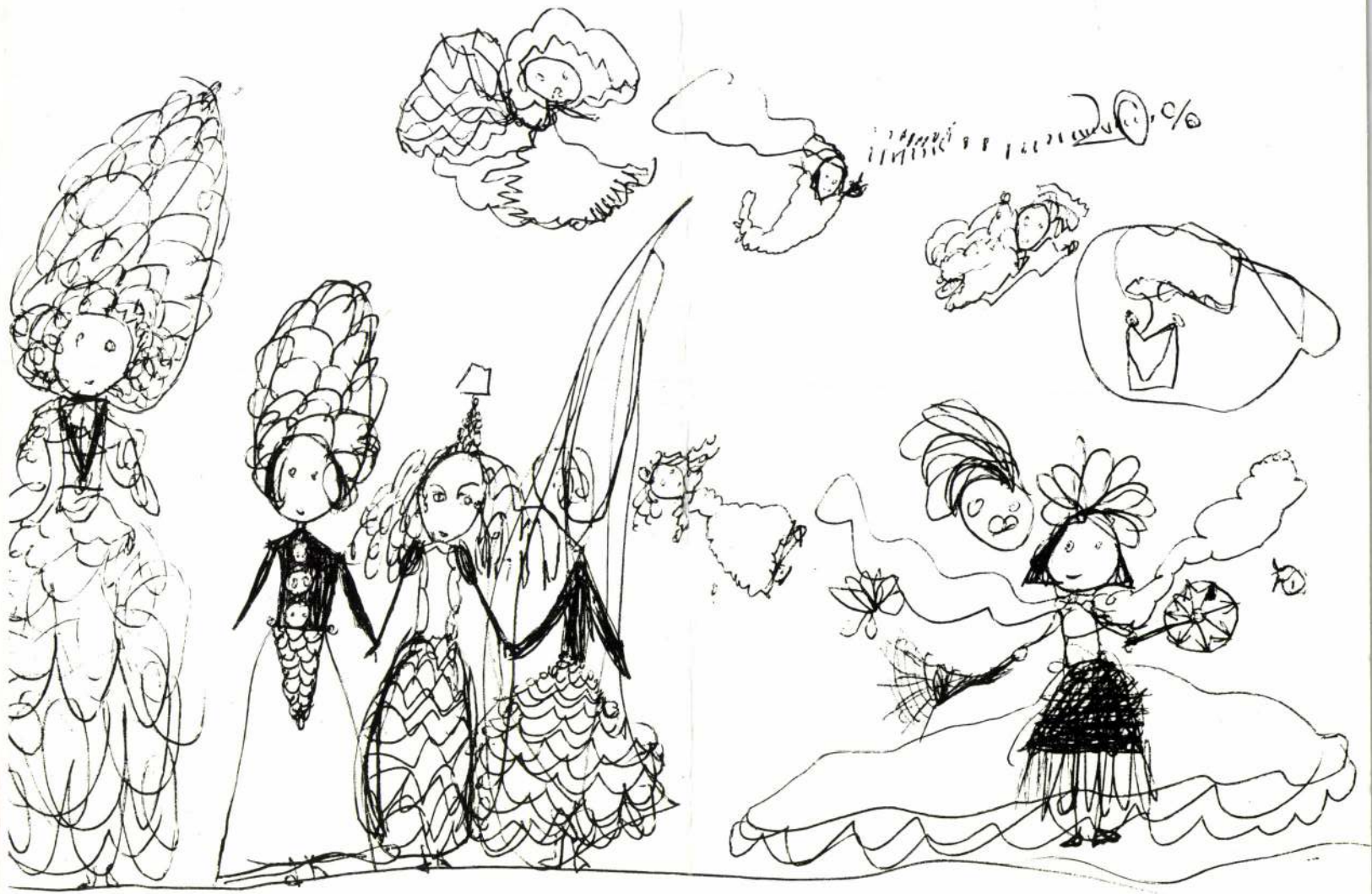

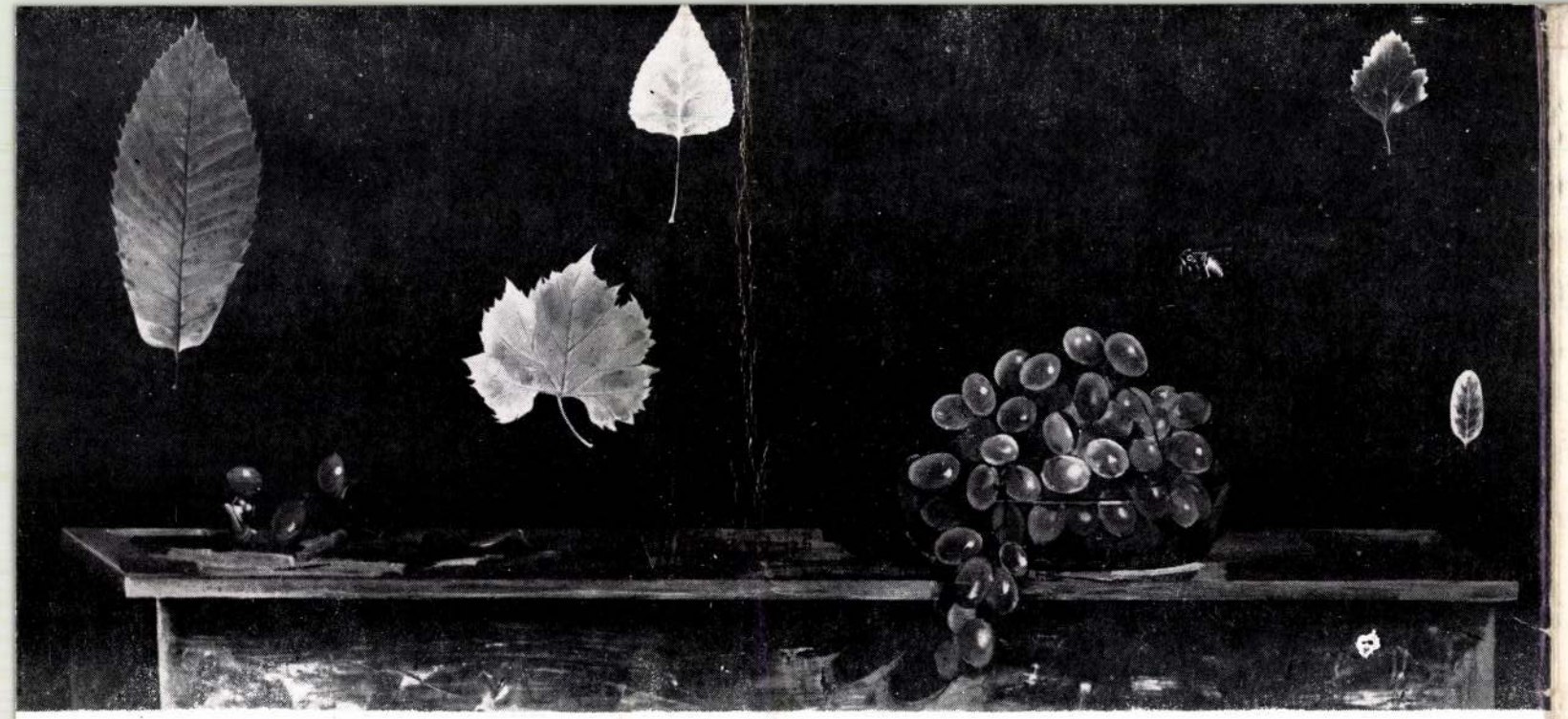

OKTÓBER

Záborszky
Viola

ZÁBORSZKY VIOLA

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

KÉPCSARNOK
MEDNYÁNSZKY TEREM

1968. FEBRUÁR

F. k: Kőteles István 600 db — 68.9001 FMNYV

ZÁBORSZKY VIOLA MŰVÉSZETÉRŐL

A művész legjobb hite szerint valljon világunkról, népszerűtlenség árán is. Korunkról kell szólni, melynek kiszélesedett látószöge senkit nem hagy érintetlenül. Tudatunkba ég földünk új képe: fekete légüres térben külső nézőpontból.
Hasonló élménye a reneszánsz emberének volt: a távcső felfedezése és Gallilei tanítása nyomán összedőlt geocentrikus világképe. Ám a huszadik század embere sincs a teljesség birtokában. Az ismeretlenség határa naprendszerünkön túl került ugyan, de a megismerés lehetősége ép oly végtelen, mint a bolygórendszerek megnevezhetetlen sokasága.
Ha az alkotó ember a művészi kifejezés szaltóival reagál erre, így 2000-ben nem marad kezében eszköz.
Én az ellenkezőben hiszek. Minthogy napjainkig van a képzőművészetnek folyamatossága, korokon és a világ megismerésének válságain át egy azonos tulajdonsága: a tárgyi valóság világát, a szem ingerein keresztül-közvetített dolgokat választja a kifejezés nyelvévé. Mert a művész közölni akar, artikulálnia kell a kifejezés érdekében.
Beszélni kell az ember szenvedéséről és boldogságvágyáról, mely a mikro- és makrokozmosz tágulása ellenére ezer éve azonos. Új szimbólum-rendszert és mitológiát teremt ezért, s az absztrakció logikája is más, amit az alkotó szubjektív igazsága szab meg. Szimbólummá válhat a legkonkrétabb tárgy is szokatlan és kiélezett helyzetben. A rajzos ábrázolás nem zárja ki az absztrakciót. Mind e mellett állandó értéket kell keresni, hogy divaton túl, az alkotó ember maradandóan valósuljon meg munkájában.

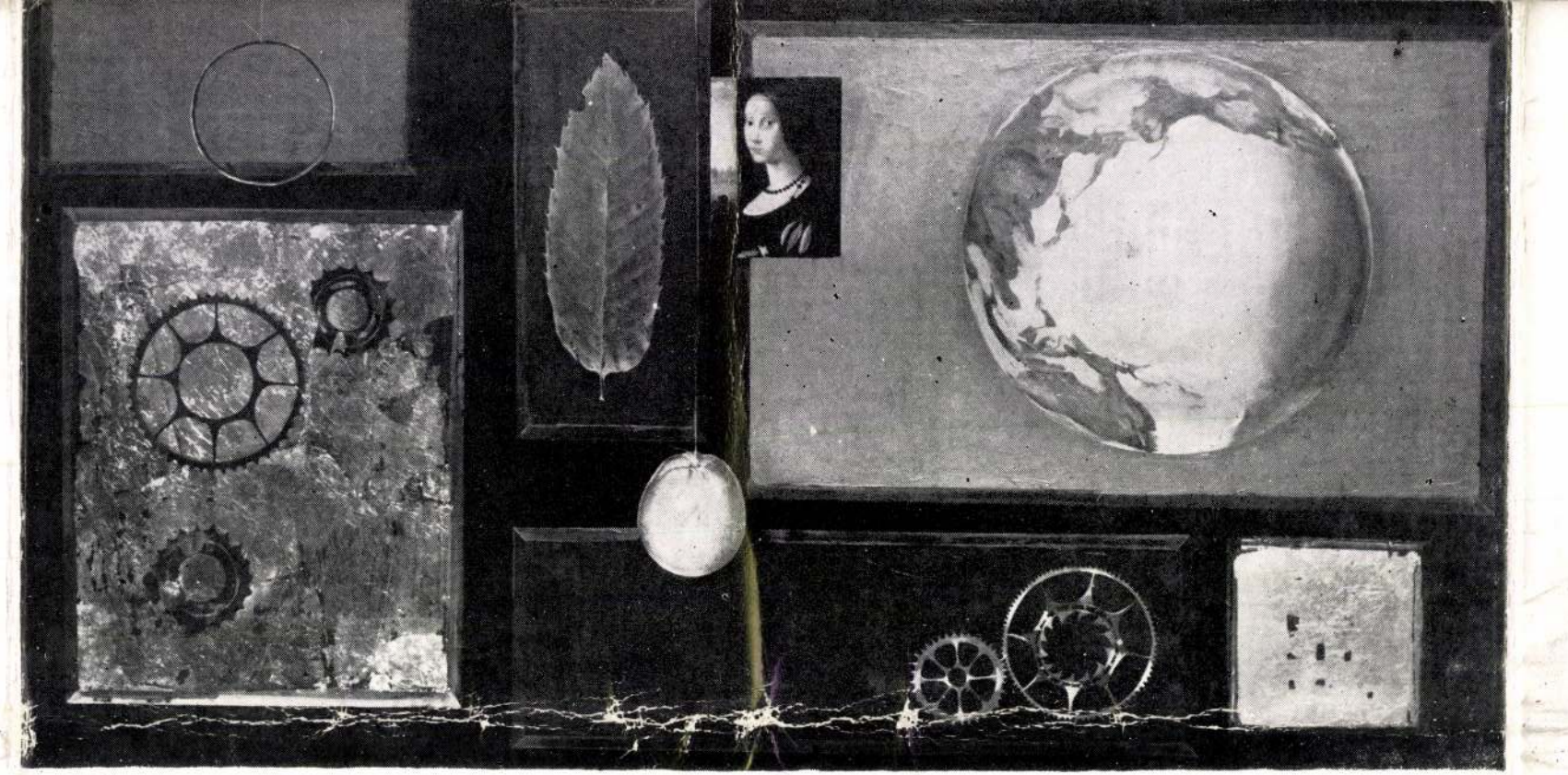

EMBER ÉS VILÁGA

1935-ben születtem Rákoshegyen. A művészeti gimnázium elvégzése után a Képzőművészeti Főiskolára jártam. Bernáth Aurél osztályán kaptam festődiplomát. 1960-ban állami megbízásom volt táblaképre. Több művem megvásárolta a Képzőművészeti Alap, illetve a Minisztérium. A Fiatal Képzőművészek Stúdiójában pályázaton díjaztak. Kiállításokon sikerrel szerepeltem. Ez a gyűjtemény első önálló tárlatom.

Záborszky Viola

KATALÓGUS

Ablakok	1967.	84x120
Tojás, kenyér, meggy	1967.	60x125
Narancs, tojás	1966.	40x 80
Augusztus	1967.	45x 80
Október	1966.	45x 80
Húgom	1965.	40x 80
Önarckép	1965.	40x 50
Halas csendélet	1966.	60x 90
Pitypangos portré	1966.	70x 85
Marhahús	1966.	85x 85
Egy tojás	1966.	40x 40
Február	1967.	40x 40
Zokogás	1964.	50x 60
Mária és Erzsébet	1965.	60x 85
Öntögető	1957.	65x100
Levélnyomat	1966.	20x 30
Akt	1965.	80x180
Éjszaka	1965.	40x 80
Kövek	1967.	40x 80
Nagyanyám	1964.	50x 60
Ember és világa	1967.	60x120
Csendélet sült hallal	1967.	40x120
Lány pávával	1965.	65x 90
Lángokban	1966.	70x120
Hangszer	1967.	50x120
Csendélet intarziás szekrénnyel	1966.	60x 80

M.D.K.

Žabratzky J.

A Werfer Károly szerkesztésében ~~megjelent~~ Kassán megjelenő Ábrázolt folyóirat illsztrációit készitette

/ a lap a 13 . számtól Képes Ujság cimmel jelent meg. /

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai ábrázolásai 181. l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

Zabratzky J.

fametszete: „Betyártámadás." 52./p.
reprodukció. 1848.

Rózsa György – Spitz György: Negyvennyolc
a kortársak emlékei. Budapest, 1973.
575 l

MDK

Zábrák és Sieger épitészek

Thirfelsődunántul 135.l.

M.D.K.

Zábrák Gergely, asztalos m.

Veszprémi mester. Adatok ~~x~~ 1891-93 között.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok. 255.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém 1963

MDK

Zabratzky

Zabratzky jelzéssel több rajza jelent meg a kas
sai Werfel-féle könyomdában készült "Képes Uj-
ság" c.folyóiratban.

Nagyzlito, 47.lap

(Árva m.)

Zabres. R. K. templom

alaprajz. Méret. 1:100

Lut K.

Pollrajz. Nagy. 36 x 30

MOB rajztár

Zabres

Árva m

r. k. fatemplom Lux K. 1910.

1) alapraja 1:100

20.

Zabresi rk. fatemplom

ornamentális fal-
képei
l. (Árva vm.)
Gereczefalkepek

490-h.

Zabrezsi rk fatemplom

(Árvamegye)

XVI. z.

Divald Magyarivenel

174. l.

Zábrodszky

Nobrán

l.

Thirfelsödmántul

133. l.

Római prowspéwz VI. 261.

Zabrudinszky Irén

Matyó leány és fiu-babákkal szerepelnek Kövesdy Arnoldné és Zabrudinszky Irén iparművészek az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállitásán.
Tövis: "Művészeti Krónika" cimmel négy különböző kiállitást ismertet, közöttük az itt megnevezett tárlatot is és kiemeli a művészek munkáit.

A HÉT, Bp. 1915. dec. 5.
XXVI. évf. 49. sz. 7o6-7o7. lap.

ZABULAY / Zabolay / SÁMUEL, aztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.- Józsefvárosi lakos.- Helyrajzi szám: 356.- Összeirási szám: 694.- 48.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparmüv.Múz.Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

MDK

Zabya Péter , festő .

1517-ben a csikrákosi templomtorony nagy festett állatalakjait festette.

264.o.

Entz Géza: Müvészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

Zabya Péter
diszítőfestő
1507-ben kivül és
belül kifestette a
a csíkrákosi rk.
templomot.

Keőpeczi 19. l

MOB kat. 3046 r

Fenti festette ki a
csíkszentmihalyi
rk. templomot is
u. o. 21. l.

Zabya Péter festő (?)

1507-ben festette ki a
csíkrákosi templom
tornyát.

László

Szépművészet
1944. 122. l.

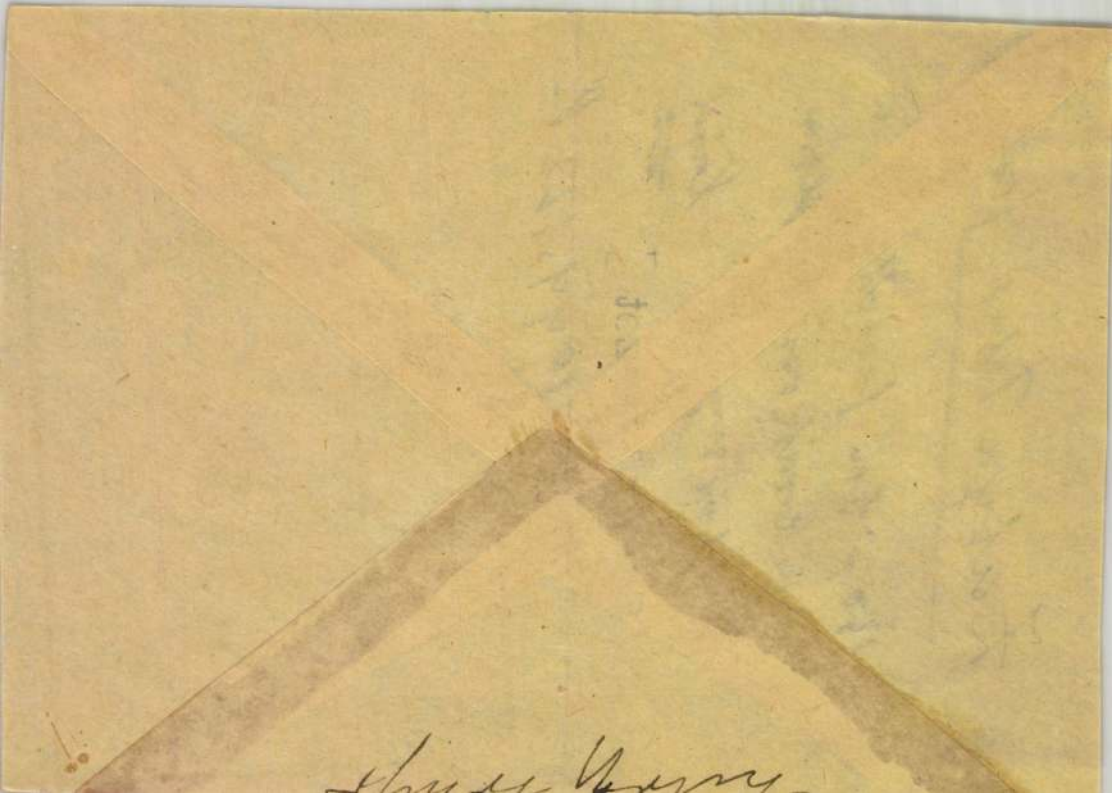

Zach

Esterházy építésze

Póczely Béla beszámolója a M. É. Sz.-nek
vezetőségi üléséről. Volt Túl beszámolója

Műszaki kiadatlan 1962. 4. sz. 86. l.

Milyen kitüntetéseket kapott:

Mikor és hol volt külföldi tanulmányutc

MDK

Zach, hegedükészitő

Polgár G.: A hegedü. Vas. Ujság 1914. 11.sz.
209.l.

ZACH Antal pozsonyi könyvkereskedő 1824

VIII. Kérnüvesipartörténeti Konferencia, 1992.
Veszprém, 1993 155, 156, 157

ZACH, Anton, pozsonyi könyvkötőmester

A. Z., bürgerl. Buchbinder, könyveket ajánl megvételre. (1818, 1232, 1243 l)

—

u. az, †29 éves korában, Pozsony, 1824 szeptember 18, lüdő bajban. (1824, II. kötet, 362 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Zach F.

festő

irod

Jeöldy Dobyántal

Podmanicrky Csa-
lád. II. kiad.

Bp. 1901.

33. l.

Zach, Franz Freih.
von

Kartograph

l.

Eperjessy 1928
26. l.

BUDAPEST

Zàch Ferenc festő

Repr: Tèglárjàt /szèntajz/

Szoluch. Merjei Wèplap 1966. màr VB

Zách Feri grafikával

kiállított a II kispesti festők csoportjának

tárlatán

Rajztanítás 1976/3/32

Zách Ferenc

Túrfal c. rajzáról repr.

Szolnok Megyei Néplap 1965. dec. 5.

M. D. K.

ZACH J.

Krakker társa

Eger Liceum freskóknál „Babiloniai stylus szerint épített boltozatot jól eltalált architecturai rajzollása által Gothicus boltkajtássá ... változtatta át

Gorove László: Eger városának története Eger, 1876, 245 l.

Zach J.

falképe az egri volt szervita rendház refektóriumában. 1779. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

4891

Zach, Johann

Kracker egri Liceum-freskójának Zach által festett gotikus architektúráját a magyarországi preromantikus jelenségek között említi

Török László: Magyar építészet a historizmus korában. Építés- Építészettudomány, 1969.1-2.sz.131-180.l.
145.l.

Johann Zach

egri festő freskói a XVIII. század másvolik felében megnyilvánuló gotikus irányzatot mutatnak fel.

Bibó I.: Europäische Einflüsse und lokale Entwicklung in der ung. Architektur um 1800. Acta Historiae Artium, Budapest, 1972. 3-4 sz

2881

Zach Sámos

S. L. Kracker segédje az arpádi Podmaniczky Kastély Sándor számjának freskóinak lényítésénél

Kelényi György: Kastélyok, Zuriát, villát
1974 Corvina Bp. 113. old.

M.D.K.

Zack*) [Forsef]. festő

készítette 1778-ban Kracker egri Liceumi könyvtártermének freskóján az architektura részleteit

*) Voit P. korrázsolásában „Zach"-nak írva, Bué

Zádor Anna vitaindító előadása a MTA ankétján "Az ujkori magyar művészet periodizációjának problémái"-ról

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967. XVI.évf. 1.sz.

2.old.

M. D. K.

ZACH József festőszegéd

Kracker János Lukács állandó segédje és munkatársa az egri liceum: „trident ztinat" a. Volkéfénél

Genthon István: Az egri liceum 26. l.

M. D. K.

ZACH József architekturafestő

Brümből

A bécsi Akadémian tanult, Kracker J. L. segéde

1776-77 Aszód Podmaniczky kastély díszterem architektura festése

1777-78 Eger Liceum könyvtár menynyezetkép architektúra festése

1779-80 Eger szervita refektórium freskók

Garas XVIII. sz. 51, 158, 166, 174, 263, 270, 278. l.

ZACH JÓZSEF – I MDK

festőnevek

Az egri liceum könyvtárának megszerzett diszítő „Tridenti zsinat" c. freskó festésében segédkezik Kracker János-nak

Foltin János: Kracker János Lukács festőnevek ... Egy. 1909. 44, 45 l.

ZACH JÓZSEF festőművék MDK

- közreműködött a Kracker által festett, a kervita rendház nagy ebédlőtermében levő freskó festésében. PERGHOFFER Sándor kervita perjel feljegyzései 1779-ből jegyzik fel ezt az adatot. A feljegyzések került az akódi freskó festésében is segédkezett.

- ZACH a kervita rendház kis ebédlőjében festett egy képet, amely a kövyo meg elemésének ideiében már nem létezett.

Follin János: Kracker János Lukács festőművész

Egér. 1909. 47-49 l

M. D. K.

ZÁCH József festő

Assóa. Vals Podmaniczky-Kastély dísztermének képei (1776-77)

Magyar épitészet, Bp. 1954. 75-e.

MDK

Zach Josef

az egri liceum könyvtártermének architakturája.

60.o. 55. jegyzet

ZÁDOR ANNA: POLLACK MIHÁLY, BP. 1960.

M.D.K.

Zach József, festő

Tőle származik az egri Liceum déli szárnyában elhelyezett könyvtárterem architektonikus festése.

Gerő László: Eger, Bp. 1957. /Magyar Müemlékek/ 49.old.

M.D.K.

Zach József, festő

Kracker, bécsi származásu, de Egerben megtelepedett festőnek barátja és segitőtársa a XVIII. szá ad második felében.

Gerő László: Eger, Bp.1957. /Magyar Müemlékek/ 36.old.

MDK

ZACH JÓZSEF

Festő Eger barokk korában.

Gerő László:Eger. Budapest 1954. p.38.

Képzőművészeti Alap kiadása.

M.D.K.

ZÁCH József kertő

Aszód (Pest m.) v. Podmaniczky-kastély

díszlerem falrepei (1776-77)

Gerő László: Magyar építészet haladó

hagyományai Bp. 1951. 31. l.

Zábráczky Ignác

tiszafüredi szürnabó

l.

Györffy szür 79 l.

MOB 1976. 81. l.

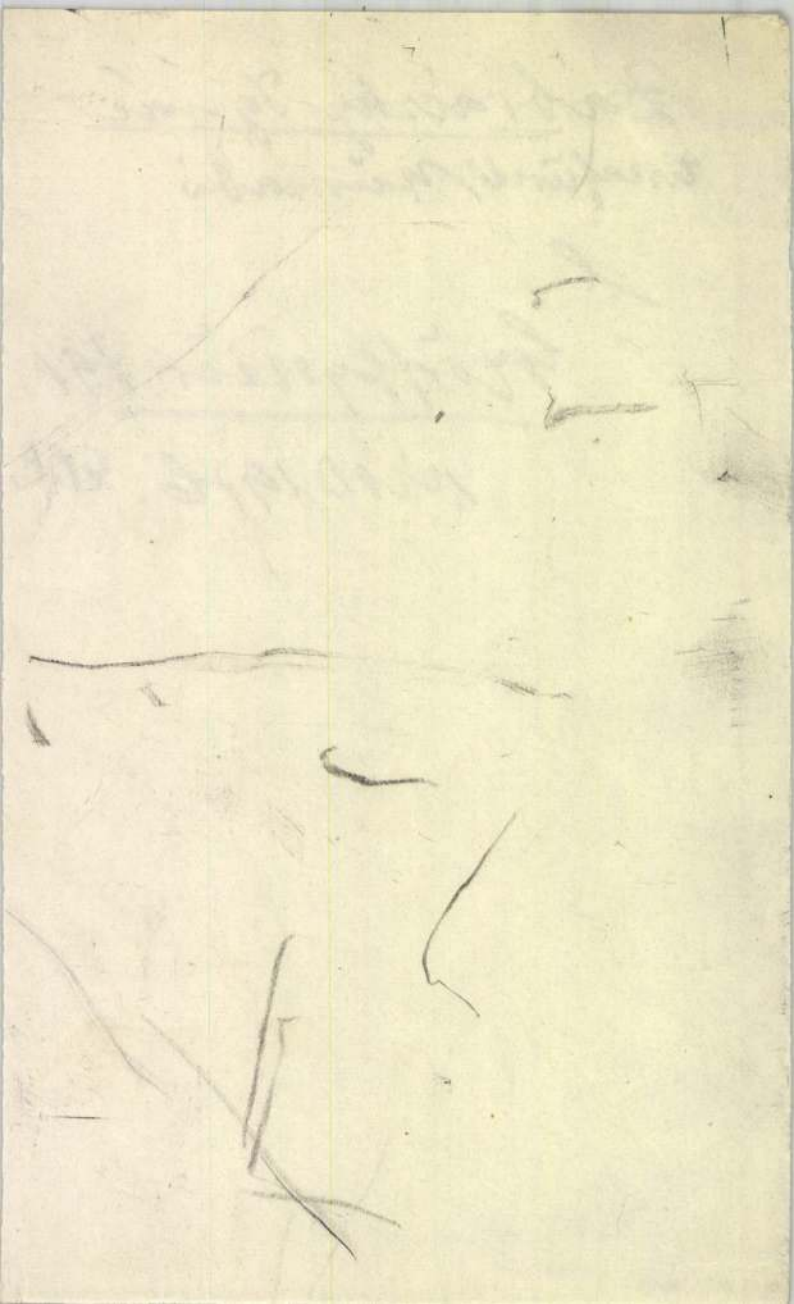

MDK

Zábráczky Remecz Lajos festő

Ötvenegy képet állitott ki első kiállitásán a Műteremben, közöttük olasz utcarészleteket, de visszatérő téma a magyar táj művein

(dr.d.m.): A M[ű]terem kiáll.

Magyarország, 1939.apr.2. 8.l.

MDK

Zábráczky Remecz Lajos

Ötvenegy képből álló gyüjteményét mutatta be Zábráczky Remecz Lajos.

Cikk: Zábráczky Remecz Lajos gyüjteménye.

Magyar Nemzeti Művészet, 1939.2.sz. 50.l.

MDK

Zábráczky Remecz Lajos

Rőzseszedő c. olajfestménye. Repr.

Magyar Nemzeti Művészet, 1939. 2.sz.

MDK

Zábráczky Remecz Lajos

Fiumei kikötő, c. olajfestménye. Repr.

Magyar Nemzeti Művészet, 1939. 2.sz.

Zabory Zoltán

Szerepelt a pápai művésznek csoportkiállításán.

PH. 1932. X. 11.

MDK

Zabota Iván

Arckép, c. müve.

Müvészet, 1917. 5.l.

Zabota Iván

Erős doktorné, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Zabota Iván

1918. máj. kiáll. N. Salon
Fehér rózsa, olaff. 4000.—

Váradi Menyhért igazgató-tanító X. 173.

Zabota Iván

Münchandl
1917 tav. Eiáll - 192

Szára III. 117, 118.

Zabota Iván

Tanulmányfej, szénrajz

Nemzeti Szalon
1917. máj.
tav. kiáll.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK

PRESZLY ELEMÉR

Žabota Ivan

l.

Wagner Profil

63. l. 21, 22. t

noch viel eher durch die eingach
ja im Grunde in Italien entstand
reiche nahm jedes, zu seinem Sze
vinz ihren Teil heraus, so auch
Gebiet viele Muster dieser Kunst
Donner und Maulpertsch am dauern
ke geschaffen hatten.

Im siebenbürgischen Guberni
sässige österreichische und deut
neuen Stil, der auch dort örtlic
fälliger, in den Massen geschlos
vári und erszébetvárosi Gruppe,
häuften Schnörkel unterliess, da
Traditionen entgegen waren und a
Geiste nicht entsprachen, wie es
fend bemerkt: "Wir verstehen uns

Zabota Iván

194 Fehér rózsa olajf. 4000.—

Nemzeti Szalon

1918 máj.

dav. kiáll

obbra, gr. Batthyányi Lajos, Petőfi
görgyi, mögöttük pedig Damjanics János, Per-
Henriket és Batthyányi Kázmért
ely) nél ~~mögött~~ két nemzeti szinü lobogó ~~van~~ lenn
nyugvó magyar czimer ~~van~~ tamasztottak ~~lehet~~
bbjaban, koronával s baberkoszorúval a,
középtérben Kossuth Lajos beszél a czeglé-
a czégledi csata szemlélhető. Fölül jobbra
stroma ~~van ábrázolva~~ szemlelhető. Felirata a kép alatt

MLÉKLAP"

i DICSŐ SZABADSÁGHARCZUNKBAN... harczolt a

násra a kiadó adhat engedélyt"

-49i szabadságharczi-emlék gyűjteménye

etci a keretnek 34.4 : 45.4 c/m.

6 87 (sznies)

6 88 (fekete nyom. irás előtt)

102/93 № 24-25.

Zabratzky J

V ik Ferdinánd és Mária Anna Karolina császári királyi
fölségek mellképei. Fametszet. 1.)
Sz. Kapisztrán János kápolnája és laka Gyula vagy is Károly
Fehérvárott Erdélyben. 2.) fametszet.
Az éjeli megtámadás. fametszet. 3.)
Buzini gróf Kegleviczh Gábor, mellképe. fametszet. 4.)
Osztria politikus helyzete. Fametszet. 5.)
Mulattató Képes Ujság, czimképe. Fametszet. 6.
Trencsén vára (nyugatról) Majer István rajza után
fára metszette. 7.)

1.) ábrázolt folyóirat. Kassa. 1848 év. 1 lap.
2. " " " " 12 "
3. " " " " 13. "
4.) ~~Mulattató~~ " " " 17 l.
5.) Képes Ujság " " 219 l.
6.) " " " " " első évfolyam 311.
7.) " " " " " " "

Zabratzky J.

metszeteket és rajzokat
készitett a kassai
Ábrázolt Folyóirat
részére 1848. ban.

Dezsényi Béla:
Az első magyar képes
hetilap. Magyar
Könyvszemle
1940. 35. l.

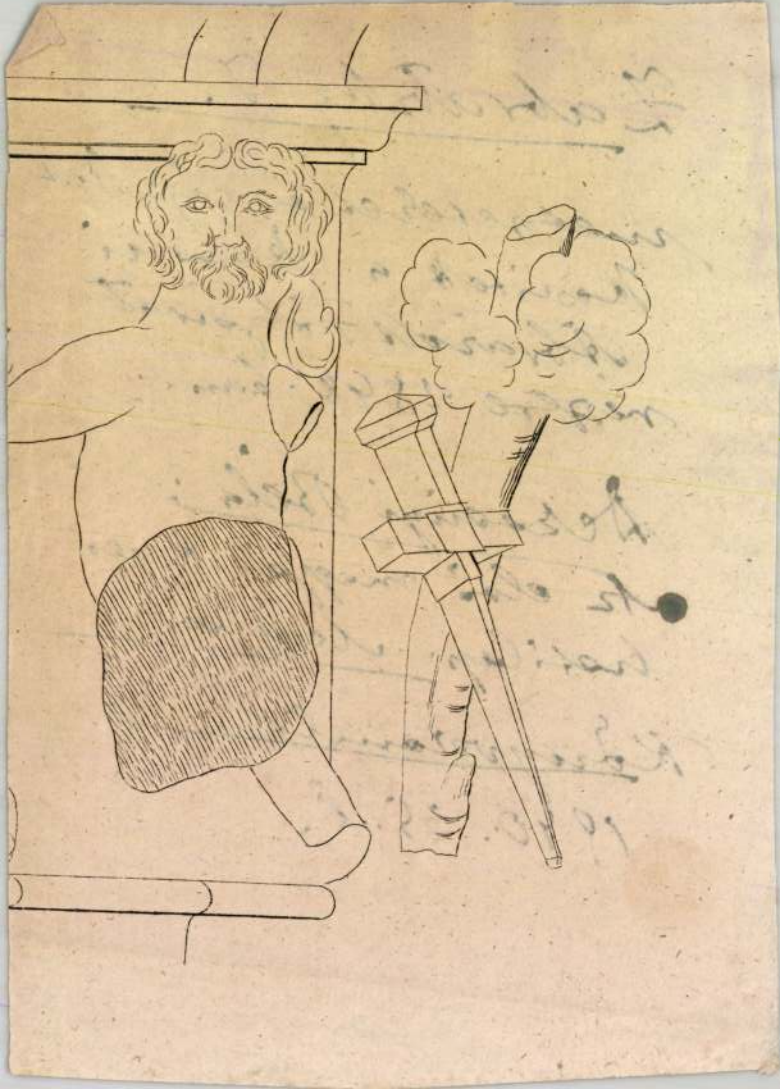

MAGYARORSZÁG

Csalódott

az igazságügyminiszter a felsőházban. Megvallotta, hogy a felsőház bizottsági tárgyalása fájdalmas csalódást okozott neki, mert semmi vagy nagyon kevés megértést talált a zsidókérdés iránt. (Talán itt mingyárt meg lehet állapítani, hogy az igazságügyminiszter félreértette a felsőházat. Nem azzal van baj, — a felsőház és a kérdést szenvedélymentesen szemlélő tényezők egyhangú megállapítása szerint — hogy zsidótörvényt csináltak, hanem azzal, hogy rossz a javaslat.) A kérdésnek ez a sok jogos kritikával illetett megoldási formája — úgy látszik — nagyon a szívéhez nőtt az igazságügyminiszter úrnak. Mindenesetre kissé újszerű és különös jelenség a miniszteri csalódásnak ez a kifejezése a törvényhozás egyik háza iránt. A magyar alkotmány értelmében ugyanis a miniszter felelős a törvényhozásnak és nem fordítva; és ha már csalódásról szó lehet, azt, úgy véljük, inkább a törvényhozás valamelyik háza érezhetné és nyilváníthatná valamelyik felelős miniszterrel szemben.

Különben pedig a magyar jog értőit és művelőit, a nemzet hagyományainak őrzőit és őszinte tisztelőit bizonyára megnyugvással tölti el, hogy a második zsidójavaslatnak, ennek a hagyománytalan, politikai és jogi szempontból egyaránt rosszul sikerült alkotásnak a minisztere csalódott a felsőház bizottsági tárgyalásában, melynek során a nemzetnek olyan magasrendű, hiteles, minden napi politikán felül álló értékei szólaltak fel, mint *Serédi* Jusztinián, Magyarország hercegprímása, *Glattfelder* Gyula római katolikus, *Ravasz* László református, *Raffay* Sándor evangélikus püspök, *Szüllő* Géza, a felvidéki magyarság nagy vezére, *Hegedüs* Loránt, báró *Prónay* György és mások. A nagytekintélyű felszólalók — azok is, akik a javaslatot a tárgyalás alapjául általánosságban elfogadták — minden oldalról annyira megvilágították az igazságügyminiszter úr alkotásának gyengeségét és várható kártékony hatásait, — amelyek jelentkezését bizonyos vonatkozásban gróf Teleki Pál is valószínűnek mondotta — hogy a második zsidójavaslat, ha be is kerül a magyar Corpus Jurisba, nem tarthat igényt arra, hogy a legfényesebb alkotások közé sorolják. (Nem lehet megnyugtató egy jogalkotás, amelyet a legsúlyosabb és legtekintélyesebb közéleti tényezők sorra azzal fogadnak el, hogy — a szükség törvényt bont és bíznak gróf Teleki Pál miniszterelnök személyében.)

Ez a javaslat állítólag a keresztény magyarság védelmét célozza a zsidósággal szemben. De vajjon az igazságügyminiszter úr és a mögötte álló párt — vagy a pártnak ebben a kérdésben is mögötte álló része — több joggal képviseli-e a keresztény magyarság érdekét, mint a magyar keresztény püspökök? A javaslat a gyűlöletet kodifikálja, a római katolikus püspöki kar azonban, amint a hercegprímás megmondta, »ebben a kérdésben is, mint minden kérdésben, az igazság és szeretet alapjára kíván helyezkedni.« Glattfelder Gyula szerint a javaslatban megnyilatkozó törekvés a visszazsidósítás iránt szakítás a kétezeréves keresztény és az ezeréves magyar keresztény hagyományokkal. Ravasz László azt a véleményét fejtette ki, hogy »a javaslat sokkal kevésbé szabadít meg a kártékony zsidóságtól, mint amennyire bántja és az asszimiláció útján visszalöki azt a zsidóságot, amely lélekben és magyarságában már hozzánk hasonult«. Raffay Sándor azt mondta, hogy a javaslat »a keresztény magyarság érdekében akar intézkedni, mégis főképpen a kereszténységnek árt«. Így nyilatkoztak a három nagy keresztény egyház hivatott képviselői. Velük együtt a magyar kultúrának szinte minden kiváló értéke kifejezte már súlyos aggodalmait a javaslat iránt. Velük szemben Tasnádi Nagy András igazságügyminiszter csalódása nem elég súlyos érv egy olyan törvényjavaslat mellett, amelynek végrehajtása elé csak aggodalommal tekinthet az ország közvéleményének jelszavaktól még nem túltelített része.

A törzsökös magyarok

is emlékiratot intéztek a felsőház tagjaihoz, kifejtették aggodalmaikat a tárgyalás alatt álló zsidótörvényjavaslattal kapcsolatban. Csak tegnap emeltek súlyos kifogásokat a javaslat ellen a felsőház egyesített bizottságában a magyar keresztény egyházak püspökei, elsősorban keresztény szempontból. Most a törzsökös magyarok a magyar faj nevében tiltakoztak a zsidójavaslat ellen, mely az emlékirat szerint »idegen fajvédelmi célokat követ«. A javaslat nyomában járó »elképesztő arányú társadalmi és gazdasági öncsonkításnak az előnyét — mint a törzsökös magyarok emlékirata mondja — sem a törzsökös magyar nép széles rétegei nem fogják élvezni, de nem fogja élvezni értelmiségünk törzsökösen magyar származású kisebbsége sem«. Ime, így védi a második zsidójavaslat a keresztény magyarságot! Keresztény és magyar szempontból, úgy látszik, egyforma az értéke.

A korszerűen felszerelt hadsereg a számbeli főlényt kiegyensúlyozza

A magyar honvédelmet az új honvédelmi törvénnyel, valamint a hadsereg most történt átszervezésével korszerű alapokra fektették.

A nemzetközi feszültségek nyomása alatt nemcsak Magyarország, hanem az egész világ lázas sietséggel alakítja át honvédelmi berendezéseit, hogy háborús bonyodalmak esetén kellő erővel tudjon fellépni.

A törekvés mindenütt az, hogy egyrészt *az ország összes erőforrásait a hadsereg szolgálatába állítsák*, másrészt, hogy *a működő hadsereget ütőkész és ütőképes korszerű állapotba hozzák.*

Különös jelentősége van az ily előkészületeknek *a kis államoknál.* Nekik is lehet olyan helyzetük, amelynek folytán belesodródhatnak egy háborúba, de *minden törekvésük az, hogy a háborút megrövidítsék.*

A totálitás, a minél rövidebb háborúra törekvés eszköze. Kis államoknál tehát *parancsoló szükséglet.* Szükséglet nemcsak azért, hogy minél nagyobb energiával állhassanak a küzdelembe, hanem azért is, hogy ezzel az erőfeszítés-többlettel a nagyobb ellenféllel szemben meglévő aránytalanságuk csökkenjen. Nem egy történelmi példa mutatja, hogy *jobb háborús előkészülettel számbeli főlényt is ki lehet egyensúlyozni.* Egy ország háborús energia kihasználásának hatalmas skálája van! Legkézenfekvőbb, ha a világháborúra utalunk. Európa nagyhatalmai 1914-ben lakosságuk 6—7%-át használták fel a hadsereg céljaira. A kis Szerbia 12%-át. Szerbia tehát kihasználta emberanyagát. Hadseregének nagyságát illetően aránylag kétszer akkora országot képviselt, mint amilyen valójában volt! Csak ezért tudott oly szívós ellenállást kifejteni és volt kicsinysége ellenére is értékes szövetségese az antanthatalmaknak.

Kis államok honvédelmi előgészületeinél tehát vezető szempontúl tenni a maximális kezdeti erőkifejtést. Ez a maximum vonatkozik az ország szellemi, erkölcsi és gazdasági lehetőségeire, de vonatkozik elsősorban magára a működő hadseregre.

Az általános előkészítés, vagyis az »országmozgósítás« problémája, közigazgatási, pénzügyi és nemzetnevelési feladat. A közigazgatás révén megszervezzük az országot, pénzügyileg anyagot halmozunk és bocsátunk a háború rendelkezésére, míg a nemzet tervszerű nevelésével a lakosság lelkét fanatizáljuk és a nemzete katonásítjuk.

A hadsereg a maximális erőkifejtését, ütőképességét és ütőkészségét korszerű szervezetével biztosíthatjuk. Kis állam nincs abban a gazdasági helyzetben, hogy hadifelszerelését a technika fejlődésével állandóan cserélgesse. Előreláthető beszerzéssel oly *korszerű eszközöket* kell tehát a hadseregbe beállítania, amelyek bár a pillanatnyilag talán költségesebbek, de egyhamar nem avulnak el. Másrészt azonban olyanokat, amelyek pótlására, illetve üzembentartására háború esetén is megvan a lehetőség.

Ez az oka annak, hogy Magyarország a hadsereg alapvető szükségleteinek beszerzésénél korszerű hadifelszerelést vásárol, illetve ilyenek hazai gyártására törekszik. Teszi ezt azért, mert a korszerűségben oly erő van, amellyel számokat egyenlíthet ki.

Öngyilkossági kísérlet egy penzióban

Ma délben a *Múzeum körút 14.* számú házban levő *Múzeum penzió* egyik szobájában eszméletlen állapotban találták *Rauncs* Gizella 25 éves magántisztviselőt. A mentők megállapították, hogy öngyilkossági szándékból *megmérgezte magát.* A Rókusba vitték.

A rendőri nyomozás adatai szerint az *Üllői út 107.* számú házban lakott, tegnap ment a penzióba és bérelt magának szobát, nyilván már azzal a gondolattal, hogy ott végez magával. Több *lezárt búcsúlevelet* találtak szobájában. Ezeket hozzátartozóinak és ismerőseinek írta. A levelek majd megmagyarázzák az öngyilkossági kísérlet hátterét.

A bíróság eltiltotta az Emke-kávéházat az Emke-név használatától

Az *Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület* budapesti ügyvédje, dr. *Nagy* Mihály útján keresetet adott be a budapesti törvényszékhez, amelyben azt kérte, hogy *a Budapesten, Erzsébet körút 2. szám alatt üzemben lévő Emke kávéházat, illetve éttermet azonnali hatállyal tiltsa el az Emke név használatától,* tiltsa el továbbá attól, hogy nagykörúti és Rákóczi úti reklámtábláin, transzparensein, edényein, vagy bárhol másutt is az *Emke megjelölést* használhassa.

Az Emke kávéház tulajdonosai a keresetet *elutasítását kérték* és azt az álláspontot foglalták el, hogy az Emke címet jogosan használják.

A törvényszék ma hirdette ki az ügyben az ítéletet, amelyben *azonnali hatállyal letiltotta az Emke kávéházat attól, hogy a jövőben az Emke címet a kávéházi üzemmel kapcsolatban bármilyen formában is használhassa.* Ha ezt mégis megtenné, a bíróság a kávéház tulajdonosait bírsággal sujtja. A kávéház az ítélet ellen perorvoslattal élhet.

Angolul, németül beszélő 36 éves
SOFŐR
17 éve vezet, állást keres.
»Haza 3253« jeligére

Szerencse a népszerű
KISS
BANKHÁZBAN
Budapest, IV, Kossuth Lajos-u. 6
1938 március 10-én a jutalmat
400.000
pengőt a 40618 sz. sorsjeggyel
1939 február 28-án a főnyereményt
300.000
pengőt a 45591 sz. sorsjeggyel
szerencsés ügyfeleink nyerték
Vegyen vagy rendeljen az új m. kir. osztálysorsjátékra nálunk sorsjegyet.
Érdeklődőknek ajánlunk néhány ritka sorozatot is:
84301-től-84325-ig
25 db nyolcad = 87.50 pengő.
49751 től-49775-ig
25 db negyed = 175.– pengő.
Az I. osztályú sorsjegyek hivatalos ára:
Nyolcad 3½ P | Negyed 7 P | Fél 14 P | Egész 28 P
Telefon: 185-242.
Rendeléshez levelezőlap elegendő.
Nyitva 8 órától 6 óráig egyfolytában.
KISS BANKHÁZ
Kossuth Lajos-u. 6
Fiók: VII., Erzsébet-körút 15.

SZÓRAKOZÁS

színház · mozi · rádió · művészet

Rápolthy Anna

Ibsen-vígjáték a Nemzetiben

Eöry Kató

A vígjátékíró *Ibsent* ismerteti meg mai bemutatóján a *Nemzeti Színház* a magyar közönséggel.

Budapesten nem játszottak még Ibsen-vígjátékot, a *Fiatalok Szövetsége* lesz az első.

Hetven évvel ezelőtt, 1869-ben született ez a harcos vígjáték. Nem keltett nagy feltűnést: szerzője röviddel vígjátékának bemutatása előtt a *Peer Gynttel* lepte meg a világot. Nem lehetett csodálkozni azon, hogy a nagy norvég drámaköltő kedélyes-szatirikus játékát bemutatáskor inkább meglepődés, mint siker kísérte. És röviddel a Fiatalok Szövetsége után Ibsen megírta a *Nórát*.

Az időrendben két drámaóriás közé szorult ibseni vígjáték öt felvonáson keresztül tárja elénk szórakoztató-elrettentő módon egy jellemtelen kalandor stréber figuráját, cselekedeit.

Dél-Norvégia egyik kisvároskájának közelében játszódik a darab, egy hámortelepen. Az egész telep üdvrivalgással fogadja Stensgaard ügyvédet, az új jövevényt, aki szívbemarkolóan forradalmi beszéddel lázítja a Nagy Úr — Bratsberg kamarás, vasgyáros — ellen és szólítja maga mellé a jámbor helybelieket, megérkezése után alig néhány órával. Viszont forradalmi beszéde után rövid idővel már csunyán elárulja a

Aknay Vilma és Uray Tivadar
(Barna Elek rajzai)

melléje szegődött lelkes-jámborokat a vasgyáros kamarás estélyére kapott meghívójának kedvéért. Aztán öt felvonáson keresztül így árul el mindent és mindenkit, elveket, barátokat, nőket.

Természetes, hogy a szenvedélyes moralista Ibsent a végsőkig felháborítja ez a »töredék ember«, — amint valaki helyette kijelenti a színpadon a valóban piszkos gondolkozású ügyvéd-vígjátékhősről — aki természetesen csúfosan felsül minden vonalon és az ötödik felvonás végén a balfenéken eltűnik.

Uray, ő játssza a szélhámos ügyvédet, egészen hibátlan: elragadóan aljas és ékesszóló. Minden »gyanus« mozdulata zseniális. Az előadás általában *nagyon jó*. *Lehotay* Árpád kitűnő vasgyáros-kamarása époly tökéletes, mint az ibseni vígjáték legmulatságosabb figurája, a tönkrement, szókimondó Hejre Dánielt alakító *Gózon* Gyula. *Kovács* Károly, *Rápolthy* Anna és a többiek is mind kedvvel és stílusérzékkel játsszák Ibsen vígjátékát, amely *Puskás* Endre fordításában került bemutatásra. A rendezés *Galamb* Sándor érdeme. (ry—li)

A Műterem kiállítása

Fiatal festő mutatkozik be a Kossuth Lajos uccai Műterem helyiségében: *Zábráczky Remecz* Lajos. Első kiállítására ötvenegy képet hozott el, közöttük olasz uccarészletek, de úgylátszik, hogy legjobban szívéhez nőtt visszatérő téma a magyar táj, a magyar falu, a különlegesen színpompás magyar levegő. A fiatal festő izzó temperamentummal alakítja át a látványt. A festéket nem ecsettel, hanem bravúros biztossággal, vastagon, késsel rakja fel a vászonra és ezzel a technikával vibrálóvá, mozgalmassá válik legigénytelenebb témája is. Színei ízesek, elevenek, sokszor Koszta József zsíros magyar színeit idézik emlékezetünkbe. Komoly tehetségnek látszik *Zábráczky Remecz*, ha ma még ízlése nem is egészen biztos és képszerkezetei néha lazák.

Egy kis vitrinben *Duma* György kerámikus mutatja be legújabb munkáit, különösen vas aventurinnal égetett aranyos csillogású vázái ízlésesek és technikailag különlegességek. (dr. d. m.)

VÍGSZÍNHÁZ

Szombaton, április 8-án
először

A tetovált nő

Éri-Halász Imre új vígjátéka.

Főszereplők:

Muráti Lili,
Ráday, Ajtay, Dénes,
Bihary, Greguss
és Kőmives

Jegyrendelés: 115-344

Színházak műsora

OPERAHÁZ: Szombat: Márta (D. bérlet, ½8). Vasárnap d. u.: Pillangókisasszony (3), este: Otello (½8). Hétfő: Filharmóniai hangverseny (B. bérlet, 8). Kedd: Parsifal (A. bérlet). Szerda: Krisztus (E. bérlet). Csütörtök: Lakmé (Pataky Kálmánnal, B. bérlet). Nagypénteken és nagy szombaton: Nincs előadás. Vasárnap: Faust (új betanulással). Hétfő d. u.: Jancsi és Juliska; Babatündér (gyermekelőadás). Hétfő este: János vitéz. Kedd: Márta (Pataky Kálmánnal, A. bérlet). Szerda: Parsifal (NB. 2. bérlet). — **NEMZETI:** Szombat (I. bérlet), vasárnap este: A fiatalok szövetsége (VIII. bérlet, ½8). Vasárnap d. u.: Ludas Matyi (½4). Hétfő (II. bérlet): A fiatalok szövetsége. Kedd (N2. bérlet), szerda (XI. bérlet), csütörtök (XII. bérlet), jövő hétfő este: A makrancos hölgy. Péntek és szombat: Nincs előadás. Vasárnap d. u.: Süt a nap. Vasárnap este: Ludas Mathyi. Hétfő d. u.: A zenélő óra. — **KAMARA:** Szombat és vasárnap este: Utolsó tánc (8). Vasárnap d. u.: Hajnalban, delben, este (4). Egész héten minden este, vasárnap d. u. és jövő hétfő d. u.: Utolsó tánc. (Nagypéntek, nagyszombat: Nincs előadás.) — **VIG:** Szombat d. u.: Grófkisasszony (½4), este: Ezer hold pipacs (8). Vasárnap d. u.: Francia szobalány (½4), este: Ezer hold pipacs (T. bérlet, 8). Hétfő (F. bérlet), szerda (S. bérlet): Ezer hold pipacs. Kedd (E. bérlet): Grófkisasszony. Csütörtök és péntek: Nincs előadás. Szombat (először), vasárnap este és jövő hétfő este: A tetovált nő. Vasárnap d. u. és hétfő d. u.: A francia szobalány. — **MAGYAR:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Erzsébet (½4, 8). Egész héten minden este, vasárnap d. u. és jövő hétfő d. u. és este: Erzsébet. Nagypénteken nincs előadás. — **BELVÁROSI:** Szombat d. u. és este, vasárnap d. u. és este: Földindulás (4, 8). Egész héten minden este, vasárnap d. u. és jövő hétfő d. u. és este: Földindulás. Nagypénteken: Nincs előadás. — **PESTI:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Az angol bank nem fizet (4, 8). Hétfőtől péntekig: Nincs előadás. Szombat (először), vasárnap d. u. és este, hétfő d. u. és este: Ne bántsd a másét. — **ANDRÁSSY:** Szombat és vasárnap este: Paprikáscsirke (8). Vasárnap d. u.: Mondj igazat (½4). Egész héten minden este, vasárnap d. u. és jövő hétfő d. u. és este: Paprikáscsirke. Nagypénteken nincs előadás. — **VÁROSI:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Katinka (4, 8). Hétfőtől péntekig: Nincs előadás. Szombat (először), vasárnap d. u. és este, hétfő d. u. és este: Orpheus a pokolban. — **ROYAL:** Szombat d. u. és este, vasárnap d. u. és este: Egy bolond százat csinál (4, ½9). Csütörtök és péntek kivételével minden este, vasárnap délután és jövő hétfő délután és este: Egy bolond százat csinál. — **PÓDIUM** (a Terézkörútiban): Szombat, vasárnap d. u. és este: Elő az okmányokkal! (½5, 9). Péntek kivételével minden este, vasárnap d. u., jövő hétfő d. u. és este: Elő az okmányokkal! — **KOMÉDIA:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Esti átképzés (½5, ½9). Hétfőtől csütörtökig: Esti átképzés. Péntek: Nincs előadás. Szombat (először), vasárnap d. u. és este, jövő hétfő d. u. és este: Tanulj nyelveket. — **ERZSÉBETVÁROSI:** Szombat (½6, ½9), vasárnap (¼4, 6, 9): Az utolsó Verebély-lány. Csütörtökig bezárólag: Az utolsó Verebély-lány. — **JÓZSEFVÁROSI:** Szombat (½6, ½9), vasárnap (¼4, 6, 9): Kék Duna. Csütörtökig bezárólag: Kék Duna. — **KISFALUDY:** Szombat (½6, ½9), vasárnap (¼4, 6, ¾9): Csárdáskirálynő. Csütörtökig bezárólag: Csárdáskirálynő.

Mozik műsora

Rövidítések: H = Híradók. Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. M = Matiné

ADMIRÁL (353—707. Margit körút 5): **Francia szobalány** (Ray Milland). Sivadászat az Alpesekben. Szerelmes jánosbogárka. Híradó. (¼4 ¼6 ½8 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ¼8 ¼10.) Vas. d. e. ½10 és ½12-kor: **Rajzfilmmatiné.** — **ALKOTÁS** (155—374. Gömbös Gyula ucca 11): **Pusztai királykisasszony** (Szörényi, Csortos). Kenguruk országa. H. (¼4 ¼6 ½8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ¼8 ¼10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Asszony a sivatagban.** — **ANDRÁSSY** (124—127. Csengery u. 39): **Beszállásolás** (Szeleczky Zita, Páger). Kenguruk országa. Tinta Muki kalandjai. H. (¾4 ¼6 ⅝8 ¼10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ÁTRIUM** (154—024, 153—034. Margit körút 55. szám): **A varieté csillagai** (Szeleczky Zita, Jávor). H. (¼6 ½8 ½10, Sz V Ü ¼4 ¼6 ¼8 ½10.) — **BELVÁROSI** (384—563. Irányi ucca 21): **Süt a nap** (Nagy Alice, Olasz János). Madarak világa. H. (4 6 8 10; V Ü jobbt. 2 4 6 8 10, balt. 3 5 7 9.) Vas. d. e. ½11 és 12-kor matiné: **India lángokban.** — **BODOGRÁF** (149—510. József körút 63): **Süt a nap** (Nagy Alice, Rózsahegyi). Jack Denny zenekara. H. (¼4 ¼6 ¼8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) — **BROADWAY** (144—212. Károly körút 3): **Nincs többé alvilág** (Edward G. Robinson) és a kísérő műsor. (½4 ¼6 ¼8 ¼10; Sz V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ¼10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Mellékucca** (Irene Dunne). — **BUDAI APOLLO** (351—500. Csalogány u. 46): **Süt a nap** (Nagy Alice, Rózsahegyi). Sporthiénák. (½5 ¾7 9; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) — **CAPITOL** (134—337. Baross tér 32): **Engadini kaland** (Louis Trenker). Híradó. (½4 ¼6 ¼8 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ¼8 ½10.) — **CITY** (111—140. Vilmos császár út 36): **Makrancos kisasszony** (Csikós Rózsi, Halmay Tibor). Szüret a Rajna mentén. H. (¼6 ⅜8 ¼10; Sz V Ü ¼4 ¾6 ¼8 ¾10.) — **CORSO** (182—818. Váci u. 9): **Mesterdalnokok** (3 Ritz Brothers). H. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ¼4 ¼6 ½8 ½10.) — **CORVIN** (139—584, 138—988. József körút és Üllői út sarok): **Ködös utak** (Jean Gabin). H. (¼4 ¼6 ¼8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ¼8 ½10.) Vas. d. e. ½11-kor matiné: **A rend katonái** (G-man). — **DAMJANICH** (134—803 Damjanich ucca 1): **Sebastopol páncélos** (Camilla Horn). Híradó. (½4 ½6 ¼8 ¼10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **DÉCSI** (121—343, 125—952. Teréz körút 28): **A varieté csillagai** (Szeleczky Zita, Jávor). H. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Argentina, Ausztrália, Ujzéland.** — **ELIT** (114—502. Szent István körút 16): **Ködös utak** (Jean Gabin). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **FORUM** (189—707, 189—528. Kossuth Lajos u. 18. szám): **Szerelem zsarnoka** (Françoise Rosay). (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ¼4 ¼6 ¼8 ½10.) — **GLÓRIA** (144—800. Thököly út 56): **Süt a nap** (Nagy Alice, Olasz János). Észak Velencéje (színes kultúr). H. (¼5 ¼7 9; Sz ¼4 ½6 ¼8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ½8 ½10.) — **HOLLYWOOD** (142—455. Bethlen tér 3): **Ködös utak** (Jean Gabin) és a kísérő műsor. H. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ¼10.) Vasárnap. d. e. ½11-kor: **Rose Marie** (Jeanette MacDonald). — **HOMÉROS** (2—961—78. Hermina út 7): **Rozmaring** (Turay, Páger). Robin Hudka (rajzf.). Híradó. (½5 7 ¼10; V Ü ½2-től folytatólag.) — **IPOLY** (292—626. Csáky u. 65): **Pusztai királykisasszony** (Szörényi, Csortos) és a kísérő műsor. Híradó. (5 ¼8 ¼10; Sz ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ¼8 ¼10.) Vas. d. e. ½11-kor matiné: **Az édes anyaföld** (Paul Muni). — **JÓZSEFVÁROSI** (134—644. Kálvária tér 7): **Süt a nap** (Nagy Alice, Olasz János). Titokzatos Szahara. H. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ¼8 ½10.) Vas. d. e. ½11-kor matiné: **Vörös Pimpernel visszatér** (Orczy bárónő regénye). — **KAMARA** (144—027. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Hófehérke és a hét törpe.** Zenélő tündérek. (4 6 8; Sz 4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8.) — **KULTUR** (386—193. Kinizsi u. 16): **Réztábla a kapu alatt** (Robert Donat). H. (5 ¼8 ¼10; V Ü ¼2 ¾4 ¼6 ⅝8 ¼10.) — **LLOYD** (111—994. Hollán u. 7., a Szent István körútnál): **Szegény gazdagok** (Szeleczky, Uray). (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **NYUGAT** (127—162. Teréz körút 41): **Süt a nap** (Nagy Alice, Olasz János). Kakasviadal. Los Angeles (színes). H. (¼5 7 ¼10; Sz 4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ODEON** (130—263. Rottenbiller u. 37/b): **Süt a nap** (Nagy Alice, Olasz János). Titokzatos Szahara (színes kultúr). Tantusz filmgyár (burleszk). H. (Folyt. előad.: ¼5 ¾7 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. ½11-kor matiné: **Marika** (Szepes Lia, Perczel Zita). — **OLYMPIA** (342—947. Erzsébet körút 26): **Francia szobalány** (Ray Milland). Tannhäuser (operafilm). Ismeretlen katona (kultúr). Konzervkoncert (színes). H. (Mindennap: d. e. 11, d. u. 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130—125. József körút és Kölcsey ucca sarok): **Ajánlólevél** (Adolphe Menjou). Kieg: Híradó. (Előadások kezdete: 5 ½8 ½10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ORIENT** (114—926. Izabella u. és Aradi u. sarok): **Pusztai királykisasszony** (Szörényi, Csortos). Tantusz filmgyár (burleszk). **Víg múmiák** (trükkfilm). H. (Folyt. előadások: ¼5 ¼7 ¼10; VÜ ½2 ¼4 ¼6 ¼8 ½10.) — **OTTHON** (146—447. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Réztábla a kapu alatt** (Cronin regénye). H. (¼4 ¼6 ½8 ¼10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ¼10.) Vas. d. e. 10-kor matiné: **Ártatlanok** (Merle Oberon). — **PALACE** (136—523. Erzsébet körút 8. szám): **Hét szál rózsa** (Páger, Egry Mária). H. (4 6 8 10; Sz V Ü 2 4 6 8 10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Asszony a lejtőn.** — **PÁTRIA** (145—673. Népszínház u. 13): **Francia szobalány** (Olympe Bradna). Popeye-, sport- és zenefilmek. (¾4 ¼6 ⅜8 ¼10; V Ü ¾2 ¼4 ¾6 ¼8 ¼10.) Vasárnap d. e. ½11-kor: **Matiné.** — **PHÖNIX** (144—454. Rákóczi út 68): **Az aréna hősei** (3 Ritz Brothers). Harcra születtem (cowboy). H. (Folyt. előad.: d. e. 11, d. u. 1 3 5 ¼8 ½10.) — **RADIUS** (122—098, 120—564. Nagymező u. 22—24): **Szélhámosnő voltam** (Jean Murat). H. (¾6 ¼8 ¾10; Sz V Ü ¼4 ¾6 ¼8 ¾10.) — **REX** (139—416. István út 39): **Süt a nap** (Nagy Alice, Olasz János). Két kicsi csacsi (színes). H. (½5 ¼7 9; Sz ½4 ¼6 ½8 ¼10; V Ü ¼2 ¼4 ¼6 ½8 ½10.) — **RIALTO** (139—497. Rákóczi út 70. szám): **Süt a nap** (Nagy Alice, Olasz János). Tantusz filmgyár (burleszk). H. (D. e. ¼11, d. u. ¼1 ¼3 5 ¼8 ¼10; V Ü d. e. 10 12, d. u. 2 4 6 8 10.) — **ROYAL APOLLO** (141—902, 342—946. Erzsébet körút 45): Negyedik hétre prolongálva! **A nagy keringő** (Great Waltz; Louise Rainer). H. (¼6 ½8 ¾10; Sz V Ü 4 6 8 10.) Vas. d. e. 11-kor: **dr. Cholnoky Jenő: Ausztrália.** — **SAVOY** (146—040. Kálvin tér sarok, Üllői út 2): **Alexander's Ragtime Band** (Alice Faye). (¼4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ¼6 ¼8 ¼10.) Vas. d. e. ½11-kor matiné: **Egymásnak születtünk** (Fred Astaire) és burleszkek. — **SCALA** (114—411. Teréz körút 60): Prolongálva! **Suez** (Annabella). Híradó. (¼6 ¼8 ¼10; Sz V Ü 3 ¼6 ¼8 ¾10.) — **SIMPLON** (268—998, 268—999. Horthy Miklós út 62): **Tilos utakon** (Corinne Luchaire). A miniszterelnök ruszinszkói útja. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ¼6 ¼8 ¼10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Szent hazugság.** — **STUDIÓ** (140—840. Akácfa ucca 4): Második hétre prolongálva! **Tilos utakon** (Corinne Luchaire). H. (Mindennap: d. e. 11, d. u. 2 4 6 8 10.) — **TIVOLI** (123—049. Nagymező u. 8): **Süt a nap** (Nagy Alice, Olasz János). Konzervkoncert (színes). Tantusz filmgyár (burleszk). H. (Folyt. előad.: ¼5 7 ¼10; Sz ¼4 ¾6 ¼8 ¼10; V Ü ¼2 ¼4 ¾6 ¼8 ¾10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Marika** (Szepes Lia, Perczel Zita). — **TURÁN** (128—401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Réztábla a kapu alatt** (Cronin regénye). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) Vas. d. e. 11-kor: **Rajzfilmmatiné.** — **URÁNIA** (146—046. Rákóczi út 21): **A varieté csillagai** (Szeleczky, Jávor). H. (5 ¼8 ¼10; Sz V Ü ¾3 5 ¼8 ½10.) Vas. d. e. 11-kor Mécs Alajos előadása: **Lybia** (filmkísérettel).

Zábráczky Remecz Lajos
Magyar Nemzeti Múzeum
1937. 2. 27.

Rőzseszedő, Zábráczky Remecz Lajos olajfestménye
(Műterem, Gyűjteményes Kiállítás)

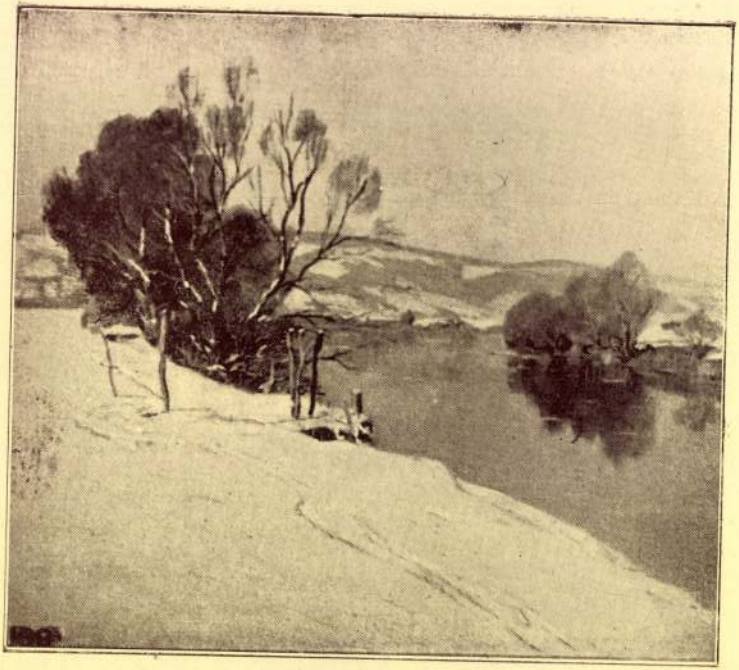

Téli napsütés, Bánsághi Vince olajfestménye
(Műterem, Gyűjteményes Kiállítás)

Zábráczky Remecz

Lajos

festő

Budapest

NYOMTATVÁNY

koll. kiáll.

kat.

51 min.

Műterem 47. sz.

1939. ápr.

könyvtáramban

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

Zábráczky Remecz Lajos

Fiumei kikötő. Zábráczky Remecz Lajos olajfestménye.

Őt a művészetben -
(Budapest 1941)

Zábráczky Remecz Lajos

— **Kiállítás a Műteremben.** Ötvenegy olajfestményét állítja ki a Műterem falain *Zábráczky Remecz* Lajos festőművész. Jellemző tulajdonsága, hogy rengeteg festéket használ, nagyon színes, szinte harsognak vásznai. A közönség nagyrészének bizonyára tetszik majd »Nyári napsütés«, »Őszi napsütés«, »Téli napsütés« (kettő), »Téli napkelte« s »Naplemente» című képe. *(K—f.)*

Az Est, 1939. ápr. 1.

telményei és a Magyar Grafika új célkitűzései

s elszántsággal helyt kell állnunk meggyő-
kért: nem szabad engednünk, hogy úrrá legyen
k a kétkedésnek és kishitűségnek ez a min-
szeroppantó érzése.

ni és tanítani kell! Soha nagyobb szükségét
éreztük a tanulásnak, mint ma, előestéjén
napoknak, amikor ki kell veszniök soraink-
zoknak, akik nem vértezték fel magukat a
rtelem védő pajzsával, a munka harcmeze-
jén megvívandó küzdelemhez.

tos oktatással kell megakadályoznunk iparunk
ezüllését, tanításunkkal kell átsegítenünk szak-
azon a válságon, amelybe önhibáján kívül
ott.

érzés, ez a kötelességérzet feszegeti akarat-
most, amikor két és fél esztendő után újból
solódok a Magyar Grafika szakkulturális fel-
ak irányításába. A Magyar Grafika életerős
ozás s majd minden eszközzel rendelkezik
hogy hivatását maradéktalanul betöltse.

en ezért kell célkitűzéseit revízió alá venni s
vőbeni feladatait a mai termelési lehetőségek-
módszereknek megfelelően újból kijelölni.

yar nyomdaipar mai válságában az egyszerű,
tipográfiai termelő módszereknek van gyakor-
jogosultságuk. Ma nincs keletje a sokszínben
ző mestermunkának! A gyors és az olcsó ter-
jelszava a divatos, ezt íria elő a gazdasági

Zábráczky Remecz Lajos festő kiállitása

A *Müteremben* (Kossuth Lajos-u. 12.) *Zábráczky Remecz* Lajos festőművész félszáznál több képét mutatja be. A müvész a keresetlen szinek harmonikus alkalmazásával derüt, fényt és levegőt tud varázsolni a vászonra és sajátos, *kenőkés*-festékfölrakás technikával fokozni tudja a térbenállás érzését. Ez a bravur azonban nem döntő tényező *Zábráczky Remecz* Lajos tudásánál, mert tájlátásában a poetikus elmerülés, a hangulatkeltés, mint belső müvészi értékek felülállanak a technikai külsőségeken.

A kiállitást *Duma* György keramikus tanár egészen különleges máztechnikával szinezett és boritott korsói, vázái diszitik. *Duma* György gyöngyházas csillogásu mázaival összeolvasztó játékot üz, s igy, a különböző hőfoknál olvadó sok szin, egymásba folyva, egészen egyéni szinváltozatokat és burkoló formákat eredményez.

(b. m.)

Esti Kurir
1939. apr. 4.

ZÁBRÁCZKY REMECZ LAJOS

FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK KATALÓGUSA

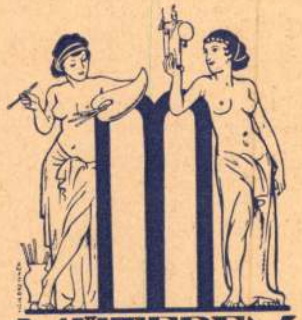

MŰTEREM
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI
KUNSTAUSSTELLUNGEN
BUDAPEST, IV.,
KOSSUTH LAJOS-U. 12.
FÉLEMELET • TELEFON: 189-554.

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1939. ÉVI ÁPRILIS HÓ 2-TŐL

ÁPRILIS 12-IG, NAPONTA 9—6-IG,

VASÁRNAP 10—2-IG

		Pengő
1. Tavasz	olajfestmény	550.—
2. Borus őszi nap	„	600.—
3. Rőzse szedő	„	600.—
4. Fiumei kikötő	„	600.—
5. Udvarrészlet	„	500.—
6. Eső után	„	600.—
7. Óbudai utca	„	250.—
8. Ligeti hófoltok	„	260.—
9. Alkonyati táj	„	250.—
10. Siklósi cigány negyed	„	300.—
11. Tanyai tél	„	300.—
12. Nyári napsütés	„	250.—
13. Falu vége	„	250.—
14. Balatoni alkonyat	„	300.—
15. Téli napsütés	„	260.—
16. Győri Dunaág	„	250.—
17. Falu vége	„	250.—
18. Őszi napsütés	„	250.—
19. Liget	„	250.—
20. Kertek alja	„	280.—
21. Dunai halászcsárda	„	300.—
22. Falu vége	„	300.—
23. Tanya	„	250.—
24. Őszi táj	„	260.—
25. Téli napsütés	„	250.—
26. Hidegkuti utca	„	300.—
27. Halász	„	250.—
28. Téli erdő	„	250.—
29. Nyári erdő	„	250.—
30. Szabadkai udvar	„	250.—
31. Szénagyüjtés	„	250.—
32. Téli napkelte	„	300.—
33. Tolnai Dunaág	„	250.—
34. Nyári erdő	„	200.—
35. Komáromi kikötő	„	300.—
36. Téli este a Tabánban	„	350.—

		Pengő
37. Tavaszi munkálkodás	olajfestmény	200.—
38. Magyar falu	„	200.—
39. Téli alkonyat	„	220.—
40. Vihar	„	250.—
41. Hüvösvölgyi sétány	„	250.—
42. Szélmalom	„	150.—
43. Fiumei utca	„	150.—
44. Hóolvadás	„	120.—
45. Hazafelé	„	150.—
46. Falusi részlet	„	120.—
47. Naplemente	„	150.—
48. Jegenyék	„	120.—
49. Balatoni halászok	„	120.—
50. Buzatábla	„	120.—
51. Szebeni utcarészlet	„	200.—

A kiállítást rendezte:

KATÓ KÁLMÁN
festőművész
a „MŰTEREM“ művészeti vezetője.

47

ZÁBRÁCZKY REMECZ LAJOS

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK

KATALÓGUSA

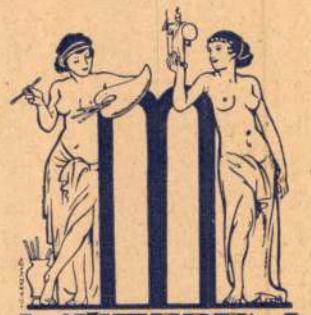

MŰTEREM
KÉPZŐMŰVÉSZETI
KIÁLLITÁSAI
KUNSTAUSSTELLUNGEN
BUDAPEST, IV.,
KOSSUTH LAJOS-U. 12.
FÉLEMELET • TELEFON: 189-554.

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1939. ÉVI ÁPRILIS HÓ 2-TŐL
ÁPRILIS 12-IG, NAPONTA 9—6-IG,
VASÁRNAP 10—2-IG

KATALÓGUS ÁRA 30 FILL.

		Pengő
1. Tavasz	olajfestmény	550.—
2. Borus őszi nap	„	600.—
3. Rőzse szedő	„	600.—
4. Fiumei kikötő	„	600.—
5. Udvarrészlet	„	500.—
6. Eső után	„	600.—
7. Óbudai utca	„	250.—
8. Ligeti hófoltok	„	260.—
9. Alkonyati táj	„	250.—
10. Siklósi cigány negyed	„	300.—
11. Tanyai tél	„	300.—
12. Nyári napsütés	„	250.—
13. Falu vége	„	250.—
14. Balatoni alkonyat	„	300.—
15. Téli napsütés	„	260.—
16. Győri Dunaág	„	250.—
17. Falu vége	„	250.—
18. Őszi napsütés	„	250.—
19. Liget	„	250.—
20. Kertek alja	„	280.—
21. Dunai halászcsárda	„	300.—
22. Falu vége	„	300.—
23. Tanya	„	250.—
24. Őszi táj	„	260.—
25. Téli napsütés	„	250.—
26. Hidegkuti utca	„	300.—
27. Halász	„	250.—
28. Téli erdő	„	250.—
29. Nyári erdő	„	250.—
30. Szabadkai udvar	„	250.—
31. Szénagyüjtés	„	250.—
32. Téli napkelte	„	300.—
33. Tolnai Dunaág	„	250.—
34. Nyári erdő	„	200.—
35. Komáromi kikötő	„	300.—
36. Téli este a Tabánban	„	350.—
37. Tavaszi munkálkodás	olajfestmény	200.—
38. Magyar falu	„	200.—
39. Téli alkonyat	„	220.—
40. Vihar	„	250.—
41. Hüvösvölgyi sétány	„	250.—
42. Szélmalom	„	150.—
43. Fiumei utca	„	150.—
44. Hóolvadás	„	120.—
45. Hazafelé	„	150.—
46. Falusi részlet	„	120.—
47. Naplemente	„	150.—
48. Jegenyék	„	120.—
49. Balatoni halászok	„	120.—
50. Buzatábla	„	120.—
51. Szebeni utcarészlet	„	200.—

A kiállítást rendezte:

KATÓ KÁLMÁN
festőművész
a „MŰTEREM“ művészeti vezetője.

Merkur IV., Prohászka Ottokár u. 6

Zábráczky Remecz Lajos

Csoportkiállításon szerepelt a Műteremben.

Vh. 1939. IV. 5.

Fiumei kikötő, Zábráczky Remecz Lajos olajfestménye
(Műterem, Gyűjteményes Kiállítás)

Zábráczky Remecz Lajos
Magyar Nemzet, kulturélet
1937. 2. 7.

Csillagvirág, Bánsághi Vince olajfestménye
(Műterem, Gyüjteményes Kiállítás)

Zabragi Balázs

ötvös, Győr 1680.

15. l.

Jankógyőriötv. 33. l.

Kuharics Eötvös Győrszy műhelyében tanult Győrben. Talán nagyszombati szír mazású.

Nagyszombatban találkoznak egy Zabraghi nevű ötvös mással 1630-ban, kinek fenti a fia lehetett.

Mihalik S. Nagyszombati ötvösmesterek. Múz és Kőrtári Ert. 1917 73-88. l.

„Századok“ Budapest, I. ker., Bécsikapu-tér 4. sz.

Műemlékek Országos Bizottsága
Budapest

Zabragi Balázs

Győri ötvös (~~vezeték~~ ~~név, keresztneve ismeretlen~~)

1678-ban fenti kerül a céh elé; mert a győri céhbe nemtartozó, kontár nemet ötvösnél dolgozott.

Jankó László:

Egy újabb győri ötvösmester a 17. századból – Győri Szemle

1937. 132. l. – 134. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Zabragi Balázs mester

gyöngyös

1678

Yankó ötvös apradok

17. 19. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
318 1935 szám.
1935 jun. hó 18. n.

BUDAPESTI VIII. KERÜLETI
ZRINYI MIKLÓS REÁLGIMNÁZIUM
ISKOLATÁRSI SZÖVETSÉGE
BUDAPEST,
VIII., TAVASZMEZŐ-UTCA 17.
TELEFON: 31-2-44

—

FŐTITKÁR

Tekintetes

Müemlékek O

Tisztelettel beje
venni, hogy Szövetségünk Budape
reálgimnázium előcsarnokának fa
helyezett el hősi emlékmüként.
Állami Zrinyi Miklós Reálgimnáz
órakor a csatolt meghivó szerin
ozása azontul fenti állami reá

Zabrák Jenő

építési - Sopron

I.

Vállalat

553. l.

Zábrák Dezső

Zábrák Dezső okl. építész,
kir. mérnök, III. Zápor-u. 14/b.
162-751

Bptávb 1940 szept.

Zábrák Róza épitész

MDK

Lágymányosi lakótelep távlati képe és modell foto
repr.

Lakástervezésünk néhány kérdése Magyar Épitőművészet 1954.4-6.sz.126.1.

Két kiállítás a „Műteremben"

Bánsághi Vince kiállítása

Húsz esztendővel ezelőtt a Könyves Kálmánnál rendezett kiállítást egy fiatal festőművész, akit a jövő egyik szép igéretének tartottak.

A közbeeső húsz év alatt erről a fiatal festőről ép olyan keveset lehetett tudnunk, mint arról a sok más értékünkről, melyektől hirtelen megfosztottak bennünket, s amelyeknek mondva csinált, új gazdái lettek.

De végül mégis fordult a világ és most örömmel köszöntjük rég várt és soha el nem felejtett, — sokunktól még soha nem is látott tájait szép Felvidékünknek, — és a hivatott művészt, aki azt megörökítve elénk idézi.

Bánsághi Vince megmaradt, — híven a húsz év előtti igérethez, — jó naturalistának, mint ahogy a hegy, a fensík és a folyó is, ami képeiről felénk köszön, megmaradt hűnek és magyarnak.

Mintha a művészet és a történelmünk közös, szabadegű templomában járnánk, az az érzésünk, mikor a Műterem falairól az Ipoly vidékének napfényes téli és nyári tájai ragyognak felénk. Árad a képekről a téli hideg leszürt tisztasága, az abszolut tiszta, messzire látni engedő levegő, — a hóban jártak kéklő nyomai, — és a víz, meseszép, magaslati szineivel, a kék és a zöld sok-sok finom árnyalatával, — a rajta uszó állottszélű jégtáblákkal, amelyeknek anyagszerűsége a festő tökéletes megfigyelő és még tökéletesebb közlő képességét bizonyítja.

A kanyargó Ipoly, a partja mentén fehérlő zuzmarás fákkal, a messze elterülő hómezőkkel és a felettük őrt álló hegyekkel tökéletes és költői beállításu alkotás, amelyhez a szemlélő nem győz elégszer visszatérni az anyag szemlélése során.

Amennyire a tél hangulatát és szinte légkörét is éreztetni képes Bánsághi téli képeivel, épúgy sugárzik nyári tájairól is a napfény melege, a nyári világ öröme, a szinek, áramlatok és illatok telitő tobzódása.

Örömmel köszöntjük Bánsághi Vincét, mint művészt és személyében köszöntjük a felvidéki magyar festészetet, amely húsz nehéz és megpróbáltatásokkal teljes éven keresztül, — ellentállva a köztudomásu magyartalanító törekvéseknek, — amelyek a művészet berkeiben még erősebb nyomást fejtettek ki, — megmaradt felfogásához hűen a természethez és a nemzethez.

Bánsághi Vince gyüjteményét a Kossuth Lajos utca-i „Műterem" mutatta be a közelmultban, szép sikerrel.

Zábráczky Remecz Lajos gyűjteménye

Ötvenegy képből álló gyűjteménnyel mutatkozott be virágvasárnap a Kossuth Lajos utca-i „Műterem"-falain a fiatal, tehetséges Zábráczky Remecz Lajos. Festési modora kétségkívül olaszos, bár emlékeztet néhol Muley-re is. Mint technikai fogás, a festéknek ecset helyett késsel való széles rétegben történő felrakása sok esetben megkönnyiti egyes momentumok kiemelését, szinek és formák aláhangsúlyozását, — ám ezzel ellentétben tökéletes anyagismeretet és a technika teljes birását kivánja meg.

Remecz Lajos, -- bár egyes dolgain érezhető, hogy nem képes mondanivalóját érzéséhez mért formában kifejezni, — mindkettőnek birtokában van.

Olaszos iskoláját, témáiban épen csak érinti néhány Fiume és környéki vásznával, — pár bárkával a Fiumaráról, aztán sietve hazatér és a magyar ég alatt ragyogó szineket, a magyar nyár termelő és termő erejét vetíti szemeink elé, bőven bánva a formákkal és a szinekkel.

Erőteljes kézzel nyul témáihoz és nagy fantáziával formálja át a nyersen látottakat lelkiségének és művészetének korlátlan kereteibe. Bravuros festési modora érdekességet, mozgást és festőiséget varázsol a legközönyösebb hangulatú, érdektelen, igénytelen témába is.

Zábráczky Remecz gyűjteményével egyidőben mutatta Duma György, fiatal kerámikusművész alkotásai javából összeválogatott kis gyűjteményét.

Ez a kis gyűjtemény élénk bizonysága annak, hogy ebben az agyonművelt művészeti válfajban is lehet még, kellő izléssel és tehetséggel újszerűt, művészit és tetszetőset alkotni.

Duma György vázái különösen tetszettek.

A „MŰTEREM" legközelebb megnyiló kiállításával, Jobbágyi Gaiger Miklós párisi és egyéb munkáiból rendezendő gyűjteményével lapunk legközelebbi száma foglalkozik.

VIHARBAN

Sűrű erdő fája vagyok,
régi már a gyökerem.
Volt hajnalom, nappalom és
sok keserves éjjelem.

Csillagtenger néz az égről
holdkaréj is rám nevet.
A szél mégis fölém terít
nagy fekete felleget.

Dudál a szél, törzsem hajlik
összeér a koronánk.
Öreg tölgyfa ne keseregj
Kihajnallik végre ránk.

Ne szomorkdj lombos tölgyfa
Ma simogat levelem.
Mert ez nem más mint vihar-
összehajló szerelem... [ban

Békeffy Gábor

Morvay Károly és szerzőtársainak irodalmi és nótaestje volt a N. M. K. dísztermében, március 5-én. Gyönyörködtünk az új nótatermés gyöngyeiben. A szereplők közül ki kell emelnünk Szecsődy Irén, Szabó Tibor és Ányos Piroska nevét, kik kiváló énekkultúrával szóltatták meg az új nótákat. Verseivel szerepelt Békeffy Gábor, Szigethy Sz. József és még mások. Szeretnénk több hasonló estet látni a N. M. K.-ban.

Magyar Nemzeti Múzeum
1939. 2. 7.

Mindegyikük gondolata messze szállott. Képzeletükben elmosódtak a butorok és szoba falai és előttük állt a régi haza, a régi otthon, ahol születtek, boldogok voltak.

A szó végkép elhalt ajkukon és belerévedeztek a multak emlékeibe.

És ekkor, mintha távoli világból érkezne hozzájuk, az ablak alatt megszólalt a hegedű.

Csak egy kislány van a világon...

Imreyné megragadta Ilonka kezét.

Muzsikaszó a tanyán! Éjfélkor! Télvíz idején. Nem akarnak hinni a fülüknek.

De a hegedű csak szólt.

— Talán Misi? Hiszen ő is hegedűl! — találgatta Imreyné.

A hegedű most elhallgatott.

Imreyné kiment a benyilóba, kitárta az ajtót és kikiáltott:

— Misi, gyere be!

Kint azonban senki sem mozdult.

A ház falánál halk sugdosást hallanak és távozó lépteket. Ilonkáék megijednek. Az asszony hirtelen becsukja az ajtót. Kétszer is ráfordítja a kulcsot. Most ijedeznek csak igazán. Ketten, egyedül voltak a nagy tanyán.

— Hát nem Misi volt!? — álmélkodott az asszony.

Ki lehetett?

Találgatnak.

Már éjfél is jóval elmult. Az izgatottságtól nem tudnak hová lenni. Eszükbe sem jut, hogy le is kellene már feküdniök.

A hegedűszó most egy kissé távolabbról, de újra belesirt az éjszakába:

Piros rózsa, fehér rózsa!... És kellemes csengésű bariton énekelte a szöveget hozzá.

Ilonka ráismert a hangra és megdobbant a szive.

— Török László! — suttogta elégedetten.

Kiállításokról

Észt képzőművészeti kiállítás a Nemzeti Szalonban

Azok a modern törekvések, melyek az egész Európa, mondhatni az egész világ képzőművészetét át akarják formálni, az észt nemzetet sem hagyták érintetlenül.

Itt is észlelhetők a kubizmus, futurizmus és egyéb izmusok határai, de elenyészően csekély mennyiségben s akkor is a végső vonaglás, az elmúlás érzetét idézik föl bennünk.

A kiállított művek legnagyobb része a természet alapján áll, de nem hiányzik a keresés, az újszerűre való törekvés jóleső lendülete, mely szordinót tesz a szertelenségekre, s a kilengésekbe beleviszi a megérthetőség motivumait, mely lelket ad az alkotásnak. Legjobbak azok, akik tovább építik, fejlesztik a művészet már megtalált formakincsét, ezek tudnak újat hozni, mert azt nem az értelmetlen túlzásban látják.

Érdekes megfigyelni, hogy az eddigi eredmény mint születik újjá, nem a túlzás által, de talán éppen valami nemes egyszerűség hozzáadásával.

Régibb felfogású képek is vannak a kiállításon. Igy elvegyítve tűnik ki igazán, hogy minden jó alkotás megfér egymás mellett, s csak az esztelen túlzás megy a mű rovására.

Feltünik Johani Andrus igen artisztikusan megfestett Konyha jelenete és Önarcképe. Raud Paul Vöröskalapos hölgy cimü műve lágy tónusaival tűnik ki. Kappel Friedrich Tenger partja finom szürke levegőjével. Igen friss napsütés Jansen August Tanyai látképe. Kull Nokolai „Épitése" eredeti szürkeségével, és Püttsepp Juhán levegős tutaj c. műve a java alkotások közé tartozik. Érdekes felfogásban Ole Eduárd Simon zeneszerző portréja. Igen finom tónusban Lümaud Kaarel „Festőnő portréja". Bergholz Nikolai „Fiú kecskékkel" cimü műve friss előadásmódjával igen artisztikus.

Igen hangulatos Oskar Ludvig „Tanya híddal" cimü alkotása. Bach Aino Portre mezzotiutója kvalitásos mű.

Mellik Valdemár Este cimü gránit aktja nemes formáival a szobrászati részt méltóan reprezentálja.

Jól stilizált szobormű Merjanski szinészfeje. Sanuamees Ferdi női feje igen finom. Joesaar Ernst Kendős asszony bronza jól megmintázottságával hat. Saks Martin női aktja márványban elsőrangú alkotás. *(esszi.)*

Spirituális művészek kiállítása a Nemzeti Szalonban

A spirituális művészek március 5—13-ig tartották kiállításukat. A kiállítás szelleme a legtöbb képben tévesen nyilvánult meg. Nagyon sok idegenszerűséggel találkoztunk. Éppen ezért jól esett, mikor megnéztük ezeket a képeket, amelyek különösképpen is megragadtak bennünket, és kiváltak a többi festmények közül. Ilyenek voltak: Ajkein Lajos: „Hazafelé", Alberth Ferenc: „Úton", „Várakozók" c., Kapussy György: „Szegénység", „Jézus lecsendesíti a tengert", Szendy Arisztid: „Dekorativ kép"-e, azután Sárkány Lóránd: „Fekvő akt" grafika, Seeman András: „Mária" és „Gyomláló anyám" c. gipszmunkája. Kapussy György: „Jézus lecsendesíti a tengert" c. festménye mély drámaisággal átitatott mű. Alberth Ferenc: „Úton" és „Várakozók" c. munkáiból mély szociális gondolatok áradnak ki. Szendy Arisztid: „Dekorativ kép" c. festménye szintén magas művészetet árul el. Talán ezekben a festményeiben lehet meghatározni legőszintébben Szendy Arisztid művészetét. A szobrok közül Seemann András „Mária fej" és „Gyomláló anyám" c. munkái voltak kiválóak.

K.

Zabragi Balázs ötvösmester

Győri Szemle 1934. 427.

Cikk a győri ötvösökről

M. D. K.

ZÁBRÁK Róza építész

Rákóczi út 23. – portáltetv (Repr.)

A budapesti főutvonalak rekonstrukciója

Magyar Építőművészet 1959. 184. l.

ZABRANSZKY MIHÁLY

Petrová-Pleskotová, Anna: Maliarstvo 18. storocia na Slovensku v kontextoch stredoeurópskeho umenia

Ars 1990, "Uloha pamiatky", 85-107

re bővülő elméleti készültségét,

yen szakaszában sem volt könnyü,
ülményeknek tudhatunk be. Már
ıy egyetemi tanulmányait idegen-
ött kellett végeznie, fokozta
anyagi nehézségeket. Amikor Spi-
- máig nagyrabecsült - tanulmá-
rlinben a bölcsészettudományi dok-
ızatért Pestre, semminő állás nem
magának kellett gondoskodnia.
yan egyéniséggel, aki ezt a nehéz,
ban megalázó helyzetet annyi

Zach József

festő

Gentrüneml.

279, 282, 332 l.

D. Majorszky O.

miniszteri tanácsos.

Zach József

l.

Radoskastely II

47. l.

Zach József

festő

l.

Hittrich Ödön dr

Az asszód. falfest-
menyek Bp. 1930

6-l.

Zach Josef

l.

Lyras Kracker

41. l.
47. l.
52. l.
54. l.
64, 65. l.

Zach József
festő

l.

Arch. Ét
1910. 203. l.

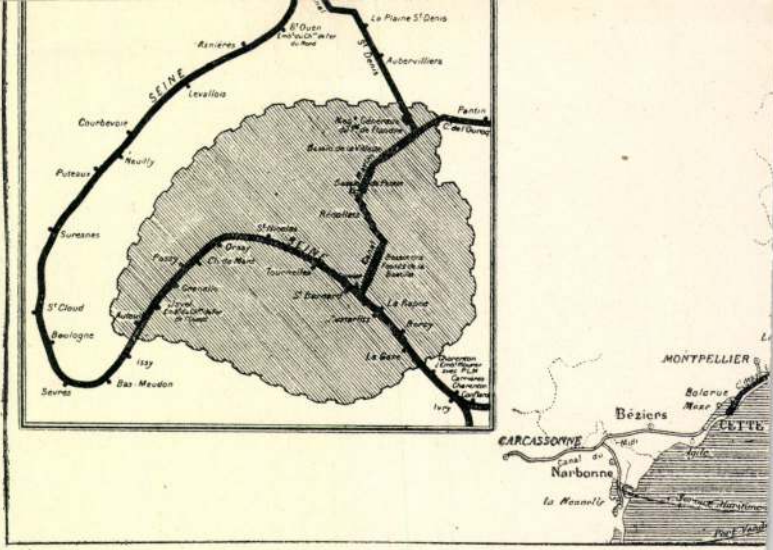

2. ábra.

A Compagnie Générale de Navigation francia és Párizs városa vízi útjai

Az **a b** között 8 vontató kötél-hajó

Zach József

festő XVIII. sz.

erőd

2

Magyarmivelődtört

TV. 293,643-P.

Európa
Film, Könyv, Lapterjesztő
és Könyvkiadó R. T.

Budapest

V., Rothermere-u. 12. III. 2

Zach József

festő

l.

Divald 1927

140. l.

265

M Kir. Vállás- és Közöktatásügyi Minisztérium.

A VKM. budai kirendeltsége hivatalosan igazolja, hogy

D. Szentiványi Gyula aki

fötitkár Pest

szolgálattételre jelentkezett.
Állomáshelyének elfoglalása végett a mai napon családjával együtt utraindul.
A VKM. kéri nevezett számára az orosz és magyar hatóságok támogatását.

Buda, 1945. március 29.

a VKM. budai vezetője,
min. osztályfőnök.

Zach József
festő

wod
z

Szabómagyfest.
113. l.

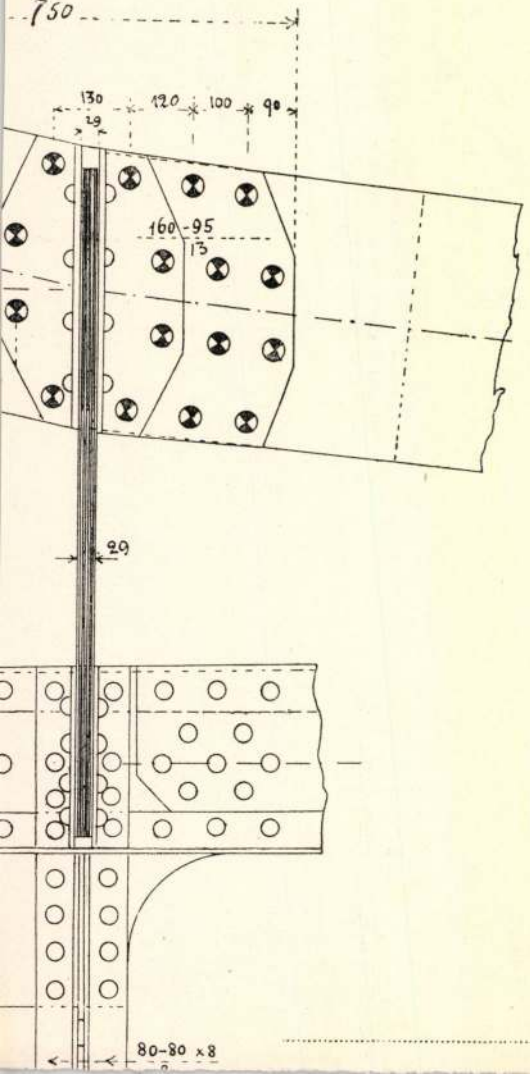
750
130
120
100
90
19
160-95
13
20
80-80 x8

Zach József

festő

L.

Arch. Ért. 1931.

179. l.

Mindszenty Gedeon kéziratai

VI. 115.

Zach József

MAGYAR MŰVÉSZET
1931. 123

Zach József
festo

vod
a
Gerecze falkyér
503. h.

biztosan akarja tudni, hogy milyen az árusítása?

működését.

Légrády Ottó nemcsak kitünő lapkiadó, de nyilván ő a legjobb magyar ujságolvasó is, mert nincsen senki a magyar sajtóban, aki inkább kisérné figyelemmel a magyar irodalom és a magyar ujságirás munkásságának tevékenységét, mint Légrády Ottó. Bámulatos tehetsége van ahhoz, hogy az emberek pályáját figyelemmel kisérje és ha Légrády Ottónak van talán a legkevesebb személyes ismerőse a magyar sajtóban, ő az mégis, aki a legtöbb ember dolgát, müködését és munkásságát ismeri. De ez a személytelensége és a kivülállás a dolgokon jelenti nála azt is, hogy egyik legtárgyilagosabb és legalaposabb ismerője a politikai és a gazdasági életnek is. Nagyon is tudja mérlegelni a dolgokat és nagyon is tudja mérlegelni a helyzeteket és mert csak nagyon kevés emberrel tart fenn személyi érintkezést, ezért nincsenek sem meglepetései, sem egyéni kedvezései.

Szeretnek beszélni Magyarországon nagy vagyonokról és nagyon szokásos, hogy az emberek számon tartják, kinek mekkora a gazdagsága. Annyi bizonyos, hogy a Légrády-vagyon nemcsak

Zách József

festő

l.

Kapossyjegyzetek

241-l.

Zach József

festő

vrád

Rupp Jakab. Magyar-
ország helyrajzi tört.
II k. Pest. 1872. 27. l

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

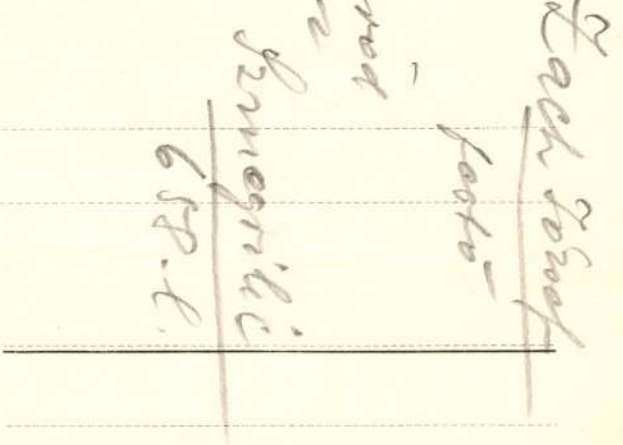

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 évi hó n napján

délelőtt / délután órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy:

Elnök megbízásából:

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Zach József

festő

1779. Eger

l. Szemelvények

241. l.

Zach József

l.
Szin Egermüv

122, 140. l.

Máté levele
értést, hogy a
népelyesen leír

Zach József

egri festő

Szód

Br Kor Egri képesk

56. l.

Fenti egri Apát u. 6.
a. házának lépcsőháza
repr.

Szerda 23 Jeniti Fülöp	
Csütörtök 24 Bertalan ap.	
Péntek 25 Lajos kir.	
Szombat 26 Zefirin p. vt.	

Zach József

Kracker sógora és segedje
egri liceum könyv-
tárának menyezet
képe

Br Kar Egri képek

45. l

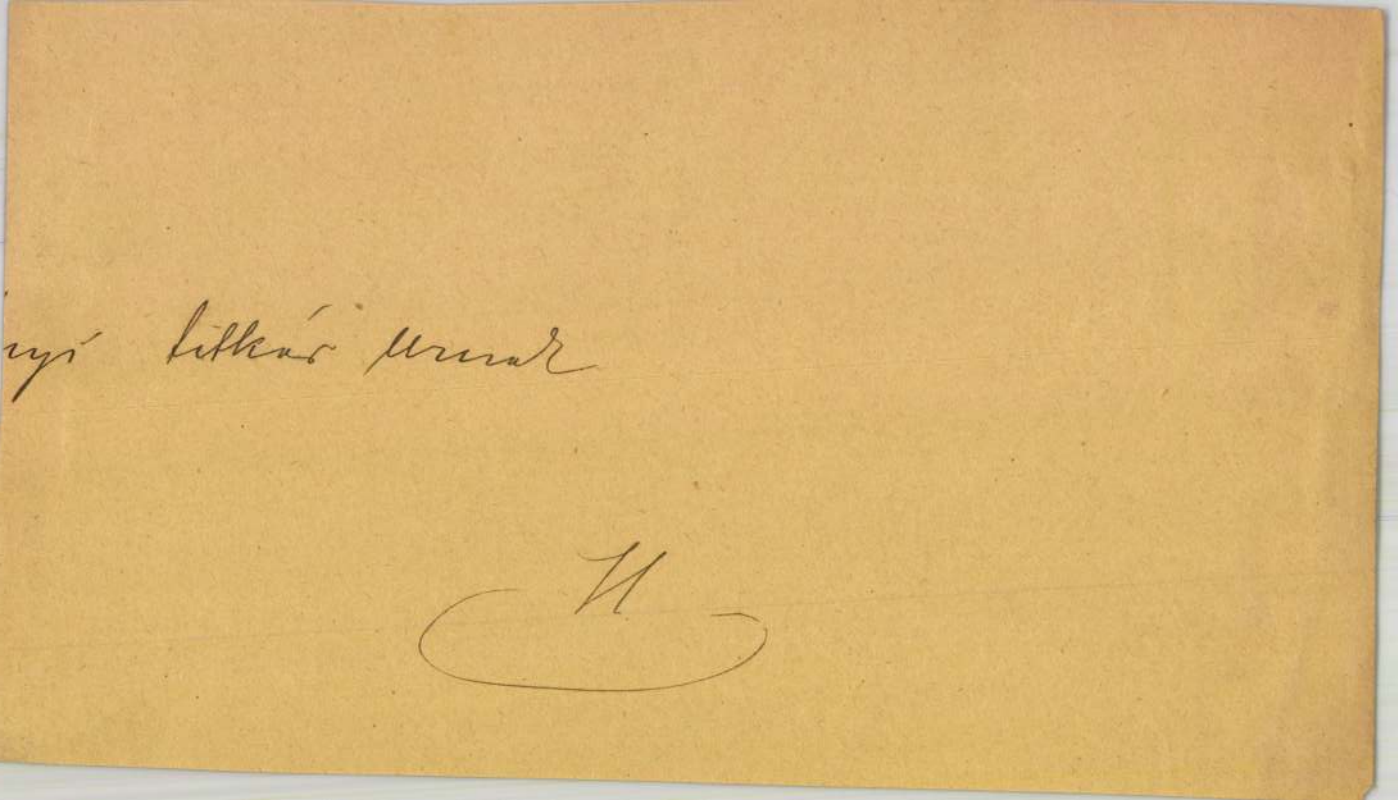

Zach Josef

laid

Arch. Ist

1910-203

Zach Josef

Jesto

und

Gorove Ind. Gruft

1828. VII. 15 l.

Zach Tonsch

Jesto
Xsm. Eger

wod

Istvan bacsi nepkaja
Pest 1864. 104 l.

Zach Zónof

egri festőnél adacsandó

Laid még

Kraker Lukács

forrásait.

Zach Józef

wiod

F. J. Kracker Janos Lukács egyházi festőmüvész emlékezete. Egyi Egyházmegyei Közlöny. 1873, 1911.

Zach Zonif

Jesu XVIII.

IROD.

Tarcrai - 47 l.

Zach Janos

festi

wod

BHe 95. l.

_____ *műhely.*

yfőnökség!

év _____ hó ____ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ számu _____

am.

évi _____ hó _____

_____

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Zach festo

V.K. Temp

a jarabsen

lon falkepei

(Kracker)

Györi t. és r. für

H. 8.

Gsecre A mierlekek

4 B. l

Zach Józef

Jetzt

Lwów

Rupp Zakład

Magazyn hafr. Torb.

II 27.

…ii.

…zigorúan tudományos munka meg-
…nértékben támogatni kívánjuk, ezen-
…életrajzi adatait a mellékelt iven fel-
… borítékban a szerkesztőség czimére

…később ..... évi 1908 DEC. 1 hó ....-ig.
… semmiféle előfizetési kötelezettséggel
…üvészeti irodalom érdekében is kérve,

…ló tisztelettel
…3 június hó.

…ÉPZŐMŰVÉSZETI
…AZGATÓSÁGA

…TOR, BUDAPEST.

Zach Józef

München 1904. 344

Angyal Béla : Gyümölcscsopor

15 (598), 3185 (412).

Zach József

Kőfaragó

[illegible] A külső kiképzésnél közreműködtek még ZACH JÓZSEF, a ki a falboríték kőfaragó-munkáit végezte, 1)

Már meghalt 2)

1) Thold Orbán Imre. A Epesti szent István templom. Budapest. 1905. 49 l. és 53 l.
2) u. ott 53. l.

Zach József (épitészeti festő)

Letisztázva

1) A XVIII. század 70-es [illegible] Egerben élt és [illegible] dott.

2) A gr. [illegible] kárig által épitett egy lyceum könyvtár termének frescokkal falo diszitésében Krakkernek segitségére volt a ennek a tridenti zsinatot abrázoló hatalmas [illegible] az épitészeti részeket [illegible] festette. Ugyanígyét, a melyet csalódásig hűen várasolta a boltozatára a [illegible] hatalmas csucsives [illegible] a tridenti zsinat [illegible]: A fresco felzése!

Joannes Lucas Kracker et Josephus Zach Pinx. Anno 1778.

a kép kerlet és a terem alsó falát 2)

Igen kimutatta mesterséget itt Zach József a Krakker társa abban, hogy a Babilóniai stylus szerint épitett boltozatot jól eltalalt Architecturai rajzolása által Gothus volthajtassa olly csalókásan változtatta által, hogy a ki hirtelen be lép a könyvtárba, azt vel, hogy csucsos Gothus boltozatok alatt jár dogál! 1)

[illegible], nem csak kortársai ismerték el és [illegible] ták, hanem [illegible] e [illegible] nűről iró XIX. századbeli iróz is.

2) Foltin János Egy régi ügyházi festő. Képzőművészeti szemle. 1880. 99 l.

1) Gorové László, gattáji. Eger városának történetei. Pesten 1828. 229 l.

ÉRK. 1903 MAJ 14

II/
6/
P/
L

Siket némák
váczi országos.
intézeti alap

9704.
II.903.

M.D.K.

Zach

nevét említik Kracherrel kapcsolatban, mint vejét és lakótársát.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topogárfiája VII. köt.
Serzk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 353. old.
+354. "

M.D.K.

Zach József, festő

nevével kapcsolatban szerző is mét felveti, hogy nem ő volt-e a klasszicizmus új formanyelvének importálója „aki Asródon az oldalfalakat már 1776-ban Louis XVI. stilusú elemekkel dekorálta."

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: DercsényiDezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

233. old.

M.D.K.

Zach [József]. festő"

nevét említik:

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

273. old.
+278. "

M.D.K.

Zach József, brünni születésű festő

... Kracker munkatársa, később veje, aki 50 éves korában vesi feleségül Kracker 25 éves idősebb lányát. Kiváló architektura-festő, akit több helyütt Doctornak, vagy Medicinak nevernek. Lehet hogy előbb orvosi képzettséget szerzett. Kracker két főművét: az aszódi Podmaniczky kastély dísztermét és az egri liceum könyvtárát vele együttesen szignálta. Együttesen kaptak megbízást a liceumi díszterem kifestésére, vázlatait Sigrist felhasználta. 1779-80 között hiszi el. /.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

218-19. old.
+ 421. "

M.D.K.

Zach József, festő

Legényeivel együtt a szerviták felső, refektiumának két képét. Neki tulajdonítják noszvaji kastely gúnyfigurait, dekorativ ízáit és a lepcsőhéz mennyezetén a Kracker-tal megkezdett freskó befejezését. Meghalt Egerben 1780. márc. 26-án, 58 éves korában. Szerző következő műveit közli:

227. á. Arcz tektura festmény, egri liceum könyvtárában 1778.
376. á. Zeusz és Merkur gúnyképe. Noszvaj. Szepessy kastély
377. á. Zach és Kracker névjelzése az egri liceum könyvtár-mennyezetén 1779.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

218-19. old.
+ 421. "

megegyszer említve 227. old.

Zach József, egri festő

M.D.K.

munkáinak tulajdonítja a szerző a noszvaji Szepesy kastely antikizáló gúnyképeit, de csak fenntartással a inkább az aszódi műveivel való egybevetés alapján. A 280. ábrán, Diana gúnyképe alatt már határozottan Zach nevét írja ki. Kossran fejtegeti a gúnyképek francia eredetét.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

258. old.

280. á.

M.D.K.

Zach József, Brünnből származó cseh festő

1756. nov. 13-án került a bécsi Művészeti Akadémiára. Egerben és Aszódon mint Kracker segédje szerepelt, akinek Terézia nevű lányát feleségül vette. Egerben 1780. március 26-án. Munkásságáról a szövegrésszel kapcsolatban több cédula készült.

Heves megye műemlékei I. Irta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 421. old.

+ 376. és 377. á.

ZACH József Brünnből származó egri festő. 1756 november 13-án, mint „mahler aus Brünn" vétetik föl a bécsi Müvészeti Akadémiára. /Thieme-Becker XXXVI.kötet./ Egerben és Aszódon, mint ~~+ Kracker segéde szerepel. Zach József képirót Egerben a mai Bródy Sándor u.8.sz., ill. Orgonástér 4.sz. /hrsz. 2523./ kettős házban irják össze, amely ~~+ Kracker János Lukács tulajdona 1768-76 között. Krackert itt 1777-79 között „vőstül", tehát Zach Józseffel együtt irják össze,

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

aki úgy látszik Kracker Teréz nevü lányát vette nőül. Özvegy Zach Józsefné festő özvegye született Kracker Teréz meghalt Egerben 1797 szeptember 6-án 45 éves korában. Az emlitett házban 1780-88 között Kracker özvegye, majd 1789-ben lakójával -+ Zirckler Jánossal irják össze Krackernét.

Zach József a Podmaniczky kastély diszterménének architektura festését 1776-77 között készíti, ugyanitt az oldalfalakra grisaille-ké-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

szit. Ugyancsak ő festi az architekturáját a liceum,könyvtárterem freskójának 1777-78 között s feltehetően ő volt a pregotikus építészeti kialakitás inventora is. Kb. ebből az időből származhatnak a noszvaji Almássy kastély földszinti és emeleti előcsarokának freskó festményei is, ahol utcaképeket, illetve az emeleten francia metszetek után allegórikus alakok parodizált ábrázolásait festette meg. Ugyancsak Zach ecsetjétől való lehet a diszterem vázás,virágcsokros diszitő festménye is.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

1779-80 között készíti el legényével együtt az egri szerviták fölső refektóriumának két képét /Szmrecsányi 241./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Zach József, festő

Kracher segédje volt az egri licenciá könyvtár freskojának festésének, ahol az építészeti részleteket festette. Opponens helyteleníti, hogy „figurális ábrázolásokat (Noszvajon) vagy éppen döntő stílus irányító szerepet tulajdonítsunk neki pl. a klasszicizmus térhódításában."

Voit Pál: "Eger művészetföldrajza és a középkori barokk" c. kandidátusi értekezésének vitája 1967.II.17-én a Magyar Tudományos Akadémián Művészettörténei Értesítő, 1968. XVII.évf. 1-2.sz.

Garas Klára opponensi véleménye 147. old.

Zach József, festő

M.D.K.

aszódi Podmaniczky-kastélyban készített „festett architekturájában antik istenek fülkeszobrai, a párkány alatt antik tematikáju, domborműveket utánzó grisaille-ok láthatók, készítésük évszámo 1776, stílusuk nejanaz, amelyet a klasszicizmus a XIX. sz. közepéig utánoz."

- Voit Pál hozzászólása a MTA amkétján "Az ujkori magyar müvészet periodizációjának problémái"-ról,
- Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.1.sz. 19.old.

M.D.K.

Zack /Czák/ Fülöp, egri rézöntőmester

A Pyrker féle egri fürdő bővitésen dolgozott 1829-30-ban. 173.o.

Sugár István: Az egri melegvizü fürdők története. II.rész.1791-1965. 165.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.IV.Eger.1966

Milyen pályázatokon vett részt : . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Zách József
Prézházat elpusztett

Percházy Károly: Bia torbágyi prézházat
Műcsulék véldeten 1963. 2 m. 86. l.

· d ő i v

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

ok művészetéről: . . . . . .

MDK

Zach József
kőfaragó munkák

A szt. István tpl megnyitása. Vállalkozók Közl. 19o5.nov. 22. 3-5.l.

ZÁCH JÓZSEF
festőművész

Adódd
Művemékek
TKM 259

r, nachweisbar in den 1840er

15.
+1828, Werke auch in Ungarn]

rországi festészet a XVIII.

zauczig), *József*, Maler,
.6.1857 ebd.]

A.PETROVÁ?
*16. Jh. Venedig, lebte A. 17.

15.
9. Jh. (ein Porträt von ihm in

15.
rten der Burg zu Sárospatak,
26. Er ist vielleicht ident.
sollte aber das Porträt sehen).
rospataki vár helyreállítási
62-ben, Magyar Műemlékvédelem
966, 82-83.
ini, Cavolin), *Alessandro*,
2-53 arbeitete in Siebenbürgen.
auolin, A.)
15. (Cauolin, Alexander)
934, 432.

ZACH JÓZSEF
festőművész

Norway
Műemlékek
TKM 504

13.old.

Zach József festő

M.D.K.

Társas cégben müködtek Egerben Kracker János Lukács-csal.

Közös müvük Eger, liceum, fal-és mennyezetképek,

Aszód, kaatély " "

Noszvaj , kastély lépcsőházának Apolló diadalsze - kerét ábrázoló falkép vlsz. Kracker halála után egyedül fejezte be.

Ugyanő festhette az oldalfalakra Petitot metszeteit.

Müemlékvédelem 1966/4. 210. 1.

Zach József
festő

MDF

1771-ben tűnik fel Egerben.
Kracherrel együtt dolgozott.
Az asszódi Podmaniczky kas-
tély díszterme és az egri liceum
könyvtárának freskója lévés
alkotásak.

Voit Pál: Kracher Egerben
Művészet, 1964. december - 3 lap

M. D. 4

ZACH József festő

Eger, Lyceum mennyezetének architektura festője

Gerő Sándó: Magyar évtiszet a XIX. sz. 2 felében Pbh. - 1855. 13. l.

MDK

Zach József festő

Egri festők a XVIII. században. Müvészet 1904.

344 l.

M. D. K

ZÁCH József epélén

(18. 17.)

1778. Eger liceum, menyezet-
kép architektúra testője

. Tridenti zsinat (Kracker)

Müvészettörténeti Á B c Bp. 1961. 511. 565. e.

M.D.K.

ZÁCH József festő

Eger, Lyceum könyvtárlermének architektúra festője –

Kracker, Tridenti zsinatójá-

hoz. refr.

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961. 226.

MDK

Zach József

Kracker segédje Egerben.

Szmrecsányi Miklós: Esterhazy és a művészet. Galanthai gróf Esterhazy Károly egri püspök emlékének ünneplése.
Eger, 1926. 35.l.

Jack Dean!

Kraaker segnåje egerben.

Jamrecsenyi Miklós: Beteremy ea a mive-
szet.Ugianuhnt első Beteremy Antoly egri
puspök emlékének ünnepjére.
Eger, 1926. 35.l.

MDK

Zach József festő

1770 körül Egerben élt.Kracker János Lukács freskóihoz Zach festette az architektú rát. Az egri liceum könyvtartermének és az aszódi Podmaniczky-kastélynak freskókkal való diszitésében is Zach segédkezett Krackernek.

E.G. II. 622.1.

Zach József,festő M.D.K.

1771.febr.7-ről egy ~~kevés~~ feljegyzés az egri szerviták Historia Domusában.Kracker Zachhal együtt a vendégük volt."~~Magn~~ D.Medico Zach"néven szerepelt.
167.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései.165.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.III.Eger,1965

M.D.K.

Zach József, festő

Kracker architektúra festője. 29 éves korában, mint "Mahler aus Brünn" iratkozott a bécsi művészeti akadámiára. Talán ott ismerkedett meg Krackerrel. Együtt dolgoztak Joseph Thaddeus Rotternél. 167.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

Úgylátszik nem csak a bécsi festőakadémián tanúlt, hanem orvosi tanúlmányokat is folytatott előtte, Talán rokona volt Andreas Zach bécsi Regierungsbaumeistrenek 1787-97. 167.o.

Voit Pál 9 Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

1768-71 között Komáromban is dolgozván egy levélben közli az egri jezsuitákkal, hogy a megáradt Dunán szállitott egyik márvány eltörött. 167.o.

Voit Pál9 Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

1768-71-között Komáromban is dolgozván egyúttal Franz Frosch komáromi ill.dunaalmási kőfaragó munkáját is ellenőrizte. 167.o.Az egri jezsuiták megbizásából.

Voit Pál9 Az egri festészet barokkellenes törekvései.165.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.III.Eger,1965

M.D.K.

Zach József, festő

A komáromi jezsuita templom Maulbertsch freskóit 1768-71 között Kracker javitotta.az eredtei vázlatok alapján.De mivel ő akkor Egerben is dolgozott,valószinüleg Zach végezte a legtöbb munkát. 167.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései.165.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.III.Eger,1965

M.D.K.

Zach József, festő

1770 máj.6-án levelet itr Komáromból az egri jezsuiták rektorának templomuk oltára ügyében.167.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései.165.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.III.Eger,1965

M.D.K.

Zach József, festő

Kracker architektúra festője. Az Egri Liceum tridenti zsinat freskóján szerepel a neve. A jelzet szerint: "J.L.Kracker et J.Zach pinxit". 167.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

Kracker architektúra festője. Az asződi Podmaniczky kastély dísztermének freskóján szerepel a neve. A jelzet szerint: "J.L.Kracker et J.Zach pinxit". 167.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

Első ismert müve az aszódi Podmaniczky kastély diszt
termének freskója, amit valójában ő festett, bár
Krackerrel együtt van szignálva, 168.o.

Volt Pál: Az egri festészet barokkellenes törek-
vései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

Santini Aichel cseh-morva festő volt reá hatással.
A XVIII.sz.elején Zelena Hora u Zdárú Nep.Jánosról ne
nev.centrális templomban, Kutna Horai ciszterci ta tem
lomban a boltozaton álbordarendszert tervezett.169.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törek-
vései.165.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.III.Eger,1965

M.D.K.

Zach József,festő

Az Egri Liceum Tridenti zsinatján pszeudogótikus csarnok architektúrát ábrázolt az új szemlélet szerint,bár ez a valóságos szinhelynek ellentmond.Trien Trient,Maria Maggiore templom.169.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései.165.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.III.köt,1965

ZACH, Joseph

Tóvári Anna: A tridenti zsinat. Johann Lucas Kracker és Joseph Zach freskói az egri líceumban. = M. Ért, 1993, 3-4. 160-185. ill

Építés- Építészettudomány (Budapest) 17 1985
Építésügyi Szemle (Budapest) 28 1985
Építőanyag (Budapest) 32 1985
Az Érem (Budapest) 41 1985
Eseménynaptár (Budapest) 1985
Esti Hírlap (Budapest) 39 1985
Etnographia (Budapest) 96 1985
Evangélikus Élet (Budapest) 50 1985
Évfordulók (Budapest) 1986 (1985)
Faenza (Faenza) 71 1985 | Falu
Fejér Megyei Történeti Évkönyv (Székesfehérvár) 16 1985
Filmkultúra (Budapest) 21 1985 | Film Szerbai Murvit.
Filmvilág (Budapest) 28 1985
Filologiai Közlöny (Budapest) 31 1985
Fizikai Szemle (Budapest) 35 1985
Folia Archaeologica (Budapest) 36 1985
Folia Historiae Artium (Krakow) 21 1985
Forrás (Kecskemét) 17 1985
Forschungen und Berichte : Staatliche Museen zu Berlin (Berlin) 25 1985
Forschungen zur Volks- und Landeskunde (Sibiu) 28 1985
Fotó (Budapest) 32 1985
Fotóművészet (Budapest) 28 1985
Földtani Kutatás (Budapest) 38 1985
Földrajzi Múzeumi Tanulmányok (Érd) 1 1985
Garten und Landschaft (München) 95 1985
Gazette des Beaux-Arts (Paris) 127 1985
Geodézia és Kartográfia (Budapest) 37 1985

M.D.K.

Zach József, festő

Az 1776-ban befejezett aszódi freskón bár a mennyezeten még az Erény diadalát a Bün felett festették, az architektura festésében már a Louis XVI stilusu füzérek, a klasszicista stilus egyébb törekvései is feltünnek. ő a kezdeményezője e stilusnak. 168.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Evkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

Az aszódihoz hasonló vázadisszel találkozunk anoszvaji Szepessy, ill. La Motte, majd Almásy kastély ebédlő falain. 1!o.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József,festő

A noszvaji Almásy kastély diszitésében Ennemond Alexandre Petitot/1721-81/kesernyés francia humorát eleveniti fel és egyénien alakitja át.Petitot a pármai hercegek épitésze.volt.170.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései.165.o.

Az Egri Múz.Evkönyve.III.Eger,1965

M.D.K.

Zach József,festő

A noszvaji kastély architektúra festését/1779-80/ Petitot"Mascarade a la grecque"ciklusából vette. Mértani,stilizált alakokra egyszerüsitette az olymposiakat.A markotányosnőt Vénusszá teszi,mellé Amort fest,aki a Vénusz ágyékaban levő tüzhelynél melengeti kezeit.17[illegible].o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései.165.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.III.Eger,1965

M.D.K.

Zach József, festő

A Noszvaji kastély architektúra festését/1779-80/ Petitot "Mascarade a la grecque" ciklusából vette. Mértani, stilizált alakokra egyszerüsitette az olymposiakat. Vénusz alsóteste hasáb, vállai téglányok, karjai pléhcsövek, kezében serpenyő, vállain edények 170.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkelőzenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő.

A noszvaji kastély architektúra festését/1779-80/ Petitot "Mascarade a la grecque" ciklusából vette. Mértani, stilizált alakokra egyszerüsitette az olymposiakat. Diana gyomrán füzérperecek övezik köldökrózsáját. 170.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkelőzményei törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

A noszvaji kastély architektúra festését/1779-80/ Petitot"Mascarade a la grecque"ciklusából vette. Mértani, stilizált alakokra egyszerüsitette az olymposiakat. A bajszos Mars sisakja ion oszlopfő, combjai volutákká domborodnak. 170.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkelőzmeny törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

A noszvaji kastély architektúra festését Petitot "Mascarade a la grecque" ciklusából vette. Mértani, st stilizált alakzatokra egyszerüsitette az olymposiak at. A tógás Jupiter azért még megőrizte méltóságát. 170.o. 1779-80

Voit Pál: Az egri festészet barokkelőzmen törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

A noszvaji Szepessy-Almásy-La Motte kastély architektúra festését, 1779-80-Ennemond Alexandre Petitot "Mascarade a la grecque" ciklusából vette. Egyik alak Vénusz, mint stilizált, mértani alakzatokra egyszerüsitett olimposzi mester éges pléhfigura áll előttünk. 170.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

Utolsó müveinek egyike a Kracker ház Bródy s.utcai homlokzatának festése volt. Mohazöld alapon karmin é és sárga látszatarchitektúra adott plasztikai hatást. 171.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József,festő

A barokkra elleni nyilt hadüzenetét a"Domus Krackeriana",a mai egri Bródy Sándor utca 8.sz.ház homlokzatára festette.171.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései.165.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.III.Eger,1965

M.D.K.

Zach József, festő

A noszvaji Szepessy-Almásy La Motte kastélyban az "Apolló diadala" c. mennyezet képet, melyet Kracker kezdett, valószinüleg ő fejezte be. 170.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger, 1965

M.D.K.

Zach József, festő

Noszvaj. Az egykori Szepessy-Almásy-La Motte kastély
ból Vénusz gúnyképe a lépcsőházban. 7. kép. 179. o.
Fekete repr.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törek-
vései. 165. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Eger. 1965.

M.D.K.

Zach József, festő

Eger, A liceum könyvtártermében festett architektúra részlete. 4. kép. 176. o. Fekete repr.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Eger. 1965. III.

M.D.K.

Zach József, festő

Eger. Zach József festett architektúrája a liceum könyvtárának mennyezetén. 3. kép. 175. o. Fekete repr.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Eger. 1965. III.

M.D.K.

Zach József, festő

2.kép. Az aszódi volt Podmaniczky kastélyban részlet a diszterem falképéről. 174.o. fekete repr.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Eger. 1965. III.

M.D.K.

Zach József, festő

Az aszódi volt Podmaniczky kastély diszterme Zach József falképeivel. Fekete repr. 173.o. 1 kép -

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Eger. 1965. III -

Zach József, festő M.D.K.

Noszvaj. Az egykori Szepessy-Almásy-La Motte kastély lépcsőházának részlete. 6. kép. 178. o. Fekete repr.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger. 1965

M.D.K.

Zach József, festő

Moszvaj. Az egykori Szepessy-Almásy-La Motte kastély ebédlőjének dekorativ falképei. 5. kép. 177. o. Fekete repr.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései. 165. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. III. Eger. 1965

MDK

Zach József építészeti festő

A XVIII.sz. 70-es éveiben Egerben élt.Kracker-rel baratságban volt .Közös művük a baró Podmaniczkyak aszódi kastélyában "A keresztenység győzelme a poganyság felett" c. falfestmeny. 1777-ben festették.

Ieöldy Doby Antal: Podmaniczky csalad.II.kiad. Budapest.1901. 33.l.

MDK

Zach József épitészeti festo

Az Eszterhazy Karoly gróf altal épitett egri lyceum könyvtar-termének freskókkal való diszitésében segitségére volt Aracker Janos Lukacsnak, s ennek a tridenti zsinatot avrazoló hatalmas művéhez az épitészeti részeket festette .

Gorové László; gattai: Eger varosanak története. Pesten. 1828. 229.l.

MDK

Zach József építészeti festő

Zach József nevét Krackerével közösen a következőkép örökitette meg a freskon amelyet az egri lyceum könyvtár-termének falara festettek: "Joannes Lucas Kracker et Josephus Zach Pinx. Anno 1778."

Foltin János: Egy régi egyházi festő. Képzőművészeti szemle 1880.évf. 99.l. - V.ö. Egri festők a XVIII.szazadban. Művészet. 1904.évf. 344.l. Vahot Imre: Eger egyházai, vallásos stb.intézetei Magyar- és Erdélyország képekben. Pest.1854. IV.köt. 46.l.

MDK

Zach József

Zach József és Kracker János Lukács együtt festette az aszódi leánynevelő intézet díszterem freskóit.

Eber László dr.: Az intézet díszterme.

Értesitője, A bányai ag.hitv.ev.egyházkerület aszódi leánynevelő intézetének - az 1908-9.tanévről.Aszód, 1909.

Zach Ödsael

MDK

Zach József festő

Egri liceum falfestmény Krackerrel. Ugyancsak tőle vannak még a könyvtar és a vitaterem oszlopzatos és épitészeti diszitményei is.

Foltnyi János: Adalékok a magy. képzőművészek sorozatához.

Századok 1874. évf. 427. l.

MDK

Zach József festő

Egri liceum falfestmény krackerrel. Ugyan-
csak tőle vannak még a könyvtár és a vita-
terem oszlopzatos és épitészeti diszitmé-
nyei is.

Foltnyi János: Adalékok a magy. képzőművé-
szek sorozatához.

Szazadok 1874. évf. 427. l.

MDK

Zach József

Architektura festője és segédje Kracker
János Lukácsnak.

Szeger 20.1.

Hua

Zach dCase

Architektura festoje es sogiadje kiaczex
dabos tukaczenk.

Sneger Zo.j.

Zách József, festő

Művészet, III., 1904. 344.

Adatok művészetünk történetéhez

Tách József, festő, 1776.
Askódon dolgozott.

Archaeologiai Értesítő
XLV., 1931., 174–186.
Reh Elemér: Adatok a 18. századi
építőmesterek működéséhez.

Zach József

architektura festője és
segédje Kracker Imre
Lukácsnak

wód

3 Szeger 20. l.

K

Stewart, new-yorki millionos IV. 45.

Zach József

K

Kracker János hukácsal
együttesetten az alábbi
diszterem freskóit.

Éber László dr. Az intézet
diszterme. Értesítője, A
bányai ág. hitv. ev. egyházi-
kerület aszódi leányneveló
intézetének — az 1908-
9. tanévről. Aszód, 1909

Zach József: festő

M.D.K.

volt segédje Kracher János Lukácsnak az egri Liceum könytártermének mennyezetfreskójának, mely az 1545-ben megnyílt tridenti zsinatot ábrázolja.

Pethő Tibor: Budapest - Eger - Szilvásvárad

Bp. /1959/, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 4.köt./

50. old.

Zach Józef

festő

Egyik liceum falfestmény Krackerval.
Továbbá ugyanesak tőle vannak
még a könyvtár és a vitatérem és
kápolna oszlopratos és épitészeti
díszítmények is, mefek rund ugyes
és szakoskok ecsetre szintetnek.

Foltényi Lajos. Adalékok a magyar
képzőművészek sorozatához. Szárádok
1874 évf. 427 l.

ZACH *József*, festő. 1770 körül Egerben élt s Kracker János Lukács freskóihoz Z. festette az architektúrát. Az Esterházy Károly gr. által építtetett egri líceum könyvtártermének és az aszódi Podmaniczky-kastélynak freskókkal való diszítésében is Z. segédkezett Krackernek.

K

E-G II. 6229

K

Zach József

Kracker segédje Egerben

Ivód

z

Szmrecsányi Miklós. Esterházy és a művészet. Galanthai gróf Esterházy Károly egri püspök emlékének ünneplése - Eger 1926. 35. l.

8771.

A TAM DANUBII FLUVII PARS IN-
D EJUS OSTIA, ET MINORES IN
EGIONES ADJACENTES, UT TRANSYI-
LGARIA, BESSARABIA, ET ROMANIA,
ACTUS FINITIMI OSTENDUNTUR per
cum Privilegio Ordin:General:
a CARA DENGHIZ-en van jelölve,
t alatt a méretegységeket nyer-

59.8 cm.

K

Zach József, építészeti festő.

A XVIII. század 70-es éveiben Egerben élt és működött. ¶ Az Eszterházy Károly gróf által épitett egri lyceum könyvtár-termének frescókkal való diszitésében is (Kracker János Lukácsnak segitségére volt), s ennek a tridenti zsinatot ábrázoló hatalmas művéhez az épitészeti részeket festette. Ügyességét, a melylyel csalódásig hűen varázsolta a könyvtár boltozatára a hatalmas csucsives templomot, melyben a tridenti zsinat tartatik, nemcsak kortársai ismerték el és csodálták, hanem e műről iró XIX. századbeli irók is 2). Nevét Krackerével közösen a következőkép örökitette meg a frescon: „Joannes Lucas Kracker et Josephus Zach Pinx. Anno 1778." 3)

¶ Hogy kiváló művész volt, bizonyitja Krackerrel való barátsága s az a körülmény, hogy a XVIII. század e nagy magyar művésze több frescoját vele közösen készitette. Igy közös művük a báró Podmaniczkyak aszódi kastélyában A kereszténység győzelme a pogányság felett c. falfestmény, a melyet a később bárói rangra emelt Podmaniczky Sándor festetett meg velök 1777-ben. 1)

---

1) Jeöldy Doby Antal: Podmaniczky család. II. kiad. Budapest. 1901. 33. l.

2) Gorové László, gattáji: Eger városának történetei. Pesten. 1828. 229. l.

3) Foltin János: Egy régi egyházi festő. Képzőművészeti szemle 1880. évf. 99. l. — V. ö. Egri festők a XVIII. században. Művészet. 1904. évf. 344. l. Vahot Imre: Eger egyházai, vallásos stb. intézetei. Magyar- és Erdélyország képekben. Pest. 1854. IV. köt. 46 l.

Zach József

1769-70 között képeket festett az egri jezsuita templomban.

Voit Pál: A barokk Magyarországon.

Budapest, 1970. 152 l.

30 l

Zach József

és Kracker János Lukács egri festők az egri „Líceumi" könyvtárterme-nek mennyezetképét festették.

Voit Pál: A barokk Magyarország, Budapest, 1970.

681

Zach József

Kracker János Lukács festővel kö-
zösen festettek meg az aszódi Pod-
maniczky kastély freskóit

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

681

Zach József

és Kracker János Lukács festették az egri liceum könyvtártermének mennyezethépét. 37-sz. reprodukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

961

Zach József

vázlatai alapján, Franz Sigristnek a fia festette az egri Dobadság tér 2. sz. a. liceum dísztermének földszinti faliképeit.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyaromág műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4721

Zach József

Képitelt rajzokat az egri kabadság tér 2. szvolt líceum felépítésére.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4571

Zorch József

festette az egri Szabadság tér 2. p. volt liceum könyvtára mennyezetét.

Voit Pál plb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarországi műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

456

Zoch József

egri festő" alkotta az egri Bródy Sámuel u. 8. sz. ház architektonikus díszítő festését.

Voit Pál dr.: Heves megye művelődési II. kötet, Magyarország művelődési topográfiája, VIII. kötet. Budapest, 1972.

222 l

Zach József

egri festő." Számos mű alkotója.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

216 l

Zach József, festő

L. Fellner Jakab

11.

Kovács Gy. A: A noszvaji De la Motte kastély

Nyírszabadság, 3 p. 1981. jún. 21.

ZÁCH József festő

ASZTALOS István: Aszód, műemlékek. Bp., TKM, 1986 8.p. és ill.

Podmaniczky kastély díszterme

4, 870, 886

50, 736

Zách Kálmán.

A Paál László Társaság tagja.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek tröténete,kézirat.

1

Zach Károly

hegedűkészítő Buda-
pesten, 1900-ban, hova
Bécsből telepedett át.

Lütgendorff

720. l.

Zach József

egri festő "Kracker János Lukács festő" társa. A mester 1780. III. 26-án hunyt el

Voit Pál stb.: Heveszmegye műemlékei II. köt.

Magyarország műemlékei topográfiája, VIII. köt.

Budapest, 1972.

2218

Zach József

alkotta az egri Bródy Sándor u. 8. sz. a.
ház architektonikus díszítőfestését; Illés
János restaurálta a művet.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei I.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

Zach József

feltehető festője az egri kispréposti palota
mennyezetének; Kracker János Lukács kőpre-
működőtt.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

3381

Zách József

festő

~ festette az egyi lyceum könyvtártermének architektonikus keretét.

Rados: Magyar műrészettörténet 229.
Műszaki kiadó 1971.

Zach József

az egri leceum könyvtártermének mennyezetképén látható keretarchitektura alkotója. Brünnből származó architekturafestő alkotás 1778-ból. Zach morvaországi származása alapján kézenfekvő a cseh-morva hatás, elsősorban Santini barokk gótika hatásának feltételezése, ahogyan ezt Voit Pál m eg is teszi, elsősorban Santini Kladruby kolostortemplomának boltozatképzésére utalva.

Voit idézett müve: Heves megye müemlékei I. Bp. 1969. 21ö.

Müvésze és felvilágosodás
Akadémia Kiadó 1978. Bp.
Komárik Dénes: A korai gótizálás Magyarországon
234.o.

Ködött, vigül Becsben tele-
pedett le, ahol csakhamar
hirneve tett ~~[illegible]~~ szt.
Auf der Wiener Weltaus-
stellung 1873 erhielt er di
Fortschrittsmedaille für ein
Streichquartet nach Guar-
neri, das unbestritten als
das beste erklärt wurde.
Eine Neuerung fand sich
am Saitenhalter, wo die Sai-
ten ~~[illegible]~~ durch vier Saiten-
lage entsprechende Rohrchen
geführt und durch Knüp-
fen befestigt wurden, was die
Vibration regelmessiger
machen sollte.

Lützendorff

720. l.

Zach Tamás

hegedűkészítő Budapesten, Bukarestben, Szabadkán, Pécsett és Bécsben-Szül. 1812 okt. 25. Malé-Ziňany i./B + 1892 jan. 1. Bécsben.

Molnárlegény volt, majd Prágában Dvořák J. B-nél és Sittnél tanulta a hegedűkészítést. Utóbb Budapestre jött és Schweitzer Kar. János műhelyében sok éven át működve, utóbb mesterének utóda lett. 15 év multán Schunda J.-nek ~~[illegible]~~ adta át üzletét. 1863-64-ben Szabadkán, 1864-65-ben Pécsett, 1865-72 Bukarestben műfordit

Zach M.
11664

Zach: Mich: Bibl.

Lowitsch Kristóf:

Derékig, kissé jobbra fordultan, papi ruhában, jobb kezében ima-
könyvvel és tojásdad medaillonban van ábrázolva. Körirata:
Herr Christoph Lowitsch, gewester Evagl. Prediger in
Oedenburg. Vocirt Aº 1651. gestorb: 1692 aeta. 70. Minist 40.
jelrése pedig: Zach Mich. Bibl.
Rézmetszet, méretei 14·9 : 12·1 cm.

Ltn. 14139.
Karl. 67 - 914.
570 - 914 - 7.

K. 3.

Zach. Mich. Bibb. 11665

Gerengel Simon.

Derékig, kissé balra fordultan, egyházi ruhában, baljában imakönyvvel és tojásdad medaillonban van ábrázolva. Körirata:
Herr Simon Gerengel, erster gewester Evangel: Prediger in Aedenburg, Vocirt Aº 1565, gestorben 1583.
Réz metszet, méretei 15 : 12·1 cm.

Ltn. 14140
Kahl. 68-gi4
570-gi4-8.

K 3.

Zach József

Zach József kvadratúra festő, aki oltárhépek festésében is járatos.

Voit Pál: Eger nagy korszaka.
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 7. lap.

Zach József
festő

A premontreiek jászói épület-
együttesén közösen dolgozott
Knacker János Lukács, Zách
József festő.

Voit Pál: Eger nagy korszaka.
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 7. lap.

Zach József

Kracker János Lukács és segédje
Zach József falképei az 1801-
ben pusztított egri tűzvész során
drámaian teljesen megsemmisül-
tek.

Jávor Anna: Az egri volt jezsuita templom főoltára.
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 13. lap.

Zachár Ottó

Budapest vásszenderésével kapcsolatos leveléből idéz A Szerkesztő postája c. rovat.

Budapest, 1970. 6.sz.

46.l.

Zachár Ottó

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1971. 9. számát

47 l.

Zachár Ottó

folvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1972. 1.számát

47.l.

Zachár Ottó

Folvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1972. 1o. számát

47.l.

Zachás Ottó

Felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1972. 7. számát

37 l.

ZACHÁR OTTÓ

Prágai képek

Prágai képek címmel nyílik kiállítás Zachár Ottó, a Bohémia Baráti Kör elnökének fotóiból ma délután ötkor Budapesten, a Cseh Centrum Szegfű utcai épületében. A kiállítást Dettre Gábor filmrendező nyitja meg, és augusztus 28-ig látogathatják az érdeklődők. (MN)

MAGYAR NEMZET 2003. jún. 3.

valamint rendezésével a Pest Megye
Múzeum) bízták meg. A múzeumi
funkciót lát el:
Elsősorban a fiatal és a középgenerá
hetőséghez juttatni. Ezen oknál fog
néhány év során eleven, kortárs han
röző, európai minőséget jelentő kiáll
latlátogató közönség szemtanúja leh
gyományok és a legaktuálisabb műv
struktív feleselésének, illetve ösztönző

A Pest Megyei Múzeumok Igazgat
tehát ezzel a programmal kívánja a
az élő közgondolkodás élményszerű t

Szeretettel várunk minden kedves ér

Zachár Ottó

Kék felvétele
~~rajza~~ illusztrálja

a Budapest c. folyóirat 1971. 11. számát

47,1.

MDK

Zactár Gyula
tanár

tervei alapján készült rézvény minta
mint melléklet.

— Mellékleteink
Grafikai Szemle 1895 évf 6 z 104 l.

Zachár Ilona

1922/23

Ferképzomfoiskévk

149. l.

LAG DER ÖSTERR. STAAT

Zachár Otó

éz mások felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1969. 8. számát.

47.l.

~~Kassai~~ Zachar Ottó

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1976. 1 számát

47. l.

Zachár Ottó

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1970. 6.számát

47.l

Zach Tamás

pesti hegedű "Eisitő"

l.

Ezredévi kiáll-

I. B. 18. l.

L — 1900: IV. 66. — 1901: IV. 66. — 1903: IV. 66. — 1904: IV. 66.
1905: IV. 66

-- Magy. Képtár 489.-- Uj lelt. sz. 341.-- Vétetett 1888 deczember havában 131.25 frton (262.50 K).-- 1905. átv. jegyz. 330.-- Száma az Orsz. Képtárban a sz. n. 1975.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban

Mk. 489.
vyl. 341.

Vét 1888.

343

Zachabria Johannes de

iglói harangöntő

lásd

Johannes de Zachabria alatt is.

Olaszosan

Giovanni delle Bombarde.

209. LHOTE, ANDRÉ : Martinique-i nō.

ZACHAR

ötvös

MDK

A balassagyarmati r.k. templom ezüst ostyadobozának és olajtartojának mestere.

132.o.

Genthon:Nógrád.1954.

Kassai Žachar Zabados
ötvös Gáspár

Született 1567-ben.
1596–1612. Kassai származás.
1596-ban nyert polgárjogot.
1612 ig jobbára tilalmakban szerepel. 1598-ban valami ismeretlen vétség miatt 10 frttal büntetimeg a tanács. 1614-ben már csak neje Erzsébet említtetik, valószínű azonban, hogy ekkor még ~~[illegible]~~ élt. Özvegye nagy adó hátralékkal még 1632-ben is szerepel.
1612-ben 45 éves, tanú egy perben.

~~1612~~ ~~45~~ ~~1567~~ ~~1567~~ ~~45~~ ~~1612~~

Mihalik József. Kassaváros ötvösségének. tört. Bpest. 1900. 226–227. l.

Illés Antal

festő.

Zachár Otó

felvételei illusztrálják a

Budapest c. folyóirat 1972.2.számát

47. l.

Zachár Ottó

folvótolei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1970. 4. számát

47.l.

Zachar Ottó

felvételei illusztrálják saját cikkét:

Az én utcám
a Budapest c. folyóirat 1970. 12. ~~szám~~, 42-43. l.

Zachár Ottó

cikke

Zachár Ottó: Az én utolsó. - Budapest, 1970.12.05. 42-43. l.

Zachár Ottó

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1971. 4. számát

47.l.

Zachar Samuel

ötvös mar.

Mestere Salata János Kassán. 5 évre szegödött 1782. jun. 21. felszab. 1786. jun. 14. Lőcse. szülötésü.

Mihalik József. Kassaváros ötvösegének története. Bpest, 1900. 326. l.

Páldi István

sérmetozo

Zachár Szaniszló, épitész M.D.K.

nyert megbizást egy Alsó-Turoseken emelendő templom terveinek elké-szitésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

dec. 5. sz. 5. old.

Kassa

Kassai Zachar Zabados, 17 sz.
ötvös

Arch.Közl.1899. XXI.226

Zachár Zsuzsanna, [sporanův ?] MDK

A Kőbányai Porcelángyárban modern díszárgyakat fest.

– Új ücem, új építőanyag
(növeg – jénykép) 1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jan. 5.

Zachara Pál

1901/2 – 1904/5

Ferképzőmfoiskévk

149. C.

Zachara Pál

1909. karácsonyi kiáll.
Pozsonyi Képzőművészeti Egyesület.
Ősz, olaj.
Őszi hangulat, olaj.

T. 1389.

Gróf Nemes Nándorné, Önarckép.

Jobbfelé fordultan ülő, fe
néző alak. Jobb tenden rajztó
kezével fog. A fehérlapon nyugvó jobbjában sárgaréz
nek hegye a papirost érinti. Haj
zonva, hátán illetőleg vállára
fekete selyemszokna és égszink
~~és félesillagokat~~ hímzéssel, me
bol és mellejük sorakozó félesill
mögött, kis sötétbarna asztalo
sekkel és e mögött fehéren csi
A hatter sötét, zöldes fehetés

Zachâri

épitész -

l.

Váljubal - 503. l.

szám.

Műemlékek Or

Tárgy:

Gustav Todt Leipzig
könyvajándéka.

ZACHAR ISTVÁN

Új művészet

2003. márc.

31. o.

Zachári László

építész.

Szül. Budapest 1884.
Végzett a bécsi műegyetemen.
Az oklevél honosításának éve 1925.

Névjegyzműegyetem 209. l.

Székesfehérvár.

Az előtért a bástyákkal és
város foglalja el, a háttérben
Vaczon épületei bontakoznak ki.

STVL WEISSEN

Rm., mér. a vk. 5.5: 17 cm
Krekwitz: Richtige Beschre
Frankfurt 1686.

140-95

M.D.K.

Bachári

i építész

és Misley Sándor közös
terve dicséretben részesült
a feriheegi-repülőtér felvétel-
i épületének pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.

jan. 18. sz. 4. old.

M.D.K.

Zaczári László, építés

és Misley Sándor hőrös
terve a három egyenként 1500
p-ös harmadik díjat egyikét
nyerte el a feribagi repülő-
tér forgalmi épületének pá-
lyázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1939. LX. évf.

dec. 28. sz. 5. old.

Zaczári László, építész M.D.K.

Misley Sándorral közös terve az egyik 1500 p-ös harmadik díjat nyerte el a ferihegyi repülőtér forgalmi épületének pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

dec. 28. sz. 5. old.

MDK

Zacharias Alerdt, ötvöstanuló

Michael Allerdt fia, kit (öt évre) 1676 dec. 2-án szegődtet magához és 1681 dec. 7-én szabaditja fel.
Z.A. mint ötvösmester B.b.-nyán telepedett le.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX. sz.-ban. Muz. és Kvt. Ért. 1918. 41-53. l.

Zachariades F. és Lajos, könyvkötők

Iparmüvészet 1896-ban 222.

MDK

Zachariás D.

Tere-fere, olaj

Árverési Közl. 1940. dec. 7 rk.sz. 96. aukt.
35 l.

Zacharias D.
Tere-fere, olaj

Árverési csarnok. 1939. 27 l.

DOROGHÁZA /Baranyainé/ 2

Az oldaltető, a vizfogó ereszpá
felső oromzatrész keskenyebbnek
~~/Baranyainénál általánossá~~
Bor.mon. szerint épült 1758-ba
szerepel. Cerecze "régi templo
harangtorony és a templom fels
dalomban nem szerepel./

Rk. plébániatemplom /Szt.Keres

Jellege: Későbarokk, uj toronn

Története: 1811. évi Canonica V
ban jó anyagokból épült, torny
ja elött lévő fa-harangtoronyb
1./ Szt. Donát tiszteletére, 2
- Keresztfelmagasztalásának ti

MDK

Zacharias D.

Tere-fere, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz. 35 l.

ZACHARIAS D.

Tere-fere. Olajf. 98x8o.

Árverési Közlöny 194o.okt.4.rendk.sz. 38.oldal
95.aukció

MDK

Zachariás D., festöm.

Tere-fere. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1940.1.rk.sz. 38.1.

Zachariás Imre

ötvös

1732 Nagynombat

U. ott Felker gyorgynél tanult.

Kapmagyarorszötvösök 32 l.

936. D. Laccataris.

Sz. Wienben 1798-ban. III

936. Illésházy István gr[redacted].

Derékig ~~Mellig~~, balra fordultan és, tojásdad szemöldöke barna, kis bajusza és leberetvált. Öltözete kamarási e tével és gallérja felett piros s vel. Fehér nyakkendője alatt ing kát öv szoritja. Jelzése alól j

Vászon, méretei 68. 8: 5
Vétetett 1903: VIII. 6

Elszámoltatott 1903: IX
Az elszámolást elfogadt
(693-903)

904: v. 2.

Zachariás Imre

ötvös.

Felkér György tól Nagyszombatban tanult. 1732-ben n. ott élt.

Dr. Illésy János: Magyarországi ötvösök 1732 ben. Arch. Ert 1904 évf. 394. l.

Michel Zacharias, rézmetsző

1700-as soproni madártávlati metszsteén látható, hogg hogy a Bánfalvi patak a városon folyt át. 57.old

Boronkai Pal: Sopron csatornázása. 57.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XVIII. 1964. Sopron

MICHAEL ZACHARIÁS, grafikus

A Soproni Múzeum grafikai gyüjteményének városkép ábrázolásaiból:

5.sz.-Micsael Zacharias:Sopron létképe 1700.Felirat: Stadt Oedenburg in Nieder Ungarn 1700.Jelzés: J.1. Zach Mich Bib .rézmetszet,14+18 cm. 159.old.

DAVIDNÉ,ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyüjteményének története 157.old

rrabona,14,AXantus János Múzeum Évkön ve, Győr,1972

ZACHARIÁS SÁNDOR, fotóművész

---

22. kép. - Kernstok Károly, - /Zachariás Sándor felvétele.
107. old. Fekete repr.

HORVÁTH BÉLA: Kernstok a demokratikus forradalmár
105. old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

Zacharia Caspar

1554

ÖTVÖS

IROD.

Te

EDK

Zacháry László épitész

A Balatoni Szövetség nyaraló terveit bíráló bizottság tagja volt.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1928.máj.1. 67-68.l.

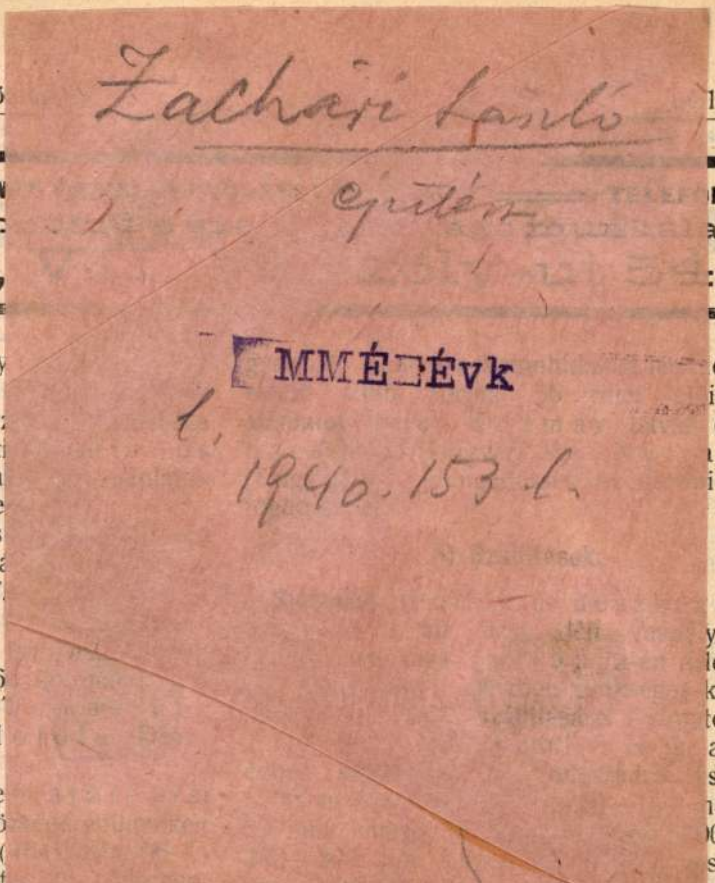

647 k. 06 f Franz
12%, Fischer
%, árengedéssel.
t fogadták el.
lnok m.] (Iskola
zség előljárósága ju-
tt egy tanterem átala-
ola épitésére összesen
zattal. Egyedül Bor-
őmester tett ajánlatot

33 mm. vastag 38 kor., 4300, 5200 és
mm. h. 280—300 mm. sz. 40 mm. vastag 45
4300 mm. h. 170—180 mm. sz. 45 mm.
tag 30 kor., 5700 mm. h. 170—180 mm. s
vastag 4300 és 5700 mm. h. 260—270 mm
45 mm. vastag 45 kor., 5200, 5850 mm. h
mm. vastag 200 mm. en felüli szélességü,
mint 60 mm vastagságu 42 kor., 4300 mm
5200 mm. h. 150—160 mm. sz. 66 mm. va
38 kor ;

REICH és FELDMANI
mű-, épület-, vasszerkezet és tűzhely-lakatosok
Budapest, VII., Murányi-utca 50. szám

ottak a székesfővárosi köztisztasági személy-
részére az 1908. évben szükséges 835 pár
ma és 835 pár bakancs szállítására. Aján-
t tettek: Moskovics Farkas és tsa
várad) csizmára 13·15 kor., bakancsra 9·65
, bakancs talpalás 2·20 k., csizma talpalás
fejelés 6·20 k, 3 évi szállításnál a talpalás
) k., a fejelés 5·89 k., a többi árakból
-ot enged, Rocskai Kálmán (Rákos-
itmihály) csizma 14 k., bakancs 11 k., tal-
s 2·80 k., fejelés 10 k., Spitz Bernát
ma 16·25 k., bakancs 9·80 k., Kobrák
gyár (Vác) csizma 16·30 k., bakancs 9·90
Blaskó János csizma 16·30 k., bakancs
·0 koronával páronként.
z ajánlatokat kiadták a városi számvevő-
ıek.
udapest. (Lámpabelek és kenőpár-
k szállítása.) A máv. vonalain, illetve
ıelyeiben 1909. esetleg 1910. és 1911. év-
szükséges lámpabelek és kenőpárnák szál-
ára az anyag- és leltárbeszerzési szakosz-
ban julius 30-án tartott árlejtésen két
pályázott és pedig Schön Jakab utódai
dapest) a lámpabelek szállítására, Drexler
sef (Sepsiszentgyörgy) a kenő párnák szál-
sára.
z ajánlatok döntés alatt állanak.
udapest. (Széna szállítás.) A tan. VIII.
osztályban a hó 4-én árlejtést tartottak a

pedig: a sepsiszent
osztály széna szüks
bertnek (Botfalu)
Wojkuj Andrásn
11·49 kor., Bál
szentgyörgy) 150 m
Tamásnak (Sepsisz
11·95 kor, Vutch
(Földvár) 80 mm.-r
ménteleposztály rés
Rudolfnak (Alőr) z
széna szállítására 8·
kor, Weinberg
szállítására 6·60 k
nyujtott ajánlatát.

Debrecen. (Zab
A debreceni m. kir.
és jászberényi osztá
részére 1908. novem
végéig szükséglendő
biztositására a debre
ság julius 30 án
tettek: Bernáth
kor. Klein Vilmo
16·92 kor. Tiszav
szövetkezete
kor. Freund Ezek
a laktanyába fuvaro
állomás 16·89 kor.
kor. Gyula (Geglód

Zachári Sándó

építész

ny. mérnökkari

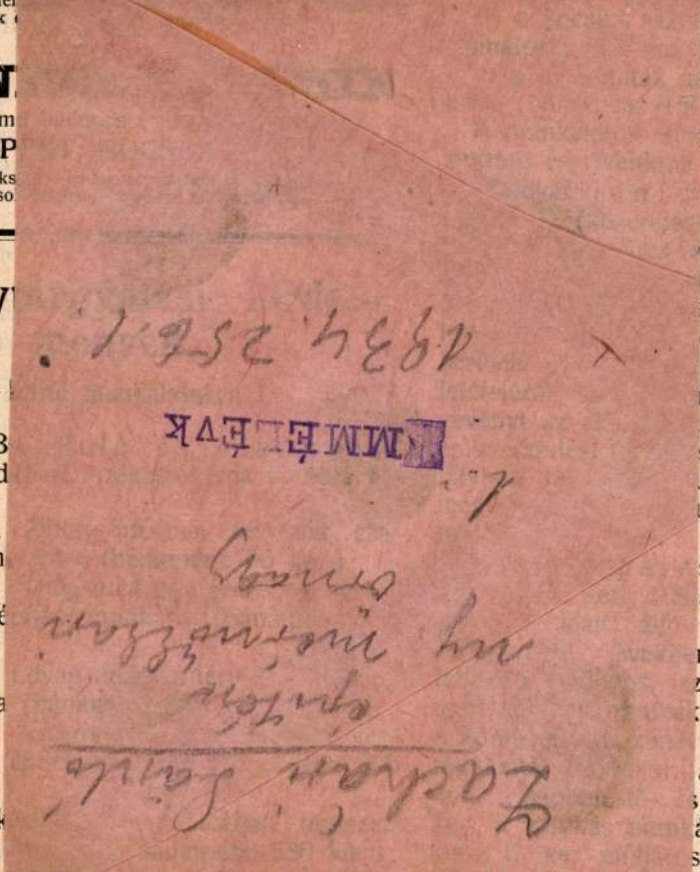

őrnagy

1.

IMMÉLÉVK

1934. 256. 1.

ob és
b padlója!
s, melegtartó, tüz és viz
gombamentes, rendkivül
ithető és beereszthető mint a
dló.
esen baktériummentes és azért

padlózatok hézagai a [illegible]
lönféle fertőző betegségeknek, mint a dipht
vörhenynek, tuberkulósisnak stb.
Régi kikopott fapadlók asbestburkolattal
teljesen uj és elegáns és hygienikus padlókká
Ugyszintén az asbestpadló a legalkalmasab
burkolat üzletekben, gyárakban és minden m
vános helyiségekben.
Olcsóság és kiváló tulajdonságai miatt m
elterjedtségnek örvend.
Prospektusokkal, mintákkal, k
munkák jegyzékével és árjegyzék
vánatra szolgálunk.

rvek és feltételek be-
pénz Szabadka város
2 án déli 12 óráig

á t e r e s z e k é p i-
pánja az alábbiakban
hajtását engedélyezte,
a muracsány—ottoki
evő 17. sz. vasbeton
csáktornya—kotor—
7—28 km. szakaszain
sztők betonból való
fill. II. az alsólendvai
letenyei ut 3—8 km.
és 21. sz.. az alsó-
nhelyi ut 12—13 km.
lamint az alsólendva—
t 16—17 km. szaka-
ton fedéllapokkal ellá-
l való ujból épitését
nagykanizsai járásban
7—8 km. szakaszán
izsa—pacsai ut 12—13
sz, a nagykanizsa—
aszán lévő 22. számu
átott) valamint a ká-
10—11 km. szakaszán
dlapokkal ellátott) át-
jbólépitését 2469 kor.
ásban a bak—nóva—
kaszán levő 49. sz. és

jegyzői irodában betekinthetők. Ajánla
összes munkára tehető.

Miava. [Nyitra m.] (É p ü l e t e k á
t á s a.) Miava község előljárósága a
telkén levő fáskamrát és a tüzoltószert
helyiséggé átalakittatja. A 12.663 kor.
rel előirányzott munkálatokra m á j u
déli 12 órakor árlejtést tart a község
sága. A tervek és feltételek a községh
tekinthetők.

Igló. (B a r a k é p i t é s) Igló váro
a honvéd-laktanya telepén szilárd
létesitendő barak épitésére árlejtést
ajánlatok Igló város polgármesteri h
m á j u s 17-én d. e. 10 óráig adan
tervek és feltételek a városi mérnöki
betekinthetők. Bánatpénz 10%.

Salgótarján. (H i d é p i t é s é s
s z á l l i t á s.) A főszolgabirói hivatalb
tarjánban m á j u s 15 én d. e. 9 óra
tést tartanak a Kazár-hid épitésére
és 100 köbm. bazaltkavics szállitásá
halmozására 300 kor. előirányzatta
pénzül az ajánlathoz 5% csatolandó
tési és szerződési feltételek nevezett
birói hivatalban megtekinthetők.

Tass. [Pest m.] (I s k o l a é p i t é
áll. elemi iskolák épitési munkáinak
céljából j u n i u s 1-én d. e. 10 ó
községházának helyiségében tartandó

Zachar József

Szód

A Mübarál

1921. 146

Páll Albert, pénzügyigazgató

IX. 52

Zacher József festi Pest

vod

Müveszet 1909. 412. l.

Kaposvár - dornervárosi polgári Kör
nép kvt. IV. 262

Zacher Józef

Münvinet 1909. 412

Father Louis

Jesuit

Pest, 1827.

Wg 369 l.

Zacharides J. F. és

Lajos

nagyszebeni könyvkötők

l.

Ráth György 1896

222. l.

K ORSZÁGOS EGYESÜLETE
szakosztálya

ndje:

Mükereskedők Országos Egyesülete,
nelye: Budapest.

szakosztály irodája végzi, amely
Egyesülés által megbizott titkár

müködik a szakosztályi ügyész. Az
a és dijjazásáról az igazgatóság

var mükereskedelem és a vele ro-
teinek rendszeres, országos képvi-
skedelmi Egyesülés alapszabályai
ött. A szakosztálynak ennál fogva

vele rokontermészetü kereskedelem
és előmozditani, valamint az ezeket
nekről a törvényhozást, a kormányt
véleményt tájékoztatni és a sérel-

Zacharides Lajos

könyvkötő

1.

Közlezrkiáll

1425.1

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Zachatowicz Jan, lengyel professzor

P. Szabó Ernő: „Érzi a kő természetét..."

A Műemlékvédelmi Európa-díjat 1973-ban hozták létre a hamburgi F.V.S. alapítványból és 1974-ben adták át elő-ször André Malraux, az író-miniszter, a lengyel Jan Za-chatowicz professzor, Colmar és Svaneke városa kapta meg.

A következő évben Sopron vehette át az elismerést.

Budapest folyóirat, 1988., 7., 41-old.

Zachenberger, J.
Festö

l.
Csat-Frey Öst Kunstt
XXIV. k
137 l

Gyüjt

A hely neve	A tárgy megnevezése
Esztergom,	örtörnyocska a vár fokán

Zacher

festő végezte 1830 után a budai palota második és harmadik emeletén a nobák dekorálását.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

37. l.

Zacher festő

budai várpalota szobáinak festője

Budapest régiségei A budapesti Történeti Muz eum Évkönyve XVI. évf. 1955 233. l

~~Zah~~/ Zacher József

MÜK

"Erdődy József"

arckép - rézmetszet

1829

Z.monogrammista - Ehrenreich

Z. monogramm talán Josef Ziegler vagy Zacher József nevét jelentheti. 66.o.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Mův. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 61-67.o.

ZACHER *József*, festő. Az 1820-as években Pesten működött.

E. g II. 622 l

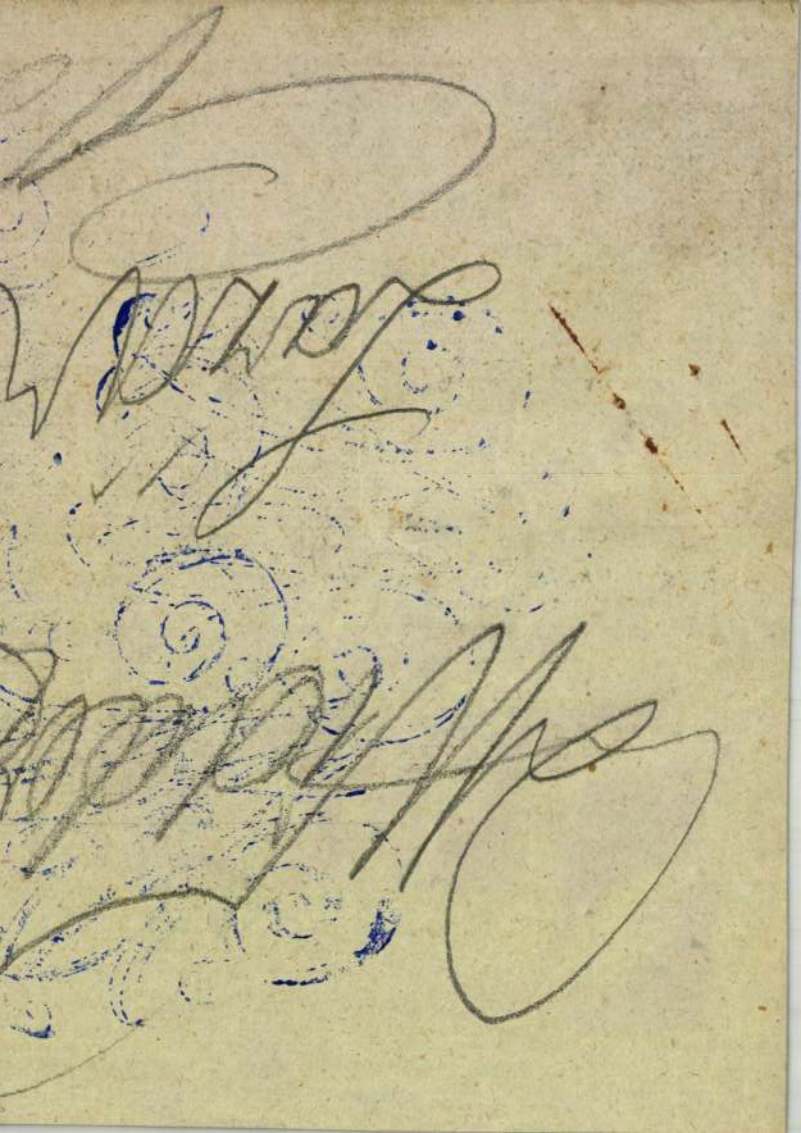

Zacherl Ágoston

vul Temesvárt 1865 febr 10

Rk. Gim. sette

1885/86 I. I. izakosztály

1885/86 II. " "

1886/87 I. III. " "

1886/87 II. " " "

1887/88 I. IV. osztály

1888 jan. 17. helyettes rajz-

tanárul Fehértemplomra

kiüldetett.

1888/89. II. IV. osztály

Hallstatt h. n. IV. 114, 117,

Zachert Ágoston

1889/90 I. IV. osztály

1889/90 II –

Kereskedelem, római V. 245.

Zacherus János (Hans), ötvös. Körmöczbányai származású volt. Bartosz Jelen Krakkói ötvössel tanult, kihez 1545-ben 2 évre szegődött. Egyéb életrajzi adatai ismeretlenek.

Lepszy L. Magyar ötv. Lengyelországban. Arch. Ért. 1890. 58. l.

Eperjes. T. 5405.

E lapon 1. Das Rathhaus und die Pfarrkirche zu Bartfeld, 2. Die griechisch unirte Kirche zu Eperies, 3. Die Ruinen des Schlosses Kapivár és 4. Die katholische Pfarrkirche, die evangelische Kirche und das Collegium zu Eperies láthato. Felirata:

SAROSSER COMMITAT
(Land Ungarn.)

alól balra: J. Alt de.
középütt: K.k. ausschl. priv. Chromolithographie von Alois Leykum in Wien.
jobbra: Jos. Zahradniczek senior lith.

Szines kny., mér. a vk. 15 : 20.7 cm.

140-95.

Jászó. T.5744.

A középtérben van a város, hol jobbra a templomok válnak ki, a háttér hegyes vidék, az előtérben pedig a birkáit őrző pásztorral egy földmives beszélget. Felirata:

DER MARKT JÁSZÓ.
(Abaujvárer Comitat in Ungarn.)

alól balra: J. Alt del.
középütt: K.k. auschl. priv. Comolithographie v. Alois Leykum in Wien.
jobbra: Jos. Zahradniczek senior lith.
legalól középütt: Wien in der Kunsthandlung des H.F. Müller am Kohlmarkt No. 1148.

Szines kny., mér. a vk. 13.6: 19.4 cm.

140-95

Zahradniczek J.

Kassa. T. 5819.

A hegyes vidék középterét a város foglalja el, az előtérben pedig a domb mögül egy szekér kerül elő négyes fogattal. Felirata:

KASCHAU,
(:Abaujvárer Comitat in Ungarn:)

alól balra: J. Alt del.
középütt: K.k. ausschl. priv. Chromolithographie v. Alois Leykum in Wien.
jobbra: Jos. Zahradniczek senior lith.
legalól középütt: Wien in der Kunsthandlung des H.F. Müller am Kohlmarkt No. 1148.

Szines kny., mér. a vk. 13.7: 19.5 cm.

140-95

Sáros. T. 6310.

A középtérben lévő hegy tövében, melynek tetején a vár romjai látszanak, terül el a város, az előtérben pedig a folyón innen balra a feszület előtt férfi imádkozik, középütt a négyes fogatú szekér mögött az utat álló férfi élénkiti és jobbra két aszszony képez csoportot, kiknek egyike ül, másika batyut visz. Felirata:

SÁROS.
(Saroser Comitat in Ungarn.)

alól balra: J. Alt del.
középütt: K.k. Ausschl. priv. Chromolithographie von Alois Leykum in Wien.
jobbra: Jos. Zahradniczek senior lith.
legalól középütt: Wien in der Kunsthandlung des H.F. Müller am Kohlmarkt No 1149.

Szines kny., mér. a vk. 13.9 : 19.5 cm.

140-95.

Zachradníček Jozef

idoseb

Sáronnegye. A bárt-
fai városhaza, az eper-
jesi görög templom
Kapuvári rom. Plébá-
nia templom és kolle-
gium Eperjesen.

Egy lapon Alt
Jakab nim. Hues
litografia.

Lásd Alt Jakab
életrajzában.

Minden idegen tulajdon helyiségeinkben tűzvész és lopás ellen biztosítva van, egyéb károkért csak külön megegyezés alapján vállalunk.

III/27.	1	db. zink foto 338 □cm.

SOKSZOR

Felszólamlásokat csak 8 nap

Zachradniczek Josef

litogr.-idösebb.

Laid Alt Jakab élctrajzát

Kvetlemil

Bártfa. T. 5178.

A hegyes vidék középterét Bártfa épületei foglalják el, mig az előtérben balra az utat három alak élénkiti. Felirata:

DAS BARTFELDER BAAD.
(Saroser Comitat in Ungarn.)

alól balra: J. Alt del.
középütt: K.K. ausschl. priv Chromolithographie von A. Leykum in Wien.
jobbra: Jos. Zahradniczek senior lith.
legalól középütt: Wien in der Kunsthandlung des H.F. Müller am Kohlmarkt No 1149.

Szines kny., mér. a vk. 14.9 : 19.9 cm.

140-95

Zachradníček Josef

rd. č. 45

Alois Leykum Chromolith. Int. Bics.
Ling, Jos. Zahradniczek junior, Senior lith

3. ~~Malerische~~ Ansichten aus dem Brunner-, Sandecer-, etc. in „Das pittoreske Österreich".
4. Album von Wien, gest. v. Würthle, Knocke, u. A. 24 Bll. Wien 1856–60. qu 8.
5. Mignon-Album in Stahlstichen. 24 Bl. qu. 12.
6. Donau-Reise. Album in 12.
7. Ansichten von Wien. 4 Bll. Wien 1846. Fol.
8. Panorama de Vienne, ... Aqua-tinta. Thurliman (Paris) sc. ← , Fries-Formae, Wien (1841.) qu. Imp. Fol.
9. Generalansicht von Wien mit 12 Randansichten der Umgebungen. Fol.
10. Die innere Stadt Wien mit 10 Randansichten. Fol.
11. Wien. Album der schönsten Ansichten, lith. von Sandmann. Bll. 34. Wien, 1842–47. 12.
12. Reise von Glognitz nach Graz. Wien 1840. 12.
13. Wiens Plätze und Umgebungen. S. Jakob Alt a. numero 11.

Alt Rudolf [illegible]

Zachradniczek József

ifj.

Kassa. T. 5818.

E négyes lapon fölül 1. Die St. Michaels-Kirche in Kaschau; 2. Prämonstradensen Stift in Kaschau; alól pedig 3. Die Ruinen des Schlosses Füzér és 4. Die Domkirche in Kaschau. látképe nyert elhelyezést. Felirata:

ABÁNJVÁRER COMITAT
(:Land Ungarn:)

alól balra: J. Alt del.
középütt: K. k. ausschl. priv. Chromolothographie v. Alois Leykum in Wien.
jobbra: Jos. Zahradniczek lith.
legalól középütt: Wien in der Kunsthandlung des H. F. Müller am Kohlmarkt No 1148.

Szines kny., mór. a vk. 15.1: 20.5 cm.

140-95

Zahradniczek Josef

Késmárk. T. 5829.

Az előtérben a városon innen két fogatos kocsi hajt a vizbe és a gereblyéző leánynyal a boglya mellett álló gazda beszél; a háttérben pedig a Tátra látszik. Felirata:

KESZMARK.

alól balra: L. Alt del.
középütt: K.k. ausschl: priv: Chromolithographie von Alois Leykum in Wien.
jobbra: Jos. Zahradniczek lith.
legalól középütt: Wien in der Kunsthandlung des H.F. Müller am Kohlmarkt No 1149.

Szines kny., mér. a vk. 13.8: 19.8 cm.

140-95

Lőcse. T. 5967.

A háttérben van a város, melynek épületei közül a templomok válnak ki, az előtért pedig kert foglalja el, hol balra a fa körüli padon egy úr ül és beszélget az előtte álló pipázóval, míg jobbra leány öntözi a virágokat. Felirata:

LEUTSCHAU

alól balra: J. Alt del.
középütt: K.K. ausschl. priv. Chromolithographie von Alois Leykum in Wien.
jobbra: Jos. Zahradniczek lith.
legalól középütt: Wien, in der Kunsthandlung des H.F. Müller am Kohlmarkt No 1149.

Szines kny., mér. a vk. 13.8 : 19.8 cm.

140-95.

Mindszent. T. 5997.

Az előtért a község épületei foglalják el, balról bekeritett udvaru templommal, melyen innen férfi áll az igába fogott két ökör mellett; a dombos háttérben pedig erőd látszik. Felirata:

MIND-SZENT

alól balra: J. Alt del.
középütt: K.k. ausschl. priv. Chromolitographie von Alois Leykum in Wien.
jobbra: Jos. Zahradniczek lith.
legalól középütt: Wien, in der Kunsthandlung des H.F. Müller am Kohlmarkt No 1149.

Szines kny., mér. a vk. 13.8 : 19.9 cm.

„ 140-95.

Szepesség.

Ezen lapon vonalkeretbe foglalva fölül: „1. Schloss Zipsz" és „2. Schloss Nedicz" s alól: „3. Schloss Lublau" és „4. Bad Schmecks mit der Lomnitzer Spitze" látképe szemlélhető. Feliratai a kép alatt:

„Zipszer Gespanschaft
(: Land Ungarn :)

alól balra: „I. Alt del."
kiépült: „K. k. ausschl: priv: Chromolithographie von Alois Leykum in Wien"
s jobbra: „Jos. Zahradniczek lith."
s a képet nevei utáni kiépült: „Wien in der Kunsthandlung des H. F. Müller am Kohlmarkt N°1149."

Szines kinyomat, méretei a keretet véve 13.2 : 20.1 Cm.

Viselet. T. 6780 ~~6344~~ –

Eperjesi és sóvári parasztok.

Balról Von Eperies aratásról zeneszó mellett hazatérők, jobbról pedig Von Soóvár templomból jövő férfi és leány ábrázolvák. Felirata:

SÁROSER COMITAT
(Land Ungarn.)

alól balra: J. Alt del.
középütt: K.k. aussch. priv. Chromolithographie von Alois Leykum in Wien.
jobbra: Jos. Zahradniczek lith.

Szines kny., mér. a vk. 14.2 : 20 cm.

140-95.

6778

Viselet. T. 6342.-

Szepesi földmivesek.

Balra Aus der Gegend von Kirchdorf (gerebenező leányok és egy paraszt gazda), jobbra pedig Aus der Gegend des Rothenklosters am Dunajecz (beszélgető férfi horgos bottal és leány) ábrázolvák. Felirata:

ZIPSZER GESPANNSCHAFT
(Land Ungarn.)

alól balra: J. Alt del.
középütt: K.k. ausschl. Chromolitographie von Alois Leykum in Wien
jobbra: Jos. Zahradniczek lith.

Szines kny., mér. a vk. 13.6 : 19.8 cm.

140-95.

ZADA, Sebastián, pozsonyi kőművesszegéd

S. Z., Maurergesell, 6 éves fia meghalt. (1828, 627 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Zadák A.-él

Chrysanthémum, vizf.

Sarkantyuvirág, "

Magy. képzőművészek egyesülete VIII. kiáll.

N.Szal. 1916. márc. 24 1.

MDK

Zadák Adél

Virágos kerti ut, vf.

M. Képzőművésznők E. 9. kiáll. N.Szal. 1917. ápr.

19. 1.

MDK

Iparművész

Uj Szalon...Korácsonyi kiáll. 1934. dec.

11. 1.

MDK

Zadák Adél

Kérődzők, vf.

Sás partján, vf.

Elefántok, vf.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 24. l.

ZADÁK Etel festő

M.D.K.

1912-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya,,, Bp. 1954. 330.l.

M.D.K.

ZADAK Elek festő

1911-ben Nagybányán a szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya. Bp.1954. 329.l.

Askolt Ľačko, iparművész
a MNG klubja

5 Az ősi anyagok új lehetőségei:
csehszlovák üvegművészet
„Az autonom üveg"
Vendégünk: Agata Kmoníková művészettörténész
Askolt Ľačko iparművész

A Magyar Nemzeti Galéria programja
1981. május hó

Zaco, J

I. Ferencz a békekongresszuson. 10430.

A koczkakövekkel kirakott diszes teremben a kétfejü sasokkal ékesitett teritővel letakart asztalon több irat, térkép és glóbus látható. Az asztalnál szemközt I. Ferencz ül és hallgatja a mellette helyt foglaló Sándor császár és a porosz király szavait. Jobbján a dán, a bajor és a ~~fen~~ állva a würtembergi király helyezkedett el; balján Wellington az angol követ tart irást kezében, a hesseni választófejedelem olvas és a braunschweigi herczeg szól Talleyrandhoz. A háttérben a kongresszus többi tagjai vannak és az oszlopok között egy fülkében az igazság Istennője tüni szemünkbe. Fölül oldalt félrevont függönyök lógnak. Felirata a kép alatt:

Der grosse Wiener Friedens-Congres zur Wiederherstellung von Freiheit und Recht in Europa.

alól balra: I. Zaco sc.
legalól balra: Wien bei Tessaro.
A felirat utáni magyarázó szöveg kezdete 1. Kaiser Franz és befejezése 12. Die Gerechtigkeit.

Rm., mér. a vk. 22.6:32.4 cm.
Szn. 32-1900
125-900-17.

MDK

Zadák Etel,

1911-ben az iskolában dolgozott.
1912-ben " " "

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 80.l. 89.l.

Zadák Etel
festő

l. Lyka fest 1896–1914

103. l.

Žadák Etel

Szül. Bpesten 1875 szept. 15
6 felsőbb leányiskola

1898/99 I–II. I. éve rajztjel

1899/900 I–II. 2. éve " "

Tompa Mihály V. 298.

Bikfalvy Zadák Adél

1923. nov. M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti szalonban
Mályvák, vízf., 40v.000.–
1924. máj. MKE
kiáll. Nemzeti szalonban
Keszthelyi tehenes, diff.
Tavaszi emlékek, vízf.

1927: máj-jún. MAPE(u.o)
Chrisanthemok, vízf.
1927. Nemzeti Salon tav.
kiáll.: Fehér anemonák, vízf.

Horváth Géza · II · 166.

Bikfalvy Zadák Adél

Mályvák, vrf. 400.000.-

Nemzeti Szalon

MAPE 10. kiáll. 1923 nov.

IGAZGATÓ: HUBAY ANDOR

FŐTITKÁR: KÉZDI-KOVÁCS ELEMÉR

PÉNZTÁROS: LEHEL BÉLA

IGAZGATÓ:

MÁRJÁS VIKTOR

A kiállítást rendezték:

KMETTY JÁNOS PÁTZAY PÁL SZŐNYI ISTVÁN

MÁRJÁS VIKTOR

Zadák Etel

Nagybánya k. k. 1912

88

Urnasír, fonyódi, bronzleletei VI. 126

Zadák Etel

szül. Budapesten 1878
szept. 16. Ref. Rajzhanár
Reprót végzett.
1916/17. I. elsőéves mű-
vésznő Rakssányi Dezső
1916/17 II. elsőéves u. o.

Hardi-fejne XIV. n.

VIII. 186.

ZADÁK *Etel (Adél)*, festő, * Budapest 1875 szept. 15. A rajztanári okl. megszerzése után Nagybányán, majd Rakssányi Dezsőnél a bpesti Képzőm. Főiskolán tanult. 1914. óta főleg csendéletképeket állít ki a N. Szalónban.

K-f II. 622 l

SZINYEI TÁRSASÁG

BUDAPEST, I., V

A Szinyei Társaság Barátainak Kö
kettős ünnepen a Kör tagjai és családtagj

TÁRSASU

rendez Pécsre, az őskeresztény múzeum, a
Lotz-freskói, a püspöki palota gobelinjei,
egyetem megtekintésére.

Vezető dr. SZŐNYI OTTÓ pápa
nak előadója.

Indulás június 27-én szombaton d
pályaudvarról gyorsvonattal, érkezés ugy
perckor személyvonattal.

Zadák Etel

Nagybánya i. h.
1912

89

Uj testamentom VI. 25.

Zadák Adél

1914. máj. jun. kiáll. Nemzeti Salon
Azalea Cserepben, vízf. 200.—

Zadák Etelka

1915. ápr. máj. kiáll. n. o.
Pompás vöszirom fazékban, vízf. 80.—

1915. szept. kiáll. n. o.
~~Zadák Adél~~
Virágzó fák I és II. vízf.
Arekép, olaj.

1915. dec. kiáll. n. o.
Barackok, vízf. 300.—

1916. MKE kiáll. n. o.
Chrysanthémum, vízf. 300.—
Sarkantyúvirág, vízf. 100.—

1916. ápr. kiáll. n. o.
Kérödzök, vízf. 30.—
Sás partján, vízf. 30.—
Elefántok, vízf. 30.—
Tovább nem írom ki:

Marchegg b. n. V. 146.

B. Zadák Adél

festő

Magyaros virágcsendélet, vízf -

Nemzeti Szalon

MAPE. 16. kiáll. 1930 dec

Zadák Etel

1898/99 — 1900/901

1916/17

Ferképzomfoiskèvk

149.1.

BUDAPEST

TISZTELETTEL MEGKÜLDÖM BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS LEGÚJABB KIADVÁNYÁT, A „TANULMÁNYOK BUDAPEST MULTJÁBÓL" CÍMŰ MUNKA MÁSODIK KÖTETÉT, MELY AZ ELSŐHÖZ HASONLÓAN, KISEBB CIKKEKET FOGLAL MAGÁBAN A HELYTÖRTÉNET IDŐSZERŰ KÉRDÉSEIRŐL.

BUDAPEST, 1934 ÁPRILIS HAVÁBAN

TANÁCSNOK

Budapest székesfőváros házinyomdája 1934 — 3833

Zadányi József

régen

XIX. n. elye

lásd

Zsadányi, ci

Vitéz József

alatt is

Elismervény

200 Ft azaz Kettőszáz forintról, mely összeget györsoprom kiküldetésem költségeire felvettem.

Budapest 1947. dec. 9

D. Hentinsanyi

ZADALNIK, Andreas, pozsonyi asztalos-segéd

A. Z., Tischlergesell, † 26 éves korában, Pozsony, 1843 január 22. (1843, 67 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

ZADALNIK, Andreas, pozsonyi asztalossegéd

A.Z.,Tischlergesell,
† 26 évesen, Pozsony, 1843 jan.22.

[1843, 67 l.]

Pr.Z.

Zadanyi

l.

LykaMagymű1300-50

211. l

1 Újév	☽ Első negyed 16 ó. 15 p.	Újév Izraelita: Teb. 6. 5696.
Csütörtök **2** Makár		Protestáns: Ábel Görög: Szilveszter Izraelita: Tebeth 7.
Péntek **3** Genovéva		Protestáns: Benjamin Görög: Malakiás Izraelita: Tebeth 8.
Szombat **4** Titusz	Nap kelte 7 ó. 48 p. — Nyugta 16 ó. 22 p.	Protestáns: Leona Görög: 70 apostol Izraelita: Vajigas

1. hét — 1936 **JANUÁR** 31 nap

Zadání

Lsáb II. 73.

Bij h. n. IV. 226.

Zadanij Vitěz Janoš

pap. rezm.

rod

Var. 246 l.

Zadanje Vitér Jaun

Lásd

M. Körpszente

1903. 246 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191...

tésénél ...

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ..... , 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Zadanyi Viter Zoisef

l.

Räth, I 501

Ezt a forrást
nézd meg

Vitóz de Zadány Joseff

vézmetszö a

XVIII. században.

Igen gyanus.

mindenel előtt azt hiszem,

hogy nem vitóz, hanem

Vitéz.

Wurzbach egy metszetét

ismeri és leírja.

1885. 51. K. 78-79. l.

Zadanyi Viter József

elkészítette többi közt

Denon után Napoleon

fia a romai Kiúsak

arcsképét.

Ep

ZADANYI VITEZ *József*, rezmetszo. Rk. lelkész volt. 1780-ból ismeretesek Mária Teréziát és Szt. Istvánt ábrázoló negyedrét-alakú rézmetszetei. Denon után metszette a római királynak, Napoleon fiának képmását.

R-Gy II. 622 l

Részvételi díj, melyben az ellátás (napi háromszori étkezés, ital nélkül),

750.000

Tisztviselői vasúti kedvezménnyel bírók, 500.000 koronát fizetnek.

Jelentkezés a csatolt levelezőlapon június 20-ig a mellékelt csekkel beküldendő.

Csak könnyű és kisterjedelmű poggyász.

Találkozás június 27-én délután 13 órakor a lási oldalán az I. oszt. váróteremben.

Budapest, 1925 június hó 4-én.

35189. — Budapest

Zadányi Vitéz József /megh 1816/ MDK
A bécsi Zadányi-féle Intézet eddig még ismeretlen rézmetsző -jének müveit e néven tartjuk számon.

1. Mária Ludovika... Jel."Rézbe metszetett az Árvák Institutuma számára."
2. Az árvák ujévi jokivánatai Bécs nemesszivü lakóinak. Bécs látképével.
3."Cet Ecritoir de Poche... est fabriqué par les Orphelins de l'Institut Encyclopédique de Joseph Vitéz de Zadany" ugyanez németül is.
4."SPECIMINA Industriae et Subsistentiae Media Orphanorum INSTITUTI JOSEPH VITÉZ DE ZADÁNY"

Cennerné Wilhelmb Gizella - Rózsa György: A Magyar Történelmi Képcsarnak rézlemezgyüjteménye. 205.o
FOLIA ARCHAEOLOGICA XI. 1959. 197-199.o.
A publikálatlan rézlemezek jegyzéke.
U.O. 199-205.o.

Zadanyi Vitéz József

rezm.

1780

wód

z

Varga Rezin

151-l

Czímerkő, pécsi egyetemi VII.67.

M.D.K.

Zadányi Vitéz József,rézmetsző,meghalt 1816

4."SPECIMINA Industriae et Subsistentiae Media Orphanorum INSTITUTI JOSEPHI VITÉZ DE ZADANY..."Jelzetlen 10.6+14.9 cm.Ltsz.58.552.A Zadányi-féle intézet rézmetszőjének neve nincs kielégitően megoldva,addig e lapokat is az ő neve alatt tartjuk számon.Rézlemez. Magy.Tört.Képcsarnok. 205.o.

Gennerné Wilhelmb Gizella: ~~A Magyar Történeti~~ Rózsa György: A Magyar Történeti Képcsarnok rézlemez gyüjteménye. 197.o.

Folia Archaeologica.XI.1959.Bpest,Képzőmüv.Alap.Kiadóvall.Bp.

M.D.K.

Zadányi Vitéz József, rézmetsző, meghalt 1816

---

2. "Allen edelgesinnten Bewohnern WIEN's...wünschen glückliches neues Jahr die Waisenkinder des Josephs Vitez v. Zadányschen Encyclopedischen Erziehungs Instituts" Bécs látképével. Jel nélkül. 8.8+11 cm. Ltsz. 58.647. Rézlemez. Magy. Tört. Képcsarnok. 205.o.

ennerné Wilhelmb Gizella: ~~A Magyar Történeti~~ Rózsa yörgy: A Magyar Történeti Képcsarnok rézlemez gyüjeménye. 197.o.

olia Archaeologica. XI. 1959. Bpest, Képzőmüv. Alap. Kiadóáll. Bp.

M.D.K.

Zadányi Vitéz József,rézmetsző,meghalt 1816

3."Cet Ecritoir de Poche...est fabriqué par les Orphelins de l'Institut encyclopedique de Joseph Vitéz de Zadany".A szöveg németül is.11.2+14.4 cm.Ltsz.~~58x5x~~ 58.560.Magy.Tört.Képcsarnok.Rézlemez. 205.o.

Kozma György

Gennerné Wilhelmb Gizella: A Magyar Történelmi Képcsarnok részletes gyüjteménye. 197.o.

Folia Archaeologica.XI.1959.Bpest.Képzőműv.Alap.Kiadó váll.Bp.

M.D.A.

Czader = Zaderer József, egri asztalos

működése Egerben 1771-80 között mutatható ki. 1773-ban 510 forintért vállal ja a hereczendi templom padját, 100 forintért a külső pusjóri kertben két bejárati raput készít. 1772-ben a liceumban véger asztalos munkát, 1776-ban a liceum csillagászati tornyáror spalettakat csinál.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó.

318. old.
+421. "

Jádor.

Szegeden, a Független Művészek alaz-
magyar ~~barals~~ képkiállításán ké-
pei szerepeltek.

Szegedi Uj Nemzedék, 1928. Nov. 11.

Zádor

Zeleznik/~~Sápi~~/ Gyula

A női ipariskola Borsos József és Zeleznik/Zádor/ Gyula mérnök terveü alapján épült fel.1944-ben bomba találat érte az épületet.Az 1950-es évek átalakitása so ám a kerámia minták elpusztultak.

Alföld 1975/5 71.o.

Sápi:Borsos J építőművész

malk.

Zádor - Rados

A klasticizmus Építészete Magyarországon 1943. 192. l.

Szent Anna Templom. Műemlékjelleg. 1827-ben alapitottak. 1828-ban nyilt meg. Fölomlakzata tosztán lizénákkal tagolt. Tornya későbbi

156. kép

i/j. Horváth Béla Miskolc

1962 221, 222, 268

94. jegyzet

Táblakép — „Gödöllői királyi kastélyterem" —

Zádor

Revue des Hongrie

1914. VII. a. XIII. I. 236-238.l.

Téli tájkat a Műcsarnokban.

Zádor

Lipcséből most jött vissza a müvész, ahol "egy csomó karcát eladta"- jelenti a lap "Képzőmüvészet" c. rovatában "Képzőmüvészeti hirek" cimmel.

Szinház és Divat, Bp. 1921. szept. 22.
VI. évf. 32. sz. 25. lap.

Zádor

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban hiszta aktja szerepelt.

MH. 929. X. 20.

Zádor

Rézkorcaia Képcsarnok
Vállalat rámdorhiállításán

(említve)

Népművelés, 1964. 6. szám, 31. l.

M.D.K.

Zádor

A Solymosi Képszalon "A karácsonyi ajándék problémái" cimmel megemliti a művész alkotását, amely a kiállitásán szerepel.

Szinházi Élet. Bp. 1928. nov. 18-24. XVIII. évf. 47. sz. 96. l.

M.D.K.

Zádor

Nagy Imre: „Az asszony megéhezett" c. novelláját illusztrálta.

Szinházi Élet. Bp. 1928. ápr. 15.-21. XVIII. évf. 16. sz. 65. lap

Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat,
a Zádor Anna Alapítvány,
az ELTE Művészettörténeti Tanszéke,
a Magyar Nemzeti Galéria
és a MTA Művészettörténeti Kutatóintézete

emlékülést rendez

ZÁDOR ANNA

születésének századik évfordulója alkalmából

Az ülés elnöke:
Marosi Ernő
akadémikus

Előadások:

Bibó István: Zádor Anna és a klasszicizmus kutatása Magyarországon
Sisa József: Néhány gondolat a historizmus kastélyépítészetéről
– Zádor Anna születésének évfordulója kapcsán
Galavics Géza: Zádor Anna és a kerttörténet
Passuth Krisztina: Visszaemlékezés Zádor Annára

Portréfilm Zádor Annáról
(MTV – Szakály István)

A rendezvény időpontja:
2004. december 8. szerda, 14.00–17.00 óra

Helyszíne:
a Magyar Nemzeti Galéria előadóterme
(Budavári Palota, B épület, földszint)

Zádor Anna

Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat
Búvárrégészeti Szekciója tisztelettel meghívja Önt

az alábbi rendezvényre

Emlékezés a hős Zentára – 90 évvel ezelőtt süllyedt el az SMS Zenta csatahajó

Előadások:

Csepregi Oszkár–Zopcsák Ferenc:
Az SMS Zenta cirkáló története

Balogh Tamás: Az SMS Zenta felépítése, fegyverzete

Czakó László: Expedíció a Zenta roncsaihoz

Az előadást *Dombovári Tibor* víz alatti fotós világbajnok
képei illusztrálják

Az expedícióról készült versenyfilm levetítése,
amely a 2003. évi Pécsi Filmfesztiválon II. helyezést ért el.

A rendezvény időpontja:
2004. december 15. szerda, 15.00–17.30 óra

Helyszíne:
Magyar Nemzeti Múzeum

Zadnik K. vázlatai

Egy van szignálva a Borsszem Jankó 1870 évf. 145 szba egy két oldalra terjedő elég ügyes humoros rajz a francia német háborúból.

Zádor

grafikus

Magyar Ujságrajzoló Művészek Kiállitása - Nemzeti Szalonban.- Képével szerepel.

8 órai Ujság 1931.XII.20.

MDK

Zádor

Aszódi Weil Erzsébet kiáll. Derkovits-terem,

196o. okt.

Zádor

Szerepel a háborúellenes grafikai
Kiállításon Kisnyrálláson a
Bizatalási Tsz. Klubjában

Szolnok Magyar Néplap 1968 XI. 9.

MDK

Zádor

Plakátokon, könyvekben, kiadványokon, az Est-lapok Hármaskönyvein, a művész rajzai, festményei és dekorációi.

Herman Lipót: Miklós Andor.

Magy.Művészet, 1933. 379.lap

Zádor

kerejett a Kinyei Társaság
X. kiállításán a Nemzeti
kalonban 1948 februárjában

~~1948 feb~~

Jegyzia, 1960, 6 sz, 374 old.

Ládor.

A szolnoki Művésztelep kiállításán szerepelt az Ernst-múzeumban.

Esti Budapest, 1952. June. 5.

Zádor.

A bajai Türr István múzeumban kiállítás nyílik „Duna a festészetben" címmel, melyen a roncs-Lánchídról készített alkotása fog szerepelni. (említve.)

Bácskiskunnegyei Népújság, Kecskemét, 1952. Febr. 24.

Zádor

Tolsztoj Leóról készült rajzát a cimlapon mutatja be a lap.
Repr.

Az "Aranycsillag" c. operettről ir Gyárfás Miklós. Hámos György és Székely Endre müve, [redacted] rajz illusztrációval.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1950. nov. 16.
I. évf. 2. sz. cimlap és 4. lap.

MDK

Ződor

Magyar Iparmüvészet 1923. 7o.o.

Zádor

"Feleky-portré"-ja a Nemzeti Szalónban, a Magy. Arcképfestők Társ.-nak kiáll.-án.

P.N.930.X.19.

Zádor

Rézkarcművével szerepel a British Museumban a legujabb grafikai szerzeményez kiállításán.

P. H.	929.	XII. 5.
M. H.	929.	XII. 5.
E. K.	929.	XII. 7.
V. U.	929.	XII. 6.

Zadl Kajetán

nagyszombati harang-
öntő

1845. átöntötte a csejtei
templom 24 mázsás ha-
rangját

1831. öntötte a csejtei tem-
plom harmadik (harang-
ját

(és negyedik

wod

Jedlicska Pál =
Csejte történeti em-
lékei. Magyar Sion
1866. IV. évf. 436, 437. l.

A.m. postatakarékpénztár

BUDAPEST 47 IV -3 17 C 54 C

16136

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Hőgyes Endre u. 10.

Hivatalból
Díjátalányozva

Zadl Kajetán

nagyszombati harangöntő önsötte az alábbi templom 158 fontos harangját 1853-ban.

Balogh Ágost

A kocskóci plébánia története. Magyar Sion. 1866. IV. évf. 200 l.

Voc

3.000

Zadl Kajetán

Nagyszombat 1832-37

Urod

Kovács Harang

66.l.

Zadl Kajetán

nagyrombati harang-
öntő
1845.

l.

Jedlicska II.

471. l

2-re emel.

Cadorna.

[Zadl?] Cajetan

harangöntő

Nagyszombat

rod

" Kovács Harang

63. l.

N° 80

Jan Miense Molena

4302. ~~Hendrick Maertensz Sorgh (Zorg)~~
~~Sz. Rotterdamban (?) 1611~~
Sz. Haarlemben 1600 – 1610
temb

Pipázó ~~paraszt~~ férfi.

szembenézve, ~~[illegible]~~ dohányzik

és ballabát kerepbe vetette.

parázs

~~Az~~ Egész alakban ábráz
a ki ~~[illegible]~~
kezével a szék támlájára nehe
Mellette, balról a nehéz terit
~~tött~~ pohár, dohány, egy meg nem h
cserépedény van. Előtte a föl
~~meg [illegible]~~ ég. A háttért fal

Fa, méretei ~~44.7:32~~ 45:32·2 cm.
~~Gróf Pálffy János hagyo~~

Jegyzet. Száma a törzs

~~Jegyzet. A leltár szeri~~
~~I. Zorg: Holländisc~~
~~chend, in schwarzen Rah~~
44 hoch 32 brt. (Schreib

77(9).

Zadi Kajetán

nagynombati harang-
öntő 1831-ben
2 harangot öntött az
alábbi egyház részére
Egyket 1916-ban hadi célokra
elrekvirálták!

Parais Árpád A
somorjai ref. egyház
várlatos története
Gépirásos kézirat
MOB Kat. 3624. 32. 1.

d a kisebbiket pedig az
újabb harangok önté-
sénél használták fel

Zádor András

MDK

Csehszlovák kultura vezetője elmondja, hogy a csehszlovák müvészek munkáiból 6-8 kiállitást rendeznek Budapesten.

mélt.

Esti Hirlap 258.sz. 1957. nov. 3 2 old.

M.N.K.

Zadányi Vitéz József,rézmetsző,megh.1816.

1."Mária Ludovika a Frantziák Császárnéja és Olasz Ország Királynéja"Jelezve:"Rézbe metszetett az Árvák Institutuma számára".17.8+12.2 cm.Ltsz.59.19.Rézlemez. Magy.Tört.Képcsarnok. 205.o.

Cennerné Wilhelmb Gizella: A Magyar Történelmi Képcsarnok rézlemez gyüjteménye. 197.o. Rózsa György

Folia Archaeologica.XI.1959.Bpest.Képzőmüv.Alap.Kiadóváll.Bp.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 MÁR

JÁSZKUNSÁG
Szolnok

Zádor
1021

Festészet, falkép
Szt. Antal életének ábrázolása a szepesdaróci templomban Z mester

Forum, 1932. 55.

Nemény W: Die altesten Wandmalereien der Antoniter in der Zips.

Zádor

festőművész

Szinnyei Társaság representativ kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Magyarság
1935.VI.5.

Zádor Ács (Acz) Pál

1659. Kolozsvár

Baltzel 126.l.

MOHAY JÁNOS
könyv- és lapterjesztő
BÁNFFYHUNYAD

ZÁDOR Csaba szobrai

munkái a nagyrozvágyi Szt. Sebestyén
kápolnában
= MN 1994. aug. 18. 17.

Zádor Endre, gyermekszobrász Doh

1 A X. ker. Úttörőház

„Zsákoló munkás" cimü szobra egyik alkotása.

T. J.: Országos hírü gyermekszobrász nakkör a Magyar Televíziólan 10-11. l

Család és Iskola, Bp. 1958. Jelmár IX/2.

(Z.)

Sádor Béla

testő

8 órai hesáp

1924. Ho. 5. 7. l.

Zádor Endre

ötvös

l.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 36. l.

MDK

Zádor Endre, ötv.zom.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

44.1.

Z. monogrammista

MDK

"Erdődy József"

arcképe - rézmetszet

182

Z.monogrammista - Ehrenreich

Z. monogramm talán Josef Ziegler vagy Zacher József
nevét jelentheti. 66.o.

Rózsy György: Ehrenreich Adám forrásai.
Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 61. - 67.o.

ZÁDOR ~~ISTVÁN MIHÁLY~~

BABITS MIHÁLY: KARCOK A SZENT FÖLDRŐL. Z. EL. ALBUMA

<u>KLOL MI</u> 1995, 762-764

PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, ANNA:
BRATISLAVSKÍ VÝTVARNÍ
UMELCI A UMELECKÍ REMESELNÍCI
18. STOROČIA
ARS 4. 1970, 1-2. 122.

Zádor Endre

Ötvös

1934. vegbor. jó

Iparm. Isk. Évk.
1930-34. 48. l.

Zádor Endre

ötvös

1930-34

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 46. l.

ándékozta a gyulafehérvári székesegyháznak. lőször az 1609-es leltárban szerepel.

Bock 120—123. l. — Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp. 1875—1876., 184. l. — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 548. l. — Dankó 75—78. l. (Képe XIII. táblán.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ, XIV., 1880., 272—273., 284—285. l. — Sz. S.: Könyvismertetés. Századok, XIV., 1880., 837. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 349—350. l. — Pulszky Károly: Magyarhoni sodronyzománcos kelyhek. AÉ, XIV., 1881., 17. l. — Czobor: Tanulmányok az esztergomi főszékesegyház kincstárában. Egyházművészeti Lap, II., 1881., 180—184., 200—204., 246—250. és 275—280. l. — Bunyitay Vince: A nagykállói egyház leltára 1552-ből. Egyházművészeti Lap, II., 1881., 17. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien. XIV., 1881., 160. l., XV., 1881., 206—207. l. — Pulszky Károly: Magyarhoni sodrony-zománcos kelyhek. AÉ, XIV., 1881., 17. l. — A „Gilde de Saint Thomas et de St. Luc." kongresszusa. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 334. l. — Pulszky—Radisics: Az ötvösség remekei. II. kötet. Bp. 1885., 129. l. (Képe táblán.) — Hampel József: A középkori sodronyos zománc hazánkban. Művészi Ipar, II., 1887., 140., 142., 146., 152. és 154. l. — Hampel József: Egy újabb hazai ötvösségünk történetéből. AÉ, VII., 1887., 100. és 124. l. (Képe 107. és 110. l.) — Radisics Jenő: Egyházi szerek

H 31,

Zádor Gyula

okl. építőmérnök
a belügyminiszter
Debrecen város műszaki tanácsosává
kinevezte

MMÉE Közl.
1943. 120. C.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Zádor Gyula

ESTI PÉCSI NAPLÓ

1963 MÁR 26.

— A szigetvári „Tinódi" zenés presszó befejezéséhez hitelt biztosított a megyei tanács. A presszó érdekessége, hogy a panelokat Zádor Gyula festőművész készítette. Két panno Tinódi életét, egy pedig Szigetvárt örökíti meg a XV. században. A presszót április második felében nyitja meg a Baranya megyei Vendéglátó Vállalat.

A kesztyűgyári óvoda építésénél, de a városban is bárhol, ahol szükség van rá, személyenként húsz óra társadalmi munkát végeznek.

Teljesítményüket havonta, majd véglegesen egy év múl-

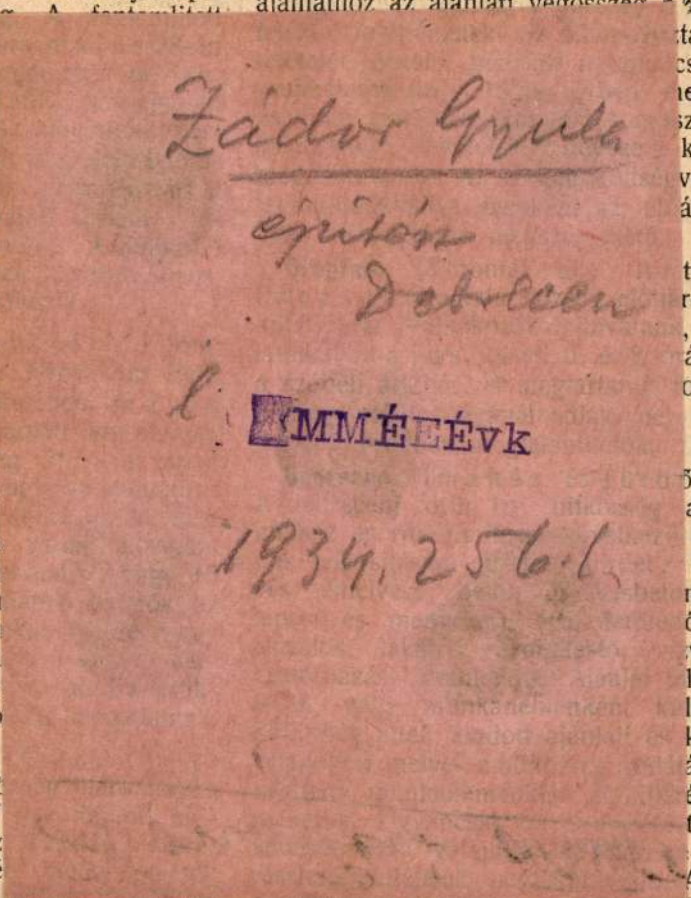

ajánlathoz az ajánlati végösszeg 5 %

a hitközségi irodában május 17-é
óráig adandók be. Tartoznak ajánla
ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bá
hitközség pénztárába letenni s az eli
az ajánlathoz csatolni.

Somló Bernát Budapest,
57—54. Iroda és műhely: VII., Rózsa-utca 27. TELEFON

utca kocsiutjának makadamszerü
járdakövezési munkáira (bánatpénz

er. Timár-utca egy részének köve-
a (bánatpénz 130 kor.);
er. Zátony-utca rendezési munkáira

iut kövezési munkáira (bánatpénz

ogutak aszfalttal való burkoló mun-
pénz 63 kor.);
ker. Rupp Imre-utca Lujza gőz-
i szakaszának kövezési munkáira
300 kor.);
ker. Árbóc-utca kövezési munkáira
620 kor.);
ker. Király-utca egy részének ren-
káira és pedig:
siut kövezési előmunkáira (bánat-
kor.);
iut tömöritett aszfalttal való burkoló
ánatpénz 8570 kor.);
siut öntött aszfalttal való burkoló
ánatpénz 1230 kor.);
ogutak aszfalttal való burkoló mun-
tpénz 1570 kor.);
. ker. Hunyady-tér egy részén a
alttal való burkoló munkáira (bánat-
or.);
I. ker. Vas-utca rendezési munkáira

ő előmunkákra (bánatpénz 250 kor.);
siut aszfalttal való burkoló munkáira
1000 kor.);
logutak aszfalttal való burkoló mun-
tpénz 450 kor.);
II. ker. Teleki-tér északi oldalának

szerezhetők.

Budapest. (D u n a s z a
és Ordas közt lévő Du
ben végrehajtandó és 1
10,000 m³ I-ső oszt. ki
és beépitéséből, valamin
és 13356.84 m³ II-od os
ből, szállitásából és beé
zási munkálatoknak vá
m á j u s 27-én d. e.
m. kir. folyammérnöki
Valéria-u. 14.) zárt aj
fog tartatni. Az ajánlato
feltételek szerint és az e
val kell kiállitani, fenti
a budapesti folyammé
nyujtandók be. A terve
mintája és az annak
általános és részletes
ajánlati feltételek a bu
hivatalnál megtekinthető
meg az ajánlati minta i

Budapest. (D u n a s z
torok alatti Dunaszakas
ben teljesitendő és 588
ból, 16406.00 köbm. ki
beépitéséből, valamint
és 92080 00 köbm. más
léséből, szállitásából és
lyozási munkálatoknak
ból m á j u s 24. én dé
földmivelésügyi ministe
termében versenytárgyal
a szerződés tervezete é
tes feltételek a budapes
hivatalnál megszerezhet
meg az ajánlati minta i

K MAYER PÉTI

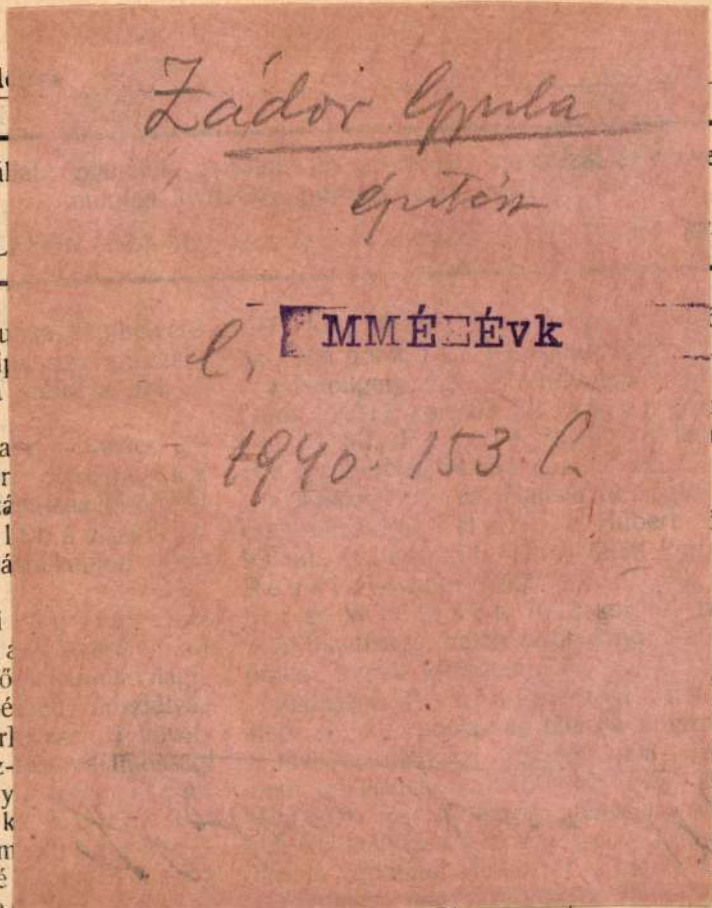

36 kor. 41 fillérrel
igazgatóság fog dön-

és csatornázó
pítés.) Az alábbi
ira a tan. II. ügyosz-
rlejtést tartottak. Ajánl-

ában tervezett csatorna

27 kor. 50 fill, Kis és tsa (Zenta) 40 k
35 kor., Schuszter Vilmos (Budapes
kor. és 27 kor., Neumann és tsa (B
pest) 42 kor. és 39 kor, Ormos és Gr
(Budapest) 33 kor. 50 fill és 28 kor. 5
lérrel darabonként.

Az ajánlatok döntés alatt állanak.

Budapest. (Kövező munka.
budapest—lipótmezei állami elmegyógyi

MAROMENT

magyar
MA
Buda

Maroment
vesen szol

lai Ignác 8116 kor. 30 fill., Magyar és lámpaárugyár r. t. 7410 kor. ll., Ganz-féler. t. 5961 kor 67 fill., csár Sándor 7074 kor. 50 fill., Pol-Ferenc 7647 kor. 53 fillérrel ;
elek és járda rendezésre: Dávid János 14.944 kor. 15 fill., Hein János 15.548 25 fillérrel.
ajánlatok átszámitás és döntés alatt ál-

lapest. (Ajtók kicserélése) A tan. igyosztályban e hó 4-én szükebbkörü ár- tartottak a közvágóhidi istálló ajtajainak élésénél végzendő asztalos, lakatos és ó munkákra. Ajánlatot tettek: Heil Vil-3143 k. 40 f., Gauguscb János 3280 ovács Zsigmond 3600 k.. Lepter 3988 k.-val.
bizottság Heil Vilmos ajánlatát terjeszti ádás végett a tanács elé.

Sziget. (Műtárgyak épitése.) Az i munkálatoknak biztositására a máramageti m. kir. államépitészeti hivatal ju 28-án árlejtést tartott. Ajánlatot tettek: kassa—jablonicai áll. közut huszti utmes-

(Kassa) 5100 kor. D' 4672 kor. 70 fillérrel.
D'Andrea Jáno latát fogadták el.

Nagykároly. (Löt A nagykárolyi honvéd sának 3556 kor. 98 fi kálataira az ottani hó ság julius 25-én alapján a munkára és tsa ungvári cégnek 06 fill. vállalati összeg kivül idb. Tóth Mi mester pályázott 10%

Eger. (Laktan Hevesvármegye alispán tést tartott a gyön épületek tatarozási m előirányzattal. Ajánlato (Gyöngyös) 12·25% á Ferenc és fia (Gyön összeggel. Az utóbbi

S.-A.-Ujhely. (Hid Bodrog hid épitésére államépitészeti hivatal

MDK

Zádor Ildikó

Munkásfej, szén

I. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 195o. aug.

lo l.

MDK

Zádor Ilolikó, festő, grafikus-

„Aki a boldog jövőt epitia" c.

fiatalember-portré.

Műcs. (?) - I. M. képzőm. kiáll. portréképei. - Ilis Ujs.

1950 aug. 24. - 4. l. - Nagy T.

Zádor Ildikó

l.

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 367. l.

Nagyságos

M. Kir. Erzsébet Tudományegyetem * Rectori hivatala *

BUDAPEST 36 SEP. 2

Dr. Szentiványi Gyula urnak

a müemlékek országos bizottságának

titkára

Hivatalból.
„Díj átalányozva."

Budapest
IX. Rákos u. 10.

Zádor Ildikó

MDK

Munkásfej, szénrajz

Mücsarnok 1950.I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Zádor Endre

Otvös

l. Ipanyolsk Évk.

1930-34. 41 l.

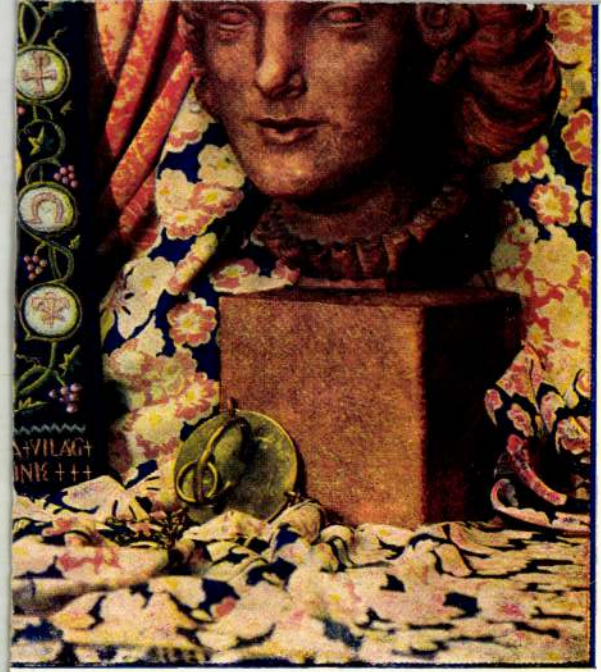

ŰVÉSZETI ISKOLA 60 ÉVES FENNÁLLÁSÁNAK
'ETT KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

fj. Weinwurm Antal készítette.

ZÁDOR ANNA

született: 1904 Budapest
egyetemi tanulmányok: Budapest: Pázmány Péter Tudomány Egyetem, művészettörténet szak, tanára Hekler Antal
doktori disszertáció:1926

1927-1936: egyetemi gyakornok
1936-1950: Franklin Könyvkiadó munkatársa
1951- : tanit a Budapesti Eötvös Loránd Tudomány Egyetem Művészettörténeti Tanszékén, docens
1963- : egyetemi tanár
1992: Kossuth-dij

Főbb müvei:
Olasz épitészet-elméletek a renaissance és a barokk korában.1926. /dokt.diss./
Leopoldo Pollack és Pollák Mihály. Arch.Ért.1931.
A Grassalkovich-levéltár kerttervei. Magy.Müv.1931.
A klasszicizmus épitészete Magyarországon.1943.
A magyar müvészettudomány történetének vázlata 1945-ig. 1951.
A Nemzeti Muzeum. 1953.
Pollack Mihály. 1960.
Il Palladismo in Ungheria. 1963.
Müvészeti Lexikon I-IV. 1965-1968. (főszerk.)
Henszlmann and the Theory of Gothicism. 1966.
The English Garden in Hungary. 1974.
Klasszicizmus és romantika. 1976.
A klasszicizmus és romantika épitészete Magyarországon. 1981.
Épitészeti szakszótár 1984.
Az épitészet és multja. /Vál. tanulm./ 1988.

ZÁDOR Anna

A D Á S V É T E L I S Z E R Z Ő D É S .

Egyrészről Zádor Félix és neje szül. Stein Lujza budapesti II. Rózsahegy ucca 1/b. sz. alatti lakosok mint eladók. alábbiakban röviden eladóknak nevezve és másrészről Dr. Kristóf Józsefné szül. Zathureczky Délia budapesti VI. Bulyovszky ucca 5.sz. alatti lakos között - melyhez a vételi összeget vevő édesanyja dr. Kovánian Haratyuné szül. Borbáth Dalma szolgáltassa - az alul kitett napon és helyen a következő feltételek mellett jött létre.

1./ Eladók eladják és vevő megveszi az eladók tulajdonát képező Budapest Székesfőváros dunaj**o**abbparti részének 1866.számu telekkönyvi betétében A + 1 sorszám 13.31o/2. hrsz. alatt felvett Budapesten, II. Rozsahegy ucca 1/b.sz. alatt fekvő villaház és kertből álló, a telekkönyv szerint 397.9o négyszögöl kiterjedésü ingatlanuknak természetben el nem különitett 1/4 azaz egynegyed ingatlanhányadát kölcsönösen kialkudott aranypengő 7o.ooo.- azaz Hetvenezer aranypengő vételárért.

2./ Vevő az ingatlan vételárát olyképen egyenliti ki,hogy

a/ átvállalja személyes adósságként eladóknak a Nemzeti Hitelintézet,Budapesti bej.céggel szemben fennálló és az egész ingatlanra bekebelezett tartozásukból 1943.április 15-i értékkel ar.P. 32.ooo.- azaz Harminckettőezer ar.pengőt.

b./ a fennmaradó 38.ooo ar.pengőből vevő eladóknak foglalóul 1943 április 17.-én 13.5oo.- pengőt már lefizetett, mig a különbözeti 24.5oo.- pangőt a jelen szerződés aláirásával egyidejüleg eladóknak készpénzben kifizeti.

Eladók**xxx** a vételárnak ilyképeni -38.ooo pengő készpénz fizetés, 32.ooo pengő tartozás átvállalás - teljes kiegyenlitését jelen megállapodás aláirásával kifejezetten elismerik.

3./ Vevő az adásvétel tárgyát képező ingatlanhányad birtokába 1943. augusztus 1 napján lép, mely időponttól kezdve viseli az ingatlanhányadra eső terheket és ugyanazon időponttól kezdve élvezi az

ZÁDOR Anna

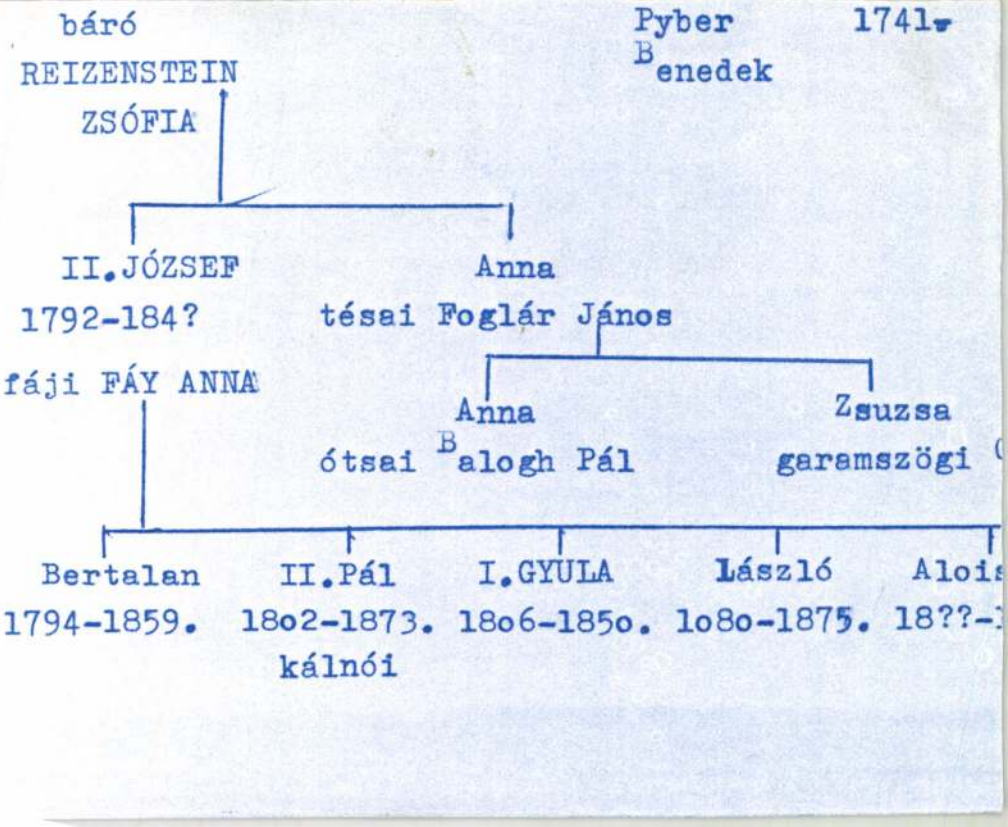
báró
REIZENSTEIN
ZSÓFIA
Pyber
Benedek
1741-
II.JÓZSEF
1792-184?
Anna
tésai Foglár János
fáji FÁY ANNA
Anna
ótsai Balogh Pál
Zsuzsa
garamszögi
Bertalan
1794-1859.
II.Pál
18o2-1873.
kálnói
I.GYULA
18o6-185o.
László
1o8o-1875.
Aloi
18??-

ZÁDOR Anna

Mojzer Miklós: Záda Anna Rösszörtése.
= M.Ért, 1994/1-2. 1-2.

MDK

Zádor Anna

A Magy.Tud.Akadémia ülésén, a Budapest székesfőváros által alapitott jutalommal tüntette ki Rados Jenő felsőépitőipariskolai r.tanarral együttesen irt "A neoklasszicizmus épitészete Magyarországon" c. munkajat.

József nádor 1939/40. 12.1.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉRTESITŐ
REDACTION
H-1250 BUDAPEST
PF. 31.

Kedves Szerzőnk!

Kérem, engedje meg, hogy meghívjam a **Zádor Anna** kilencvenedik születésnapja alkalmából tartandó ünnepségre 1994. február 1-jén kedden délután 4 órára a Magyar Nemzeti Galéria előadótermébe (B épület, földszint), ahol a Tanárnő tiszteletére megjelent Ars Hungarica- és Művészettörténeti Értesítő-köteteket is átadjuk a közreműködőknek.

Szíves üdvözlettel

Mojzer Miklós
szerkesztő

Budapest, 1994. január 24.

ZÁDOR Anna

ZÁDOR Anna
Ü. Műv. 1993/12.

Művészettörténeti áramlatok

Emlékezések II. • *Zádor Anna*

Művészettörténeti tájékozódásomba belejátszottak olyan külső hatások, amik akkor eléggé természetesek voltak. Ezek a külső hatások elsősorban Bécs felől érkeztek, mert több magyar fiatal, aki nem tudott a budapesti egyetemre bekerülni, a bécsi egyetemen tanult Julius von Schlosser tanszékén. Közülük többekkel jóban voltam, sőt azután hozták a barátaikat, ismerőseiket, úgyhogy a bécsi tanszék és a pesti között szoros személyi kapcsolat alakult ki anélkül, hogy a professzorok is kapcsolatban álltak volna egymással. Bécs kétségtelenül messzebb tartott, mint a mi wölfflini alapokon nyugvó levéltári alátámasztással szilárdított módszerünk, úgyhogy a vitának, az egymás ugratásának bő tere nyílt. Két, Schlossernél doktorált fiatal, Fenyő Iván és Bodonyi József járt hozzánk, Fenyő a doktorátus után hazajött és a GyOSz-nál kapott valamiféle adminisztratív állást. Édesapja révén csakhamar bekerült a Nyugat íróinak és kritikusainak körébe, és így nemcsak a múzeumok és magángyűjtemények, hanem széles kulturális kör ismerőjévé vált. A háború után a Szépművészeti Múzeum grafikai osztályára került és eredményes kutatói tevékenységet fejtett ki. Jó humora, kedves mackós lénye közkedveltté tették. Nem ilyen szerencsésen alakult Bodonyi József sorsa. Nagyon tehetséges, de visszahúzódó és igen érzékeny alkat volt, éles kritikai érzékkel és sajátos módon kitűnő színészi képességekkel felruházott egyén. Bodonyival különösen nagyon jóban voltam, és rettentően sajnálom, hogy tőle és róla olyan kevés maradt fenn (disszertációjának kivonata megjelent az Archaeológiai Értesítőben). Rendkívüli képességgel megáldott ember volt. Az volt a különös szerencsétlensége, hogy mivel akkor művészettörténészetből alig lehetett megélni, apja — aki jó belsőépítész, lakberendező volt — azt kívánta, hogy a kárpitos mesterséget is tanulja ki. Ezt Bodonyi meg is tette, és doktorálása után kárpitosként dolgozott az apja műhelyében, és csak lopva csinálhatott valamit, ami azután megjelent a Budapesti Szemlében. Bodonyinak legjobb barátaival, két bécsi fiúval én is jó barátságba kerültem. Az egyik Otto Kurz volt, a másik Ernst H. Gombrich. Az utóbbi heteket töltött Bodonyiéknál, és általában nagyon sok embert ismert Magyarországon. Vele máig baráti kapcsolatban állok. Kurz sajnos elég korán meghalt, és felesége is, Hilde Schüller, akivel szintén nagyon jóban voltam. Otto Kurz a nyelvek és a mítoszi területek szempontjából a legműveltebb ember, akivel valaha találkoztam, ráadásul olyan szerény és segítőkész, ami szintén páratlan a mi szakmánkban. Ha nagyon sokat gyaláztuk is egymást, hogy kinek van igaza meg melyik szemlélet a helyes, azért ez mégis stimulálóan hatott.

Csakhamar jött egy újabb, sokkal „veszélyesebb" hatás is, a Warburg-kör részéről. A Warburg-körrel mindenki kapcsolatba került, aki külföldre eljutott, nemcsak Gombrich, hanem Péter András is, aki mindenkit ismert a Warburg-körből és akinek a révén én egyszer láthattam is Aby Warburgot, amit csak azért említek meg, mert 29-ben lehetett, élete utolsó hónapjaiban. Valami csoda révén két hétre Rómába kerültem, először életemben, és természetesen nem akartam mást, mint az utcákat róni és a múzeumokat csodálni. A világért be nem mentem volna egy könyvtárba. Egy nap Péter András, aki ott ösztöndíjas volt, rám telefonált, hogy ma délután pedig el kell menni egy előadásra. Én persze civakodtam, hogy nekem erre nincs időm, dehát ő nem engedett, és elmentünk a Herziánába, ahol az előadóterembe háromszoros mennyiségű ember volt bezsúfolva. Természetesen én is csak állni tudtam. Majd megjelent a pódium tanári asztalánál egy relatíve apró ember és mivel akkor még egyáltalán nem voltak hangosító készülékek, azt hiszem, legföljebb az első sorokban hallhatták azt, amit előadott. De ennek az embernek a tekintete, az arcjátéka és a nagyon élénk gesztikulációja olyan szuggesztív volt, hogy senki ebből a teremből el nem ment, senki egy köhintéssel vagy valami mással nem zavarta az előadást. Nagyon szégyellem, de nem emlékszem rá, miről beszélt, de ez megállapítható. Nemcsak az elméletben hallatlan sok újat jelentő tudósként volt ilyen nagy hatású, hanem személyes megjelenésével is. Olyan hallatlan szugesztív képességgel tudta előadni a maga mondandóit, ami teljesen eltért az egyébként a tanszéken szokásos fegyelmezett, elegáns magatartástól. Mondanom sem kell, hogy Warburg soha semmiféle hivatalos elismerést nem kapott, egyetemi oktató sem lehetett, sőt az általa alapított és finanszírozott Warburg-intézet az ő életében csak a Warburg-könyvtár nevet viselhette.

Egy másik ilyen érdekes tapasztalatom is kezdő éveimre esik, ez Párizzsal kapcsolatos. Az egyetemi kollégák közül jó kapcsolatba kerültem Staud Gézával, aki francia—magyar szakos volt és akiből színháztörténész lett, és mint ilyen ő szerkesztette Hont Ferenccel együtt a Színpad című folyóiratot, közben azonban francia szakos révén kapott egy egyéves párizsi ösztöndíjat. Ott

Aby Warburg

valahol bekerült Focillon professzor szemináriumába. Rendkívül megkedvelte a professzort és nagyon sok diákját, és megszervezte azt, ami akkor eléggé szokatlan volt, hogy kb. 30 főnyi társaság, diákok, oktatók eljöttek Pestre, és mi bemutattuk nekik Budapestet és a budapesti gyűjteményeket. Négyes-ötös csoportokra voltak osztva a látogatók és mindenki, aki tudott franciául, egy ilyen csoportot kapott és azzal volt köteles foglalkozni. Én is kaptam egy ilyen csoportot, amely egyszerű, puritán kinézésű lányokból állt. Mikor aztán visszahívtak minket Párizsba és elhelyeztek minket egy-egy partner családnál, akkor derült ki, hogy ezek a lányok kifejezetten nagypolgári otthonokból kerültek ki. Akkor az úgy illett, ha valaki gazdag, akkor kifelé ilyen rettenetesen szerényen lépjen föl. Az is furcsa volt, hogy bár Budapesten nekem sem volt szabad eszpresszóba járnom, de ha Párizsban van az ember és rója az utcákat, mégis csak akar egy-egy kávét inni. Az a lány viszont, akinek én a vendége voltam, nem jött be velem az eszpresszóba, mert neki nem volt szabad bemenni. Úgyhogy a társadalmi szokások változásai száznyolcvan fokos szöggel mérhetők. Ez a kolléga azután bevitt engem Focillon professzor szemináriumára, ami nagyon érdekes volt. Nemcsak a profeszor volt vonzó, szelíd, csöndes, nagyon szép francia beszédű, pontosan fogalmazó ember, hanem a szemináriumi szertartás is nagyon érdekes volt. Egy bolgár származású lány tartott előadást, jó franciasággal jó félóra hosszat, majd ehhez egy-két ember hozzászólt. S akkor egyszerre fölállt egy szinte két méter magas fiatal, kiderült, hogy ő Jurgis Baltrusaitis, aki akkor tanársegéd volt a Focillon tanszéken és hallatlan precizitással, mintha csak matematikát adna elő, szétszedte ezt a szerncsétlen dolgozatot. Nem tudom megállapítani, hogy ez indokolt volt-e vagy sem, de mindenesetre az volt a benyomásom, hogy ennek a fickónak nagy tudása van. Majd a professzor vette át a szót s miközben próbálta a Baltrusaitis által okozott sebeket enyhíteni, ő is megmondta a magáét. Közben folyton dicsérte a bolgár lányt, hogy milyen jól megtanult franciául és milyen szép tőle, hogy ilyen jól fogalmaz franciául, mindenről beszélt, csak a dolgozatról nem, hogy ne érzékeltesse azt, hogy ő sincs megelégedve az egésszel. Ez a sajátos tudományos diplomácia, vagy minek nevezzem, aminek semmiféle nyoma nem volt a budapesti szemináriumokban, roppant tetszett nekem, és úgy gondoltam, hogy tulajdonképpen ilyen őszinte bírálattal, de megértéssel kellene kezelni a dolgokat. Az is feltűnő volt, hogy Párizsban fontosnak tartották a szabatos és szép fogalmazást, a dolgozat logikus felépítését.

Hekler professzor is meghívott olyan külföldi tanárokat, akikkel jó barátságban volt. Így például a bécsi Dagobert Freyt, aki egészen kitűnő képzettségű és nagyon jó humorú építészettörténész volt. Vele csakhamar jó barátságba kerültem. Bár később átment a breslaui egyetemre, amit nagyon sokan zokon vettek tőle, hiszen ez a náci Németország egyeteme volt, kapcsolata velem nem szakadt meg. Olyan kedves és figyelmes volt, hogy a legrosszabb években is küldött nekem egy tanítványával kávét Breslauból, mondván, hogy azt én itt nem tudom megszerezni.

A másik német professzor, akinek nagyon sokat köszönhettünk, Wilhelm Pinder volt. Pinder egész félévet tartott Pesten. Nagyon különös ember volt, a nagy-német gondolat képviselője: minden, ami jó, az német; minden, ami esetleg tűrhető, az német hatás alatt keletkezett. Ez nagyon erős ellenszenvet ébresztett bennem, de széles körű ismeretei nagyon imponáltak, egy-egy szemináriumi beszélgetésen kifejezetten kedélyes és inspiratív volt. Nagyon sok könyvet szerzett a tanszéknek, nem tudom, hogy a Handbuch-sorozatot nem tőle kaptuk-e. A Handbuch kapcsán kell elmondanom, hogy a wölfflinista szemléletet, a száraz építészettörténeti kutatást nemcsak Kapossy módosította, hanem egy olyan építészettörténész, akit mára nagyon elfelejtettünk: Albert Erich Brinckmann, aki a Handbuch barokk építészeti kötetét írta. Ez a német és francia barokkról szóló kötet akkor döntő hatással volt rám, végre rájöttem arra, amit odáig csak ösztönösen sejtettem, hogy nem a dekoratív elemek, ráadások a lényegesek, hanem az építészeti tömeg kezelése, a belső terek és térkapcsolatok alkotása. Ezt kétségtelenül Brinckmanntól tanultam meg, mint ahogy az európai építészettörténetet is. Ezért tartom hálátlannak az utókort, hogy még csak a neve sem merül föl soha. Ma is azt érzem, hogy az az építészeti áramlat, ami tisztára a dekoratív elemeken nyugszik, alapjában inkább monumentális iparművészet, de nem építészet. Az, hogy az épületnek a környezetébe való illesztése iránt ennyire elveszett az érzékünk, nemcsak nálunk, hanem az egész világon, az tulajdonképpen annak tudható be, hogy nagyon sokféle okból megszűnt az építészetben a tömeg és téralkotás iránt érzett felelősség.

□

ZÁDOR Anna

Új Műv. 1993/11.

inspirációi vannak — ez rendjén való; ámde nem mindegy, hogy mit tart meg magának fukarul, s menynyit ad tovább bőkezűen. A föntebbi értelemben.

Az első csoportba azokat a műveket sorolom, amelyek hűvös távolságot tartanak a világgal — egytónusú színekkel, absztrakt formákkal. Iskolapéldáját nyújtja e szemléletnek *Ábrahám Rafael* (*Dinamikus kompozíció*), *Magén István* (*Zöldek barna alapon*) vagy *Serényi H. Zsigmond* (*Elszakadó formák*); viszonylag izgalmasabb szinten *Aknay János* (*Háztető felett I—III.*). Plasztikai megfelelői ezeknek a képeknek *Fűri Judit* és *Gonsales Gábor* üvegidomjai.

A második csoportban a színek fortissimóba csapnak át: valamiféle mesterségesen feltüzelt szenvedélyesség hevíti az ecsetet és a vásznat. Jellegzetes e vonatkozásban *Asztai Csaba* (*Nagy Tűzijáték*), *Pólya József* (*Piros ritmus*), *Stark István* (*Horror vacui*), Tácsik János (*Misztikus barbarizmus II.*) — kimunkáltabb, hitelesebb szinten — *Bodó Károly* (*Kapu az embereknek*) és *Lukács Gábor* (*A Nagyerdő reggel*) egy-egy munkája.

A harmadik csoportbéliek a jelentést a talányosságban lelik vagy mímelik. Mítosz után vágyódnak: vagy maguk teremtik azt meg — vagy értelmezésükkel lesznek szuverének. Az enigmatikusok egyik pólusa az irónia: *Neuberger István* (*TBVEDE*) és *Stefanovits Péter* (*Korai szeizmográf*) — másik irányuk a mágikus komolykodás, sőt gyászízű komorság. Jeleiket játékosan teremtik (*Fátyol Zoltán: Cím nélkül, Darázs József: Sátram előtt*), avagy éjszakájukba és fájdalmukba alámerülve felszínre hozzák (*Szemadám György: Csendélet, Égerházi Imre: Látomás a klinikai halál állapotában*). *Szilágyi Imre* és Lisztesné *Ritók Nóra* a grafikában a legsikeresebb „rejtjelezők".

A negyedik csoport a filozofikus hajlamú meditálóké. *Lics Zsuzsa* és *Zöld Anikó* elvontan, *Lóránt János* és *Torok Sándor* a természet ürügyén, *Krajcsovics Éva* és *Váli Dezső* a műtermét megtéve világközepének indul el ezen az úton. A legsikeresebben a középső kettő: hiszen a külső és a belső (immár a XVIII. század óta) itt teremthet a legharmonikusabb és legtermékenyebb egyensúlyt egymással. *Brúgós Zenóbia Magánya*, *László Ákos* és *Stadler Zoltán* egy-egy grafikai lapja is erőssége még a csoportnak.

Az ötödik csoportba azok a munkák sorolhatók, amelyeknek kétszeresen rousseau-ista (Jean-Jacques és Théodore!) jelszava van: *Vissza a természethez!* A tájképfestők tartoznak ide, mindenekelőtt a hortobágyi és gyergyói élménykörből merítve: *Maghy Zoltán, Szilágyi Elek, Kurucz D. István, Lóránt János, Petkes József, Madarász Gyula, Brúgós Gyula* és mások. Érdekes, hogy a plasztikában is van analógiájuk: *Szabó Iván* (*A ménes*) és *Győri László* (*Duna*) személyében.

A hatodik együttes a protestálóké, a valamiféle népiség és a gyengék, elesettek mellett elkötelezetteké. *Kudász Emese* (*Nincs győzelem*), Varsányi Árpád (*Gyász*), a grafikában mindenekelőtt *Tamus István*, a plasztikában *Kiss György* a leghatásosabb képviselőik. Velük és *Szabó Gábor*ral, *Hondromatidisz Rigasz*szal, *Nagy Sándor*ral és *Sz. Nagy Mária*val tér vissza az ember és az emberi a képzőművészetbe: pontosabban a szenvedő és küzdelmek elé néző ember.

S végül a hetedik csoport azoké, akik a tradíciókhoz, a történelmi és művészettörténeti hagyományokhoz nyúlnak vissza. *Tenk László* és *Nagy B. István* El Grecót, *Baky Péter* Rembrandtot, *Musznai Ákos* Van Goghot, *Sárkány Győző* Dürert, *Renner Kálmán* Klimtet; *Pózner Gábor Bacchus*a, *Nagy Lajos Imre Nikéje* és *Madarászné Kathy Margit Heléna*-ruhái az antik világot; *Burai István* és *Zala Tibor* a kavargó középkort, *Kirchmayer Károly* Bethlen Gábor diplomatikus alakját, *Pallag Zsuzsa* a cilinderes Verdit idézi meg.

A helyszín — az Arany Bika Szálló Bartók-terme — mellett szól az, hogy a város leg-központjában van, s a turisták sem kerülhetik meg. Ellene az — s ez a fontosabb —, hogy ez a terem éppenséggel nem kiállítóteremnek épült; ezen kívül kicsi is: sok, arra érdemes pályamű „hely hiányában" nem került a paravánokra és posztamensekre. *(1993. július 18 — augusztus 10.)* *ÉLES CSABA*

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

Marosi Ernő: A quedlinburgi dóm kincstárának újraegyesítése
Maros Donka: Hatalom, dicsőség, mulandóság. Barokk kiállítások
Czennerné Wilhelmb Gizella: Két Zrínyi-arckép Csehországban
Fitz Péter: Magyarország azelőtt és azután. Festészeti kiállítás Washingtonban
András Edit: Amerikai művészeti invázió Berlinben I.
Szántó András: Minden kiállítás egy orgazmus, és utána a halál. Interjú Vitalij Komarral
Kovács Péter: A Második Velencei Biennálé
Sinkó István: A nagyhatalmú poszter
Gálik Zoltán: Régi ideák — új idők. Tót Endre konceptjei Szombathelyen
Zádor Anna: Művészettörténeti áramlatok

Egy művészettörténész indulása

Emlékezések I. • *Zádor Anna*

Hogy mikor és hogyan kerültem először kapcsolatba a művészettörténettel, azt pontosan nem tudom. Az iskolában semmit sem kaptam, nagyon szürke iskolába jártam, és én is jó tanuló, de szürke diák voltam. De a családtól sokat kaptam. Szüleim igyekeztek ízléses és esztétikai hatásában szép lakást teremteni és mivel nem volt elég anyagi lehetőségük ahhoz, hogy képekkel, szőnyegekkel vagy ezüstökkel díszíthessék föl, ezért anyám szép, régi bútorokat, porcelánokat, üvegeket vásárolt, nagyjából abból a korból, amit ma biedermeiernek neveznek. A század első negyedében ez aránylag olcsó volt Budapesten, mert a Monarchia többi országában már mindenki a barokk felé hajlott. Anyám testvérei Bécsben, Prágában meg Magyarország más városaiban, nagyon sajnálták őt, hogy kénytelen ilyen nem értékes dolgokat maga köré gyűjteni, amikor ezt már senki sem szereti. Ez viszont hozzájárult ahhoz, hogy én tulajdonképpen szép környezetben nőttem föl és megszoktam, hogy a múltnak az én ízlésemtől esetleg eltérő tárgyai szépek lehetnek és őrzésre érdemesek. A másik szál még döntőbb volt talán. 12 vagy 13 éves lehettem, amikor anyám úgy találta, hogy nem ismerem eléggé a német grammatikát. A magyart sem ismertem elég jól, de a németet biztosan nem, s ezért fontos volt, hogy németórákat vegyek, fivéremmel együtt. Tanárnőnk, egy meghatározhatatlan korú idős hölgy az első órán bebizonyította, hogy abszolúte semmit nem tudunk, se a nyelvet, se az irodalmat. Én természetesen bőgéssel reagáltam erre és kértem anyámat, hogy azonnal hagyjuk abba a tanulást. De ő nagyon bölcsen, azt mondta, hogy ilyet nem lehet tenni: „egy tapasztalt tanárnak, aki egyetlen órát foglalkozott veletek, nem mondhatom mindjárt az első alkalom után, hogy ne folytassuk: de megígérem, ha egy hónap múlva azt mondod, hogy nem kéred tovább, akkor abbahagyjuk." Mondanom se kell, hogy nemhogy egy hónap múlva nem kértem, hogy hagyjuk abba, hanem ezt a kedves, de furcsa öreg nőt én egész életében látogattam, ápoltam a kapcsolatot vele, ami persze nagyon gyorsan túlnőtt a német grammatikán (bár végül is a német az egyetlen idegen nyelv, amit igazán jól tudok), átterjedt a német irodalomra, amit egy Engel nevű irodalomtörténész két hatalmas kötetéből kellett átvenni és átterjedt a művészettörténetre, amit a Springer-féle sorozat köteteivel kezdtem. Ez nagyon elbűvölt. Egy új világ tárult elém, nem a szavak világa, hanem a formák és a színek birodalma, azt hiszem, hogy ez nagyon erősen befolyásolhatott engem. Mire az érettségire került sor, már biztos voltam abban, hogy én művészettörténetre akarok iratkozni. Akkor a numerus clausus idejét éltük, rendkívül nehéz volt a magamfajta embernek az egyetemre bekerülni. De én bíztam benne, hogy be fogok kerülni. A gimnázium alsó osztályaiban tanított engem egy Spillenberg Mária nevű tanárnő, aki annak a kassai Spillenberg-családnak a leszármazottja volt, akit mi a festészetből — legalábbis név szerint — ismerünk. Ő valahogy nagyon a szívébe zárt engem és amikor referáltam neki, hogyan érettségiztem és hogy szeretnék az egyetemre bekerülni, és aggályaim vannak, hogy ez hogyan fog sikerülni, akkor azt mondta magától értetődően: „majd én megpróbálom!" Kiderült, hogy ő — most már nem tudom milyen — közeli rokonsági fokban volt az akkori egyházi élet egyik nagyon jelentékeny egyéniségével, Wolkenberg Alajossal, aki teológiai professzor volt, de volt még valami más nagyon fontos állása is. Nála is bemutatkoztam és elmondtam, hogy mit szeretnék, és valahogy ebből is olyan jó kapcsolat lett, hogy én haláláig minden névnapján elmentem köszönteni őt.

Az akkori egyetem, a budapesti Pázmány Péter Egyetem teljesen eltért attól, amit ma az egyetemről elképzelünk. Először is autonómiát élvezett, ami azt jelentette, hogy területére csak engedéllyel léphetett be bárki idegen. Ez persze nem tartotta vissza az akkori jobboldali mozgalom tagjait, hogy betörjenek az egyetemre, de ezt úgy fogták fel, mint vétséget, ami ellen lehetett és kellett is védekezni. A múzeum körúti épület portásfülkéjében hosszú éveken át ült egy nagyon kedves és ügyes portás, aki többet ért, mint egy egész zászlóalj, olyan hallatlan eréllyel tudta megvédeni az egyetem területét. De abban is eltért az akkori egyetem a maitól, hogy roppant nagy különbség volt a tanár szakosok és a nem tanár szakosok között. Sokkal nagyobb, mint amilyen manapság. A tanár szakosok tanmenete meg volt szabva, és ezeket a vizsgákat, szigorlatokat, dolgozatokat a megfelelő tanár, illetőleg a Tanárképző Intézet pontosan be is tartotta. Nem így volt ez a nem tanár szakosokkal, akik elég sokfélék voltak, kis létszámmal, de sokfélék: művészettörténész, régész, egyiptológus és még sok más. Itt a tanár abszolút diktátor volt, csak az történhetett, amit ő akart, azt vette be a szemináriumba, akit akart, azt engedte szigorlatra, doktorátusra, akit akart, olykor megszabta a disszertáció témáját is. Ez ellen nem

volt apelláta. Erre van egy emlékem Bóka Lászlótól, aki remekül tudta Gerevich Tibor professzort utánozni, Gerevich ugyan látszólag sokkal oldottabb és kedélyesebb volt, mint Hekler Antal, az én professzorom, de ha ő mosolygó, kedves arccal búcsút integető kézzel azt mondta a jelöltként nála jelentkezőnek, „majd később kedvesem", az azt jelentette, hogy két-három év, vagy soha nem. Ez ellen egyáltalán nem lehetett tiltakozni. Jellemző az akkori egyetemi oktatásra, de azt hiszem, tulajdonképpen minden egyetemi oktatásra, és nemcsak Budapesten, hogy a professzor azt ad elő, amit akar, és senki, a docensek, az egyetemi magántanárok sem kötelezhetők arra, hogy szakterületükön kívül adjanak elő, azaz hogy minden elhangozzék az évfolyamok alatt. Hekler kiváló előadó volt, roppant szuggesztív, hangosan, patetikusan, színesen tudott előadni. Nagyon büszke volt arra, hogy a Budapest városa által rendezett ismeretterjesztő előadásokon — körülbelül a TIT-nek az elődje — neki volt a legnagyobb hallgatósága. Két vagy háromszáz ember szorongott a teremben. Michelangelo-kollégiuma nagyon jó volt és Leonardoról is írt egy nagyon sikeres könyvet. A középkorról soha nem beszélt. A XIX. századról sem beszélt senki. Az egyetem — nem tudom, hogy előírásos vagy csak gyakorlatban betartott — elve az volt, hogy élő művészettel, élő irodalommal nem lehet foglalkozni. Ezt talán az irodalomnál nem tartották be szigorúan, de doktorálni nem lehetett ott sem élő írókból, lehet, hogy szemináriumot lehetett tartani, de a művészettörténetben nem. Egyszer jelentkezett, úgy 1930 körül, egy Müller nevezetű amerikai diák, aki magyar szülőktől származott, tudott magyarul és élő magyar művészek csoportjáról akart disszertációt írni. A szokatlan kérés elment egészen a rektorig. Külön tanács ült össze, hogy ilyen precedenst jóváhagyjanak-e, aztán nagy nehezen jóváhagyták. A professzorokon kívül előadhattak az egyetemi magántanárok. Ilyen volt a Hekler-tanszéken Kapossy János és Pigler Andor. Ők, ha akartak, előadtak, ha nem akartak, nem adtak elő. Soha ezért semmiféle tiszteletdíj nem járt. Természetesen mindenki azt adta elő, ami neki szívügye, amiben leginkább otthonos. Ezen a réven tudtam én Kapossytól nagyon sokat tanulni, mert ő olyan témákat adott elő, amik engem előrevittek a levéltári és egyéb kutatásaimban. E tekintetben Gerevich professzor nagyon eltért a Hekler-tanszéktől, az őnála megjelent disszertációs sorozatban elég következetesen feldolgoztatta a XIX. század több hazai művészét. Ezek a kis monográfiák, bármennyire hiányosak vagy fogyatékosak olykor, mégis első összegyűjtését nyújtják műveknek és dokumentumoknak, és mind a mai napig értékesek. Gerevich sok művésszel tartott személyes kapcsolatot és megszervezte a római ösztöndíj intézményét. Aránylag sűrűn jöttek az ösztöndíjak a római Magyar Intézetbe, feltehetően Gerevich kitűnő kapcsolatainak köszönhetően és ide valóban sokan mentek. Genthon mindig nagyon tiltakozott az ellen, hogy római iskoláról beszéljünk, mert csak római ösztöndíjasokról kellett volna beszélni. Ezeknek az összetétele, a felfogása a későbbiekben olyan mértékben eltért egymástól, hogy iskolának nevezni, tulajdonképpen csak egyszerűsítés. Viszont ez azt jelentette, hogy Gerevichnek és az ő fiataljainak valóban volt kapcsolatuk az élő művészettel, ha csupán annak bizonyos irányával is.

Hekler Antal

Kapossy János

Amikor bekerültem az egyetemre, az első évben — az akkori szokások szerint — nem lehetett szemináriumra járni. Mikor végre másodéves koromban szívdobogva bekerültem a Hekler-tanszékre — akkor még nem volt meg a Gerevich-tanszék, amit csak 26-ban alapítottak Keresztény Régészet néven —, a következőképpen nézett ki ez a tanszék: három helyiségből állt, ha az ember belépett, akkor egy átlagos kis szoba méretű, kétablakos helyiségbe került, itt volt az összes fogas, mert mindenki köteles volt levetni a felső kabátját, és itt volt a diapozitív szekrény, ami akkor még 8×8-as, két üveg közé szorított, mérhetetlenül nehéz súlyú diapozitíveket tartalmazott. Innen jobbra nyílott az az egyablakos, keskeny, abszolút puritán, kényelmetlen szoba, a professzor szobája, ahol íróasztal, könyvszekrény és két szék volt. Balról nyílt egy nagy helyiség, azt hiszem négyablakos, ez volt egyben a könyvtár és a szemináriumi helyiség. Semmi több nem volt. Amikor én odakerültem, akkor egyetlen tanársegéd volt: Pigler Andor, aki abszolút fegyelmet tartott, az egész intézetben nem volt szabad hangosan beszélni, nem volt szabad cigarettára rágyújtani. (Bár Hekler professzor az úgynevezett egyikről a másikra rágyújtó típushoz tartozott, sajnos, korán meg is halt ezért.)

A foglalkozások, előadások az egyetemen egész menetében két típusba tartoztak. Voltak nagy előadások

— többnyire kétórás előadást tartott mindenki —, és szemináriumi gyakorlatok. Soha, senki előírásszerűen nem vitt minket múzeumba. De Hekler, éppen azért, mert nem tudta kiélni az antikvitás terjesztésének és megismertetésének szenvedélyét, sokszor elvitt minket a Szépművészeti Múzeum antik tárába, amit ő rendezett, erre büszke is volt, és ott tartott előadásokat. Ezek nagyon érdekesek voltak. Gerevichnek pedig nagyon sok köze volt a középkorhoz. Így 1926 után nagyjában és egészében kiegészítették egymást, azzal a különbséggel, hogy Hekler és munkatársai, Kapossy, később Kampis is, roppant lelkiismeretesen megtartották óráikat. Gerevich viszont arról volt híres, hogy esetleg egész évben csak két órát tartott, amit aztán követői is átvettek. De ez nem volt jellemző az egyetemre. Az egyetemi tanárok általában pontosan megtartották a tanrend szerinti órákat. Az is nagyon jellemző volt, hogy például — Gerevichet is beleértve — senki francia művészetet soha nem adott elő, mintha nem is lenne a világon. Gerevich pedig biztosan ismerte, mert nagyon sokat volt Párizsban, Hekler talán nem is ismerte, mert nem volt kint.

A hallgatók között nagyon kevés nő volt. Balogh Jolán volt az egyik, aki akkor már doktorátusra készült, a másik Oberschall Magda, évfolyamtársam, velem egyidős. Ő roppant szép teremtés volt, mindig Michelangelo Delphicájára emlékeztetett engem, rendkívül sportos valaki, aki jéghokit és ehhez hasonló veszélyes és férfias sportot művelt; bizony elég sokáig tartott, míg igazán közel kerültünk egymáshoz: sokkal bátrabb, energikusabb, rámenősebb teremtés volt, mint én. De nagyon jóba lettünk, s barátságunk egészen haláláig tartott.

Az első alkalommal Hekler kiosztott rám 40 oldalt Vasari egyik életrajzából, mire én azt mondtam, nem tudok olaszul. Hekler erre csak annyit mondott: akkor miért van itt? Tudtam, hogy itt mese nincsen: igyekeztem a megadott időre lefordítani valahogy ezt az olasz szöveget. Elég jó latinos voltam, elkezdtem olaszul tanulni egy olasz szakos tanárkollégánál. A passzív olasz tudás nagyon gyorsan kialakul, ezt mindenki tudja, ez nem nehéz. Igazán megtanulni olaszul talán soha nem lehet, rendkívül árnyalt és finom nyelv. De akkor, különösen a nem tanár szakosoknál, a bőséges nyelvtudás volt a jellemző és az igényelt.

Lassan-lassan egyre közelebb kerültem Hekler professzorhoz, aki eleinte idegenkedett tőlem. Azután elérkezett a negyedik év, amikor azt mondta, hogy az olasz építészetelméletekről kell összefoglaló dolgozatot írnom. Én annyira tapasztalatlan voltam e téren, hogy nem tudtam, ilyen témát nem szabad egy kezdőnek elvállalni. Szorgosan nekiláttam és nagy kínnal-bajjal összeállítottam valamit, ez talán az egyetlen munkám, amit szégyellek, mert ez tulajdonképpen egy hasznos kompiláció s egy doktorátusnak alapjában nem ez a célja. Közben kialakult bennem az a meggyőződés, hogy engem az építészet nagyon érdekel; ez az érdeklődés azután soha nem hagyott el. Ehhez természetesen nem volt elegendő a bölcsészkari képzés. Bejártam a műegyetemre Möller professzor engedélyével, akinek akkori adjunktusát, dr. Rados Jenőt már ismertem. Noha ez a bejárás nagyon kényelmetlen volt, hiszen én voltam az egyetlen nőhallgató, természetesen sok tanulságot hozott. Nemcsak az előadásokat hallgattam, és hozzá olvastam-tanultam, amit lehetett, de a gyakorlatokra is bejártam. Így ez a két oldalról kapott képzés — a műszaki és Kapossy által nyújtott építészettörténeti — jó kiindulópontot biztosított.

Nagyon gyorsan kialakult bennem, főleg Kapossy János hatására, hogy én magyar művészettel fogok foglalkozni, de tekintettel akartam lenni a magyar művészet külföldi kapcsolataira is. Bosszantónak találtam, hogy minden magyar művet valahogy a német művészettel kapcsolnak össze. És noha Magyarországon roppant erős német kultúra volt, és a művészettörténetet is erős német orientáció jellemezte — Hekler maga is Furtwänglernél végzett és általában mindenki tudott akkor németül —, azért mégis úgy éreztem, hogy nem lehet ez az egyetlen inspiráció, biztos, hogy több oldalról érkeztek a hatások. (Az erős német mintakép mellett persze voltak mást képviselők, főleg a francia és az olasz kultúra volt előtérben.)

Doktori disszertációmmal Hekler professzor nagyon meg volt elégedve. Ő — aki nagyon jó barátságban volt Klebelsberggel — szerzett nekem egy utazási segélyt, mert ösztöndíjat nem lehetett nekem adni. Ez volt az egyetlen alkalom, amikor én bármelyik magyar kormánytól valami segítséget kaptam. Ez az utazási segély ötszáz pengőből állt. Hekler azt mondta, menjek el Milánóba és próbáljak levéltárban kutatni. Ez roppant veszélyesnek tűnt nekem, mert soha életemben nem voltam még levéltárban, s akkor mindjárt egy idegen levéltárban kellett kezdeni. A milánói Állami Levéltárban Pollack Leopoldo hagyatéka iránt érdeklődtem. Ezt a nevet Pestről hoztam magammal, talán Kapossytól kaptam. Kiderült, hogy ez a hagyaték megtöltene egy elég nagy termet, átnézése a rövid három hónap alatt — ennyi időre telt a pénzből — aligha volt lehetséges, de mindenesetre próbáltam kiragadni a magyar vonatkozásokat. Hamarosan kiderült, amit a kutatás kezdetekor még csak nem is sejtettem, hogy ez a Leopoldo Pollack féltestvére a Magyarországon működött Pollack Mihálynak. Ez már önmagában nagyon szerencsés találat volt, és abban is szerencsés voltam, hogy össze tudtam gyűjteni egy kis kéziratnyi anyagot — legalább cédulákon —, mert soha többé nem volt módom ehhez visszakerülni, s az eredeti levéltári anyag a háborúban teljesen elégett, úgyhogy tulajdonképpen erről a nagy munkásságú Leopoldo Pollackról csak annyit tudunk, amit az én később ki-

vonatosan olaszul megjelent tanulmányomban közzétettem.

Eközben Magyarországon — éppen Hekler irányításával — megindult a hazai barokk művészet kutatása. A kutatás elősegítésére Budavári Tudományos Társaság címmel alakult valami olyasmi, amire ma azt mondanánk, hogy alapítvány, és ez az Egyetemi Nyomdához volt kötve. Az Egyetemi Nyomda akkor nemcsak nyomda volt, hanem kiadó is. Általában jó kapcsolatokat tartott az egyetem tanáraival, különösen Hekler Antallal és Gerevich Tiborral. De tág publikációs tevékenységét az bizonyítja a legjobban, hogy nemcsak az általunk ismert művészettörténeti monográfiák jelentek ott meg, Kapossy, Pigler művei, nemcsak Hekler több kötetes művészettörténeti áttekintést adó kis kézikönyv-sorozata, hanem például Szentkuthy Miklós Prae-je is, ami egyáltalán nem ebbe a vonulatba tartozna. Hogy Klebelsberg miért pártolta a barokk művészet kutatását, és ennek érdekében miért alapította ezt a Budavári Tudományos Társaságot? Talán azért, mert az akkor összezsugorodott Magyarországon a legfontosabb középkori emlékek a határon kívülre estek, viszont a barokk kornak az emlékei elég nagy számban voltak találhatók Magyarországon. Addig, bár Éber László is, Pasteiner is publikált valamennyit, valódi kutatása nem indult meg, ezt tényleg Kapossy és Pigler indították el, s egész életükben folytatták. Én eleinte kicsit foglalkoztam még a barokk kori tervekkel is, Kapossy révén, aki a Grassalkovich levéltárban lévő terveket rendelkezésemre bocsátotta. Ez a két elszigeteltnek tűnő téma a későbbiekben tovább érlelődött. Egyrészt mindvégig izgatott engem a barokkkori építészet néhány kérdése, így az Eszterházi kastély építéstörténete, szerzőségének kérdése, és különösen Jadot, ez a nagyon tehetséges, de rejtélyes figura. Egyetlen megvalósított műve a bécsi régi egyetem, az ún. Aula, amiről már akkor Justus Schmidt bécsi kollégám írt monográfiát. Mindkét engem izgató probléma máig megoldatlan.

A Grassalkovich kertek felkeltették érdeklődésemet a hazai francia, majd angol kertek iránt. Ettől kezdve rendszeresen gyűjtöttem a kertekre vonatkozó adatokat és végül a 70-es években ennek köszönhettem az amerikai Harward egyetem többszöri meghívását. Egy kisebb kongresszusi publikáció után nagyobb tanulmányban összegeztem ezeket az adatokat.

De hamarosan kezdtem felismerni, hogy nekem egy időhatárral tovább kell lépnem, a barokkra most már elég sokan fognak felfigyelni, nekem az utána következő korral kell foglalkozni. Nem akarom mondani, hogy ezzel senki sem foglalkozott, de ugyancsak részlegesen. Ez az utána következő kor a klasszicizmus volt, és én a következő tíz évben, nagyjából 26-tól 35 végéig szinte naponta ültem vagy az Országos Levéltárban, vagy a Városi Levéltárban, a nyári hetekben pedig bejártam Magyarországot, azt hiszem, ez a helyes szó, mert akkor még nagyon rossz volt a közlekedés, arról szó sem lehetett, hogy az ember kocsival menjen, kivéve néhány nagyon szerencsés utat, amikor is Rados Jenővel és az ő kocsiján elmentünk olyan helyekre, amit egyébként nem lehetett volna elérni.

A kanadai performansz két évtizede

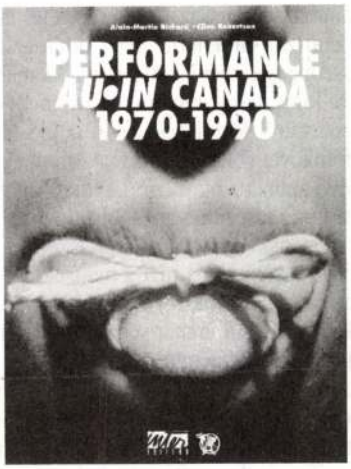

A performansz meglehetősen fiatal műfaj, annak ellenére, hogy gyökereit keresve egyesek a dadaizmusból származtatják (John D. Erickson: *Dada performance,* in *Dada, Performance, Poetry and Art,* Twayne Publishers, Boston, 1984.; Mel Gordon: *Dada performance,* PAI Publications, New York, 1987.), míg mások a happeninget és a Fluxust tartják meghatározó előzményének (Hans Sohm: *Happening & Fluxus,* Kölnischer Kunstverein, Köln, 1970.; Richard Kostelanetz: *The Theatre of Mixed Means: An Introduction to Happenings, Kinetic Environments and Other Mixed Performances,* London, 1970.; Adrian Henri: *Environments and Happenings,* Thames and Hudson, London, 1974.). A szakirodalmi publikációk alapján megállapítható, hogy 1970-től önálló műfaji státusra tesz szert (Robert Filliou: *Teaching and Learning as Performing Arts,* Gebr. Koenig Verlag, Köln, 1970.; M. Billington: *Performing Arts: an Illustrated Guide,* Macdonald Educational, London, 1980.), kialakul sajátos esztétikája és elmélete (A. Cirici: *Theory and Criticism. The Art of Performance,* AICA, Buenos Aires, 1979.; Daniel Charles: *Esthétiques de la performance,* in Encyclopaedia Universalis, Paris, 1989.), s napvilágot látnak a genre első antologikus kiadványai (Gregory Battcock and Robert Nickas: *The Art*

of Performance: A Critical Anthology, E. P. Dutton, New York, 1984.). A műfaj egy-egy gócpontját, kirajzási helyét ismertető művészettörténeti vizsgálódások élén nemrég még Carl E. Loeffler kaliforniai helyzetképe állt (*Performance Anthology, Source Book for a Decade of California Performance Art,* Contemporary Arts Press, San Francisco, 1980.), a kanadai performansz két évtizedét felölelő 1991-es kötet azonban minden eddigi olyan publikációt felülmúl, amely egy meghatározott kultúrszférán belül vállalkozott a műfaji teljesítmények összegzésére.

Az *Alain-Martin Richard* és *Clive Robertson* szerkesztette művészettörténeti kötet kétezer performansz alapadatait sommázza, hatszáz fényképfelvétel és mintegy négyszáz címszót tartalmazó helyi bibliográfia kíséretében. Huszonegy esszét közöl a műfaj kiemelkedő művelőinek vallomásaként, ezenkívül harmincöt olyan művészeti fesztiválról közöl pontos és tárgyi leírást, melyek mérföldkövei voltak az irányzat kibontakozásának. A lenyűgöző számadatok mögött ezúttal valóban hatalmas, szerteágazó tevékenység áll, olyannyira, hogy a kanadai performansz — az 1970—1990 közötti folyamatos teljesítménye révén — ma már a nemzetközi művészet élvonalában foglal helyet, így a műfaj kanadai képviselőinek jelenléte nélkül immár sehol sem tartanak jelentősebb multimediális szemlét.

A performansz első csírái a hatvanas évek végén — a vonatkozó nemzetközi eseményekkel párhuzamosan — jelentkeztek, s igazi burjánzásnak lehetünk tanúi a hetvenesek elején, amikor a kanadai kultúrában is lendületet vesz az intézményekből való kivonulás tendenciája és az alternatív szféra megalapozásának folyamata. A szellemi erjedés felgyorsulásának tekintetében döntő szerepe van *Robert Filliou* francia Fluxus-művésznek, aki *George Brecht*tel egyetemben 1965-ben kidolgozza az „örök háló" (Eternal Network) elméletét. A decentralizáció eszméjére épülő szellemi konstrukció több ponton is megegyezik Marshall McLuhan „globális falu"-látomásának elméleti tételeivel, s mindenekelőtt a művészeti metropoliszok mitológiájának a lerombolását szorgalmazza, mondván: „művészekként a postai kapcsolatokat és az utazásokat érvényesítjük, ezért nem lényeges, hogy mely városban vagy faluban élünk, mert mindegyiket a művészeti központ rangjára emeljük". Ennek az eredeti — új művészettörténeti korszakot nyitó — nézetnek az elterjedése által számos alkotó léphetett ki az elszigeteltségből és a névtelenségből, s juthatott olyan információk birtokába, amelyek megváltoztatták számára a szellemi szabadság addig ismert fogalmát.

A modernista művészetszemlélet decentralizációs törekvései — érthető módon — a fejlett intézményrendszerrel bíró régiókban jelentkeztek, úgymint a vancouveri székhelyű nyugati partvidéken; a legerősebb gazdasági—pénzügyi metropoliszban, Torontóban; Új-Skócia fővárosában, Halifaxben; a francia dominanciájú Québec tartomány két városában, Montrealban és Québecben, valamint Calgary-ban, Alberta tartomány művelődési gócában.

A vancouveri progresszió jórészt USA-beli alkotóknak köszönheti a gyors felvirágzást: az 1960—71 között évente megrendezett kortárs művészeti fesztiválon olyan nagy befolyású értelmiségiek fordultak meg, mint *John Cage, Merce Cunningham, Leonard Cohen, Michael Snow, Lucy Lippard, Glen Lewis* stb., a szellemi élet legkülönbözőbb területeit képviselő úttörők, akik a hetvenes években kiforrott autoritásokként váltak világszerte ismertté.

A performansz műfaji kezdeményezése úgyszintén egy USA-beli művésznek, a *Robert Rauschenberg* köréhez közel álló *Deborah Hay*nek köszönhető, akinek 1968-ban alapított műhelye a helyi festőknek, szobrászoknak, zenészeknek, költőknek, íróknak és táncművészeknek vált közös hajlékává és műtermévé. *Gathie Falk, Glenn Lewis* és *Jorge Zontal* Hay műhelyében alapította meg a küldeménymővészeti körökben is népszerű performansz-csoportot, a *General Ideá*t. A multi- és intermédia, s általában a második vonalat képviselő intézmények — úgymint az Intermedia Press, a Video In, a New Era Social Club, a Granville Grange, a Western Front és a Metro Media — sorra beírták nevüket a művészettörténet megfelelő fejezetében. Különösen egy volt szabadkőműves templomban székelő művészeti szervezet vált az óceánon is túl ismertté: a *Kate Craig* és *Eric Metcalfe* irányította — ma is tevékeny — Western Front, amely a hetvenes években a nemzetközi művészeti élet olyan jelentős protagonistáit mutatta be, mint *Robert Filliou, Willoughby Sharp, Cioni Carpi, Laurie Anderson, Dick Higgins* és *Hermann Nitsch.*

A Keleti part művészeti központjában, Halifaxban, a Nova Scotia College of Art & Designon kívül számos kisebb intézmény hívta fel magára a figyelmet merész művészeti programjával. Szakavatott becslések szerint a hatvanas évek közepe és a hetvenesek dereka közé eső évtizedben Halifax lényegesen nagyobb vonzerővel rendelkezett a legfrissebb alkotói kezdeményezésekre fogékony fiatalok számára, mint Toronto, Kanada mindenkori médiaközpontja. Nem is csoda, ha azt vesszük, hogy a halifaxi főiskola kiadói programjában többek között *Steve Reich, Yvonne Rainer, Claes Oldenburg, Donald Judd, Michale Snow* és *Hans Haacke* neve szerepelt, katedráján pedig a kor olyan jeles művészegyéniségei fordultak meg vendégelőadókként, mint *Emmett Williams, Vito Acconci, John Giorno, Charlemagne Palestine, Germano Celant, Philip Glass, Daniel Buren, Adrian Piper, Joseph Beuys, Andy Warhol* stb.

Az első performansz *David Askevold* nevéhez fűződik, 1969-es keltezésű. *Dan Graham* a következő esztendőben egy sorozat videoperformanszot vett fel, a

ZÁDOR Anna

M. Tudóslexikon A-tól Z-ig.
Bp. 1997 882.

ZÁDOR Anna

Ujváry Gábor: Tudományszervezés – tárkészletkutatás – forrásknitika. Győr, 1996

234.

czikkelyes dongaboltozat belső sarka nyugszik. négy fiókos szekrény és egy faragott oltár a századból.

1. Szentolajtartó szelence, ezüst, henger sodronykeretbe foglalt zöld, fehér, kék sodro keretben Isten Bárányát ábrázoló vert és vésett do század. 4.5 cm magas, 8.5 cm átmérőjű.

2. Pacificale, ar. ezüst, a feszület XV. száz corpussal, végein vésett evangelista jelképekkel, négy szent szűz vértanú sőt és Szent Györgyöt á képekkel, ormán öntött Salvator Mundi szobroc pacificálét állítólag Magyar Balázs ajándékoz templomnak 1490-ben. Talpa XVIII. századbeli és vésett. Az egész 40 cm magas.

ZÁDOR Anna

Zádor Anna: [Weiner Leóról] = Emlékeimből Weiner Leóról. Összegyűjt. és rend. Berlász Melinda. Bp. Zeneműk., 1985. 217–225.

Zádor Anna:

Entz Gézáról – a barát szemével

Magyar Lemle, 1993. juli.
II. erf. 7. n. 725-729.

ZSÍDÓR ANNA

BIBÓ ISTVÁN: ZSÍDÓR ANNA
(1904-1955)

HOLMI 1995, 389-390

Zádor Anna irodalmi munkássága 1984-1993

Építészeti szakszótár. Budapest 1984
Dercsényi Dezsô 70. születésnapjára. Magyar Mûemlékvédelem 9. 1984, 445-447.
~~Lajta Editrôl. Utószó Lajta Edit: Brocky Károly, 1807-1855. Budapest 1984²~~
Die Architektur des Klassizismus und der Romantik in Ungarn. Budapest 1985
Revival architecture in Hungary Classicism and Romanticism. Budapest 1985
Utószó. Étienne-Louis Boullée: Az építészet poézise. Tanulmány a mûvészetrôl. Budapest 1985
Gombrich, Ernst H.: Reneszánsz tanulmányok. Válogatta Zádor Anna. Budapest 1985
Emlékeim Fülep Lajosról. Jelenkor 28. 1985:1, 49-52.
A Hungarian Landscape Garden around 1800. The New Hungarian Quarterly 26. 1985, 100, 116-122.
Biró József. 1907-1945. Mûvészettörténeti Értesítô XXXIV. 1985:3-4, 203-205.
Sok területen otthonosan. Emléksorok Csatkai Endrérôl. Mûhely 9. 1986:5, 18-20.
Budapesti magángyûjtemények. Majovszky Pál. 1871-1935. Budapest 25. 1987:1, 41-44.
Major Mátéról. Magyar Építômûvészet 78. 1987:4-5, 55-56.
The History of the English Garden in Hungary. Acta Historiae Artium XXXIII. 1987-88:3-4, 291-344.
Az építészet és múltja. Válogatott tanulmányok. Budapest 1988
Egy ismeretlen hazai képgyûjtemény. In: Sub minervae praesidio. Tanulmányok a nemzeti kultúra kérdéskörébôl Németh Lajos 60. születésnapjára. Budapest 1989, 89-91.
Hild József. 1789-1867. A híd 1. 1989:2, 36-38.
Megemlékezés Henszlmann Imrérôl. Ars Hungarica 18. 1990:1, 3-6.
Bevezetô. Tóth Antal: A pesti Vármegyeháza. Budapest 1990²
Kapossy János hagyatékából. Mûvészettörténeti Értesítô XXXIX. 1990:1-2, 121-134. ~~és a másik~~ 121-122
Kapossy János hagyatékából II. Mûvészettörténeti Értesítô XL. 1991:1-2, 92-108
Itt: Gartenkunst stb.
Arcképvázlat. In: Tanulmányok Mojzer Miklós hatvanadik születésnapjára. A Magyar Nemzeti Galéria Évkönyve. Budapest 1991, 11-13.
A kismartoni (Eisenstadt) egykori Wolf-gyûjtemény. ùj Mûvészet 2. 1991:10, 29-31.
Arcképvázlat Hoffmann Edithrôl. 1888-1945. Holmi IV. 1992:1, 93-98.
Varró Margitról. Holmi V. 1992:8 vagy 9, *pontosan!*
Entz Gézáról - a barát szemével. Magyar Szemle, ùj folyam II. 1993:7, 725-729.
Egy elfelejtett folyóirat. Holmi V. 1993:7, 966-970.y

[A Tükör]

Bíró József (1907-1945) emlékkiállítása
Kapcsán. = Holmi, III, 1991, 8.
1079-1081

A zene bűvöletében [Varró
Margit: Két világrész tanárai]
= Holmi, IV, 1992, 7. ; 1050-1054.

Fülep Lajos levelezése I. 1904-1919.
[Ezer.] = Holmi, III. 1991, 4. sz
526-529.

Schöpflin Aladárról = Holmi
IV. évf. 10 1992 1408-1413.

ZÁDOR Anna

A Zádor Anna Alapítvány kuratóriuma megrendülten tudatja, hogy

ZÁDOR ANNA

Kossuth-díjas egyetemi tanár

életének 92. évében

1995. március 2-án elhunyt.

Kívánsága szerint csendben eltemettük.

Barátait, tanítványait, tisztelőit és mindenkit, aki szerette,

megemlékezésre hívjuk

1995. április 12. napján 17 órára

a Magyar Nemzeti Galéria B-épületének előadótermébe.

Bibó István, Kelényi György, Kelényi Györgyné, Marosi Ernő, Mojzer Miklós

kuratóriumi tagok

VASÁRNAP DÉLUTÁN

14.15: Szépség '99
Belső és külső értékek magazinja
Állandó rovatok: Heti giccsvadász – Műkincsfigyelő – Testépítő – Kozmetikázunk – Amikor a sport már művészet – A hét „gólja és öngólja" – Zenei blablák – Közismerten szép párok
Műsorvezető: Török László. Szerkesztő: Hollós János. Zenei szerkesztő: Szőke Cecília

15.00: Hírek. Körzeti időjárás
15.06: Közlekedés
16.00: Poptarisznya
Műsorvezető: B. Tóth László. Sportszerkesztő: Lantos Gábor
kb. 16.30, kb. 16.58, kb. 17.12, kb. 18.28, 18.59: Reklám
17.00, 19.00: Hírek. Időjárás
17.03, 18.00: Közlekedés
kb. 17.08: Sporthírek
18.30–18.45: Sportösszefoglaló. Totó
20.00: Gyurkovics-szalon
Gyurkovics Tibor vendégei: Koncz Zsuzsa előadóművész, Koncz Gábor színművész, Koncz Gábor közgazdász
Km. Papp János. Szerkesztő: Linka Ágnes
21.00: Hírek. Időjárás
21.03: A Rádió Dalszínháza
Km. Hűvösvölgyi Ildikó, Kalmár Magda, Kincses Veronika, Kukely Júlia, Zempléni Mária, Begányi Ferenc, Melis György, Molnár András, Palcsó Sándor, Póka Balázs, Rozsos István, az MRT Énekkara és Szimfonikus Zenekara, vez. Sebestyén András és Breitner Tamás
1. Huszka Jenő–Martos Ferenc: Lili bárónő – részletek. Vez. Sebestyén András, 2. Kálmán Imre–Szenes Andor–Szenes Iván: A montmartre-i ibolya – részletek. Vez. Breitner Tamás
23.00: Hírpercek
Benne: Sporthíradó
Sportszerkesztő: Lantos Gábor
23.15: Ennyi...
A Petőfi rádió zárórája
Fiala Jánossal
24.00: ÉJFÉL UTÁN...
Kolozsi Bélával
„Magyar vagyok..." A magyar irodalom és zeneirodalom híres művei Petőfitől Kodályig. A négyórás műsorban – többek között – Ady Endre, Arany János, Babits Mihály, Bartók Béla, Erkel Ferenc, Füst Milán, Katona József, Molnár Ferenc, Radnóti Miklós, Szép Ernő, Vörösmarty Mihály műveiből hangoznak el részletek.
Zenei szerkesztő: Veisz Gábor. A telefonnál: Ladács Kiss László (Alex). Bemondó: Johannesz Zsuzsa
Óránként: Hírek. Időjárás. Reklám
4.04: Nóták

A Magyar Rádió közönségszolgálata: 328-7878
Címünk: Magyar Rádió közönségszolgálat, 1800 Budapest, Bródy Sándor u. 5–7.

BARTÓK

A Bartók rádió információs telefonszáma: 328-8772

6.00: Muzsikáló reggel
Harmóniában a Matávval
Műsorvezető: Schaefer Andrea. Szerkesztő: Lőrincz Andrea. Bemondó: Tarcsa Zsuzsa
A zenei kínálatból: Vivaldi, Mozart versenyműveiből – Schiff András zongorázik – Michael Rabin hegedül
6.00, 7.00: Hírek. Időjárás
kb. 6.45, kb. 7.45: Kulturális hírek
kb. 7.30: Rejtvény
☎: 328-8616
8.00: Hírek. Időjárás
8.03: Műsorismertetés
8.05: Romatikus orgonamuzsika
1. Batiste: D-dúr nagy offertorium (Christopher Herrick) (11 p.), 2. Vierne: Arabesque (Adile Pierre) (8 p.), 3. Widor: Két részlet az I. orgonaszimfóniából (11 p.), 4. Saint-Saëns: Fantázia (François-Henri Houbart) (6 p.), 5. Duruflé: Orgonaszvit op. 5. (John Scott) (24 p.)

9.05: Operaházi arcképcsarnok
Misura Zsuzsa
Kertész Iván műsora
10.00: Hírek. Időjárás
10.05: Új Zenei Újság
Felelős szerk.: Kovács Sándor (A tegnapi adás ism.)
10.40: Bartók: Szonáta két zongorára és ütőhangszerekre
(Ránki Dezső, Kocsis Zoltán – zongora, Petz Ferenc, Marton József – ütőhangszerek)
11.05: Európa hangversenytermeiből
Haydn: Az évszakok – oratórium Ea. Ursula Fiedler, Steve Davislim és Wolfgang Bankl – ének, valamint a Linzi Jeunesse Kórus (karigazgató: Wolfgang Mayrhofer)
Km. az Osztrák-Magyar Haydn-Philharmonie. Vez. Fischer Ádám
1. I. rész: Tavasz (32 p.), Nyár (38 p.), 2. II. rész: Ősz (34 p.), Tél (33 p.)
(Eisenstadti Esterházy Kastély, 1998. szeptember 16.)
12.15: Hírek. Időjárás
12.17–12.32: ÉS-versek
Válogatta: Kántor Péter
Térey János, Peer Krisztián, Karafiáth Orsolya, Bodor Béla, Rába György költeményeit, valamint Calvus verseinek Kovács András Ferenc készítette műfordításait Mácsai Pál mondja el. Zenei munkatárs: Gebauer Mária. Szerkesztő: Marschall Éva. Rendező: Simonyi János
13.40: Hangok és visszhangok
Szerkesztő: Dimény Judit
13.50: Az MRT Gyermekkórusa énekel
Vez. Igó Lenke és Thész Gabriella. Km. Novák Anikó – zongora, szólót énekel Fejő Aliz
1. Két angol karácsonyi ének – a) Mit hoztál hírül, b) A szívünk zengjen új, víg dalt (Igó), 2. Palestrina: Karácsonyi motetta (Thész), 3. Praetorius: In dulci jubilo (Thész), 4. Keljetek fel pásztorok – néger spirituálé (Thész, Novák, Fejő)
14.00: Hírek. Időjárás
14.05: Szerelmi bájital
Részletek Donizetti operájából
Km. Lucia Popp, Elfie Hobarth, Peter Dvorský, Bernd Weikl, Jevgenyij Nyesztyerenko, a Bajor Rádió Énekkara és a Müncheni Rádió zenekara, vez. Heinz Wallberg
15.00: Beszélgetések az egyházzenéről
Karácsonytól Gyertyaszentelőig – a görög és latin liturgiában
Vendégek: Pregun István és Török József
Műsorvezető: Déri Balázs
16.00: Hírek. Időjárás
16.05: A kamarazene kedvelőinek
Wilhelm Kempff zongorázik, Henryk Szeryng hegedül, Pierre Fournier gordonkázik
1. Beethoven: G-dúr trió (Kakadu változatok) op. 121/a. (Kempff, Szeryng, Fournier) (18 p.), 2. Bach: d-moll szólószvit (Fournier) (19 p.), 3. Bach kóráljaiból Wilhelm Kempff átiratában – a) Nun komm'der Heiden Heiland, b) Herzlich tut mich verlangen, c) Jesu bleibet meine Freude (147. kantáta) (Kempff) (10 p.), 4. Beethoven: D-dúr trió op. 70. No. 1. (Kempff, Szeryng, Fournier) (26 p.)
Szerkesztő: Osváth Zoltán
17.19: Zenekari capricciók
1. Berlioz: Álmodozás és capriccio (Guillermo Figueroa – hegedű és az Oprheus Kamarazenekar), 2. Csajkovszkij: Olasz capriccio (Philharmonia Zenekar, vez. Seiji Ozawa), 3. Rimszkij-Korszakov: Spanyol capriccio (Philadelphiai Szimfonikus Zenekar, vez. Ormándy Jenő)
18.00: Hírek. Időjárás
18.05: Diszkotéka
Lemezbarátok órája
Műsorvezető: Bánkúti Gábor. Szerkesztő: Varga Ferenc
(A január 2-ai adás ism.)
19.00: George London operafelvételeiből
1. Wagner: a) A bolygó hollandi – A hollandi monológja, I. felv., b) A walkür – Wotan búcsúja és Tűzvarázs (km. a Bécsi Filharmonikus Zenekar, vez. Hans Knappertsbusch), 2. Muszorgszkij: Borisz Godunov – Borisz–Sujszkij kettőse és Órajelenet (km. Mildred Allen, Howard Fried, Stanley Kolk és a Columbia Szimfonikus Zenekar, vez. Thomas Schippers), 3. Debussy: Pelléas és Mélisande – Zárójelenet (km. Erna Spoorenberg, Guus Hoekman, John Shirley-Quirk és a Suisse Romande Zenekar, vez. Ernest Ansermet)
20.00: Hírek. Időjárás
20.05: Barokk muzsika
1. Bach: h-moll szonáta BWV. 1030. (Wilbert Hazelzet – fuvola, Henk Bouman – csembaló) (17 p.), 2. Rameau: a-moll szvit (Kenneth Gilbert – csembaló) (24 p.), 3. Händel: G-dúr triószonáta (L'École d'Orphée Együttes) (13 p.)
21.00: Kamarazene
Versek a zenéről
Összeállította: Gartner Éva. Elmondja: Kaszás Gergő, Papp Zoltán
21.16: Összkiadás
Karl Böhm Mozart-szimfóniákat vezényel a Berlini Filharmonikus Zenekar élén
1. C-dúr K. 128., 2. G-dúr K. 129., 3. F-dúr K. 130.
Sorozatszerk.: Bánkövi Gyula (XIV/7. rész: jan. 16., B. 22.58)
22.00: Hírek. Időjárás
22.05: Jazz-hangverseny-különlegességek
A Kőszegi Group *Power of Soul* című új CD-je
Tagok: Tony Lakatos – szoprán- és tenorszaxofon, Dresch Mihály – basszusklarinét, tenorszaxofon, Marc Adams – bőgő, Kőszegi Imre – dob
(MATÁV Zeneház – 1998. aug. 7.)
Műsorvezető: Borbély Mihály. Szerkesztő: Maloschik Róbert
23.15: Híres előadóművészek szonátafelvételeiből
1. Dohnányi: b-moll szonáta (Botvay Károly – gordonka, Jandó Jenő – zongora) (27 p.), 2. Ravel: G-dúr szonáta (Thomas Zehetmair – hegedű, David Levine – zongora) (17 p.)
24.00: Hírek. Időjárás. Szózat

A Bartók rádió főszponzora a Matáv

21 05 KOSSUTH „B. F. HUSZÁRÖNKÉNTES ELESETT AZ ÉSZAKI HARCTÉREN"

Az idézet egy Babits-cikk címe, amely cikk először a Nyugat 1915. júniusi számában jelent meg, elsiratva benne egy ismeretlen huszonkét éves fiatalembert, aki csak néhány hónapja jött haza a Cambridge-i Királyi Kollégiumból, hogy sürgősen hősi halott lehessen az Északi-Kárpátokban. Egy kis szilánk az Ismeretlen Katona emlékművéhez, hiszen még Babits Mihály sem írja le a „készülődő" költő nevét, csupán a monogramját, hogy „B. F." *huszárönkéntes.*

Én hatvannégy évvel később, 1979 októberében botlottam bele egy töredezett sírkőbe a Vas megyei Zsennyén, az egykori Békássy-Bezerédj-kastély parkjában, és a mohával benőtt kőlapról akkor betűztem ki, hogy *Békássy Ferenc 1893–1915.* De november 2-án, az elhanyagolt síron gyertyák égtek és friss koszorúk sorakoztak, és hiába próbáltam kinyomozni, mert senki nem árulta el a faluban, hogy ki emlékezett meg róla halottak napján. Azóta izgat és azóta nyomozok utána, mert számomra ő az elsüllyedt Európa és az elrabolt XX. század szimbóluma.

Sumonyi Zoltán

DÍJAZOTTJAINK

Varsányi Anikó, a Magyar Rádió Rt. főrendezője az idén is átadta a már hagyományos *Cserés Miklós-* és *Gajdos Ferenc*-díjakat a hangjátékot és irodalmi műsort készítő munkatársaknak. A december 9-i díjátadáson, amelyen megjelentek a rádió vezetői, Cserés Miklós-díjat kapott *rendezésért:* **Szabó Kálmán** (Tamás Menyhért: Fuss, akár a szarvas, fuss), **Markovits Ferenc** (Csáth Géza: Mesék, amelyek rosszul végződnek), **Bognár Monika** (Kosztolányi Dezsőné visszaemlékezései), **Simonyi János** (Zórád Ernő: Tabán, 300 éves kártyavár); *Zenei szerkesztésért:* **Gebauer Mária** (Móra Ferenc: Dióbél királyfi és Forgács András: Angyalarcú kígyó), **Kakó Gyula** (Zórád Ernő: Tabán, 300 éves kártyavár); *Gajdos Ferenc-díjban részesült a művészi hangzásért:* **Liszkay Károly** és **Pápay Mónika** (Tiziano Scarpa: Pattogatott kukorica), **Rosenmann Péter** és **Tamás Benedek** (van der Boogard: A vándor), **Borlai Kinga** és **Kulcsár Péter** (Papp Zoltán: Semmi különös).

FRISS NÍVÓDÍJASAINK:
A Magyar Rádiózás Napján nívódíjban részesült:
Rangos Katalin, Nej György, Péterffyné Szakács Ildikó, Kaposy Miklós, Alpár Tibor, Némethy Attila, Ulbrich András, Váradi Klári, Bánki Csaba, Réger Antal, Cseprégi Gyula, Kakó Gyula, Kővári Katalin, Klucsik Gézáné Kiss Rózsa, Kulcsár Katalin, Veér István, Bolba Lajos, Kimpián Péter, Lang János, Molnár László, Hegedűsné Tóth Judit, Zsoldos Barnabás és Radák László, valamint *életművéért* Marton Frigyes és Szilágyi György. **Gratulálunk!**

MTV1

Az MTV1 közönségszolgálatának telefonszáma: 331-7192

6.45: Grüss dich!
Német nyelvlecke 6974923
20/19.: **„Ez az én Berlinem…"**

7.00: „Így szól az Úr!"
A Biblia üzenete
Puskás Attila gondolatai Urunk megkeresztelkedése ünnepének evangéliumi részlete (Mt. 3., 13–17.) alapján. 47300

GYEREKEKNEK!

7.05: Kék egér
Magyar rajzfilmsorozat
1.: **Végzetes festék** 2206132

7.15: Süsü, a sárkány kalandjai
Magyar bábfilmsorozat (30')
2.: **Sárkányellátó Vállalat**
Süsü örömében, hogy befogadták, mindenki helyett dolgozni kezd. Jól is mennek a dolgok mindaddig, amíg a munka nélkül maradt Sárkányfűárus kezdeményezésére megalakul a Sárkányellátó Vállalat. 4632652

7.45: Állatolimpia
Belga rajzfilmsor.
Bikák–sülök 6793890

7.50: Kukucs 8423010
Műsorvez.: Búzás Tünde

8.05: Zenegér
Játékos élő műsor egy kis számítógéppel, rajzzal, zenével, Internettel és Huzella Péterrel
Tel.: 373-4653 2853300

8.15: Válogatás a KISOKOS-ból 8074565

8.40: Zöldkalap 3663687
Történetek állatokról, növényekről, tájakról és emberekről, egyszóval az ezerarcú természetről, amolyan zöldkalaposan.

9.00: A gyűszűnyi erdő lakói
Angol rajzfilmsor. 6861
XIII/7.: **Új barátok, régi ellenségek**

9.30: Tévémagiszter
Közművelődési hetilap
A tartalomból: Üzenet az utókornak – Kínai kaleidoszkóp – Magyarok a nagyvilágban – Évfordulók – Könyvajánlat
Műsorvez.: Kozma András. Szerk.: Szendi Edit. Rend.: Csukás Sándor 30836

10.30: A képzelet asszonya
Francia tévéfilm (84')
Rend.: Miguel Courtois 413126
Marie-Ange – Maria Medeiros (Eszenyi Enikő), Joseph – Maxime Leroux (Szakácsi Sándor)

12.00: Déli harangszó Hírek 61958
Időjárás-jelentés

12.10: Szerencsepercek 7503478

12.35: A huszárkapitány
Fráter Loránd dalaiból 47774
Műsorvez.: Némethy Attila
Közreműködik: Kisfalussy Bálint, valamint archív felvételről: Pere János, Dóry József, Zentai Anna, Decsi Ágnes, Melis György, Szentendrei Klára, Hollay Bertalan, Mersei Miklós, Talabér Erzsébet 66010

13.00: Gazdatévé
– Tények, tendenciák, remények Magazinműsor gazdálkodóknak
13.25: Reklám

13.30: SZIESZTA
A szív szava
Kanadai tévéfilm
Rend.: Donald Shebib
Maggie – Sarah Campbell (Csuha Bori), Felix – Jeremy Rotchford (Stohl András) 853720

15.00: Reklám

15.05: PoliTour 2205836
Az MTV világjáró mozaikja

15.35: Örömhír
A Református Egyház műsora
Szerk.: Tislér Géza 3516126

16.00: A jaguár szellemei
Angol természetfilm-sor. (49')
Egy új világ születése 9466768
A tűz, a víz és a szél szakadatlan harcával Közép-Amerikában az istenek a Föld egyik leggazdagabb és legváltozatosabb paradicsomát hozták létre. E sokszínű természeti környezetben születtek meg a közép-amerikai népek által létrehozott kultúrák, civilizációk: a tainóké, a majáké, az aztékoké.

16.50: Delta
Tudományos híradó 1658855

17.15: Helló, világ!
A televízió turisztikai magazinja
Műsoryez.: Vinkó József 7506045

18.00: Önök kérték!
Kívánságműsor 74010
Műsorvez.: Bényi Ildikó
Cím: Magyar Televízió Rt., 1054 Bp., Szabadság tér 17.

18.55: Reklám

19.00: A HÉT 76855
Híradó
Időjárás-jelentés

19.55: Reklám

20.00: Ally McBeal
Amerikai tévéfilmsor. (44')
XXIII/10.: **Fiú kell a világnak**
Az előző rész tartalmából: Renée és Ally ellentétes véleményen vannak a disznó vicceket illetően. Elhatározzák, nézeteltérésüket a nyilvánosság elé viszik, méghozzá törzshelyükön, a bárban.
A főszerepben: Ally – Calista Flockhart (Tóth Ildikó) 10949

20.45: Sporthírek 9580855

20.55: Előzetesek, Reklám

21.00: Menekülés a paradicsomba 65590
Német tévéfilmsor., III/3. (92')
Az előző rész tartalmából: Sandra Keller doktornő jelenléte a kis Samoa-szigeten felkavarja az ott lakók életét. Leleplezi Serena nővér ellenséges viselkedésének valódi okát…
(Színlap: szerda, MTV1 20.30)

22.30: Reklám

22.35: Mustra
Mozgókép magazin 228229

23.00: 11 után

MTV2

Az MTV2 közönségszolgálatának telefonszáma: 331-7192

7.05: Műsorismertetés

7.10: Kánon 4631923
A vízkereszt ünnepének eredete, kik a májusok, a betlehemi csillag Kepler számítása szerint, csillagolás népi szokása, Sedulius Hostes Herodes himnusza, ünnephirdetés vízkeresztben.
Szerk.: Ézsiás Anikó. Rend.: Kútvölgyi Katalin

7.40: Tudóra-válogatás
A tudás és tudomány órái
A műsor első félórájában:
Iskolák az ezredfordulón
Válogatás a Tudóra-műsorok legjavából 9804045
Műsorvez.: dr. Gazda István

9.40: A mi Charlynk
Német tévéfilmsor. (45') 4582519
Charly kirúg a hámból
Sandra valamiért megharagudott legjobb barátnőjére, Sylviára. Tepsiskrumpli-sütés ürügyén Tina és Jonas együtt főzőcskéznek. Martin doktor rendelőjébe egymás után két súlyos beteg kiskutyát hoznak.
(Színlap: szombat, MTV2 10.55)

10.25: TÖKJÓ
Benne:
10.25: Pocok, az ördögmotoros
Magyar tévéfilmsor., 4/1. (FF – 27')
Rend.: Fejér Tamás
A kamaszok bandája motorkerékpárt szeretne vásárolni. A legkisebb bandatag, Pocok is motorozni akar, de nem engedik. Ez fáj neki…
Szereplők: Jelisztratov Szergej, Vogt Károly, Márton András, Sörös Sándor, Szakácsi Sándor, Koltai Róbert, Horváth Teri, Végvári Tamás, Bús Kati 8382478

10.55: Útravaló 8396671
Az 1983-ban készült személyiségfejlesztő sorozat első adásának témája: a megjelenés
Műsorvez.: Montágh Imre

11.25: Az MTV gyermekszínháza
Ágacska
Csukás István zenés mesejátéka két részben (1984 – 90')
A Játékszín előadása, felvételről
Rend.: Tímár Béla
Ágacska – Peremartoni Krisztina, Pösze egér – Hűvösvölgyi Ildikó, Dani kacsa – Márton András, Béka Berci – Tímár Béla, Festő – Koltai János 46889836

13.00: Aranyfüst 84687

14.00: Gaál Gabriella nótafelvételeiből 6229
Kísér: Lakatos György, Berki László, Déki Lakatos Sándor, Szalai Antal, Járóka Sándor és ifj. Kállai Kiss Ernő zenekara

14.30: Unokáink sem fogják látni
avagy városvédő Pallasz Athéné kezéből időnként ellopják a lándzsát
Ráday Mihály műsora 9479010

15.15: Ballagó idő
Magyar film (91')
Rend.: Fejér Tamás
Dani – Koncz Gábor, A molnár – Cserhalmi György, Dédmama – Dajka Margit, Huszártiszt – Latinovits Zoltán, Lujza néni – Pécsi Sándor, Az esperes – Horváth Sándor, Kati néni – Patkós Irma, A kaposi nagymama – Makay Margit, A kaposi nagypapa – Páger Antal, A nagymama – Tolnay Klári 582949

16.45: PILLANATFELVÉTEL
Ballagó idő 6278590
Műsorvez.-rip.: Iványi Marcell
Beszélgetés a Ballagó idő című film sugárzása kapcsán Fekete Istvánról Majtényi Zoltánnal, a Móra Könyvkiadó munkatársával, fél tucat Fekete István-kiadás szerkesztőjével, Dargay Attila rajzfilmrendezővel, a népszerű Vuk rajzolójával, és végül de nem utolsósorban Fejér Tamással, három Fekete Istvánmű rendezőjével, a Bogáncs, a Tüskevár és a Ballagó idő című filmadaptációk alkotójával.

16.55: Nekem ne lenne hazám? 774403
Víz a hegytetőn (Jakabhegy)

17.10: Reflektorfényben
Szentpéteri Csilla zongoraművészről 19942

17.40: Cirka-firka 27297
Animációs folyókép
Milyen szép is lenne, ha az iskolában művészetre is nevelnék a gyerekeket, hisz a tehetség minden gyerekben megvan, csak ki kell virágoztatni. Azt mutatjuk be, hogyan készítenek a gyerekek egyszerű eszközökkel, de sok ötlettel animációs filmet.
Szerk.-rend.: Macskássy Katalin
Műsorvez.: M. Tóth Éva

18.10: Arisztokraták 51958
Bethlen Miklós gróf
A nagy múltú erdélyi arisztokrata család egyik mai leszármazottja beszél életéről.

18.40: Telesport 69923

19.10: ÚJ SOROZAT
Emily 1998756
Kanadai tévéfilmsor. (48')
XXVI/1.: **A mennyek kapujában**
Rend.: George Bloomfield
Emily – Martha Maclsaac (Szabó Luca), Elisabeth – Susan Clark (Tóth Judit), Jimmy – Stephen McHattie (Versényi László), Laura – Sheila McCarty (Menszátor Magdolna)

20.00: Mint oldott kéve 6836
Sárközi György regényének tévéfilmváltozata, VII/6. (1983 – 56')
Rend.: Révész György
Az előző rész tartalmából: Párizs–London, 1851–1853. Mathilde Kestner és Cézár egymásba szeret. Louis Bonaparte államcsínye után a Kestner család Svájcba menekül. Mednyánszkyné váratlanul Párizsba érkezik, hogy megakadályozza Cézár házasságát. Londonban Kossuth fontos feladatokkal bízza meg, de Cézárt kiábrándítják a magyar emigráció sorozatos árulásai.
Mednyánszky Cézár – Kovács Titusz, Farkas Márton – Horváth Sándor, Kestner – Mensáros László, Kestnerné – Szakács Eszter, Mathilde – Nyertes Zsuzsa, Schmidegg Kálmán – Jordán Tamás, Kiss úr – Csákányi László, Puskás férfi – Bitskey Tibor, Prihoda ezredes – Juhász Jácint, Raktáros – Kenderessy Tibor

21.00: Koncz Zsuzsa-show a Budapest Sportcsarnokban – 1998
Csodálatos világ (90') 7413749
Vendégművészek: Bódi „Cipő" László, Bródy János, Demjén Ferenc, Gerendás Péter, Hevesi Tamás, Somló Tamás, Tátrai Tibor, Tolcsvay László, Zorán

22.35: MM
Nemeskürty István
Közreműk.: Dengyel Iván 6000010

22.40: Pályám emlékezete
Zádor Anna professzor 6215294
Tanítványai, barátai egyszerűen csak mamának szólították Zádor Annát, aki minden kétséget kizáróan a hazai művészettörténész szakma nagyasszonya volt. Mindenről tudott, ami a világban történt, pedig betegségektől gyötörten, félig vakon már évek óta nem hagyhatta el otthonát. Saját családja nem lévén, ezt mintegy kárpótlandó, egy hatalmas család fogta körül. Carelli Gábor, amikor csak Pesten járt, mindennap felkereste és dalokat énekelt neki.
Szerk.: Vikol Katalin. Rend.: Szakály István

23.20: Universitas 2034720
Videofolyóirat
Benne:
Egyetemi alkotóműhelyek – Vizuális meglepetések – Videomese – Tánczene – Rotaridesz video – Universitas, a kísérletező videofolyóirat

23.50: Napbúcsúztató

DUNA TELEVÍZIÓ

A Duna Televízió közönségszolgálatának telefonszáma: 356-9682

6.30: Hírek 4322652
6.35: Műsorismertetés
Reggeli muzsika 9278958
Széki muzsika
Előadja: Kallós Zoltán és a Téka együttes

6.45: Protestáns világ
Egyházi híradó (ism.) 6072519

7.00: A varázsvödör 46382
Angol animációs filmsor. (1997)
13.: **Visszatérés**

7.25: Nils Holgersson csodálatos utazása a vadludakkal 8109958
2.: **A dalamai kovács** (1980 – ism.)

7.50: Az óceán lánya
Ausztrál 6786923
ifjúsági tévéfilmsor. (ism.)

8.15: Pop-sa-rock 5526671
Videoklipműsor (ism.)

8.45: Frankie 4619958
Német ifjúsági tévéfilmsor., 1. (1995 – ism. – 22')

9.10: Miénk a tér (ism.) 1453229

10.10: Két macska, egy kutya 9121768
A három pincér

10.20: Kalliopé dalnokai
Játékos módszerek versmondóknak (ism.) 49940010

10.55: Kapcsok 63230756
Ismeretterjesztő magazin

11.30: Mi lesz holnap? 7812942
Beszélgetés Balogh János akadémikussal, XX/18.

ZÁDOR Anni

Emlékezés Ybl Ervinre. In: Ybl Miklós épitész. 1814-1891. Bp., 1981 175-178.

Majovszky

Biró MÉ. 1985 203-205

Lajta Edith

Dercsényi Dezső 70. születésnapjára. = Magyar Müemlékvédelem 9 (1984) 445-447.

Arcképvázlat = MNG évk. 1991 11-13.

Entz Gézáról a barát szeméve. = Magyar Szemle, 1993. 725-729.

Winer Leórl.

Majovszky Pál

Mokismartoni egykori Wolf-gyüjtemény. = Uj Müvészet, 1991. lo. 29.31.

minthogy a hatvanas évek neoavantgárdját a balolda
nagy hullámának megfelelően átitatja a politika, a Hivata
losság kereteiből gyakorlatilag *úgy ahogy volt* számű
zetett.

Így esett, hogy mintegy 20 év alatt a képzőművészek
sajátos, autonómiának tűnő gettójuk fenntartásáért cse
rébe, kevés kivételtől eltekintve, mintegy kiiratkoztak a
magyar értelmiség mértéktartó csoportjai közül. A kép
zőművészektől már nem várták el, hogy a direkt politika
megrendeléseket a pontosan szabályozott tantételeknek
megfelelően teljesítsék, cserébe viszont a kultúrpolitika
egyszerűen kizárta őket az értelmiséggel folytatott politi
kai alkukból, vitákból. Élesen szólva, megtiltotta a szak
mának, hogy az pl. az irodalmárokhoz, közgazdászok
hoz, filmesekhez, történészekhez hasonlóan politizál
jon. A Képzőművészeti Főiskola múzeumi szelleme pedig
*garanciát jelentett abhoz, hogy ez az alku fennmarad
hasson.* Az autonóm képzőművészethez való jog a gya
korlatban annyit jelentett, hogy 1958 után majdnem két
nemzedéket felejtettek el értesíteni arról, hogy a XX. szá
zadban miként alakult át pl. a képzőművész szerepe, mit
jelent a kortárs európai művészet. A kortárs képzőművé
szet ismertetése a Főiskola programjában a mai napig az
5. év II. félévére esik. (Ne felejtsük el, hogy az alku fenn
tartásához további „segédcsapatokként" rendelkezésre
állott az útlevél ritka adagolása, az idegen nyelvű albu
mok és folyóiratok eltűnése stb.)

Akik viszont eleget tettek az állami képzőművészet de
politizált szerepének, *itthon* képzőművészeknek érez
hették magukat. De ami a legtragikusabb, hogy ugyan jó
néhány komoly, introvertált életmű is született eme
roppant szűk keretek között, tehát mintegy az avantgár
don *innen is,* ám nagyrészt ma értelmezhetetlen, mű
vészettörténetileg kezelhetetlen életművek sorozata je
lent meg, melyek érvényességét az állami képzőművé
szet intézményrendszerének összeomlása egyszerűen
magával rántotta. (Az *első* csoportba tartozónak vélem pl

ZÁDOR Anna

M.Memzet,1993. nov.17. Pro Urbe dij

Pro Urbe díjasok

Budapest Főváros Közgyűlése Pro Urbe Budapest Díjat adományozott

– a *Fazekas Mihály Fővárosi Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium* tantestületének az általános iskolai és gimnáziumi oktatásban elért kiemelkedő pedagógiai tevékenységükért, a főváros oktatásügyét segítő tudományos munkásságukért,

– *Vargha* Balázs irodalomtörténésznek tudományos tevékenységéért, írói munkásságáért és az irodalmi alkotások megismertetéséért,

– *Zádor* Anna művészettörténésznek pedagógiai munkásságáért, új művészettörténész-generációk neveléséért, tudományos tevékenységéért,

agdalen, can be attributed
young Franz Sigrist. This
larly elongated forms, the
spective shortenings, the
rge limbs, faces, deep-set
llowing are analogous: a
rist representing St. John
of Samson in a recently
lah painting in Vienna's
at of Cimon in a painting
rly in a Budapest private

Egy művészettörténén indulás. = Új Művelt, 4. of 1993, 11. 72–
Művészettörténeti áramlatok. –"– 4, 1993, 12.

[Zádor Anna]

Csemyánszky Mária, a barát szemével /
AD 13 1993 9–12. ~~Old.~~ / 13–16 p.
B Decorativa

A portrait, a sketch of M. Cs.

Egy ev
Gartenkunst
Ybl Ervi

Der englische Garten in Ungarn
= Die Gartenkunst, 2. Jg. Heft. 1.
41–52.

- Emlékeim Fülep Lajosról. = Fülep Lajos emlékkönyv
  Szerk. Tímár A. Bp. 1985 322-341.
- Weiner Leóról. = Emlékezések Weiner Leóról
  Szerk. Beplász Melinda. Bp. 1985. 217-225
- Ezer év: Arcképek a magyar történelemből.
  A szerk bir. elnöke Kállai Gyula. Bp. 1985

  benne: Fessl Frigyes 287-289
  Iszó Miklós 290-292
  Székely Bertalan 293-294
  Ybl Miklós 304-307

Az építészet helye és szerepe Fülep Lajos gondolatrendszerében.
= Tudományos ülésszak Fülep Lajos születésének századik évfordulójára
Péos, 1986 79-85.

Zádor Anna

Egy elfelejtett fogó irat
[a Tükör]

Holmi, 1993. július
V. évf. 7. sz. 966-970.

lósi Nemzetközi Jubileumi
ás záródokumentuma szolgál-
ben rögzitette, hogy XI.
vezéssel Nemzetközi Kultu-
létre. 87. szept.29./

ztályülés elé lettek ter-
y folytathatóságának fenti
anuár 18- január 28.közötti
ség és a választmányi tagok
rnativában látták a Mühely
zélesitése lehetőségét.
e - kivonatosan - a követ-

turális Fórum
: a MKISZ Elnöksége.
zervezőtitkár, a szervező

képviseli a design elmé-
litikáját.
akosztály a design résztve-
egyik lesz.

vezőbizottság titkári poszt-
Bánáti Gábor.
dolgozásával és a személyi
Iparmüvész Titkárság fog

Zádor Anna

Bíró József (1907-1975)
emlékkiállítása Kaposvár

Zalai, 1991. augusztus
11. évf. 8. szám. 1079-1081.

gáinkat szeretnénk felkérni. /A honora
Az éremnek a kisplasztika mellett komo
melyet ápolni és továbbvinni nemcsak é
Múltjáról, jelenéről és főként jövőjér
hanem tenni is érte.

Ebben szeretnénk segiségét k

az Ér

Zádor Anna

Fülep Lajos levelezése T.

1907-1918.

[illegible], 1909. [illegible].

III. [illegible]. 9. [illegible]. 520-523.

MAGYAR
KÉPZŐ- ÉS
IPARMŰVÉSZEK
SZÖVETSÉGE

V., VÖRÖSMART
1364 BUDAPEST
TELEFON: 184-07
19 .....

Tisztelt Művészettörténész

1990 ber. folyamán létrehoztuk az önál
Önállóságunk annyit jelent, hogy közös
egymással, amúgy, többnyire tagjai mar
osztálynak is. Találkozóinkat minden h
a 108 szobában, de legközelebb már Kis
/Bp. Bulcsu u. 20.fsz.2/ és ílymódon s
a jövőben.
Május elejére éremkiállitást rendezünk
usban együtt utazunk Helsinkibe a FIDE
valószinüséggel Magyarország fogja ren
A MEDAL című nemzetközi folyóirat rend
ni a magyar éremművészetről, melynek m

Zádor Anna

A zene bűvöletében
[illegible]
[illegible]

Holmi, 1992. julius
IV. évf. 7. sz. 1050 - 1054.

Y TÉR 1.
, Pf.: 51.
4
.....

404/90

Kollégánk!

ló Éremszakosztályt.
ügyekben gyakrabban találkozunk.
adtunk és vagyunk a Szobrász szak-
ónap első keddjén 10-kor tartjuk
s György kollégánk műtermében
orra fogjuk látogatni egymást

az Árkád Galériában, majd juni-
M-re. A következő FIDEM-et nagy
dezni.
szeresen szeretne cikkeket közöl-
gírására művészettörténész kollé-

Zádor Anna

Schöpflin életéből

Holmi, 1992. okt.
IV. évf. 10. sz. 1408 - 1413.

i magyar interdesign rendezvény
rendezvénnyel.

lt szavazással egyöntetüen dön-
továbbra is szüksége van, melyet
zerint továbbra is Zsennyén kiván

tes jelentkezés alapján alakult
áti Gábor, Bognár László, Miticz-
és Zalavári József.
tagjai közül Dudás László és
tság saját soraiból választotta
i Vladimirt.

a szakosztályi döntés jóváhagyá-
Vladimir Elnökség részéről
ottsági titkári teendők ellátá-

Simon Károly
szakosztálytitkár

Tacor Anna

Arcképvázlat Hofmann
Edithről 1888-1945

Szolnok, 1992. január
IV. évf. 1. sz. 93-98.

riumot közös alapból fedezzük/
ly hagyományai vannak hazánkban
rtelmes, hanem kötelesség is egyben.
ől érdemes - nemcsak vitatkozni,

érni

emszakosztály

ZÁDOR Anna

RADOS Jenő: Zádor Anna: A klasszicizmus és aromantika építészete Magyarosrzágon. Bp. : Corvina Kiadó, 1981 [rec.] - Építésá Építászettudomány, XVI. 1/2.sz. 1984 296.p.

Nováky

TTMUKODESI

:

L A S A

KERDESEKROL

ársadalmi szervezetek-
kozul kozel 700 ezret
odési Fóruma (SZEF)
t alakitotta ki:

ó oktatási, egészség-

ZÁDOR Anna

Ábrahám Kálmán: /Zádor Anna köszöntése születésnapján/ =
Műemlékvédelem, XXVIII.évf. 2.sz. 1984 148.p.

BUDAPEST, 19

ÜGYINTÉZŐ:

ELŐADÓJUK:

IKT. SZÁMUNK:

gjelent alábbi kiadványt/kiadványokat
számlát átutalással egyenlitjük ki.

Csoport

.....

.....

.....

Zádor Anna

Berecsényi Dénő

Zádor Anna köszöntése

17. 20.n

Magyar Hirlap, 1984. jan 25. 6.

KÉP '90

ZÁDOR Anna

Szécsy András

Zádor Anna nyolcvanéves

Új Tükör, 1984. jan. 22. XXI. évf. 4. sz. 43.

-dl

ÁRGYAKKAL

apesti
sztikai Triennálé

DIKÓ

etes, hiszen erre törekedett. „Jelenlegi festményeim (1978)
tegek (vagy térbeli szintek) sorozataiból állnak, melyek
zuálisan és intellektuálisan olvashatók" – írta akkor, és
ben a vizuális és intellektuális olvasatban nagy jelentősé-
t tulajdonított az alkalmazott technikáknak (impasto,
kausztika, spray, lemosás stb.). A technika most is fontos.
lált tárgyakból, töredékekből, roncsokból és élőlényekről
szült öntvényekből hegesztett szobrait a színességük fog-
egységbe. Ez emeli ki, vagy ha kell, elrejti az eredeti anya-
t, de úgy, hogy megtartja a tárgy eredeti formáját vagy
xtúráját is. Így hát valójában azokat a tárgyakat keressük,
óbáljuk felismerni, amelyek a szobrokat alkotják. Az egész
lyett a rész az érdekes, és ezeknek a részeknek a formai
ymásra utalása (perforált fém, lukas háló stb.). Ezekben a
szletekben pedig a gépi és az organikus világ ütközik. Erről
ólnak a művek, és ez bizony nem sok. A részletek persze
ha gyönyörűek, mint például az az orchidea (nyilván vala-
ilyen speciális technika kell a leöntéséhez), mely valósággal
röppen egy abroncs(?)ról a legyező és a csavarkulcs mellől.
arsányság és kifinomult dekadencia, naiv egyértelműség és
finált talányosság együtt – ez volna hát az „új szobrászat"?
lán ez is. Mi még?

A kiállításon járva szembeötlik a tárgy–világ dominanciá-

ZÁDOR Anna

Szabolcsi Hedvig: Zádor Anna köszöntése. = Ars Hungarica, XII. évf. 1. sz. 1984 7 - 9. p.

LAPOLVASÓ

sért a múlt

Nagyvilág, Tekintet, Valóság

házipoétája". *József* Attiláról szólt az idézett verdikt – s mert ebben az esztendőben néhány más, a nyilvánosság előtt elhangzó vád is érte századunk meghatározó költőjét, hát tisztelői, védői is összerándultak. Kapóra jött a költészet napja (tudvalevő persze, hogy József Attila születésnapját az „átkos múlt rezsim" választotta a vers ünnepének), a rádióban több műsor, több interjú próbálta helyére tenni a költőt, azt hangsúlyozták a különféle versbarátok, hogy József Attila kisajátíthatatlan, majd előtérbe került a költőnek a Mindenhatóval való birkózása – s „tényként" hangzott el az is, hogy József Attilát a mai hivatalos kultúra kiveti magából.

Magam akkoriban nem szívesen szóltam volna hozzá a vitához, valahogy túldimenzionáltnak éreztem az értetlen, ostoba támadásocskákra való reagálást. Hogy József Attila ma nem aktuális? Mikor volt az egyáltalán? Sose és mindig. Kisajátították őt, ez igaz, eltaszították őt azok, akik nem értették, ez is igaz. Csakhogy a költészete mindannyiszor túllépett – az éppen akkori – „mai kocsmán", túl a kisajátításon, túl a kötelező irodalomra leselkedő utálaton. S túllépett azon a múltját és jövőjét kétségkívül jellemző feszültségen, hogy a köztudatba plántált József Attila-kép és az *„igazi"* József Attila között egetverő volt a különbség. Persze, aki csak egy kicsit is behatóbban foglalkozott a harmincas évek zsenijével, aki forgatta, lapozgatta, tanulta a verseit – a hitelen hamisítatlan szövegeket *Stoll* [illegible]ak köszönhetjük, s így, gond[illegible]k között talán az is meg[illegible]tő, hogy mindezidáig egyet[illegible]y József Attila versről tudunk, amely azonban még nem látott nyomdafestéket, a *„Nem, nem*

ahogy erről a *Magyar Nemzet*ben már többször is hírt adtunk – a többi között arra kíván feleletet lelni, hogy József Attilának és az akkori kommunista pártnak s egyáltalán: a kommunistaságnak miért lett olyan a kapcsolata, mint amilyen lett. Garai feltételezése szerint ez a kötődés is a József Attilára jellemző tragikus paradoxonok egyike.

A jövőből visszatekintve meghatározó döntéseink persze valamikor jelen idejűek voltak, dilemmákkal, kételyekkel, mérlegelésekkel. Félmúltnyi időnek tekinthetjük például azt, ami az elmúlt két-három „történelmi" esztendőben történt. A tévedések, az elhibázott döntések veszélye *mindenkor fenyeget bennünket*. De talán a *„későn születés kegyelme"* (ezt a szófordulatot néhány esztendeje Helmut *Kohl* alkotta meg) mostanság megóvhat bennünket a jóvátehetetlen következményekkel járó döntésektől.

Vagy csupán önámítás ez is? S minden korban ezzel áltatta, áltathatta magát az ember?

Murányi Gábor

Amik

1663–64 f

Európa figyeleme Ma
irányult – a törökkel ví
eseményei kötötték le
érdeklődését. Samuel
naplójában több alkal
esik a magyarország
1664. augusztus tizene
Angliában érvényes ré
rint elsején) például ez
gyek a kávéházba, ami
che tábornoknak a tör
tott győzelmével", nyo
sőbb feljegyzi a szentg
hírét: *„ma jött a hír, ho*
legyőzte a törököt... am
vanezer főnyi serege
pusztult el a csatában."
vasó angolok érdeklődé
ben elégíthette ki a he
megjelenő (hol *Newes,*
telligencer című) hírla
csi, pozsonyi, győri, s
csáktornyai tudósítások
molt be a császáriak,
két *Zrínyi* testvér hadi
angliai Zrínyi-kultuszról
letes képet adott a *Ko*
Iván szerkesztésében 19

ZENEI JEGYZETEK

La Petite Band

AKÁRCSAK EGY HATÁSVADÁSZ romantikus szimfónia, az idei koncertszezon is utolsó pillanataira tartogatta a nagy csúcspontot. Sigiswald *Kuijken* együttesének, a *La Petite Bande*-nak hangversenye ugyanis az évad egyik legnagyobb élményét jelentette számomra (s hátravan még a nem kevésbé hatásos kóda: Szvjatoszlav *Richter* két buda-

az oboa végigvezette
idézetet a lassú tételben.

A SZIMFÓNIA után
kisebb egyházi műve és
került figyelmünk közép
salzburgi keltezésű *Sa*
mater Dei végtelen egys
naiv bájával ragadja meg
Mégis, mihelyt elhang
lenne akár csak egyetle

ZÁDOR Anna

[Sárvári Márta]

S. M.: Zádor Anna köszöntése. = Magyar Nemzet, XLVII. évf. 20. sz. 1984. január 24. 7. p.

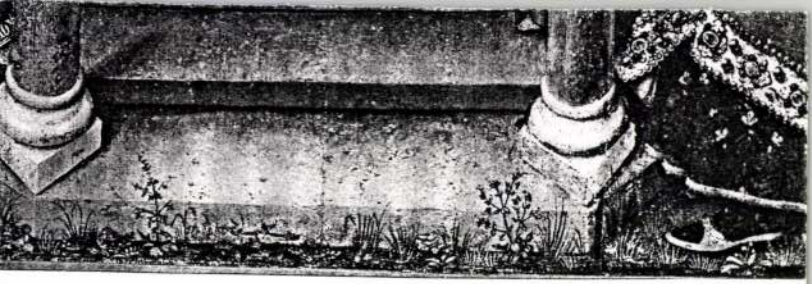

es Daret, *La Présentation au Temple*, Paris, Musée du Petit-Palais.

ue des
vient
hypo-
l était
ampin
18 —
avait
offi-
1432
l fut
ais la
avait
éjour
yden
n fait
as la
ima-
des
e, un

3. Détail de la fig. 2.

4. Détail de la fig. 5.

ZÁDOR Anna

XLII. 19.

R. Gy. : [Rózsa Gyula]

Zádor Anna nyolcvanéves

Népszabadság, 1984. jan. 24. 7. l.

szakadozott cédulán biztosan Perlrott Csaba Vil- kezе írása áll. Festőnk kedvelhette a francia újító vészetét, s a személyes ismeretség okán láthatott is alkotásokat. Modigliani elementáris egyénisége telelezhetően magával ragadta. Perlrott Csaba, gtalan temperamentumából eredően, vonzódott a önleges figurákhoz, ilyen volt Modigliani is.

rdekes, hogy a magyar mester életművében nem atható ki ennek az „enfant terrible"-nek a hatása. zért figyelemre méltó, mert a festő – nyitottságából rzékenységéből következően – előszeretettel olvasz- egybe saját művészi jellemvonásait – olykor ösz- it is alárendelve – az őt körülvevő hatásokkal. utatható *H. Matisse, P. Gauguin, V. Van Gogh, P. nne, R. Delaunay* – hogy csak a francia irány osabb állomásait soroljuk el, Modigliani azonban pillanatra sem kísértette meg, festői szemléletmód- nem érezte közel magához.

lűvészünk így emlékszik ezekre az 1906 körüli pári- vekre: „Párizs forrongó művészete döntő hatással fejlődésemre. ... A látottak és hallottak (H. Ma- , P. Picasso, A. Derain, az akkor még szobrász digliani...) megrendítették minden hitemet Nagy- ya iránt."

Cité Falguière 14. és a 7. számú épületei úgy- zett műteremházak voltak. Hiteles forrás (*Grá- Margit* festőművész, Perlrott Csaba özvegye beli közlése) alapján tudjuk, hogy ezek egyiké- lakott Modigliani is, a magyar festő is. A fékte- alkoholista és kábítószeres francia festőnek al- ni színházi partnerei voltak Czóbel Béla és a be- atott festmény egykori tulajdonosa, Perlrott ba is.

ddigi utalásaink mellett joggal feltételezhetjük, Perlrott Csaba a későbbi évtizedekben is fel tudta

ZÁDOR Anna

Zádor Anna tudományos munkásságának bibliográfiája 1974-1983. [Összeáll. Szabó Péter]. = Ars Hungarica, XII. évf. 1. sz. 1984 9 - 10. p.

lle, sind schließli
ritten Fenster in d
Grund. In der link
nzweig.
Größe. Man erken
rbara mit dem Tu
odoricus de Kellenb

Gestalt im dunkl
altungszustand u
abgebildet. Die L
me famulo tuo.
och ein Wappenfe
[6]: *Johannes Beye*
.

ZÁDOR Anna

1990 2. 9

91 10. 78

Új Művészet

ZÁDOR Anna

Vas könyv: Levél 1944-ből. = MÚ XLVII. 241.
1984. okt-13. 9.p.

csak a költségeket vállaló intézményt kell feltüntetni,

ZÁDOR Anna

Nagyvilág 1963/8

módot nem tudja megtalálni. Mindez helyét határozza meg inkább századunk irodalmi történetében, rangját nem eléggé. Életművének értékét az adott társadalmi valóság művészi tükrözésének fokán lehet lemérni. S ebben nehezen lehetne ma már vitát kezdeni. Az a realitás, melynek számos jellegzetességét Pirandello éles szemmel vette észre, emelte ki és mutatta be, az európai tudat válsága volt, s lényegében a kapitalizmus végső kifejletével kapcsolódott össze. A valóság szemléletének egyik — mégpedig jellegzetesen polgári — aspektusából lenyűgöző erővel, megejtően és megtisztítóan, tényleges feszültségében és drámaiságában tudta bemutatni azt a folyamatot, amely a korabeli társadalom és benne az egyén válságát jelentette. S talán nincs is senki, rajta kívül, aki annyira végső következményeiig fokozta volna (sokszor az expresszionista deformáció eszközeivel is) azt a szorongást, bizonytalanságot és kilátástalanságot, amely az elidegenített, ellenséges, darabokra tört és hazugságokra épült világban burjánzott.

Az idő ezért nem temette be Pirandello életművét, sőt, mintha egyenest használt volna neki: fényesebben, igazabb arányaiban jelentkezik ma, mint a kortársak előtt. Külsőleges elemei lekoptak, formai újdonságai már történetiek; szkepszise, különös „egzisztencializmusa" és relativizmusa (mely, eredetét tekintve, összefüggésben lehet német filozófiai műveltségével is) már nem elkeserítő következtetésekre késztet, hanem okos, művészi élmény nyomán levonható tanulságok megszívlelésére. Történeti-művészi példázat immár az oly sok megpróbáltatáson átment Emberről, nem pedig cselekvési utasítás a valóságos életre. Legalábbis nem az a szocialista kultúra vonatkozásában. A mai polgári színház a maga igazolását keresgéli benne, a mi kultúránk viszont a nagy alkotásnak kijáró tisztelettel közeledik hozzá; olyan hagyatéknak tartja, amelyet kritikával használ fel. Nem lehet kétséges, hogy éppen ebben és éppen az ilyen természetű felhasználásban vagyunk hűek igazán Pirandellóhoz is, aki a „művészet a művészetért" elve helyett gyakran és hevesen hangoztatta a maga „művészet az életért"-jelszóban megfogalmazott felfogását. Az ilyen indítékú és jellegű megközelítés eredményeként használhatja jogosan a marxista esztétika Pirandello életművét is bizonyító érvként mind a polgári, mind pedig a kispolgári-vulgarizáló, lényegében formalista szemlélettel szemben. Ha nem ezt tenné, éppen az egyik legélesebb és legszenvedélyesebb művészi érvtől fosztaná meg magát, a századelő polgári krízisét illetően. Érdemes a negyedszázados forduló körül megjelent értékelések sorát *A marxista—leninista esztétika alapjai* című szovjet kézikönyv (Kossuth Kiadó, 1961) idevágó mondataival zárni, márcsak azért is, mert ezek egyszersmind a nagy olasz íróval kapcsolatos elmélyültebb figyelemre szólítanak. „A realizmus-antirealizmus formulája — olvashatjuk a könyv 566. lapján — a legújabb kor művészetében sem alkalmazható a kötelező egyetemesség érvényével. Ha ilyen mércével közeledünk a művészet olyan jelenségeihez, mint Vrubel és Renoir munkássága a festészetben, Nerudáé és Eluard-é a költészetben, Brechté és Pirandellóé a drámaírásban, semmit sem értünk meg belőlük." Világos, nagy megbecsülésről tanúskodó állásfoglalás — és mélységesen igaz. Csakis a konkrét történeti-tartalmi esztétikai elemzés igazíthat el bennünket (formalista premisszák egyhangú ismételgetése helyett) az irodalom bonyolult és oly sok igaz élménnyel kecsegtető világában; így a huszonöt éve halott, de műveiben élő Pirandello versei, regényei, elbeszélései és maradandó drámái között is.

SZABÓ GYÖRGY

FRANK LLOYD WRIGHT AZ „ORGANIKUS" ÉPÍTŐMŰVÉSZET MESTERE

Wright a modern építészet történetének kimagasló alakja. Minden művészi és emberi megnyilatkozása meghökkentette kortársait. Még a nyilvánosság-igény amerikai mértékével mérve is elképesztően sokat írtak róla, szinte egyformán sokat mellette és ellene. Ezt a nagy „publicitást" maga is táplálta, nemcsak alkalmi nyilatkozataival, előadásaival, hanem egyre mélyebben szántó elméleti írásaival, több részletben és változatban közzétett önéletrajzaival is. Semmit sem szégyellt vagy tagadott meg, amit alkotott vagy cselekedett, de a nagy művészek megújhodási képességével tudott mindent újra kezdeni, másként fogalmazni, önmagán túllépni. Hivatalos elismerésben jóformán sohasem volt része, New York vagy Washington már csak agg korában figyelt fel művészetére, és igyekezett foglalkoztatni.

Ki volt ez a sajátos egyéniség? A kérdés felvetése annál indokoltabb, mert építészi körökön kívül általában korántsem oly ismert, mint többi nagy társa: Gropius, Mies van der Rohe és főleg Le Corbusier. Nálunk pedig — egy igen szűk szakmai körön túl — meg sem említik, halálakor is alig foglalkozott vele sajtónk.

Építész volt, az alkotóknak abból az igazi fajtájából, akiknek kezében az anyag — a régi és az új — beszédessé válik, elveszti a korábbi használat okozta tompaságát, és új kifejezéssel szólal meg. Nemcsak az építő anyagok, hanem a szerkezetek is átalakulnak az ő használatában, művei lebegővé, változatossá, minden szokványtól eltérővé válnak. Bár alapjában a 19. század gyermeke, ennek a századvégnek ismeretei és formái ihlették — innen a számunkra sokszor szecessziós jelleg —, mégis Wright az, aki műveivel jóformán minden téren, beleértve a számára oly szervesen az építészethez tartozó belső berendezést is, megelőzi a 20. század legtöbb vívmányát. Már 1901-ben megfogalmaz olyan elveket, amilyeneket — tőle függetlenül — húsz év múlva a Bauhaus fog kidolgozni. Felismeri a gépesítés, majd az előregyártás előnyeit, és különféle anyagok és elemek számára korán bevezeti a szériagyártást. Az épület külső megjelenésének és belső alakításának elválaszthatatlansága, a fény változatos szerepének jelentősége — mint a külső és belső tagolás nélkülözhetetlen „kelléke" — mindez Wrightnél szerepel először.

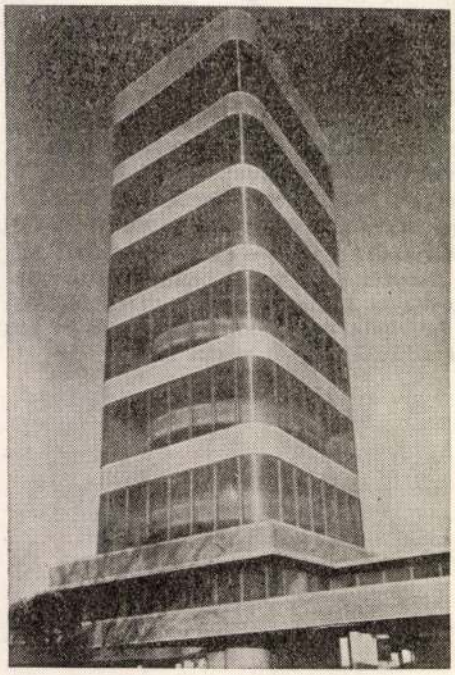

Művészete e vonásainak kialakulásához származása, neveltetése is hozzájárul. Szerény walesi farmerek gyermekeként élt Észak-Amerika egyik kopár területén. Indulásának számos nehézsége parasztos, városba-nem-illő fellépéséből is fakad, ebből származik később fokozatosan erősödő gyűlölete a város iránt, amelybe belesimulni sem egyénisége, sem alkotásai nem igen tudtak. Ebből a szubjektív élményből eredhetett magatartásának reform-színezete. Egyike lett azoknak, akik a kor számos válságtüenete közepette — eleve reménytelenül — egyéni próbálkozásokkal igyekeznek segíteni, hogy város és falu, egyén és közösség, gazdag és szegény ellentéteit áthidalják. Ez a küldetés-jelleg, amelyet Wright kora ifjúságától képviselt, ráeszméltette arra is, hogy az építészet — amely állandóan körülveszi és alakítja az embert — korántsem élvezi a társadalom elis-

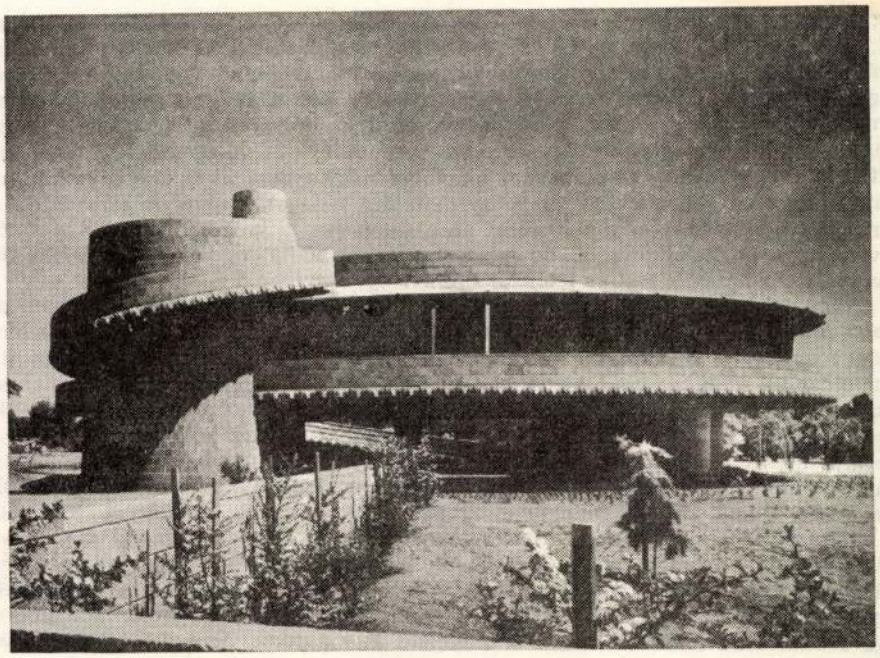

merését e fontos szerepéért. Sem élményadó vonásait, sem gyakorlati értékeit nem ismerik el, még annyira sem, mint amennyire a civilizatórikus vívmányok kivívják a társadalom elismerését (illetve szükséges esetben: kemény kritikáját). Wright helyesen érzi meg az e jelenség mögött meghúzódó szakadékot, amely az építészet és az őt igénylő társadalom közt keletkezett, és ezért elsősorban a 19. század múltat utánzó, szerinte hamis és nem őszinte építészetét hibáztatja. Hasonló eltávolodást fedezett fel az építészet és anyagai között, és ezért is a túldíszített, gipsz-szobrászattal hivalkodó építészetet teszi felelőssé.

A kivezető utat Wright egy minden tekintetben új építészetben látja. Szabaduljon meg az építészet előzményei terhétől, aknázza ki az anyagok igazi természetét. Alkosson az építész valóban újat: alaprajzban és felépítésben, magán- és középületben egyaránt. Olyan műveket, amelyek a benne élők kibontakozását és harmonikus életét mozdítják elő, és helyreállítják végre ember és természet között az igazi kapcsolatot. Wrightra a régi japán építészet könnyedsége, tájjal való eggyé olvadása, körvonalainak változatossága, eltolható falakkal osztott belsejének szabadsága hatott. Arra törekedett — és ezt változatos megoldásaival többnyire elérte minden olyan esetben, amikor nem kényszerítették a nagyváros szűk telekviszonyainak figyelembevételére —, hogy művei magától értetődő szervességgel nőjenek ki környezetükből. Ő az első, aki az „organikus" építészet kifejezést használja, ami nála anyag, rendeltetés és alkotás összhangját jelenti. Az ilyen „organizmus" nála valósággal a természet alkotásaira emlékeztet. Felhőkarcolói a fa törzséből fakadó, ágak módján szinte lebegő, üvegborította emeletekkel nyúlnak az őket övező légtérbe. A „Vízesés-ház" — egyik leghíresebb műve — kinőni látszik a vízesés fölé nyúló sziklákból, és ez a sziklatömbszerűség az épület belsejében — kandallónál, könyvtárfalnál — egész anyagi mivoltában megmutatkozott. A természetre emlékeztet a Johnson-gyárnak az első építkezési szakaszban létesített óriási irodaháza, amelynek középső nagytermében több emelet magasságig emelkedő oszlopok hordta tányérszerű lemezek alkotják a födémet. Minden művében — így a most említett nagy gyár együttesében is — a szabad-

ság érzetét akarja kelteni. Merev fallezáródások, pontosan derékszögű faltalálkozások, éles közvetlen világítás helyett szabad téráramlást, közvetett vagy rejtett világítást alkalmaz, és ekképp is hangsúlyozza, hogy az ember munkahelyét — ahol élete nagyrészét tölti — kellemessé és széppé lehet és kell alakítani, semmi nyomasztót, semmit, ami a rabság érzetét keltheti, nem szabad érvényesülni engedni. Az egyformaság, a kényszer, az önkifejlés lehetőségének hiánya is városellenessé teszi, hiszen felfogása szerint a nagyváros okozza az ember magányosságát és szegénységét, holott alapjában senki sem szegény, a gyógyíthatatlan beteget kivéve. A társadalmi erők harca helyett elsősorban a természet szabadságában látja a kiutat, ahol a földdel-növénnyel való foglalkozás, az évszakok-napszakok váltakozásának bensőséges részesévé válva, a hajszolt test és lélek új erőre tehet szert.

Nem nehéz ebben a liberális-utópista felfogásban a múlt század végének alapjában romantikus magatartását felismerni, és ennek az ijesztően növekvő, az emberi életet már-már béklyózó amerikai nagyvárosok példája láttán talán több jogosultsága lehetett, mint ahogyan ezt Európából nézve vélnők. Hogy az élet új színterének alkotásában az építészre elsőrendű feladatok teljesítése vár: ebben sok igazság rejlik.

Wright tehát alapjában romantikus egyéniség volt, bármennyire megvetette is a szerinte hamis romantikát. Romantikus az a megújulni, újrakezdeni tudó képesség, amellyel munkáját, életvitelét többször is teljesen elölről kezdte: otthonát-iskoláját háromszor kellett újjáépítenie, mert kétszer is elpusztította a tűzvész. Romantikus az a szűnni nem akaró harca minden hagyománnyal, miközben az építészet alapkövetelményeit — *decoro, utilità, firmità* — talán a cinquecento óta sem hirdette és valósította meg senki oly erővel, mint éppen Wright. Romantikus a szenvedélyessége, kritikára süket türelmetlensége — noha műveltsége, alapvető lelkiismeretessége sokkal több önkritikusságot feltételezne. Romantikus Amerika iránti szeretete,

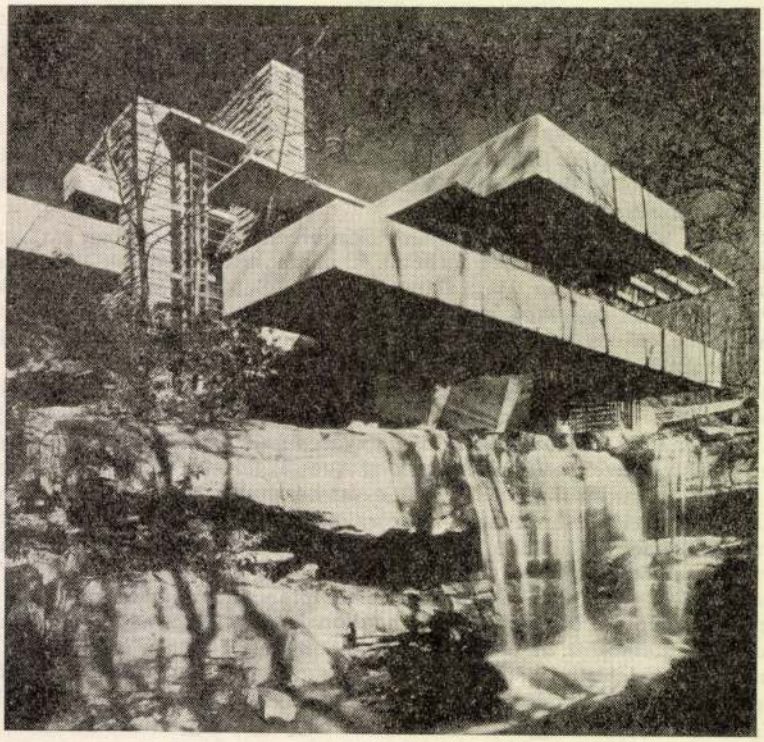

pedig pályája kezdetekor Amerika az építészet provinciája volt, távol a termékeny európai centrumoktól, míg élete folyamán Amerika a 20. század építészete terén vezető szerephez jutott, és ebben nem kis szerepe volt Wrightnak. Végül romantikus „alkotása" az iskolaközösség, amelyet a prairie magányában családjából és tanítványaiból létesített, ügyelve arra, hogy minden résztvevő — a szakmai munkán túl — az élet gyakorlati kérdéseiben (konyha-, takarítás-, kert- stb. ügyeletes) járatos legyen, és esetenként zenei vagy színházi rendezvényeken művelődjék, s ehhez Wright jeles művészeket hívott vendégül.

Ahogyan élete korai szakaszában a pöfeteg École des Beaux-Arts építészete ellen küzdött, úgy fordult szembe a — szerinte — „kocka" építészettel, amelyet unalmasnak vélt. Bár alaprajzai és szerkezetei logikus és szigorú racionalizmust mutatnak, megjelenésben, kidolgozásban minden tudatos racionalizmust megvetett, általában azt a szenvtelen és szerény magatartást is, amely a nálánál sokkal személytelenebb viselkedésű Mies van der Rohét vagy Gropiust jellemzi. Az is igaz viszont, hogy nem annyira a nagy úttörőkkel, mint inkább az epigonokkal kellett mindig harcolnia. Ez az önmagában céltalan szélmalomharc is hozzátartozik romantikus egyéniségéhez.

Wrightot számtalan elvi és személyi harca, az önálló utak folytonos keresése nem tartotta vissza attól — helyesebben: nem emésztette el annyira erejét —, hogy ne foglalkozott volna minden típusú és méretű építészeti feladattal. Háromszázat jóval meghaladó kivitelezett művéről tudunk, ennél sokkal nagyobb számban maradtak ránk megvalósulás nélkül maradt tervei, részben vázlatos, részben teljesen kidolgozott formában. E nagy oeuvre ellenére egész életében többé-kevésbé anyagi gondokkal kellett küzdenie, sok száz neveltje és tanítványa ellenére igazi „iskolával" sohasem rendelkezett. Mindkét körülményről jórészt ő maga tehet, noha ezt sohasem ismerte el.

Nem meglepő, hogy ez a „kényelmetlen" egyéniség, ez az örökös lázadó hazájában később talált hívekre és elismerésre, mint Európában.

Sokat utazott. 1937-ben Moszkvában is járt, mint az első és sokáig egyetlen amerikai építész, aki elfogulatlan érdeklődéssel fordul a kialakulóban levő új társadalom építészete és építészei felé. Sem tervet, sem más emléket ez a tartózkodás nem eredményezett, és így nem lehetett semminő hatással a következő fejlődésre.

Csak a második világháború után kerül sor arra, hogy Wright — a nagyváros vágyakozva-megvetője — végre New-York-i megbízást kapjon. Ekkor már minden írása, megnyilatkozása az érdeklődés középpontjában áll, és így nem meglepő, hogy a modern művészetet magába fogadó Guggenheim Museum tervezésével és kivitelezésével bízzák meg. Évekig húzódik a kivitel, amely csak a mester halála után nyert befejezést, többféle módosítás után. A sok vonatkozásban kétségtelenül szellemes és igen eredeti alkotás azonban múzeum céljaira semmiképp sem látszik alkalmasnak, és hozzájárult ahhoz, hogy Wright ellenfelei újra nagyobb hangot kapnak. De ez a jelenleg még feloldatlan disszonancia mit sem von le e nagy építész-egyéniség történelmi értékéből, amit a halála óta megjelent gazdag rajzi és írásbeli hagyatékanyag is támogat. Olyan életpálya ez, amelynek értékét a tévedések és kacskaringók nagy száma sem kisebbít.

ZÁDOR ANNA

AZ ELTŰNT ÉLETRAJZ

Jegyzet nyugatnémet könyvekhez

„A háború-utáni ember" — ezt az alcímet viseli Eberhard Schulz könyve a mai Németországról. (Deutschland heute — Der Mensch der Nachkriegzeit. West-Berlin, 1958.) Színes, izgalmas képet rajzol egy kettészakadt nemzet életéről. Remek a nyersanyaga: az élet egy világháború után, egy nemzeté, melynek történelme annyi válságot, buktatót rejtett, egy országé, melyre nyugtalan kíváncsisággal tekint ma is Európa és a világ. „Az új ember" — egy másik könyv, ugyanabban az esztendőben jelent meg, mint Schulzé, ugyanabban az országban. A torontói egyetem professzora, Hermann Böschenstein írta, s azt kutatja, miként tükrözi az új embert a háború-utáni nyugat-német irodalom. (Der Neue Mensch, Heidelberg, 1958.)

Az első könyv valóságos történeteket mesél, a másik regények tartalmát. S a különbség meghökkentő. A művészi munkák — egynémelyikét olvastam — csaknem kivétel nélkül olyan embereket festenek, akikkel sem a szociológusnak, sem a riporternek nem volt alkalma találkozni. Modell és kép bonyolult viszonya rejlene e furcsa különbségben? A művészet jogos elszakadása ez, hogy ezáltal a jelenségek dús áradatából válogasson, tömörítsen? Aligha. Mintha a kapcsolat szakadt volna meg. Az élet hétköznapokat és változásokat kínál — s az irodalom, úgy rémlik, elfordul tőle. A valóságban egy újabb háború lehetőségének gondjai kísértenek — az irodalom pedig, valahogy sokkal elvontabb, sokkal spirituálisabb annál, semmint hogy ezekre a gondokra visszhangozzon. Közel két tucat regényt elemez Böschenstein — s ezeknek legtöbbje a kitalálás senkiföldjén játszik; hőseik, ha meg is élik a kor problémáit, mint egy matematikai feladvánnyal kerülnek szembe velük.

Ez nemcsak a magyar olvasó benyomása. Felpanaszolják a nyugat-német írók legjobbjai. Walter Jens 1961-es jelentékeny könyve, a „Kortársi német irodalom" (Deutsche Literatur der Gegenwart, München, 1961.) hasonló diagnózist közöl. „Úgy rémlik — írja Jens —, hogy a huszadik század költője kilép a jelenből és tudatosan fehér foltot hagy a múlt és a jövő idő között..." A jelen nemlétező metafizikai ponttá zsugorodik a mai nyugat-német irodalomban, vagy, mint a költészettel ellenséges világ, kívülreked az ábrázolás határain. Különös, már-már megmagyarázhatatlan zsibbadtság vesz erőt az írón, ha a *változó* valósághoz közeledik. „Az élet ebből a szempontból már eleve gyanús — folytatja elemzését Jens. — S minél pokolibb a valóság, annál idillibb a művészet."

A szembefordulást tükrözné ez a mai Nyugat-Németország viszonyaival? Ha elolvassuk az „Ich lebe in der Bundesrepublik" című antológiát (lásd erről Nagyvilág 1961/7. számát), hajlamosak lennénk erre a meggyőződésre. Kiváltképp szembetűnő, hogy a „jelenidőt" elfelejtő írók nagyrésze éppenséggel lázad a jelen ellen; azt bírálják, amitől menekülnek. Leginkább azért, mert ez a jelen nem a boldogító utópiák megvalósítását ígéri (a jövő pedig az említett írók számára rendszerint az utópiával azonos), hanem egy borús, horizonttalan holnappal terhes. Hans Werner Richter, egyike a legvilágosabban látóknak, nyiltan ki is mondja: „Irodalmilag azt kívánom magamnak, hogy Németországban több legyen a valóság iránti szeretet és kevesebb a begubódzó idill". Ez az idill persze van olyan erkölcsös, vagy mondjuk szemérmes, hogy nem a kortársi életet költi át szebbé. Inkább menekülésből születik, s hiányzik belőle a direkt apologetika. Mintha véres kincs lenne a gazdagság alapja, elátkozott örökség, melyhez gyilkosság tapad. Rossz lelkiismeret kerüli el itt az élet gazdagságát és vonul el mesterségesen kiépített idillbe. Az idillekhez talán ezért tapad az ellenállás képzete. Az idillek szerzői jobbára azok, akik ahhoz a vékony, mégis pozicionálisan jelentékeny réteghez tartoznak, amely Hitler ideje alatt is a „korszerűtlent" szegezte szembe a sátánian „korszerűvel". A belső emigráció természetesen azokból toborzódott, akik valamilyen okból nem vállalkoztak Thomas Mann, Brecht, Seghers valóságos emigrációjára; akik így vagy úgy, a nácizmussal való egyezkedésből húzódtak vissza magukteremtette — olykor borús, vagy éppen katasztrófahangu-

ZÁDOR Anna

VIRÁG Csaba: Zádor Anna dr. Kossuth-díjat kapott : Egy építész szubjektív feljegyzései. 7 Magyar Építőművészte, 83, 1992,.4. 47. ill.

ZÁDOR Anna

Mayer Emő: Zádor Anna (1904–1945)
= AH 1995 123–131.

önálló tervezőként. A miniszt
iparmúzeumi titkár teendőire,
szintén Trefort által írt lev
szerint Schickedanz teendői k
segítséget nyújtson a múzeum
iparosoknak rajzaik elkészítés
természetesen nem merült ki e
rajztudását használták; a Puls
ugyanis nincsenek képek, tehá
kellett a munkálatokban részt
erre sajnos nem tér ki.[79] Talá
származhat részben Schickedan
első rész lényegében megegyez
által írott Kalauz szövegével

1878. november 9-én Sch
Reichardt Vilmát, Reichardt O
társaság titkárának lányát.[81]
József kereskedő és Reichardt
mindkettőjüknek tervezett ház
magányos férfi összetartó nag

ZÁDOR Anna

ZÁDOR Anna: Egy elfelejtett folyóirat [Tükör]. = Holmi, 5,1993,7. 966-970.

egzisztáló állami művészet korszaka közötti pár évet akár aranykornak is tarthatjuk. Az állami mecenatúra és intézmények egyre inkább arra kényszerültek, hogy átengedjék a terepet a szubkultúrák lovagjainak, a kortárs művészet reprezentáns áramlatainak.

Így történhetett meg pl. az a mára szintén múltidejűvé lett és tagadhatatlanul komikus eset, hogy a transzneoavantgárd, az Új Festészet Pestre is elérkező hulláma az ellenállás legcsekélyebb jele nélkül, hihetetlen sebességgel, szinte a *hivatalos művészet* rangjára emelkedett, anélkül, hogy ez ideológiai elkötelezettséget követelt volna bárkitől. A divatból kimaradt, és a tudomásul nem vettségtől már megsértődni sem merő Hivatal lelkesen kínálta oda magát az Új Festészetnek, csakhogy végre az állami művészet intézményei is részesedhessenek a divat aurájának visszfényeiből. Komikusnak mindössze az nevezhető, hogy Pesten, a hivatalos művészet intézményei között, a soha be nem fogadott neoavantgárd helyett, mintegy ellenkultúraként fogadtatott el az az Új Festészet, amelynek ahhoz tulajdonképp soha nem volt

1350. URH (szt.): 66,02; 66,62; 66,92; 67,19;67,85;69,98;70,40;71,42;72,11;72,77

Műsorvezető: Antal Imre. Munkatárs: Köteles Mária, Nagy Veronika, Palásti Pál. Szerkesztő: Horkai József

16.00: Csúcsforgalom – a stúdióban
Zenei szerkesztő: Szőke Cecília. Riporter: Petress István
Az adás idején hívható telefonszám: 138-8958 (bejelentés, műszaki tanácsadás), 138-8992 (közlekedési keresőszolgálat)

16.57: Reklám

17.00: Hírek. Időjárás

17.03: Műsorajánlat

17.05: Kataposta
A Kölyökrádió levelező műsora
Szerkesztő: Dezsényi Katalin

17.30: Reklám

17.32: Premier
Szerk.-műsorvezető: Kristóf Gábor
(Cikk a 26. oldalon)

18.30: Helykereső
Szociálpolitikai magazin
Mikrofonnál a felelős szerkesztő: Jónás István
Véleményekkel, önzetlen szívességekkel, munkaajánlatokkal, közhasznú információkkal, hívható az adás idején a 138-7200 telefonszám. A műsorban munkabörze, Szívességközvetítő és Albérletközvetítő szolgáltatás is jelentkezik. A Szocio-műhely éjjel-nappal működő üzenetrögzítőjének száma: 138-7973

19.00: Hírek. Időjárás

19.03: Műsorajánlat

19.05: Hullámhossz
A Közönségszolgálat magazinja
Műsorvezető: Takács Márta. Zenei szerk.: Tari Viktor. Szerk.: Keresztyéni Sári

19.50: Látogatóban Zádor Anna művészettörténésznél
A művészettörténet professzora, 1904-ben született. Nem könnyen szóra bírható interjúalany. A szakterületére kanyarodott vissza, meglehet, a hallgató használa, ismertnek hitt fogalmakon gondolkozhatunk el egy megszállott tudós társaságában.
Riporter: Salamon István

20.30: A Classica együttes új lemezéről
Szerkesztő: Varga Péter

21.00: Hírpercek
Szerkesztő: Müller Mihály

21.10: Kapcsoljuk a 8-as stúdiót
A Stúdió 11 játszik
Vendég: Bontovics Kati. Műsorvezető: Földi Ottó. Szerkesztő: Krúza Katalin

21.50: Francia filmek zenéjéből
Szerkesztő: Divéky István

22.30: Érintés
Tabuk nélkül a szexről. Lengyel Nagy Anna és Béres László műsora.
A 22.00–23.30-ig hívható telefonszám: 138-8567 szexológusnő, 138-7567 AIDS ügyelet, 138-7160 üzenetrögzítő

23.00: Hírek. Időjárás

23.03: Sporthíradó
Szerkesztő: Deák Horváth Péter

23.10: Máról holnapra – éjfél előtt
Jazz-show
Módos Péter és Réti János összeállítása

0.15: Magyar és idegen nyelvű vízjelző szolgálat
(Csak középhullámon)

0.15–4.20: Máról holnapra – éjfél után
A Magyar Rádió éjszakai műsora
Csillaglesben
Vendég: dr. Janák István
Műsorvezető-szerkesztő: Siklósi Beatrix. Zenei szerkesztő: Molnár Éva. Bemondó: Bordi András
A műsor telefonszáma: 138-8555
Óránként: Hírek. Időjárás
4.03: Operaénekesek nótafelvételeiből

BARTÓK

URH (sztereó): 67,04; 67,97; 68,24; 68,36; 68,48; 68,72; 69,38; 70,10; 70,43; 70,64; 72,08 MHz

6.00: Muzsikákó reggel
Műsorvezető: Selmeczi György. Bemondó: Schaefer Andrea. Szerkesztő: Fejérvári Sándor
6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00: Hírek. Időjárás

9.00: Műsorajánlat

9.05: Pódium
A Hannover Band Beethoven-műveket játszik
Vez. Roy Goodman
1. Fidelio – nyitány, 2. III. (Eroica) szimfónia

10.00: Hírek. Időjárás

10.05: Mikko Papiross csodálkozik
Daniel Katz regényét – Gombár Endre fordítása alapján – rádióra alkalmazta: Fehérvári Győző
2. (befejező) rész
Elbeszélő – Rajhona Ádám, Mikko – Bán János, Hanna – Pálfy Margit, Anya – Lengyel Erzsi, Após – S. Tóth József, Juri – Vass Gabi, Karpén – Somhegyi György, Rikkila – Konrád Antal
Zenei munkatárs: Koltay Gergely
Dramaturg: Simon László
Rendező: Seregi Zoltán (ism.)

10.51: Orosz zeneszerzők kamarazenéjéből
1. Muszorgszkij: a) A Krímben – capriccio, b) Falun, c) Scherzo (Georges Bernand – zongora) (13 p), 2. Glinka: D-dúr vonósnégyes (Leningrádi Filharm. Zkr vonósnégyese) (36 p)

11.40: Országok, tájak zenéje
Perui dallamok
Kozma András összeállítása

12.00: Hírek. Időjárás

12.05: Hangverseny délidőben
Az ARD Nemzetközi Zenei Versenye – 1992.
Km. a Bajor Rádió szimf. zkra, vez. Alioja Mounk
1. Copland: Klarinétverseny (Sharon Kim – klarinét) (Izrael – II. díj), 2. Rossini: A sevillai borbély – Figaró belépője (Philip Zawisza – ének) (Egyesült Államok – II. díj), 3. Brahms: Allegro non troppo a D-dúr hegedűversenyből (Erez Ofer – hegedű) (Izrael – II. díj), 4. Wagner: Tannhäuser – Dal az Esthajnalcsillaghoz (Philip Zawisza – ének) (Egyesült Államok – II. díj), 5. Massenet: Werther – Charlotte áriája III. felv., (Melinda Paulsen – ének) (Egyesült Államok – II. díj), 6. Pulenc: d-moll versenymű két zongorára és zenekarra (Thomas Hecht és Sandra Shapiro – zongora) (Egyesült Államok – II. díj) (hgf.)
(II/2. rész: hétfő, B. 12.05)

13.39: Fanfármuzsika

14.00: Hírek. Időjárás

14.05: Auf Deutsch gesagt
Német nyelvlecke kezdőknek – IV. sorozat
Grammatik, Übungen, Aussprache
(ism. K.-URH 23.45 és csütörtök, B. 14.05)
(26/7. lecke: jövő kedd, B. 14.05)

14.20: A podolini kísértet
Krúdy Gyula regényét rádióra alkalmazta és rendezte: Turián György (1963)
Riminszky Kázmér – Raksányi Gellért, Péter bátyó – Bihari József, Erzsébet – Máthé Erzsi, Ancsurka – Domján Edit
Szerkesztő: Albert Zsuzsa
(X/8. rész: holnap, B. 14.20)

14.53: Gulyás Dénes operaáriákat énekel
1. Mozart: Così fan tutte – Ferrando áriája, I. felv., 2. Donizetti: Lammermoori Lucia – Edgar áriája, III. felv., 3. Verdi: Rigoletto – a) Kesztyűária, b) A herceg áriája, III. felv., 4. Verdi: Simon Boccanegra – Gabriele áriája, II. felv., 5. Gounod: Faust – Faust kavatinája, III. felv., 6. Puccini: Bohémélet – Rodolphe áriája, I. felv., 7. Massenet: Werther – Werther áriája, I. felv.

15.30: Haydn: B-dúr szimfónia No. 98.
(Clevelandi Szimf. Zkr, vez. Széll György)

16.00: Hírek. Időjárás

16.05: Zeneiskoláink életéből
Salgótarján. Riporter: Varga Károly

16.35: Durkó Zsolt műveiből

17.00: Kilátó
Világirodalmi magazin
Szerkesztő: Pál Ferenc. Műsorvezető: Erős László (A vasárnapi adás ism.)

17.50: Egy rendhagyó fesztivál előtt
Mandel Róbert jegyzete

18.00: Hírek. Időjárás

18.05: Rossini: Hamupipőke
Kétfelvonásos opera. Szövegét Jacopo Ferretti írta. Vez. Oliviero De Fabritiis. Km. a firenzei Maggio Musicale zenekara és énekkara
Angelina (Hamupipőke) – Giulietta Simionato, Don Magnifico – Paolo Montarsolo, Ramiro – Ugo Benelli, Dandini – Sesto Bruscantini, Clorinda – Dora Carral, Tisbe – Miti Truccato Pace, Alidoro – Giovanni Foiani

19.39: Teleobjektív
„Tőzsdeügynökből – fegyvergyáros. Frommel Rudolfról – dr. Lugosi József alezredessel, a hadtudományok kandidátusával, Vajek Róbert beszélget. Szerkesztő: Nyíri Ferenc
(A Gordiusz-műhely műsora)

19.54–19.59: Hírek. Időjárás

20.52: Schubert: Pisztrángötös
(Frankl Péter – zongora, Komlós Péter – hegedű, Németh Géza – mélyhegedű, Mező László – gordonka, Georg Hörtnagel – nagybőgő)

21.30: A kórusirodalom mesterműveiből
1. Hindemith: Öt dal régi szövegekre (Liszt Ferenc kamarakórus, vez. Párkai István), 2. Fauré: Mise (Vocal de France egy., szólót énekel: Béatrice Gaucet, vez. John Alldis), 3. Milhaud: Wallisi négysorosok (MR énekkara, vez. Sapszon Ferenc), 4. Britten: Ünnepi Te Deum (MR énekkara, szólót énekel: Jánoky Judit, orgonán km. Lehotka Gábor, vez. Zámbó István)
Szerkesztő: Vass M. Katalin

22.00: Hírek. Időjárás

22.05: Barokk muzsika
1. Telemann: Chaconne az f-moll szvitből (Frans Brüggen, Jeanette van Wingerden – blockflöte és a bécsi Concentus musicus Kamarazkr, vez. Nikolaus Harnoncourt), 2. Händel – Vízizene (New York-i Filharm. Zkr, vez. Pierre Boulez)

23.04: Operát magyarul – magyar operát
Epizódok a 200 éves magyar nyelvű operajátszás történetéből
7. (befejező) rész
Tóth Aladár, avagy a második aranykor. Ruitner Sándor műsora. Km.: Erőss Anna

24.00: Hírek. Időjárás

0.05: Magyar előadóművészek felvételeiből
1. Vivaldi: a) C-dúr sinfonia RV. 116., b) c-moll concerto RV. 119. (Capell Savaria, művészeti vezető: Németh Pál), 2. Haydn: B-dúr vonósnégyes op. 9. No. 5. (Festetics vonósnégyes), 3. Johann Christian Bach: g-moll szimfónia No. 6. (Concerto Armonico, művészeti vez. Szűts Péter és Spányi Miklós), 4. Spohr: Nonett (Budapesti Kamaraegy., vez. Mihály András), 5. Mendelssohn: D-dúr szimfónia No. 8. (Liszt Ferenc kamarazkr, hangversenymester: Rolla János)
Szerkesztő: Osváth Zoltán

2.00: Hírek. Időjárás

2.03: Szózat

A Szülőföldünk műsora
(15160, 11910, 9835, 7220 kHz)
20.00–21.30: Hírek. A nap krónikája – Határszemlén Béla Pállal – Magyarország miniszterelnökei (a tegnapi adás ism.)

Petőfi 17.32

Ez a műsor kéthetente kedden fél hatkor jelentkezik és várja mindazoknak a jelentkezését, akik eddig még el nem hangzott, meg nem jelent írásaikat szívesen elküldik. Minden irodalmi műfaj helyet kaphat a Premierben. A kortárs zene alkotóit is várja a műsor. Az irodalmi műveket maximum négy gépelt oldal terjedelemben, a zeneműveket lehetőleg stúdióminőségű felvételen kérik.
Cím: Premier, Magyar Rádió Bp. 1800

Rossini: Hamupipőke

Bartók 18.05

Don Magnificónak három lánya van. Ketten közülük, Clorinda és Tisbe édesgyermekei, Angelina pedig a nevelt lánya. A két gőgös, ostoba testvér cselédként kezeli mostohanővérét. Egyszerű ruházatú idegen lép be a házukba, és alamizsnát kér. Csak Angelina törődik vele, testvérei bezzeg kedvesebben fogadnák, ha tudnák róla, hogy nem más, mint Alidoro, Ramiro herceg filozófusa, akit ő küldött előre körülnézni. Hamarosan megjelenik a herceg is, de szintén álruhában, lovásznak öltözve. Rögtön felfigyel Angelina szépségére. Nemsokára betoppan a „herceg'' is. Dandini az, Ramiro komornyikja, az ő ruhájában, és bálba hívja valamennyiüket. Magnifico megtiltja Angelinának, hogy ő is velük menjen. Távozásuk után azonban Alidoro hintót küld érte és pompás ruhákat. A bálon nagy feltűnést kelt az ifjú szépség, aki annyira hasonlít Angelinára. Az álruhás Dandini hiába próbál udvarolni neki, csak a „lovásszal'' foglalkozik. Testvérei meg persze kizárólag Dandininek kelletik magukat. Ramiro egy karkötőt ajándékoz Angelinának. A lány hazamegy, és újból átöltözik régi rongyaiba. Megjelenik a herceg, leleplezi magát Magnificóék előtt, és magával viszi menyasszonyát, Angelinát a palotájába.

Ultrarövid hullám 102.1 MHz Budapest vételkörzetében
Telefonszám: 201-0298
Állandó műsorok: 00.00–24.00: Zene, hírek, információk 6.00–21.30: Traffipax információk óránként 5.00–22.00: Angol nyelvű hírek minden egész órakor

7.30: Hírmagazin **8.00–8.30:** Budapest day and night – angol nyelvű műsor **9.00–10.00:** Forintos percek (gazdasági magazin) **10.45–10.51:** Apró. Az Expressz és a Rádió Bridge közös hirdetési műsora **11.30:** Hírmagazin **14.45–14.51:** Apró **16.00–17.00:** Slágerlista – Billboard Hot One Hundred **17.15–17.25:** Ki nyel ma? **17.30:** Hírmagazin **18.00–18.30:** Kukker. Esti kulturális tájékoztató **18.45–18.51:** Apró **20.00:** Budapest day and night – angol nyelvű műsor **20.30:** Blue Notes (jazz, jazzrock) **21.30:** Hírmagazin **22.00–23.00:** Zsaru magazin – Forró Tamás műsora **23.20:** Willis Conover jazz műsora **24.00–5.00:** Kvakvarak

Szeleburdi vakáció

Duna TV 16.10

A szerény körülmények között élő, pesti értelmiségi család, Faragóék, három gyerekkel, szokásos évi nyaralásukra készülődnek. Ám hamarosan fény derül arra az egyszerű tényre, hogy ennek – mint már oly sokszor – semmiféle anyagi fedezete nincsen. A gyerekek mégis úgy döntenek, hogy ezúttal ők viszik el nyaralni szüleiket.

ZÁDOR Anna

Csodálatos a világ

Tv1 16.45

A Galápagos-szigetek

Nippon – Japán 1945-től

Tv1 21.55

Japán háború utáni jelentéktelen autóipara fantasztikus fejlődésbe lendül és versenyre kel a világelső amerikai gyárakkal. A hihetetlennek tűnő történetet elsőkézből a japán mérnököktől és üzletemberektől hallhatjuk.

TV 1

6.03: Jó reggelt, Magyarország!

6.05: Falutévé – adótippel
Húsz perc szolgáltatás
Telefon: 112-5475

6.25: Határtól határig
A körzeti televíziók műsora (10')

6.35: Reggeli Mérleg
Gazdasági híradó (10')

6.45: Híradó (15')
Főszerkesztő: Pálfy G. István

7.00–9.00: Nap-kelte
Reggeli információs magazin
Telefon: 251-3372, 252-0490

9.00–12.00: Napközi
A Tv1 nap-közi tájékoztató műsora Endrei Judittal
Telefon: 153-1204, 12.00 óráig
Felelős szerkesztő: Énekes Zsuzsa. Szerkesztő: Havas Judit, Ondruss Ilona. Főgyártásvezető: Jakab Jenő. Rendező: Varga Csaba
Benne:

9.30: Kästner-történetek
A két Lotti
(Das Doppelte Lottchen)
NSZK-film (1950 – FF – ism. – 100')
Írta: Erich Kästner. Operatőr: Franz Weihmayr és Walter Riml. Zene: Alois Melichar. Rendező: Josef von Baky
Egy kis falu mellett van egy gyermeküdülő, tele vidám, kedves lányokkal. Köztük van Luizert, aki a legtöbb izgalmat jelenti a nevelőknek és társaiknak is. Új csapat érkezik, s hihetetlen, de a kis vadócnak egy tükörképe is leszáll a buszról. Eleinte egyikőjüknek sem tetszik a találkozás, később azonban izgalmas dologra vállalkoznak. Vajon milyen titok rejtőzik a nagy hasonlóság mögött?
Anya – Antje Weisberger (Andresz Kati), Apa – Peter Mosbacher (Melis Gábor), Ikrek – Jutta és Isa Günther (Simonyi Piroska és Vadász Bea)

11.30: Játék (15')

12.00: Déli harangszó
Déli egyenleg
Napi képes hírösszefoglaló (10')

15.58: Napi műsorismertetés

16.00: Híradó (10')
Főszerkesztő: Pálfy G. István

16.10: Folyt. köv.
Hatalom és szenvedély
Ausztrál tévéfilmsorozat
168/46. rész (23')
(A színlapot l.: hétfő, Tv1 16.10!)
16.35: Reklám

16.40: Képújság

16.45: Csodálatos a világ
Amerikai ismeretterjesztő filmsorozat
XXII/19.: **A Galápagos-szigetek** (22')
Írta: Bruce Hoffman. Rendező: Luise Fuzy

17.10: Karéliai mesék
Finn rajzfilmsorozat
Lidércek (10')

17.20: Játék
Cimbória
Telefonos vetélkedő (15')

17.35: Válogatás a Televízió archívumából
A fekete város
Tévéfilmsorozat
VII/6.: **Egy szál rózsa** (1972 – ism. – 54')
Mikszáth Kálmán regényét televízióra alkalmazta: Thurzó Gábor. Dramaturg: Aczél János. Zeneszerző: Szöllősy András. Operatőr: Czabarka György. Rendező: Zsurzs Éva
Görgeyt nem sikerül léprecsalni. Rozáli és Fabricius Antal között mind jobban elmélyül a szerelem, s a fiatalember nem is sejti, hogy a gyűlölt alispán lányát szereti. Közben Bibók Zsigmond az elfogatóparancsot elvadja Lőcsének. A város kapva-kap az alkalmon. Az új főbíró, kezében az elfogatóparanccsal, egyenesen Rákóczihoz fordul, de semmit sem sikerül elérnie. Bibók Zsigmond tehát újra munkához lát.
Görgey Pál – Bessenyei Ferenc, Bibók – Avar István, Rozáli – Venczel Vera, Fabricius – Nagy Gábor, Quendel – Pécsi Sándor, Mostel – Kovács Károly, Nustkorb – Némethy Ferenc, ifj. Görgey – Benkő Péter, Köstler Matild – Kiss Manyi, Preszton – Szirtes Ádám

18.30: Álljunk meg egy szóra!
Grétsy László és Vágó István nyelvművelő műsora (10')

18.40: Pénzvilág
Hírek, tények, információk (9')

18.50: Katolikus krónika
„Veletek vagyok mindennap..." (15')
Keresztény hétköznapok, ünnepnapok, hírek, riportok, beszámolók a magyar és a világegyház életéből.
Felelős szerkesztő: Téglásy Ferenc

19.07: Esti mese
Berta
Angol bábfilmsorozat
XIII/1. rész: Festegetünk (15')
19.25: Reklám

19.30: Híradó (25')
Főszerkesztő: Pálfy G. István
19.55: Reklám

20.00: Telesport
20.05: Reklám

20.10: A zöld szemű lovasok
Francia–brazil–spanyol–belga kalandfilm-sorozat
VI/6. rész (1990 – 51')
Loup Durand regényéből Loup Durand, Louis Grospierre, Serge Friedman és Michel Wyn írta. Fényképezte: Martial Thury. Zene: Raymond Alessandrini. Rendező: Michel Wyn
Az előző rész tartalmából: Illés miután lelövi az útját álló intézőt, végre megtalálja édesanyját, aki őt holtnak hitte. A bűnbánatos Joel vissza akar térni családjához, mikor megtudja, hogy eladó az ültetvény. Boussot és Zakariás – akikre Anasthasie rábízta a falu vagyonát – belevetik magukat az üzleti életbe, miközben Leopoldina a miniszter szeretőjeként élvezi a gondtalan életet. Vajon sikerül-e Anasthasie-nak újra egyesítenie, összetartania a Rouch családot...?
Anasthasie – Irene Papas (Kiss Mari), Joël – Xavier Deluc (Lux Ádám), Juana-Maria – Claudia Chana (Hámori Eszter), Illés – Jean-François Gerreaud (Papp János), Izaiás – Hector Alterio (Grúber Hugó)
21.00: Reklám

21.20: Mozart: Esz-dúr sinfonia concertante
K. 364 (34')
A Bécsi Filharmonikus Zenekart Nikolaus Harnoncourt vezényli. Közreműködnek: Gidon Kremer – hegedű, Kim Kashkashian – brácsa. Rendező: Klaus Lindemann

21.55: Nippon – Japán 1945-től
Angol dokumentumfilm-sorozat
VIII/6.: **Versenyben Detroittal** (59')
Fényképezte: Ian Kennedy. Rendező: Glynn Jones
A magyar változat munkatársa: Barda Beáta, Somló Andrea, Surányi Erika. Szakértő: P. Szabó József

22.55: (H)arcképek
Szemadám György műsora (40')
Operatőr: Ágoston András. Gyártásvezető: Benyhe Judit. Főmunkatárs: Heller Tamás Farkas. Rendező: Soós Árpád

23.35: Híradó (5')

23.40: BBC-híradó (20')

szethez, röviden csak annyit válaszolt: „A Szovjetunióban nincs művészet, ott kitüntetések vannak." Talán megengedik, hogy válaszoljak arra a minap hallott megjegyzésre, hogy az absztraktok rémuralma fenyeget. Fölösleges az absztraktok rémuralmától félteni a művészetet! De hát ugyanilyen fölösleges a vészharangot kongatni, hogy itt a kozmopolitizmus!

Azoknak, akik a nemzeti művészet és kultúra zászlóvivőiként kívánnak érvényesülni, tudomásul kell venniök, hogy a nemzeti kultúrát nemcsak a szimbólumerejű nemzeti zászló mellett nem éppen praktikus zsinóros ruha, a sáros utca, a zsúpfedeles, földes padlójú ház, a sírva vigadó magyart ábrázoló, sötétbarnába fulladó életkép jellemzi. A nemzeti kultúra és művészet elsősorban európai kultúra és művészet. Mi, akik itt élünk, figyelemmel kísérjük mindazt, ami a világon történik. Ha már egyszer itt élünk, és kíváncsiak, tanulni vágyók vagyunk. Olyan házakban és lakásokban kívánunk élni, ahol öröm élni és lakni családunk körében. Kényelmes bútorok, szép kilátás és erőt adó, bátor színű képek közt. – Jó közlekedési viszonyok mellett, egészséges környezetben.

A ma embere nem hagyja kicsavarni kezéből a nemzeti zászlót, még akkor se, ha ezerszer is kozmopolitának nevezik a magyar állampolgárt!

Nem kirekeszteni akarunk népcsoportokat, semmiféle népművészetet, de hazánkat vonzóvá kívánjuk tenni minden jó szándékú európai számára. Semmi sincs távolabb tőlünk, mint a nemzetieskedés.

Határozott és egyértelmű, nem kapkodva száguldó demokratikus utat kell építenünk a művészet szellemi dzsungelében. Ez a mi feladatunk.

A szellemnek igazságra, a szemnek fényre van szüksége!

(Székfoglaló a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiában.)

Zádor Anna

EGY ELFELEJTETT FOLYÓIRAT

Könyvespolcom hátsó sorában egy rég nem forgatott könyvet kerestem: csak nem találtam. Helyette kezembe akadt a Franklin egykori folyóiratának, a *Tükör*nek tíz-egynéhány száma. Kíváncsi lettem, vajon milyennek tűnik több mint ötven év távlatából, ezért kicsit alaposabban átnéztem. Meglepve tapasztaltam, hogy a szerény nyomdai kivitel ellenére milyen színvonalas és sokféle tartalmú, mennyi kiváló írás és kitűnő név szerepel benne, milyen gazdag a művelődéstörténeti anyaga. Próbálom felidézni, hogyan is készült.

A *Tükör* 1933 és 1942 között jelent meg, alig nyolc évig. (1933 végén indult, 1942 első felében szűnt meg.) Nem emlékszem, hogy az egyre kedvezőtlenebb légkörben magától maradt-e abba, vagy hivatalos nyomásra, a sajtókamara parancsára.

A *Tükör* a Franklin Társulat Könyvkiadó és Nyomda vállalat kulturális házi folyóirata volt. Célja a Franklin szerzőinek, kiadványainak propagálása, abból kiindulva, hogy egy lap hatékonyabb és olcsóbb, mint egy hirdetési kampány. Azt hiszem, az is belejátszott ebbe az elhatározásba, hogy az akkor nagyon jól prosperáló Athenaeum saját lapjai révén *(Pesti Napló, Az Est)* kitűnő hirdetési lehetőségekkel rendelkezett, s jól választott lektűrkiadványaival – Sárközi György belépésével fordult a kiadó az igényesebb irodalom irányába – tartós sikereket ért el.

A *Tükör* egy száma nyolcvan fillérbe került, ami nem volt sok, de a „havi 200 fix" korában költségesebb folyóiratra aligha tellett volna az értelmiségi közönségnek. A Franklin inkább konzervatív kiadó volt, de a színvonalra nagy súlyt fektetett, és Péter András vezetésével elérte, hogy a fiatal írók legjava állandó szerzői közé tartozzék.

A *Tükör* főszerkesztője a klasszika-filológus Révay József volt. Eredeti, értékes egyéniség. Sokkal többre lett volna képes, mint ennek a lapnak szerkesztése, de a körülmények és nyughatatlan természete nem juttatták többhöz. Széles körű műveltségének tengelyében a latin kultúra állt, ennek szentelte sikeres munkáit. Műfordítónak is kiváló volt, legalábbis Apuleius AZ ARANYSZAMÁR című művének fordítása nagy sikert aratott – amihez persze a regény sikamlós szövege is hozzájárult.

A folyóirat állandó munkatársa és fő támasza Schöpflin Aladár és Komor András volt. A szerkesztőség a főszerkesztő szobáján kívül még egy helyiségből állt, itt ült Komor András és a gépírónő. Mivel ez a két helyiség kissé elkülönült a többitől, és közvetlenül a folyosóról nyílt, mindkét szobában, de főleg Komor szobájában valami klubféle alakult ki: itt korrigáltak, vitatkoztak a szerzők, bírálták egymást és a szerkesztőket. Többnyire mindennel elégedetlenek voltak, ami nem az ő fejükből pattant ki – de közben jól érezték magukat. Mindenki részese volt – ha nem is tudatosan – annak a kísérletnek, amelynek megvalósítását a *Tükör* képviselte: ne legyen egyetlen irányban elkötelezett, mint például a *Nyugat* vagy a *Napkelet* (Tormay Cecile folyóirata), ne legyen nyárspolgári, mint a nagy sikerű *Új Idők* (Herczeg Ferenc folyóirata), nyújtson sok vizuális csemegét, de ne legyen olyan képes magazin, mint a *Tolnai Világlapja* vagy az *Érdekes Újság* és társaik. Hogy mi *ne* legyen valami: ezt mindig könnyebb meghatározni, mint azt, hogy milyen legyen.

Ez a kísérleti jelleg általában eredményesnek bizonyult. Bevonult – például – a *Tükör* oldalaira a fotó mint művészi alkotás, amely önmagáért szerepel, nemcsak illusztrálja vagy kíséri a szöveget. Ez merész lépés volt akkoriban, sok vitát is kavart, már csak azért is, mert a kiváló minőségben és eredeti felfogásban dolgozó hazai fényképészeket bajosan lehetett beskatulyázni: a kor felfogása szerint sem művészek nem voltak, sem illusztrátorok.

Csakhamar kialakult az a szokás, hogy nemcsak a külső burkolón szerepelt valamilyen – esetleg az évszakkal kapcsolatos – fénykép, hanem az első oldalon is, holott ez szinte kötelezően a vers helye volt. Az átnézett számokban több mint húsz fényképész szerepel, legsűrűbben Vadas Ernő, Szőllősy Kálmán, Seiden Gusztáv, Dulovits Jenő, Zinner Erzsébet, Langer Klára, tárgyfotókkal Petrás István. A fényképekhez csatlakozott azoknak a hajózási és más közlekedési vállalatoknak szép fotóanyaga, amelyek reklámra kérték fel a lapot. Hasonló célból gazdagították a fényképanyagot a sikeres és aktuális filmek főszereplőinek vagy jeleneteinek fotói. Azt hiszem, a *Tükör* többet tett a vizuális kultúra fejlesztéséért, mint bármelyik korabeli magyar folyóirat. Nem értek a fotóhoz, ezért nem térek ki olyan kérdésekre, hogy a fényképészek milyen látószöget, fényforrást stb. használtak. Csak egy, a fotóval kapcsolatos újítást említek: a kifutó képet. Ez azt jelenti, hogy a felvétel az egész papírfelületet – margót nem hagy-

va – elfoglalja, és látszólag önkényesen ér véget. És itt támadtak összeütközések a nyomdával: a hagyományos nyomdai felfogás szerint van szedéstükör – ahová a képet is elhelyezik –, és van margó. Noha a fénykép (és a grafika) élt a keretezés és passepartout eszközével, annak méretét mindig az alkotó határozta meg, a kifutó képek esetében viszont elkerülhetetlenül előfordult, hogy a fényképet – a lap méretének megfelelően – kisebbítették, ez pedig felháborította a „megsértett" fényképészt. – A szakírók tollából származó fotócikkek – ez a Rolleiflex kora – hozzájárultak a fotó mint művészet tudatosításához.

Azt hiszem, a *Tükör* kezdeményezése kép és szöveg arányos társítására, mindannak hangsúlyozásával, ami ehhez kapcsolódik, jelentős lépés volt. De nem megismételhető. Az elmúlt évtizedek során a színes képközlés olyan hatalmas fejlődésen ment keresztül, az olvasók igénye pedig olyannyira megnövekedett, hogy ez csak nagy anyagi áldozat árán elégíthető ki. Így alakultak ki a luxusszintű folyóiratok, de ezek többnyire magas áruk miatt csak kevesek számára elérhetők. Marad tehát – főként nálunk – a kettéválasztás: igényes irodalmi folyóiratok minden rajzi vagy képi díszítés nélkül, és magazinok, különféle profillal és különböző szinten.

A novellákat vagy más szépirodalmi írásokat általában rajzok kísérték. Ezek az illusztrációk sokféle felfogást képviseltek, de mindig hozzájárultak az írás hatásának fokozásához. A *Tükör* megjelenésének korszaka a hazai alkalmazott grafika, ezen belül a reklámgrafika európai szintre emelkedésének kora, így nem meglepő, hogy a lap illusztrátorainak gazdag sorában festőművészek mellett reklámgrafikusokat is találunk. Az előttem fekvő néhány számban több mint húsz művésznevet olvasok, festőkét, grafikusokét. Legtöbbször Szabó Vladimir és a Radó György–Lányi Imre művészpáros szerepel, az utóbbiak mint illusztrátorok külön-külön, de nagy sikerű plakátjaikat együtt szignálták. Sokat dolgozott a *Tükör*nek Gergely Tibor, Vadász Endre, Csillag Vera, Szalay Lajos, Szántó Klára, Kassovitz Félix, Fáy Dezső, Köpeczi Bócz István, Sárdy Károly, Szigeti Imre és mások.

Ami a *Tükör* belső szerkezetét illeti, ez a következőképp alakult. Minden számban közöltek egy vagy több verset, két novellát vagy útleírást valamely távoli, egzotikus tájról. Minden számban volt irodalommal, művészettel, történelemmel, régészettel foglalkozó művelődéstörténeti írás. SZÍNHÁZI TÜKÖR címmel Schöpflin Aladár, EGY MOZIJÁRÓ NAPLÓJÁBÓL címmel Komor András állandó rovatot vezetett, illetve írt. Polgár Tibor rendszeresen írt az új lemezekről.

Mint említettem, a *Tükör* a Franklin szerzőinek reklámját szolgálta – persze a legtágabb értelemben. Elsősorban a háziszerzők tartoztak ide, tehát azok, akiknek minden regénye, novelláskötete a Franklinnál jelent meg, Kolozsvári Grandpierre Emil, Molnár Kata, Németh László, Szenes Piroska, Thurzó Gábor, Török Sándor és mások. Rajtuk kívül sok fiatal író szerepelt a lapban, külföldön élők is, mint például az amerikai Reményi József, de gyakran publikált a *Tükör*ben Nagy Lajos, Tatay Sándor, Kádár Erzsébet, Illés Endre, Laczkó Géza, Beczássy Judit, Bohuniczky Szefi, Molnár Ákos, Szerb Antal, Rónay György, Dallos Sándor is. A lap súlyát, rangját bizonyítja, amit Mándy Iván ír: fiatal íróként sokáig ostromolta a *Tükör* szerkesztőségét, Schöpflin Aladárt novelláival. *„A* Tükör *aztán mégiscsak közölte egyik elbeszélésemet.* BOGÁR *volt a címe. Egy kutyáról szólt, akinek a szabadság és a kényelmes élet között kell választani. Menne, elhagyna mindent... de nem tud, egyszerűen nem tud. És közben mintha önmagától akarna elszakadni. – Schöpflint tovább is látogattam. Mátyás tér – Károlyi-kert – Egyetem utca. Meddig tartott ez? Egyszer csak vége volt. A ház, ahol Schöpflin olvasott – elrepült. A kis utca, a Franklin*

felé, kibicsaklott, a Károlyi-kert megöregedett, az egyik sarkában egy időben sírdombok voltak, valóságos kis temető..."

Ide egy kis kitérő kívánkozik a Franklin és a Révai Testvérek néven működő vállalat viszonyáról. A rátarti Franklin az összes kiadó közül csak ezt a vállalatot ítélte arra méltónak, hogy vetélytársának tekintse, ez azonban nem volt akadálya annak, hogy a Révai vezetői sűrűn bejárjanak a Franklinhoz. A Révai irodalmi vezetője Illés Endre volt, kiváló értője az irodalomnak és gyakori külső munkatársa a Franklinnak. Rónay György szinte minden franklinosnak a kedvence volt. Rónayt akkor is, később is sok bántás érte, de soha semmi torzulást nem lehetett észlelni a jellemében, kedélyében. Amikor halála után megjelent kétkötetes NAPLÓ-ja, egyetlen sort sem olvastam a sérelmeiről. Szelídebb, nemesebb emberrel, nagyobb műveltségű, szélesebb érdeklődésű íróval ritkán találkoztam. Ráadásul olyan erkölcsi szilárdság és minden hívságos szempontot mellőző öntudat jellemezte, hogy ebben a tekintetben is párját ritkította. Valahányszor belépett a Franklin, a *Tükör* szerkesztőségébe, felderültek az arcok.

A *Tükör*ben szereplő költőkre természetesen nem vonatkozott semmiféle háziköltő megjelölés. Magától értetődő volt, hogy a költők mindenféle napilapban, mindenütt, ahol lehet, megjelennek. Hadd említsem néhány költő nevét, aki a *Tükör*ben is publikált: Áprily Lajos, Fenyő László, Illyés Gyula, Jankovich Ferenc, Jékely Zoltán, Juhász Géza, Komjáthy Aladár, Mécs László, Radnóti Miklós, Török Sophie, Zelk Zoltán.

Az irodalmi vezető, Péter András jó barátságban volt Ortutay Gyulával, ami azt is jelenti, hogy a „szegedi fiatalok" és barátaik sokszor találkoztak a *Tükör* szerkesztőségében: Hont Ferenc, Tolnai Gábor, legsűrűbben Radnóti Miklós, aki a belső körhöz tartozott, és mint versértő is nagy megbecsülésnek örvendett. Ortutay révén a néprajz is a *Tükör* kedvelt területe volt. Ezt nemcsak Ortutay több cikke tanúsítja, hanem Bálint Sándor, Palotay Gertrúd és mások írásai is.

A konzervatívnak tekintett Franklinnál igen korán és sűrűn szerepeltek az úgynevezett falukutatók, mai néven: népi írók. Ezek közül az új utakat nyitó fiatalok közül Szabó Zoltán a Franklin beltagja volt (de művei egy ideig a Cserépfalvi kiadónál jelentek meg). Erdei Ferenc vagy Boldizsár Iván nemcsak a *Tükör*ben közölt, önálló köteteik is a Franklinnál jelentek meg kezdetben, és sűrű látogatói voltak a szerkesztőségnek.

A *Tükör* szinte minden számában volt valamilyen képzőművészettel foglalkozó írás, legtöbbször Péter András és én írtam ilyet: amikor a külső munkatársaktól a kért cikk nem érkezett meg idejében, a háziaknak kellett beugrani. Ebben a műfajban is kiváló szakemberek szerepeltek: Hoffmann Edith, Rabinovszky Máriusz, Kállai Ernő, Dercsényi Dezső, Kampis Antal, Bierbauer Borbíró Virgil – hogy csak a legismertebbeket említsem.

A zene sem volt mostohagyerek. Eltekintve a szinte havonta közölt lemezfigyelőtől, a zenetudomány akkori legjobbjai dolgoztak a *Tükör*nek: Szabolcsi Bence, Farkas Ferenc és mások.

Tudatos törekvés volt a bölcsészeti tudományok terén működők legjavát, főleg a tehetséges fiatalokat bevonni a munkába. Ezek az írások élvezetes hangvétellel a hazai és egyetemes művelődéstörténet egy-egy kérdését dolgozták fel, minden szerző kutatási területének egy-egy vonatkozásáról számolt be. Kardos Tibor, Koltay Kastner Jenő, Füsi József az olasz kultúra gazdag tárából merítettek, Kosáry Domokos, Deér József, Váczy Péter, Keresztury Dezső, Sőtér István, Gogolák Lajos a hazai és az egyetemes történelem, művelődés, irodalom változatos területeiről írtak. Külön kell szólni

Halász Gáborról és Cs. Szabó Lászlóról, akik baráti és tanácsadói minőségben sokat szerepeltek; főleg Halász Gábor volt nagy tekintély, széles körű irodalmi műveltségét, éles kritikáját, nagy fegyelmét mindnyájan becsültük.

A nyelvészek sem hiányoztak a *Tükör* szerzőinek sorából: leggyakrabban Bonkáló Sándor és Halász Gyula dolgozott a lapba.

Az úgynevezett *színes*ek terén a legsikeresebb és legsokoldalúbb szerző sajátosképpen Schöpflin Aladár volt. Alapjában nem volt ugyan színes egyéniség, de a *Vasárnapi Újság*nál töltött évei kifejlesztették benne azt a minden szerkesztő számára fontos képességet, hogy egy kis történetet vonzó címmel ellátva érdeklődéskeltővé tegyen. Íme, néhány ezekből az ügyes címekből:

MIKOR A SZÍNÉSZ TÚLÉLI MAGÁT

AZ ÍRÓK NÉPSZÖVETSÉGE (a PEN megalakulása alkalmából)

VAJDA ÚR (Vajda János, aki senkit sem tegezett)

A HŰSÉGES ÍRÓ (Baksay Sándor; ebben a cikkben – ritka madár! – Schöpflin önmagáról, múltjáról is ír).

Ezek a rövidke tanulmányok többnyire a nyári hónapokban jelentek meg, amikor a színházi szünet miatt színikritika nem készülhetett.

A második zsidótörvény, az „őrségváltás" után új nevek jelentek meg a lapban, ezeknek jó része mára feledésbe merült. Éreztük, hogy a *Tükör* aligha tartható fent sokáig, 1942 első felében meg is szűnt.

Úgy tűnik, a *Tükör* jól teljesítette feladatát, nemcsak a Franklin szerzőinek, hanem a magyar kultúra széles területeinek szempontjából is. Ennél többet ilyen szerény keretek közt működő folyóirat aligha nyújthat, ezért talán megérdemli, hogy kiemeljük a feledés homályából.

Somlyó György

A MEGNEVEZHETETLENEKRŐL

Hommage à Vörösmarty

...hogy nem fogadták el a Messiást?
de hát a messiást nem is lehet
elfogadni. rá csak várni lehet.
ő a várakozás mint paradigma.
vagyis az időből az ami a
mi részünk. az örök – nem visszatérés
hanem várakozás. vagyis az élet
nyersanyaga. mely egyre nő miközben
mindegyre fogy. különben is az ő
dolguk volt s egyedül csak az övék
hogy elfogadják-e. mint a szerelmes

ha vágya teljesül. de hisz sosem
teljesülhet. mert vágy. lévén maga
a soha-be-nem-teljesülhetőség.
amit elfogadni sosem lehet. csak
beletörődni hogy ez *az* ami
nem az ami. kinek mi köze hozzá?
(vagy örökké lázadni ellene.)
s hogy megölték? először is nem ők
ölték meg. aztán pedig. s ha megölték?
csak úgy ahogy. képletesen. melyik törzs
nem falja fel a legkülönbjeit?
hogy megszabaduljon terhüktől és/vagy
hogy teljesen bekebelezze őket.
a Deviánst e végső derivánsát
mindennek mi a legszörnyűbb s a legjobb
bennünk. egyébként közülük kerültek
ki az elsők kik vad Pál-fordulásban
befogadták a befogadhatatlant.
az ősgyíkok e Saulus-saurusok.
kik apostoli léptekkel bemérve
kifaragták a tilos faragott
képet magukból. és kettébe törték
újra azt az Egyet kit ők teremtü-
vék. szóval a történelmet le kell
bontani az atomi szintig. az
egyénig. nem is szólva az atom
alattiról. s az egészen elégő
áldozat jonhaiból fejteni
meg indítékait és eredőit.
s akkor megértjük vagy ha nem is értjük
a nemértésből értjük meg miért nem.
aztán szétszóródtak. szerte. a ketté
tört Egyisten vesztes felével. így
éltek (mint a veszett fejsze nyele)
(mely azért mégse veszett el egészen)
történet nélkül. amely mégiscsak van.
csoda vagy botrány? botrány és csoda.
úgy ahogy lehet. ennek a Világgá
lett Történelemnek megannyi szebbnél
szebb története közt. még az a „végső"
megoldás sem az ő történetük lett.
számon kívül maradtak akkor is
mikor izzó számmá lett a nevük.
a kiválasztottság e hajmeresztő
paradoxonába falazva meg-
szólíthatatlanul. kikről az *anti*k
s a *filó*k és önmaguk egyaránt

ZÁDOR Anna

Holmi
1993/7

ZA'DOR Anna

FODOR András: A Kollégium :
Napló, 1947-1950. Bp. Magvető,
1991 233, 320, 339, 346, 357, 418,
425-426,

ZÁDOR Anna

1990. április 26. Kossuth 19.50.

beszélgetés Lyka Károlyról.

l. Rádió- és Televízió Újság 1990.

XXXV. évf. 17. sz. 24. p.

Előadó: Farkas Irén osztály
Felkért hozzászóló: Vargha

4./ Dévai Péter mb. könyvtárveze
szakmai útjáról

5./ Elképzelések az akadémiai kön
Előadó: Füredi Mihály osztály

6./ A KFKI könyvtárának számítógé
Előadó: Előry Erika könyvtárve

A KFKI megközelítése: a
szal /a fekete nem jó/ a végállon
90-es busszal annak végállomásáig

Zádor Anna, művészettörténész, egyetemi tanár

Barabás Miklós „Vásárra menő román család" (1844) című vázmával /repr./ ő lesz a népi-nemzeti életkép első bajnoka és ugyancsak ő az első, aki – mint Zádor Anna, találóan megjegyzi – a Lánchíd alapkőletételét bemutató nagyszerű vízfestményével /1842/ eljut „az aktuális esemény történeti magaslatú ábrázolásáig."

Tasnádi Attila: Az újra felfedezett Barabás.

Népszava, 1984. márc. 7.

A KLASSZICIZMUSTÓL A BIEDERMEIERIG

Az Iparművészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt

AZ EURÓPAI IPARMŰVÉSZET
STÍLUSKORSZAKAI

kiállítássorozatának

A KLASSZICIZMUSTÓL A BIEDERMEIERIG

című bemutatójára
1990. november 2-án, pénteken délután 4 órára.

A kiállítást köszönti

Zádor Anna
egyetemi tanár

Iparművészeti Múzeum
Budapest IX., Üllői út 33-37.

Zádor Anna, művészettörténész, egyetemi tanár.
Képző-, Ipar- és Fotóművészet.

Zádor Anna: Budapesti magángyűjtemények.
Majovszky Pál, 1871-1935.
1/41. A gyűjtemény a Szépművészeti Múzeum tulajdonában van.

Budapest folyóirat, 1988., 2., 40-old.

MDK

ZÁDOR ANNA

Adatokat közöl az egri székesegyház épitéseiről.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.65.

Képzőművészeti Alap kiadása.

MDK

Zádor Anna

Zádor A.: Dr. Biró József: A bonchidai Bánffy-kastély./Erdélyi Tudományos Füzetek 75. sz. Cluj 1935./ Magyar Művészet 1936. 123-124.l.

MDK

Zádor Anna

Zádor Anna és Rados J.: A klasszicizmus építészete Magyarországon. Magyar Kulturszemle 1943.jun. 15. /6.sz./

MDK

Zádor Anna

Rados J. és Zádor A.: A klasszicizmus építészete Magyarországon. Magyar Építőművészet 1943. 220.l.

MDK

Zádor Anna

Rados J. és Zádor A.: A klasszicizmus épitészete Magyarországon. Ism. Farkas Z.: Magyar Csillag 1943. II. 118,119.l.

Kádor Anna, művészettörténész

Kádor Anna és Dercsényi Dezső közös munkája a két kötetes Magyarországi művészetek története-t sokszor adták ki.

Az épületet ismerjük.

1979. X. 4. TV 21.45 | Gmé |

Zádor Anna, művészettörténész, egyetemi tanár.

Gulácsy Lajos festőművész „Rózsalovag" c. műve tulajdonosa Sugár Aladár fogorvos volt, akinek a halála után az örökös, – Zádor Anna professzor közbenjárására – felkínálta a művet a Nemzeti Galériának.
(említve).

Esti Magazin

1981. I. 27. Kossuth 18.30 (Sz Lné).

Mozik és albumok

A világhéten ingyenesek lesznek a képző- és iparművészeti múzeumok, és az egyéb, e hétre rendezett budapesti és vidéki kiállítások. A TIT tárlatvezetésekkel, a MOKÉP képzőművészeti kisfilmek vetítésével járul hozzá a program gazdagításához. A könyvesboltokban ünnepi kirakatok, a könyvtárakban képzőművészeti könyvkiállítások készülnek. *Országszerte tartanak képzőművészeti könyvvásárt*, a Képzőművészeti Alap kiadóvállalata kiadványait a Váci utcai *könyvsátorban* árusítják. A hétre számos kiadványt jelentetnek meg a képzőművészeti kiadók. Nagy érdeklődésre tarthat számot *Zádor Annának*, a XIX. század művészetét, valamint *Újváry Bélának Domanovszky Endrét* bemutató könyve.

(deregán)

lami nagyon lényegeset: *a fiatal szakmunkás elkötelezte magát a mozgalom mellett.*

A népfront aktivistái felismerték és méltányolták ezt az elkötelezettséget. Egyesztendős munkája alapján bizalmat szavaztak Béres Andrásnak. Megválasztották a *kerületi* népfrontbizottság tagjai közé, majd pedig a budapesti küldöttközgyűlésen a *fővárosi* népfrontbizottság tagjává, és egyúttal *kongresszusi küldötté* is.

A vállalat modern irodaházának büféjében beszélgetünk, ahová néhány percre átjött a szerelőcsarnokból, napi munkájából.

— Mikor megtudtam, hogy küldött leszek — mondja —, egyszerre éreztem örömet és szorongást. Örömöt azért, mert huszonhat évesen ilyen *felelősségteljes politikai munka* részese lehetek, szorongás pedig azért fogott el, hogy vajon meg tudok-e majd felelni ennek a feladatnak? Tapasztalataim csekélyek még...

Zádor Anna

(deregán): Az ember és művészeti környezete.

Magyar Hírlap, 1976. aug. 26.

Ádor Anna, művészettörténész, egyetemi tanár.
Erdekes Pallack Mihály épületének a pályázatról fennmaradt kiírás-terve. — Ádor Anna méltatta Pallack Mihály tervét s egyben magyarázatot próbált adni arra a kérdésre is: miért nem ez valósult meg a Ferenciek terén.

Vízy László: a „Nyájadok kútja" a Felszabadulás téren.
Budapest, 1978. 3. 47. old.

Zádor Anna, művészettörténész

Művészet és felvilágosodás. Az Akadémiai Kiadó tanulmánykötete a felvilágosodásko-ri hazai művészet jobb megismerését szol-gálja. Többek között vizsgálják a magyar építészeti szakirodalom, kezdeteit a korai gotikát, a világi falikép együtteseket Erzak-Magyarországon. A könyvet Zádor Anna és Szabolcsi Hedvig szerkesztett, gazdag jegy-zet és képanyag egészíti ki.

Mai könyvajánlatunk.

1978. XI. 23. Kossuth, 18.25

Tóth Anna, művészettörténész.

Szántó Tibor 1951-ben, amikor Béka László volt az egyetem rektora, külön engedéllyel, Fülep Lajos, Vayer Lajos és Tóth Anna visszahelyezése után – érettségi nélkül felvételt nyert az egyetemre, ahol művészettörténészként és múzeológusként diplomázott.

Kulturális Magazin.
1978. VI. 11. Kossuth, 8.55 |Szné.|

Zádor Anna, művészettörténész

Kiss Bálint festőművész életművének egyetlen átfogó, forráskutatáson épülő méltatása Zádor Anna tollából jelent meg 1952-ben, a Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyvében. Ez a tanulmány különösen fontos debreceni vonatkozásai miatt.

Sz. Kürti Katalin: Kiss Bálint emlékkiállítása a Déri Múzeumban.

Hajdú-Bálint Napló, 1978. ápr. 9.

Zádor Anna, művészettörténész, egyetemi tanár

Pásztor János egyik legszebb alkotása az 1906-ban fából készült „Búcsúzkodás" (repr.) mely méltán kapott helyet a Magyar Nemzeti Galériában és a képzőművészetünket reprezentáló – a Fülep Lajos, Dercsényi Dezső, Zádor Anna szerkesztette – „A magyarországi művészet története" c. képkötetben, melynek negyedik kiadása 1970-ben jelent meg. Érdekes, hogy ebben egy oldalon szerepel Medgyessy Ferenccel akitől a „Sírató asszony" c. szobrának reprodukcióját közlik itt a szerkesztők. (említve)

Simon Gy. Ferenc: A 101 éves Pásztor János centenáriumáról.

Képes Újság, 1982. jan. 23.

ZÁDOR ANNA

(1904–1995)

1995. március 2-án, 92. évében meghalt Zádor Anna művészettörténész, egyetemi tanár. A többszörösen kitüntetett, Kossuth-díjas tudós gyakran beszélt úgy önmagáról, mint egy kis, periferikus szakterület művelőjéről. Most azonban egyszerre nagyon világosan érezzük: nem egy szűk szakma magánügye az, hogy Zádor Anna eltávozott a magyar szellemi életből.

A művészettörténet elsősorban azt tartja számon róla, hogy 1926-ban Milánóban megtalálta és feldolgozta Leopoldo Pollack hagyatékát, melyből igen fontos adatokat gyűjtött Pollack Mihályra, a Nemzeti Múzeum tervezőjére, a magyar klasszicizmus legjelentősebb építészére vonatkozólag is. Hazatérése után folytatta kutatásait (közben a harmincas évektől a Franklin Társulatnál dolgozott irodalmi szerkesztőként), s beutazva a történelmi Magyarország területét, összegyűjtötte a magyar klasszicizmus építészetére vonatkozó adatokat. Ebből a munkából született meg – miután megnyerte az Akadémia 1933-ban kiírt pályázatát – A KLASSZICIZMUS ÉPÍTÉSZETE MAGYARORSZÁGON című, Rados Jenővel mint társszerzővel írt könyv nagyobbik, történeti része, mely ma is alapmű minden e témában dolgozó kutató számára.

Tudományos munkáját Zádor Anna a háború után Pollack Mihály életművének monografikus feldolgozásával folytatta; s közben tanított a budapesti egyetem művészettörténeti tanszékén, ahová Fülep Lajos hívta meg 1950-ben. Pollackról szóló könyvével elnyerte a „tudományok doktora" címet, s 1974-ben egyetemi tanárként ment nyugdíjba. A kutatást és oktatást azonban nem hagyta abba: majd' egy évtizedig tartotta még előadásait, s közben – addigi kutatásaihoz kapcsolódóan – újabb területekre terjesztette ki érdeklődését. Visszatérve egyik fiatalkori témájához (és a művészettörténet-írásban körülbelül másfél évtizede feltámadó érdeklődést jóval megelőzve) fontos tanulmányokat publikált a magyarországi angolkertekről (1973, 1985); könyvet írt az európai klasszicizmus és romantika művészetéről (1975); szerkesztette az építészeti szakszótárat (1984) és a magyarországi historizmus művészetéről szóló sokszerzős tanulmánykötetet (1993). Szerkesztői munkája egyébként már korábban is kiemelkedő fontosságú volt: ő szerkesztette a kétkötetes magyar művészettörténetnek – mely 1956 óta öt kiadást ért meg – második kötetét; Genthon Istvánnal közösen az 1965–68 közt négy kötetben megjelent MŰVÉSZETI LEXIKON-t; Szabolcsi Hedviggel közösen a MŰVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS című tanulmánykötetet. – Munkásságát 1992-ben Kossuth-díjjal, 1993-ban Pro Urbe-díjjal jutalmazták. Utolsó éveiben, hónapjaiban is dolgozott; látását fokozatosan elvesztve is tájékozott volt a szakirodalomban ugyanúgy, mint a kulturális élet és a társadalom eseményeiben. Utolsó cikkei (emlékezések Schöpflin Aladárról, Hoffmann Edithről, Bíró Józsefről, Varró Margitról) éppen a *Holmi* hasábjain jelentek meg.

A tárgyszerű szakmai pályaképből úgy tűnhet, hogy Zádor Anna esetében azon hosszú életű és szerencsés sorsú tudósok egyikéről van szó, akiknek a tehetség mellé a munkakedv, munkaképesség és munkalehetőség mindig és zavartalanul megadatott. Személyes sorsát is ismerve azonban a derűs és felhőtlen kép mögött egy súlyos tapasztalatokkal terhes, nehéz, mégis példaszerű élet tanulságai rajzolódnak ki.

Zádor Anna 1904-ben született, polgári családból, mely harmonikus és biztonságot jelentő légkörével életre szóló útravalót adott neki; természetének kiegyensúlyozottságát, fiatalokat is megszégyenítő tűrőképességét ő maga mindig is elsősorban ennek a légkörnek tulajdonította. Az egyetemre 1922-ben, a numerus clausus bevezetésének idején került. Ennek a minden érintettet – őt is – megalázó rendelkezésnek ellenére az egyetem döntő

ZÁDOR Anna

Holmi 1995/4

lökést jelentett pályáján szakmailag és emberileg egyaránt. Itt szövődtek életre szóló barátságai, többek közt Csatkai Endrével vagy a fiatalon elpusztult Péter Andrással; s itt érlelődött véglegessé az építészet iránti elkötelezettsége is. A megkülönböztetésekkel szemben a fiatalság lendületével, érdeklődéssel, munkával vette fel a harcot, s professzora, Hekler Antal felfigyelt rá, és tőle telhetően támogatta, egyetemi évei alatt éppúgy, mint később.

A harmincas években, noha elkötelezte magát a magyar XIX. század és a klasszicizmus kutatása mellett, könnyen megtehette volna, hogy a sötétülő horizont elől külföldre menve más témát keres magának; végzettsége, műveltsége és nyelvtudása révén bárhol hamarosan érvényesült volna. Ő azonban inkább járta a magyar falvakat és városokat, mert a magyar művelődés és kultúra igazi arca érdekelte. Az említett klasszicizmuskönyv, melynek történeti részét ő írta, meg is jelent, szinte az utolsó pillanatban, 1943-ban; Zádor Anna jutalma pedig – akárcsak Radnótié, Kner Imréé és annyi társuké – az erőltetett menet lett. Mivel barátainak csodával határos módon sikerült kiszabadítaniuk, Zádor Anna túlélte a háborút. Életének ezzel záruló első szakaszát a magyar kultúra iránti hűség példázataként tarthatjuk számon.

Életének második fele is példázattá lett. (Persze csak azok számára, akik idegenkednek a hangzatos nyilatkozatoktól, viszont értik az egyértelmű magatartások nem szavakban, hanem tettekben élő nyelvét.) Férje 1944-ben eltűnt – ha igaz, egy menettel őutána indították –, s később, mikor már tudható volt, hogy nem él, akkor sem derült ki soha, hol és hogyan halt meg. Zádor Anna rokonai szinte mind elpusztultak, barátai-kollégái közül is sokan; s elégett a milánói hagyaték is, melynek magyar vonatkozású részét annak idején az idő rövidsége miatt nem tudta úgy feldolgozni, ahogy szerette volna. Sok oka lett volna, hogy végleg itt hagyja ezt az országot; mégis maradt, és folytatta a munkát. Sok oka lett volna, hogy sértetten és gyanakvóan, akár gyűlölettel éljen az emberek közt; ő azonban ahelyett, hogy bezárkózva a tudományos munkába menekült volna, tanítani kezdett. S ma nehéz is eldönteni, kinek köszönhetünk többet: Zádor Annának, a tudósnak, vagy Zádor Annának, a több nemzedéket tanító és nevelő tanárnak.

A magyar művelődéstörténet elsősorban az ő munkásságának köszönheti annak felismerését, hogy a magyarországi klasszicista művészet és építészet nem a német klasszicizmus másodvonalbeli függvénye, hanem önálló arculata van, s forrásai közt az itáliai inspiráció legalább olyan jelentős – ha nem jelentősebb –, mint a német. A II. világháborúban elpusztult milánói Pollack-hagyaték Pollack Mihályra vonatkozó anyagát az ő jegyzetei és feljegyzései mentették meg a magyar művészettörténet számára; s későbbi tanulmányai úttörők voltak abban is, hogy új irányokat jelöltek ki a magyar művészettörténeti kutatás (tulajdonképpen saját tanítványai) számára.

Mert tanári munkásságának az a legnagyobb csodája, hogy noha negyvenhat évesen kezdett tanítani, alig valószínű, hogy ma Magyarországon bárkit is annyian tekintenének mesterüknek, mint őt. Pedig a népszerűséget sohasem kereste, még kevésbé a fiatalok kegyeit: egyszerűen csak szerette és megértette őket, miközben szakmailag és erkölcsileg komoly igényeket támasztott velük szemben. Elvárásainak hitelét személyes példája adta; s mindazok, akik utolsó nehéz éveinek közvetlen tanúi voltunk, arról is tanúskodunk, hogy példájával élete végéig tanított és nevelt bennünket; s korholásával és biztatásával segített is, hogy megfeleljünk ennek a mércének. Nevelte a húszéves egyetemistákat, akik utolsó, vaksággal sújtott hónapjaiban felolvastak neki; és nevelte régi barátait és tanítványait: akadémikust, főigazgatót, aktív és nyugdíjas egyetemi tanárt, családapákat és nagyszülőket. Türelemből, érdeklődésből, jóindulatból, önmagával és saját állapotával is szembenéző tisztánlátásból adott állandó leckét mindnyájunknak. Zádor Anna elvesztése annyit jelent, hogy elvárásainak mostantól kezdve az ő segítsége nélkül kell megfelelnünk.

Bibó István

- A nyár végétől ujszerü, nagyszabásu tárlat várja a látogatókat a Budai Várban és több hónapig tart nyitva. Oda és ezzel a mult századba is kalauzol most Ránki Julia.

- A Magyar Nemzeti Galériában uj kiállitás látható, amelynek a cime Müvészet Magyarországon 1830 - 1870.- ig. Nagyon sokan sokfelől vettek részt abban a munkában, hogy létrejöhessen ez a kiállitás, de aki mindent tud mindenről az Zádor Anna, ugy hogy őt arra kérem, hogy mondja el nekünk, hogyan készült el a kiállitás ?

- Mindenek előtt azt szeretném megemliteni, hogy ez a kiállitás csak ugy, mint a tavalyi első, ami a felvilágosodás korának müvészetét, azaz 1780 - 1830 közötti müveket mutatta be, azzal a céllala készült, hogy a Magyar Tudományos Akadémia müvészettörténeti kutató csoportjában készülő több kötetes magyarországi müvészettörténetnek az anyagát kiszélesitse, feldolgozza, tudo-

1021 Zádor Anna, müvészet-
történész, egyetemi tanár

mányosan rendszerezze. Hálássak vagyunk a Magyar Nemzeti Galéria vezetőségének, amely tavaly is, idén is helyet adott kiállításainknak és együttműködéssel lehetővé tette, hogy ezek a kiállitások létrejöjjenek. Szólni kell azonban arról, hogy milyen rendkivül nagy felderitő és feldolgozó munka előzte meg ezt a kiállitást. Tavaly Szabolcsi Hedvig vezetésével, az idén Szabó Julia vezetésével egy kis csoport, akiket név szerint felsorol a megfelelő katalógus, bejárta az egész országot, minden gyüjteményt, minden magángyüjtőt és behozatta, helyreállittatta, a történelmi helyére tette azt az anyagot, amit ilyen módon összegyüjtött. Ez persze még nem lenne olyan nagy dolog, hiszen minden nagy korszak kiállitás igy készül. Magyarországon azt lehet mondani, hogy ritkaság. A tavalyi uttörőjellegü és uttörő volt az is, hogy hozzá egy hozzá egy komoly tudományos igényü és jellegü katalógus járult. Az idei kiállitás, amelyik az 1830 és 1870 közti anyagot öleli fel, megmutatta, hogy ez a korszak milyen nyitott volt a kor minden kérdése iránt, meggazdagodott a témák, a müfajok egész sorozata. Nem csak a müvészeti minőség emelkedett, hanem a társadalom igénye is a müvészek alkotásai iránt. Egy másik sajátossága ennek a kiállitásnak, ami nálunk ugyancsak nem volt eddig szokásos, de amely már a tavalyit is jellemezte, hogy nem egy müvészetnek, a kétségtelenül számban és müvészetben vezető festészetnek az anyagát látjuk ehhez, nemcsak a hozzá tartozó grafiaki müfajoknakigen nagy választékát, hanem a szobrászat, az épitészeti tervek és az idén már magyarországi fotómüvészetnek a kezdetei is helyet kaptak. Azt hiszem ilyen átfogó értelemben rendezett kiállitás már nem a müvészettörténet magánügye, egy kis szaknak a belső, tudományos igyekezete, hanem az egész magyar kultura gazdagodásának, bemutatásának közismertté tételének a szolgálatában áll és mint ilyen azt hiszem messze tulmutat azon az eleve kitüzött célon, hogy előkészitse és segitse a kézikönyv minnél jobb elkészitését. Minnél kevesebb olyan müvet akartunk bemutatni, amely az országos muzeumok állandó kiállitásán szerepel. Ez már azt jelenti, hogy ezt a kiállitást, mint állandó kiállitást fenntartani nem lehet. Bizunk azonban abban, hogy ez a kiállitás, ahogy mondani szokás lökést ad ahhoz, hogy az állandó kiállitás gazdagitása, cseréje, változatossá tétele megtörténjen. Hiszen a most szereplő anyagnak is a nagyon nagy része a Magyar Nemzeti Galéria raktárában található és ezért azt hiszem, az ugynevezett felfrissitése az állandó kiállitásnak, hát nem fog tul nagy akadályokat a jövőben elénk gördíteni.

- Csak a képzőmüvészeteknek adhat otthont a Nemzeti Galéria. Zenének, irodalomnak, egyéb müvészeteknek nem. Mégis sugároz egyfajat nagyon jó hangulatot, egyfajat nagyon nagy lendületet, ami 1830 - 1849 - ig nyilván jellemezte az akkori müvészetet, ami áthuzódik a 70 - es évekig is. Hogy lehet ezt összefoglalni, a hiányzó muzsákat hogyan sikerült bevonni a termekbe ?

- Talán azt lehetne mondani, hogy ez a korszak, amely bővelkedett az örvendetes, de a tragikus eseményekben is éppen a képzőmüvészet terén, amely hát nem volt annyira szem előtt, hogy

ezt a szót használjam. Elég sokat tudott nyujtani még 48 - 49 után is abban a tekintetben, hogy a nemzeti öntudatnak, nemzeti érzésnek a tovább élését biztositsa az elnyomás korszakában, az elnyomás éveiben is. Ezt a bizakodást, ezt az életszeretetet, ezt a tájszeretetet, a jelentős emberek iránti érdeklődést, a magyar társadalom javát szolgáló épületeknek az emelését, illetőleg tervezését, tervpályázatoknak a kiirását nagyon jól tükrözi ez a kiállitás. Nem állitható, hogy minden elsőrendü, hogy minden nagyszerü, ami jelen van. Ez nem is képzelhető. Az sem állitható, hogy csupa derüs, vidám, jókedvü alkotás születik, hiszen nem véletlen, hogy olyan nagy drámai eseményeket, mint Zrinyi kirohanása, vagy olyan érzelgős momentumokat, mint például a galambposta egész sorozata. Ez is jellemző erre a korszakra. De ez a magyar polgárosodásnak a korszaka és a hazai polgári társadalom állandóan a nagy mult történelmi tanulságain is épült. A kettőt együtt a maga belső életét és a mult tanulságát igyekezett valamiféle módon összeötvözni. Azt hiszem, de erre még nem vagyok feljogositva, mert nincs eléggé feldolgozva a korszak, hogy az irodalom és a zana messzebbre jutott el, tisztábban tudta kifejezni azt a nagy nemzeti eszményt és azt a magas szinvonalat, amerre törekedni kellett. De a képzőmüvészet és az épitészet nyiltan követi ezeket a célkitüzéseket és nagyon sokat megtudott belőle valósitani, ha nem is mindig azon a legmagasabb szinten.

ZÁDOR ANNA

PERSONALIA

ANNA ZÁDOR (1904–1995)

There are people in our midst whose presence we take for granted. People who we can always turn to for advice and help, whose superior knowledge is available to all interested. Such an exceptional person was Anna Zádor, the *Grande Dame* of Hungarian art history. She died on 2 March 1995, at the age of 92.

Anna Zádor was born on 24 January 1904 into a middle-class Budapest family, where the traditional values of love, intellectual aspirations, and discipline prevailed. In 1922 she enrolled in Pázmány Péter University in Budapest to study art history. At that time the Departmernt of Art History was headed by Antal Hekler, an internationally acknowledged classical archaeologist. The methodology of the Department was, as Anna Zádor characterized it, "based on Wölfflinian foundations, strengthened with archival support". As opposed to the tradition of earlier Hungarian art history, which centered on the Middle Ages, Professor Hekler encouraged research into lesser-known periods, first of all the 18th century. In keeping with his positivistic approach he laid special emphasis on archival studies, and insisted that his students master the methods necessary for this kind of work. Anna Zádor was taught the secrets of archival research by János Kapossy, another teacher at the Department and a scholar specializing in Baroque architecture. As her attention soon turned to architecture, she started to attend courses at the Budapest Technical University, where she was the only female student at that time.

Contacts with another institution were also vital. Some of Anna Zádor's close friends went to the University of Vienna to study under Julius von Schlosser. Soon she became familiar with the more advanced methods and concepts of the "Viennese school" of art history, and after graduation regularly reviewed books published by its representatives. A Viennese art historian, Dagobert Frey was invited to hold lectures at Department of Art History in Budapest while Anna Zádor was a student, and the great but controversial German art historian, Wilhelm Pinder taught for a whole semester in Budapest. Listening to a lecture delivered by Aby Warburg and attending a seminar held by Henri Focillon were part of her youthful experiences.

After graduation Anna Zádor spent nearly ten years as an unpaid assistant at the Department of Art History in Budapest, but since there was no prospect of obtaining a real position there, in 1935 she finally found employment at the Franklin Társulat Pub-

Acta Hist. Art. Hung. Tomus 37, 1994–95
Akadémiai Kiadó, Budapest

lishing and Printing Company. Franklin Társulat was at the time an intellectual power house: Anna Zádor's immediate superior was the distinguished literary historian and translator Aladár Schöpflin, and eminent men of letters – primarily novelists and poets – often visited and published there.

The Second World War brought harrowing experiences and tragedies into her life. Barely surviving the Holocaust, she lost a brother and a husband. After the War, she was deprived of the secure background she and and her family had enjoyed. In 1950 she joined the Center for Museums and Historic Monuments, a short-lived office in charge of reorganizing post-War Hungarian museums and related institutions, wich were in a state of disarray. Finally, in 1951, Anna Zádor received the job she had been destined for: she was appointed associate professor at the Department of Art History at Eötvös Loránd University (this was the new name of Pázmány Péter University) in Budapest. The head of the Department was Lajos Fülep, a scholar interested mostly in the philosophical aspects of the history of art. She was granted full professorship in 1963. Besides being highly active at the University, she was a member of several scholarly bodies and organizations, and was on the editorial boards of professional journals. She formed close contacts with several architects and conservationists as well. Although she officially retired from the University in 1974, she continued teaching for another decade, until failing health forced her to stop.

She received official recognition late in life, only after the monumental political changes of recent times: in 1992 she was awarded the Kossuth Prize, the highest distinction of the nation, and in 1993 the prestigious Pro Urbe Prize of the capital city, Budapest. Spontaneous recognition from her fellow art historians came earlier. *Festschrifts* in the form of special issues of periodicals were published in 1973 (*Építés – Építészettudomány*, V, 1973, Nos. 3–4, with bibliography), in 1984 (*Ars Hungarica*, XII, 1984, No. 1, with complementary bibliography), and in 1994 (*Művészettörténeti Értesítő*, XLVIII, 1994, Nos. 1–2, with complementary bibliography, *Ars Hungarica*, XXII, 1994, No. 1).

Anna Zádor was a prolific author all her life. Her first publication was her doctoral thesis, a short synthesis of Italian architectural theory in the age of the Renaissance and Baroque (*Olasz építészetelméletek a renaissance és a barokk korában*, Budapest, 1926). A daring enterprise for a young scholar, it was written at the instigation of Professor Hekler. Although Anna Zádor called this work "the audacity of a greenhorn", it was not only the first book of its kind in the Hungarian language showing an impressive knowledge of the subject, but also quite a pioneering work internationally; the author could cite in the bibliography only one similarly comprehensive book on Italian architectural theory, Stein's *Architekturtheoretiker der Renaissance* (Karlsruhe, 1914).

Later she rarely dealt with exclusively non-Hungarian subjects since she had realized that her ultimate ambition was the investigation of the architecture of her own country. (This ambition was in part fuelled by her intention to antagonize pan-Germanic assertions claiming Hungarian art to be derivative of German art, and whose representative was Wilhelm Pinder.) Yet when examining Hungarian architecture, Anna Zádor never lost sight of the international context; in fact she always considered Hungarian buildings within the framework of European architecture and architectural theory.

She chose Neo-Classicism as her major field. Her decision was apparently caused by a fortunate accident; after graduation she was sent by Antal Hekler to Milan to do research in the Archivio dello Stato. There she discovered the bequest of Leopoldo Pollach, one of the leading architects of late-18th century Lombardy and a teacher at the Brera Academy, who – as Anna Zádor realized – had been the half-brother of Mihály Pollack, Hungary's eminent, Vienna-born Neo-Classical architect. In her research Anna Zádor was ahead of Italian art historiansor yet she was not only the first but unfortunately also the last person to examine these documents, since they were destroyed in the Second World War. She published them first in Hungarian in 1931, then in Italian in 1963 ("Leopoldo Pollach," *L'Arte*, XXVIII, 1963, pp. 347–390). In dealing with this question she transcended newly-drawn state boundaries and regarded her subject in a specific Centra-European context, an approach which is gaining general recognition only nowadays.

Her choice of Neo-Classical architecture as her primary field was motivated also by other, more general reasons. The main reason was not only that this period was little researched at the time in Hungary; she was also attracted – as she put it – to "the beauty of harmony, of finely balanced proportions, which was the ideal the emerging middle classes." The first half ot the 19th century witnessed in Hungary the political and cultural rebirth of the nation, and dealing with the architecture of this period indicated a special attachment, expressed in Anna Zádor's work solely in the language of scholarship. Besides, Neo-Classicism was a new area also internationally, initiated by Paul Klopfer's seminal work, *Von Palladio bis Schinkel, eine Charakteristik der Baukunst des Klassizismus* (Esslingen, 1911), followed in the 1920s and '30s by the work of people like the Swiss Siegfried Giedion and the Viennese Emil Kaufmann.

In 1926, the year of her graduation, Anna Zádor embarked on a project no less ambitious than writing a comprehensive and synthetizing work on Hungarian Neo-Classical architecture. For ten years she visited the archives nearly every day, and travelled around the country in the summers. Covering the architecture of a whole country is not an easy task anywhere in the world. Yet Hungary was a special case: two thirds of the "old" country, i.e. historical Hungary, had been annexed to newly-created or newly-enlarged countries in the region (Czechoslovakia, Rumania, Yugoslavia, Austria) after the First World War. Anna Zádor chose the only way acceptable to a scholar: she considered the country as it existed in the first half of the 19th century, regardless of the difficulties involved in this kind of research. Her work was published in 1943 under the title *A klasszicizmus építészete Magyarországon* (The architecture of Neo-Classicism in Hungary) in co-authorship with Jenő Rados. (Rados's contribution was a short section on building typology.)

This book rendered redundant at a stroke not only the already existing articles and books on the subject, but it has remained a basic and indispensable work until today, more than 50 years after its publication. Here Anna Zádor combined the monographic discussion of the work of the major and some of the minor architects, and the topographic survey of the architecture of the specific regions. The common denominator was the Neo-Classical style. In this context she established firm terminolgy for stylistic phenomena called until then by different names by different Hungarian authors. In the introductory chapter Anna Zádor emphasized the importance of the Italian connection, indicating that other stylistic influences, first of all the less well-researched French influence, might have been important. Non-Neo-Classical buildings of the period were not included in the book, and the social and institutional background of architecture, hardly investigated and appreciated at the time, received little attention. Similar survey books on Neo-Classical architecture existed only in few other countries at the time. Anna Zádor's work was preceded for instance by two German works, H. Kiener, *Die Baukunst des deutschen Klassizismus* (Munich, 1935) and H. Vogel, *Deutsche Baukunst des Klassizismus* (Berlin, 1937), *Greek Revival Architecture in America* by T. Hamlin coming out one year later (London and New York, 1944). Most other countries only followed suit.

Not surprisingly, the central figure of Anna Zádor's great book was Milan-trained Mihály Pollack. As a logical step, her next major

work was the monograph on Pollack, *Pollack Mihály 1773–1855* (Budapest, 1960), beyond doubt – beside Ervin Ybl's work on *Miklós Ybl* (Budapest, 1956) – the best architectural monograph ever written in Hungarian. The bulky volume contained a wealth of research, which both in its sources and methodology served as a model for future generations of Hungarian art historians. The introductory chapter, which was also published separately in English ("Some Problems of the Development of Classicism in Architecture," *Acta Historiae Artium*, V, 1959, pp. 135–169), was an essay in its own right on the emergence of Neo-Classicism in Europe and its relationship with other contemporary styles, primarily with the Picturesque and the Neo-Gothic. The complex examination of the plurality of styles and ideas within a single period is an indication of the author's changing approach and flexibility, encouraged perhaps by works such as E. Kaufmann's *Architecture in the Age of Reason* (1955). Similar developments in Hungarian art and architecture were examined in the groundbreaking book *Művészet és felvilágosodás* (Art and Enlightenment, Budapest, 1978) a collection of essays edited (with H. Szabolcsi) and prefaced by Anna Zádor. At about the same time she published a general work dealing with the art and architecture of the late 18th century and the first half of the 19th century, under the title *Klasszicizmus és romantika* (Neo-Classicism and Romanticism, Budapest, 1976). It is remarkable both for its depth and lucidity in the treatment of the theoretical basis for the stylistic phenomena of the period, and for the unusually large geographical scope stretching from Russia to the United States. This gave her the opportunity to integrate the work of Hungarian artists into a European context, something that so many researchers before her had neglected or had been unable to do.

As mentioned above, Anna Zádor was always aware that a better knowledge of the French connection was essential to the understanding of Hungarian Neo-Classicism, even if she primarily devoted herself to the investigation of the Italian roots. An early article on the problem was her "Építészeti tervek a 18. századból" (Architectural designs from the 18th century, *Archaeológiai Értesítő*, XLVIII, 1935, pp. 157–177), in which she published and analyzed designs prepared among others by French architects Jean Nicolas Jadot and Thomas de Thomon for Hungarian patrons. The very publication of architectural designs, the recognition of their autonomous values was a new approach in Hungary. Besides encouraging her students to tackle the problem of French influences, in the '60s she offered another contribution ("Zur Frage der französischen Revolutionsarchitektur in Ungarn," in: *Actes du XXIIe Congrès International d'Histoire de l'Art Budapest 1969*, I, Budapest, 1972).

Although the question of style always preoccupied Anna Zádor, she devoted some articles to cultural history early, "A kismartoni színház" (The theater at Kismarton, *A Színpad*, 1936, pp. 60–65) and "Az eszterházai színház" (The theater at Eszterháza, *ibid*, pp. 247–254). A more complex essay by her, "A művészet helye és szerepe a XVIII–XIX. század fordulóján" (The position and role of art at the turn of the 18th and 19th centuries, *Irodalomtörténeti Közlemények*, LXXVII, 1973, pp. 558–562) discussed the increasingly active role the artists had played in a feudal but changing Hungarian society in the crucial decades of national awakening.

Neo-Classicism continued to be one of her main concerns until the end of her life. Her later works included a lavishly illustrated book (*Revival Architecture in Hungary: Classicism and Romanticism*, Budapest, 1985) and a lovely booklet (*Neoclassical Pest*, Budapest, 1993) on the subject, both of which evoke the colorful verbal style typical of her university lectures. The former work is also remarkable as the first book discussing in considerable detail Hungarian architecture in the period between 1840 and 1870, something which Anna Zádor also knew intimately. This book is again haunted by the question of style; as carriers of later stylistic developments, the author consciously excluded early examples of Neo-Renaissance architecture dating from the 1860s.

It was not, however, that she did not appreciate the architecture of the last three decades of the 19th century, to be called Historicism ("historizmus") also in Hungarian, not least at her suggestion. Historicism interested her increasingly toward the end of her life; in fact she was chiefly instrumental in the recognition and rehabilitation in Hungary of this formerly disgraced period of architecture. True to her natural inclination, first she examined some of the stylistic sources of Hungarian Historicist architecture (still using in the title the old Hungarian term, "Palladianism in the eclectic architecture of Hungary", *Acta Technica*, LXVII, 1969, pp. 125–163). This happened in the 1960s, in the decade when the attention of international scholarship first turned to Historicism. Anna Zádor was also responsible for the first big Hungarian book on the subject, a collection of essays written by her students and edited and prefaced by her already in the mid-'80s, but published only recently, *A historizmus művészete Magyarországon* (The art of Historicism in Hungary, Budapest, 1993). Her interpretation of historicism was again limited to a specific period of time, which she defined as the decades between c. 1870 and 1900.

A special aspect of Anna Zádor's work was research into Palladianism, a stylistic trend which had been a favorite subject of Western European scholarship but hardly touched upon by Central European art historians. She gave a series of talks on Hungarian Palladianism in the 18th and 19th centuries, on one occasion even venturing into the 16th century. The lectures, delivered at the Centro Internazionale di Storia d'Architettura Andrea Palladio in Vicenza in the 1960s, were published in the *Bolletino* of that institution.

The amazing range of her research also included garden history. She published a group of garden designs as early as 1931 ("A Grassalkovich-levéltár kertterve" (Garden designs from the Grassalkovich family archives), *Magyar Művészet*, VII, 1931, pp. 581–598), the first article of its kind in Hungary and again a work reflecting an interest in a new branch of international scholarship. As in the case of Leopoldo Pollach's drawings, the group of garden designs was destroyed in the war, Anna Zádor's publication being again the only record. These designs were for formal gardens from the Baroque times. Decades later, when Anna Zádor resumed work on garden history, her interest had turned to the Picturesque and the landscape garden. For many years she gathered material on Hungarian landscape (or "English") gardens, identifying and documenting nearly 200 of them in the area of historical Hungary. She published her expanding research in a succession of comprehensive surveys, each of them improved and brought up to date. The most notable of them were "The English Garden in Hungary" (in N. Pevsner (ed.), *The Picturesque Garden outside the British Isles*, in 1973), published in Dumbarton Oaks, Washington, D. C. – again an international workshop where Anna Zádor was well known and respected –, and "The History of the English Garden in Hungary" (*Acta Historiae Artium*, XXXIII, 1987–88, pp. 291–344). These articles are more than enough to give a jump start to a virtually still dormant field of reasearch, that of the Hungarian garden. Anna Zádor's observations were based almost solely on bibliographical and archival data; it will be the task of future generations to collate them with parks and gardens as they actually exist, and to write monographs both on Hungarian gardens and gardeners.

The history of her profession always interested Anna Zádor. In 1951 she published her "A magyar művészetttudomány történetének vázlata 1945-ig" (The sketch of the history of Hungarian art history until 1945, in: *A Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve*, I, Budapest, 1951, pp. 9–40), a pioneering and still unique writing on the subject. She found especially fascinating the life and work of Imre Henszlmann, the great 19th century scholar

of international reputation and one of the founding fathers of Hungarian art history, who had in a way prefigured what she had wished and managed to be. In London she discovered the manuscript of Henszlmann's lecture given at the Royal Institute of British Architects in 1852, and subsequently wrote an article analyzing it under the title "Henszlmann and the Theory of Gothicism" (*The Architectural Review*, CXL, 1966, pp. 423–426). This short paper, in fact no more than a small sample of her vast scholarship, is probably her best-known work in the international community of art historians.

In her last years she wrote a series of articles on several important or interesting people she had met and worked with during her long life. These insightful and personal accounts, often the only source on some long-gone colleague or long-forgotten event, are at least as valuable for the future historian as they are enjoyable for the interested reader.

As a scholar educated in the best tradition of the 19th century, she was rightly convinced that handbooks, encyclopedias, dictionaries, and other comprehensive works were indispensable for any branch of knowledge; as a central figure of her profession and an assiduous organizer, she was chiefly instrumental in the creation of some basic works for Hungarian art history. Books of this kind were either lacking or were already obsolete in Hungary after the Second World War. She was the co-editor, along with István Genthon, of the four-volume *Művészeti lexikon* (Encyclopedia of art, Budapest, 1965–1968), a thorough and well-balenced work reprinted several times. She also edited the *Építészeti szakszótár* (Dictionary of architecture, Budapest, 1984), regarded by many as the best dictionary of its kind in Hungarian. She was always aware of the need for synthetic works covering the whole range of Hungarian art history. She was the editor and co-author of *Magyar művészet 1800–1945* (Hungarian art 1800–1945, Budapest, 1958), the second of the two volumes of the handbook on the history of art in Hungary initiated by Lajos Fülep. This came out in four editions until 1970. In partnership with Dezső Deresényi she published *Kis magyar művészettörténet* (A small history of Hungarian art, Budapest) in 1980.

Until the end of her life she was active as the editor of a prospective volume on 19th century Hungarian art and architecture, part of a series of handbooks covering the whole history of Hungarian art. She probably considered this synthetizing work the crowning achievement of her life. Although three other parts of this series – all of them bulky tomes – have been published by the Institute of Art History of the Hungarian Academy of Sciences, and large sections of the volume on the 19th century were complete at the time of Anna Zádor's death, unfortunately, because of financial and other difficulties, there is no hope of its completion and publication at the moment.

Not only syntheses were needed for Hungarian scholars but also information on, or possibly translations of, important foreign books on art and architecture. Few people did more in this respect than Anna Zádor. She reviewed, arranged for the translation and publication of, or prefaced an amazing number of books, their authors ranging from Étienne-Louis Boullée to Hans Sedlmayr, Max Dvořák, Albert Erich Brinckmann, Dagobert Frey, Ernst Gombrich, and Nikolaus Pevsner. Incidentally, she counted the latter three among her personal friends. In an exceptional case, when she considered the work especially important, she herself made the translation; the book in question was Gottfried Semper's *Wissenschaft, Industrie und Kunst* (*Tudomány, ipar és művészet*, Budapest, 1979).

What is unusual for great scholars, she did not shy away from writing for the general public; in fact she took obvious delight in it and encouraged others to follow her example. Her works included subjets as diverse as the painting of Canaletto, the life and work of Francisco Goya, or the organic architecture of Frank Lloyd Wright. She even wrote and edited books and articles for children.

All this is not surprising if one realizes that apart from being a devoted and prolific scholar, Anna Zádor was a born educator, and perhaps an educator above all. The university lecture room was her real element. Her lectures and seminars encompassed in impressive range spanning the entire history of Hungarian and international art and architecture from the Renaissance to the 20th century. Her vast, indeed to all observers almost limitless, knowledge was combined with lively, colorful, and rapid diction, which made her talks not only highly instructive but equally enjoyable.

She had a flair, unfortunately not always present in professors of her standing, for communicating with young people, respecting their views and ideas even if she did not necessarily agree with them. She could be tactful and she could be sharp, but she was always understanding. She always helped, but never imposed her will. This was her guiding principle also after her students had graduated, many of whom visited and consulted her regulalry even after leaving the university. And what is really rare, several gifted members of the youngest generation of art historians, those who did not have the good fortune of having been taught by her, also went to seek her advice and opinion. Her openness to the young generation matched only her openness to new ideas in art history. In many cases contacts with ex-students and younger people transcended the professional level and developed into personal friendships. Anna Zádor was generous not only in words but also in deeds. Among other things, she secured dozens of scholarships for young people, sending them to places as the Palladio Center in Italy and the Attingham Summer School in England. When needed, she provided help of the most practical nature. Perhaps it is no exaggeration to claim that she, the diminutive, and toward the end of her life increasingly frail, lady had all but become an institution in her own right. She once admitted that contact with the young generation was an elixir of life to her. In fact, as Ernst Combrich wisely pointed out on the occasion of her 90th birthday, "it was she as a teacher and friend who dispensed this elixir of life to all who came into contact with her".

Anna Zádor's exceptional personality epitomized the erudite and inquiring scholar and the ultimate teacher. Her long and fruitful life spanned nearly a century of Hungarian art history, which she, as one of its principal characters, helped to shape. She was a mediator of international art history in Hungary and an ambassador of her country on the international scene. And she has left a permanent mark on both of them.

József Sisa